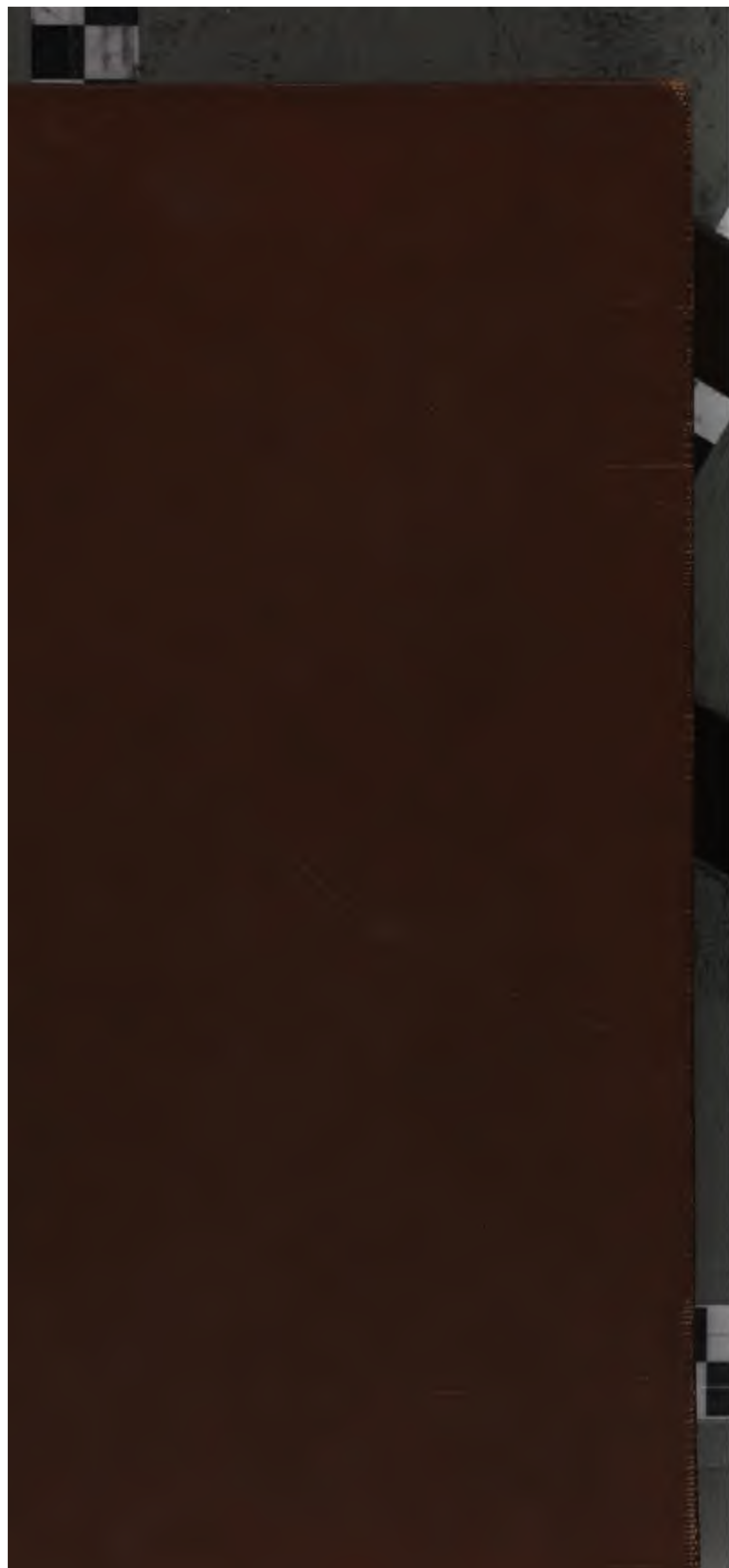

Catholic

Catholic

MISSALE
MIXTUM
DICTUM
MOZARABES.

MISSALE MIXTUM

SECUNDUM REGULAM BEATI ISIDORI DICTUM MOZARABES

PRÆFATIONE, NOTIS, ET APPENDICE

AB ALEXANDRO LESLEO

S. J. SACERDOTE ORNATUM.

PARS PRIMA.

ROMÆ MDCCLV.

Sumptibus VENANTII MONALDINI Bibliopolæ in Via Cursus.

TYPIS JOANNIS GENEROSI SALOMONI

SUPERIORUM PERMISSU.

THE NEW YORK
PUBLIC RARY
95256A
ASTOR, L NOX AND
TILDEN DATION
R L

BENEDICTUS XIV. P. M.
Pietro Locatelli Incise in Bol.° 1749

SS^mo Domino Nostro

BENEDICTO XIV.

PONTIFICI MAXIMO

VENANTIUS MONALDINUS BIBLIOPOLA ROMANUS

FELICITATEM.

UOD ſumptibus meis prodit *Miſſale Mozarabicum*, nemini potiùs, quàm SANCTITATI TUÆ conſecrandum

dum fuit; neque enim majori Tutela Liber protegi, neque dignìore nomine inſigniri poteſt, quam BENEDICTI XIV. doctiſſimi, Maximique Pontificis, ejus ſcilicet, quem nobiliſſima in Domo, atque in ſplendidiſſima Civitate natum Vita, cum præclara virtutum fama in litteris, & in ſollicitudine Paſtorali acta, per ampliſſimos munerum, & Eccleſiaſticorum honorum gradus, ad Eccleſiæ Principatum evexit. Et quamvis nemini ignotum ſit, bonas quaſcumque artes, cunctaque laudabilium Scientiarum genera SANCTITATEM TUAM complecti, atque fovere; ipſumque

que Te , ut aliis exemplo ſis , in maximis Reipublicæ Chriſtianæ negotiis, Litterarias tuas occupationes nunquam intermittere ; tamen apparet Tua quædam peculiaris cura, quæ circa res Liturgicas verſatur , quibus excolendis in Palatio Pontificio Academiam inſtituiſti, iiſque publicè tradendis Scholas in Urbe eſſe voluiſti , & ipſe Opus inſigne compoſuiſti , quo Euchariſtici Sacrificii ritus omnes, omnemque œconomiam, magna doctrinæ ſacræ copia, tribus Libris dilucidè , eruditèque explicaſti . Hæc mihi , BEATISSIME PATER , ſpem maximè fecerunt recentem

hanc

hanc *Missalis Mozarabici* editionem a SANCTITATE TUA consueta clementia, & benignitate susceptum iri. Nam cum Liber adeo rarus evasisset, ut ægrè, nec nisi grandi pecunia comparari jam posset, disciplinæ Liturgicæ commodum, atque utilitas flagitare videbantur, ut prælo rursus committeretur, ne celeberrimarum Ecclesiarum vetusti ritus, ac cæremoniæ in Principum, & sumptuosorum hominum Bibliothecis, propemodùm ignotæ, diutiùs delitescerent. Tu vero, BEATISSIME PATER, pro singulari, qua polles, earum rerum notitia, illico perspi-

ſpicies ordinem rei divinæ faciendæ, quem *Miſſale Mozarabicum* exhibet; ab eo, cui Græci, & Orientales aſſueverunt, diverſum eſſe; Ambroſiano quoque Ordini, & ei, quo Romana utitur Eccleſia, in multis diſſimilem. Hanc quoque continuo animadvertes eam eſſe Liturgiam, quam Catholicæ Hiſpanorum Eccleſiæ a ſuſcepta Fide Chriſtiana ad Pontificatum fortiſſimi, ſanctiſſimique Viri Gregorii Septimi conſtanter retinuerunt; quam Concilia Hiſpana plurimis Decretis confirmarunt; & quam S. Iſidorus doctiſſimis Commentariis illuſtravit; eamque

que

que ſtatim deprehendes priſcæ Eccleſiarum Galliæ ſacrificandi methodo adeo affinem, atque ſimilem eſſe, ut una, atque eadem utraque dici, haberique poſſit: non enim, quod vulgo traditur, antiqua illa Gallorum Liturgia aut ab Hiſpana diſſentiebat, aut exemplaris inſtar, Liturgiæ Hiſpanæ quodammodo præivit, ſed idem modus, atque ordo Myſteria Divina, & Eccleſiaſtica Officia obeundi in utriuſque gentis Eccleſiis antiquitùs obtinuere. Verum ne pluribus ejuſmodi recenſendis BEATITUDINEM TUAM diutiùs morari videar, cui *Miſſale Mozarabi-*

rabicum, ejuſque uſus, atque præſtantia cognita plane, atque perſpecta ſunt, ad pedes Sanctitatis Tuæ procumbens rogo, ut ampliſſimo Tuo nomine Librum ornari permittas, meque potentiſſimo Tuo patrocinio tuearis.

HIE-

HIERONYMUS RIDOLFI
SOCIETATIS JESU
In Provincia Romana Præpositus Provincialis.

CUM Librum, cui Titulus: *Missale Mixtum secundum regulam Beati Isidori dictum Mozarabes, Præfatione, Notis, & Appendice*: a P. Alexandro Lesleo nostræ Societatis Sacerdote conscriptum, aliquot ejusdem Societatis Theologi recognoverint, & in lucem edi posse probaverint, potestate nobis a Rev. P. Aloysio Centurioni Vicario Generali ad id tradita, facultatem concedimus, ut typis mandetur, si ita iis, ad quos pertinet, videbitur. In quorum fidem has litteras manu nostra subscriptas, & Sigillo nostro munitas dedimus. Romæ die 25. Septembris 1755.

Hieronymus Ridolfi.

Inter

INter antiquos Sacrarum Liturgiarum Codices, per quos stabilitum ab Apostolis Sacri faciendi ordinem, traditamque ab ipsis de Eucharistia, & Sacramentis reliquis fidem, ac certam, tutamque illam regulam accepimus, qua hujus ætatis Hæreticorum novitates, erroresque detegimus, revincimus, ac profligamus, locum quoque obtinet suum *Missale mixtum secundum regulam Beati Isidori dictum Mozarabes*, quod antiquiorum Hispaniarum Ecclesiæ rituum, & consuetudinum compendium exhibet, Apostolicamque de Eucharistia doctrinam complectitur. Missale hujusmodi e tenebris, in quibus veluti sepultum jacebat, in lucem mittit P. Alexander Lesleus Societatis Jesu Presbyter disertissima Præfatione, eruditisque notis illustratum, & auctum. Quæ quidem omnia, mandante Reverendissimo Patre Sacri Palatii Apostolici Magistro, attente pervolvi, quin vel minimum offenderim Orthodoxæ Fidei, Ethicæ Christianæ, debitoque Summis Potestatibus obsequio contrarium. Imo cum doctissimus Auctor plura collegerit, & exposuerit, quibus antiqua Ecclesiæ disciplina, & Ecclesiastica Historia mirificè illustrantur, atque Catholica Dogmata comprobantur, plurimum opus profuturum esse censeo, aut quam primum publici juris fiat tum opto, tum flagito.

Datum Romæ ex Ædibus Aracælitanis Kal. Maij 1755.

Fr. Philippus a Carboneano Ord. Min. Reg. Obser. in Aracælitano Cœnobio Studiorum Præfectus, Sup. & Univ. Inquis. Qualif., Sac. Cong. Indicis Consultor, & in Collegio Urbano de Propaganda Fide Polemicæ Theologiæ Professor.

Nemo

NEmo est, qui revocare in dubium possit, plurimum ex antiquis Liturgicis Codicibus ad diluendos, profligandosque Acatholicorum errores, in Ecclesiæ præsidium fuisse derivatum. Hos inter Codices recensendum certè est *Missale Mixtum secundum regulam Beati Isidori dictum Mozarabes*, e tenebris, in quibus jacebat, à doctissimo viro P. Alexandro Lesleo Societ. Jesu Presbytero in lucem editum, ac doctissimis, eruditissimisque notis, & dissertissima Præfatione illustratum, in quo non modo veteris Ecclesiæ Majestas in Sacra Liturgia elucet, & Heterodoxorum ambitio, & errores retunduntur, verum etiam plurima ad Sacram Historiam spectantia, satis dilucidè illustrantur. Cum itaque, ut Reverendissimo Patri Sacri Palatii Apostolici Magistro Fr. Josepho Augustino Orsi obtemperarem, librum attentè perlegerim, nihil in eo animadverti, quod aut Orthodoxæ Religioni, aut morum sanctitati, aut Ecclesiasticæ disciplinæ, aut tandem debitæ erga Principes reverentiæ adversetur; Immo cum à Patribus Mantuani Concilii septem ab hinc sæculis, Liturgicos Mozarabum libros, post accuratam discussionem Orthodoxos fuisse pronunciatos, legisse meminerim, expedire censeo, ut omnium commodo, ac utilitati tam venerabilia Ecclesiasticæ antiquitatis monumenta typis edantur, & publici juris fiant.

Dabam Romæ die 1. Maij 1755.

Josephus Dini Philosophiæ, ac Sacræ Theologiæ Doctor.

IMPRI-

IMPRIMATUR,

Si videbitur Reverendissimo Patri Magistro Sacri Palatii Apostolici.

F. M. de Rubeis Patriarcha Constantinop. Vicesgerens.

IMPRIMATUR.

Fr. Joseph Augustinus Orsi Ordinis Prædicatorum, Sacri Palatii Apostolici Magister.

PRÆ-

PRÆFATIO.

UM Miſſale Mozarabum, juſſu & impenſis Franciſci Cardinalis Ximenii de Ciſneros, Toleti typis editum, in manus meas primum veniſſet, hæſi, fateor, in ipſo titulo. Quid hoc, ajebam, *Miſſale mixtum ſecundum regulam Beati Iſidori dictum Mozarabes*? num S. Iſidorus Miſſale aliquando compoſuit, quod Braulionem,
& Hildefonſum latuit? tum illud *mixtum* cur additur? an fortaſſe 2
(quod Eugenius de Robles prodidit, (*a*) & vulgo creditur) Miſſale appellatum eſt *mixtum*, quia illi recentiora quædam, e Miſſali Toletano deprompta, de mandato Ximenii, inſerta fuerunt? Sed Robleſio, centum & amplius annos, poſt editum Miſſale, hæc ſcribenti, ægre fidem habebam, nec enim moribus optimi Cardinalis convenire videbantur opus egregium, de induſtria, vitiare, & poſteris fraudem facere voluiſſe. Utrumque autem feciſſet, ſi, nulla
præmiſſa admonitione, Miſſale Mozarabum interpolari juſſiſſet. Me 3
etiam ſolicitum habebant variæ de Mozarabum ritibus doctorum hominum opiniones, quas alii vetuſtos eſſe, & in Hiſpaniæ Eccleſiis diu uſitatos aſſerunt. Alii contra e Romanorum, Gallicanorumque rituum permixtione, haud ita pridem, natos contendunt. Alii demum libros liturgicos Mozarabum ab Hæreticis olim fuiſſe vitiatos
opinantur. Ea mihi obverſabantur, cui Miſſale *Ximenii*, ſolo no- 4
mine, adhuc notum erat. Sed ubi librum per otium evolvere, atque diligentius examinare licuit, tam crebra, nec ambigua, genuinæ antiquitatis inditia occurebant, ut de Sacramentarii hujus antiquitate diu ambigendum non fuerit. Formam celebrandæ Euchariſtiæ inveni, non modo a Græcorum, & Orientalium Anaphoris diverſam, ſed ab Ambroſiana quoque, & a Romana liturgia plerumque
diſſentientem. Hanc autem in Hiſpania diu obtinuiſſe fidem facie- 5
bant a Conciliis Hiſpanienſibus ſanciti, & a S. Iſidoro deſcripti ri-

(*a*) De Vita, & geſtis Card. Ximenii cap. 32.

tus, qui constanter retinentur. Ingens præterea Orationum copia at-
que varietates, quarum aliæ vetustas Ecclesiarum Hispaniæ consue-
tudines ad memoriam revocant, aliæ fidei dogmata ad mentem Con-
ciliorum Hispaniæ aut explicant, aut adversus priscos Hæreticorum
6 errores tuentur. Nec quidquam in iis offendi quod pravam Acatho-
licorum doctrinam sapiebat, & in menrem veniebat Patres Concilii
Mantuani anno MLXIV, coram Alexandro II. Pontifice, libros litur-
7 gicos Mozarabum, accurate discussos, Orthodoxos pronuntiasse. Sunt
quidem rubricæ aliquot recentioris ævi. Sed hæ seipsas produnt, fa-
8 cile dignoscuntur, nec Sacramentarii antiquitati officiunt. Quæ cum
sæpius recogitassem, & ad maximam affinitatem attendissem, quæ
Missæ Mozarabicæ cum prisca Gallorum Missa intercedebat, in hanc
sententiam deveni Missale *Ximenii* eam formam peragendi Divina no-
bis exhibere, quæ in Hispania olim, atque in Gallia prisco usu re-
cepta fuerat, optimumque Cardinalem Ximenium, insigni hoc ope-
re typis vulgato, Hispaniensium pariter, & Gallicanarum Ecclesia-
rum vetustam liturgiam ab oblivione, & interitu vindicasse.

I.

Pars prima Missalis Mozarabici.

9 Liturgiæ, quam postea Mozarabicam nominarunt, a suscepta fi-
de Christiana ad hanc usque diem, usus aliquis semper in Hi-
spania fuit. Exeunte sæculo decimoquinto sex Ecclesiæ Mozarabicæ,
quibus Saraceni pepercerant, Toleti superstites numerabantur. (a)
Quarum Presbiteri, & Clerus privilegiis haud contemnendis frueban-
tur, quæ anno 1480 Ferdinandus & Isabella, Catholici Reges, no-
10 vo Diplomate confirmarunt. Sed Presbiteri Mozarabici Missas, alia-
que Divina officia, more Romano, plerumque faciebant. Nec, nisi
certis quibusdam festivis diebus, ritu Mozarabico sacra Mysteria ce-
lebrare solebant. Huic malo Petrus Cardinalis de Mendoza Archie-
piscopus Toletanus remedium afferre cogitaverat, nullum tamen at-
11 tulit. Mendozæ, anno 1495, successit Franciscus Cardinalis Ximenius
de Cisneros, qui, inter primas sui Archiepiscopatus curas, ad res Ec-
clesiasticas Mozarabum reparandas animum appulit. Primumque ef-
fecit, ut Presbiteri Mozarabici proprio ritu, sæpius quam antea, rem
divinam facerent. Quod ut facilius præstarent, Missale, & Breviarium
12 Mozarabum, caractere usitato, typis edenda curavit. Mozarabes enim
in Choro, & ad Altare, hactenus usi fuerant libris ecclesiasticis, quos
pauci

(a) Eæ erant Ecclesiæ Parochiales Sancti Marci, Sanctæ Eulaliæ, Sanctarum Justæ, & Rufinæ, S. Lucæ, S. Sebastiani, & S. Torquati; de quibus, de eorum Clero, & privilegiis agit P. Johannes Pinius in Tractatu Historico-Chronologico de Liturgia antiqua Hispanica a n.278. ad 314. & n.309. & 364. præmisso Tomo sexto Actorum Sanctorum Julii.

pauci antiquarii expedite legere noverant. Erant enim Codices cara-
ctere gothiro manu exarati, qui, a multis sæculis, in usu communi
esse desierat. Hoc sublato legendi impedimento, *Ximenius* Collegium 13
tredecim Sacerdotum cum tribus Ministris instituit, qui ritu Moza-
rabico Missas quotidie, & Divina officia, celebrarent. Huic Collegio
unum e dictis Presbiteris præesse voluit, qui *Cappellanus major*,
aut *Abbas* denominaretur. (*a*) Eidemque Collegio Sacellum amplum,
a Corpore Christi nuncupatum, in Metropolitana æde Toleti attri-
buit, proventus annuos, aliaque adjecit honoris, & utilitatis commo-
da, quæ duabus Julii Papæ Secundi Constitutionibus, (*b*) suo, &
Capituli Toletani decretis (*c*) confirmavit. (*d*) Curam Missalis, & 14
Breviarii Mozarabum edendorum Cardinalis Ximenius imposuit Alfon-
so Ortiz, Canonico Toletano, utriusque Juris Doctori, & literaturæ
gothicæ probe gnaro. Eique adjutores dedit Alfonsum Martinez,
Antonium Rodriquez, & Hieronymum Guttierez, Presbiteros Eccle-
siarum Mozarabicarum Sanctæ Eulaliæ, Sanctarum Justæ & Rufinæ,
& Sancti Lucæ Parochos, viros probos, & litterarum gothicarum
peritos. Missale Mozarabum editum fuit Toleti anno 1500 a Pe- 15
tro Hagembach Typographo, qui operam suam locaverat Melchiori
a 2 Gori-

(*a*) Cardinalis Ximenius in Instrumento fundationis apud Pinium citatum *n.*328. ita loquitur: „ Cum . . . tredecim amo- „ vibiles ad nutum Archiepiscopi Toleta- „ ni, pro tempore existentis, Capellanos „ auctoritate nostra ordinaria institueri- „ mus, qui dictum Officium (Mozarabi- „ cum) juxta antiquam ordinationem de- „ bite celebrent, ac unum eorum Capel- „ lanum Majorem, seu Abbatem deputa- „ verimus, qui aliis præesset, dictam- „ que Capellam regerer, ac guberna- „ ret &c.

(*b*) Altera data 12. Kal. Octob. 1508., altera 12. Kal. Februarii 1512. extant apud Pinium in citato Tractatu Historico-Chronologico cap.8. sect.3. & 4.

(*c*) Datis die prima Octobris 1508. extant apud citatum Pinium cap.8. sect.2. a n.327.

(*d*) P. Le Brun. *explic. Miss. Tom.*2. *dis.*5. *ort.*2. *pag.*500. *ed. Gall. Paris.* animadvertere jubet, Liturgiam Mozarabicam, inconsulto Romano Pontifice, sola auctoritate Cardinalis Ximenii fuisse restitutam. Unde, inquit, desperandum non est fore, ut aliquando celebratio Liturgiæ Gallicanæ, quibusdam saltem festivis diebus, restituatur, si Episcopus aliquis Gallus zelo, & auctoritate Ximenio par id attentare voluerit. At vir eruditus fallitur, uti Julli Papæ Secundi Constitutiones citatæ splendide probant. Præterea Julius Papa, in prima sua Constitutione, laudat Ximenium; quod *fervore devotionis accensus Officium* Mozarabicum *in certis Ecclesiis* Toletanæ *Civitatis, in quibus celebrabatur, auctoritate ordinaria confirmaverit, & in statum pristinum restituerit*. Et sane Archiepiscopus, ordinaria auctoritate usus, efficere potuit, ut Sacerdotes Mozarabici Missas, & Ecclesiastica Officia, ritu suo proprio celebrarent, ne vetustus Hispaniæ ritus indesuetudinem abiret, negligentia eorum, qui ejus frequentandi, celebrandique causa, privilegiis, immunitatibus, stipendiisque fruebantur. In Hispania enim usus Liturgiæ Gotho-Hispanæ, sive Mozarabicæ nunquam penitus sublatus fuit, quamvis *hominum malitia*, ut Julius Secundus Papa loquitur, plurimum *diminutus fuerit*. At usus Liturgiæ Gallicanæ, Pontificum consensu, & Regum voluntate, sublatus, longa temporum diuturnitate ab omni Gallia prorsus exulavit. Unde difficilius erit cuilibet Episcopo Gallicano, qui id aggrederetur, Liturgiam veterem Gallicanam a mortuis, ut ita uicam, excitare, quam fuit Cardinali Ximenio præcavere, ne Liturgia Gotho-Hispana, Sacerdotum Mozarabum negligentia, penitus interiret.

Goricio nobili Novarienſi, cujus induſtria, & impenſis ars Typogra-
phica Toleti promovebatur; & poſt annos tres, ſcilicet 1502., Bre-
viarium Mozarabum Toleti prodiit, ab eodem Petro Hagembach
16 typis excuſſum. Exemplaria Miſſalis Mozarabici raro admodum in-
veniuntur. Tria mihi vidiſſe contigit, unum chartaceum, duo per-
gamena; quibus duobus uſus ſum. Unum erat e Bibliotheca Emi-
nentiſſimi Cardinalis Nerei Corſini, Clementis XII. Pontificis Maxi-
mi fratris filii: aliud e Bibliotheca Eminentiſſimi Cardinalis Silvii
Valentii Gonzagæ S.R.E. Camerarii. Utrumque exemplar integrum,
17 & folio majori, ut vocant, impreſſum. Miſſale conſtat foliis qua-
dringentis ſexaginta & novem, præter titulum, Præfationem, Ca-
lendarium, Aquæ benedictionem, &, in fine, Indicem brevem, quæ
omnia foliis decem abſolvuntur. Singula Miſſalis folia paginas duas,
paginæ ſingulæ columnas duas habent, paucis admodum exceptis,
Caracteres, quibus Typographus uſus eſt, ad germanicas accedunt,
18 crebræ ſunt litterarum, vocumque contractiones. Præmittitur titu-
lus *Miſſale mixtum ſecundum Regulam Beati Iſidori dictum Moza-
rabes*, titulumque ornat Imago Beatæ Virginis S. Iſidorum caſula
induentis - Conſequitur Præfatio, ſive potius epiſtola dedicatoria ad
Cardinalem Ximenium, qua Alfonſus Ortiz rationem reddit injuncti
ſibi operis, & ſuam in exequendis Cardinalis Ximenii mandatis dili-
19 gentiam, fidemque commemorat. Deinde conſequitur Kalendarium
Mozarabicum, ſæpius auctum, in quo Sancti leguntur Franciſcus,
Dominicus, Thomas de Aquino, Petrus Martyr, Antonius de Pa-
dua ad ſæculum XIII. pertinentes. Kalendarium hoc excipit Aquæ
benedictio, formula ſcilicet benedicendi aquam aſperſionis, plane an-
tiqua, & Gotho-Hiſpana, atque hæc cum benedictione panis Eulo-
gici, & Indice in fine libri, extra Miſſale quodammodo ſunt. Miſ-
20 ſale autem Mozarabicum ejus generis eſt, quod *Plenarium perfe-
ctum*, ſive *Mixtum* appellant. Non enim ſolas orationes, & preces
complectitur, ſed Benedictiones quoque, & Antiphonas, Reſponſo-
ria, Cantica, Hymnos, lectiones ſcripturarum, aliaque cuncta, quæ
in Miſſa recitantur rite diſpoſita, &, ſuis locis digeſta, continet.
Ejuſmodi autem libri e commixtione Miſſalis ſimplicis, Lectionarii,
Antiphonarii, & Benedictionalis compoſiti, *Miſſalia mixta perfecta*,
& *plenaria* nuncupabantur. Cujus denominationis ſignificationem cum
Eugenius de Robles ignoraſſet, rationem commentus eſt, plane
falſam, cur Miſſale *Ximenii*, pro titulo, appellatum fuerit *Mixtum*,
ſuaque auctoritate viros quoſdam eruditos in errorem induxit, ut cre-
derent nonnulla, a ritibus Mozarabicis aliena, jubente Ximenio, Miſ-
21 ſali, cum typis ederetur, fuiſſe interpolata. Miſſale Mozarabum ab
Adventu inchoatur, qua in re cum Orationali Ghotico, cum Bo-
bienſi Sacramentario, aliiſque libris liturgicis Gallicanis, concordat.

At

At vetusta Sacramentaria Ritus Romani, aut a Kalendis Januarii
initium ducebant, ut de Sacramentario Leoniano suspicari licet, aut
a Vigilia Natalis Domini, a qua Sacramentarium Gelasianum, &
Gregoriana antiquiora Sacramentaria incipiunt. Dominicæ Adventus 22
sex in Missali Mozarabico recensentur, quibus singulis propria est
Missa. Earumque prima pro exemplo Missæ Mozarabicæ ponitur,
etsi illi nonnulla desint, ab ordinario Missæ, & a *libro offerentium*
petenda. Missas Dominicales Adventus, sex Missæ propriæ Sanctorum 23
excipiunt. Nimirum S. Clementis Primi Papæ, & Martyris, S. Saturnini Episcopi Tolosani, & Martyris, S. Andreæ Apostoli, & Martyris, Sanctæ Eulaliæ Emeritensis Virginis, & Martyris, Annuntiationis Beatæ Mariæ Virginis, & Sancti Thomæ Apostoli. Subse- 24
quuntur Missa unica Natalis Domini, & aliæ quatuor Missæ, scilicet
Sancti Stephani Protomartyris, S. Johannis Apostoli, Sanctorum Innocentum Martyrum, & S. Jacobi fratris Domini. In Missali *Xi-* 25
menii non habetur Missa Vigiliæ Natalis Domini. Hispanis enim
tempore Adventus olim vetitum fuerat jejunare, aut Vigilias celebrare, ob impietatem Priscillianistarum, qui Deum factum esse hominem negantes, hoc maxime tempore, nudis pedibus incedebant,
& jejunia frequentabant. Diei Natalis Domini tam in Missali Mo- 26
zarabico, quam in Missalibus Gallicanis unica Missa attribuitur: at
in vetustis Sacramentariis Ritus Romani tres Missæ hac die inveniuntur. Galli olim, & Gotho-Hispani Kalendis Januarii jejunabant, 27
in contemptum superstitionis gentilium. At postea instituerunt,
ut, ineunte anno, Kalendis Januarii festum Circumcisionis Christi
Domini celebraretur (*a*), cujus Missa, in Missali Mozarabum, habetur. Et deinde consequitur Missa Dominicæ ante Epiphaniam,
eam ipsam, quam antea, Kalendis Januarii, celebrare solebant. Eandemque in jejunio Epiphaniæ repetunt, præter Lectiones Scripturarum Laudam, & Sacrificium, quæ diversa sunt. Consequitur Missa 28
Epiphaniæ, qua Festivitate Hispani antiquitus Adventum terminabant. Ab Epiphania usque ad initium Quadragesimæ novem Missæ 29
Dominicales numerantur, quarum ultima inscribitur *ante diem Ci-*
neris, & *ante carnes tollendas*. Nulla autem in Missali Mozarabum, 30
aut in libris Liturgicis Gallicanis, mentio fit Septuagesimæ, Sexagesimæ, aut Quinquagesimæ. A die Cinerum ad Dominicam Pascatis, 31
in Missali *Ximenii* Missæ sunt una & viginti; quarum sex sunt Dominicales, cæteræ feriales. Ordinem vetustum Missarum ferialium 32
Quadragesimæ Mozarabes recentiores intactam ferme servarunt. At
priscam Missarum Dominicalium seriem male perturbarunt. Nam,
cum, præter morem Gotho-Hispanum, Quadragesimam inciperent
a feria quarta Quinquagesimæ, neque Officium illius diei, neque
Mis-

(*a*) Cod. leg. Visigoth. lib. 2. tit. 1. leg. 11, lib. 12. tit. 4. leg. 6.

Missam propriam, in libris suis, haberent, officium benedicendi, &
distribuendi cineres, totum ferme a Missali Romano, quo Toletana
Ecclesia utebatur, mutuati sunt. Missam vero, quæ antea Domini-
ca prima Quadragesimæ canebatur, die cineris celebrare instituerunt.
Eademque lege Missam Dominicæ secundæ ad Dominicam primam,
tertiæ Dominicæ ad secundam, & quintæ ad tertiam Dominicam
protraxerunt. Missas Dominicæ quartæ *mediante*, & Dominicæ sex-
tæ *in traditione Symboli*, immotas reliquerunt, & pro quinta Domi-
33 nica, cui Missa deerat, novam composuerunt, atque hunc ordinem
Missæ Dominicales Quadragesimæ, in Missali Ximenii, tenent. Offi-
cium Cinerum constat benedictione, & distributione Cinerum, Pro-
cessione, Concione, & Missa. Formula benedicendi Cineres utuntur
nonnihil diversa ab ea, quæ in Missali S. Pii V. habetur. Cineres
omnibus indiscriminatim distribuuntur, nulla mentio ejectionis pœni-
tentum, ac cilicii, pœnitentibus imponendi. Processio, & Concio no-
mine tenus indicantur. In Missa, Prophetia legitur e capite primo
Proverbiorum, quæ olim legebatur feria quarta post primam Domi-
nicam quadragesimæ, Apostolus idem legitur, qui eadem quarta fe-
ria adhuc legi solet. Evangelium e capite quarto S. Matthæi, illud
idem est, quod modo feria quarta, post quartam Dominicam, legi-
tur, sed quod olim ipsa Dominica prima Quadragesimæ legebatur.
Habet jejunium Christi, ejusque temptationes in deserto. Quo spe-
ctant Orationes, quæ in Missa recitantur, ad eandem Dominicam
pertinentes; quas Mozarabes recentiores ad feriam quartam Cinerum
transtulerunt, etsi pleraque contineant, quæ nec diei solemnis jeju-
34 nii, neque quartæ feriæ conveniant. Dominica prima Quadragesimæ
Evangelium legitur ex Evangelio S. Johannis *cap.*4. habet colloquium
Christi cum Samaritana, eodemque Orationes hujus Missæ spectant,
quæ olim Dominica secunda Quadragesimæ recitabatur. Dominica
secunda Evangelium habet ex S. Johannis *cap.*9. de cæco a nativi-
35 tate, de quo agunt Orationes, quæ in eadem Missa dicuntur. Do-
minica tertia Evangelium habet ex S. Johannis *cap.*XI., in quo de
Lazaro a mortuis excitato sermo est, eodemque spectant Orationes,
quas in Missa canunt. At olim Gotho-Hispani Dominica quinta
Quadragesimæ in Missa, & in Officio commemorare solebant insi-
gne illud miraculum, quo Christus quatriduanum Lazarum ad vi-
36 tam revocavit, uti ex Orationali Gothico apparet. Consequitur Do-
minica *mediante*, quarta Quadragesimæ, cujus Missa locum suum
antiquum retinuit. Evangelium ex Johannis *cap.*VII., & Orationes
sunt de sermone Christi in Templo *die festo mediante*. Dominica
quinta Quadragesimæ Missam habet a Mozarabis recentioribus con-
sarcinatam, Evangelium legitur ex S. Johannis *cap.*10., in quo Chri-
stus, agens de legittimis sui gregis pastoribus, se *Pastorem bonum*
aper-

aperte dicit, qui oves suas cognoscit, & ab iis cognoscitur. Orationes, more suo, e Missali, & Breviario collegerunt, quæ nihil habent commune cum Evangelio, quædam de jejunio mentionem faciunt, sed aliæ ne quidem jejunium commemorant. Dominica sex- 37
ta Quadragesimæ, quæ & Palmarum, & in traditione Symboli denominatur, primum habet benedictionem Palmarum, & Olivarum, tum consequitur Missa, quæ locum suum immota retinuit, post duas lectiones veteris fœderis, Symbolum Apostolorum solemniter traditur; deinde legitur Apostolus, & postea de more Evangelium, quod ex *capite* XI. S. Johannis desumitur, describitque triumphalem Christi Domini ingressum in Urbem Hierosolymitanam. Orationes, ob Symboli traditionem, multa habent de Trinitatis mysterio, & quædam de Incarnatione. Oratio *post pridie* meminit de solemnitate Palmarum. Atque hæc est Missarum Dominicalium Quadragesi- 38
mæ series, quam recentiores Mozarabes induxerunt. Si quis autem voluerit ordinem vetustum restituere, is primum debet Missam Mozarabicam Dominicæ quintæ auferre, & deinde Missam propriam feriæ quartæ Cinerum componere, ac demum Missas cæteras suæ quamque Dominicæ restituere, ita ut Dominica prima fiat *de Christo in deserto*, Dominica secunda *de Samaritana*, Dominica tertia *de cæco*, Dominica quarta *de die festo mediante*, Dominica quinta *de Lazaro*, & demum Dominica sexta *de Palmis*, *& de traditione Symboli*. Præter hasce Missas Dominicales, singulis Quadragesi- 39
mæ septimanis, feria quarta, & feria sexta, proprias habent Missas, & septimana sancta feria quinta in Cœna Domini, & Sabbatum Sanctum Missas proprias habent, feria autem sexta in Parasceve fit Missa Præsanctificatorum. Missas quadragesimales excipiunt Missæ 40
Paschales octo, quarum prima die Dominica Resurrectionis Domini, sex aliæ, singulis consequentibus diebus, singulæ recitantur; post 41
quas, in Missali *Ximenii* occurrunt *præparatio Missæ*, & *liber omnium offerentium*, quibus, præter Orationes, quas dicit Sacerdos celebraturus, easque quas dicit quando vestes sacras induit, comprehenduntur Hymnus *Puerorum*, Psalmus *Confitemini*, Hymnus *Salve Regina*, Missa S. Jacobi Zebedei Hispaniarum Apostoli, pro exemplari quodam Missæ Mozarabicæ hoc loco proposita, pleræque Orationes, & alia, quæ in Missis omnibus recitantur. Post hæc subsequitur Missa octava Paschalis, quæ die Dominica in octava Paschæ dicitur. Sunt deinde octo Missæ, quæ a Pascate ad Pentecosten re- 42
citantur; quarum primæ quatuor totidem Dominicis, ante festum Ascensionis, attribuuntur. Rogationes Gotho-Hispani, & Mozarabes, ante festivitatem Ascensionis, non celebrabant, nec in Missa Ximenii ulla est Missa *Rogationum*; sed quinta ad Ascensionem Domini spectat, sexta ad Dominicam post Ascensionem, septima ad vigiliam Pente-

43 Pentecostes, & octava ad diem Pentecostes. Mos autem Gotho-Hispanorum, Gallorum, & Mozarabum erat, in hisce Missis, quæ a Pascate ad Pentecosten recitabantur, librum Apocalypsis legere, eun-
44 demque morem Missale *Ximenii* retinuit. A Pentecoste ad finem anni liturgici octo dumtaxat Missæ Dominicales inveniuntur. Harum prima inscribitur *in Dominico primo post Pentecosten*, & ultima *in Dominico ante jejunium Kalendarum Novembrium*, quam subsequi-
45 tur *Missa in Jejunio Kalendarum Novembrium*. His Missis antiquis Mozarabes duas adjecerunt, alteram Dominica Trinitatis, alteram die festivitatis *Corporis Christi* recitandam. Missa Trinitatis tres scripturæ lectiones a Dominica prima post Pentecosten desumit, Orationes vero omnes a Dominica Palmarum. Missa festivitatis *Corporis Christi* quædam habet e Missali Romano desumpta, at plurima ejus pars e Missis Gotho-Hispanis collecta est. Officium ad Missam *Cibavit eos*, & Oratio *Deus qui nobis*, Missale Romanum suppeditavit, Apostolus ex epistola I. ad Corinthios *cap.*23. segmentum ejus est qui in Cœna Domini legitur, habetque verba illa *donec veniat* IN CLARITATE DE CŒLIS, quæ Gotho-Hispani in suis exemplaribus legebant. Evangelium e S. Johannis *cap.*6. idem est, quod in Missali Romano legitur. Illatio est segmentum Illationis Missæ Gotho-Hispanæ, quæ feria quarta post Dominicam tertiam Quadragesimæ habetur, adeo oscitanter huc translata, ut ne ea quidem ommiserint, quæ solemnis jejunii propria erant. Oratio *post pridie*, e Missa Dominicæ ante jejunium Calendarum Novembris, verbatim desumpta, de Eucharistia hæc habet *panis hic* TRANSMUTATUS *in carnem*, *calix hic* TRANSFORMATUS *in sanguinem sit offerentibus gratia*, *&* *sumentibus medicina*.

II.

Pars secunda Missalis Mozarabici.

46 Missam jejunii Calendarum Novembrium continuo excipiunt *Sanctorale*, *Commune*, Missæ votivæ, & Mortuales. Sanctorale Missas habet proprias B. Virginis, & Sanctorum, quas Ecclesia Toletana celebrare solebat; paucis exceptis, quæ aut ante Missam Natalis Domini, aut post eam in Missali collocantur. Sunt autem in Sanctorali Missæ quatuor B. Virginis, binæ de Cruce, una S. Michaelis Archangeli, binæ S. Johannis Baptistæ, quinque Apostolorum, una Sanctorum Petri & Pauli, una Simonis, & Judæ, Mathiæ, Bartholomæi, & Matthæi, singulorum una; & una Dominicalis quod Dominica ante Festum Nativitatis S. Johannis Bapti-
47 stæ dicitur. E Sanctis, quorum in Sanctorali sunt Missæ propriæ tres ad Ecclesiam Gallicanam pertinent, Martinus Episcopus Turonensis,

nensis, Genesius Arelatensis, & Columba Senonensis. Septem sunt Ecclesiæ Romanæ, Sebastianus, Laurentius, Cosmas, & Damianus, Agnes, Cæcilia, & Eugenia; una Sabina, Crispina; una Sicula, Agatha; tres Africani, Cyprianus, Speratus, & Marciana; una Palæstina, Maria Magdalene; duo Antiocheni Babilas Episcopus, & Romanus, cum Romano Thendulus Infans, cum Babila tres pueri commemorantur; una Cappadox, Dorothea; duo Nicomediæ passi, Lucianus, & Adrianus; tres incertæ gentis, & incerti loci passionis, Tyrsus, Julianus, & Chrystophorus, quamquam hic videatur in Mœsia passus. Cœteri omnes Martyres Hispani sunt, duo & viginti nume- 48
ro, Vincentius Levita Cæsaraugustanus, Eulalia virgo Barcinonensis, Fractuosus Episcopus Tarraconensis, Augurius, & Eulogius ejus Diaconi; Emeterius, & Celidonius milites Calaguritani, Torquatus Episcopus Accitanus, cum quo, eadem Missa, Ctesiphon, Hesichius, Indaletius, Secundus, Euphrasius, & Cœcilius, coluntur; Justa, & Ruffina Sorores Virgines Hispalenses; Justus, & Pastor pueri Complutenses; Felix Gerundensis; Gerontius Episcopus Italicensis; Faustus, Januarius, Martialis, & Acisclus Cordubenses; Germanus & Servandus in Agro Gaditano, ut ferunt, passi: Crispinus Episcopus, Astigitanus, & Leocadia Virgo Toletana. Inter Martyres coluntur 49
Leocadia, Gerontius, Crispinus, Torquatus, ejusque Socii: nam Torquatus, aliique sex Episcopi, passim Martyres appellantur, nec immerito: nam primi post Apostolos, suo labore, & sanguine Ecclesias in Hispania constituerunt. Crispinus Astigitanus in Hymno Breviarii Martyr canitur; Leocadia, & Gerontius fidei causa carcere conditi, in vinculis obierunt. Martyribus pariter S. Martinus Turonensis adjungitur, qui ob orthodoxam fidem ludibria, verbera, & a patria exilium passus est; Maria Magdalene, a Gotho-Hispanis Martyr habebatur, uti ex ejus Missa apparet. Demum in Sanctorali 50
est etiam Missa jejunii S. Cypriani, sive Calendarum Septembris. Harum Missarum longe pars maxima Gotho-Hispana est: paucæ a Mozarabis conscriptæ fuerunt. Contra antiquitatem nonnullarum ex istis Missis non faciunt acta Martyrum vitiata, & interpolata, quibus earum compositores usi sunt: nam, ut in notis animadverto, acta illa vitiata sæculo sexto, & septimo, pro legitimis habebantur. A Mozarabis benedictio Candelarum, & Missa Purificationis 51
B. Virginis composita sunt: *Apostolus*, *Evangelium*, *Lauda*, *Sacrificium*, Oratio, *Missa*, & *Illatio* desumpta sunt a Missa Circumcisionis Domini: cæteræ vero Orationes, & Benedictio e Breviario collectæ sunt. Vetusta quidem, apud Gallos saltem, est Festivitas 52
Nativitatis B. Virginis: at Missa, quæ in Sanctorali Mozarabum ei Festivitati attribuitur, partim e Missali Romano, partim e Missa Annuntiationis desumpta, Gotho-Hispana censenda non est. Festum

53 Conceptionis B. Virginis, sæculo nono, Neapoli celebrabatur, ut fidem facit Calendarium marmoreum Neapolitanum, hoc tempore, quemadmodum eruditi opinantur, scalptum. In eo enim legere est VIII. CONCEPTIO S ANE MARIE VIR. *die octavo* Decembris *Conceptio Sanctæ Annæ Mariæ Virginis*: nihilominus Missa Conceptionis B. Virginis, quam in Missali Ximenii habemus, recentiorum Mozarabum opus est. *Officium ad Missam*, & *psallendo* a Missali Romano, Orationes a Missali, & Breviario Mozarabum desumuntur. Missa exaltationis S. Crucis, & ipsam festivitatem, Mozarabes recentiores adjecerunt. Evangelium, quod in Missa legitur, a Dominica prima post Pentecosten, *Sacrificium* a Dominica quarta post
54 Pascha, reliqua a Missa Inventionis Crucis mutuantur. Missa, & Festivitas Inventionis Sanctæ Crucis antiquæ sunt, & a Gotho-Hispanis, & Gallis celebrabantur. Sed recentiores Mozarabes a Missa Inventionis Crucis Orationem, *Missam*, & *alteram Orationem* abstulerunt, easque Missæ Exaltationis Crucis inseruerunt, & Missæ Inventionis fragmentum epistolæ undecimæ S. Paulini Nolani *ad Severum*, pro Oratione, *Missa*, & *alia Oratione* intulerunt. Ut igitur hæc Missa pristinæ integritati restituatur, ablato hoc fragmento Pauliniano, illi redendæ sunt Oratio, *Missa*, & *alia Ora-*
55 *tio*, quæ in Missa Exaltationis Crucis leguntur. Post Sanctorale, in Missali *Ximenii*, locum obtinet *commune*, quod *Missas communes* Martyrum, Confessorum, & Virginum complectitur: quas olim apud Gotho-Hispanos in usu fuisse aperte indicat Braulio in prologo vitæ S. Æmiliani Cuculati scribens, mandasse se ut, die solemnitatis ejusdem, *Missa recitetur communis* unius scilicet Con-
56 fessoris. In Missali *Ximenii* Missæ communes decem recensentur, quarum sex primæ sunt Martyrum, septima & octava Confessorum, nona, & decima Virginum. Ejusmodi Missas olim apud Gallos extitisse fidem faciunt Missale Gallo-Gothicum, in quo sunt Missæ communes *unius Apostoli*, & *Martyris* una, & tres pariter *de pluribus Martyribus*, una *Missa unius Confessoris*, & una *Missa de pluribus Confessoribus*. Et Lectionarium Luxoviense, in quo occurrunt *Legenda in festo unius Martyris*, *Legenda de plures Martyres*, ita enim habet, *Legenda de uno Confessore*, & *Legenda de plures Confessores*. Mis-
57 sas communes votivæ excipiunt, quarum octo numerantur. Prima *Missa votiva omnimoda*, ejusdemque tituli, in Sacramentario Bobiensi, extat Missa. Secunda est *pro seipso Sacerdote*, cui similis Missa, in Sacramentario Bobiensi, inscribitur *Missa quomodo Sacerdos pro se orare debet*. Tertia est *Missa votiva singularis*, quarta *pro Itinerantibus* inscribitur. In Lectionario Luxoviensi N.LXXX. occurrunt *Legenda in profectione itineris*, & N.LXXXI. *Legenda de redeundo ab itinere*. Quinta *de tribulationibus*, & sexta *pro Sacer-*

dote vivo inscribitur. Septima demum, & octava sunt pro infirmis.
His conjunguntur sex Missæ mortuales. Prima est *pro Episcopo*, & 58
in Lectionario Luxoviensi N.LXXIII. sunt *Legenda in depositione Episcopi*. Secunda est *pro uno Sacerdote defuncto*, & in Sacramentario
Bobiensi est *Missa Sacerdotis defuncti*. Tertia est *pro Diacono*, aut
Subdiacono defuncto, quarta *pro uno defuncto* quocumque, cui respondent *Legenda in depositione*, *cui volueris*, quæ in Lectionario
Luxoviensi extant. Quinta est *Missa parvulorum defunctorum*, eorum nimirum, qui, suscepto Baptismate, ante usum rationis moriuntur. Sexta est pro pluribus defunctis, quam Mozarabes, die commemorationis omnium defunctorum canere solent, huic similem Missam *pro defunctis* habet Sacramentarium Bobiense. Post Missas de- 59
functorum consequitur Missa B. Mariæ Virginis, quam Mozarabes diebus Sabbati, non impeditis, celebrant, eaque Missale Mozarabum
terminatur.

III.

An Missale Mozarabum vetustum sit Sacramentarium?

Illud autem vetustum aliquod Sacramentarium nobis exhibere 60
nemo, ut puto, negabit, cum viderit tot ritus, a multis sæculis jam antiquatos, frequenter in eo commemorari. Communionem quotidianam, calicem a Diacono, communicanti populo, traditum. Fideles tempore paschali, veste candida indutos. Publice pœnitentes ad manuum impositionem accedentes, ab Ecclesia ante illationem munerum ejectos. Symbolum, Dominica Palmarum, competentibus solemniter traditum. Baptismum, festo Epiphaniæ solemniter collatum. Lac, & mel Neophitis data, eosdem, per dies octo, circa Altare, tempore Sacrificii, collocatos. Silentium a Diacono, ante Scripturarum Lectionem indictum. Lectionibus, in Missa, voce Sa-
cerdotis finem impositum. Dyptica a Diacono recitata. Hæc, aliaque 61
plurima vetustatis inditia, si quis perpenderit, & simul animadverterit nec *tropas*, nec *prosas*, nec *sequentias*, in hoc Missali inveniri, quamquam ante annos septingentos in Occidente cantatæ fuerint (*a*), omnesque Missas, quibus liber constat, eandem formam liturgicam constanter retinere, a Latinorum pariter & a Græcorum Liturgiis dissentientem, is minime dubitabit, quin hoc Missale vetustum Sacramentarium fuerit, quod Liturgiam quamdam complectitur, a Missa Romana, & Ambrosiana, a Græcorum quoque, & Orientalium anaphoris plane diversam.

(*a*) Georgius *de Liturg. Rom. Pontif. tom.*2. *dissert.*3. *pag.*195. 201.

IV.

An Liturgia Missalis Mozarabici sit Gotho-Hispana.

62 QUam Liturgiam eam ipsam esse, quæ apud Gotho-Hispanos, &
Antiquiores Mozarabes olim obtinuit, argumenta plurima evincunt, quorum tria hæc præcipua seligo. Primum, in Liturgia
Missalis *Ximenii*, ea omnia inveniuntur, quæ S. Isidorus, tam in libris de officiis Ecclesiasticis, quam in epistola ad Ludifredum commemorat, & explicat, tamquam partes præcipuas Liturgiæ Ecclesiæ
Gotho-Hispanæ. Secundum, Liturgia Missalis *Ximenii*, ea omnia retinuit, quæ Concilia Hispana, in Eucharistiæ celebratione, ut observentur, decreverunt. Tertium, maxima est Liturgiæ Missalis *Ximenii* cum prisca Gallorum Liturgia affinitas, ut non tam similes,
63 quam eædem videantur. Primum igitur, teste S. Isidoro (*a*), in Liturgia Gotho-Hispana erant Cantica, Psalmi, Hymni, Antiphonæ,
& Responsoria, & in Missis Mozarabicis cantantur *Benedictiones* (*b*),
sive Canticum trium puerorum, Hymnus *Gloria in excelsis*, Antiphona ad Introitum, *sive officium ad Missam*, Responsorium sive
64 *psallendo*, offertoria sive *Sacrificium* (*c*), psalmus *Confitemini*, Laudes, & alleluja (*d*). S. Isidorus in Liturgia Gotho-Hispana commemorat
Scripturarum, veteris, & novi Testamenti, Lectiones (*e*), silentium a
Diacono indictum (*f*), concionem Sacerdotis (*g*), oblationes, panis &
vini, a Levitis altari illatis, a quibus mensa Domini componebatur.
Agit etiam de lotione manuum, de officio precum, de nominum,
sive diptychorum, recitatione, & de pace danda (*h*), quorum nihil
in Missa Mozarabica desideratur. Nam Lectiones Scripturarum, plerumque tres, una e veteri, duæ e novo fœdere, recitantur, quandoque quatuor leguntur, binæ ex utroque testamento. Lectores vetus
Testamentum, Levitæ novum legunt. Silentium a Diacono indicitur, Sacerdos concionatur, oblationes, panis & vini, in Missis solemnibus, Levitæ inferunt altari, easque componunt, & tegunt.
Manus, ad altare, lavantur, preces dicuntur, nomina recitantur, &
65 pax datur. Neque S. Isidorus omisit explicare septem illas orationes,
quibus Liturgia Gotho-Hispana maxime constabat (*i*), eæ autem in
in Missis omnibus Missalis *Ximenii* extant, eundemque ordinem obtinent, quem olim tempore S. Isidori obtinuerunt. Nulla enim est
Missa Mozarabica, in qua non inveniatur oratio *Missa*, tum *alia oratio*, & deinde tertia, quæ *post Nomina* inscribitur, quam quarta
oratio

(*a*) S. Isidorus *de off. Eccl.* lib. 1. cap. 4. 5. 6. 7. 8. & *epist. ad Ludifr.*
(*b*) S. Isid. *epist. ad Ludifr.*
(*c*) S. Isid. *off. l.* 1, *c.* 14. *ep. ad Ludifr.*
(*d*) S. Isid. *off. l.* 1. *cap.* 13.
(*e*) *Ibid. cap.* 10. 12. & *in epist. ad Ludifr.*
(*f*) S. Isid. *off. lib.* 2. 8.
(*g*) *Ibid. cap.* 5.
(*h*) S. Isid. *off. l.* 2. *c.* 8. & *in epist. ad Ludifr.*
(*i*) S. Isid. *off. l.* 1. *c.* 15.

oratio, *ad pacem* dicta, excipit, quinta deinde consequitur, *Illatio* (*a*)
Gotho-Hispanis, Romanis *Præfatio*, nuncupata, cujus initio *aures ad*
Dominum (*b*), & *sursum corda* proclamantur, & in fine *Sanctus* lati-
ne, & *Hagios* græce, ter, & *Osanna in excelsis* (*c*) semel, atque
iterum cantatur. Huic orationi appendix adnectitur, *post sanctus* di-
cta, cui olim statim adnectebantur verba consecratoria elementorum,
modo vero, inter hanc appendicem, & consecrationis formulam, me-
diat brevis oratiuncula, a Mozarabis excogitata. Facta elementorum
consecratione, sexta oratio *post pridie* a Missali nostro, a S. Isidoro
confirmatio Sacramenti denominata (*d*), recitatur, quam septima,
quæ est *Dominica*, cum sua præfatione, & appendice, consequitur. 66
Dona a Sacerdote, uti olim in Gotho-Hispana, ita modo in Litur-
gia Missalis *Ximenii*, consecrantur, prolatis Christi verbis (*e*), & in
corpus, & sanguinem Domini, operante Dei omnipotentia, trans-
mutatur. Corpus Dominicum frangitur (*f*), Symbolum Constantino-
politanum recitatur (*g*). Sacerdos populo solemni formula benedictio-
nem impertitur (*h*). Corpus Christi communicantibus distribuitur (*i*),
&, gratiis Deo actis, populus dimittitur. Præterea S. Isidorus agit de 67
vigiliis (*k*), de die Dominica, & de festivitatibus, in Ecclesia Gotho-
Hispana celebrari solitis (*l*), de Jejuniis Quadragesimæ, Pentecostes,
septimi, & noni mensis, & initii anni (*m*). Missale vero *Ximenii*,
plures habet Missas, quæ in solemnitatibus Domini, Beatæ Virginis,
& Sanctorum recitantur. Sunt Missæ, quæ in agendis mortuorum,
sunt aliæ, quæ diebus Jejunii S. Cypriani, S. Martini, Pentecostes, &
Epiphaniæ celebrantur. Suas quoque Missas & feriales, & domini-
cales, habet Quadragesima. Et quamvis Jejunia initio anni olim a
Gotho-Hispanis suo loco mota fuerint, & Epiphaniæ festo præmissa,
adhuc tamen missa, quæ antiquitus initio anni, cum jejunarent, re-
citabatur, in Missali nostro superest, &, die Dominica ante Epipha-
niam, a Mozarabibus celebratur. Demum eandem Ecclesiasticæ Hierar- 68
chiæ formam in Missali Ximenii observare licet, quam suo tempore
S. Isidorus agnoverat (*n*), iisdem, quibus olim, cleri & populi gra-
dibus constantem. Hæc breviter exposita, si quis attenderit, videbit sa-
ne Missale *Ximenii*, eandem Liturgiam exhibere, quam S. Isidorus
in suis libris descripserat. Ad Concilia Hispaniensia venio, quæ, cum 69
plura, ad rem Liturgicam Gotho-Hispanam pertinentia, statuerint,
quæ in Liturgia Missalis *Ximenii* adhuc retinentur, aliud nobis effi-
cax argumentum suppeditant, ad probandum Liturgiam Mozarabicam,
Go-

(*a*) S. Isid. *de off. Eccl.* l. 1. c. 15.
(*b*) S. Isid. *epist. ad Ludifr.*
(*c*) S. Isid. *off. l. 1. c. 15.*
(*d*) *Ibid.* & *in epist. ad Ludifr.*
(*e*) *Ibid.* cap. 18. & *lib. 2.* cap. 7. & 8.
(*f*) S. Isid. *de off. Eccl.* l. 1. c. 18.
(*g*) *Ibid.* cap. 16. (*h*) *Ibid.* cap. 17.
(*i*) *Ibid.* cap. 18. & l. 2. c. 8.
(*k*) S. Isid. off. l. 1. cap. 22.
(*l*) *Ibid.* c. 24. ad 35. & lib. 2. c. 27. 28.
(*m*) S. Isid. lib. 1. c. 36. ad 41.
(*n*) *Ibid.* lib. 2. c. 5. ad 14.

Gotho-Hispanam esse. Primum igitur ritu Mozarabico Sacerdos sine
orario Missam non celebrat, ex Decreto Concilii III Braccarensis (a),
& unum dumtaxat orarium induit, ex Concilio IV Toletano (b). In
Missa panis tandem & vinum, aqua temperatum offertur, ex Conci-
lio III Braccarensi (c), & Sacerdos toties communicat, quoties Missam
70 celebrat, ex Concilio Toletano XII. (d) in Missa canitur Hymnus *Glo-
ria in excelsis*, & Canticum puerorum, ex Concilio IV Toletano (e).
Evangelium post Apostolum in Missa legitur, ex Concilio Valenti-
no (f), & ex Concilio IV Toletano (g) *Alleluja* non canitur tem-
pore Quadragesimæ, neque *Lauda* canitur post Apostolum, sed post
lectum Evangelium (h), & in omni Missa oratio Dominica recita-
tur (i). Nec simpliciter dicitur *Gloria Patri, & Filio &c.* sed *Glo-
ria & honor Patri & Filio & Spiritui Sancto* (k). Ex præcepto
Concilii Toletani tertii (l), Symbolum Constantinopolitanum in Mis-
sa recitatur, priusquam Dominica oratio dicatur. Postquam dictum
est Symbolum, Corpus Domini frangitur, tum, ex Decreto Conci-
lii IV Toletani, oratio Dominica recitatur, *fit conjunctio panis &
calicis*, deinde Sacerdotis benedictio consequitur, & *tum demum Cor-
poris, & Sanguinis Domini Sacramentum sumitur* (m). Ex ejusdem
71 Concilii Decreto lucerna, & cereus paschalis, Sabbato Sancto bene-
dicantur (n). Feria sexta majoris hebdomadæ officio proprio gaudet,
Indulgentia postulatur, & *Crucis mysterium* prædicatur (o). Hymni,
humano ingenio compositi, in Officio Divino recitantur (p), in fine
Psalmorum *Gloria, & honor &c.* canitur (q). Liber Apocalypsis a
Pascate ad Pentecosten legitur (r). Concilium Gerundense jejunio, & Li-
tanias Pentecostes, & Calendarum Novembrium instituit (s), quorum
in Missali *Ximenii* sunt Missæ propriæ. Concilium Toletanum X. in-
stituit, ut festivitas Dominicæ Matris, die xv. Kalendarum Januarii
celebraretur (t), quo die, etiam nunc in Missali *Ximenii*, Missam
habet propriam. Concilium Braccarense II., Concilium Emeritense,
& S. Isidorus meminerunt de pecunia, quam, certis quibusdam die-
bus festivis, populus Sacerdoti offerebat (u), & Missalis *Ximenii* ru-
brica præcipit ut Sacerdos, conversus ad populum, oblatam pecuniam
72 recipiat. Missale *Ximenii* non modo observat ea, quæ circa ritus præ-
scripserunt Concilia Hispanica, verum etiam in orationibus doctrinam
Catholicam ad mentem eorumdem constanter explicat, & frequen-
ter,

(a) Conc. Bracc. III. can. 4.
(b) Conc. Tolet. IV. can. 40.
(c) Conc, Brac. III. can. 1.
(d) Conc. Tolet. XII. can. 5.
(e) Conc. Tolet. IV. can. 13. 14.
(f) Conc. Valent. can. 1.
(g) Conc. Tolet. IV. can. 11.
(h) *Ibid.* can. 12. (i) *Ibid.* can. 10.
(k) *Ibid.* can. 13. 15.
(l) Conc. Tolet. III. can. 2.
(m) Conc. Tolet. can. 18.
(n) *Ibid.* can. 9. (o) *Ibid.* can. 7.
(p) *Ibid.* can. 13. (q) *Ibid.* can. 15.
(r) *Ibid.* can. 17. (s) Conc. Gerundense can. 2. (t) Conc. Tolet. XII. can. 1.
(u) Conc. Bracc. II. can. 21. Conc. Emeritan. can. 14. S. Isid. *epist. ad Ludefr.*

ter, peculiares illis, loquendi modos adhibet, sic Spiritum Sanctum a *Patre Filioque procedere*, juxta vetustam Hispanorum doctrinam, distincte prædicat, sic *hominem*, pro *natura humana*, non raro usurpat, & Christum *unum de Trinitate* dicit, modum loquendi Concilii Toletani quarti secutum (*a*). Denique ne quid Missali *Ximenii* deesset, quod Sacramentarii Gotho-Hispani proprium foret, in eo Missæ inveniuntur, quæ diebus festivis Circumcisionis Domini, & Inventionis Sanctæ Crucis, celebrarent, quas Leges Visigothorum observari mandaverant. (*b*)

V.

An Liturgia Missalis Ximenii eadem sit atque Gallicana?

TErtium Argumentum, quo probatur Liturgiam Missalis *Ximenii* Gotho-Hispanam esse, in intima ejus similitudine cum Liturgia Gallicana positum est. Em. Bona (*c*) antea viderat *Missam Gallicanam eandem esse atque Toletanam*, sive Mozarabicam, & Mabillonius animadverterat, Missam Gallicanam eodem ritu celebratam fuisse, quo *Toletana seu Mozarabica* celebrabatur (*d*). Sane qui in Gallia sæculo nono vivebant, quando veteris Gallorum Liturgiæ memoria adhuc supererat, pro comperto habebant Missam Mozarabicam Toletanorum veterem Galliæ sacrificandi normam perfecte repræsentare. Quod adeo verum est ut Carolus Augustus Calvus, cupiens oculis, & auribus percipere discrimen, quod inter Missam Romanam, & Gallicanam intercedebat, a Sacerdotibus Toletanis Missam, suo ritu Mozarabico, coram se celebrari mandaverit. Quemadmodum in Epistola, ad Clerum Ravennatem data, testatur. *Usque ad tempora abavi nostri Gallicana Ecclesia aliter quam Romana vel Mediolanensis divina celebrabat Officia sicut vidimus, & audivimus ab iis, qui ex partibus Toletanæ Ecclesiæ ad nos venientes sacra officia celebrarunt*. Quæ verba, ut scite notat Mabillonius, (*e*) *consequentiam non haberent*, *nisi eadem fuisset Toletana atque Gallicana liturgia*. Sed modo, inita comparatione, breviter ostendendum est Liturgiam Missalis *Ximenii* cum antiqua Gallicana omnino convenire, ut hoc etiam Inditio appareat eandem Gotho-hispanam esse. Primum itaque tam Galli quam Mozarabes Missam a cantu inchoarunt, qui Gallis *prælegere* (*f*), aut *Antiphona ad prælegendum* dicebatur, Mozarabis vero, in Missali *Ximenii* dictum est *offi-*

cium

(*a*) Conc. Tolet. IV. can. 1. *idem Dominus Jesus Christus, unus de Sancta Trinitate &c.*

(*b*) Cod. Leg. Visig. lib. 2. Tol. I. leg. XI. & lib 12. T. I. 4. leg. 6.

(*c*) Rerum Liturgic. lib. 1. cap. 12. sect. 5.

(*d*) Mabillonius de Liturg. Gallic. lib. 1. cap. 3. n. 9.

(*e*) *Ibid.*

(*f*) S. Germanus Parisiensis in explicatione Missæ Gallicanæ *Thes. nov. anecd. Tom. 5. col. 91.*

cium ad Missam. Deinde in utraque liturgia, Gallicana scilicet, & Mozarabica, Hymnus *Gloria in excelsis* canitur (*a*), aut canticum Zachariæ *Benedictus*, quod Galli *Prophetiam* nuncuparunt (*b*). Hymnum, aut canticum oratio consequitur, quæ in Missali *Ximenii* proprio nomine caret, in libris Gallicanis *collectio post prophetiam* quandoque inscribitur (*c*). Postea populus salutatur. Et, in utraque liturgia, formula, qua Sacerdos populum, salutat eadem est, *Dominus*
75 *sit semper vobiscum* (*d*). In utraque liturgia tres leguntur scripturæ lectiones, una e veteri, duæ e novo testamento (*e*). Et ante lectiones indicitur silentium (*f*). In utraque Hymnus puerorum, post lectionem propheticam, recitatur (*g*), & *responsorium* sive, uti Mozarabes loquuntur, *psallendo* canitur (*h*). post lectionem Evangelii concio habebatur, aut Homelia, de qua apud S. Germanum titulus extat (*i*). Preces deinde, & Catechumenorum, atque pœnitentium dimissio consequebantur, de quibus meminit S. Germanus (*k*), & in Missali *Ximenii* non levia supersunt vestigia tam precum, quam missionis
76 Catechumenorum. Deinde, in utraque liturgia, fit oblatio munerum consecrandorum, panis nimirum, & vini, & interim canitur *sacrificium*, quod S. Germano *sonum* est (*l*). Facta oblatione, lotisque Sacerdotis, presbiterorum, ministrorumque manibus, in utraque liturgia Sacerdos confessionem, sive *apologiam* faciebat (*m*). Tum Sacerdos, in utraque liturgia, populum salutat, &, ad Altare accedens, septem illas solemnes orationes, quibus liturgiæ Gallicana, Gotho-hispana, & Mozarabica præcipue constant, & ab aliis quibuscumque distinguuntur, devotè recitabat. Harum orationum plura supersunt exemplaria in Missali gothico, quod re ipsa Gallicanum est, & aliquot in Missali, quod *Gallicanum vetus* inscripserunt, ut minime dubitandum sit quin eæ orationes eundem ordinem in liturgia Gallicana tenuerint, quem in Missali *Ximenii* retinuerunt. Harum prima in libris Gallicanis *præfatio*, aut *præfatio Missæ* denominatur (*n*), in Missali Ximenii *Missa*. Secunda in nostro *alia oratio*, in Missalibus Gallicanis *collectio sequitur* (*o*). Tertia post *nomina* tam apud Mozarabes, quam

(*a*) Sacramentarium Bobiense apud Mabillonium *Musæi Ital. tom.* 1. *part.* 2. *pag.* 281. 282.

(*b*) S. Germanus in explic. Miss. Gal.

(*c*) Missale Gallo-Gothicum, alias Gothicum, *in Missa Nativitatis Domini*.

(*d*) S. German. in expl. Miss. Gallic.

(*e*) Lectionarium Luxoviense. Sacramentarium Bobiense. S. Germ. in expl. Miss. Gallic. S. Gregorius Turonensis *Hist. lib.* 4. *c.* 16.

(*f*) S. Germanus expl. Miss Gall.

(*g*) S. Germ. *ibid.* & Lectionar. Luxoviense N. VIII.

(*h*) S. Gregorius Turonensis *Hist. lib.* 8. *cap.* 3.

(*i*) In explic. Missæ Gallicanæ ubi titulus *de Homelias*.

(*k*) *Ibid.* ubi est titulus *de Catecumino*:

(*l*) *Ibid.*

(*m*) Missale Gothicum, re ipsa Gallicanum, in Missa diei Pascatis, habet exemplar *Apologiæ Sacerdotis*. Aliud est in Sacramentario Bobiensi *pag.* 375. & tertium in Missali *Ximenii*.

(*n*) Missale Gothicum. Missale Gallicanum vetus.

(*o*) *Ibid.*

quam apud Gallos dicitur, quarta, apud utrasque *ad pacem* (a), quinta Gallis, aut *Contestatio*, aut *Immolatio Missæ* inscribitur, Mozarabis *Illatio*. Ejus vero appendix utrisque *post Sanctus* (b) dicitur. Eique verba consecratoria elementorum subjiciuntur. In Missis Martyrum *contestatio*, Gallorum, non secus ac Illatio Mozarabum earum res gestas, & tormenta quæ passi sunt, commemorare solet, quemadmodum Hilduinus Abbas, in vetustis Missalibus gallicanis, observaverat (c). Peracta elementorum consecratione, sexta oratio reci- 77
tatur, quam Galli *post Mysterium*, aut *post secreta* appellant (d), Mozarabes *post pridie*. In utraque liturgia consequitur *confractio Dominici corporis*, ut S. Gregorius Turonensis loquitur (e), & interim, dum Sacerdotes in ara illud confringunt, *confractorium* canitur (f), & tandem septima oratio, quæ *Dominica* est, recitatur, illique brevis oratio præmittitur, *ante orationem Dominicam*, Gallis dicta, & subsequitur alia, quæ iisdem *post orationem Dominicam* (g) nominatur. His absolutis, in utraque liturgia, fit commixtio Corporis & Sanguinis Domini (h), tum Sacerdos populo benedictionem impertitur, qui voce Diaconi prius monebatur, ut se humiliaret benedictioni (i). Data benedictione, canebatur quod Missali Ximenii *ad accedentes inscribitur* (k), fit deinde communio, qua peracta, in utraque liturgia, orationes post communionem (l) recitantur, ac populus dimittitur. Plures alii ritus addi possunt, qui a Gallis pariter, atque a Gotho-hispanis, & Mozarabibus usurpabantur, sed hactenus prolati sufficiunt ad probandum liturgiam Missalis *Ximenii* adeo similem esse veteri Gallicanæ, ut una atque eadem, haud immerito, haberi possit.

VI.

Satis fit eorum difficultatibus, qui opinantur Liturgiam Missalis Ximenii diversam esse a Gallicana.

NON ignoro viros quosdam eruditos opinatos esse Liturgiam Mo- 78
zarabicam nec Gotho-Hispanam, neque Gallicanam habendam esse. Nam, inquiunt, Galli in Missa Hymnum *gloria in excelsis* olim non cantabant, sed canticum Zachariæ, quod Mozarabes canere non solebant. Deinde Galli Litaniam, sive *Kyrie eleison* in Missa sua recitabant, præter morem Gotho-Hispanorum. Præterea Honoratus S. Maria (m) non dubitavit asserere Liturgiam Mozarabicam a Gallicana

(a) *Ibid.* (b) *Ibid.*
(c) Hilduinus epist. ad Ludovic. Pium Areopagiticis præmissa.
(d) Missale Gothic. Missale Gal. vetus.
(e) *De glor. Martyr. cap.* 87.
(f) S. German. in expl. Missæ Gallic.
(g) S. Germ. expl. Miss. Gallic. Missale Gothicum, & Gallicanum vetus.
(h) S. Germ. *ibid.*
(i) S. Germ. *ibid.* & S. Cæsarius Arelat. Hom. 8. *inter editas a Baluzio.*
(k) S. Germ. in expl. Miss. Gal.
(l) Missale Goth. & vet. Gallic.
(m) Animadversiones in usum critices Tom. 3. lib. 5. diss. 3. art. 3. sect. 4. pag. 147. 148. ed. lat. Venet. 1739.

cana differre in collectis, in lectionibus, in canone Missarum multa-
rum, in symbolo *Apostolorum*, quod Mozarabes ante orationem Do-
minicam recitant, & in modo dividendi Hostiam. Ad hæc tamen
79 facilis est, & expedita responsio. Primum enim non satis constat,
an Galli in Missa Hymnum *gloria in excelsis* recitaverint. De eo
quidem Hymno silet S. Germanus Parisiensis, sive alius, quicumque
fuerit, vetustus auctor, explicationis Missæ Gallicanæ. Sed cum alia
plura omiserit, silentium ejus non evincit Gallos hunc Hymnum in
Missa non cantasse, e contra Sacramentarium Bobiense, sub hoc ti-
tulo, *Gloria ad Missam decantanda*, exhibet integrum Hymnum *glo-
ria in excelsis &c.* & duas orationes subjicit post Hymnum recitan-
80 dos (*a*). Ajunt quidem Sacramentarium Bobiense puram & putam Li-
turgiam Gallicanam non exhibere. Quod sane verum est. At cum
Liturgiæ Sacramentarii Bobiensis prima pars, quæ ad finem usque
contestationis pertingit, Gallicana sit, & Hymnus gloria utique ad
hanc partem pertineat, dicendum videtur etiam Gallos Hymnum
gloria in Missa recitasse. Hanc conjecturam confirmant binæ oratio-
nes post Hymnum recitandæ, in eodem Sacramentario, appositæ,
nam ritu Gallicano, Gotho-hispano, & Mozarabico Hymnum oratio
81 consequitur. Hac tamen in re erat fortasse quædam disciplinæ va-
rietas, quæ, ob defectum librorum officialium, nobis satis per-
specta non est, & aliæ Ecclesiæ Gallicanæ Hymnum *gloria* canta-
bant, quod de iis qui Visigothorum Imperio parebant, & conci-
liorum Hispaniæ decretis regebantur, certum videtur; aliæ vero, quan-
doque hunc Hymnum cantabant, quandoque Canticum Zachariæ;
& demum aliæ Hymnum Angelicum, simul cum Cantico Zachariæ,
82 in Missis solemnibus cantare solebant. Quem morem tenuisse Go-
tho-hispanos, & Antiquiores Mozarabes mihi credibile est. Recen-
tiores autem Mozarabes, in Missa brevitatem secuti, Canticum Za-
chariæ frequenter omittere cæperunt, & modo, paucis exceptis, in
83 Missis id omnino non canunt. Ad ritum canendi *Kyrie eleison* quod
attinet, in eo discrimen inter Liturgiam Gallicanam, & Mozarabi-
cam fundari non potest, nam ritus Gallicanus non est, sed concilii decre-
to, (*b*) ab Italia, & ab Urbe Roma, translatitius. Præterea Moza-
rabes Antiquiores in Missa *Kyrie eleison* repetebant, cum preces
Diaconicæ dicerentur. Et recentiores Mozarabes in quibusdam Missis
84 *Kyrie eleison* aliquoties dicunt. Iisdem de causis discrimen inter Li-
turgiam Mozarabicam & Gallicanam constitui nequit in symboli re-
citatione, nam valde credibile est Gallos, non secus atque Gotho-hi-
spanos symbolum in Missa recitasse, saltem in quibusdam Ecclesiis,
extat enim, apud Martenium (*c*), Homelia quædam *de dedicatione
tem-*

(*a*) Sacr: Bobien. p.281. 282.
(*b*) Concilium Vasense can.2.
(*c*) Martenius de antiq. Eccles. ritib. tom.2. lib.3. cap.13. col.186.

templi, quam eruditus editor S. Cæsario Arelatensi tribuit, in qua
mentio fit symboli, *Credo in unum Deum Patrem omnipotentem*,
in Missa recitari soliti. Deinde, ritus recitandi symboli in Missa, pe-
culiari Concilii tertii Toletani decreto (*a*) institutus fuit, istiusmodi
autem ritibus translatitiis accidebat, ut Ecclesiæ, quæ decretis Con-
ciliorum, a quibus suscepti, aut instituti fuerant, non parebant,
pro suo libito, eos vel rejicerent, vel admitterent. Quare varietas,
ab ejusmodi ritibus orta, non sufficit ad probandum Gallos Liturgiam
habuisse diversam a Gotho-Hispana, sive Mozarabica. Porro animad- 85
vertendum Gotho-Hispanos non recitasse in Missa symbolum Aposto-
lorum, ut scribit Honoratus a Sancta Maria (*b*), sed symbolum Con-
stantinopolitanum, uti ex Concilio Toletano tertio patet, illudque
idem est, quod S.Isidorus (*c*), aliique, Nicænum appellarunt. At, in-
quit (*d*), Mozarabes hostiam in novem partes dividunt, quod Galli 86
minime faciebant. Sed velim scire, an vir eruditus nos docere possit,
in quot partes Galli antiquitus hostias partiri solebant? hoc igitur
primum ostendat, & tum in fragmentorum numero discrimen Li-
turgiarum ponat. Quod idem ait (*e*), Liturgiam Gallicanam in col- 87
lectis, in lectionibus, in canone multarum Missarum, a Mozarabica
discriminari, ad rem non est, quæstio enim hic instituitur de Li-
turgiarum Galliæ, & Hispaniæ concordia, aut diversitate, non au-
tem de Missalium, & lectionariorum (sive illa Gallicana, sive Go-
tho-Hispana fuerint) varietate, & discrepantia. Utique eruditus cri-
tices doctor optime noverat, in eadem Liturgia, Missalium, Sacra- 88
mentariorum, Lectionariorum, aliorumque librorum liturgicorum di-
versitatem inveniri, non enim ignorabat Sacramentaria Gregorianum,
Gelasianum, & Leonianum non modo in numero, & prolixitate
orationum, Missarumque, sed in verbis etiam, atque in contextu di-
screpare, quin plures admittendæ sint Liturgiæ Romanæ, ab invi-
cem, pro Missalium numero, dissentientes. Noverat quoque unam
esse Liturgiam Constantinopolitanam, etsi Missa Chrysostomi diversa
quandoque sit a Basiliana; unam esse Liturgiam Syriacam in tanta
varietate Anaphorarum; unam esse Copticam, unam Alexandrinam,
quamvis Missæ S. Marci, S. Basilii, S. Cyrilli, & S. Gregorii, in
multis, dissentiant. Unam denique fuisse Liturgiam Gallicanam, quam-
vis libri Missales, & Lectionarii frequenter non concordabant, uti
ex iis, qui adhuc supersunt, conjicere licet. Quamvis igitur Missale 89
Mozarabum in orationibus, & in lectionibus scripturarum non raro

dissen-

(*a*) Can.3.

(*b*) Animadversiones in usum critices edit. Lat. Venetiis 1739. Tom.3. lib.5. dissert.3. sect.4. pag.147. *in Symbolo Apostolorum, quod recitabant ante orationem dominicam* idem, in editione Gallica Parisiis 1720. legitur, Tom.3. lib.5. dis.3. sect.4. pag.202.

(*c*) S.Isidorus de off.Eccles.lib.1.cap.16.

(*d*) Honoratus a Sancta Maria animad. in usum crit. T.3. p.147. 148. ed. Latinæ Venet.1739.

(*e*) *Ibid.*

dissentiat a Missali Gallo-Gothico, & a Lectionario Luxoviensi, non inde consequitur hos libros ad diversas Liturgias pertinuisse, aut Gallicanam, Gotho-Hispanam, & Mozarabicam unam eandemque Liturgiam non fuisse. Nam, cum in Missali Gallo-Gothico idem typus liturgicus inveniatur, qui in Missali Mozarabum *Ximenii*, & in utroque Missali deprehendatur idem numerus, idem ordo, eademque dispositio orationum, lectionum, actionumque liturgicarum, ambo hi libri censendi sunt ad unam eandemque Liturgiam pertinere, quæ in Gallia olim, atque in Hispania usu, & praxi Ecclesiarum recepta fuit. E diversitate autem Missalium id unum legitime colligi potest eas a diversis Auctoribus fuisse compositas. Denique, quod
90 addit (*a*), Liturgiam Gallicanam in canone multarum Missarum a Mozarabico discriminari, plane fallitur, nam Missæ Gallicanæ, & Mozarabicæ Canonem omnino non habent, in ea vocis acceptione, qua utimur, cum de Missa Romana sermo est. Oratiuncula illa *adesto*, *adesto Jesu bone &c.* manifestum est recentiorum Mozarabum additamentum, nec nomen *canonis* meretur. Perperam etiam aliqui nomine *canonis* donarunt orationem *post Sanctus*, quæ appendix Illationis dici debet.

VII.

Respondetur iis, qui ajunt Liturgiam Missalis Ximenii vitiatam esse.

91 MAjoris est momenti alia accusatio, Liturgiam Mozarabicam Missalis *Ximenii* adeo vitiatam esse, ut eadem dici nequeat atque Gotho-Hispana. Hanc accusationem præ cæteris magna eruditionis specie promovet P. Petrus le Brun (*b*). Quæ alii sparsim scripserant, in unum congerit, suisque observationibus auget, & illu-
92 strat. At quid tandem opponit? scilicet Presbiteros Mozarabicos, priusquam sacras vestes induant, dicere *Ave Maria*. Quando ad Aram accedunt, primum dicere *Ave Maria*, ac deinde confessionem facere. Ab Ara, absoluta Missa, recessuros, dicere *Salve Regina*. Quando amictum induunt, dicere *Impone Domine &c.* amictus, inquit, tempore Leandri, & Isidori in usu non erat. Facta elementorum consecratione, Hostiam, & Calicem tectum *filiola* elevare. Tempore Adventus omitti cantum Hymni *Gloria in excelsis*. Missale mutationem quamdam passum esse in oratiuncula *Adesto*, *Adesto Jesu bone*, quæ præcedit consecratoria Christi verba. Omnes ferme rubricas Dominicæ Palmarum, feriæ quintæ, & sextæ majoris hebdomadæ e Missali Romano-Toletano depromptas esse. In Missali Ximenii deside-

(*a*) *Ibid.*
(*b*) P. Petrus le Brun explicatio Missæ Tom.2. diss.5. art.2. §.1. pag.301. edit. Gallicæ Parisiis.

desiderari rubricam hanc, quam Etherius, & Beatus retulerunt (*a*): *cum Evangelium a Levita super Altare levatur, primum dicitur* Laus tibi, *& ab omnibus respondetur* Laus tibi Domine Rex æternæ gloriæ. Hanc aliam rubricam *quando Chorus dicit* pacem meam *accipiat Sacerdos pacem de patena... & det eam Diacono, vel puero, & puer det populo*, additam fuisse Missali, postquam pax dari cæpta est tabella quadam, quæ *porta pace* Hispanis nuncupatur. Formam Hymni *Gloria in excelsis*, quæ in Missali *Ximenii* legitur desumptam esse e Missali Toletano. Demum, teste Roblesio (*b*), Missale Mozarabum inscriptum fuisse *Missale mixtum*, quia mandante *Ximenio* pleraque recentiora, Mozarabibus ignota, fuerunt immista, quæ e Missali Toletano desumpserant. Hæc sunt, quæ Missali nostro 93
opponit eruditus le Brun, & quæ ab aliis passim objici solent. Quibus ipse nonnulla adjeci. Si quid enim offendi, quod a ritibus Gotho-Hispanis discrepare videbatur, in notis indicavi. Hæc tamen integritati Liturgiæ Missalis Ximenii non ita nocent, ut Gotho-Hispana dici nequeat. Quidquid enim Mozarabes innovarunt, id omne aut in paucis Missis, aut in rubricis quibusdam reponendum est. Ac Missæ Mozarabicæ omnes formam genuinam Liturgiæ Gotho-Hispanæ retinuerunt, nec una est earum, quæ ordinem Romanum, aut Ambrosianum sectetur. Rubricæ vero, quas tanquam recentes, obji- 94
ciunt, & minus multæ sunt, maxime si cum tota mole Missalis conferantur, & integritati ritus Gotho-Hispani parum officiunt. Quod ut clarius pateat, rubricas has in classes aliquot divido. Et in prima 95
classe eas rubricas colloco, quæ vetustos ritus Gotho-Hispanos ad memoriam revocant, quorum reliquiæ quædam sunt, qui certe antiquitati Missalis, ejusque Liturgiæ integritati minime obsunt, imo quodammodo prosunt. Ejusmodi est rubrica illa, qua in *Missa votiva omnimoda*, & in Missis defunctorum Sacerdos monetur, ut *post Sacrificium* dicat *Kyrie eleison*, & chorus, ut respondeat *Christe eleison, Kyrie eleison*, quæ vestigia quædam retinuit *precum fidelium*, in quibus, ad singulas Diaconi petitiones, populus, elata voce, respondebat *Kyrie eleison*, & *Christe eleison*. Secundæ classis 96
Rubricæ ad Missas privatas pertinent, ad eas scilicet quas Presbiter sine Ministrorum apparatu faciebat, ejusmodi sunt, quæ monent Presbiterum ut ipse dicat *Oremus*, ipse *Aures ad Dominum*, ipse Evangelium, Apostolum, & Prophetiam legat, aliaque dicat, & faciat, quæ, in Missa solemni, Diaconorum erant. Hæ autem rubricæ ferme omnes antiquæ sunt. Nam Sacerdotes Gotho-Hispani, cum sine Ministris Sacra facerent, ipsi ea agebant, quæ in Missa solemni Diaconus faciebat. Prætereundum non est Missalia mixta, sive plenaria, 97
quale est Missale Ximenii, præcipue ad usum Sacerdotum, qui Sacra priva-

(*a*) Lib. I. adver. Elipantum. (*b*) In Vita Cardinalis Ximenii cap. 32.

privatim faciebant, composita fuisse, aut eorum, qui Ecclesiis ruralibus, & tenuioribus deserviebant, quibus librorum Sacrorum copia,
98 & Ministrorum apparatus deficiebat. In Missis autem privatis cum non fieret concio, nec publicorum pœnitentium, & catechumenorum dimissiones, de concione, de precibus pro pœnitentibus, cum illis manus imponerentur, & de eorum, & catechumenorum prostratione, atque ab Ecclesia ejectione, in libris Missalibus Plenariis raro fit mentio. In hujusmodi libris raro etiam preces Diaconicæ inveniuntur, nam Diaconus, quando ejusmodi Missis inserviebat, inferioris Clerici munere fungebatur.

99 In Missa Gotho-Hispana, & in Mozarabica antiquitus semel tantum Eucharistia elevabatur post dictum *te præstante* (a), semel etiam fiebat *apologia*, seu *confessio* (b), & semel fiebat commemoratio vivorum, & defunctorum, & semel Sacerdos dicebat *Introibo ad Altare Dei &c.* At recentiores Mozarabes in Missa sua bis dicunt *Introibo*, semel, more Romano, prius quam Sacerdos ad Altare ascendat, & iterum, more Gotho-Hispano, priusquam illationem incipiat. Similiter bis Confessionem faciunt, primum ritu Romano, priusquam Sacerdos ad Altare ascendat, & iterum, ritu Gotho-Hispano, antequam oratio *Missa* dicatur. Bis quoque Eucharistiam in Missa attollunt, ut adoretur a populo, primum ritu recentiore, statim, facta consecratione, elevant Corpus & Sanguinem Domini, & iterum ritu vetusto Gotho-Hispano: post ea verba, *te præstante &c.* Panem Sanctum altius elevant. Vivorum denique & mortuorum bis commemorationem faciunt, primum ritu Gotho-Hispano, dum nomina recitantur, & oratio *post nomina* dicitur, & rursus, fracto Corpore Domini, priusquam dicatur oratio Dominica, recentiore quodam instituto, fit *memento* pro vivis, & priusquam communicent, tenentes manu particulam *Gloria*, faciunt *memento* pro mortuis. Jam vero tertiæ classis sunt rubricæ omnes, quæ præter morem Gotho-Hispanum, dirigunt hanc iteratam ejusdem cerræmoniæ actionem. Hæ vero rubricæ non multum nocent integritati Liturgiæ nostræ, siquidem ritus, quos dirigunt, antiqui sunt, quamvis extra locum an-
100 tiquum iterato perficiantur. Quarta classis eas rubricas complectitur, quæ cæremonias quasdam recentiores ita dirigunt, ut more antiquo fiant. Ad hanc classem pertinent benedictiones candelarum, die Purificationis, & Cinerum, feria quarta, in capite jejunii, earumque rubricæ. Sed neque hæ officiunt prisco ritui Gotho-Hispano, nam cum formam vetustam benedicendi retineant, ad Liturgiam Gotho-His-
101 panam pertinere censendæ sunt. Quinta classis eas habet rubricas recentiores, quibus orationes Missalis contradicunt. Dolendum sane has e Mis-

(a) Vide notas pag. 542. col. 2.

(b) Apologia Sacerdotis, & *Confessio* idem sonant, ut in notis monui pag. 537. col. 2.

e Missali sublatas non fuisse, cum typis ederetur. Nihilominus antiquitati Liturgiæ Missalis nostri parum nocent, secum enim, ut ita dicam, suum deferunt Antidotum, ejusmodi sunt rubricæ Officii Sabbati Sancti, quæ præcipiunt, ut benedicantur quinque grana thuris cereo insigenda (a). Ut *Diaconus ipse de Lucerna accendat cereum* (b). Quibus apponitur oratio, quæ inscribitur Benedictio Cerei, (c) e qua habemus cereum Gotho-Hispanum, e cera alba dumtaxat, & papyro fuisse compositum (d). Illi vero rubricæ, quæ monet Diaconum ut cereum accendat, contradicit oratio *ad benedicendos Diacones* (e), & ea, qua benedicitur Cereus, priusquam in Ecclesiam deferatur (f), in qua Sacerdos ait se cereum accendisse. Eodem revocanda est rubrica illa, qua prohibetur, ne in Missa Cœnæ Dominicæ *pax detur*, & ne Presbyter accipiat pacem, cui contradicit oratio *ad pacem*, quæ præcedit (g), & oratio *ad orationem Dominicam*, quæ in eadem Missa consequitur (h), &, quod magis mirandum, illi opponitur Antiphona *Pacem meam &c.*, quam eadem rubrica mandat, ut cantetur (i). Quorsum enim præscribitur, ut cantetur Antiphona illa, quæ in Missa tunc solum cantari solet, quando pax datur (k), si, in hac
Missa, pax omnino non detur? Demum classis ultima recentiorum 102
rubricarum iis constat, quibus Orationes, actionesque diriguntur, quæ Missam aut præcedunt, aut consequuntur. Ejusmodi sunt, quæ præscribunt orationes recitandas a Sacerdote, quando Sacras Vestes induit, & eas quas recitat, antequam ad Altare ascendat, & quas, absoluto Sacro, recitat ab Altari recedens. Hæc autem antiquitati Missalis *Ximenii* parum nocent, quemadmodum nec impediunt, quominus Liturgia Romana antiqua sit, & Gregoriana; nam se ipsas
statim produnt, & quodammodo extra Liturgiam sunt. His ita di- 103
stributis, ad singulas oppositiones P. Le Brun expedita est & facilis responsio. Et primum opponit rubricam, qua præscribitur ut Presbiter ter, aut quater dicat *Ave Maria*, antequam Sacras Vestes induat, & rursus, antequam confessionem faciat, *Ave Maria* dicat. Sed hæ rubricæ, quæ circa illa versantur, quæ Missam præcedunt, & consequuntur, ad Liturgiam stricte non pertinent, suam novitatem satis clare produnt, ne liturgiæ noceant, ille certe infans in rebus Liturgicis dicendus erit, qui putaret hosce ritus Gotho-Hispanos esse. Demum si ejusmodi orationes non ita Liturgiæ Romanæ nocent, ut

(a) Missale Mozarabum pag.175.lin.40.
(b) Ibid. pag.177. lin.45.
(c) Ibid. pag.177. lin.55.
(d) Missale Mozarabum pag.177. lin.75.
„ Non hic Thureis adoletur flamma virgultis .... sed cera famulatur ex lumine, quæ non polluitur exparente .... papyrus etiam niveo adoperta sub tegmine flammarum obsequitur incremento .... favet ignibus res nutrita gurgitibus.
(e) Missale Mozarabum pag.175. lin.9. & 11.
(f) Ibid. pag.175. lin.89. & 91.
(g) Ibid. pag.163. lin.75.
(h) Ibid. pag.164. lin.80.
(i) Ibid. pag.163. lin.83.
(k) Ibid. pag.227. lin.26. & 81.

ut Gregoriana dicenda non sit, nec Liturgiæ Missalis *Ximenii* obesse
104 possunt, ut Gotho-Hispana minime censeatur. Quod addit *Amictum* inter vestes Sacerdotales, tempore, Leandri, & Isidori, locum non habuisse, quæstionem de vocabulo instituit. Nam, de re, Ordo Romanus antiquissimus, Missale nostrum, & S. Germanus Parisiensis (*a*) ostendunt Romanos, Gallos, & Hispanos, inter Vestes Sacerdotales, unam habuisse, qua collum tegebant, & humeros. Hanc Ordo Romanus, & Missale Mozarabum (*b*) *Anaboladium* nuncupant, quam vocem Romani Ordines amictum interpretantur (*c*), & apud Mozarabes, ab
105 anno 1050., Amictus inter vestes Sacerdotis recensebatur (*d*). Scite animadvertit P. le Brun recentiorem esse rubricam, qua prohibetur ne diebus Dominicis, & festivis Adventus Hymnus *Gloria in excelsis* cantetur in Missa (*e*), at hæc ad eam classem rubricarum pertinet, cui orationes contradicunt, illi enim clare opponuntur orationes, quas recentiores Mozarabes in Missis Adventus recitant, quæ probant ritum
106 omittendi Hymnum *Gloria* inepte ab iis susceptum fuisse. Male autem contendit P. le Brun formam Hymni *Gloria*, quæ in Missali *Ximenii* extat, recentiorem esse, atque e Missali Romano-Toletano depromptum. Variæ hujus Hymni editiones, inter se non nihil discrepantes, antiquitus circumferebantur, quarum quæ primæva sit difficile dictu est, cum omnes in codicibus antiquis inveniantur. Ea vero Hymni *Gloria* formula, quæ in Misfsali *Ximenii* legitur, extat in antiquo Codice Vaticano, e quo eam edidit Em. Thomasius (*f*), eandem exhibet Sacramentarium Bobiense (*g*), eandemque, e Codicibus Anglicanis, edidit Usserius (*h*), quibus probatur hanc Hymni formulam vetustam esse, eaque Hispanos, Gallos, & Anglos olim
107 usos esse. At, inquit eruditus Le Brun, formula Hymni *Gloria*, quæ in Breviario Mozarabum adhibetur, diversa est ab ea, quæ in Missali legitur. Non abnuo, sed inde male colligit formulam Misfsalis aut recentem esse, aut minus antiquam formula Breviarii. Nam
108 utraque antiqua, & utraque apud Gotho-Hispanos usitata. Deinde P. le Brun, tanquam recentem, culpat rubricam, qua præcipitur ut, prolatis verbis consecratoriis, elevetur Corpus Domini, & Calix, tectus filiola (*i*), at certe non ignoravit ritum elevandi Eucharistiam, in Missa, ut a Populo videri, & adorari queat, vetustum esse, & ex iis, qui in Occidentis pariter, & Orientis Liturgiis invenitur (*k*). Quod vero statim post consecrationis verba elevari præcipiatur

(*a*) In epistola *de officio communi* Thes. nov. anecd. Tom.5. col.87.
(*b*) Pag.174. lin.77.
(*c*) Ord. Rom. II. & IV. Hittorpii, & III. & VI. Mabillonii.
(*d*) Concilium Cojacense cap.3.
(*e*) Missale Mozarabum pag.1. lin.19.
(*f*) Operum Tom.3. pag.616.
(*g*) Pag.281.
(*h*) De tribus Symbolis pag.33.
(*i*) Missale Mozarabum pag. 5. lin.49. & 56.
(*k*) Vide notas pag.541. col.2. & 552. col. 2.

piatur ad eas rubricas revocatur, quæ, recentiori usu, ritum antiquum, semel tantum in Missa peragi solitum, iterum, extra locum antiquum, fieri mandant. Olim enim in Missa Gotho-Hispana, & Mozarabica Corpus Christi semel attollebatur, nunc vero, & ab aliquot sæculis, bis elevatur, tam in Missa Mozarabica, quam in Romana. Cujus rei causa, ut omnes norunt, ab Hæresi Berengarii petenda est, ad quam aperte damnandam in Gallia primum institutum fuit, ut prolatis Consecrationis verbis illico Corpus, & Sanguis Domini, a populo adoranda attollerentur a Sacerdote, eumque ritum aliæ Ecclesiæ susceperunt. Hispani anno 1255 in Concilio Valentino (*a*), & anno 1323 in Concilio Toletano præcepere, ut Corpus, & Sanguis Christi, statim post consecrationem, elevarentur. Quibus Decretis Mozarabes obtemperarunt, & simul priscam consuetudinem elevandi Corpus Domini, ad ea verba *fidem quam corde credimus ore autem dicamus* (*b*), quæ Symboli recitationem præcedunt, 109
constanter retinuerunt. Quod vero calicem, filiola, tectum elevent, non est ritus recens, ut P. le Brun opinatus est, sed plane vetustus, non quidem Gotho-Hispanus, sed Romanus, ut alibi ostendo (*c*).
Non abnuo oratiunculam *adesto adesto Jesu bone &c.* a Mozarabis, inter orationem *post Sanctus*, & verba consecratoria adjectam esse, ut bene monet P. Le Brun, qui etiam animadvertit voces *post pridie* in Missali *Ximenii* desiderari; at harum vocum defectum, titulus ipse orationis, quæ consecrationem consequitur, & quæ constanter *post pridie* inscribitur, aperte indicat. Imo etiam indicat oratiunculam *adesto*, præter morem antiquum, quo verba consecratoria extremis vocibus orationis *post Sanctus* connectebantur, a Mozarabis adjectam fuisse. Adeoque defectus hic, & interpolatio ad classem eorum revocari debent, quibus orationes Missalis contradicunt. Recte 111
etiam animadvertit P. Le Brun, in Missali nostro non legi illud *Laus tibi &c.*, quæ dicebantur, quando Diaconus Evangelium de altari tollebat. Sed, cum hic ritus sit Missarum solemnium, non erat cur Missali mixto inferretur. Nam, ut dixi, ejusmodi Missalia præcipue excogitata, & compacta fuerint in usum Presbyterorum, qui privatas Missas celebrabant, in quibus Evangelium non tollitur de Altari, nec a Diacono, sed a Presbytero celebrante, in ipso Altari, legitur. Unde, cum in Missa privata Diaconus suo munere non fungatur, nec illud *Laus tibi &c.* dicatur, non erat cur in Missali nostro huic rubricæ locus fieret. P. Le Brun etiam contendit rubricam 112
hanc *interim dum Chorus dicit*, pacem meam, *accipiat Sacerdos pacem de patena*, *&*, *dicendo sic* Habeto osculum dilectionis, ut aptus sis sacrosanctis mysteriis Dei, *statim dat pacem Diacono*, *vel pue-*

(*a*) Apud Em. de Aguirre Concil. Hisp. Tom.3. pag.309. & 573.

(*b*) Miss. Mozarab. pag.6. lin.6.

(*c*) Vide notas pag.541. col.2.

puero, *& puer populo* (*a*), Missali Mozarabum illatam fuisse postquam pax dari cæpta est tabella quadam, quæ *parta pace* Hispanis denominatur. Idem locus Missalis nostri, in nova editione Glossarii latini Dñi du-Cange, *voce* pax, citatur, ad probandum tabellam, qua pax datur, etiam *pacem* denominari. At non video, cur in hac rubrica vox *pax* aliud significare debeat, quam osculum, aut amplexum pacis, quam Sacerdos de patena accipiebat, & Diacono, vel puero, eum amplectendo, tradebat, & puer populo dabat, proxi-
113 mum sibi adstantem amplectendo. At, quod P. Le Brun animadvertisse debuit, apud Gotho-Hispanos, & Mozarabes antiquiores, Sacerdos celebrans pacem a nemine accipiebat, & nemini dabat. Nam, ut in notis monui (*b*), initium dandæ pacis a Diacono erat (*c*), qui populo præcipiebat, ut inter se pacem facerent (*d*), &, osculando digniorem, pacem Episcopis, Presbyteris, & Diaconis, Altari
114 adstantibus ipse dabat. Prolixiorem discussionem requirit alia P. Le Brun oppositio asserentis, omnes ferme Rubricas Dominicæ Palmarum, feriæ quintæ, sextæ, & Sabbati majoris hebdomadæ, quæ in Missali nostro inveniuntur, desumptas esse a Missali Romano, quo, tempore Cardinalis Ximenii, Ecclesia Toletana utebatur, quæ accusatio non alia magis efficaci ratione infringi, ac dilui posse videtur, quam enumerando ritus Gotho-Hispanos, qui in Missalis *Ximenii* Missis, iis diebus, recurrunt. Primo igitur titulus Dominicæ *in Ramis palmarum* (*e*); secundo Oratio *Domine Jesu*, qua flores, & rami benedicuntur, crebris responsionibus inter secta; tertio Oratio Dominica, in fine illius orationis recitata; quarto Benedictio, cui præmittitur *Humiliate*; quinto illud *Sparsit nos* ex officio, ad benedicendum aquam aspersionis desumptum, omnia Gotho-Hispana sunt. Quæ autem sequuntur usque ad initium Missæ, quibus præcipue innititur assertio P. Le Brun, formam saltem Gotho-Hispanam
115 retinuerunt. Nam ultima oratio *Alme pater omnipotens &c.* quæ Gotho-Hispana videtur de cantu aperte meminit (*f*). Processionem quoque, ut triumphalem Christi Domini in urbem Hierosolymitanam ingressum repræsentarent, Gotho-Hispanos instituisse, valde cre-
116 dibile est. At, inquis, Hymnus *gloria*, *laus*, *& honor* Gotho-Hispanus non est, nec ritus percutiendi fores clausas Ecclesiæ antiquus habe-

(*a*) In Missali nostro pag. 5. lin. 93. & pag. 227. lin. 89. hic locus paulo aliter legitur, ita tamen legendum esse reor, cur enim Sacerdos Diaconum, aut puerum alloquens, utatur numero multitudinis *Habete & apti sitis*, non apparet causa.

(*b*) Pag. 540. col. 1.

(*c*) S. Isidorus in epist. ad Ludifr. de Diacono ait, *ipse donat pacem, ipse enuntiat*.

(*d*) Concilium Cojacense ann. 1056 can. 1. *Ad omnes Missas, cum Diaconus dixerit*, inter vos pacem tradite, *omnibus intra Ecclesiam stantibus, pacis osculum invicem tribuatur*.

(*e*) Vide notas pag. 512. col. 1.

(*f*) Missale Mozarabum *pag. 150. lin. 57.* & infra lin. 51. *ob hoc, nos indigni ejus in laude, cum omni lætitia concinentes, &c.*

haberi debet. Non diffiteor Hymnum *gloria*, *laus*, *&* *honor* post eversionem Imperii Visigothorum compositum fuisse (*a*), at inde non consequitur Gotho-Hispanos Hymnum aliquem alium, aut Psalmos, in Christi Domini laudem, hac die, non cantasse, pro quibus Mozarabes Hymnum *gloria*, *laus*, *&* *honor* cantare cæperunt. Nec dispuuto de antiquitate ritus claudendi fores Ecclesiæ, easque hac die pulsandi, quamvis de hujus consuetudinis vetustate Patri Le Brun non assentiar. Esto, hæc cæremonia recentior sit, quid sola faciet inter
tot ritus antiquos? Nam præter mox recensitos: sexto illud *erigite* 117
vos, post primam Prophetiam dictum; septimo Rubrica præscribens ut *fiat sermo ad populum*, ante lectionem Apostoli: octavo illud *Symbolum nemo scribat*; nono Illud *signate vos*, *&* *respondete*; decimo, illud *submissa voce* ter repetitum, ad duplicem Symboli repetitionem, & ad brevem exhortationem, de retinenda fide, pertinens, antiqua sunt, & Gotho-Hispana, quibus si addatur hac die passionem Domini non legi, nec minorem doxologiam *gloria* *&* *honor* *Patri* *&c.* omitti, omnesque ritus consueti Missæ Mozarabicæ adjiciantur, facile erit dijudicare, quantum a vero ii aberrant, qui auctoritate P. Le Brun nitentes, opinantur ritus majoris hebdomadæ Mis-
salis *Ximenii* omnes ferme recentiores esse. Neque puto, ad hoc fu- 118
sius ostendendum, opus esse particulatim ire per omnes ritus, & cæremonias feriæ quintæ in Cœna Domini, feriæ sextæ in Parasceve, & Sabbati Sancti. Sufficit animadvertere officium feriæ quintæ in Cœna Domini, dempta rubrica illa, qua præcipitur ut pax non detur (cui oratio *ad pacem*, & illa ipsa rubrica contradicit, ut superius indicavi) Gotho-Hispanum esse. Cæremoniam deferendi Eucharistiam ad conditorium, quod sepulchrum appellant, a Mozarabibus additam esse, nihil tamen habere, quod ritibus Gotho-Hispanis opponatur.
Officium diei veneris sancti, dempta Missa præsanctificatorum, quæ 119
etiam ritu Mozarabico celebratur, Gotho-Hispanum est. Alibi dixi (*b*) cæremoniam adorationis Crucis, die veneris sancto, antiquam esse, non tamen Gotho-Hispanam, aut Gallicanam. Sed re melius perpensa, suspicor Gotho-Hispanos officium hujus diei ab adoratione Crucis, vel, ut ipsi loquebantur, a salutatione ligni Dominici; inchoasse, quemadmodum indicat oratio, *O Crux sancta*, a qua officium incipit. Cæremonia igitur adorationis Crucis, quæ nunc, non initio officii, sed post Indulgentias, peragitur, antiqua habenda est, & Gotho-Hispana, quamvis a Mozarabibus recentioribus loco suo mota fuerit, ut, ad consuetudines Ecclesiæ Toletanæ, se se magis accommodarent. *Populæ meus &c.* a Gotho-Hispanis olim canebatur, & adhuc,
in Breviario, a Mozarabibus canitur. Sed, inquit P. Le Brun, rubri- 120
ca, qua præcipitur ut Diaconus, & Subdiaconus, Missæ præsanctificatorum

(*a*) Vide notas pag. 512. col. 2. (*b*) Vide notas pag. 517. col. 1.

torum miniſtraturi, *Dalmaticas nigras* induant, recentior utique eſt, nam tunica Subdiaconi *Dalmatica* nominatur, quod recens eſt. Fateor, imo adeo recens, ut ne nunc quidem *tunica* Subdiaconi proprie *Dalmatica* dicatur. At ille hoc unico exemplo male probat cæteros ritus Miſſalis *Ximenii*, qui ad officia ſanctioris hebdomadæ pertinent *omnes ferme* recentiores eſſe, nonne æquum magis fuiſſet oſcitantiam, & feſtinationem Amanuenſis accuſare? qui debebat ſcripſiſſe *& Diaconus Dalmaticam*, *Subdiaconus Tunicellam nigras accipiat*, aut certe ignorantiam Scriptoris? Nam, cum Subdiaconi tunica, manicis dumtaxat, quæ nonnihil ſtrictiores ſunt, a Diaconi Dalmatica, diſcriminetur, facile erat Scriptori minus accurato *Dalmaticam*, pro *Tunicella* accepiſſe. Sed quid, ſi antiquitus etiam Subdiaconi Dalmatica induebantur, ut vir eruditus Joſephus Vicecomes, opinatur (*a*)? utique dicendum erraſse eruditum Le Brun, qui con-
121 ſuetudinem antiquam novitatis accuſavit? Nihilominus, inquiunt, negari non poteſt Eugenium de Robles, Toleti, apud S. Marcum, Praochum Mozarabicum, tradidiſse Miſsale Mozarabicum, cum typis ederetur, juſsu Cardinalis Ximenii interpolatum fuiſse, ſic enim ſcribit (*b*), *notandum vero in impreſſione* Miſsalis Mozarabici, *quam fieri juſſit Cardinalis Franciſcus Ximenius Archiepiſcopus Toletanus, & in translatione textus Gothici in latinum, eum addidiſſe, pleroſque e Sanctis Officii Toletani veteris, & Sanctis Mozarabicis miſcuiſſe, appoſuiſſe etiam Miſſæ generalem confeſſionem, cum oratione adorationis Crucis, cæteraſque orationes, quæ ante introitum dicuntur, &* Salve *in fine Miſſæ, & quia, hæc, & pleraque alia adjecit, ideo Miſſale hanc inſcriptionem habet* Miſsale mixtum &c. & infra (*c*), *hinc ſequitur pleroſque Sanctos, aut majorem eorum partem, de quibus dicitur commune Sanctorum, adjectos fuiſſe & immiſtos a Franciſco Cardinale Ximenes, in translatione textus Gothici in latinum ſermonem*. Hæc ille, unde concludunt, ſi Robleſio fides, fateri neceſse eſse Cardinalem Ximenium Miſsale ritibus, & Sanctis Toletanis interpolaſse, adeo ut Miſsale Mozarabum typis edi-
122 tum nec Gotho-Hiſpanum, nec Mozarabicum dici debeat. Sed multa ſunt, quæ vim hujus argumentationis infringunt. Et primum concedatur, Ximenium ſuo Miſsali eas omnes orationes inſeruiſse, quæ introitum, ſive *officium ad Miſſam*, præcedunt, demus etiam eum Sanctos plurimos Toletanos Sanctis Mozarabicis addidiſse, num inde ſequitur Miſsale Mozarabum *Ximenii* Sacramentarium Gotho-Hiſpanum non eſse? haud puto. Nam ſi ſimilia, imo plura additamenta non efficiunt, ut Miſsale Romanum S. Pii Quinti dici nequeat Sacramen-

(*a*) Joſephus Vicecomes de appar. Miſſæ *lib.5. cap 7. & 8.*

(*b*) Eugenius de Robles de vita, & rebus geſtis Franciſci Cardinalis Ximenii *cap.32.* apud Em. de Aguirre Tom.3. Conc. Hiſp. pag.269.

(*c*) *Ibid. cap.33.*

mentarium Gregorianum, ut ipse P. Le Brun aperte docet (a); quid est cur dicamus Missale Ximenii Sacramentarium Mozarabicum haberi non posse? præterea, unde habuit Roblesius Cardinalem Ximenium, hæc omnia Missali Mozarabum addidisse? inquis, nemo negare potest orationes istas, quas distincte nominat Roblesius, in Missali Mozarabum inveniri. Esto, at inde non sequitur eas Cardinalem Ximenium adjecisse. Quid si a Sacerdotibus Mozarabibus ante Episcopatum *Ximenii* additæ fuerint? Roblesius asserit quidem pleraque additamenta facta fuisse Missali *in translatione textus Gothici in latinum*. At non indicat, unde ista anecdota habuerit. Ipse non interfuit editioni Missalis, sed centum, & amplius annos, post editum Missale, hæc de additamentis a Ximenio factis, in Historia de vita, & rebus gestis ejusdem Cardinalis, Toleti anno 1604, Hispanice edidit, nec ullum se antiquiorem laudat Scriptorem, qui asseruerit Missale Mozarabum a Cardinali Ximenio fuisse Interpolatum. Rerum quoque ignorantia, qua Roblesium laborasse, ex hoc ipso loco apparet, ejus auctoritatem valde minuit. Non enim intellexit titulum *Missalis mixti*, nec noverat ritus faciendi *confessionem* in Missa (b), & salutandi crucem, in ara positam (c), antiquos esse. Videtur etiam opinatus Missale, & Breviarium Mozarabum lingua Gothica fuisse composita, ut Interprete opus fuerit, qui *textum Gothicum in latinum* transferret. Liturgiam Romanam, quam Ecclesia Toletana sæculo XI. ad finem vergente susceperat, officium vetus Toletanum appellat. Asseritque Ximenium Missali suo adjecisse *plerosque e Sanctis officii Toletani veteris, & Sanctis Mozarabicis miscuisse*, quæ verba plane falsa sunt, nisi alludant ad Calendarium Missali *Ximenii* præmissum, quod ad Missale nihil pertinet, & nisi nomine officii Toletani veteris intelligatur Liturgia Romana, tempore Alphonsi VI, Toleti suscepta. Nam manifestum est, ut examinanti patebit, Missale *Ximenii* ne unam quidem Missam recentioris Sancti habere, aut quem Ecclesia Gotho-Hispana prisco more non coluit. Demum Alphonsus Ortiz, quem Cardinalis Ximenius editioni Missalis, & Breviarii præposuerat, omnem fidem narrationi Roblesii detrahit, is enim, in epistolis dedicatoriis, Missali, & Breviario præmissis, Ximenium alloquens, quid sibi mandatum fuerat, & quid in editione Missalis, & Breviarii præstiterat, candide exponens, sibi mandatum fuisse scribit, ut antiquitatem intactam præservaret (d), non modo in sententiis, sed in vocibus etiam, atque litteris, ne quid eorum, quæ in manuscriptis Codicibus legebantur, demeret, neve mutaret, sed, quæ in vetustis monumentis, litteris Gothicis, exarata fuerant, ea

123 124 125

(a) P. Le Brun. Explic. Miss. Tom. 1. diss. 2. art. 2. pag. 160. ed. Gallicæ.
(b) Vide notas *pag.* 537. *col.* 2.
(c) *Ibid.* pag. 535. col. 1.
(d) Epist. Dedicatoria Missali præmissa.

ea totidem verbis, litteris vulgaribus, fideliter transcripta, typis edenda curaret. Et, quandoquidem in vetustis Codicibus quædam inveniuntur temporis injuria deleta, Ximenius præceperat, ne Ortisius ista temere suppleret, sed, ubi supererant fugientium litterarum vestigia, *stili non mutato ductu* (*a*), ut locum reficeret. Ubi, vero ne litterarum quidem vestigia remanserat, ut, *enucleata veritate*, collato scilicet cum sociis studio, aliisque Codicibus inspectis, lacunam restauraret. Quæ optimi Cardinalis mandata profitetur Ortisius se, magno cum labore, ac summa fide executum esse, vitia quædam Orthographiæ se emendasse, fugientium manuscriptorum Librorum caracteres, in veteres litterarum ductus novo atramento immisso, revocasse, sententias, & voces distinxisse, dispersa Breviarii officia in unum collegisse (*b*), atque coordinasse testatur. Aliud quidquam præstitisse se minime tradidit, traditurus utique, si Missalis ordinem mutasset, si Rubricas novas, novasque Orationes, Missasve, Mozarabibus antea inusitatas, de Missali Toletano, aut aliunde petitas adjecisset. Nam cui bono tacuisset, quæ cum laude editoris palam fieri poterant, nec sine damno editionis, & editoris macula, taceri?
126 Nam nemo negabit ista omnia, quæ recenset Roblesius, Missali potuisse adjici sine damno editionis, si *Ximenius*, aut potius Ortisius de additamentis posteros monuisset. At, nulla præmissa admonitione, Missale potuisse, sine damno editionis, interpolari, nemo non negabit. Quis autem sine testimonio Scriptoris idonei, & Synchroni, sibi suadere poterit Cardinalem Ximenium virum probum, & prudentem, egregium opus Missalis Mozarabici vitiari, posteros decipi, ritus Romanos, pro
127 Mozarabicis, recentiores, pro antiquis venditari voluisse? At inquit P. Le Brun, series antiqui ritus Gothici ignorabatur, unde Ortisio, ejusque sociis necesse fuit, Missale Mozarabum, novis ritibus e Missali Toletano petitis, instruere, ut Missa Mozarabica expedite celebraretur (*c*). Demus hoc P. Le Brun. At certe necesse non fuit tacere de additamentis istis, & posteros silentio fallere, ut crederent nihil Missali interpolatum fuisse. Quare si quid ejusmodi additum Missali fuisset, Ortisius, utpote vir probus, de eo minime tacuisset. Ponamus enim Ortisium, ob ignorantiam antiqui ritus Gothici, coactum fuisse Orationes aliquot, & aliquot Rubricas e Missali Toletano in Missale Mozarabum transferre, nonne & solertiæ suæ laudem retulisset, qui paucis Rubricis, Orationibusque adjectis, usum Liturgiæ Gotho-Hispanæ expeditum reddiderat, & fidei pariter, qui, de hac re tota, lectores candide monuerat, & recentiores ritus ab antiquis distinxerat? Sed cum Ortisius nullibi innuat se in Missali quidquam edidisse, quod in li-

(*a*) *Ibid.*

(*b*) Confer epistolam Dedicatoriam Breviario Mozarabico præmissam.

(*c*) P. Petrus Le Brun. Explic. Missæ T. 2. pag. 333.

in libris Mozarabicis non invenerat, ejus silentio fides est adhibenda,
nec putandum virum prudentem, & probum, ut posteros falleret,
laudes suas tacere voluisse. Cæterum, quandoquidem satis certum
est, Missam Mozarabicam diu ante Episcopatum Cardinalis Ximenii, 128
in urbe Toletana expedite celebratam esse; imo aliquem ejus usum,
ab eversione Regni Visigothorum ad hanc usque diem, Toleti obtinuisse,
necesse est falsum esse P. Le Brun opinantem ignorantiam
antiqui ritus Gothici in causa fuisse, cur Missale Mozarabum interpolatum
fuerit. Nam, aut Mozarabes ignorantia antiqui ritus non
laborabant, aut cum hac ignorantia (si ea tenebantur) Missam suam
commode celebrare poterant. Non latuit Ximenium Mozarabes lon- 129
go annorum decursu (a), Rubricas quasdam, & cæremonias Gotho-Hispanis
ignotas, in suam Liturgiam, aut sponte, aut invite (b),
intromisisse, eas tamen intactas retineri voluit, non enim illi propositum
fuerat priscam Gotho-Hispanorum sacrificandi, & officia Ecclesiastica
obeundi normam, puram, & putam exhibere; sed id unum
dumtaxat curabat, ut, Missali, & Breviario caractere usitato, typis
editis, Missa, & officium Mozarabicum, eo ritu, quo suo tempore,
& ante centum, & amplius annos fieri solebant, in posterum
facilius celebrarentur. Quare Ortisio, ejusque sociis mandaverat, ut
libros manuscriptos Missalis, & Breviarii Mozarabum diligenter recognoscerent,
eosque caractere usitato transcriptos prælo subjicerent,
iisdem tamen facultatem non dedit purgandi Missale, & Breviarium
ab additamentis Mozarabum, eaque rejiciendi, quæ illis visa fuissent
cum ritibus Gotho-Hispanis minus congruere. Et hæc unica, & vera
ratio est, cur in Missali *Ximenii* rubricæ recentioris ævi, quas
Le Brun, aliique reprehendunt, intactæ remanserint, & quas Roblesius
perperam tradidit Ximenium adjecisse, cum ipse eas in Codicibus
manuscriptis invenerit, a Mozarabis antea adjectas.

An

(a) Ab anno enim 711, aut 712, quo Regnum Visigothorum Saraceni everterunt, ad an. 1500, quo Missale Ximenii editum fuit, anni ferme septingenti octoginta, & octo intercipiuntur.

(b) Credibile est Mozarabes eos ritus invitos suscepisse, quibus orationes, quas in Missa recitabant, aperte opponuntur, quod post initum ab Eugenio III. Pontificatum contigisse videtur, is enim in epistola (de qua Em. de Aguirre *Tom. 3. Con. Hisp. p. 362*, & Labbeus *Tom. 10. Concil. col. 1099* meminere) ad Clerum & populum Toletanum scribens, conqueritur Mozarabes *Archiepiscopo Toletano obedientiam denegantes, Ecclesias de manu Laicorum recipere, & in Sacramentis Missarum, & in aliis Divinis Officiis, tonsura quoque Clericali, & vestimentis, suam antiquam consuetudinem subsequentes, ab Apostolica Sede diversa sentire præsumere*. Quapropter mandat *universitati* Toletanorum, *quatenus* Mozarabes moneant, *ut in Sacramentis Missarum, & in aliis Divinis Officiis a Catholica Ecclesia dissentire de cætero non præsumant*, & Archiepiscopo Toletano, *si in ipsius provincia remanere voluerint*, obediant, *ejusque præcepta observent*. Unde conjicere licet Mozarabes, qui hactenus priscas suas consuetudines observaverant, exinde, ne cogerentur solum vertere, tonsuram, vestem clericalem, & Rubricas quasdam Romanas, haud sponte admisisse.

VIII.

An Missale Mozarabum immune sit ab erroribus Felicis, & Elipanti.

130 NON defuerunt, qui Missale Mozarabum pravæ doctrinæ insi-
mularunt, & maxime erroris Felicis Urgelitani, & Elipandi
Toletani, eorumque Sectatorum, qui Christum Dominum Dei Filium
adoptivum asserebant (*a*). Huic accusationi Elipandus (*b*), & Fe-
lix (*c*) occasionem præbuerunt, qui, ut prava dogmata tuerentur,
veterum Patrum testimonia, & auctoritatem librorum liturgicorum
131 Ecclesiarum Hispaniæ in medium proferebant. Textus autem omni-
no septem e libris liturgicis Ecclesiæ sua Elipandus in epistola ad
Albinum (*d*), & in libello suo, qui in Concilio Francofurdense le-
ctus fuerat, causæ suæ, uti opinabatur, aperte faventes, adduxe-
rat, eosdemque Felix Urgelitanus protulerat (*e*). Ex his tamen tres
sunt, qui nihil non catholicum sapiunt. Elipando enim atque Feli-
ci, ut animadvertit Alcuinus, (*f*) adeo placebat *adoptionis* vocabu-
lum, ut ubicumque illud scriptum invenerant *sine omni considera-*
132 *tione referri ad Redemptorem nostrum* contenderent. Primum igi-
tur textum ex oratione *ante Dominicam orationem* Missæ feriæ quar-
tæ post Pascha produxerunt. *Respice Domine tuorum fidelium mul-
titudinem, quem per* ADOPTIONIS *gratiam, filio tuo facere di-
gnatus es cohæredem* (*g*) alterum textum protulerunt ex oratione
Missæ feriæ quintæ post Resurrectionem. *Præcessit quidem in* ADO-
PTIONE *donum sed adhuc restat in conversatione judicium* (*h*). Ter-
tium e Missa Defunctorum protulerunt, *& quos fecisti* ADOPTIO-
NIS *particeps jubeas Hæreditatis tuæ esse consortes*. Hic textus non
legitur in ulla e Missis Defunctorum Missalis Ximenii. At in tribus
hisce textibus vox *adoptio* orthodoxum sensum habet, nec causæ
Eli-

(*a*) Em.Bona *rerum liturg.lib.1.cap.11. sect.2.* aperte hanc suspicionem promovet. *Quamvis*, inquit, *hoc Officium* Mozarabicum, *a viris Sanctis, & Orthodoxis compositum fuerit, Hispania tamen ab infidelibus vastata, ita erroribus refertum est, ut Elipandus Toletanus, ex ipsis officiis depravatis plura acceperit testimonia ad suam hæresim adstruendam*. P. Petrus le Brun *exp. Miss. T.2. dis.5. art.2. sect.2.* idem, ferme verbatim scribit: & P. Johannes Pinius *Tr. Hist. Chron. de Liturg. antiq. Hisp. cap 4. §.3*, quæstionem instituit *an, & quousque Liturgiæ Mozarabicæ exemplaria Felicis Urgelitani, & Elipandi Toletani erroribus corrupta fuerint?*

(*b*) Elipandus in Epistola ad Albinum *oper. Alcuin. col.916. ed.Paris. 1617.* prolatis aliorum Sanctorum Patrum quibusdam textibus, subdit: *testimonia Sanctorum Patrum Toleto deservientium in Missarum oraculis edita sic dicunt &c.*, at in Concilio Francofurdensi verba Elipandi ita referuntur. *Sequitur in eodem libello vestro item Prædecessores nostri Eugenius, Hildefonsus, Julianus Toletanæ Sedis Antistites in suis dogmatibus dixerunt &c.*

(*c*) Apud Alcuinum *oper. col.895.*

(*d*) Inter opera Alcuini *col.916.*

(*e*) Apud Alcuinum *lib.7. advers. Felicem Urgel. col.895.*

(*f*) Advers. Elipantum *lib.2. col.954.*

(*g*) Missale Mozarabum pag.207. lin.21.

(*h*) Ibid. pag.208. lin.99.

Elipandi patrocinatur, nam, ut Alcuinus (*a*) animadverterat, in iis *ado-*
ptionis nomen ad multitudinem fidelium non ad Christi filii Dei
personam pertinet. Quartum textum *e Missa de Cœna Domini* cita- 133
runt, *qui*, *per* ADOPTIVI *hominis passionem*, *dum suo non indul-*
get corpori, *nostro demum*, *idest iterum*, *non pepercit*, hunc lo-
cum corruptum fuisse, male cohærere verba, & pro *adsumpti homi-*
nis, repositum fuisse *adoptivi hominis*, Alcuinus notaverat (*b*). Sed
cum hic textus in Missa feriæ quintæ in Cœna Domini non invenia-
tur (*c*), quomodo restitui debeat non satis constat. Id plane videtur,
adoptivi hominis passionem, Mozarabes antiquos, in libris suis, non 134
legisse, sed *adsumpti hominis passionem*, uti ex sequenti textu ap-
paret. Hunc, quinto loco, citant e Missa, *de feria quinta Paschæ*,
ubi se legisse ajunt, *qui pietati tuæ per* ADOPTIVI HOMINIS *pas-*
sionem &c. locus integer extat in illatione Missæ feriæ quintæ post
Pascha (*d*), *qui pietati tuæ per* ADSUMPTI HOMINIS *passionem*,
quasi quasdam, *in præsentis populi adquisitione*, *manubias*, *cum*
non exiverit e Cœlo, *exhibuerit e triumpho*, *& cum non habuerit*
divinitas immutabilis pugnam, *habuerit fragilitas* ADSUMPTA *vi-*
ctoriam, unde apparet olim etiam Mozarabes legisse *adsumpti homi-*
nis, ei enim correspondet *fragilitas adsumpta*. Neque dicas olim
fragilitas adoptata, aut *adoptiva*, lectum esse. Si enim in suis Co-
dicibus ita legisset, Elipantus integrum textum protulisset, nec secun-
dam ejus partem, adeo clare illi faventem, omisisset. Sextus textus, 135
e Missa de Ascensione Domini, profertur. *Hodie Salvator noster post*
ADOPTIONEM CARNIS sedem repetiit *Deitatis*. Alcuinus animad-
vertit *melius multo* hic dici ADSUMPTIONEM CARNIS, *quam*
ADOPTIONEM CARNIS, quia, inquit, *Filius Dei adsumpsit car-*
nem, *non adoptavit* (*e*), & ita in Missali Mozarabum, hic locus
adhuc legitur, in oratione *Missa*, die Ascensionis Domini (*f*), *hodie*
Salvator noster post ASSUMPTIONEM CARNIS *sedem repetiit Dei-*
tatis, *hodie hominem suum intulit patri*, *quem obtulit passioni*, &
ita olim Mozarabes hunc locum legisse suadent verba, quæ præce-
dunt in hac ipsa oratione. *Placeat*, *dilectissimi fratres .... imposi-*
tam, *ætheris fastigio*, ASSUMPTI HOMINIS *communionem sequa-*
cibus, *cordis oculis*, *contueri &c.* quæ Elipandus non prætermisis-
set, si in iis *adoptivi hominis communionem* legisset. Septimus, & 136
ultimus locus, quem laudant, *e Missa S. Sperati* depromitur. *Inge-*
niti Patris, *unigenite Filius Dei .... qui .... hujus mundi infi-*

(*a*) Contra Elipand. col.953.

(*b*) *Ibid.* lib.2. col.953.

(*c*) Eruditissimus Fleuri *Hist.Eccl.lib.*44. *sect.*57. ab iis deceptus, quibus curam dederat inspiciendi Missale Mozarabicum, scripsit hunc textum in citato Missalis loco inveniri.

(*d*) Missale Mozarab. p.209. lin.77.

(*e*) Alcuinus adversus Elipand. lib. 2. col. 953.

(*f*) Missale Mozarabum pag.251.lin.60.

ma petens ADOPTIVI HOMINIS *non horruisti vestimentum sumere carnis*, quæ verba, in Missa S. Sperati, Missalis *Ximenii*, non leguntur. Ut Alcuinus animadvertit (*a*), *inconveniens dictio est* ADOPTIVI HOMINIS VESTIMENTUM CARNIS. At textus citatus, uti in Breviario Mozarabum extat, in oratione ad matutinas laudes Sanctorum Sperati, & Comitum, nihil habet alienum a modo loquendi Liturgicorum Hispaniæ. *Ingeniti patrius*, *unigenite filius Dei .... qui .... hujus mundi infima petens*, *ad* ADOPTANDUM HO-
137 MINEM, *non horruisti vestimentum sumere carnis ....* singulis hisce textibus discussis apparet, e quatuor ultimis, qui soli pravo dogmati favere possunt, ne unum quidem in Missali Mozarabum *Ximenii*, eo modo legi, quo ab Auctoribus hæreseos citantur, unde planum est falli eos, qui Missale nostrum, librosque Liturgicos Mozarabum,
138 hæreseos Felicis, & Elipandi hactenus accusarunt. An Felix vero, & Elipandus dicendi sint libros suos Ecclesiasticos recte legisse, sed male intellexisse; an potius censendi sint, libros suos Ecclesiasticos corrumpere voluisse, quæstiones sunt ad Orthodoxiam Missalis nostri parum spectantes, & breviter examinandæ. Aliqui putant Felicem & Elipandum libros suos, uti in iis scriptum invenerunt, bona fide citasse, sed non bene intellexisse, hanc opinionem tenuit doctissimus Pagius (*b*), ratus Felicem & Elipandum *ex male intellectis Missæ S. Isidori orationibus* hæresim hausisse. Et alii, collectis quibusdam eorum sententiis, contendunt Sanctos Patres hasce voces *adoptio*, *adoptatus*, *adoptivus*, & similes, ea significatione adhibuisse, qua
139 *assumptio*, *&* *assumptus* adhibentur (*c*). Em. Bona (*d*), & P. Petrus Le Brun (*e*), in diversam sententiam abeunt, ii enim putant priscos auctores Liturgiæ Gotho-Hispanæ nihil eorum scripsisse, quæ dogmati Felicis, & Elipandi favere videbantur, sed post ruinam Regni Visigothorum, libros Liturgicos Mozarabum fuisse corruptos, & ab istiusmodi vitiatis Codicibus Felicem, & Elipandum sententias, quas
140 laudant, desumpsisse. Sed, quid quid sit de usu & significatione illarum vocum *adoptio*, *adoptivus*, *adoptatus*, & an ullo vero sensu Christus Dei filius adoptivus dici possit (*f*), de quibus nolo, hoc loco, contendere, certe non probatur Scriptores Hispanos Missarum, & Orationum, de Christo loquentes, adhibuisse voces *adoptio*, *adoptatus*, & *adoptivus*, eo sensu, quo *assumptio*, *assumptus*, & similes adhibentur. Ab ejusmodi enim vocibus Concilia Hispana, & antiquiores Patres Hispani, cum de Incarnatione agunt, ut plurimum abstinent. Justus Urgelitanus (*g*) distincte negat *adoptionem* competere

(*a*) Adversus Elipand. *lib.* 2. *col.* 953.
(*b*) In Baron. ad ann. Chr. 789. n. 9.
(*c*) Vide P. Petrum Coustant O. S. B. in vindiciis veterum Codicum confirmatis cap. 8. p. 109.
(*d*) Rerum Liturg. lib. 1. cap. 11. §. 2.
(*e*) Expl. Missæ to. 2. dist. 5. art. 2. §. 2.
(*f*) Vide Petavium Theol. dogm. to. 5. de Incarn. l. 7. cap. 4.
(*g*) In cantica.

tere Christo, & Concilium Toletanum nonum, fidem explicans, clare docet, *hic etiam Dei Filius, natura est Filius, non adoptione*. Unde in Hymno Breviarii Mozarabum, die Circumcisionis, de Christo canunt, *Patri, non adoptione, sed coæternus genere*. Solebant enim Liturgici Hispani in Missis, & Orationibus, fidei dogmata, secundum definitiones Conciliorum Hispaniensium explicare, quorum 141
etiam verbis frequenter utebantur. Præterea in Hispaniam penetraverat Bonosianorum hæresis, illuc ab Arianis delata, quæ docebat *Christum Dei Filium, non proprium, sed adoptivum* esse (*a*). Contra quos, teste S. Isidoro (*b*), Justinianus Episcopus Valentinus, ante sexti sæculi medium, scripserat. Quare haud credibile videtur Scriptores Liturgiæ Hispanæ, modis loquendi Conciliorum, & Scriptorum Hispanorum omissis, voluisse usurpare ipsissimas voces, quibus Bonosiani suam hæresim exprimebant. Notum enim est, quantum Catholici Scriptores cavere solebant a vocibus, & modis loquendi, Hæreticorum propriis, quos, etiamsi significationem orthodoxam admittere poterant, vigente adhuc, atque grassante secta, suspectos atque invisos habebant. Igitur, si Codices Liturgici Hispanorum fuerunt ali- 142
quando corrupti, ut pro *adsumptus* legerent *adoptatus*, & *adoptivus*, (de qua re Alcuinus subdubitasse videtur (*c*) illis profecto libris homines nequam manus intulerunt, postquam Saraceni rerum in Hispania potiti sunt, quemadmodum Em. Bona (*d*), P. Petrus Le Brun (*e*), & alii recentiores opinati sunt, quibus lubens assentior. ita tamen ut Elipandus, Felix, eorumque asseclæ auctores sceleris censeantur. Illis enim falsi crimen imputandum videtur, quorum in- 143
tererat libros Ecclesiasticos corrumpere, ut vitiatis Codicibus malam causam tuerentur. Neque a moribus Felicis Urgelitani id facinoris alienum erat. Is enim, teste Hincmaro Rhemensi, Codici S. Hilarii, in Bibliotheca Caroli Magni, manus intulisse deprehensus est (*f*), &, corrupto librorum custode, pro ADORATUR scripsisse ADOPTATUR. Codex adhuc extare traditur, non sine inditiis patrati criminis (*g*). Felix autem, qui in palatio Codices regios vitiare ausus fuit, facile creditur Ecclesiæ Toletanæ Codicibus (*h*), aut ipse manus

(*a*) S. Isidorus origin. l.8. c.5.
(*b*) Idem de Viris Illustribus cap.33.
(*c*) Adversus Felicem lib.7. col.895.
(*d*) Rerum Liturg. lib.1. cap.XI. sect.11. verba superius retuli.
(*e*) P. Petrus Le Brun expl. Miss. T. 2. diss.5. art.2.287. *Quamvis*, inquit, *Missale Mozarabicum compositum fuerit a viris piis, & eruditis, tamen, exeunte sæculo octavo, in illud errores aliquot irrepserant, oscitantiâ, aut nequitia quorumdam Hispaniæ Episcoporum, hæresi adoptivorum faventium, quorum Antesignani fuerunt Felix Urgelitanus Episcopus, & Elipandus Archiepiscopus Toletanus*.
(*f*) Vide Germonium de veteribus Hæreticis Sacr. & Ecclesiasticorum Codicum corruptoribus part.2. cap.1.
(*g*) Vide notam ad S. Hilarium lib.2. de Trin. n.27. edit. Maurin.
(*h*) Est observandum Felicem & Elipandum non citasse Codices Braccarenses, Cordubenses, aut Urgelitanos, sed solummodo Toletanos. Num quia hos solos corrumpe-

144 nus intulisse, aut Elipando, ut eos depravaret, persuasisse. De numero vero corruptorum librorum quid tenendum sit, non est expeditum certi quidquam statuere, mihi quidem exiguus videtur. Nam, vivo Elipando, id unum constabat, eum orationes quasdam e libris Liturgicis Toletanis citasse, quas suæ causæ favere contendebat. Easdem omnino, quas Felix laudabat. At libri illi nec Episcopis Gallicanis, cum in Synodis, de erroribus Felicis, & Elipandi agerent, nec viris idoneis unquam fuerunt exhibiti, ut examinarentur, an corrupti fuerint, an bona fide citati, an plures essent, & sibi invicem consentientes? Nihil horum tum, cum oportebat, actum est. Episcopi Gallicani, de extirpanda adoptivorum hæresi, dumtaxat solliciti, parum curarunt, quid in libris Mozarabicis legeretur, nec inquirere voluerunt an Felix, & Elipandus hosce libros bona fide, an mendaciter citassent. Quamvis optime noverant non deesse Hispanos, qui negabant ea, in suis libris Liturgicis legi, quæ Auctores hæresis, ut malæ causæ patrocinarentur, ex iis citaverant. Asserebantque in illis ipsis orationibus, in quibus Felix, & Elipandus ajebant *adoptionem*, & *adoptivi hominis* inveniri, Codices suos *adsumptionem*,
145 & *adsumpti hominis*, orthodoxe legere (*a*). Extincta autem, cum suis Auctoribus, adoptivorum hæresi, Johannes Papa decimus, anno 918 (*b*), & rursus Alexander II, in Concilio Mantuano anno 1064, libros Liturgicos, atque Mozarabum Liturgiam approbarunt (*c*). De libris vero istis ab Elipando, & Felice laudatis, nihil post Concilium Francofurdense amplius auditum est. Quos proinde minus multos extitisse conjicere licet, si enim corruptorum Codicum major fuisset copia, frequenter venissent in manus Ecclesiasticorum, eorum notitia certior, & mentio frequentior recurreret. Pauci itaque fuerunt, fortasse duo, aut tres, quos periisse potius opinandum est, quam censendum libros liturgicos Mozarabum, ut vulgo jactatur, opere Catholicorum Episcoporum fuisse emendatos, quin eorum, qui Codices vitiatos emendarunt, aut temporis, quo emendatio facta est, ulla ad posteros notitia pervenerit. Atque hæc ad ea diluenda, quæ contra Missale Mozarabum objiciuntur, dixisse sufficiat. Nunc de Liturgia Missalis nostri agendum. Eam a Gotho-Hispana, a Gallicana, & a Mozarabica haud diversam esse superius indicavi, modo ejus origo inda-

rumpere potuerunt? & fortasse Felix minus tutum putavit suæ Ecclesiæ Codicibus manus inferre, aut eos mala fide citare, ne productis Ecclesiæ Tarraconensis libris, in cujus provincia erat Urgelitana, falsi convinceretur.

(*a*) Apud Alcuinum adversus Felicem lib. 7. operum col. 395. libri Toletani haud ignoti erant Alcuino, qui videtur opinatus Elipandum, & Felicem eos non recte citasse, tamen noluit hac de re quæstionem instituere, nec inquirere voluit, an Felix, & Elipandus, an alii, Codices vitiaverint.

(*b*) Card. Baronius Annal. 70. 10, ad ann. Chr. 918. & de Aguirre Conc. Hisp. T. 3. pag. 147.

(*c*) Card. Baron. in Annal. ad ann. Chr. 1064. & de Aguirre Conc. Hisp. Tom. 3. pag. 147.

indaganda, ejusque in Hispania perpetuus usus vindicandus, tum de Auctoribus Missalis Mozarabi disputandum, & tandem de libris liturgicis Gallicanis hactenus editis pauca adjicienda, ut, comparatione cum Missali Ximenii inita, ejus utilitas atque præstantia magis dignoscatur.

IX.

An Liturgia Missalis Ximenii Apostolica sit?

CHristi fidem primis Ecclesiæ sæculis, altas in Hispania radices 146
posuisse, Irenæus, Tertullianus, & Cyprianus aperte docent. S. Irenæus in libris adversus hæreses, Ecclesias in *Iberis*, & in *Celtis* fundatas commemorat (a). Tertullianus, adversus Judæos (b) scribens, *Hispaniarum omnes terminos, & Galliarum diversas nationes* in Christum jam credidisse testatur, & S. Cyprianus, in epistola quadam Synodica, Ecclesias Hispanas, & Hispanos Episcopos suis nominibus appellat (c). Extat etiam apud Gruterum in Thesauro (d) lapis quidam Lusitanus, unde inferunt Neronis persecutionem, rem Christianam, in Hispania antea florentem, pene contrivisse, eoque tempore passi traduntur Martyres Calaguritani Emeterius, & Celidonius (e): non est igitur ambigendum, quin Ecclesiæ in 147
Hispania mature constitutæ fuerint, sed initia Evangelicæ prædicationis in illis regionibus altius petenda, ad Apostolos, eorumque proximos successores haud temere referenda videntur; nam præter Jacobum Majorem, quem omnium primum, Hispaniam evangelizandi 148
causa adiisse, vetusta (f), & hactenus inconcusa Hispanorum persuasio tenet (g), Paulum Apostolum in Hispania prædicasse antiquorum plurimi testantur (h), & ipse Apostolus huic opinioni plurimum favet,

(a) Lib. 1. cap. 3. ed. Erasmi.
(b) Cap. 7. ed. Pamel.
(c) Epist. 67. ed. Pamel.
(d) Pag. 238. 9.
(e) Acta Præsidialia martyrii Sanctorum Emeterii, & Celedonii, Prudentii ævo non extabant, a persecutoribus enim ex actis publicis, & ab Ecclesiarum scriniis sublata fuerant; quæ superest, a viris fide dignis conscripta, passionis eorum historia tradit eos passos esse, *quando Gallicia cum Tarraconensi sociata, citerioris Hispaniæ habebatur*: unde consequitur, eos martyrium fecisse, priusquam Hispania in quinque Provincias divideretur, quæ divisio Hadriano Principi tribuitur.
(f) S. Isidorus in libro, qui *vita, & morte Sanctorum novi Testamenti* inscribitur, tradit S. Jacobum Majorem *Hispaniæ, & Occidentalium locorum populis Evangelium* prædicasse. Hunc librum plerique S. Isidoro abjudicant, alii contendunt fœtum esse genuinum hujus Sancti Doctoris, inter hos est Nicolaus Antonius in Bibliotheca veteri Hispaniæ, & Em. de Aguirre, Conc. Hisp. Tom. 1. pag. 136. excurs. 2.
(g) Consulas, si vacat, Em. de Aguirre mox citatum, a pag. 134. & Bollandianos socios Tom. 6. Julii a pag. 69. qui aliorum criticorum difficultatibus satisfacere conantur.
(h) In horum numero recensentur S. Clemens, epist. 1. ad Cor. cap 5. Paulum *ad extremos terminos Occidentis* ἐπὶ τὸ τέρμα τῆς δύσεως evangelizando pervenisse scribit; S. Athanasius epist. ad Dracontium oper. T. 1. part. 1. pag. 265. num. 4. edit. Maurin. *Paulus* inquit *non metuit Romam ire, neque usque ad*

favet, de sua in Hispaniam profectione, tanquam de itinere, haud
149 dubie suscipiendo, ad Romanos scribens (*a*); clara quoque apud Hispanos est septem Apostolicorum virorum memoria, quos Romæ ordinatos, & ab Apostolis in Hispaniam missos, multas Ecclesias fundasse vetus traditio prodit (*b*), quorum nomina Torquatus, Secundus Indaletius, Ctesiphon, Euphrasius, Hesichius, & Cæcilius. Eos, Kalendis Maii, Mozarabes Missa, & Officio proprio colunt. Cum itaque Hispania Apostolos, eorumque discipulos fidei præcones habuerit, eosdem Liturgiæ suæ auctores habuisse censenda est. Quæ enim potest esse Christi Ecclesia sine Sacrificio, & sine Sacramentis Christi? At certe Sacramenta confici nequeunt, nec Sacrificium offerri sine forma quadam, & ordine celebrandi, conficiendique, hoc est,
150 sine Liturgia. Ratio itaque suadet originem Liturgiæ ad Ecclesiarum conditores referendam esse. Nec ratio tantum, sed praxis quoque ævi Apostolici persuadet eosdem Liturgiam tradidisse, qui Ecclesias constituerunt, Apostoli enim, teste S. Clemente (*c*) solebant *primitias eorum*, qui crediderant, *in Episcopos, & Diaconos eorum, qui credituri erant, constituere* quibus & *formam sanorum verborum* (*d*), fidei Symbolum, formam, & ordinem offerendi Sacrificium, & Sacramenta conficiendi, administrandique tradebant. Morem hunc Apostolicum in Gallia tenuisse primos ejus gentis Apostolos auctor est Gregorius Turonensis (*e*), *de horum discipulis quidam Biturigas civitá-*

ad Hispanias properare. S. Cyrillus Hierosolymitanus cat.XVII. n.26. edit. Maur. testatur Paulum *Evangelii prædicationem in Hispaniam extendisse*. Theodoretus in ps.116. Paulus inquit *in Italiam venit, & in Hispanias pervenit*. S, Chrysostomus in epist.2. ad Tim. Hom.10.in illud v.20.*Trophimum reliqui infirmum Mileti*. Scribit Paulus *nempe in Judæam navigans* reliquit Trophimum Mileti ægrotantem, *aut id fecit, postquam fuisset Romæ, rursus in Hispaniam profectus*. Idem Chrysostomus Hom.75. aliis 76. in Matthæum, *vides* inquit *Paulum Hierosolymis in Hispaniam currentem*. S. Hieronymus in Isaiæ cap.XI. de Apostolo Paulo scribit *ad Italiam quoque, &,* UT IPSE SCRIBIT, *ad Hispanias, alienigenarum portatus est navibus*. S. Gregorius Magnus lib.31. Mor. in Jol. cap.22. *Paulus, cum nunc Judæam, nunc Corinthum, nunc Ephesum, nunc Romam, nunc Hispanias peteret, ut in peccati morte jacentibus, æternæ vitæ gratiam nuntiaret* ....

(*a*) Ep. ad Rom. c.15.v.24. at, inquiunt, nobis non constat Apostolum Paulum in Hispaniam Roma profectum esse, esto id non constet nobis ex ullo Scripturæ textu, at antiquorum Patrum testimoniis constat, quibus id notum erat. S.Hieronymus aperte testatur Paulum scripsisse se *alienigenarum navibus in Hispaniam* delatum esse & S. Gregorius VII. in epistola ad Reges Hispaniæ, apud Baron. Ann.ad an.1070. scribit *Beatus Apostolus Hispaniam se adiisse scribit*, in quanam epistola Apostolus ista scripserit, nobis modo ignotum est. At S. Hieronymi ætate, imo & ætate S. Gregorii supererant monumenta, quæ ad nos non pervenerunt. Qui vero minime dubitanter tradiderunt Apostolum Paulum Hispanias adiisse, videntur certi fuisse de itinere Pauli in Hispaniam, non quia ipse ad Romanos scripserat *cum in Hispaniam proficisci cœpero, spero, quod præteriens videam vos, & a vobis deducar illuc* Rom.15. 24. Sed quia, ab antiquis Scriptoribus acceperant, Apostolum rei ipsa in Hispaniam profectum, in illis Regionibus prædicasse.

(*b*) Vide notas pag.572. col.2.

(*c*) Epist.1. ad Corinth. n.42.

(*d*) S. Paulus Apost. ep.2. ad Tim. c.1. v. 13.

(*e*) Hist. lib.1. cap.31.

vitatem adgressus, *salutare omnium*, *Christum Dominum populis nuntiavit*, *ex his ergo pauci admodum credentes*, *Clerici ordinati*, *ritum psallendi suscipiunt*, *& qualiter Ecclesiam construant*, *vel omnipotenti Deo solemnia celebrare debeant*, *imbuuntur*. Nec aliter in Hispania factum, testatur fragmentum celebre, Codici Scorialensi adnexum (*a*), in quo Torquatus, ejusque socii, *sicut ab Apostolis Missam*, *doctrinamque acceperunt*, *per Hispaniam ordinatis Episcopis* tradidisse leguntur, & S. Gregorius VII scribit (*b*) ordinem in Divinis Officiis tenendum eosdem Hispanos docuisse, qui labore suo, & sanguine Ecclesias constituerunt. Atque inde facile deduceretur Liturgiam Missalis *Ximenii* Apostolicam esse, si constaret primævam Hispanorum sacrificandi normam eam fuisse, quam Concilium quartum Toletanum suis decretis confirmavit, quamque Gotho-Hispanam dicimus. Sed non desunt viri eruditi, qui contendunt Litur- 151
giam, quam Hispani una cum Fide Christiana susceperunt, Romanam fuisse, eam vero, quam Gotho-Hispanam, & Mozarabicam appellarunt, Auctores habuisse viros celeberrimos Leandrum, & Isidorum, approbatores vero Concilii quarti Toletani Patres, qui hanc formam Officia Divina celebrandi Ecclesiis omnibus Hispaniæ & Galliæ Gothicæ imposuerunt. Hic igitur examinandum est, an Liturgia, quam Apostoli, virique Apostolici Hispanis tradiderunt, Romana fuerit; an potius primæva Liturgia Hispana, ea censenda sit, quæ postea Gotho-Hispana, & Mozarabica dicta est.

X.

An primæva Hispanorum Liturgia eadem fuerit atque Romana?

QUamvis antiquorum nemo aperte docuerit, Liturgiam Roma- 152
nam, a primis gentis Apostolis, Hispanos accepisse, tamen recentiores, hanc opinionem, pluribus, nec contemnendis argumentis persuadere conati sunt. Primum enim, inquiunt, si *manifestum sit*, ut S. Innocentius scribit, nullos in Hispania, in Gallia, in Africa, & in adjacentibus Insulis, Ecclesias constituisse, *præter eos*, *quos venerabilis Apostolus Petrus*, *aut ejus successores*, *constituerunt Sacerdotes* (*c*), consequens videtur Romanam Liturgiam non modo in tota Italia, sed in Africa quoque, in Hispania, & in Gallia, a primis fidei præconibus propagatam fuisse; credibile enim est primos illarum gentium Apostolos, ad fidem conversis populis, eam tradidisse sacrificandi, orandi, & Sacramenta conficiendi, administrandique

(*a*) Extat apud Pinium in Tract. Hist. a Chron. de antiq. Liturg. Hisp. n. 9.

(*b*) Apud Em. de Aguirre cont. Hisp. Tom. 3. pag. 248.

(*c*) S. Innocentii I. epist. ad Decentium Eugubinum.

dique formam, quam ipsi in sinu Ecclesiæ Romanæ didicerant. Hoc argumentum prima specie efficax, auctoritate S. Isidori, & S. Gregorii VII confirmant, adduntque fragmentum Scorialense, & Concilia
153 lia Hispana Illiberitanum, & Toletanum primum. Præterea, inquiunt, S. Leander, & S. Isidorus composuerunt Liturgiam, quam Concilium quartum Toletanum approbavit, &, ut sola in Ecclesiis Regni Visigothorum observaretur, suis decretis mandavit. Hanc Liturgiam, quam postea Mozarabicam appellarunt, negant esse primævam formam celebrandi divina, quam Apostoli in Hispaniam attulerunt,
154 utpote quæ, sæculo dumtaxat septimo, Concilii Toletani quarti auctoritate invecta est. Hæ sunt præcipuæ hujus sententiæ rationes, quam suspiciosam facit priscorum Auctorum silentium, neque fundamenta, quibus innititur, tam firma sunt, quam apparent. Nam non satis constat eos solos in Hispania constituisse Ecclesias, quos Beatus Apostolus Petrus, ejusque successores illuc Evangelizatum miserunt, ex hoc enim numero Hispani excipiunt S. Jacobum Majorem, & ab antiquorum testimonia excipiendus est Apostolus Paulus, imo & ipse Apostolorum Princeps Petrus, quem in Hispania prædicasse aliqui contendunt (a). Discipulos aliquot in Hispania reliquisse S. Jacobum Apostolum fama prodit. Paulum Apostolum, nullos in Hispania constituisse Ecclesias, siquidem in iis regionibus evangelizaverit, creditu difficile est. Idemque de Apostolo Petro dicendum videtur. unde non est cur dicamus Hispanos Liturgiam Romanam una cum fide Christi suscepisse. Imo suspicari licet eos aliam quamdam divina obeundi normam a Jacobo, & a Petro, vel a Paulo Apostolo ac-
155 cepisse. Sed ponamus Apostolorum neminem in Hispania prædicasse, fidemque Christi Hispanos accepisse ab iis, quos Apostolus Petrus, ejusque Successores illuc evangelizatum miserunt, non inde continuo sequitur primævam Hispanorum Liturgiam Romanam fuisse, nam haud incredibile est Apostolicos viros, Roma ad prædicandum missos, quandoque formam liturgicam tradidisse Romanam, quandoque formam a Romana diversam instituisse. Quod tum maxime contigisse opinor, cum Apostolici illi Episcopi, qui Romæ constituti fuerant Sacerdotes, fide Christiana in Ecclesiis Asiæ, Syriæ, aut Palestinæ imbuti, disciplinæ, & ritibus liturgicis earum Ecclesiarum assueve-
156 rant, in quibus baptizati fuerant. De Sanctis Trophimo, & Irenæo refert Anonymus Spelmani, ambos Roma in Galliam ad evangelizandum missos esse, Irenæum quoque, a S. Clemente Papa Episcopum ordinatum, & Trophimum prodit *cursum Romanum* Gallis tradidisse, Irenæum vero cursum Asiaticum, eamque normam divina celebrandi, quæ postea Liturgia Gallicana dicta est, in Gallia omnium primum

(a) Bollandiani Tom. 5. Jun. pag. 403. num. 16. Gaspar Sancius de Prædicatione Apostolorum Petri, & Pauli in Hispania.

mum instituisse; aliis quoque Occidentis, & Africæ Ecclesiis, quid 157
simile contigisse reor; nam, ut concedamus eorum Apostolos Romæ Missionem, & Sacerdotium suscepisse, fateri tamen debemus, in illis, ritus, & cæremonias liturgicas, a Romanis discrepantes inveniri. Quæ cum vetustæ sint, & earum origo ignoretur, haud temere ad Ecclesiarum conditores referuntur. Sic Mediolanensis Ecclesia suam habuit Liturgiam, a Romana in multis dissentientem, quæ, etsi Ambrosiana denominetur, tamen est S. Ambrosio antiquior *(a)*. Africani suam quoque habebant, in qua erant Benedictiones Episcopales *(b)*, preces Diaconicæ *(c)*, aliique ritus a Romanis diversi, quorum unus erat solemnis formula postulandi Spiritum Sanctum, *ad consecrandum Sacrificium Corporis, & Sanguinis Domini (d)*. Galli quoque suam, & Hispani suam Liturgiam, a Romana dissentientem habebant, quibus planum est, viros Apostolicos, Roma, ad evangelizandum missos, ritus Romanos aliquando non tradidisse Ecclesiis a se, in nationibus fundatis. Quare etiamsi constaret (quod plane non constat) Hispanos non alios habuisse fidei præcones quam quos Apostolus Petrus, aut ejus Successores constituerunt Sacerdotes, non inde legittime deduceretur, eos ab initio imbutos fuisse Liturgia, & ritibus Romanis. Opponunt tamen S. Isidorum; qui Missæ Hispaniensis S. Petrum agnoscit auctorem, unde concludunt, Missam hanc, non aliam fuisse quam Romanam. Quam enim aliam S. Petrus Hispanis traderet, quam quæ ab eo Romanis tradita fuerat? En verba Sancti Doctoris, e libro primo *de Officiis Ecclesiasticis*, capite decimo quinto, cui titulus *de Missa, & Orationibus*, desumpta. *Ordo Missæ vel orationum, quibus oblata Deo Sacrificia consecrantur, primum a Sancto Petro est institutus, cujus celebratio uno eodemque modo universus peragit orbis*. Hunc locum difficilem esse nemo non vidit; nam S. Doctor loquitur de Missæ ordine, cujus celebratio *uno eodemque modo* universus peragit Orbis, quænam autem hæc fuerit Liturgia, quisnam ordo Missæ, difficile dictu est? Utique S. Isidorus optime noverat plures, & inter se dissidentes Liturgias suo tempopore extitisse. Quænam igitur ea Missa fuit, quam arbitratus est omnes Ecclesias, *uno eodemque modo*, celebrare? Hæc nec Missa Hispana, neque Missa Romana fuit. Non enim ignorabat quantum Missa, quæ suo tempore in Hispania celebrabatur, diversa erat a Romana, & quantum Romana diversa erat a Gallicana, ab Hispaniensi, & ab Orientalium Missis. At si S. Isidorus, hoc loco, nec

(a) Joseph Vicecomes de antiq. Missæ Sacr. lib.2. cap.12. Em. Bona divina psalmod. cap.18.

(b) Optatus contra Parmenien. lib. 6. epist. Concilii Carth. ad Innocentium I. Papam, inter epistolas S. Augustini ep.175. ed. Maurin.

(c) Tertull. de anim. cap.9. idem Apolog. cap.39. & ad Scapulam cap.2. S. Cypr. ad Demetr. idem ep.15.& 55.

(d) S. Fulgentius ad Monim. lib.1. c.2. lib.2. cap.6. 8.9. 10.12.

de Hispana, neque de Romana Missa loquatur, exinde probari nequit Liturgiam primævam Hispanam, eandem fuisse atque Romanam. 158 Em. Bona (*a*) opinatur S. Isidorum *de re*, & *substantia* Missæ, locutum esse *non de verborum tenore*, & *cæremoniis*. At, cum de Liturgiarum varietate agitur, non de ipsa re, & substantia Missæ, quam eandem ubique esse omnes norunt, sed de ritibus, & cæremoniis sermo est, de quibus si Sanctus Isidorus non loquatur, locus citatus ad rem præsentem omnino non pertinet. Eruditissimus 159 Mabillonius (*b*), cum hunc locum, ex Etherio, & Beato (*c*), retulisset, eum putat intelligendum esse de Liturgia Ecclesiæ universalis, secundum eas partes accepta, quæ in omnibus Missis inveniuntur, quales sunt Scripturarum lectio, elementorum, oblatio, & consecratio, Communio, & aliæ quædam partes, quæ in omnibus, omnium gentium Liturgiis, inveniuntur. Ponit (*d*) enim vir eruditus, Ecclesias tam Orientis, quam Occidentis *in celebrando sacrosancto Missæ Sacrificio*, *modum quemdam*, *in summo communem ab initio habuisse* (*e*); & simul Ecclesias singulas *ritus aliquos singulares*, & *diversos* ab initio etiam habuisse. Subditque eos, *qui ad ritus*, *singulis Ecclesiis*, *seu regionibus*, *proprios attenderunt*, *multum discriminis in sacris officiis agnovisse*, *non tantum inter Orientalem*, & *Occidentalem* Ecclesiam; *sed etiam inter Latinas invicem Ecclesias*. Eos vero, qui attenderunt ad modum illum communem, *Missæ ordinem ubique uniformem esse* dixisse. In horum vero numero una cum S. Isidoro, reponit Etherium, & Beatum, qui, ipsis S. Isidori verbis usi, asserere non dubitarunt Missæ ordinem *uno eodemque modo* Orbem universum peragere. *Non ignorabant*, inquit, *eruditi illi Auctores discrepantiam Liturgiæ Hispanicæ a Romana*, *sed ita loquebantur*, *habita ratione modi illius generalis* 160 *uniformis*. Non hic inquiro, an partes illæ præcipuæ, quæ tanquam puncta quædam fixa, & certa, in omnibus omnium gentium Liturgiis locum habent, dici debeant *modus communis*, & *ordo* quidam generalis *ubique uniformis* celebrandi Eucharistiam. Quod fortasse non deerunt qui negabunt. Sed admisso hoc loquendi modo, inde sequitur S. Isidorum, quando scripsit *Missæ ordinem* a S. Petro institutum fuisse, nec de Romano, neque de Hispano ordine intelligendum esse, sed de Missæ præcipuis partibus, quæ, a Divina, & ab Apostolica traditione profectæ, in omnibus tam Orientis, quam

(*a*) Rerum liturgicarum lib. 1. cap. 5.

(*b*) De Liturg. Gallic. lib. 1. c. 2. n. 2.

(*c*) Adversus Elipand. lib. 1.

(*d*) Mabill. de Liturg. Gallic. lib. 1. cap. 2. n. 1. & 2.

(*e*) Eusebius Renaudotius in dissertatione, præmissa Tomo primo suæ Collectionis Liturgiarum Orientalium cap. 3. conatur ostendere, *veteres Liturgias Græcas*, & *Orientales Latinis convenire*, & *utrasque Apostolicæ Mysteriorum celebrandorum formæ in præcipuis capitibus respondere*.

quam Occidentis Liturgiis, eædem recurrunt. At nobis quæstio est
de iis, quibus Hispana Liturgia discriminatur a Romana, non ve-
ro de iis, in quibus omnes Liturgiæ conveniunt. Sed concedamus, 161
quod vix negari potest (*a*), S. Isidorum locutum esse de Missa,
quam, suo tempore, in Hispania celebrabant, cujus primum au-
ctorem S. Petrum agnoscit. Num inde confici possunt Liturgiam,
quam a S. Petro Hispani acceperunt, Romanam extitisse? haud pu-
to. Neque id in mentem Doctori Hispaniæ venire potuit, quem
non latebat, quantum a Romana distabat Liturgia Hispaniensis.
Quid ergo ex hoc S. Isidori testimonio confici potest? duo hæc, ni 162
fallor. Dummodo locus integer sit, nec interpolatus. Primum
S. Isidorum opinatum esse Apostolorum Principem in Hispania præ-
dicasse Evangelium, & Ecclesias constituisse, eisque eum Liturgiæ
ordinem tradidisse, qui Gotho-Hispanus, & deinde Mozarabicus di-
ctus est. Alterum, quod ex primo consequitur, S. Isidorum opina-
tum esse Apostolos uni, eidemque formæ Liturgicæ constanter non
adhæsisse, sed (demptis quibusdam punctis, quæ in omni Liturgia,
cum quadam tamen varietate, inveniuntur) pro temporum, loco-
rum, & gentium, ad fidem venientium, varia ratione, modo
unam formam celebrandi Divina, modo aliam tenuisse, & Ecclesiis
tradidisse (*b*), atque proinde Petrum aliam Romanos, aliam, eam-
que diversam, Liturgiam Hispanos docuisse. Sed quidquid sit de
hac conjectura, hoc textu S. Isidori ea opinio minime confirmari
potest, quæ tenet Hispanos, cum Fide Christi, Liturgiam Romanam
ab initio suscepisse. Sed neque epistola S. Gregorii Septimi, neque 163
monumentum Scorialense eidem sententiæ magis favet. In Regia
Scorialensi Bibliotheca conservatur insignis manuscriptus Codex Con-
ciliorum, e Monasterio S. Æmiliani, illuc, anno 1598, delatus. In
hoc Codice legitur celebre illud monumentum ad originem Litur-
giæ Hispanicæ pertinens. Johannes Pinius in suo tractatu Historico-

 Chro-

(*a*) S. Isidorum, in toto hoc capite, agere de Missa Hispana, non quacumque, sed de ea, quæ, suo tempore, celebrari solebat, ex contextu apparet. Nam cum dixisset Missæ, & Orationum ordinem, *quibus oblata Deo munera consecrantur*, S. Petrum instituisse, subdit *prima earundem* (scilicet Orationum, quibus oblata Deo munera consecrantur) *Oratio, admonitionis est erga Deum. Secunda invocationis adest &c.*, & cæteras Orationes, quibus Missa Gotho-Hispana præcipue constat, & a cæteris distinguitur, singillatim enumerat, easque concludit *Apostolica, & Evangelica doctrina* commendari. Ut dubitare vix possimus, quin de Missa Gotho-Hispana loquatur, quam suis propriis inditiis, ab alia quacumque, distinguit.

(*b*) Apostolus Petrus in Palestina, Antiochiæ, & in Syria, in Ponto, in Galatia, Romæ, in Italia, & in aliis Orientis, & Occidentis Provinciis, Eucharistiam non semel celebravit. Num eodem ubique ritu? Si annuis; quæro num Romano, num Hierosolymitano? Si Romano; cur in Oriente Liturgia Romana nullibi obtinuit? Si Hierosolymitano; cur hic ritus Romæ, & in Occidente admissus non fuit? Est igitur credibile S. Petrum, & alios Apostolos uni eidemque Liturgiæ constanter non adhæsisse.

Chronologico, de Liturgia antiqua Hispana (*a*), locum integrum dedit. E quo, ea referam, quæ ad rem nostram faciunt. Monumenti, sive auctor, sive scriptor, præmisso hoc titulo, *de Missa Apostolica in Hispaniam ducta Julianus, & Felix*, tradit, Sanctos Torquatum, ejusque socios (*b*), *apud Urbem Romam a Sanctis Apostolis, Petro, & Paulo, Sacerdotium* suscepisse, in Hispaniam venisse, ibique Ecclesias constituisse, & *sicut ab Apostolis* MISSAM, DOCTRINAMQUE *acceperunt, per Hispaniam ordinatis Episcopis* tradidisse, *& sic crevit Fides Catholica paulisper* (*c*), *donec de Orthodoxis, & Catholicis viris fuit illustrata, id est, Fulgentio, Petro, Leandro, Isidoro, Fructuoso, Juliano. Ab illis exemplum tenuerunt, &* (*d*) *nobis reliquerunt. Æra* DCCCCLXV. (*e*) Ex hoc monumento nonnulli conficiunt, Liturgiam Romanam eam fuisse, quam Apostolici illi Episcopi Hispaniæ intulerunt. Quia, inquiunt, viri illi Romæ sacerdotalem dignitatem adepti sunt, & Ro-
164 ma in Hispaniam Evangelium prædicaturi venerunt. Sed huic argumentationi superius satisfactum est, ostendendo Apostolicos viros, Roma ad Evangelizandum profectos, aliquando Liturgiam tradidisse Ecclesiis, quas fundaverant, a Romana dissentientem. Quam responsionem monumentum Scorialense, si quid valet, splendide confirmat, ostendendo *Missam* illam *Apostolicam*, quam Torquatus, ejusque socii, *ordinatis per Hispaniam Episcopis*, tradiderunt,
165 ipsissimam Gotho-Hispanam extitisse. Ea enim Missa, seu Liturgia fuit, quam Fulgentius, Petrus, Leander, Isidorus, Fructuosus, & Julianus usu, atque operibus editis, illustrarunt. Hi autem sanctissimi Hispaniensis Ecclesiæ Episcopi, in Missarum celebratione, Liturgia Gotho-Hispana usi sunt. De Ildefonso, Fructuoso, & Juliano ambigendum non est, utpote qui, post Concilium Toletanum quartum, Ecclesiis regendis admoti fuerunt. Eadem Liturgia usum esse S. Isidorum, insigne ejus opus *de Officiis Ecclesiasticis* persuadet, idemque de ejus fratribus Leandro, Fulgentio, & Petro sentiendum. Neque enim S. Isidorus unam, aliam vero fratres ejus normam celebrandæ Eucharistiæ habuerunt. Unde fit, Liturgiam, quam viri Apostolici, Roma, in Hispaniam ad prædicandum Evangelium, missi, Ecclesiis Hispaniæ tradiderunt, Gotho-Hispanam fuis-
166 se, non vero Romanam. S. Gregorius VII, ad Alfonsum Sextum, Castellæ & Legionis Regem, & ad Sancium Quartum (*f*) Navarræ Regem

(*a*) Cap.1. sect.1. n.9. 10.

(*b*) In hoc monumento ita nominantur *Torcatus, Tisifon, Indalecius, Secundus, Eufrasius, Cæcilius, & Isicius.*

(*c*) *Paulisper*, fortasse *paulatim*.

(*d*) *Et nobis*, forte legendum *qui nobis* reliquerunt.

(*e*) Anno Christi 925, quo monumentum hoc scriptum fuit.

(*f*) Extat inter epistolas S. Gregorii VII. lib.2. ep.68., & apud Baronium in Annal. ad ann.1074, & apud Em. de Aguirro Conc. Hisp. Tom,3. pag.248.

Regem scribens, aperte asserit, S. Paulum in Hispania prædicasse (a), & priscam Hispanorum traditionem de septem illis Apostolicis Episcopis, Roma in Hispaniam, ad Evangelium prædicandum missis, distincte commemorat: unde, inquit, conjicere licet *quantam concordiam, cum Romana Urbe, Hispani in religione, & in ordine Divini Officii habuerint*. Sane ultro conceditur, quod Sanctus Pontifex asserit. Notum enim est quanta sollicitudine Hispaniæ Episcopi concordiam cum Sede Romana constanter foverunt, non in iis modo, quæ ad fidem, & mores spectant, sed etiam in iis præcipuis capitibus, quibus Divini Officii ordo maxime constat. Quæ, ut antea dictum est, in Liturgiis omnibus, tam Orientis, quam Occidentis, eadem observantur. Verumtamen, cum varietas Liturgica sita non sit in illis Officii Divini partibus, quæ ubique eædem observantur, sed in aliis multis ritibus, & cæremoniis, quæ, salva Catholica pace, & Ecclesiastica communione, antiquitus, & ut viris quibusdam eruditis videtur (b), ævo apostolico, ipsis Apostolis saltem non repugnantibus, introducta fuerunt, concordia Ecclesiarum Hispaniæ cum Romana Sede, etiam in ordine Divini Officii retineri potuit, quamvis Hispani propria uterentur Liturgia, a Romana diversa. Quod autem ajunt Liturgiæ Romanæ usum in Hispania quarto, & quinto sæculo viguisse, sine sufficienti probatione asserunt. Primum eorum argumentum est Canon vigesimus sex Illiberitanus, quo decernitur, ut diebus Sabbati jejunium observetur (c). Unde deducunt, Hispanos ineunte quarto sæculo ritibus Romanis usos esse, quos utique una cum religione Christi acceperunt. Fatemur quidem, Hispanos & die Sabbati jejunasse, & quotidie Eucharistiam sumpsisse (d), quæ utraque consuetudo in Romana Ecclesia vigebat. At minime probatur, Hispanos has consuetudines ab Ecclesia Romana accepisse. Nam jejunium Sabbati, hoc ipso Canone Patres Illiberitani instituerunt, cum antea minime observaretur. Etenim, ut animadvertit Gabriel Albaspineus (e), jejunii *superim-*

167

168

(a) Ita enim scribit: *Cum Beatus Apostolus Paulus Hispaniam se adiisse significet, ac postea septem Episcopis ab Urbe Roma ad instruendos Hispaniæ populos, a Petro, & Paulo Apostolis directos fuisse, qui destructa idololatria Christianitatem plantaverunt, ordinem, & officium in Divinis cultibus agendum ostenderunt, & sanguine suo Ecclesias dedicavere, vestra diligentia non ignoret, quantam concordiam cum Romana Urbe Hispania, in religione, & in ordine Divini Officii, habuerit satis patet &c.*

(b) Josephus Vicecomes de antiq. Missæ ritibus lib.2. cap.1. fuse contendit varietatem liturgicam ævo Apostolico incepisse. Eandem opinionem tenet Lazarus Boquilot in Tractatu Historico de Liturgia Sacra lib.1. cap.2.

(c) Verba Canonis sunt: *errorem placuit corrigi, ut, omni Sabbati die, jejuniorum superimpositionem celebremus*.

(d) S. Hieronymus epist.71. ad Lucinium edit. Veron. n.6. col.432. *De Sabbato quod quæris, utrum jejunandum sit, & de Eucharistia, an accipienda quotidie, quod Romana Ecclesia, & Hispaniæ observare perhibentur, scripsit &c.*

(e) In observationibus ad Canonem 26. Concilii Elliberitani.

superimpositionem celebrare, est jejunium imponere; quod antea non observabatur. Unde apparet Hispanis consuetudinem hanc jejunandi die Sabbati ab initio non fuisse; & ex hac unica consuetudine, quæ ad Liturgiam non pertinet, male inferri, Hispanos Romanis ritibus, sæculo quarto, deditos fuisse. Altera vero consuetudo quotidie Eucharistiam accipiendi præter Romanam, & Hispaniæ Ec-
169 clesias, ab aliis quibusdam observabatur. Aliud argumentum e Concilio primo Toletano desumunt. In eo enim, Canone secundo, permissum fuit pœnitentes ad gradum Lectoris assumere, ubi aut necessitas ita exigebat, aut approbabat consuetudo, *ita tamen, ut ii Evangelium, & Apostolum non legerent*. Et, Canone quarto, mandatum fuit, ut Subdiaconus, qui, defuncta priore uxore, secundam duxerat, ad gradum Lectoris detrudatur, *ita ut Evangelium, & Apostolum non legat*. Unde inferunt, Hispanos, ineunte sæculo quinto, Missam ritu Romano celebrasse, in qua binæ tantum modo legebantur Scripturæ Lectiones, Evangelium scilicet, &
170 Apostolum, sive Epistolam. Sed id male colligunt. Nam Patres Toletani nec Lectori, pœnitentum e numero assumpto, neque Subdiacono bigamo officium Lectoris interdicunt, sed solummodo prohibent, ne libros novi fœderis legant. Unde consequitur, in Missa Hispana, præter testamentum novum, lectum fuisse testamentum vetus, quod Lectori pœnitenti, & Subdiacono, qui secundam duxerat uxorem, legere concessum fuit. Atque adeo Missam Hispanam, anno quadringentesimo æræ Christianæ, in Lectionum numero, cum
171 Liturgia Missalis *Ximenii*, non vero cum Romana, concordasse. Hæc sunt argumenta, quibus demonstrare conati sunt Hispanos a viris Apostolicis, Liturgiam Romanam una cum fide Christi accepisse, quorum alia incerta, alia levia, alia sunt, quæ in contrariam partem facile deducuntur. Nunc ad eas rationes examinandas transeo, quibus persuadere volunt, Liturgiam Gotho-Hispanam, seu Mozarabicam sæculo septimo excogitatam fuisse, & a viris sanctis Leandro, & Isidoro in eum, quem postea ordinem retinuit, digestam fuisse, atque dispositam.

XI.

An Sanctus Leander auctor habendus sit Liturgiæ Gotho-Hispanæ?

172 CUM circa originem Liturgiæ Hispanicæ duplex hactenus sententia fuerit, alia eorum, qui tenent primævam Liturgiam Hispanorum a Romana distinguendam non esse, alia, huic opposita, eorum qui tenent, Hispanos, ab initio, ea sacrificandi forma usos, quæ postea Mozarabica dicta est. Exclusa prima, quæ est de Liturgia

gia Romana, consequens est ut dicamus, Liturgiam Gotho-Hispanam, sive Mozarabicam, diu ante ætatem Leandri, & Isidori usitatam fuisse. Sed quia non defuerunt, nec desunt viri eruditi, quibus persuasum est Liturgiam Mozarabicam, seu Gotho-Hispanam auctores habuisse S. Leandrum, aut S. Isidorum, aut utrosque, eorum argumenta, hoc loco examinanda sunt, ut, iis amotis, antiquitas Liturgiæ Missalis nostri clarius appareat. Est autem animadvertendum ali- 173
quos compositionem Missalis, & Breviarii, a Liturgiæ compositione minime distinguere, & ita de Auctoribus Missalis, & Breviarii loqui, ac si iidem fuerint Liturgiæ Mozarabum conditores, cum tamen satis perspicuum sit, aliud esse Missale aliquod, aut Breviarium componere, & aliud Liturgiam condere. Quare hæc duo ita distinguo, ut modo de Auctoribus Liturgiæ Gotho-Hispanæ, seu Mozarabicæ, agatur, postea vero ut sermo fiat de Auctoribus Breviarii, & Missalis Mozarabum. Primum itaque volunt S. Leandrum fuisse auctorem Litur- 174
giæ hujus, quia ajunt aptissimus fuit S. Leander, qui Liturgiam genti Visigothorum conderet (*a*), siquidem ejus industria ad fidem Catholicam revocati fuerant, & addunt S. Isidorum scripsisse (*b*), Leandrum *in Ecclesiasticis Officiis non parvo studio* laborasse, quæ verba putant ad Liturgiæ Gotho-Hispanæ compositionem alludere. Sed unde nam habuerunt, Hispanos Episcopos formam Liturgiæ novam, ob reditum Visigothorum ad Catholicam Communionem, in suas Ecclesias intromittere voluisse? Quis unquam antiquorum de hac innovatione mentionem fecit? At si, sine antiquorum auctoritate, excogita est, hujus novæ Liturgiæ, in gratiam gentis Gothorum, compositio, nonne, tanquam merum figmentum, rejici debet? Maxime cum plura sint, nec levia argumenta, quæ persuadent Catholicam Hispanorum Ecclesiam eandem retinuisse formam liturgicam post conversionem gentis Gothorum, quam antea frequentave- 175
rat. At inquiunt Liturgiæ appellationes supplent defectum antiquorum Scriptorum, & ostendunt eam, in gratiam gentis Gothorum, conditam fuisse, nam & *Gothica* appellari solet, & *Gotho-Hispana*. recte. Sed hæ appellationes apud recentiores tantummodo inveniuntur, apud Scriptores antiquos, qui ante annum septingentesimum scripsere, minime recurrunt. Deinde, qui pro argumento Liturgiæ ejus 176
nomina producunt, utique norunt eam *Mozarabicam* dictam esse, non quidem, quia in gratiam Mozarabum composita fuerat, sed quia Mozarabes ea in sacris officiis utebantur. Eadem ratione *Gotho-Hispana* dicta est, & *Gothica*, non quia apud Gothos orta, aut apud eos, priusquam in Hispaniam venissent, in usu fuerat (*c*); sed quia Hispani, & Vi-

(*a*) Guilielmus Cave *Historia Scriptorum Ecclesiasticorum litteraria*, ubi de S. Leandro agit.

(*b*) De viris illustribus cap. 41.

(*c*) Gothos, tempore Gallieni Augusti, Christi religione imbui cœpisse Sozomenus *lib. 2.*

& Visigothi, in unam quodammodo gentem, & in unam Catholicam Communionem, coalescentes, hanc sacrificandi formam retinuerunt, eamque solam, in omni Visigothorum imperio, adhiberi voluerunt, satis apte a Neotericis & *Gothica*, & *Gotho-Hispana* dicta est. Sed inde male colligunt eam, in gratiam gentis Gothorum, a S. Leandro, aut ab alio quocumque fuisse compositam. Quod autem
177 addunt S. Leandrum, Isidoro teste *in Ecclesiasticis Officiis*, *non parvo* laborasse *studio*, verum quidem est, sed ad Missam Mozarabicam, seu Gotho Hispanam nihil pertinet, ut infra ostendam, quando de auctore Missalis Mozarabici sermo erit (*a*), ea enim verba tantummodo respiciunt orationalem librum, quem S. Leander com-
178 posuerat. P. Petrus Le Brun non modo assumit S. Leandrum Liturgiam Gotho-Hispanam composuisse, sed methodum quoque tradit, quam, in ea componenda, secutus est (*b*). Non enim, inquit, putandus est Leander ordinem omnino novum excogitasse, imo potius magnam partem veterum rituum Ecclesiarum Hispaniæ retinuisse, quibus, plures Orientalis Ecclesiæ consuetudines, plures etiam Gallicanas inseruit, ut Liturgiam conderet, quæ omnibus placeret. At contra Honoratus a Sancta Maria opinatur S. Leandrum *novum ordinem Liturgiæ apposuisse* (*c*), cui ante eum multi Sancti Episcopi manus
179 adhibuerant. At ne dicamus S. Leandrum *novum ordinem*, novamque

lib.2. cap.5. prodidit, a fidelibus edocti, quos e Gallatia, Ponto, & Cappadocia captivos duxerant, inter quos aliqui fuerunt Presbiteri, & Episcopi, qui sanctitate morum, & miraculorum dono, multos, e barbara gente, ad rectam fidem perduxere, quibus Baptisma contulerunt. Conventus, more Christianorum, agere ceperunt, & Ecclesias constituerunt, in quibus Episcopi, Presbiteri, Diaconi, Clerus, Monachi, & plebs Christiana fuerunt, atque procul dubio illis Liturgia non defuit, nec defuere martyria. S. Hieronymus ad Letam *ep.107.* scribit Gothorum exercitus Ecclesiarum circumtulisse tentoria. Gothi Fidem Catholicam, ab initio susceperunt, postea vero, opere Valentis Augusti, ad sectam Arianam, ii saltem, transierunt, qui, patra pulsi, in Italia, & in Hispania, & in Gallia, Gothorum regna constituerunt. De Theodorico Secundo Visigothorum Rege Sidonius Apollinarius *lib.1. ep.2.* scribit, *Antelucanos Sacerdotum suorum cœtus minimo comitatu expetit, grandi sedulitate veneratur, quamquam si sermo secretus, possis animadvertere, quod servet isto pro consuetudine, potius quam pro religione*, quænam autem fuerit Liturgia Gothorum, nemo hactenus, nisi divinando, statuere potuit, an Liturgiam mutaverint postquam in hæresim Arrianam dilapsi sunt, & patria pulsi, in Thracia, in Italia, in Gallia, & Hispania domicilium collocarunt? An Liturgia Constantinopolitana in Thracia? An Romana, an Mediolanensis, in Italia? An Gallicana, & Hispana, in Gallia, & in Hispania usi sint? An Ostrogothis, & Visigothis eadem fuerit, an diversa Liturgia? Omnia incerta, & obscura. Haud incredibile videtur Gothos patria lingua in Sacris Officiis usos esse, hinc eorum ritus Italis, Gallis, & Hispanis minus noti fuerunt, quibus etiam, ob impietatem Arrianam, contemptui erant, & detestationi.

(*a*) Honoratus a S. Maria animad. in usum Crit. Tom.3. lib.5. differt.3. art.3. pag.146. scribit S. Isidorum animadvertisse S. Leandrum incubuisse Ecclesiasticis Officiis, & *Missæ cæremoniis restituendis*. Sed hæc ultima verba apud S. Isidorum non leguntur.

(*b*) P. Petrus Le Brun expos. Miss. To.2. diss.5. art.1. pag.279.

(*c*) Animad. in usum crit. Tom.3. lib.5. diss.3. art.3. sect.4, pag.146. *In hac re*, inquit, *magis veri simile est multos sanctos Episcopos Liturgiæ huic operam dedisse. S. Leandrum ei novum ordinem apposuisse, atque additionibus quibusdam ditasse.*

que dispositionem Liturgiæ, præter allatas rationes, prohibet silentium
S. Isidori, & Patrum Conciliorum tertii, & quarti Toletani. Is enim,
cui certe gesta præclara fratris sui optime nota erant, non præter-
misit Leandri *fide atque industria* factum esse *ut populi gentis Go-
thorum, ab Ariana insania ad fidem Catholicam reverterentur*,
operaque ab eo composita accurate recenset, de Liturgia tamen, ab
eo composita, de *novo ordine*, ab eo, veteri Liturgiæ dato, ne
verbum quidem profert, quamvis locus monebat ut, cum de con-
versione Gothorum, Leandri industria perfecta, mentionem fecisset,
de Liturgiæ Gotho-Hispanæ auctore loqueretur, nec ambigendum vi-
detur, quin de eo mentionem fecisset, si S. Leander is fuisset, qui
novam Liturgiam condiderat, aut veteri novum ordinem, in gra-
tiam gentis Visigothorum tribuerat. Neque putandum est Patres Con- 180
cilii quarti Toletani S. Leandrum, innominatum prætermissuros fuis-
se, si eam formam Liturgiæ Gotho-Hispanæ tribuisset, quam suis
decretis comprobarunt. Cur enim auctorem ejus Liturgiæ silerent,
quam ab omnibus Ecclesiis Hispaniæ, & Galliæ Gothicæ in posterum
observari voluerunt? At nullus erat istiusmodi auctor, quem lauda-
rent, si enim is extitisset, utique tempus inutiliter, tot decretis cir-
ca rem liturgicam condendis, minime trivissent, sed ratione qua-
dam magis expedita rem totam paucis verbis confecissent, præci-
piendo ut secundum ordinem, atque methodum a S. Leandro (aut
ab alio quocumque, si ullus ejusmodi extitisset) traditam, res divi-
na in posterum fieret. At illi plures Canones, queis ritus emenda-
rent, condidere, iisque, quasi totidem testibus, probarunt, Liturgiam
a S. Leandro compositam, nullam omnino extitisse. Ad conjecturas 181
vero, quibus indulget P. Le Brun, si quis attenderit, is profecto in-
veniet eum sibi in eo contradicere, quod dicat Leandrum ritus plu-
res Gallicanos Liturgiæ Gotho-Hispanæ inseruisse, & in eo, quod ad-
dit (*a*), ordinem antiquum, quem in Liturgia Gotho-Hispana ob-
servare licet, *præcipue a prisco ritu Gallicano venire*. Si enim, quod
P. Le Brun fatetur (*b*), Liturgia Gallicana eadem olim fuerit atque
Hispana, ordo antiquus Liturgiæ Hispanæ non proveniebat a Litur-
gia Gallicana, sed ipse, Liturgia Gallicana, dicendus est. Nec opus
erat ut S. Leander Liturgiæ Gotho-Hispanæ compositioni, ritus Gal-
licanos insereret, siquidem iidem erant Gotho-Hispani. In eo vero 182
quod ait S. Leandrum Liturgiæ Gotho-Hispanæ ritus & consuetudi-
nes Ecclesiæ Orientis intulisse, & antiquum ordinem, quem in ea
videre est, partim ab Ecclesiis Orientis devenisse (*c*), egregie fallitur.

(*a*) Explic. Missæ. Tom. 2. diss. 5. art. 3. pag. 334.

(*b*) Ibid. art. 4. p. 334. distincte scribit Liturgiam Gallicanam *ferme integram, saltem quoad formam, in Missali Ximenii adhuc vigere*.

(*c*) Ibid. art. 3. p. 334.

Nam ne unum quidem ritum, in tota Liturgia Gotho-Hispana, de-
183 monstrare potest, qui Græcorum, aut Orientalium dici debeat (*a*). Statim occurrit Symbolum Constantinopolitanum, quod *secundum formam Orientalium Ecclesiarum* Gotho-Hispani, & Mozarabes, in Missa recitant. Sed primo recitatio Symboli Constantinopolitani in Liturgiam Hispanam decreto Concilii tertii Toletani illata fuit, non vero a S. Leandro. Secundo Symboli in Missa recitatio censeri non
184 debet ritus proprius Ecclesiarum Orientis, quippe quæ speciali edicto Justini Junioris Augusti, Liturgiis jam olim constitutis, addita fuit. Tertio ritus recitandi Symboli, in Missa Gotho-Hispana, adeo discrepat a recitandi modo Græcorum, & Orientalium, ut proprie Gotho-Hispanus sit, nec dici debeat Græcus, aut Orientalis, neque verba illa *secundum formam Orientalium*, quæ in canone secundo Concilii tertii Toletani leguntur, referuntur ad ritum recitan-
185 di, sed ad formam ipsam Symboli. Nam Sacerdos Gotho-Hispanus, juxta citatum canonem Concilii tertii Toletani (*b*), peracta donorum consecratione, priusquam dicat orationem Dominicam, elevans altius panem Sanctum, ut a populo videri possit, elata voce, dicit *fidem, quam corde credimus, ore autem dicamus*, & continuo populus recitat Symbolum Constantinopolitanum (*c*). At Sacerdotes Græci, & Orientales Symbolum, ante consecrationem elementorum recitant (*d*), & Græci quidem primum pacem faciunt, & deinde Symbolum dicunt (*e*), Orientales vere primum recitant Symbolum, & deinde pacis osculum sibi invicem tribuunt (*f*). Sed nec Græci, neque Orientales aut donorum elevationem, aut solemnem formulam *fidem, quam corde credimus &c.* recitationi Symboli præmittere solent, unde apparet ritum Gotho-Hispanum recitandi Symboli plane alium esse, atque diversum a Græcorum, & Orientalium ritibus (*g*). Consulto

(*a*) Huic lapidi etiam P. Johannes Pinius impegit, qui, in Tractatu Historico Chronologico de Liturgia antiqua Hispana cap. 2. sect. 3. num. 83. vestigia P. Le Brun premens, integra sectione hac tertia *Liturgiam Romano-Hispanam, ex Orientali commixtam* esse contendit.

(*b*) Concilium Toletanum III. can. 2. *Pro reverentia sanctissimæ fidei, & propter corroborandas hominum invalidas mentes, consultu piissimi, ac gloriosissimi Domini nostri Reccaredi Regis, Sancta constituit Synodus, ut per omnes Ecclesias Hispaniæ, & Galliæ, secundum formam Orientalium Ecclesiarum, Concilii Constantinopolitani, hoc est, centum quinquaginta Episcoporum, Symbolum fidei recitetur, & priusquam Dominica dicatur Oratio, voce clara, a populo prædicetur, quo & fides vera manifestum testimonium habeat, & ad Christi Corpus, & Sanguinem prælibandum pectora populorum fide purificata accedant.*

(*c*) Missale Mozarabum pag. 5. lin. 79. & pag. 230. lin. 41. & Notæ pag. 542. col. 2.

(*d*) Euchologium Græcorum Goarii p. 6. ed. Venet. 1730. & Renaudot. Liturg. Orient. Tom. 1. p. 336.

(*e*) Euchol. ibid.

(*f*) Renaudotius ibid.

(*g*) Erit fortasse, qui opponet, Græcos, & Orientales olim Symbolum in Missa ante orationem Dominicam recitasse. & sane Johannes Biclarensis, in Chronico, huic assertioni aperte favet, scribit enim Justinum Juniorem, anno primo Imperii sui, *intromisisse* Symbolum Constantinopolitanum, *in omni Ecclesia* Catholica cantandum a populo, *priusquam Dominica dicatur oratio.*

At

fulto autem Hispani inter suum ritum recitandi Symbolum, & ritum Græcorum discrimina constituisse videntur, ne crederentur, suscepta consuetudine recitandi Symboli in Missa, legibus Imperatoris Græci obtemperare voluisse. Hinc nulla facta mentione edicti Justini, aperte dicunt hunc ritum Synodum statuisse, *consultu piissimi, ac gloriosissimi Reccaredi Regis*, & addunt rationes peculiares, cur Symbolum recitari in Missa præceperint, adeo illis cordi erat ne, aut dignitatem Ecclesiæ suæ, Liturgiam alienis ritibus interpolando, 186
aut majestatem Regni, violasse viderentur, ritum quemdam admittendo, qui Imperatoris Græci edictis antea fuerat in Oriente susceptus. Præter Symbolum Constantinopolitanum, quod in argumentum rituum ab Orientalibus desumptorum afferri solet, preces Diaconicæ, & solemne illud *Sancta Sanctis* in Missa Gotho-Hispana, & in Orientalium Anaphoris inveniuntur, sed perperam inde concludunt sanctos Episcopos, Leandrum Hispalensem, Martinum Dumiensem, & Johannem Gerundensem hosce ritus, e Græcia, in Hispaniam attulisse, illi quidem Constantinopoli aliquandiu versati, Græcis litteris probe imbuti fuerunt, at eam ob causam (nam nulla alia profertur) male (*a*) in suspicionem vocantur, perinde ac si patriam 187
Liturgiam, alienis Græcorum ritibus, interpolassent. Nam preces Diaconicæ Gotho-Hispanorum, & numero, & ordine differunt ab iis, quas Græci, & Orientales recitant, ut minime censendi sint Gotho-Hispani hunc ritum ab Orientalibus desumpsisse. Quin potius *Officium precum* ex iis haberi debet, quæ a primis Liturgiarum conditoribus instituta fuerunt, nam & in Liturgiis Gallorum Mediolanensium, Afrorum, & Hispanorum inveniebatur. Verba autem solemnia *Sancta Sanctis* in Liturgiis Gotho-Hispana, Constantinopolitana, & Orientalium diversas actiones liturgicas constituunt. Nam Græci prius *Sancta Sanctis* dicunt, & deinde hostiam frangunt (*b*), quem morem Liturgia Alexandrina S. Marci retinet (*c*). At Gotho-Hispani prius panem sanctum frangunt, & tum *Sancta Sanctis* dicunt (*d*). Præterea tam Græci, quam Orientales, quando *Sancta Sanctis* dicunt, Corpus Domini attollunt, ut a populo videatur, & ado-

 retur

At nunc, ut ex eorum libris liturgicis apparet, nec Græci, neque Orientales, Symbolum ante orationem Dominicam, sed, uti superius monui, ante consecrationem Elementorum, recitant. Num dicendum eos edicto Imperatoris, in hac parte, nunquam obtemperasse? hoc creditu difficile est. Num putandum eos ritum suum postea mutasse? neque hoc, de tot Ecclesiis facile concedendum, maxime cum non appareat ratio mutandi locum Symboli. At esto dicantur Liturgiæ Orientalium, hoc in loco, mutationem passæ; tamen discriminaretur ritus Gotho-Hispanus ab Orientali, & elevatione Corporis Domini, præmissa Symboli recitationi, & solemni formula *fidem &c.*

(*a*) P. Le Brun expl. Miss. dis.5. art.1. pag.278. P. Jos. Pinius in Tract. de Lit. Hisp. cap.2. sect.3.

(*b*) Euchol. Græc. pag.66. ed. Ven. 1730.

(*c*) Renandot. Lit. Orient. Tom.1. pag. 161. 162.

(*d*) Missale Mozarab. pag.6. lin.90. 95. pag.231. lin.25. & 78. & Nota pag. 545. col.1. & 2.

retur (*a*), at Gotho-Hispani, ad ea verba, Hostiam non elevant; sed fragmentum Hostiæ, in Calicem dimittunt (*b*). Non est igitur cur aures patulas iis præbere debeamus, qui persuadere nituntur Liturgiam Gotho-Hispanam a S. Leandro, aliisque celeberrimis viris, Græcorum cæremoniis fuisse inspersam, cum ne unum quidem ritum assignare queunt, quem necesse sit fateri Gotho-Hispanos a Græcis, aut ab Orientalibus mutuatos esse.

XII.

An S. Isidorus auctor fuerit Liturgiæ Gotho-Hispanæ.

188 ALia opinio, quæ S. Isidorum Liturgiæ Gotho-Hispanæ auctorem agnoscit, apud recentiores magis accepta, & pervulgata est (*c*). Ea duplici argumento fulcitur. Primum est recepta hominum persuasio, Liturgiæ appellatione, quæ *Isidoriana* nominatur, confirmata. Aliud est, Patres Concilii quarti Toletani hanc provinciam S. Isidoro dedisse, ut formam Liturgiæ componeret, quam, amota varie-
189 tate rituum, Ecclesiæ omnes Hispaniæ, & Galliæ Gothicæ in posterum observarent. At hæc etiam opinio antiquorum auctoritate caret, & meris conjecturis nititur. Neminem enim antiquorum hactenus laudare potuerunt, qui Liturgiam Gotho-Hispanam nominaverit *Isidorianam*. Guitmundus Episcopus Aversanus, qui, anno octogesimo supra millesimum Æræ Christianæ, defunctus traditur, omnium antiquissimus citatur, qui S. Isidorum Missale quoddam Hispanum scripsisse dixerit (*d*), ut mirum sit Nicolaum Antonium, virum doctum, & accuratum scripsisse (*e*), *Isidorianum nomen*, Breviario, & Missali Mozarabico *ab ultima antiquitate* attributum esse. Neque
190 aliud, quo utuntur, argumentum, majoris momenti est. Vulgo quidem jactatur Concilium Toletanum quartum curam condendi novam Liturgiam S. Isidoro imposuisse: at hæc assertio antiquorum auctoritate minime fulcitur, de ea silet Concilium Toletanum quartum, quod, si id muneris S. Isidoro tribuisset, canonem de ea re, ut fieri solet, utique constituisset. Canon autem ejusmodi nullus extat. Braulio quoque, & Hildefonsus, qui de operibus S. Isidori scripserunt, de cura condendæ Liturgiæ, illi imposita, &, de conscripta ab eo Litur-

(*a*) Euchol. Græc. pag. 65. Renaudot. Lit.Or.To.1. p.25.& 265. To.2. p.40.p.141.

(*b*) Missale Mozarabum p.6. & p.232.

(*c*) Card. Baronius in Annal. ad an.633, Mabillonius, de Liturg.Gallic. lib.1. cap.4. num.8. Nicolaus Antonius Bibl. vet. Hisp. part.1. pag.269. n.194. Johannes Mariana de rebus Hispaniæ lib.6.cap.5.& alii Auctores Hispani, bene multi, quos omnes nominatim recensere nimis longum foret, quorum plerique Auctorem Liturgiæ, ab Auctore Missalis Mozarabici, non distinguunt.

(*d*) Guitmundus *de Corporis, & Sanguinis Christi, in Eucharistia, veritate*, ubi de Missali Hispano, non autem de Liturgia, loquitur.

(*e*) Bibliothec. vet. Hisp. lib. 5. cap. 4. n.195. pag.269.

Liturgia, mentionem facere debuissent, de utraque tamen altum siluerunt. Neque causa erat cur Patres Concilii quarti Toletani munus componendæ novam Liturgiæ formam S. Isidoro, ullive committerent. Illis sane maxime cordi erat ut una, & eadem forma celebrandi mysteria, & Ecclesiastica obeundi officia, in omni Visigothorum Regno æqualiter observaretur, eamque introduxerunt, quam postea Ecclesia Gotho-Hispana constanter retinuit. Sed forma liturgica nova non erat, neque Ecclesiis Hispaniæ, & Galliæ ignota, sed ea ipsa, cui, immemorabili consuetudine, assueverant. Cum igitur Patres Toletani id unum assequi vellent, ut antiquum Hispanorum ordinem, sublatis innovationibus, omnes Ecclesiæ Regni Visigothorum retinerent, nulla illis causa supererat cur Provinciam S. Isidoro imponerent novum aliquem rituum, & cæremoniarum ordinem componendi. Præterea, satis manifestum est Liturgiam illam, quam S. Isidorus, in libris suis *de Ecclesiasticis Officiis*, illustrat, & explicat, non aliam quam Gotho-Hispanam esse, illam scilicet quam Concilium Toletanum quartum sua auctoritate confirmavit, & stabilivit, & etiam satis certo constat S. Isidorum libros *de Ecclesiasticis Officiis* scripsisse antequam Concilium Toletanum quartum celebraretur, eos enim libros Fulgentio Astigitano Episcopo, fratri suo, inscripserat, qui, prius quam Concilium hoc conveniret, pie obierat, Sedemque Abentio cesserat, uti ex subscriptionibus Episcoporum apparet. Jam vero planum est Patres hujus Concilii non demandasse S. Isidoro curam componendi Liturgiam, quam optime noverant, diu antea compositam fuisse, & usu frequentatam, neque credibile est, ut Cassander, ad Pamelium scribens, animadverterat, S. Isidorum, libris illis *de Officiis Ecclesiasticis*, eam explicasse, & illustrasse Liturgiam quam ipse condiderat. Demum S. Isidorus, in brevi prologo, quem libris de Officiis Ecclesiasticis præmisit, professus dicturum se, quibus auctoribus *orta fuerint ea*, quæ *in Officiis Ecclesiasticis* celebrantur, non semetipsum, non Leandrum, nec alios Liturgiæ Gotho-Hispanæ auctores agnoscit, quam Scripturam Sacram, Apostolorum traditionem, eorum nimirum, qui in Hispania Ecclesias constituerunt, & Ecclesiæ consuetudinem. Nihil igitur auctoritatis hisce opinionibus tribuendum est, quæ S. Leandrum, aut S. Isidorum Liturgiæ Gotho-Hispanæ auctores, & conditores prædicant. Sunt enim mera recentiorum figmenta, post decimum, & undecimum sæculum, nullo certo auctore, orta, ab iis deinde propagata, qui ritus patrios, celeberrimis SS. Leandri, & Isidori nominibus. Tanquam scuto quodam, contra impugnatores protegere, atque tutari nitebantur. At, inquiunt, saltem concedendum est, datam fuisse S. Isidoro curam expurgandi veterem Liturgiam ab innovationibus, quæ, Episcoporum incuria, in eam irrepserant, eamque ob causam Liturgiam Gotho-Hispa-

191 192 193 194 195

Hispanam, haud immerito, *Isidorianam* esse appellatam. Equidem opinor, non modo in iis, quæ ad Liturgiam pertinent, sed in cæteris quoque, hujus Concilii, canonibus condendis, præcipuas partes S. Isidori fuisse; is enim Synodo præfuit, & magna doctrinæ, & sanctitatis fama vigebat; nihilominus, cum Liturgia Gotho-Hispana, apud antiquos Scriptores *Isidoriana* non appelletur, & Canones omnes Concilii quarti Toletani communi Patrum nomine editi sint, emendatio Liturgiæ videtur potius toti Concilio, quam S. Isidoro, tribuenda.

XIII.

An Liturgia Gotho-Hispana, ab Apostolorum ævo ad excidium Regni Visigothorum, in Hispania constanter obtinuerit?

196 JAM vero Liturgiam, quam Concilii quarti Toletani Patres emendarunt, & solam, ab omnibus, in Missarum celebratione, & in matutinis vespertinisque precibus, aliisque Ecclesiasticis Officiis adhiberi voluerunt, eam esse, quam, ab Apostolis suis acceptam, Hispana Catholicorum Ecclesia, perenni usu retinuerat, præter hactenus dicta, plura sunt quæ persuadent. Nam in decretis hujus Concilii, quæ circa Liturgiæ constitutionem versantur, hæ voces, *nonnulli*, *quidam*, aliæque similes, frequenter recurrunt, quæ, haud obscure, indicant abusus, & innovationes, quæ emendantur, fuisse paucorum, ritus vero, & cæremonias, quæ constituuntur, & communi Patrum voce approbantur, a maxima Ecclesiarum parte, antea fuisse, longo usu receptas, & confirmatas. Sic exempli causa canon septimus habet, *comperimus, quod per* NONNULLAS *Ecclesias, in die sextæ feriæ passionis Dominicæ, clausis Basilicarum foribus, nec celebratur Officium, nec Passio Domini populis prædicatur*. Tum communi omnium nomine præcipitur, ut, die Veneris Sancto, fiat officium, mysterium Crucis prædicetur, & criminum Indulgentia, clara voce, ab omni populo postuletur. Sic canon nonus habet, *lucerna, & cereus in pervigiliis Paschæ apud* QUASDAM *Ecclesias non benedicuntur, &c.* præcipitur deinde ut quotannis lucerna, & cereus benedicantur. Sic canone duodecimo, *in* QUIBUSDAM *quoque Hispaniæ Ecclesiis Laudes post Apostolum decantantur, priusquam Evangelium prædicetur, &c.* & præcipiunt ut *Laudes* post lectum Evangelium cantentur. Hæ voces, cum admodum frequenter, in hisce decretis recurrant, ostendunt, quod ajebam, ritus quos Patres approbarunt nec recentes, neque ignotos fuisse, sed jam antea passim receptos, abusus vero paucos admisisse, ut qui *nonnulli*, & *quidam* dici po-
197 tuerint. Neque prætermittendum videtur, in tot decretis, quæ de rebus liturgicis Concilia Hispana edidere, ne unum quidem inveniri,
quo

quo aut numerus, aut ordo constituitur illarum septem solemnium
orationum, quibus Liturgia Gotho-Hispana maxime constat, & ab
aliis secernitur, cujus rei non alia ratio apparet, quam quia hæc
præcipua, & maxima pars Liturgiæ, constanti usu, in omnibus Hi-
spaniæ Ecclesiis, eodem ordine, semper celebrata fuit. Si enim in
hanc partem varietas aliqua, aut abusus irrepsisset, procul dubio
Episcopi, in Synodis, remedium statim adhibuissent, quemadmodum
a Concilii quarti Toletani Patribus factum est, qui canone decimo,
insignem paucorum abusum castigarunt, a quibus, oratio Dominica,
diebus dumtaxat Dominicis recitabatur, contra quos decrevit Syno-
dus, ut *quisquis Sacerdotum*, *vel subjacentium Clericorum*, *hanc
orationem Dominicam quotidie*, *aut in publico*, *aut in privato of-
ficio præterierit*, *propter superbiam Judicatus*, *ordinis sui honore* 198
mulctetur. Præterea Liturgiæ Gotho-Hispanæ multa, & insignia oc-
currunt vestigia tam in Conciliis Hispanis, quam in Scriptoribus, &
maxime in Breviario, & in Missali nostro, & in Orationali Gothico
Blanchinii, ut minime dubitandum sit, quin hæc ea sit Liturgia,
cui a suscepta fide Christiana, Hispani constanter adhæserint. Et ut
a Concilio quarto Toletano incipiam, in eo (*a*) mentio fit solemnis
formulæ *erigite vos*, qua Diaconus populum monebat, ut erecti
orarent, eandemque Missale *Ximenii* retinuit. Canone IX fit men- 199
tio de lucerna, & cereo paschali, qui, juxta vetustam Hispaniæ
consuetudinem (*b*), in vigiliis paschalibus solemniter benedicuntur.
Canone XI agunt de *Alleluja* canendo, quem ritum apud Hispanos
vetustum esse testatur S. Isidorus (*c*). Canone XIII agitur de Missis, 200
de precibus, de Hymnis, de Orationibus, seu de manuum Imposi-
tionibus, quæ inquiunt, ut fierent *admonet*, *atque hortatur Timo-
theum Apostolus*, quibus verbis, auctorem suæ Liturgiæ agnoscunt
Paulum Apostolum. Concilium Toletanum III, anno 589, in minori 201
doxologia *Gloria*, *&* *honor*, vetusto Hispanorum ritu, dicendum
esse indicavit (*c*). Canone secundo decrevit, ut ante orationem Do-
minicam, Symbolum Constantinopolitanum recitetur. Canone XI me-
minit de Impositione manuum super pœnitentes, &, canone XXIII,
de festivitatibus Sanctorum, egit. Concilium secundum Braccarense, 202
anno 572. Canone primo, mandavit ut catechumeni Symbolum fidei,
per dies viginti ante Pascha doceantur, quo etiam tempore *ad pur-
gationem exorcismi* eos concurrere jussit, eamque consuetudinem ve-
tustam

(e) Can. 4. *Rursus dicat Archidiaconus erigit vos*, *& confestim omnes surgant*.

(*b*) De hac consuetudine testis est Prudentius in Hymno quinto cathemerinon.

(*c*) De Eccles. Offic. lib. I. cap. 13.

(*d*) Anathematismo 14. habet *Si quis non dixerit* gloria & honor Patri, & Filio, & Spiritui Sancto *anathema sit*, formam integram Gotho-Hispanam minoris doxologiæ Concilium Toletanum IV can. 13 tradidit. *Gloria*, *&* *honor Patri*, *&* *Filio*, *&* *Spiritui Sancto*, *in sæcula sæculorum*. *Amen*.

203 tustam fuisse docet (*a*). Concilium primum Braccaranse, anno 561, Capitulo tertio formam tradidit, qua Sacerdos populum salutat, & qua populus respondere debet (*b*), præcepitque, ut eadem salutandi formula Episcopi, & Presbiteri utantur. Idem Concilium capitulo XVI, XVII, & XXI, de commemoratione defunctorum, quæ in oratione *post nomina*, & dum diptycha recitantur, fit, & de cantu
204 psalmorum, in funeribus adhibendo, meminit. Concilium Valentinum, anno 646, capit.I. constituit, ut in ordine lectionum, legeretur Evangelium post Apostolum, & ut catechumenis permittatur interesse concioni Sacerdotis, qui mos postea invaluit, cum antea diversa fuerit
205 disciplinæ ratio. Concilium Barcinonense anno 540, constituit (*c*) ut psalmus quinquagesimus ante Canticum dicatur, & ut Benedictio in matutinis precibus tribuatur fidelibus (*d*), quæ ii ægre intelligent, quibus Breviarium Mozarabum *Ximenii*, & ratio persolvendi Divina Officia apud Gotho-Hispanos ignota sunt. Eodem quoque spectat canon trigesimus Concilii Agathensis, nam antiquitus cursus Gallicanus idem ferme erat qui Gotho-Hispanus, ad quem etiam pertinet canon decimus Concilii Gerundensis, anno 517 celebrati, quo præcipitur, ut oratio Dominica, in matutinis, & vespertinis precibus, quotidie
206 dicatur. Concilium Tarraconense, anno 516, cap.IV. Liturgiam Hispanam *statuta Deo solemnia* appellavit, utpote quæ statuto numero, & certo ordine dispositarum lectionum Scripturæ, Orationum, Hymnorum, Precum, & Antiphonarum constabat. Concilium Toletanum primum, anno 400 canone primo, & quarto, indicat Hispanos in Missa tres, aut plures Lectiones recitasse, & canone quinto, Missam quotidie celebrari solitum fuisse, & canone nono Officium Ecclesiasticum celebrare, *Antiphonas facere* dixit, quia, uti modo Mozarabum officium, ita tunc Hispanorum cursus Ecclesiasticus ex Antiphonis, cum
207 suis orationibus, præcipue constabat. Concilium Cæsaraugustanum primum, anno 380, canone quarto, de Adventu Domini agit, quem in Hispania festive celebrabant (*e*). Concilium Illiberitanum, anno 305, prohi-

(*a*) Conc.Bracc.II. can.I. *Episcopi debent hoc modis omnibus præcipere, ut, sicut antiqui canones jubent, ante dies viginti baptismi, ad purgationem exorcismi, cathechumeni currant, in quibus viginti diebus, omnino catechumenis Symbolum, quod est,* Credo in unum Deum Patrem omnipotentem *specialiter doceantur*. In orationali Gothico, dies viginti, qui Dominicam pascalem præcedunt, *de Traditione* appellantur, quia iis diebus, Symbolum privatim tradebatur catechumenis competentibus.

(*b*) Forma salutandi, uti modo in Concilio Braccarensi primo, can.I. legitur, ea est, *Dominus sit vobiscum*, respondendi vero, *& cum Spiritu tuo*. De hac nulla est difficultas, at cum Missale Mozarabum constanter habeat, *Dominus sit* SEMPER *vobiscum*, & Galli olim eadem forma usi sint, quemadmodum ex S. Germano habemus, aut dicendum illud SEMPER, in textu Concilii deficere, aut in formula salutandi, aliquam varietatem olim extitisse.

(*c*) Can. I.

(*d*) Ibid. can. 2.

(*d*) Concilium Cæsaraug. can. IV *viginti & uno die, a* XVI *Kal. Januarii, usque ad diem Epiphaniæ, quæ est* VIII *Idus Januarii, continuis diebus, nulli liceat de Ecclesia se absentare, nec latere in domibus, nec nudis*

prohibet, canone vigesimonono, ne Energumeni nomen, ad altare, cum oblatione recitetur, quo indicat nomina ad altare olim in Hispania recitata fuisse, quem morem adhuc, ritu proprio, Mozarabes retinuerunt. Et canone quadragesimo, octavo prohibet ne Sacerdotes pedes lavent recenter baptizatorum, erat enim mos vetustissimus Hispaniæ, & Galliæ, lavare pedes Neophitorum e sacro lavacro egredientium, qui ritus hoc canone non prohibetur, sed tantummodo, ne Sacerdotes, hoc est ne Episcopi, lavent pedes Neophitorum interdicitur, non vero, ne a Presbiteris, Levitisque laventur (*a*). Alia plura vestigia Liturgiæ Gotho-Hispanæ in Conciliis Hispanis recurrunt, sed ea prætereo ne eadem sæpius repetantur. Alia vero ejusdem Liturgiæ vestigia in Missali, & in Breviario Mozarabum, atque in orationali Gothico inveniuntur, quibus & horum librorum antiquitas,
& Liturgiæ Gotho-Hispanæ perpetuus in Hispania usus comprobantur, 208
& primum omnium occurrit *Illatio* Missæ Natalis Domini, *vere dignum .... quia post multa tempora, in hac die*, ANTE NON MULTA TEMPORA ... *nobis natus est Christus Jesus Unigenitus tuus* ... quæ verba vetustissimam antiquitatem præ se ferre videntur, nec quidquam prohibet quominus a primis Liturgiæ conditoribus, ævo Apostolico, scripta fuerint, quibus *non ante multa tempora* Christus
natus dici potuit. Occurrunt in Missali, & in Breviario Mozarabum 209
orationes, quæ conscriptæ apparent, quando cultus profanorum numinum adhuc vigebat, cum cruentis sacrificiis, & omni apparatu insanæ superstitionis (*b*), magnam quoque antiquitatem sapit oratio

nudis pedibus incedere, sed concurrere ad Ecclesiam, qui non *observaverit, anathema sit. Ab universis Episcopis dictum est, anathema sit*. Est hæc antiquissima memoria, quæ extat, solemnitatis Adventus Domini, quæ, ut videtur, antea instituta fuerat. Deinde Gotho-Hispani ejus initium ad festum S. Acisculi protraxerunt. *Missale Mozarab, pag.407. lin.6. & 94.*

(*a*) Mediolanenses quoque solebant pedes Neophitorum lavare, ut S. Ambrosius in libro de mysteriis cap.6, & de Sacramentis lib.3. cap.1. n.4. indicat. Usus Romanæ Ecclesiæ contrarius erat, ut auctor de Sacramentis lib.3.c.1. n.5. testatur.

(*b*) In Missali Mozar. pag.68.a lin.83.est *Illatio* Missæ Dominicæ secundæ post octavas Epiphaniæ, in qua, Missæ auctor conferens Sacrificium Eucharisticum, cum cruentis Sacrificiis, inquit, *non hic balatus ovium, non mugitus boum, non volatilium vox, sub ictu mortis dolorem incutit, non horror est sanguinis, non fastidii cruditas, sed mirabilis, atque stupenda est hostia, ut incruenta sit, cum viva sumatur* ..... eadem comparatio instituitur, in oratione *post Sanctus*, Missæ Dominicæ, pro Adventu S. Johannis Baptistæ Miss. Mozar. p.329. lin.90. *Non enim mugitu pecudum, tristis hostia Taurus occiditur, aut Hircus de gregibus immolatur, sed Hostia, quam verus Dominus, & Sacerdos instituit omnipotens* ... de Idololatria, aperte meminit Oratio, sive Capitulum, quod, sub finem laudum, præmittitur orationi Dominicæ, die prima Jejuniorum Kalendarum Januarii. In Breviario Mozar. p.85. lin.17. *Dilectissimi fratres, qui omnia Idola gentium, cum Psalmista, Dæmonia esse creditis, illorum, quæso, & ritus, & monstruosos actus, omnimode respuamus. Et si aliquem ex Ecclesiæ filiis talia aut agere, aut delectari perspicitis, vestra admonitione corripite, & ad viam salutis, ab erroribus revocate*. Eodem spectat oratio quæ, hac die, *ad primam* in Breviar. Mozarab. pag.88. lin.19, legitur. *Domine ... da ... ut, Misericordia tua, de Ecclesiæ cœtu, simulacra excludat, & veritas*

Missa, quæ Dominica quarta post Pascha recitatur, scripta cum, præ multitudine paganorum, fideles pauci essent, Crux Christi populo derisioni foret, & persecutio imminens metueretur (*a*). Acta
210 Sanctorum Fructuosi, Augurii, & Eulogii, qui Tarracone, anno 259, in persecutione Valeriani & Gallieni, passi sunt, antiqua quædam vestigia Liturgiæ Hispanæ, exhibent (*b*). Nam, præter vetustam Hispanorum consuetudinem jejunandi feria quarta, & sexta, referunt etiam, S. Fructuosum Episcopum, cum ad Amphitheatrum comburendus duceretur, cuidam, a quo rogabatur ut sui memor foret, respondisse *in mente me habere necesse est Ecclesiam Catholicam ab Oriente, usque in Occidentem diffusam*, quo responso, quod S. Augustinus magnifice laudat (*c*), Martyr aperte alludebat ad formulam solemnem Diaconicarum precum, *Ecclesiam Catholicam, in orationibus, in mente habeamus &c.* quæ adhuc in Missa Mozarabica dicitur (*d*), & circa medium tertii sæculi in Missa Hispana dicebatur, unde inferre licet hasce preces, rata & præscripta forma,
211 antea, in Ecclesiis recitari consuevisse (*e*). In Breviario Mozarabum die

ritas ad cultus tui cognitionem dubia corda convertat... Hæ autem orationes, eo tempore, compositæ videntur, quo cruenta Sacrificia palam fiebant, & idolorum cultus splendide celebraretur, & quo nonnulli fidelium (de quibus conquerebatur Tertullianus; *de Idololat.cap.6.*) ab idolis ornandis, scalpendisque, ad Ecclesiam veniebant, & alii pompis, ludis, & festivitatibus idolorum delectabantur.

(*a*) Miss.Mozarab. p.241. lin.48. *Offeramus, dilectissimi fratres, panes propositionum, qui desideramus accedere ad mensam Dei omnipotentis. Nec de morte Christi coram populis erubescere, sed de gloriosa cupiamus Resurrectione gaudere. Nulla nobis desperationis caligo nascatur, sed lucernam fidei mens serenior contempletur, ut viam vitæ simpliciter ambulantes, quandocumque Christus visitaverit, non inveniat dubitantes, nec arguat infideles. Demus Hospitalitati studium recepturi in cœlestibus præmium*... ea verba *nulla nobis desperationis caligo nascatur*. Videntur dicta ob periculum quoddam Christianis imminens.

(*b*) Acta Sanctorum Fructuosi, Augurii, & Eulogii, apud D.Theod. Ruinart, inter Acta Martyrum sincera, & selecta pag.222. ed. Parisien.

(*c*) In sermone 273. de Sanctis.

(*d*) Miss.Mozar.p,3.lin.81. p.224.lin.35.

(*e*) Non ignoro virum eruditum Eusebium Renaudotium; in dissertatione præmissa Tom.1. suæ collectionis Liturgiarum Orientalium cap.1. p.2. 3. & fusius cap.2. p.8. contendere Christianos primis Ecclesiæ sæculis nullas habuisse Liturgias scriptas, quas, inquit, *sero admodum* admisere. In hanc Renaudotii sententiam, quem innominatum prætermisit, P. Petrus Le Brun descendit. Expl. Missæ To.2. diss.1. art.1. quem P.Joh.Pinius secutus est, Tract.Hist. Chron. de antiq. Litur. Hisp. cap.1. sect.2. & 3. ajunt isti Christianos ab initio ratas, & solemnes formulas habuisse consecrandi Eucharistiam, & Sacramenta conficiendi, nec illis defuisse ritus solemnes, neque sine orationibus, precibusque constitutis, & ordine certo digestis, mysteria celebrasse, segmenta quoque Scripturarum, in Missa legisse, & Hymnos. Psalmosque cantasse. Attamen eorum nihil scripto consignasse, sed rem omnem liturgicam fideli Episcoporum, Presbyterorum, Ministrorumque memoriæ consignatam, *sola traditione viguisse*. At hæc singularis opinio, prorsus rejicienda est. Nam præter alia, assumit rem incredibilem, omnes scilicet Sacerdotes, etiam ingenio, & memoria debiles, etiam senio confectos, multas variasque orationes, solemnes formulas, & precationes, pluribus cæremoniis distinctas, expedite & ordinatim sine libro recitasse, quoties aut Baptismus solemniter, aut Eucharistia celebranda erat. Cumque hæc monstra, devoranda proponant, sententiam suam, nulla auctoritate, & argumentis plane debilibus confirmant.

die tertia Jejuniorum Kalendarum Januarii, poſt Antiphonam primam, *ad primam* extat oratio, quæ compoſita fuit, quando pagani, quorum pauci antea aures veritati præbuerunt, frequentes ad Eccleſiam confluebant (*a*), quemadmodum tempore Conſtantini Magni, filiorumque ejus contigit. Neque diu poſt ea compoſitæ videntur orationes illæ Orationalis Gothici, & Breviarii Mozarabum (*b*), & *officium ad* quod in Miſſali canitur die Epiphaniæ, quibus mentio fit Baptiſmatis ſolemniter eo die collati (*c*), quam conſuetudinem Siricius Papa ſuſtulit, decretali ſua epiſtola ad Hymerium Tarraconenſem data. Exeunte ſæculo quarto Prudentius Hymnum ſcripſit (qui, in libro
cathemerinon, quintus legitur) in laudem luminis paſchalis, quod 212
annis ſingulis, juxta morem vetuſtum Eccleſiarum Hiſpaniæ, ſolemniter accendebatur. Hunc autem Hymnum Prudentium non panxiſſe in laudem lucernarii quod, in Eccleſiis, ad preces veſpertinas accendebatur, ut alii volunt (*d*), neque ad commendandam quotidianam lucernarum accenſionem in privatis Chriſtianorum ædibus, ut Nicolao Heinſio placuit (*e*), contextus Hymni abunde comprobat, ſatis aperte indicans, eum ſcriptum fuiſſe in laudem lucernæ, quæ accendebatur, non ſingulis diebus, ſed vigiliis quibuſdam ſolemnioribus,

(*a*) Pag.103. lin.37. *Domine qui es ſuper omnes gentes excelſus .... ac ſicut Eccleſia tua, quæ erat ſterilitatis vitio impedita, nunc eſt, In te credens, virtutum meritis plena, & filiis numeroſa &c.* hæc oratio legitur etiam in orationali Gothico p.18.or.3.

(*b*) In orationali Gothico pag. 48. or.4. & 5. mentionem faciunt de Baptiſmate die Epiphaniæ collato. Et in Breviario Mozarabum pag.111. col.2. lin.15. *Deus omnipotens, cujus continuo filii efficimur dum tinctione ſalutaris aquæ purgamur ... & qui nos renovaſti benedictionis aqua per lavacrum ...* & in Miſſali Mozarabum pag.59.lin.85. officium ad Miſſam *vos, qui in Chriſto baptizati eſtis Chriſtum induiſtis, &c.*

(*c*) Circa annum 384. Himerius Tarraconenſis Epiſcopus ad S. Damaſum Papam ſcribens, inter alia, conqueritur de abuſu conferendi ſolemniter Baptiſmum die Epiphaniæ aliiſque diebus ſolemnioribus. Huic epiſtolæ reſpondit Siricius Papa, & quamquam abuſus continuo ſublatus non fuit, nam de eo eſt canon quartus Concilii Gerundenſis, tamen, poſt epiſtolam decretalem Siricii, vix credibile eſt Scriptores Liturgicos in Orationibus, & Miſſis conſuetudinem illam laudaſſe.

(*d*) Inter eos, qui putarunt hunc Hymnum Prudentii de lucernario quotidiano ſcriptum fuiſſe, eſt Hugo Menardus in concord. Regul. lib. 22. ſect. 2. cui ſubſcribit Mabillonius de Liturg.Gallic. lib.2. p.142. hac duplici ratione nixi. Prima eſt libri Titulus, qui ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΩΝ inſcribitur, hoc eſt de iis, quæ *per diem*, ſive quæ quotidie fiunt. Talis non eſt accenſio Luminis Paſchalis. At Hymni non correſpondent libri titulo. Nam ex duodecim Hymnis, quibus liber conſtat, quinque dumtaxat, ſpectant ad eas actiones, quæ quotidie redeunt. Sic ex titulo libri nihil conficitur. Nec quidquam conficitur ex ordine, quem Hymni, in libro, occupant. Quæ eſt ſecunda ratio. Nam ordo ille ab arbitrio librariorum pendet, quorum oſcitantiæ tribuendum eſt, quod Hymnus, *ad incenſum lucernæ*, locum ultimnm non occupet, uti debet. Quandoquidem prius eſt de Nativitate Chriſti agere, de qua eſt Hymnus XI, tum de Epiphania, de qua eſt Hymnus XII. Deinde de miraculis Chriſti, de quibus eſt Hymnus IX, ac demum de Lumine Paſchali, de quo eſt Hymnus V.

(*e*) In notis ad Prudentium, illi ratio eſt, quia, inquit, ritus ſolemniter accendendi Lumen Paſchale poſt ætatem Prudentii exortus eſt, ſed fallitur. Nam S.Auguſtinus, qui ætate Prudentii vixit. In libro *de Civit.Dei* lib.15. cap.22.ed Maur. teſtatur ſe *Laudem cerei* paſchalis verſibus ſcripſiſſe.

ribus, quibus, post noctem insomnem, Eucharistia celebrabatur, ita enim habet *nos festis trahimus per pia gaudia, noctem Conciliis, votaque prospera, certatim vigili congerimus prece, extructoque agimus liba sacrario*. Has autem vigilias pascales fuisse Hymnus pariter docet, nam nocte illa celebrabantur,

qua redit Deus stagnis,
Ad superos, ex Acherociticis; & qua
Marcent supplicibus tartara, mitibus,
Exultatque sui carceris otio
Umbrarum populus liber ab ignibus..

Quæ vigiliis paschalibus unice competunt. Nam, ut nonnullorum antiquorum ferebat opinio, damnati, apud Inferos, pœnis vacabant, ea nocte, qua singulis annis Christi Resurrectio celebrabatur. Non est igitur cur a recepta antiquorum sententia recedamus, quæ tenet Prudentium scripsisse hunc Hymnum in laudem Paschalis luminis. Circa
213 finem quarti sæculi (*a*) Asterius Episcopus Toletanus, corpora martyrum Complutensium, Justi, & Pastoris detexit, illis Basilicam erexit,
214 & Missam eorum, quæ in Missali Mozarabum legitur, composuit. Ineunte sæculo quinto, ingens Barbarorum colluvies, depopulata Gallia, Hispaniam inundavit. Sacra, prophanaque pesumdedit, & primum cum Hispanis, & cum milite Romano, deinde inter se pugnando, sanguine, & cædibus cuncta replevere. De malis, quæ ab iis, hoc tempore, Hispani, maxime Catholici (plerique enim Barbarorum erant Arriani, multi quoque Pagani) perpessi sunt. Frequenter mentio recurrit in orationibus Missalis, & Breviarii Mozarabum, & orationalis Gothici, quæ apparent tum conscriptas fuisse,
215 dum hæc in Hispania gererentur (*b*). Circa hæc tempora Missa S. Martini

(*a*) Vide notas p.584. col.1.

(*b*) De his plura occurrunt in Missa S.Clementis Papæ, & Martyris. Miss. Mozar. p.21.& seq. puta *in oratione alia* legimus *nobis miseris parcens mereamur, repulsis adversariis tibi Domino deservire*. Et in oratione ad pacem *clemens, & mitissime Domine ...salvare intendas afflictas reliquias Christianorum, qui veram pacem, pacifice prædicando durissimum, & sensuale, a diversis nationibus sufferimus jugum ...* ubi illud *sensuale jugum* idem sonat atque jugum sensu præditum, quomodo etiam a Lucretio accipitur. Et in oratione præmissa orationi Dominicæ *clemens, & immense, & admirabilis Deus ... libera nos de aquis multis, & de manu filium alienorum, ut qui per te renati sumus ex aqua, & Spiritu Sancto, non patiamur ab Ethnicis, & irregeneratis divelli a sancto proposito, sed arcum eorum inconvertibilem contere, sagittas destrue, pharetras retunde gladios perime, lancias divelle, consilia, quæ in nos acuunt; maligna confunde, & in ipsos, si credere noluerint, retorquendo, converte, atque nos, fidei scuto, protege, qualiter, quia hic propter nomen filii tui ... diversa a gentibus sustinemus opprobria, portamus infanda ludibria, illic, pro fide, quam credimus, & pro qua usque ad mendicitatem, & mortem, distrahimur. Concedatur remissio peccatorum, &c.* eodem spectat *altera oratio* Dominicæ tertiæ post Pascha. Miss. Mozar. p.239. lin.26. & orationale Gothicum p.85. or.9. *Emitte manum tuam Domine, & libera nos de manu filiorum alienorum*. Et ibidem p.85. or.10. quæ etiam habetur in Breviario Mozarabum, *Deus .... tempera jam tandem miseriarum nostrarum ærumnas, ac ne gladio mali-*

tini Turonensis, quæ in Missali nostro extat, videtur composita. Nam in oratione *post nomina* hæc habet *hunc virum, quem, cœliculis admirandum, Martyribus adgregandum*, ÆTATIS NOSTRÆ TEMPORA PROTULERUNT *jubeas auxilium nostris ferre temporibus* (*a*). Quæ scripta videntur, quando virtutum S. Martini recens erat memoria, & eorum, qui virum admirabilem de facie noverant, saltem aliqui adhuc vivebant. Unde conjicere licet hanc Missam, triginta, aut quadraginta annis, post mortem S. Martini, compositam fuisse. P. Petrus le Brun opinatur hanc Missam non nisi post an- 216
num quingentesimum sexagesimum esse conscriptam (*b*), scilicet postquam Suevi ad Catholicam Communionem redierunt. Tum enim opinatur cultum S. Martini Hispanos suscepisse. At quis unquam diceret eum hominem *ætatis nostræ tempora protulisse*, quem ante annos centum, & sexaginta mortuum esse constaret? Præterea, etsi veneratio S. Martini plurimum apud Hispanos aucta sit post Suevorum reditum ad Catholicam Communionem, tamen diu antea S. Martinus in Hispania colebatur, uti a S. Gregorio Turonensi docemur (*c*). 217
Mabillonius, qui contendit Liturgiam Mozarabicam, hoc est, Gotho-Hispanam, minus antiquam esse quam Gallicanam (*d*), contra hunc locum Missæ S. Martini, duo opponit. Primum, inquit, illud *ætatis nostræ* posse protrahi *longius quam ad unum sæculum*. Fateor, si sermo foret de longævis illis hominibus, qui ante deluvium vixerunt. Sed quoniam tempore S. Martini hominum vita non fuit diuturnior, quam modo est, ea quæ ante annos centum acciderunt, non *ætate nostra*, sed Patrum, aut Avorum ætate gesta dicebantur, quemadmodum 218
modo dicuntur. Deinde opponit, *verba illa* ætatis nostræ *ex antiquiori Liturgia desumpta fuisse*. Si vir eruditus nomine *Liturgiæ* intelligat Missale aliquod, aut Sacramentarium, non repugno. Planum enim est plerasque Missas, quæ modo in Missali Mozarabico habentur ex antiquiori aliquo Missali Gotho-Hispano fuisse deprompta. Sed Missale illud ejusdem erat ritus, cujus est Missa S. Martini, scilicet Hispanici, atque adeo Missa S. Martini, quamvis olim in antiquiori Missali descripta fuerit, in argumentum antiquitatis ritus Hispani recte adducitur. Sin, nomine *Liturgiæ* ritum ab Hispano Ordine diversum intelligat, illi non assentior, eique Missa S. Martini opponitur, quæ ubique ritum Gotho-Hispanum repræsentat, & argumenta, hactenus prolata, fidem faciunt, Liturgiam Gotho-Hispanam,

maligno nostræ feriantur cervices, gladio verbi tui nos reddito efficaces. Plura ejusmodi in Orationibus, & Missis occurrunt. Quorum aliqua alludunt ad Loca munita, in quæ Hispani se recipiebant, dum Barbari omnem agrum depopularentur.

(*a*) Em. Bona rer. liturg. lib. I. cap. XI. sect. I. ex hoc loco Missæ S. Martini scite animadvertit Liturgiam Mozarabicam ætatem S. Isidori longe superare.

(*b*) Explic. Miss. Tom. 2. pag. 284.

(*c*) De Mirac. S. Martini lib. 3. cap. 8.

(*d*) De Liturgia Gallicana lib. I. cap. 4. num. 10.

219 spanam, ante annum Christi quadringentesimum, in Hispania obtinuisse. Ad sæculum quintum referri potest Missa Dominicæ quintæ post Pascha, quamvis valde probabile sit ante annum quadringentesimum scriptam fuisse. Ejus enim *Inlatio* (*a*) haud obscure alludit ad opinionem illam, quam Missale Gallicanum vetus (*b*), & Missale Gallo-Gothicum (*c*) aperte tradunt, & antiquorum non pauci tenuerunt (*d*). Moriente Christo Domino non modo animam humanam, sed verbum quoque divinum, soluta ad breve tempus hypostatica unione, a carne humana sejunctum fuisse, & Corpus Dominicum ab anima, & verbo separatum, jacuisse in sepulchro. Hæc autem opinio, hæresi Appollinarii, & quorumdam Arrianorum erroribus, nimis favens, post Concilium Calcedonense, adeo deseri cæpit, ut vix putandus sit auctor hujus Missæ sexto sæculo scripsisse. Notum enim est receptam in Ecclesia disciplinam non permisisse ut, in Missis, & in orationibus publice recitandis, opiniones suspiciosæ insererentur.
220 Ad sextum sæculum (nisi forte, quod credibile est, antiquior sit) pertinet forma confessionis, seu Apologiæ, quam in Missa Sacerdotes Hispani faciebant, & quam adhuc in Missa Mozarabica recitant (*e*). Ea enim scripta fuit, quando concio Sacerdotis habebatur post *Apologiam* (*f*), atque adeo post oblationem munerum. Sed cum Concilium Valentinum anno 546, ordinem Missæ Hispanæ in hac parte mutaverit, præcipiendo ut concio Sacerdotis in Missa Catechumenorum haberetur, apparet formam hanc confessionis, sive, uti ajebant, Apologiæ, compositam fuisse saltem circa initium sexti sæculi.
221 Ad hæc tempora (nisi forte antiquior sit) pertinet Missa S. Vincentii Martyris (*g*), in qua est, præter consuetam, alia oratio *ad pacem*, antiquitus, uti videtur peculiaris Ecclesiæ Cæsaraugustanæ, quæ
222 tunicam S. Vincentii diligenter conservabat (*h*). Eodem sæculo sexto defluente, anno 538, (*i*) Vigilius Epistolam decretalem scripsit ad Profu-

(*a*) Miss. Mozar. pag.245. lin.54. *Et spolians carne verbum liber ad inferos pergis, &c.*

(*b*) Pag.448. in Immolatione Missæ clausum Paschæ.

(*c*) Pag.348, ed. Rom.1680. in Immol. Missæ clausum Paschæ.

(*d*) Vide notas pag. 549. col. 2. 550. col.1. & 2.

(*e*) Miss. Mozar. pag.5. lin.45. *Accedam ad te, &c.* & pag.224. lin.12.

(*f*) Ex ipsis Apologiæ verbis apparet eam ante concionem recitatam fuisse rogant enim ut Seraphim *mentem* Sacerdotis *enubilet, docendique materiam subministret &c.*

(*g*) Miss. Mozar. pag.291. col.2. in qua, quædam sunt, quibus inducor ut credam hanc Missam ante annum qudringentesimum scriptam esse.

(*h*) S. Gregor. Turonen. Hist. Franc. lib.3. cap.29. vide etiam notas pag.560. col.2.

(*i*) Epistola Vigilii ad Profuturum in aliis exemplaribus data est Kalendis Martii, Volusiano, & Johanne Consulibus, in aliis Wilisario, & Johanne V.V. C.C.Conss. in Codice Colbertino (ut in nota marginali apud Harduinum Concil. To.2. col.1429. legitur) data est Romæ III.Kal.Jul. Flavio Johanne V. C. Consule. Silverius die 20. Junii 538. ærumnis confectus, obiit, quare si epistola data fuit Kalendis Martii, a Vigilio, nondum Pontifice, scripta fuit, sed si exemplari Colbertino fides habeatur, Vigilius potuit esse Pontifex legitimus, quando hanc Epistolam decretalem scripsit.

Profuturum Braccarensem Episcopum, de qua infra recurret sermo, in ea Epistola innuit inter Liturgiam Romanam, & Hispanam id discriminis intercedere, quod Hispana, pro dierum festorum numero, Missas, orationesque diversas haberet, Romana vero (quod de canone Missæ intelligendum est) nullo tempore, nullave interveniente festivitate preces haberet diversas, sed semper, *eodem tenore*, *oblatio munera consecraret*. Cumque eandem orationum, Missarumque varietatem in Liturgia Mozarabica Missalis Ximenii inveniamus, quæ in Liturgia Hispana, ineunte sexto sæculo, observabatur, haud temere asserere possum Liturgiam Gotho-Hispanam, & Mozarabicam a
prisca Hispanorum Liturgia minime dissentire. Occurrunt, in Missali 223
nostro, in Breviario Mozarabum, & in Orationali Gothico orationes, quæ, alludunt ad persecutiones quas Catholici ab Arrianis patiebantur, quarum aliquæ referri possunt ad persecutionem imperante Constantio, adversus Clerum Catholicum motam, aliæ ad persecutionem ab Eurico Gothorum Rege motam (*a*). At nullæ posteriores habendæ sunt, persecutione Leovigildi, qui ultimus Regum Visigothorum Ecclesiam Hispanam persecutus est. Eo enim extincto, Vi-
sigothi, cum Rege suo Reccaredo, ad Ecclesiam Catholicam redie- 224
runt. Et simul cum Gothis magna Suevorum multitudo (*b*), a perfidia Arriana, ad orthodoxam fidem conversa est. Concilium Toletanum tertium convocatum fuit, in quo, quod ad rem liturgicam pertinet, constitutum fuit ut, in Missa, Symbolum Constantinopolitanum recitaretur priusquam Dominica diceretur oratio (*c*). Quem ritum Gotho-Hispani, & Mozarabes constanter retinuerunt. Post con-
versionem gentis Gothorum ad Catholicam Communionem S. Isido- 225
rus, jam Episcopus, hortante fratre suo Fulgentio, Astigitano Episcopo, libros duos *de Ecclesiasticis Officiis*, scripsit, quibus Liturgiam Gotho-Hispanam illustravit, hos libros, ut ipse testatur *ex scriptis vetustissimorum auctorum*, composuit, quorum etiam verbis quandoque usus est. Dolendum sane, ne nomina quidem istorum Scri-

(*a*) Euricus, qui & Eoricus, & Evarix, Visigothorum Regnum, fratre Theodorico interfecto, occupavit, æra quingentesimo quarto, ut habet S. Isidorus in Chron. Gothorum, sævamque in Catholicos persecutionem movit, de qua Sidonius Appollinaris, auctor Synchronus mentionem facit *epist. lib.7. epist.6.* & S. Gregorius Turonensis Hist. lib.2. cap.25. *Truncabat*, inquit, *passim perversitati suæ*, hæresi Arrianæ, *non consentientes. Clericos carceribus subigebat. Sacerdotes vero alios dabat exilio, alios gladio truncabat.* Sæviente Eurici persecutione, fortasse scripta est Missa Dominicæ tertiæ post octavas Epiphaniæ, cujus *Illatio*, Miss. Moz. pag.71. lin.40. post præclaram mysterii Trinitatis explicationem, e qua, in Symbolum Athanasianum, multa translata sunt, ita concludit *per te, unum, verumque Deum, constantiam fides accipit. Per te virtutem sumit infirmitas, & quidquid est in persecutionibus sævum, quidquid in morte terribile, nominis tui confessione, facis faciliter superare, &c.*

(*b*) De his, Reccaredus Rex in concione coram Concilio habita, *& Suevorum gentis*, ait, *infinita multitudo, ad veritatis originem revocavimus.*

(*c*) Can.2.

Scriptorum supereſſe, at hoc ſaltem, ex teſtimonio S. Doctoris, habe-
mus, non defuiſſe Scriptores qui ritus, & cæremonias Eccleſiæ Hiſpa-
226 næ vetuſtiſſimis temporibus ſcripto conſignaverunt. Elipandus Tole-
tanus in epiſtola ad Albinum (a) locum quemdat citat ex oratione,
quæ *Benedictio lucernæ* inſcribitur (b), quem S. Iſidoro attribuit.
Et nunc ad Concilium Toletanum quartum redivimus, a quo Litur-
gia Gotho-Hiſpana, quam tot inditiis ſemper apud Hiſpanos viguiſſe
deprehendimus, ita conſtituta & confirmata fuit, ut ea, in poſte-
rum, Eccleſiæ omnes Hiſpaniæ & Galliæ Gothicæ ſola uſæ ſunt, ex-
ciſo autem, Saracenorum armis, Regno Viſigothorum, Hiſpani, qui
& Mozarabes appellati ſunt, eandem ſolam, per trecentos & amplius
annos, in ſacris celebrandis, adhibuere. Cumque hæc eadem ſit atque
Liturgia Miſſalis *Ximenii*, hanc quoque Apoſtolicam ſortitam eſſe
originem aſſerere poſſumus.

XIV.

An Liturgia Romana ab Eccleſiis Provinciæ Braccarenſis in Concilio primo Braccarenſi ſuſcepta fuit?

227 Liturgiam Gotho-Hiſpanam, apud Catholicos Hiſpanos ſolam ob-
tinuiſſe, præter hactenus dicta, perſuadet Scriptorum Hiſpano-
rum, & maxime S. Iſidori ſilentium de alia quacumque Liturgia,
quæ in illis Regionibus aliquando in uſu fuerit. Si enim unus ex-
cipiatur canon, quem mox examinabo, nihil in Scriptoribus, nihil
in Conciliis Hiſpanienſibus invenire eſt, quod ſuſpicionem moveat,
aliam Liturgiam eos unquam ſuſcepiſſe præter hanc unam, quam
228 Gotho-Hiſpanam, & poſtea Mozarabicam appellarunt. Canon quem
proxime indicavi eſt vigeſimus ſecundus, aut, ut in aliis Codicibus
ponitur, Capitulum quartum Concilii primi Braccarenſis. *Item pla-
cuit, ut eodem ordine Miſſæ celebrentur ab omnibus* QUOMODO
Profuturus (c) (alii, cum Garſia Loaiſa, legunt QUEM Profuturus)
quondam hujus Metropolitanæ Sedis Epiſcopus ab ipſa Apoſtolicæ
229 *Sedis auctoritate ſuſcepit ſcriptum*. Mabillonius (d), ex hoc cano-
ne conſtare putat *Romanum ritum ſaltem in provincia Braccarenſi,
Vigilio Pontifice Maximo ſuſceptum fuiſſe*. Et Cajetanus Cenni (e),
ex eodem canone, & ex Codice canonum (f), in quo hic canon
refer-

(a) Inter opera Alcuini To.2. col.917. ed. Pariſ.

(b) Miſſ. Mozarab. pag.176. lin.56.

(c) Antiquæ Conciliorum editiones habent QUOMODO, editiones vero Labbe, Harduini, & de Aguirre in textu habent QUEM in margine QUOMODO.

(d) De Liturg. Gallicana lib. 1. cap.4. pag.31.

(e) De Antiquit. Eccleſ. Hiſpan. diſſert.VII. n.15. pag.350.

(f) Lib. 4. tit.15. ubi hæc *quod, juxta auctoritatem Apoſtolicæ Sedis, a Profuturo Metropolitano ſuſceptam, Miſſarum ordo debeat celebrari*. Bracc.I. Tit.4. a cap.61. & rurſus, infra *de Paſchæ annuntiatione, de Precum ordine, & de Miſſarum ſolemnitate*. Epiſt. Vigilii ad Profut. Tit.5. a c.98.

refertur, putavit probari posse Liturgiam Romanam in omne Gothorum Regnum intromissam fuisse. At canon Braccarensis etsi *Mis-* 230
sam ab omnibus, eodem ordine celebrandam esse præscribat, &, interposita Apostolicæ Sedis auctoritate, varietatem rituum, & cæremoniarum a Missarum celebratione auferre conetur, Romanam tamen Liturgiam suscipiendam esse aperte non præcipit. Non ignoro viros eruditos contendere canonem hunc ad epistolam decretalem Vigilii, Profuturo Braccarensi inscriptam, alludere, in qua epistola extat articulus de Ordine Romano. Attamen, si Patres Braccarenses voluerunt Liturgiam Romanam in Suevorum Regnum inducere, quare tam obscure locuti sunt? Quare aperte non dixerunt *item placuit ut omnes Ordine Romano Missas faciant?* Si, hoc uno canone, & rituum concordiam, & Liturgiæ Romanæ susceptionem complecti voluerunt, quare tam distincte primum edixerunt, ut de eo nemo dubitare possit, secundum adeo obscure, ut etiam a nomine Liturgiæ Romanæ abstinuerint? neque ex Decretali Vigilii (*a*) erui-
tur Braccarensis Provinciæ Ecclesias, hoc tempore, Liturgiam Ro- 231
manam admisisse. Profuturus Braccarensis Episcopus Silverio Pontifici scripserat, eumque de die futuri Paschatis, de forma baptismatis, de Ecclesiarum consecratione, aliisque de rebus interrogaverat, inter quas etiam de ordine Missæ Romanæ, an pro solemnitatum, & festorum numero, diversus esset, an idem semper foret? huic epistolæ, (Silverio jam aut mortuo, aut in exilium deportato) Vigilius respondit. Et, quod ad rem nostram facit, hæc habet. *Or-*
dinem quoque precum, in celebritate Missarum, nullo nos tempore 232
nulla festivitate significamus habere diversum, sed semper eodem tenore oblata Deo munera consecrare. Quoties vero Paschalis, Pentecostes, Epiphaniæ, Sanctorumque Dei fuerit agenda festivitas, singula capitula, diebus apta subjicimus, quibus commemorationem sanctæ solemnitatis, aut eorum facimus, quorum natalitia celebramus. Cætera vero ordine consueto prosequimur. Quapropter & ipsius canonicæ precis textum direximus subter adjectum, quam Deo propitio, ex Apostolica traditione accepimus. Et ut charitas tua cognoscat, quibus locis aliqua festivitatibus apta connectes paschalis diei preces similiter adjecimus. Quæ Vigilii verba ad Missæ ca- 233
nonem, non autem ad integram Missam Romanam, pertinere perspicuum est. Nam solus Missæ Romanæ canon, eodem tenore constanter recitatur, non vero ea, quæ canonem præcedunt, & consequuntur. Certe tempore Vigilii, multæ & diversæ *præfationes* in Missis recitabantur, & orationes multæ variæque ante *præfationem*, & absoluto canone, dicebantur, quemadmodum Sacramentaria ve-

 tusta,

(*a*) Extat hæc epistola Vigilii apud Em. de Aguirre Conc. Hisp. To.2. pag.275. apud Labbe Conc. To.5. col.311. & apud Harduinum Conc. To.2. col.1429.

tusta, Leonianum, & Gelasianum, demonstrant. In canone quoque capitula diebus apta inserebantur *infra actionem*, uti in Sacramen-
234 tario Gelasiano videre est. Hoc autem, ex responsione Vigilii, satis aperte patet, Liturgiam, qua Braccarensis Provincia utebatur, in eo, a Romana fuisse dissimilem, quod hæc canonem haberet, precum ordinem, & verborum tenorem eumdem constanter retinentem, illa vero nullam Missæ partem haberet, quæ variabilis non fuerit, quo apparet Missam Braccarensium eandem fuisse atque Gotho-Hispanam, in qua ista Missarum, Precum, & Orationum varietas manife-
235 feste cernitur. At, cum in decretali Epistola Vigilii, nulla fiat mentio, de Liturgia Romana suscipienda, ac ne minimum quidem inditium sit, Braccarensi Episcopo in animum venisse, receptum suæ Provinciæ ordinem liturgicum mutare, ex hac epistola deduci nequit Regni Suevorum Ecclesias, abdicata Hispana, Romanam Liturgiam
236 hoc tempore admisisse. Neque alia videtur fuisse causa cur Vigilius de Liturgiæ Romanæ canone mentionem fecerit, quam ut Profuturi curiositati satisfaceret, qui ritus Romanos noscendi cupidus Pontificem interrogaverat, an, quemadmodum in Hispania, pro liturgicorum dierum multitudine, Missas haberent diversas, Romanis mos similis fuerit, & æqualis Missarum multitudo, atque varietas? cui respondet Vigilius Ecclesiam Romanam hanc orationum, & precum varietatem non admittere, *sed semper eodem tenore oblata Deo munera consecrare*. Eique textum *canonicæ precis*, (nam de canone Missæ loquebatur) & exemplar Missæ Paschalis misit, ut iis inspectis, seriem Liturgiæ Romanæ, ejusque, ab ordine Hispano, discre-
237 pantiam, clarius dignosceret. At, inquiunt, canon Braccarensis clare præcipit ut Missæ ab omnibus *eo ordine* celebrentur, *quem* Profuturus Roma missum accepit. Quod idem est ac si præcipisset ut Missæ ab omnibus Ordine Romano fierent. Atque adeo ut Liturgia Romana, in tota Gallæcia, reciperetur. Mabillonius minime dubitat, quin ordo ille fuerit Gelasianus (*a*). Nec negari potest Romanam Ecclesiam, sedente Vigilio, Sacramentario Gelasiano usam esse.
238 Sed ne dicamus Sacramentarium Gelasianum ad Profuturum missum esse, obstat Vigilii epistola, in qua scribit se Missæ canonem, & Missam Paschalem misisse, de Sacramentario Gelasiano prorsus silet. Unde Cajetanus Cenni (*b*), recte quidem negat Sacramentarium Gelasianum Profuturo fuisse missum, at in eo, quod addit, *integrum ordinem Missæ Romanæ* Vigilium in Hispaniam non misisse, viro erudito minime assentior, mihi enim certum est Missam etiam Paschalem, quam Vigilium Profuturo misisse constat, integrum ordi-
239 nem Missæ Romanæ complexam esse. Cennius etiam peculiarem opinionem

(*a*) De Liturg. Gallic. lib. 1. cap. 4. pag. 31.

(*b*) De antiquitate Ecclesiæ Hispanæ To. 2. diss. 7. pag. 351.

nionem habet, circa Ordinem Romanum, quem opinatur Braccarenses, omnesque Hispanos, hoc tempore, suscepisse (a). Putat enim orationi *post Sanctus* integrum canonem Romanum subjectum fuisse, quo absoluto, orationem *post Secreta*, sive *post pridie*, recitatam esse, & reliqua, usque ad Missæ finem, more consueto Hispano fuisse peracta. Sed hujusmodi ordo, nec Romanus, neque Hispanus dici potuit. Sed confusus quidam, ex utroque conflatus, qui, usque ad finem orationis post Sanctus, ritum Hispanum retinebat, tum ad finem usque canonis, Romanum, ac demum, quæ canonem consequuntur, more Hispano perficeret. Verum, cum hic confusus 240
ordo, Romanus non sit, nec a Vigilio, neque ab Apostolicæ Sedis auctoritate in Hispaniam missus, de eo canon Braccarensis intelligi nequit. Sed neque de Gelasiano ordine intelligendus est, nam etsi Missa Paschalis, quam Vigilius ad Profuturum miserat, Gelasiani ordinis fuerit, non ideo tamen miserat ut, ejus instar, Profuturus Missas Gelasianas componeret, quæ in Gallæciæ Ecclesiis recitarentur. Si enim hoc illi curæ fuisset, integrum Sacramentarium Gelasianum, non unicam ejus Missam, in Hispaniam misisset, facilius namque, & expeditius erat Sacramentarium transcribere, & ad usus Hispanorum accomodare, quam novum componere. Causam vero, 241
ob quam Vigilius Romanum canonem, & Missam Paschalem, in Hispaniam misit, ipse, in epistola, hanc unam assignat, ut Profuturo, diligenti alienorum rituum indagatori, non modo præcipuam partem, quæ in canone sita est, sed omnem Missæ Romanæ ordinem sub aspectu ita ponere ut seriem ejus atque dispositionem oculis etiam percipere facile posset. Canonem vero Braccarensem vigesi- 242
mum secundum conditum fuisse, non ut in Suevorum Regno Liturgia Gelasiana susciperetur, sed dumtaxat ut concordia in Missarum celebratione induceretur, persuadent canones decimus nonus, vigesimus, & vigesimus primus ejusdem Synodi, qui omnes agunt de rituum concordia, omnesque sanciti fuerunt, postquam fuisset *relecta Auctoritas Sedis Apostolicæ ad quondam Profuturum directa Episcopum*. Præterea silentium Episcoporum Gallæciæ, qui Concilio Toletano 243
quarto interfuerunt, luculenter probat Ecclesias Gallæciæ, tempore illius Concilii, Romanis ritibus minime addictas fuisse. Nemo enim ignorat auctoritate Concilii quarti Toletani concordiam liturgicam Ecclesiis totius Imperii Visigothorum restitutam esse, & priscum Hispanorum celebrandi ordinem, ita confirmatum, ut hoc uno in posterum uti permissum fuerit. Quomodo autem factum est ut Gallæciæ Præsules muti, & elingues sederent, quando usum Liturgiæ Romanæ sibi, Ecclesiisque suis, interdici animadverterunt, cui jam, ut assumitur, per annos supra septuaginta adhæserant? quare totius provinciæ consuetu-

(a) Ibid.

ſuetudinem, Concilii celebris auctoritate, inductam, & Romanæ Eccleſiæ venerationem non oppoſuerunt? Hujus ſane ſilentii non alia ratio afferri poteſt, quam quia Liturgia Romana apud Gallæciæ po-
244 pulos uſu & praxi nunquam obtinuerat. Denique cura peculiaris, quam Concilium quartum Toletanum poſuerat in iis conſuetudinibus Provinciarum evellendis, quæ liturgicæ concordiæ obeſse poterant, plane perſuadet ritus Romanos in Gallæcia uſitatos minime fuiſse. Nam, ut hoc uno exemplo utar, cum Concilium primum Braccarenſe, auctoritatem, Laodiceni Concilii (*a*), ſecutum, prohibuiſset (*b*), ne Hymni, humano ingenio compoſiti, in Eccleſia canerentur, Patres Toletani, canonem hunc Braccarenſem, contra receptum morem Eccleſiarum Hiſpaniæ, & Galliæ conditum, ſuo decreto (*c*) abrogarunt, impoſita excommunicationis pœna iis, qui Hymnos rejicere, eo nomine auſi fuerint, quod humano ingenio compoſiti fuiſ-
245 ſent, nec in Divinis Scripturis legerentur. Patres igitur Toletani, qui in hac re, longe minoris momenti, adeo ſeveri ſe exhibuerant, ſi in Gallæcia vigentem deprehendiſsent Liturgiam Gelaſianam, eam innominatam utique non prætermiſiſsent. Sed aut aperte ſuſtuliſsent; aut, quod, pro Hiſpanorum erga Romanam Eccleſiam reverentia, magis credibile eſt, ejus uſum in Gallæcia ſuis decretis confirmaſſent. Sed quandoquidem Concilium quartum Toletanum altum ſilet de Romanis ritibus, & conſtat ſolam Liturgiam Gotho-Hiſpanam in Hiſpania, & in Gallia Gothica, poſt hoc Concilium, obtinuiſſe, minime dubitandum videtur, quin Catholici in Gallæcia, eidem Liturgiæ, ſemper adhæſerint, quam reliquæ Hiſpaniarum Provinciæ conſtanter retinuerant.

XV.

De primæva origine Liturgiæ Gallicanæ inquiritur. Et an ex Hiſpania in Galliam, an potius e Gallia in Hiſpaniam propagata fuerit?

246 LIturgiam Gallicanam adeo ſimilem fuiſſe Gotho-Hiſpanæ, ut una atque eadem haberi potuerit, ex hactenus dictis ſatis aperte conſtat. Nunc de primis ejus Auctoribus, ejuſque primæva origine breviter agendum, de qua duplicem opinionem inveni. Alia Hilduini, Sandionyſiani Abbatis, qui Liturgiam Gallicanam fidei, in Galliis, prædicationi coævam facit. Alia anonymi Spelmani, qui eam poſt ſuſceptam Fidem Chriſtianam, in Galliam veniſſe docet. Hilduinus ad Ludovicum Pium ſcribens de rebus geſtis S. Dionyſii (*d*), Pari-

(*a*) Can. 59.
(*b*) Can. 31. alias 12.
(*c*) Can. 13. alias 12.
(*d*) Extat apud Surium menſ. Octob. pag. 639. ed. Colonien.

Parisiorum Episcopi, inter Auctores, qui acta Sancti Martyris, 247
Scriptis commendaverant, cum Vesbium quemdam laudasset. *Huic*,
inquit, *adstipulari videntur*, *antiquissimi*, *&*, *nimia vetustate*, *pene*
consumpti Missales libri, *continentes Missæ ordinem more Gallicano*,
QUI, AB INITIO RECEPTÆ FIDEI, IN HAC OCCIDENTALI
PLAGA EST HABITUS, *usque quo tenorem*, *quo nunc utimur*,
Romanum susceperit. Aliaque subdit, quibus antiquitas Missalium
istorum confirmatur, & innuitur S. Dionysium, formam hanc Litur-
giæ Gallis tradidisse, ut planum sit, juxta mentem Hilduini, Litur-
giam Gallicanam, una cum Fide Christiana, in Gallia natam, aut
saltem illuc, a primis gentis Apostolis, delatam fuisse, nec Gallos,
præter hanc unam, formam celebrandi divina ullam agnovisse, an-
tequam Pipinus, & Carolus Magnus Liturgiam Gregorianam, abro-
gata Gallica, Ecclesiis intulerunt. At anonymus Spelmani (*a*) tradi- 248
dit, primam, & vetustissimam Gallorum Liturgiam, Romanam fuis-
se, Auctoremque habuisse S. Petrum Apostolorum Principem (*b*).
Hunc ordinem, inquit, S. Trophimus Arelatensis Episcopus, & S. Pho-
tinus Episcopus Lugdunensis, & Martyr, Apostoli Petri discipulus,
Ecclasiis, quas in Gallia constituerant, primi tradidere. Sed, ut 249
idem, subdit, post mortem S. Photini, S. Irenæus, qui Romæ a
S. Clemente Papa fuerat ordinatus Episcopus Lugdunensis, diversum
ordinem celebrandi Divina Gallos docuit (*c*), qui, per omnes Gallia-
rum Ecclesias propagatus, *Liturgiæ Gallicanæ* nomen obtinuit. Hu- 250
jus Liturgiæ, primævum auctorem Anonymus perhibet S. Johannem
Apostolum, & Evangelistam, qui hanc formam obeundi divina Ec-
clesiis Asiæ tradidit, additque S. Policarpum Smyrnensem Episcopum,
& Martyrem celebrem, eodem ordine Officia Divina perfecisse, ei-
demque assuevisse S. Irenæum, dum in Asia, discipulus Polycarpi, 251
versaretur. Quare, si vetusto huic Scriptori fides habeatur, *cursus*
sive

(*a*) Henricus Spelmanus Tom. 1. Concil. Magn. Brit. pag. 177. Scriptorem quemdam edidit, cui titulum fecit *cantuum & cursuum Ecclesiasticorum origo*. *Ex Codice MS. vetustissimo*. Codex, inquit Spelmanus, scriptus erat *charactere non plane saxonico, sed insueto*, frequenter mutilus erat, & erroribus grammaticalibus scatebat. Ætas hujus Scriptoris Anonymi, ejusque patria ignotæ sunt. Videtur Monachus Luxoviensis, qui, sæculo septimo, scripserit. Hoc Anonymo Scriptore utitur Mabillonius in *disquisitione de cursu Gallicano*, & animadvertit eum *cursus Ecclesiasticos cum Liturgia* confundere.

(*b*) Anonymus. *Beatus Trofimus Episcopus Arelatensis*, *& Sanctus Potinus Martyr*. Episcopus *Lugdunensis*, *discipulus S. Petri Apostoli .... cursum Romanum in Galleis ... tradiderunt*. Hæc cum distincte in Anonymo legantur, nescio quomodo Mabillonius *in disq. de curs. Gall. pag.* 380. scripserit cursum Asiaticum in Gallias propagasse S. Trophimum Arelatensem, S. Photinum, & S. Irenæum Episcopos Lugdunenses?

(*c*) Anonymus postquam retulerat S. Irenæum, Romæ, a S. Clemente Papa ordinatum fuisse Episcopum, de cursu Gallicano subdit. *Sanctus Johannes Evangelista primum cursum Gallorum decantavit*, *inde postea Beatus Polycarpus*, *discipulus S. Johannis*, *inde postea Hiereneus*, *qui fuit Episcopus Lugdunensis Gallei*, *tertius ipse*, *ipsum cursum decantavit in Galleis*, ..

sive *ordo Gallicanus* in Asia ortus est, a S. Johanne Apostolo insti-
tutus. Sed quoniam Paulus Apostolus omnium primus Evangelium
in Asia prædicavit, & Ecclesias constituit, quibus utique Liturgiæ
ordinem dedit, haud incredibile est, ordinem Asianum a S. Johan-
ne institutum, plurimum retinuisse primigeniæ illius Liturgiæ Asia-
252 næ a Paulo traditæ. Qualis autem fuerit, ordo ille Asiaticus S. Johan-
nis, Anonymus non docet, nec nobis, in tanto temporum interval-
lo, & rituum sacrorum vicissitudine, conjicere licet. Id unum vide-
tur credibile, eum magnam affinitatem habuisse cum illa Liturgia,
quæ, sæculo sexto exeunte, in Gallia vigebat. Nam Anonymus
aperte ait S. Johannem Evangelistam *primum cursum Gallorum* de-
cantasse, inde postea Beatum Polycarpum, discipulum Apostoli Johan-
nis, & demum S. Irenæum, tertium *ipsum cursum* in Gallia can-
tasse. Cum autem cursum Asiaticum, *Gallicanum* nominet, verisi-
mile est, cursum Gallorum sæculi sexti, & septimi, quo tempore
Anonymus scripsisse creditur, haud dissimilem fuisse cursui Asiatico
253 S. Johannis. An vero idem prorsus habendus sit ordo ille Asiaticus,
atque Gallicanus sæculi sexti, aut septimi ambiguum est. Nam Ano-
nymus videtur indicare cursum Asiaticum, postquam in Gallia rece-
ptus est, opere doctorum virorum. Lectiones, Modulationes, Anti-
phonas, Responsoria, Sonos, & *Allelujas* recepisse, e Sacra Scriptu-
ra desumptas, atque adeo, nonnihil mutatum fuisse. Sed, quod do-
lendum est, in textu Anonymi, hoc loco, lacunæ inveniuntur (*a*),
quæ scriptionis seriem abrumpunt, & impediunt ne dignoscamus,
an Liturgia Gallicana formam Asiaticam puram & putam retinue-
254 rit, an ab ea aliquantulum recesserit. Ex iis vero, quæ adhuc in
textu Anonymi supersunt facile est percipere cursum hunc, sive Asia-
ticum, sive Gallicanum dixeris, eundem fuisse atque Gotho-Hispa-
num, uterque enim iisdem constabat partibus, scilicet Modulationi-
bus, Sonis, Laudibus, Responsoriis, Antiphonis, cum suis orationi-
bus, & Scripturarum lectionibus, quemadmodum descriptionem Ano-
nymi cursus Gallicani cum Breviario Mozarabum conferenti patebit.
Unde nobis colligere licet Liturgiam Asiatico-Gallicanam haud diver-
255 sam extitisse a Gotho-Hispana. Hilduinus quoque haud ægre Anony-
mo conciliari potest, ambo enim conveniunt in asserenda antiquita-
te Liturgiæ Gallicanæ, & in ejus cum Gotho-Hispana consensu indi-
cando. At Hilduinus cum sciret Liturgiam Gallicanam apud Parisien-
ses a suscepta Fide Christiana, in usu fuisse, quibus a S. Dionysio,
Ecclesiæ conditore, tradita fuerat, in eo erravit, quod putaverit
S. Dio-

(*a*) Anonymus. *Hiereneus, qui fuit Episcopus Lugdunensis Gallei, tertius ipse, ipsum cursum decantavit in Galleis ... inde e modulationibus, series Scripturarum novi ac veteris Testamenti diversorum prudentium ... virorum paginis non de propriis, sed de Sacris Scripturis receperunt Antiphonas, & Responsoria, seu Sonus ... & Allelujas, composuerunt, & per universum orbem terrarum ordo cursus est.*

S. Dionysium ætate Apostolica vixisse, & inter primos, Fidem Christianam in Gallia prædicasse. At si, cum recepta opinione, ponamus S. Dionysium, imperante Decio, Galliam illustrasse, nihil erit
in opinione Hilduini, quæ Anonymo contradicat. Eruditissimus Ma- 256
billonius quæstionem serio instituit (*a*), an Liturgia Gallicana ætate *præcesserit* Hispanam, vel, ut ille loquitur, *Mozarabicam*, *eique formam &*, *exemplum præbuerit?* nec dubitavit secundum Gallicanam pronuntiare. *Quam*, inquit, *antiquiorem esse* Gotho-Hispana *multa persuadent*. Scilicet (*b*) Liturgiam Gallicanam Auctores habuisse *Hilarium*, *Musæum*, *& Sidonium*, Mozarabicam vero, ipsos Hispanos *ad Leandrum*, *& Isidorum septimi sæculi Episcopos*, tanquam ad suos Auctores revocare. Eandem quæstionem retractat P. Johannes Pinius (*c*), argumenta Mabillonii fuse refert, eaque evincere negat, ordinem Gallicanum antiquiorem esse Hispano, eive formam
aut exemplar præbuisse. Sane argumenta Mabillonii debilia sunt; 257
etenim constat Liturgiam Hispanam diu ante Leandrum & Isidorum in Hispania obtinuisse, & Liturgiam Gallicanam ætatem Hilarii, Sidonii, & Musæi præcessisse. Qui, quamvis libros liturgicos ediderint, tamen auctores habendi non sunt Liturgiæ Gallicanæ. Sed cum
Mabillonius docuerit (*d*) Liturgiam Gallicanam, & Toletanam, seu 258
Gotho-Hispanam eandem esse, miror virum eruditum serio inquirere voluisse utra harum antiquior fuerit, & alteri exemplar præbuerit? in eundem lapidem impegit P. Petrus Le Brun, qui cum docuisset (*e*) Liturgiam Gallicanam *saltem quoad formam* in Missali Cardinalis Ximenii adhuc vigere, & pluribus ostendisset Liturgiam Mozarabicam Gallicanæ simillimam fuisse (*f*), Gallosque, sæculo nono, persuasum habuisse, eandem Liturgiam, qua Hispani utebantur, in Gallia obtinuisse, priusquam Pipinus, & Carolus Magnus Romanum ordinem in Galliam intulerunt, idem nihilominus asseruit Liturgiam Gallicanam exemplar extitisse Gotho-Hispanæ, & S. Leandrum plures ritus Gallicanos in Liturgiam Hispanam transtulisse (*g*), adeo ut ea vetustatis species, quæ in Liturgia Mozarabica cernitur, ab or-
dine Gallicana mutuata fuerit. His igitur, & similibus prætermissis, 259
quæ serio de una atque eadem Liturgia agitari nequeunt. Quæri potest, an vetusta hæc forma Divina Officia celebrandi, quam constat eandem aliquando in Hispania, & in Gallia viguisse, primævam suam originem Hispaniæ, an potius Galliæ debeat? & deinde, an e Gallia in Hispaniam, an potius ex Hispania in Galliam devenerit?
Quibus

(*a*) De Liturg. Gallic. lib. 1. cap. 4. n. 4.
(*b*) Ibid. n. 7. & 8.
(*c*) Tract. Hist. Chron. de antiq. Liturg. Hisp. cap. 3. sect. 6. a n. 145.
(*d*) De Liturg. Gallic. lib. 1. cap. 3. n. 9.
(*e*) Explic. Missæ Tom. 2. dissert. 5. art. 4. pag. 271.
(*f*) Ibid. pag. 339.
(*g*) Ibid pag. 334.

50 Quibus interrogationibus, nisi fides adhibeatur Anonymo Spelmani;
nihil, non dicam certi, sed quod probabile sit, responderi potest.
At si placuerit Anonymo credere, interroganti an Liturgia Gotho-
Hispana, quæ & Gallicana est, orta sit in Hispania, an potius in
Gallia? Responsio facilis est & expedita, eam neque in Gallia, neque
in Hispania, sed in Asia initium cœpisse, ubi a S. Johanne Apostolo
51 instituta fuit, unde in Galliam a S. Irenæo translata est. Ad alteram
vero interrogationem, an e Gallia in Hispaniam translata fuerit?
difficilior est & magis intricata responsio. Nam non apparet, præter
hanc unam, apud Hispanos antiquos aliam quamcumque formam
liturgicam in mysteriis Catholicorum usitatam fuisse: constat etiam,
tempore S. Irenæi, & etiam antea, Ecclesias in Hispania fuisse con-
stitutas, quæ utique Liturgia non carebant. E quibus consequitur,
& tempore S. Irenæi, & ante ejus ætatem Hispanos hac forma li-
turgica, quæ in Hispania Gotho-Hispana, in Gallia, Gallicana dicta
est, usos esse, quin ea ex Gallia in Hispaniam devenerit. Quando-
quidem S. Irenæus eam in Gallia adhibere cœpit, postquam Episco-
pus ordinatus est, ut Anonymus testatur, quem unum, in hac re,
62 ducem habemus. Igitur, quoniam vetusta hæc Liturgiæ forma e
Gallia in Hispaniam propagata non est, & Anonymus dicit eam ex
Asia in Galliam, opere S. Irenæi, devenisse. Incredibile non est
eandem, aliquanto citius, ex Asia in Hispaniam quoque delatam
fuisse, ab iis Episcopis, quos, juxta vetustam Hispanorum traditio-
nem, Romæ ordinatos Apostoli Petrus & Paulus in Hispaniam præ-
dicatum miserunt. Qui hanc formam Asianam, utpote haud dissimi-
lem Liturgiæ, qua Apostolus Paulus in Hispania usus fuerat, Eccle-
siis a se constitutis tradiderunt. Hæc ut in re admodum obscura,
& cujus nullam pene notitiam habemus, tanquam prorsus non incre-
dibilia dicta sint, nunc ad auctores Missalis Mozarabici devenio.

XVI.

An S. Leander, aut S. Isidorus, aut S. Julianus Auctor fuerit Missalis Mozarabici?

63 Apud Hispanos, aliasque gentes passim admissa, atque vulgata
opinio est, quæ Missale Mozarabum, hoc est Gotho-Hispanum,
aut a S. Leandro, aut a S. Isidoro, aut ab utroque editum fuisse
tenet. Et alii quidem in hoc insigni opere primas partes S. Lean-
dro, secundas S. Isidoro tribuunt, alii contra Leandrum opus inchoas-
64 se, Isidorum perfecisse volunt. Sed hæ opiniones antiquis ignotæ erant,
nec enim pro iis, ullus citatur Auctor, qui ante excidium Regni
Visigothorum scripserit. Qua unica ratione argumentationes omnes,
& conjecturæ recentiorum falsi convincuntur. Quomodo enim, sine

anti-

antiquorum testimonio, innotescere potuit recentioris ævi Scriptoribus, Sanctos Leandrum, & Isidorum Missalis Gotho-Hispani Auctores extitisse? S. Isidorus in libro de viris illustribus (a), opera S. Leandri recenset, quin de Missali mentionem faciat. *In Ecclesiasticis Officiis non parvo laboravit studio, in toto enim Psalterio, duplici editione, orationes conscripsit, in Sacrificio quoque laudibus, atque psalmis, multa dulci sono composuit.* Nimirum S. Leander *Orationale* scripsit, quod bis edidit, librum quoque *Sacrificiorum*, Antiphonarum scilicet, quæ canebantur, dum populus offerebat. Librum *Laudum*, quæ lecto Evangelio canebantur, & *Psalmorum* librum, eorum scilicet, qui in Missa canebantur (b), composuit. In his autem nullus est liber Missalis, quem profecto S. Isidorus non omisisset. 265
Eodem argumento conficitur S. Isidorùm Auctorem non esse Missalis Gotho-Hispani, seu Mozarabici. Operum ejus catalogum texuere S. Braulio Cæsaraugustanus Episcopus (c), qui S. Isidoro annis ferme decem superstes vixit, & S. Hildefonsus (d) Episcopus Toletanus, qui nullum ejus commemorant librum liturgicum, præter duos de Officiis Ecclesiasticis. Hi igitur cum Missale a S. Isidoro conscriptum non agnoverint, recentiores, qui post undecimum sæculum vixere audiendi non sunt, quando nobis persuadere conantur Missale Mozarabum a Sancto Doctore compositum fuisse. Horum e primis fuit Guitmun- 266
dus Aversanus Episcopus, qui in opere, quod contra Berengarium scripsit, (e) Missale Mozarabum citans, illud S. Isidoro attribuit. Guitmundus autem anno octogesimo supra millesimum obiisse traditur. At hæc 267
opinio videtur in Hispania sæculo undecimo nata, & in vicinam Galliam, & etiam in Italiam, ab iis propagata, qui ritus Mozarabicos, contra Impugnatores, auctoritate S. Isidori, tueri satagebant. Liturgia enim Gotho-Hispana, qua Mozarabes utebantur, cum apud Romanum Pontificem accusata fuisset, Hispani in Italiam Episcopos aliquot miserunt, qui causam rituum Mozarabicorum agerent; eorumque normam consecrandi Eucharistiam legitimam esse demonstrarent. Ii anno millesimo sexagesimo, in Concilio Mantuano, coram Alexandro II. Pontifice, & Episcopis congregatis, libros suos liturgicos examinandos exhibuere, omnemque causam ita egerunt, ut a Pontifice, & universo Concilio Liturgia Mozarabica approbata fuerit (f). Exinde in Italia quoque compositio Missalis Mozarabici S. Isidoro tribui cœpta est.

k

(a) Cap. 41.

(b) De *Sacrificio* sive *Offertoriis* de *Laudibus*, & de *Psalmis* egit S. Isidorus off. L. 1. c. 14. 13. & 5.

(c) In elogio operibus S. Isidori præmisso.

(d) De Viris illustribus cap. 9.

(e) Guitmundus lib. 3. *de corporis & sanguinis Christi veritate in Eucharistia*, hæc habet *in quodam Missali Hispano, quod* DICUNT *dictasse Sanctum Isidorum*, quæ verba dicta quidem sunt de Missali Mozarabico, non tamen asseveranter dicuntur, sed tanquam opinio, nullo certo auctore vulgata, referuntur.

(f) Baronius. Annal. ad an. 1064. de Aguirre Conc. Hisp. To. 3. a pag. 174.

268 est. Nonnulli putarunt Concilium Toletanum quartum præcepisse, ut
in omni Visigothorum Regno unum esset Missale, & unum Brevia-
rium, eorumque librorum componendi curam Sancto Isidoro manda-
tam fuisse (a). Sed hæc opinio Antiquorum suffragio minime fulci-
tur, qui Breviarii, aut Missalis, a S. Isidoro compositi mentionem
non fecerunt. Præterea, qui in ea sunt opinione, putant varieta-
tem Missalium, & Breviariorum, a Liturgiæ discrepantia sejungi
non posse; Patresque Toletanos statuentes, ut *unus modus in Missa-
rum solemnitatibus, unus in Matutinis, Vespertinisque Officiis* te-
neatur, consequenter Missalium, Lectionariorum, Orationalium, Anti-
phonariorum, aliorumque librorum liturgicorum varietatem omnem
269 sustulisse. At plane constat, concordiam liturgicam, una cum varie-
tate librorum liturgicorum, consistere posse (b); idque Patribus Con-
cilii quarti Toletani experientia notum erat. Hispani enim, quam-
vis una eademque Liturgia omnes uterentur, tamen, iisdem libris
liturgicis, ubique non utebantur. Imo singulæ Provinciæ videntur suos
habuisse proprios Lectionarios, & Missales libros (c). Hanc autem,
qualemcumque librorum liturgicorum discrepantiam, Concilium To-
letanum quartum non abstulit, sed singulis Provinciis suas, in hac
270 re, consuetudines retinere intactas permisit. Et hinc aliud argumen-
tum desumitur ad probandum neque S. Leandrum, neque S. Isidorum
Auctores esse Missalis Mozarabici. Hoc enim Missale non erat com-
mune toti Hispaniæ, neque proprium Provinciæ Bæticæ, sed Toleta-
næ, hoc est Carthaginensis Provinciæ peculiare. Nulla autem erat
ratio, cur Metropolitanus Bæticæ curam assumeret conscribendi Missa-
271 le usibus Provinciæ Toletanæ singulariter destinatum. Demum Eli-
pandus, cum Missale hoc citaret, ejus Auctores non Leandrum, non
Isidorum nominavit, sed prædecessores suos Episcopos Toletanos, Eu-
genium, Hildefonsum & Julianum (d). Iisque potius quam S. Isido-
272 ro tribuenda est Breviarii, & Missalis Mozarabici compositio. Atta-
men si nomine Auctoris hujus Missalis is intelligatur, qui Missas, quæ
in eo continentur, conscripserat, nec S. Isidorus, neque S. Hildefon-
sus,

(a) Mariana. De reb. Hisp. lib. 6. cap. 5. inter decreta Concilii IV. Toletani hoc etiam refert. *Missale, & Breviarium unum esto in Hispania. Ejus rei perficiendæ cura, quoniam Isidoro creditur demandata, usus obtinuit, ut Breviarium, & Missale Mozarabum* illi tribuantur. At ejusmodi canon nullus unquam a Concilio quarto Tolatano conditus fuit.

(b) De hac re, n. 88. quædam dicta sunt.

(c) Huc spectat can. 20, vel, ut alii habent cap. 2. Concilii primi Braccarensis, relatus in codicem canonum Ecclesiæ Gotho-Hispanæ lib. 4. tit. 15. *de non legendis diversis lectionibus per solemnium dierum Missas & Vigilias*. Unde consequitur, diebus non solemnibus, permissum fuisse diversas lectiones legere, atque adeo non modo in diversis, sed in eadem Provincia, quandoque extitisse Lectionaria diversa. Et siquidem fas erat habere diversa Lectionaria, cur non etiam Missalia, & Antiphonaria, &c.

(d) Elipandus, in epistola ad Albinum *Testimonia Sanctorum Patrum Venerabilium, Toleto deservientium in Missarum oraculis edita sic dicunt*, & Concilium Francofurdense, verba Elipandi ex libello ejus refert, *item prædecessores nostri Eugenius, Hildefonsus, Julianus Toletanæ Sedis Antistites, in suis dogmatibus dixerunt, &c.*

sus, neque S. Julianus, neque unus aliquis ejus Auctor dicendus est.
Quicumque enim Missale Mozarabicum paulo attentius evolverit, inveniet illud neque unius Scriptoris, neque unius ævi opus esse. Nam
præter styli varietatem, quæ in eadem Missa nonnunquam deprehenditur, plures sunt Missæ, quæ ante ætatem S. Isidori compositæ fuerunt. Plures etiam sunt, quæ post mortem S. Doctoris conscriptæ
sunt. Harum vero omnium Missarum eundem hominem Auctorem 273
esse nemo dixerit. Sed si nomine Auctoris Missalis Mozarabici is intelligatur, qui Missale Toletanum emendaverit, aut qui una, aut altera Missa a se composita, auxerit, plures hujusmodi Auctores, inter Episcopos Toletanos, inveniuntur. Elipandus Eugenium, Hildefonsum, & Julianum nominavit, & Julianus opera S. Hildefonsi enumerans (a), eorum *partem tertiam Missarum*, *Hymnorumque*, *atque*
Sermonum esse ait. Nemo tamen, ut mihi quidem videtur, Auctor 274
Missalis, & Breviarii Mozarabici, meliore jure, quam S. Julianus nominatur, de quo Felix, & ipse Episcopus Toletanus, prædecessoris sui opera recensens, scripsit (b). *Item librum Missarum*, *de toto circulo anni*, *in quatuor partes divisum*, *in quibus aliquas vetustatis incuria vitiatas & semiplenas*, *emendavit*, *atque complevit*, *item librum orationum de festivitatibus anni*, *quas Toletana Ecclesia*, *per totum circulum anni*, *est solita celebrare*, *partim stylo sui ingenii depromptum*, *partim correctum*, *in unum congessit*, *atque Ecclesiæ Dei usibus*, *ob amorem reliquit Sanctæ Religionis*. Quibus apparet S. Julianum libros liturgicos Ecclesiæ suæ diligenter recogno-
visse, atque emendasse. Duo enim opera commemorat Felix, quo- 275
rum primum erat *Liber Missarum*, sive Missale, quod in partes quatuor divisit, &, in quibusdam Missis, Amanuensium incuria, vitiatum, emendavit, & in aliis Missis, quæ semiplenæ erant, complevit, eas orationes addendo, quæ defecerant. Integras tamen Missas novas Julianum adjecisse Felix minime tradidit. Aliud vero ejus opus, *Liber* erat *orationum*, *de festivitatibus anni*, sive *Sanctorale* Breviarii Toletani, quem librum non modo emendavit, sed etiam
auxit, adjectis orationibus quorumdam Sanctorum, quæ deerant (c). 276
Missale hoc Sancti Juliani idem fuisse, atque illud, quod *Missale Mozarabum* postea dictum est, asserere non audeo. Nam Missale Mozarabum est perfecte mixtum, sive plenarium, qualis, ut puto, non fuit, liber Missarum S. Juliani (d): & præterea Missas habet nonnullas, post

k 2 exci-

(a) Ad finem operis S. Hildefonsi de Viris illustribus, inter opera S. Isidori, editi.

(b) Ibid.

(c) De hoc Volumine, an adhuc supersit in Bibliotheca Ecclesiæ Toletanæ, consule Nicolaum Antonium Bib. vet. Hisp. l.5. c.7. n.415. pag.309.

(d) Missalia mixta, sive plenaria, ante sæculum octavum, in usu fuisse probat Sacramentarium Bobiense, quod ejus generis est. Ejusmodi Missalia Sacerdotibus privatim, sine Ministrorum concursu, sacra facientibus, non modo commoda, atque utilia, sed ferme necessaria erant. Qua-

excidium Regni Gothorum compositas. Attamen puto Mozarabes
tiquiores libro Missarum S. Juliani, usos esse (*a*) in solemni M
rum celebratione, & ex eo compositum fuisse Missale hoc mixti
277 quod Mozarabicum audit. Quinam autem ejus compositores
rint, pro certo dicere nequeo. Sed quicumque fuerint: viden
de suo, operam tantummodo, & industriam contulisse, Missasq
ab aliis antea compositas, ita disposuisse, ut Sacerdotes, sacra
vatim facientes, & qui in Ecclesiis ruralibus, & minime opulentis,
serviebant, quibus librorum, & ministrorum copia deerat, in hoc
libro Lectionarium, Antiphonarium, Benedictionale, librosque
num, orationum, & precum haberent, apte, ordinatimque, in si
lis Missis, ita dispositos, ut nihil ad expeditam mysteriorum cele
tionem deficeret. Missale Mozarabicum non semel auctum fuisse
dibile est, novis quibusdam Missis receptis. Rubricas quoque
nullas recentiores Mozarabes adjecisse apparet, ut negandum non
deatur plures extitisse, qui illius compositioni manus adhibuerint

XVI.

Missale Mozarabum cum libris liturgicis Gallicanis comparatum

278 NUnc demum breviter de libris liturgicis Gallicanis hactenus
tis dicendum est, quos etiam cum Missali Ximenii compa
lubet, inde enim & præstantia Missalis nostri, & quantum res l
gica, non modo Hispanorum, sed Gallorum etiam debeat opt
Cardinali, splendidius apparebit. Septem omnino in lucem prodie
libri ad Liturgiam Gallicanam pertinentes, quatuor libri Missal
Lectionarius unus, & duo Officiales, admodum breves. Eminen

Quare, cum apud Gotho-Hispanos, sacra privatim facere solitum fuerit, credibile est Missalia mixta apud eos in usu fuisse. Tamen non puto librum Missarum a S. Juliano emendatum, mixtum fuisse, tum quia Felix hanc qualitatem non prætermisisset, tum etiam quia S. Julianus librum Missarum ad usum Ecclesiæ Toletanæ emendaverat. In splendidioribus vero Ecclesiis, in quibus erat sacrorum librorum, & Ministrorum copia, inhonestum habebatur, & sordidum, Missale mixtum altari admovisse, dum Missa solemniter canebatur.

(*a*) Mozarabes Provinciæ Toletanæ libro Missarum S. Juliani, aliisque ejusdem Ecclesiæ libris liturgicis usos esse certum videtur. Mozarabes vero, sive Hispanos, qui Christianis Principibus subditi erant, in sacris Officiis libros liturgicos Ecclesiæ Toletanæ, adhibuisse habemus ex Luca
Tudensi, qui æra 828, anno scilicet
sti 790 scribit, *Adefonsus castus . . . o*
Gothorum ordinem, sicut Toleto ferat
in Ecclesia, quam in Palatio, Oveto
ordinavit. Et rursus agens de morte
dinandi, cognomento Magni, Castel
Legionis Regis, qui anno circiter 1065
in ipsa celebri Nativitatis Domini
cum Clerici festivo more natalitium m
tinum canerent, affuit inter eos Do
Rex . . . advenit nobis versus, quem
temporis MORE TOLETANO *canebant*,
centoribus respondentibus, erudimini o
qui judicatis terram, in Breviario M
rabum, ad matutinas laudes, die N
Domini, post Canticum *Benedictus*,
idem versus *in sono* canitur, quæ
dunt Hispanos, tam sub Imperio Sa
cenorum, quam sub Principibus Chr
nis, degentes, libris liturgicis Toletan
Missa, & in Officiis Ecclesiasticis uso

mus Thomasius, omnium primus, e Codicibus Vaticanis (*a*) tres libros Missales Gallicanos Romæ, anno 1680, edidit. Quorum uni *Missale Gothicum*, alteri *Missale Francorum*, tertio *Missale Gallicanum* 279
vetus, titulum præfixit. Mabillonius, cum, in Monasterio Luxoviensi, detexisset *Lectionarium Gallicanum* hosce tres Missales, & simul librum Lectionarium, Parisiis anno 1685, iterum vulgavit, & opus *de Liturgia Gallicana* inscripsit. Idem, nunquam satis laudandus, Mabillonius, in Monasterio Bobiensi invenit librum Missalem, quem in secunda parte sui *Musæi Italici* edidit, præmisso titulo *Sacramentarium Gallicanum*. Denique eruditissimi viri Edmundus Martenius, & Ursinus Durandus in Tomo quinto sui *Thesauri novi Anecdotorum*, e MS. Codice Monasterii S. Martini Augustodunensis, duas 280
epistolas edidere, explicationem quamdam Liturgiæ Gallicanæ continentes. Primæ harum epistolarum pro titulo est: *Quomodo solemnis ordo in Ecclesia agitur, quibus vel instructionibus, Canon Ecclesiasticus decoratur*. Alteri vero præmittitur *Incipit Epistola secunda de communi Officio*. Eruditi editores harum epistolarum Auctorem agnoscunt S. Germanum, Parisiensem Episcopum, hos secutus, epistolas istas frequenter sub nomine S. Germani citare soleo, quamvis mihi incertum sit, an S. Germanus, an alius, e spissiori aliquo libro officiali, eas composuerit. Scatent enim mendis, quæ S. Germano vix tribui possunt. Sed quicumque sit earum Auctor, is certe vetustus est, ejusque opus, etsi mendosum, magno rei liturgicæ Gallicanæ bono, editum fuit. Etenim plura, quæ antea in obscuro erant, eo innotescunt, & plerique ritus Gotho-Hispani, eorumque cum Gallicanis affinitas confirmantur. Liber Missalis, quem Mabillonius in Monasterio Bobiensi invenit, quemque *Sacramentarium Gallicanum*
inscripsit, integer est, & ex eo Missalium genere, quæ *mixta*, aut 281
plenaria dicuntur, habet enim, præter orationes Missales, Lectiones Scripturarum, singulis Missis, proprias, frequenter binas, non raro ternas (*b*). Lectiones istæ nonnunquam cum iis conveniunt, quas iisdem diebus assignat Lectionarium Luxoviense, nonnunquam etiam cum iis, quas Missale *Ximenii* assignat. Sed plerumque tam ab his, quam ab

(*b*) Hi tres Missales libri, e Bibliotheca Monasterii Floriacensis, ab Hugonottis anno 1562, direpta, ablati, varia fortuna, in Bibliothecam Vaticanam venere. Vide Mabil. de Lit. Gallic. in præf. sect. 12.

(*b*) De hoc Codice Mabillonius *in præfatione sect.* VIII. ita scribit. *Codicem antiquum, ex quo subsequentem ordinem Gallicanum descripsimus, invenimus in Bibliotheca percelebris, & perantiqui Monasterii Bobiensis. Scriptus est codex ante annos mille, & quidem litteris majusculis, BERTVLFVS alicubi legitur in ora folii cujusdam, quem putamus esse ipsum Bertulfum loci Abbatem medio sæculo septimo. Illud in Codice magni faciendum, quod integer sit, non mutilus, ut in illis vetustis libris evenire solet. Porro continet collectiones, lectiones propheticas, Apostolicas, & Evangelicas, atque contestationes ad Missam per totum annum. In fine etiam (quod rarissimum est, & pene singulare) habetur liber pœnitentialis, in quo multa scitu digna occurrunt, ad veteris disciplinæ Ecclesiasticæ cognitionem.*

ab illis dissentiunt. Orationes Missales hujus Sacramentarii, non raro desumuntur e Missali Gothico, sive Gallo-Gothico, nonnunquam etiam e Missali Mozarabico, aut potius e vetusto Sacramentario, quo ii usi sunt, qui Mozarabicum compnsuerunt. Missæ Sacramentarii Bo-
282 biensis ad ritum Gallicanum stricte non pertinent. Nam ordinem quemdam, e Gallicano, & Romano commixtum, atque confusum tenent. Lectiones tres, & Orationes omnes, usque ad finem *contestationis*, Hymnum *Gloria in excelsis*, Canticum *Benedicite*, & alia quædam ex ordine Gallicano desumunt. At, absoluta contestatione, nulla illis est oratio *post Sanctus*, sed pro ea, *contestationi* continuo subjungitur integer Canon Romanus, quo expleto, recitatur oratio Dominica, &, facta communione, oratio *post communionem*, quam
283 alia excipit *consummatio Missæ* inscripta. Hic ordo *Romensis* denominabatur, quemadmodum ex titulo Missæ primæ conjicere licet, ea enim pro *ordinario Missæ* ponitur, & *Missa Romensis cottidiana* inscribitur. Ritum hunc Romensem sequitur longe maxima pars Missarum Sacramentarii Bobiensis, quæ in *contestationem* desinunt, quibus Canon Romanus, & alia, ad finem usqde Missæ recitanda, adduntur, e *Missa Romensi quotidiana* petenda. Sed præter has, sunt in Sacramentario Bobiensi septemdecim Missæ, quæ ritum Gregorianum sectantur, quibus tres sunt orationes ante canonem, prima, nomine proprio caret. Secunda inscribitur *secreta*, tertia *contestatio*, quam Canon Romanus, aliæque orationes ad finem Missæ, de more,
284 consequuntur. Missale illud, quod Em. Thomasius *Missale Francorum* inscripsit (quia in Missa *pro Regibas*, Deum orant *pro Regni Francorum principibus*, & pro *statu Regni Francorum*) integrum non est, sed ab initio, & in fine mutilum. Habet autem, præter orationes Missales pleraque ad Ordinationem, & Benedictionem Episcopi, Presbyteri, Diaconi, & inferiorum Clericorum pertinentia. Consecrationem quoque Altaris, ejusque Ministerii, & Virginum, atque Viduarum benedictionem exhibet, omnia ex Sacramentario Gelasiano *Em. Thomasii* desumpta, ut conferenti patebit lib. I. N. XCV. XX. XCVIII. CIII. & LXXXVIII. ubi quædam occurrunt, quibus Gelasianum supplet ea, quæ Missali Francorum desunt, & plura, quæ e Missali Francorum in Gelasianum transferri queunt. Ordinem,
285 quem in Missa, tenet Missale Francorum, nec ad Romanam, nec ad Liturgiam Gallicanam pertinet, sed ad confusum quemdam ritum, e Romana, & Gallicana Liturgia compactum. Ab eo tamen diversum, quem tenet Sacramentarium Bobiense. Habet autem orationem *post Prophetiam*, scilicet post Canticum Zachariæ *Benedictus Dominus Deus Israel &c.* Tum unam *post precem*, quam absolutis precibus Diaconicis recitabant, postea duas *ante nomina*, deinde duas *super oblata*, has consequitur *contestata*, quam Ritu Ro-
mano

mano *Præfationem* appellant, *contestatæ* subjicitur *Canon actionis*, facta autem communione, recitatur oratio *post communionem*, quam alia *ad plebem* excipit. Johannes Morinus (*a*) opinatus est Missale 286
hoc olim pertinuisse ad Ecclesiam Pictaviensem, *quia nullius Sancti, præter Sancti Hilarii Missam specialiter continet, ipsius nomine in orationibus, in præfatione, & infra actionem expresso*. Additque exaratum fuisse ante annum quingentesimum sexagesimum, *Gallis nondum in unum populum cum Francis coalescentibus, ter enim* pro Regni Francorum nomine *preces fiunt*, *alias* pro Francorum principatu, *alias* pro Principibus Francorum, & *semel* pro salute, & incolumitate Regni Francorum. At mihi liber non adeo vetustus videtur, sed eo tempore exaratus, quo Reges inertes Regni Francorum habenas Majoribus domus moderandas tradiderant. Nam & Majores domus *Principes Francorum* denominabantur. Neque argumenta probant Codicem ad usum Ecclesiæ Pictaviensis fuisse descriptum. Si enim unica supersit Missa S. Hilarii, id contigit, quia liber omnino mutilus est. Quod nomen S. Hilarii in canone legatur non magis pro Pictaviensi Ecclesia facit, quam nomen Martini, quod in eodem canone occurrit, faciat pro Ecclesia Turonensi. Demum, quod nomen Hilarii in Missa sæpius recurrit, probat quidem eam Missam esse propriam S. Hilarii, at non probat librum ad Ecclesiam Pictaviensem aliquando pertinuisse. Missale, cui Em. Thomasius nomen imposuit *Gallicanum vetus*, paucas habet Missas integras, e quibus Missa 287
S. Germani Autissiodorensis, & Missa secunda Adventus formam Gallicanam retinuerunt. Aliæ vero Missæ hujus libri, ritum quemdam e Romano, & Gallicano commixtum sequuntur, harum aliæ pro oratione *post Sanctus* partem Romani Canonis subjiciunt, talis est Missa prima Adventus, in qua, *contestationi* subjicitur Canon Romanus, ab his verbis *Hanc igitur oblationem &c.* Aliæ vero integrum Canonem Romanum recipiunt. Talis est Missa *in Cœna Domini*, in qua 288
Canon Romanus subjicitur *contestationi*, causa festivitatis, hoc modo interpolatus, *te igitur &c. Communicantes, & diem sacratissimum celebrantes, quo traditus est Dominus noster Jesus Christus, sed & memoriam venerantes &c. Hanc igitur oblationem, quam tibi offerimus ob diem Jejunii Cœnæ Dominicæ, in qua Dominus noster Jesus Christus Filius tuus, in novo testamento, sacrificandi ritum instituit, dum panem ac vinum (quæ Melchisedech in præfiguratione futuri mysterii Sacerdos obtulerat) in Sacramento sui Corporis & Sanguinis transformavit, quæsumus Domine, ut placatus accipias, diesque nostros...qui pridie quam pro omnium salute pateretur, hodierno die, stans in medio Discipulorum suorum accepit panem &c.* Expleto canone, recitatur oratio Dominica, quam excipit *benedictio* *ad*

(*a*) De sacris Ordinationibus pag. 261.

ad populum, tum communio, quam una, & altera oratio conse-
quuntur. Atque hunc ordinem pars maxima Missarum hujus Missa-
289 lis retinuerunt. Sunt qui suspicantur Missale hoc ad Ecclesiam Auti-
siodorensem spectasse, quia Missa S. Germani in ejus initio statim oc-
currit. Sed cum pars maxima Codicis, temporis injuria, perierit,
quod ex pluribus Sanctorum Missis, quas utique complectebatur, unica
superfit Missa propria S. Germani, non evincit librum ad usum Eccle-
290 siæ Autisiodorensis fuisse conscriptum. De tempore autem, quo liber
compositus fuit, opinatur Em. Thomasius, nec dissentit Mabillonius,
Auctorem ejus vixisse, priusquam Galliarum Provinciæ, a Romano Im-
perio avulsæ, in ditionem Barbarorum transiverunt, quia inquiunt, in-
ter solemnes Orationes, quæ feria quarta majoris hebdomadæ recitan-
tur, una est pro Romano Imperio. At hoc argumentum mihi minime
satisfacit. Nam plane apparet hoc Missale scriptum esse post Magni
Gregorii Pontificatum. Deinde orationes illæ solemnes, quæ feria quar-
ta, in hoc Missali, habentur, in omnibus Sacramentariis Gregorianis
aut feria quarta, aut feria sexta majoris hebdomadæ recitandæ extant,
quo loco etiam extant in Missali S. Pii V. Unde apparet eas e libris
Liturgiæ Romanæ in hoc Missale translatas fuisse, & quidem verba-
tim, nec ex iis tempus, quo liber hic compositus est, indicari posse.
Ea vero oratio, quam in argumentum adducunt, in Gregorianis Co-
dicibus Rhemensi, & Ratoldi, & in Gelasiano Thomasi habet: *Respi-
ce ad Romanorum sive Francorum benignus Imperium*, & in Codice
Ottoboniano *respice ad Christianum benignus Imperium*, & ordo Ro-
manus vetustus *& postea dicit pro Rege Francorum sive pro Impera-
tore*. Quare cum illud *Romanum Imperium*, non aliud significet quam
Francorum Imperium Caroli Magni & nepotum ejus, conjicere licet
291 hunc librum ætatem Caroli Calvi non superare. Præstantissimum Missale
Gallicani ritus, hactenus editum, illud censendum est, quod Em. Tho-
masius *Missale Gothicum* inscripsit, non alia de causa, quam quia, re-
centiori manu, hunc titulum Codici vetusto inscriptum invenerat. Ne-
que Mabillonius hunc titulum, in editione Parisiensi, mutandum pu-
tavit. Ambo tamen fatentur, (quod antea Em. Bona (*a*) monuerat) li-
brum hunc ad Ecclesiam aliquam Gallicanam olim pertinuisse. Et Ma-
292 billonius quidem hoc Missale in usu fuisse putavit *apud Gallos*, *Gotho-
rum Imperio subjectos* (*b*). Ab eadem opinione alienus non erat Em. Tho-
masius (*c*), eamque P. Le Brun amplexus est (*d*). *Merito*, inquit, *Gotho-
Gallicanum* Missale hoc a Mabillonio nuncupatum est, *quia usitatum
293 fuit in Gallia Narbonensi*, quæ Gothis *parebat*, ego Missale hoc Gallo-
Gothicum appello, etsi mihi persuasum sit illud, non in Gallia Go-
thica,

(*a*) Rerum liturg. lib. 1. cap. 2. sect. 6.
(*b*) De Liturg. Gallic. lib. 3. pag. 175.
(*c*) In præfatione editioni Romanæ Codicibus Sacramentorum præmissa.
(*d*) Expl. Miss. T. 2. diss. 4. ar. 2. p. 233.

thica, sed in Gallia, Francorum imperio subdita, usitatum fuisse.
Occurrunt enim in hoc Missali consuetudines quædam Ecclesiasticæ,
quas Ecclesia Gotho-Hispana non admittebat. Puta Rogationes tri-
duo ante Ascensionem celebratæ, & Jejunium quadragesimale, inte-
gris quadraginta diebus esurialibus constans. Notum autem est Ec-
clesias Galliæ Gothicæ eosdem ritus, easdemque consuetudines Eccle-
siasticas habuisse, atque Gotho-Hispanas. De Rogationibus minime 294
ambigendum, quandoquidem, ante Missam Ascensionis, in Missali
Gothico, seu Gallo-Gothico inveniuntur tres Missæ, totidem diebus
Rogationum, celebrandæ. De Jejunio vero quadragesimali, quod ab
iis, qui hoc Missali utebantur, diebus integris quadraginta esuriali-
bus celebratum fuerit, haud obscure indicat oratio *post Sanctus* il-
lius Missæ, quæ initio Quadragesimæ assignatur. Nam, cum ibi di-
ctum sit Christum Dominum in Moyse, & Elia, per quadraginta
dies jejunantibus, Quadragesimam dedicasse, subditur: *Deinde etiam
in suo ipse jejunio, eandem numero dierum jejunii solemnitatem si-
gnificavit, ut quod ipse Dominus in nostri corporis infirmitate, pro
nobis jugiter in quadraginta diebus explevit, id nos vel minutatim,*
EODEM NUMERO DIERUM, *calculo distributa observantia, vespertinis
refectionibus studeamus imitari.* Quibus apperet hos solemne quadra-
gesimale jejunium, non diebus sex & triginta, sed integris diebus qua-
draginta esurialibus, quibus vespere reficiebantur, constituisse. Atque
adeo non quadragesimam, sed quinquagesimam, & fortasse sexagesi-
mam, aut septuagesimam observasse. Non enim *jugiter* quadraginta
dierum jejunium observabant, sed *minutatim*, hoc est interpolatis qui-
busdam diebus non esurialibus. Sunt & alia plura, quæ afferri pos-
sunt, sed hæc duo sufficiunt ad probandum Missale hoc in Gallia
Gothica usitatum non fuisse. Missale *Gothicum*, sive *Gallo-Gothicum* 295
ordinem Gallicanum in Missis plerumque retinuit, de quo supe-
rius satis dictum est. Ne dicam omnes hujus libri Missas formam
Gallicanam retinere, prohibet rubrica, die tertia Rogationum,
post *Immolationem* adjecta. *Post Sanctus, per totas tres Missas dicis:
Hanc igitur oblationem familiæ tuæ tibi adstantis &c.* & subjungi-
tur canon Romanus, causa solemnitatis Rogationum, interpolatus,
qui saltem, ab his verbis, *hanc igitur &c.* recitabatur, unde appa-
ret Missas Rogationum Gallicanas non fuisse, sed Romenses, e Litur-
gia Gallicana, & Romana compositas. An, præter Missas Rogationum, 296
aliæ sint Missæ hujus libri, ad ordinem Romensem pertinentes, nec
asserere pro certo, neque negare volo. Dubium movent Missæ plures,
in *contestationem* desinentes, & exemplar *Missæ cottidianæ Romensis*,
in fine Codicis appositum. Cur enim illud apponerent, nisi ut inde de-
sumerent Canonem Romanum, & orationes aliquot, quæ Missis qui-
busdam deficiebant. Sacramentarium Bobianum, & Missale Gallicanum 297

vetus, haud pauca desumunt e Missali Gallo-Gothico, quod propterea
hisce duobus antiquius haberi debet. Et vicissim Missale Gallo-Gothicum
plura habet e Missali Gotho-Hispano desumpta (*a*). Sunt etiam nonnul-
la in Sacramentario Bobiensi, a Missali Gotho-Hispano translata, quæ
in Gallo Gothico non inveniuntur (*b*). Adeo ut nemini dubium esse
possit, qui hos libros attentius contulerit, quia Sacramentarium illud
Gotho-Hispanum, e quo Missale nostrum Mozarabicum compositum
fuit, Galli probe cognitum habuerint, eoque plurimum usi sint com-
positores librorum Missalium Gallicanorum, qui hactenus in lucem
prodierunt. An vero Sacramentarium illud Toletanum, idem fuerit
atque liber Missalis S. Juliani, an alter antiquior, quem ipse emenda-
298 vit, nihil statuo. Liber Lectionarius, ordinis Gallicani, quem Mabil-
lonius in Monasterio Luxoviensi repertum, in libro secundo *de Liturgia*
Gallicana a pag. 106. edidit, in initio, & in fine, deficientibus mem-
branis, mutilus est (*c*). Legenda quoque, ab initio Quadragesimæ usque
ad Dominicam Palmarum, & alia nonnulla deficiunt. Segmenta Scri-
pturarum, quæ in hoc libro legenda proponuntur, quandoque cum iis
conveniunt, quæ in Missali Mozarabum leguntur, quemadmodum
in notis monui, at frequenter ab iis secedunt.

299 Illud autem singulare habet Lectionarium hoc Luxoviense, quod etiam in Sacramentario Bobiensi observare licet, Missarum legendis frequenter primam Lectionem, quam *Prophetam* & *Prophetiam* appellabant, omnino deficere. Adeo ut Missarum Sanctorum pars ferme media duas tantummodo Scripturarum Lectiones habeat, utramque e novo fœdere, & e Missis Dominicalibus pleræque prima Lectione, e veteri Testa-

(*a*) Ejusmodi sunt *collectio sequitur*, die Sanctorum infantum, verbatim desumpta ab oratione *post nomina* Missalis nostri. Die Epiphaniæ oratio *post mysterium*, desumpta ab oratione *post nomina*. Contestatio Missæ, initio Quadragesimæ, desumpta ab Illatione Gotho-Hispana feriæ sextæ hebdomadis secundæ Quadragesimæ. Immolatio Missæ feriæ quintæ in Cœna Domini, desumpta ferme ex Illatione Gotho-Hispana ejusdem diei. Collectio sequitur, & oratio post nomina Missæ S. Saturnini, desumptæ a Missali nostro, hæc enim est pars prima orationis *Missæ*; illa verbatim ferme est *alia oratio* ejusdem festivitatis. Demum, ut alia hujus generis omittam, præfatio Missæ, & contestatio, die Sanctæ Eulaliæ, sunt segmenta Illationis Missæ Gotho-Hispanæ, quæ in Missali nostro, die Sanctæ Eulaliæ Emeritensis recitatur.

(*b*) Ejusmodi sunt *oratio ad pacem* die Sanctorum Innocentum, ex oratione Gotho-Hispana, pariter *ad pacem*, desumpta. Oratio *Missa*, die Sancti Martini, desumpta ex oratione *post nomina* Missalis nostri. Orationes *Missæ omnimodæ* desumptæ e Missa Gotho-Hispana ejusdem cognominis, & orationes omnes, quæ in Missa S. Johannis *de passione* recitantur, ex unica oratione *Missa* Gotho-Hispana, in partes dissecta, compositæ.

(*c*) Mabillonius *in præf. ad lib.* 2. *liturg. Gallic. sect.* 1. scribit Codicem hunc *litteris Franco-Gallicis, seu Merovingicis ante annos mille scriptum fuisse*. Et in Præfatione ad librum primum de Liturgia Gallicana *sect.* 7. scribit: *Haud scio, an ullum sit Lectionarium hoc Gallicano antiquius, si excipias librum comitis indicantem Lectiones ad usum Ecclesiæ Romanæ, de quo libro mentio fit in charta cornutiana.* De versione Scripturarum autem Lectionarii Luxoviensis *ibidem* ait, eam *nec multum a vulgata recedere, nec omnino cum ea convenire*.

Testamento, priventur. Ejusmodi sunt Missæ quinque Dominicales post
clausum Paschæ, Missa Dominicæ post Ascensionem Domini, & unica
illa Missa Dominicalis, quæ post Pentecosten assignatur. Ex aliis vero
Missis ea, quæ *in profectione itineris* celebratur, & alia, quæ est *de
redeundo ab itinere*, prima Lectione carent, qua etiam carent Missa
in consecratione Presbyteri, Missa *de uno Confessore*, & aliæ non-
nullæ. Hujus autem defectus causa, cum codex, in iis locis, integer 300
sit, aut revocanda videtur ad varietatem quamdam Liturgicam, aut
forte in eo reponenda, quod Lectiones Propheticæ, ex Lectionario pro-
prio, & ab hoc distincto, legi solerent. Sed ne, hac de causa, pute-
mus, Missis allatis nulla segmenta e veteri fœdere legenda attribui,
prohibet ipsum Lectionarium, in quo frequenter Lectiones Propheti-
cæ assignantur. Quare haud incredibile videtur, in iis locis, in qui-
bus ritus ille, ex Gallicano & Romano confusus, quem appellabant
Romensem, invaluerat, usu etiam receptum fuisse, contra morem
Gallicanum, in certis quibusdam Missis duas tantummodo Lectiones,
easque e novo Testamento legere. Jam vero e quatuor Missali- 301
bus libris Gallicanis hactenus editis, si Sacramentarium Bobiense ex-
cipiatur, nullus est, cui aliquid non desit. Nam Missali Gallicano
veteri, & Missali Francorum plura deficiunt, quam quæ super-
sunt. Missali vero Gallo-Gothico, nonnulla initio, plura in fine de-
siderantur. Præterea, dempto Sacramentario Bobiensi, in quo sunt
Lectiones propriæ Missarum, Missalia Gallicana nihil præter oratio-
nes, quæ in Missa recitantur, & Benedictiones continent. Neque ha-
ctenus liber Antiphonarius Gallicanus detectus est, sine quo Missa
Gallicana celebrari nequit. At Missale Mozarabum Cardinalis Xime- 302
nii integrum est, Missas omnes integras habet, tam eas, quas *de tem-
pore* dicunt, quam Votivas, Mortuales, Sanctorum proprias, & com-
munes, quibus nihil deest ad expeditam earum celebrationem. Dein-
de Missale *Ximenii*, in totius Liturgiæ ordine, atque dispositione, 303
ritum Gotho-Hispanum constanter retinet, sine ulla commixtione Ro-
mani, Ambrosiani, aut alterius cujuslibet ritus. At, e libris Gallica-
nis, nullus est, qui ritum antiquum Gallicanum, in omnibus Missis,
purum & sincerum conservavit. Nam, qui horum perfectissimus est,
Missale Gallo-Gothicum, ab interpolatione Liturgiæ Romanæ immunis
non est. Quare, sive integritas antiqui ritus spectetur, sive spectetur 304
usus, cujus in hujusmodi libris ratio præcipua habetur, fateri debemus
Missale *Ximenii* libris omnibus Gallicanis, hactenus editis, longe præ-
stare. Iis enim tam multa adhuc deficiunt, ad expeditam Missarum ce-
lebrationem, necessaria, ut nemo istis libris, quantumvis bene instru-
ctus, sine Missalis Ximenii auxilio, vel unicam Missam Gallicanam re-
citare poterit, Sacerdos vero Mozarabicus, cui unicum adest Missale
Ximenii, Missas Mozarabicas, atque adeo Gotho-Hispanas, & Galli-

canas, quotidie, si libuerit, expedite facere potest. Unde, quod ab initio dicebam, plane conficitur, optimum Cardinalem Ximenium, Misali Mozarabico, typis edito, non modo Hispanorum, sed Gallorum etiam prisco sacrificandi ritui, splendide consuluisse.

305 Porro, in hac editione, textus Missalis Mozarabici talis exhibetur, qualis anno millesimo quingentesimo Toleti prodiit. Sunt quidem plura, quæ tuto emendari potuerunt, & quæ libenter emendassem, sed satius visum est, textum editionis Toletanæ, cum omnibus suis mendis, exhibere, quam, corrigendi studio, quidquam mutare, quod Lector scrupulosus intactum voluisset. Notas scripsi, in mar-
306 gine, aut in extremitate cujusque paginæ, edendas, sed quas Typographus ad finem libri adjecit. In his brevitatem sequor, nec omnia, quæ dici potuerunt, ingero, sed ea tantummodo refero, quæ sufficere videbantur. In antiquis ritibus explicandis, raro, sine Scriptorum veterum auctoritate, quidquam mihi adsumo. Eos, per quos profecerim, sæpe, ac libenter laudo, eorumque verba quandoque profero, eos autem a quibus dissentio, aut tacito nomine, aut etiam palam refello. Cætera judicio Lectoris permitto.

EPISTOLA DEDICATORIA

EDITIONI TOLETANÆ PRÆMISSA.

Ad Reverendissimum in Christo Patrem & Dominum D. præstantissimum FRANCISCUM XIMENEM *Archiepiscopum Toletanum Alfonsi Ortis divini & humani juris Doctoris & Canonici Toletani prefatio incipit.*

Mmortales tibi Antistes celeberrime referant gratias seculi nostri homines oportet: quum vetera & quasi obsoleta nostre religionis arcana tanto studio renovare institueris: ut incipiant nostrates majorum suorum monimenta incultis caracteribus hactenus obstrusa: ingenii tui igniculo respicere ac propius intueri. Beatissimi Isidori nostri Ecclesiastica officia: que in urbe regia Toletana: cui tu prees Archiepiscopus: quondam Maurorum irruptione: cunctis absorptis simul cum Christianis: ceu captiva superfuerant: nostra etate propriis sumptibus restaurare ac in lucem promere decreveras. Ac non immerito quidem: ne tam illustria fidei nostre mysteria abdita jam penitus interirent: queque adeo situ & vetustate fuerant exesa: & errorum caligine respersa: ut vix callidus lector congruas sententias multorum librorum indagine rimari potuerit. Quam profecto durissimam provinciam mihi servorum tuorum minimo mandare non dubitasti: quatenus summa cum diligentia Missarum in primis solemnia recenserem: ac vigili lucubratione: que a vero caracterum ruditate dimissa jamdiu fuerant: styli non mutato ductu reficerem: servataque verborum dignitate antiquorum majestatem custodirem. Nam que pre se antiquitatem ferebant intacta esse jusseras: & tandem sic actum est. Nam dispersis in ordinem redactis: vitiis abrasis, dubiisque enucleata veritate lustratis: & ceu abolita multa resarciens: tuo jussu ut valui omnia illustravi. Unde conflatus liber iste fuit: prebentibus ad id opem mihi venerabilibus Presbyteris ejus-

ejusdem officii peritioribus Antonio Roderico: Alfonso Martino: ac Hieronymo Guterio: beatarum Juste & Eulalie: ac beati Luce Evangeliste Ecclesiarum Rectoribus: quorum Basilice inter prefatas Christianorum Toleti fluctuaverant: cum Hispania pene omnis Arabum inundatione tabesceret. Quo fit ut habitantibus Christianis Toleti inter Arabes ejus urbis imperio potitos: nomen Mozarabes inductum hucusque permanserit: ut optimi dicti sunt Mozarabes: hoc est inter Arabes degentes. Ut autem Ecclesiastica eorum officia memoratu digna neminem de cetero laterent: litteris Latinis, explosis Gothicis, imprimenda nobili viro Melchiori Gorricio Novariensi tribuisti (a). Cujus opera & impensis Ars impressoria in ea urbe valde illustrata est. Adsit huc igitur lector: qui fidei christiane mirifica nosse cupit sacramenta: ubi etiam Sanctorum pro fide certantium: & Martyrum gesta preclara intueri licebit: cum nullibi profecto copiosius ac preclarius reperire queat: dummodo singula propensius perlustret: qui si fidem mihi prebere recusaverit: credat Isidoro clarissimo auctori. Tu quoque testis locupletissimus adsis Reverendissime Pater: cujus lumini pervigili admota sunt omnia: que probata statuisti omnibus doctis communia reddere: cum imprimi solertius ea jusseris. Sis felix oro: atque diu superstes magnificentissime Domine.

(a) Missale Mozarabum impressum fuit opere Petri Hagembach, impensis Melchioris Gorricii vide pag. 474.

CALEN-

CALENDARIUM MOZARABICUM
SÆPIUS AUCTUM.

JANUARIUS.

Habet dies xxxi. Luna . xxx. Nox habet horas . xv. Dies vero ix.

Aureus numerus.		KAL.		
iii.	A	Janu.	*Circumcisio Domini.*	*iiii.capp.*
	b	IIII.	Octava S.Stephani.	*iiii.capp.*
xi.	c	III.	Octava S. Joannis.	*iiii. capp.*
	d	II.	Octava Innocentium.	*iiii. capp.*
xix.	e	Nonas.	Vigilia.	
viii.	f	VIII.	*Epiphania Domini.*	*vi. capp.*
	g	VII.	Juliani & Basilisse Martyrum -	*iiii. capp.*
xvi.	A	VI.	Sanctorum quadraginta Martyrum.	*ix. lect.*
v.	b	V.	Pauli primi Heremite.	*ix. lect.*
	c	IIII.		
xiii.	d	III.	Juliani Presbyteri.	*ix. lect.*
ii.	e	II.		
	f	Idus.	Sancti Hilarii Episcopi.	*ix.lect.*
			Octava Episcopi.	*iiii. capp.*
Kal. Februarii.				
x.	g	XIX.	Felicis impincis Confess. & Martyris.	*ix. lect.*
	A	XVIII.	Mauri Abbatis.	*ix. lect.*
			Post x. Luna Dominica fac Septuagesima.	
xviii.	b	XVII.	Marcelli Pape & Martyris -	*ix. lect.*
vii.	c	XVII.	Spemsippi : Eleusippi Martyrum.	*ix. lect.*
			Antonii Monachi.	*iiii. capp.*
	d	XV.	Prisce Virginis.	*ix. lect.*
xv.	e	XIIII.	Juliani Episcopi & Confessoris.	*ix. lect.*
iiii.	f	XIII.	Fabiani & Sebastiani Martyrum.	*vi.capp.*
			Sancti Luciani Presbyteri & Martyris.	*ix. lect.*
	g	XII.	Agnetis Virginis.	*vi.capp.*
vii.	A	XI.	Vincentii Martyris.	*iiii. capp.*
vi.	b	X.	Ildefonsi Confessoris.	*vi. capp.*
	e	IX.	Babyle Episcopi & trium puerorum.	*ix. lect.*
			Timothei Episcopi discipuli Pauli.	*ix.lect.*
			Sancte Marie de Pace.	*vi.capp.*
ix.	d	VIII.	Conversio S. Pauli.	*vi.capp.*
			Projecti Martyris.	*ix.lect.*
	e	VII.	Policarpi Episcopi & Martyris.	*ix.lect*
			Tirsi Martyris.	*ix.lect.*
xvii.	f	VI.	Johannis Crisostomi Episcopi.	*ix.lect.*
vi.	g	V.	Johannis Presbyteri & Confessoris.	*ix.lect.*
			Agnetis II.	*ix.lect.*
	A	IIII.	Valerii Episcopi.	*ix.lect.*
xiiii.	b	III.	S. Batildis Regine.	*ix.lect.*
			Octava S. Ildefonsi.	*iiii.capp.*
iii.	e	II.	Sanctorum Ciri & Johannis Martyrum.	*ix.lect.*

FEBRUARIUS.

Habet dies xxviii. Luna xxvii. Nox habet horas . xiv. dies vero x.

Aureus numerus.		KAL.		
	d	Februa.	Ignatii Episcopi & Martyris.	*ix.lect.*
			Brigide Virginis.	*ix.lect.*
xi.	e	IIII.	*Purificatio S. Marie.*	*vi.capp.*
xix.	f	III.	Blasii Episcopi & Martyris.	*vi.capp.*
viii.	g	II.	Gilberti Confessoris.	*ix.lect.dr.*
	A	Nonas.	Agate Virginis & Martyris.	*vi.capp.*
xvi.	b	VIII.	Vedasti & Amandi Episcoporum.	*ix.lect.*
v.	c	VII.	Dorothee Virginis & Martyris.	*ix.lect.*
	d	VI.		
xiii.	e	V.	Apolonie Virginis & Martyris.	*ix.lect.*
ii.	f	IIII.	Scolastice Virginis.	*vicapp.*
	g	III.		
x.	A	II.	Eulalie Virginis Barchinonensis.	*ix.lect.*
	b	Idus.	Fructuosi Augurii & Eulogii : ejus Comitum.	*ix.lect.*
Kal. Martii.				
xviii.	c	XVI.	Valentini Martyris.	*ix.lect.*
vii.	d	XV.		
	e	XIIII.	Juliane Virginis & Martyris.	*ix.lect.*
xv.	f	XIII.	Pantaleonis Martyris Sociorumque ejus.	*vi.capp.*
iiii.	g	XII.		
	A	XI.		
xii.	b	X.	Columbani Abbatis.	*ix.lect.*
i.	c	IX.		
	d	VIII.	Cathedra sancti Petri.	*vi.capp.*
ix.	e	VII.	Vigilia.	
	f	VI.	*Mathie Apost.*	
xvii.	g	V.	*Locus bisexti in anno*	
vi.	A	IIII.	*bisexti quacumque die evenerit Festum Sancti Mathie in tali jejune-*	
	b	III.	*tur vigilia ejus : & in sequenti die celebretur : & servetur festum : &*	
xiii.	e	II.	*si sabbato evenerit ipso sabbato celebretur : & jejunetur vigilia ejus & servetur in sequenti die Dominico.*	

MARTIUS.

Habet dies. xxxi. Luna xxx. Nox habet horas xii. dies vero xii.

Aureus numerus.		KAL.		
iii.	d	MART.	ADriani Martyris.	ix. lect.
	e	VI.	Donati Martyris.	ix. lect.
xi.	f	V.	Emeterii & Celedonii Matyrum.	iiii. capp.
	g	IIII.		
xix.	A	III.		
viii.	b	II.		
	c	Nonas.	Thome de Aquino.	vi. capp.
			Perpetue & Felicitatis.	ix. lect.
xvi.	d	VIII.	Iuliani Episcopi & Confessoris.	vi. capp.
v.	e	VII.		
	f	VI.	Apolonie Virginis.	ix. lect.
			Facundi & Primitive Martyrum.	ix. lect.
xiii.	g	V.		
ii.	A	IIII.	Gregorii Pape & Confessoris.	vi. capp.
	b	III.	Leandri Episcopi & Confessoris.	ix. lect. iiii. capp.
x.	c	II.	Leonis Pape.	ix. lect.
	d	Idus.		
Kal. Aprilis.				
xviii.	e	XVII.		
vii.	f	XVI.	Patricii Episcopi.	ix. lect.
	g	XV.	Gabrielis Aechangeli.	vi. capp.
			Eduardi Regis, & Martyris.	ix. lect.
xv.	A	XIV.	Sancti Joseph Confessoris.	vi. capp.
iiii.	b	XIII.	Cuthberti Episcopi & Confessoris.	ix. lect.
	c	XII.	Benedicti Abbatis & Confessoris.	vi. capp.
xii.	d	XI.	Pauli Episcopi & Confessoris.	ix. lect.
i.	e	X.		
	f	IX.		
ix.	g	VIII.	*Annunciatio Sancte Marie.*	vi. capp.
	A	VII.		
xvii.	b	VI.		
vi.	c	V.	Marcelli Pape.	ix. lect.
	d	IIII.		
xiiii.	e	III.		
iii.	f	II.		

APRILIS.

Habet dies xxx. Luna xxix. Nox habet horas: xi. dies vero. xiii.

Aureus numerus.		KAL.		
	g	APRILIS.		
xi.	A	IIII.		
	b	III.	THeodosie Martyris.	ix. lect.
xix.	c	II.	Ambrosii Episcopi.	vi. capp.
			Isidori Confessoris.	vi. capp.
viii.	d	Nonas.		
xvi.	e	VIII.		
	g	VI.		
xiii.	A	V.	Fructuosi Episcopi Bracharensis.	ix. lect.
			Toribii Confessoris.	ix. lect.
ii.	c	IIII.	Eleutherii Episcopi & Martyris.	ix. lect.
	c	III.		
x.	d	II.	Victoris Bracharensis Martyris.	ix. lect.
	e	Idus.	Eufemie Virginis & Martyris.	ix. lect.
Kal. Madii.			Tiburtii & Valeriani	
xviii.	f	XVIII.	Martyrum.	ix. lect.
vii.	g	XVII.		
	A	XVI.		
xv.	b	XV.		
iiii.	c	XIIII.		
	d	XII.		
xii.	e	XII.		
i.	f	XI.	Vitalis Martyris.	ix. lect.
	g	X.		
ix.	A	IX.	Georgii Martyris.	iiii. capp.
			Felicis & Fortunati Martyris.	ix. lect.
	b	VIII.	Sancti Proficii Martyris.	ix. Lect.
xvii.	c	VII.	Marci Evangeliste.	vi. capp.
vi.	d	VI.	Cleti Martyris.	ix. lect.
			Marcelli & Petri.	ix. lect.
	e	V.	Sancti Georgii Martyris.	ix. lect.
xiiii.	f	IIII.	Vitalis Martyris.	ix. lect.
iii.	g	III.	Petri Martyris Ordinis Predicatorum.	vi. capp.
	A	II.	Eutropii Episcopi & Martyris.	ii. capp.

MADIUS

MADIUS.

Habet dies xxxi. Luna xxx. Nox habet horas. ix. dies vero. xv.

Aureus numerus.		KAL.		
xi.	b	Madii.	*Apoſtolorum Philippi & Jacobi.*	vi.capp.
			Torcati & Comitum ejus Epiſcoporum.	ix.lect.
	c	VI.	Athanaſii Epiſcopi & Confeſſoris.	vi.capp.
xix.	d	V.	Inventio Sancte Crucis.	vi.capp.
			Alexandri, Eventii Martyrum.	ix.lect.
viii.	e	IIII.	Quiriaci Epiſcopi & Martyris.	ix.lect.
	f	III.		
xvi.	g	II.	*Johannis ante Portam Latinam.*	vi.capp.
v.	A	Nonas.	Inventio Clavorum Dominicorum.	vi.capp.
			Sancte Trepete Virginis.	ix.lect.
			Domitile Virginis.	ix.lect.
	b	VIII.	Revelatio Michaelis.	vi.capp.
			Iſidori Militis.	ix.lect.
xiii.	c	VII.	Gregorii Nazianzeni.	ix.lect.
			Eodem die Translatio Sancti Nicolai.	vi.capp.
ii.	d	VI.	Gordiani, & Epimachi Martyris.	ix.lect.
	e	V.	Pontii Martyris.	iiii.capp.
x.	f	IIII.	Nerei, & Achilei, atque Pancratii Martyris.	ix.lect.
	g	III.		
xviii.	A	II.	Victoris & Corone Martyrum.	ix.lect.
			Bonifacii Martyris.	ix.lect.
vii.	b	Idus.		
Kal. Junii.				
	c	XVII.		
xvi.	d	XVI.		
xiiii.	e	XV.		
	f	XIIII.	Potentiane Virginis.	ix.lect.
xii.	g	XIII.		
i.	A	XII.		
	b	XI.		
ix.	c	X.		
	d	IX.	Translatio Sancti Dominici.	ix.lect.
xvi.	e	VIII.	Urbani Pape & Martyris.	ix.lect.
			Translatio, S. Franciſci.	ix.lect.
vi.	f	VII.	Auguſtini Anglorum Epiſcopi.	ix.lect.
	g	VI.		
xiiii.	A	V.	Germani Epiſcopi & Confeſſoris.	ix.lect.
iii.	b	IIII.		
	c	III.		
xi.	d	II.	Petronille Virginis.	ix.lect.

JUNIUS.

Habet dies. xxx. Luna xxix. Nox habet horas. viii. dies vero. xvi

Aureus numerus.		KAL.		
	e	Junii.	Nicomedis Martyris.	ix.lect.
xix.	f	IIII.	Marcellini & Petri Martyrum.	ix.lect.
viii.	g	III.		
xvi.	A	II.		
v.	b	Nonas.		
	c	VIII.		
xiii.	d	VII.		
ii.	e	VI.	Medardi & Geraldi Epiſcoporum.	ix.lect.
	f	V.	Primi & Feliciani Martyrum.	ix lect.
x.	g	IIII.		
	A	III.	*Barnabe Apoſtoli.*	vi.capp.
			Onufri Confeſſoris.	ix.lect.
xviii.	b	II.	Baſilidis Cirini Naboris Martyrum.	ix.lect.
vii.	c	Idus.	Antonii de Padua Confeſſoris.	ix.lect.
Kal. Julii.				
	d	XVIII.	Baſilii Epiſcopi.	ix.lect.
xv.	e	XVII.	Viti, & Modeſti Martyrum.	ix.lect.
iiii.	f	XVI.	Cirici & Julite Martyrum.	ix.lect.
	g	XV.	Adriani atque Natalie Martyrum.	ix.lect.
xii.	A	XIIII.	Marci & Marcelliani Martyrum.	ix.lect.
i.	b	XIII.	Gervaſii & Prothaſii Martyrum.	ix.lect.
	c	XII.	Florentiæ Virginis.	ix.lect.
			Silveſtri Pape & Martyris.	ix.lect.
ix.	d	VI.		
	e	X.	Conſortie Virginis cum XI. millium Martyrum.	ix.lect.
xvii.	f	IX.	Vigilia.	
vi.	g	VIII.	Nativitas Sancti Johannis Baptiſte.	vi.capp.
	A	VII.	Translatio Sancti Eligii Epiſcopi & Confeſſoris.	ix.lect.
xiv.	b	VI.	Johannis & Pauli Martyrum.	ix.lect.
iii.	c	V.		
	d	IIII.	Leonis Epiſcopi & Confeſſoris.	ix.lect.
			Vigilia.	
xi.	e	III.	Apoſtolorum Petri & Pauli.	vi.capp.
	f	II.	Commemoratio Sancti Pauli.	vi.capp.

JULIUS.

Habet dies xxxi. Luna. xxx. Nox habet horas. ix. dies vero xv.

Aureus numerus.		KAL.		
xix.	g	Julii.	Octava Sancti Johannis Baptiste.	vi.capp.
viii.	A	VI.	Processi & Martiniani Martyrum.	ix.lect.
			Visitatio Sancte Marie.	vi.capp.
	b	V.		
xvi.	c	IIII.		
v.	d	III.		
	e	II.	Octava Apostolorum Petri & Pauli.	iiii.capp.
xiii.	f	Nonas.	Marcialis Episcopi.	ix.lect.
ii.	g	VIII.		
	A	VII.	Octava Visitationis Virginis Marie.	iiii.capp.
x.	b	VI.	Septem Fratrum Martyrum.	ix.lect.
	c	V.	Translatio Sancti Benedicti.	vi.capp.
xviii.	d	IIII.	Sancte Marciane Virginis.	ix.lect.
vii.	e	III.	Margarite Virginis.	ix.lect.
	f	II.		
xv.	g	Idus.	Quirici Martyris.	ix.lect.
Kal. Augusti.				
iiii.	A	XVII.	Sancti Alexii Confessoris.	ix.lect.
			Triumphus Crucis.	vi.capp.
	b	XVI.	Juste & Rufine Virginum & Martyrum.	ix.lect.
xii.	c	XV.	Marine Virginis & Martyris.	ix.lect.
i.	d	XIIII.		
	e	XIII.	Margarite Virginis & Martyris.	ix.lect.
ix.	f	XII.	Praxedis Virginis.	vi.capp.
	g	XI.	*Marie Magdalene*.	vi.capp.
xvii.	A	X.	Apolinaris Episcopi & Martyris.	ix.lect.
v.	b	IX.	Christine Virginis & Martyris.	ix.lect.
			Vigilia.	
	c	VIII.	*Jacobi Apostoli*.	vi.capp.
			Christofori & Cucufati & Comitum ejus Martyrum.	ix.lect.
xiiii.	d	VII.	Anne matris Marie.	vi.capp.
iii.	e	VI.	Septem dormientium.	ix.lect.
	f	V.	Nazarii Celsi & Pantaleonis Martyrum.	ix.lect.
xi.	g	IIII.	Felicis Episcopi.	ix.lect.
			Simplicii : Faustini & Beatricis Martyrum.	ix.lect.
			Marthe Virginis.	vi.capp.
xix.	A	III.	Abdon & Sennen Martyrum.	ix.lect.
	b	II.	Germani Episcopi & Confessoris.	ix.lect.

AUGUSTUS.

Habet dies xxx. Luna xxix. Nox habet horas. x. dies vero. xiiii.

Aureus numerus.		KAL.		
viii.	c	August.	Vincula Petri.	vi.capp.
			Machabeorum Martyrum.	ix.lect.
xvi.	d	IIII.	Stephani Pape & Martyris.	ix.lect.
v.	e	III.	Inventio Sancti Stephani Martyris.	ix.lect.
	f	II.	Petri Episcopi Exomensis.	iiii.capp.
xiii.	g	Nonas.	Dominici Confessoris de Ordine Predicat.	vi.capp.
			Sancte Marie de Nivibus.	vi.capp.
ii.	A	VIII.	Transfiguratio Domini.	vi.capp.
			Justi & Pastoris. Sixti Pape : Felicissimi : & Agapiti Martyrum.	ix.lect.
	b	VII.	Donati Episcopi Martyris.	ix.lect.
			Mammetis Martyris.	ix.lect.
x.	c	VI.	Ciriaci Largi Sociorumque ejus.	ix.lect.
	d	V.	Vigilia.	
xviii.	e	IIII.	*Sancti Laurentii Martyris*.	vi.capp.
vii.	f	III.	Tiburtii Martyris.	ix.lect.
	g	II.	Clare virginis de Ordine Minorum.	vi.capp.
xv.	A	Idus.	Ipoliti Sociorumque ejus.	ix.lect.
kal. Septembris.				
iiii.	b	XIX.	Eusebii Presbyteri & Confessoris.	ix.lect.
			Vigilia.	
	c	XVIII.	*Assumptio S. Marie*.	vi.capp.
xii.	d	XVII.		
i.	e	XVI.	Octava S. Laurentii.	ix.lect.
	f	XV.	Agapiti Martyris.	ix.lect.
ix.	g	XIIII.		
	A	XIII.	Bernardi Abbatis.	vi.capp.
xii.	b	XII.		
vi	c	XI.	Octava Sancte Marie.	vi.capp.
			Timothei & Simphoriani Martyrum.	ix.lect.
	d	X.	Vigilia.	
xiii.	e	IX.	*Bartholomei Apostoli*.	vi.capp.
iii.	f	VIII.	Genesii Martyris.	ix lect.
	g	VII.	Gerontii Episcopi & Confessoris.	ix.lect.
xi.	A	VI.	Rufi Martyris.	ix.lect.
			Victoris Episcopi.	ix.lect.
xix.	b	V.	Augustini Episcopi & Confessoris.	vi.capp.
	c	IIII.	Decollatio Johannis Baptiste.	vi.capp.
			Sabine Virginis.	ix.lect.
viii.	d	III.	Felicis & Adaucti Martyrum.	ix.lect.
	e	II.		

SEPTEM-

SEPTEMBER.

Habet dies. xxx. Luna xxix. Nox habet horas xii. dies vero xii.

Aureus numerus.		KAL.		
xvi.	f	Sept.	EGidis Abbatis & Confessoris.	ii.capp.
			Vencentii & Leti Martyrum.	ix.lect.
v.	g	IIII.	Antonini Martyris.	vi.capp.
	A	III.		
xiii.	b	II.	Marcelli Martyris.	ix.lect.
ii.	c	Nonas.	Obdulie Virginis.	vi.capp.
	d	VIII.		
x.	e	VII.		
	f	VI.	*Nativitas Beate Marie Virginis.*	vi.capp.
xviii.	g	V.	Gregorii Martyris.	ix.lect.
vii.	A	IIII.		
	b	III.	Proti & Jacinthi Martyrum.	ix.lect.
xv.	c	II.		
iiii.	d	Idus.		
Kal. Octobris.				
	e	XVIII.	Exaltatio Sancte Crucis.	vi.capp.
			Cornelii & Cipriani.	ix.lect.
xii.	f	XVII.	Octava Sancte Marie.	iiii.capp.
			Nicomedis Martyris.	ix.lect.
			Sancti Vincentii.	ix.lect.
i.	g	XVI.	Eufemie Virginis & Martyris.	ix.lect.
	A	XV.	Lamberti Episcopi & Martyris.	ix.lect.
ix.	b	XIIII.		
	c	XIV.		
xvii.	d	XII.	Vigiiia.	
vi.	e	XI.	*Mathei Apost.*	vi.capp.
	f	X.	Mauritii & Sociorum ejus.	ii.capp.
xiiii.	g	IX.	Clete Virginis.	ix.lect.
iii.	A	VIII.		
	b	VII.		
xi.	c	VI.	Fortunati Episcopi & Confessoris.	ix.lect.
xix.	d	IIIII.	Cosme & Damiani Martyrum.	ix.lect.
	e	IIII.	Fausti & Januarii & Martialis Martyrum.	ix.lect.
viii.	f	III.	Michaelis Archangeli.	vi.capp.
	g	II.	Hieronymi Presbyteri & Confessoris.	vi.capp.

OCTOBER.

Habet dies. xxxi Luna xxx. Nox habet horas. xii. dies vero. xi.

Aureus numerus.		KAL.		
xvi.	A	Octob.	VEriffimi Maximi & ejus Sociorum Martyrum.	ix.lect.
v.	b	VI.	Leodegarii Episcopi & Martyris.	ix.lect.
xiii.	c	V.		
ii.	d	IIII.	Francisci Confessoris.	vi.capp.
	e	III.		
x.	f	II.		
	g	Nonas.	Martii Episc. & Confessoris.	ix.lect.
			Sergii: & Bachi Martyrum.	ix.lect.
			Marcelli Martyris.	ix.lect.
xviii.	A	VIII.		
vii.	b	VII.	Dionysii Sociorumque ejus Martyrum.	ii.capp.
	c	VI.		
xv.	d	V.		
iiii.	e	IIII.		
	f	III.	Geraldi Confessoris.	ix.lect.
xii.	g	II.	Calixti Pape & Martyris.	ix.lect.
i.	A	Idus.	Unfrani Episcopi.	ix.lect.
Kal. Novemb.				
	b	XVII.	Sancti Michaelis.	ix.lect.
ix.	c	XVI.	Victoris Martyris.	ix.lect.
			Lupi Episcopi & Confessoris.	ix.lect.
	d	XV.	Luce Evangeliste.	vi.capp.
xvii.	e	XIII.		
vi.	f	XIII.	Irene Virginis & Martyris.	ix.lect.
			Caprasii Martyris.	ix.lect.
	g	XII.	Ursule & XI. millium Virginum.	ii.capp.
xiiii.	A	XI.		
iii.	b	X.	Servandi & Germani Martyrum.	ix.lect.
	c	IX.	Fructi Confessoris.	ix lect.
xi.	d	VIII.	Crispini & Crispiniani Martyrum.	ix.lect.
xix.	e	VII.	Vedasti & Amandi Episcoporum.	ix.lect.
	f	VI.	Vincentii & Sabine & Cristete Martyrum. Vigilia.	vi.capp.
viii.	g	V.	Apostolorum Simonis & Jude.	vi.capp.
	A	IIII.	Eustachii Sociorumque ejus Martyrum.	ix.lect.
xvi	b	III.	Bellum de Benomarin.	vi.capp.
			Claudi & Sociorum ejus.	ix.lect.
v.	c	II.	Quintini Martyris. Vigilia.	ix.lect.

NOVEMBER.

Aureus numerus.		KAL.	Habet dies xxx. Luna . xxix. Nox habet horas. xiv. Dies vero x.	
	d	Novem.	F*eſtivitas omnium Sanctorum.*	*vi.capp.*
xiii.	c	IIII.	Commemoratio omnium Fidelium defunctorum.	
ii.	f	III.		
	g	II.		
x.	A	Nonas.		
	b	VIII.		
xviii.	c	VII.		
vii.	d	VI.	Octava omnium Sanctorum.	*iiii.capp.*
			Quatuor Coronatorum Martyrum.	*ix.lect.*
	c	V.	Theodori Martyris.	*ix.lect.*
xv.	f	IIII.	Menne Martyris.	*ix.lect.*
iiii.	g	III.	Martini Epiſcopi & Confeſſoris.	*vi.capp.*
	A	II.	Emiliani Abbatis.	*ix.lect.*
xii.	b	Idus.	Britii Epiſcopi & Confeſſoris.	*ix.lect.*
Kal.	Decembr.		Clementini & Theodoreni Martyrum.	*ix.lect.*
i.	c	XVIII.		
	d	XVII.	*Eugenii Archiepiſcopi Toletani Martyris.*	*vi.capp.*
ix.	e	XVI.	Sancti Sperati vel Comitum ejus Martyrum.	*ix.lect.*
	f	XV.	Aciſcli & Victorie Martyrum.	*ix.lect.*
xvii.	g	XIIII.	Octava ſancti Martini.	*iiii.capp.*
			Romani Monachi Martyris.	*iiii.capp.*
vi.	A	XIII.	Eliſabeth de Ungaria.	*vi. capp.*
	b	XII.	Odonis Abbatis.	*ix. lect.*
xiiii.	c	XI.	Preſentationis Virginis Marie.	*vi.capp.*
iii.	d	X.	Cecilie Virginis & Martyris.	*vi.capp.*
			Octava Sancti Eugenii.	*iiii.capp.*
	e	IX.	Clementie Pape & Martyris.	*vi. capp.*
xi.	f	VIII.	Criſogoni Martyris.	*ix. lect.*
xix.	g	VII.	Catharine Virginis & Martyris.	*vi.capp.*
	A	VI.		
viii.	b	V.	Vitalis & Agricole. Facundi & Primitive Martyrum.	*ix.lect.*
	c	IIII.		
xvi.	d	III.	Saturnini Martyris.	*vi.capp.*
			Vigilia.	
v.	e	II.	Sancti Andree Apoſtoli.	*vi.capp.*

DECEMBER:

Aureus numerus.		KAL.	Habet dies xxxi. Luna xxx. Nox habet horas. xv. dies vero ix.	
xiii.	f	Decemb.	S Ancti Eligii Epiſcopi & Confeſſoris.	*ix. lect.*
ii.	g	IIII.	Sancte Anaſtaſie Virginis.	*ix. lect.*
	A	III.		
x.	b	II.	Barbare Virginis & Martyris.	*vi.capp.*
	c	Nonas.		
xviii.	d	VIII.	*Nicolai Epiſcopi & Confeſſoris.*	*vi.capp.*
vii.	e	VII.	Octava Sancti Andree.	*iiii.capp.*
	f	VI.	Conceptio Viginis Marie.	*vi.capp.*
xv.	g	V.	Leocadie Virginis.	*vi.capp.*
iiii.	A	IIII.	*Eulalie Virginis & Martyris.*	*ix.lect.*
	b	III.	Damaſi Pape.	*ix.lect.*
xii.	c	II.	Eugenie Virginis.	*ix.lect.*
i.	d	Idus.	Lucie Virginis & Martyris.	*vi.capp.*
Kal.	Januarii.			
	e	XIX.		
ix.	f	XVIII.	OctavaConceptionisSancte Marie.	*iiii.capp.*
	g	XVII.	Octava Sancte Leocadie.	*iiii.capp.*
xvii.	A	XVI.		
vi.	b	XV.	*Annunciatio Sancte Marie de la O.*	*vi.capp.*
	c	XIIII.		
xiiii.	d	XIII.	Vigilia.	
iii.	c	XII.	*Thome Apoſtoli.*	*vi.capp.*
xi.	f	XI.		
	g	X.		
xix.	A	IX.	Vigilia.	
	b	VIII.	*Nativitas Domini Noſtri Jeſu Chriſti.*	*vi.capp.*
viii.	c	VII.	*Stephani Martyris.*	*vi.capp.*
	d	VI.	*Johannis Apoſtoli & Evangeliſte.*	*vi.capp.*
xvi.	e	V.	Sanctorum Innocentium.	*vi.capp.*
v.	f	IIII.	Thome Archiepiſcopi & Martyris.	*iiii.capp.*
	g	III.	Translatio Sancti Jacobi Apoſtoli.	*vi.capp.*
xiii.	A	II.	Silveſtri Pape & Confeſſoris.	*iiii.capp.*
			Columbe Virginis.	*ix.lect.*

BENEDICTIO AQUE.

℣. Adjutorium nostrum in nomine Domini. ℟. Qui fecit celum & terram.
℣. Sit nomen Domini benedictum. ℟. Ex hoc nunc & usque in seculum.

Hic faciat Sacerdos signum crucis in ipso sale, & insufflet tribus vicibus: & postmodum dicat hunc sequentem exorcismum. *Exorcismus Salis.*

EXorcizo te creatura salis. In nomine Pa ✠ tris & Filii ✠ & Spiri ✠ tus Sancti, qui te per Elizeum in aqua mitti jussit, ut sanarentur aque steriles. Quique divina oris sui voce ait. Vos estis sal terre. Et per Apostolum suum vas electionis: sermo vester sit sale conditus. Ideoque efficere sal exorcizizatum: ut sis in remissionem peccatorum & sanitatem mentium. In protectionem animi atque corpo-

Lin.1. *Benedictio aquæ*: consuetudinem benedicendi, & sanctificandi aquam apud fideles vetustissimam esse ii soli ignorant, qui nesciunt Ecclesias, tam Orientis, quam Occidentis, aquam Baptismatis ab initio consecrasse. Sed præter aquam regenerationis (quam fideles in ædibus, in vineis, in agris spargere solebant) & aquam, quam in consecratione Ecclesiarum benedicebant, cujus meminere Vigilius *ep. ad Profuturum n.2.* & Gregorius Magnus *ep.71. lib.9.* mos consecrandi aquam ad malos dæmones averruncandos, ad eorum vires cohibendas, ad præstigia dissipanda, ad morbos pellendos, & ad ea omnia amovenda, quæ fidelium incolumitati oberant, aut quieti, jam inde a sæculo quarto, & fortasse antea, in Ecclesia obtinuit. Hanc aquam aut *Benedictam*, aut *Sanctam*, aut *exorcizatam*, aut *aspersionis* appellabant, & apud Gotho-Hispanos & Gallos *salis sparsum*, & *salis sparsio* dicta est, eamque recentiores Grammatici, vocabulo latino potius, quam Ecclesiastico, *lustralem aquam* dixere. Cyprianus in vita S. Cæsarii Arelatensis. *Mab. sæc.I. Bened. p.667.n.21.* refert sanctum hunc Episcopum aspersione aquæ benedictæ ab ædibus Elpidii Diaconi malum dæmonem fugasse. Et S. Braulio Cæsaraugustanus Archiepiscopus, in vita S. Æmiliani Cuculati, *Mab. ibid.p.211.n.24.* scribit Æmilianum, a viro quodam nobili rogatum, uti malum dæmonem, qui ædes suas infestas habebat, orationibus expelleret, salem exorcizasse, & aquæ commiscuisse *more Ecclesiastico*, eumque aspergendo, dæmone in fugam acto, Ædes ab omni immundi spiritus molestia immunes reddidisse. Orientales salem in *aquam aspersionis* non immittunt, at contra Occidentales Ecclesiæ, prisco ritu, *aquæ benedictæ* salem miscent. Hunc morem in Hispania obtinuisse locus Braulionis, in citata vita S. Æmiliani, probat. *Salem exorcizat, & aquæ commiscet* MORE ECCLESIASTICO. Unde etiam apparet ritum immittendi salem in aspersionis aquam, in Hispania, ævo Braulionis recentem non fuisse, eumdemque Romæ obtinuisse, ex Sacramentario Gelasiano, *Em. Thomasii lib.3. n.75.* conjicere licet, nam de sale benedicendo, & in aquam immittendo, expressa ibi fit mentio. Ex eodem pariter, *ibid.* habemus, non tantum salem, sed vinum quoque, & oleum sanctificatum in aspersionis aquam nonnunquam immissa fuisse. Rubrica enim Gelasiana monet *hic mittis vinum in ipsam aquam*, & deinde, *post hæc mittis de oleo sanctificato in aquam, & sic aspergis eam cum hysopo per domus*. Hispani & Galli benedictionem aquæ aspersionis, ab exorcismo salis inchoabant, uti ex hoc loco Missalis nostri, ex Braulione, in vita S. Æmiliani, & ex Bobiensi Sacramentario *p.386.* apparet. In quo titulus *exorcismum ad salis sparsum* faciendum, cui primum subjicitur exorcismus, & Benedictio salis, tum exorcismus, & benedictio aquæ, ac demum benedictio salis, & aquæ, postea quam fuerunt commistæ. Quem ordinem Missale Ximenii retinuit. At ritu Romano primum aqua, atque deinde sal benedicitur. Demum Mozarabes, in Concilio Compostellano, anno 1031. *cap.3.* decreverunt, ut presbyteri *omnibus diebus dominicis* SALIS SPARSIONEM *facerent*.

Lin.5. *Exorcizo*. Forma eadem exorcizandi salem extat in Sacramentario Bobiensi, qua Galli utebantur.

Lin.6. *Aquæ steriles*. Bobiense *ut sanaretur sterilis*.

Lin.8. *Vas electionis* Bobiensi deficit.

Lin.8. *Sermo vester*. Bobiensi *noster*.

Lin.9. *ut sis*. forte legendum cum Bobiensi *ut ubicumque fueris aspersus, sis &c.*

Lin.9. *in remissionem peccatorum* in Bobiensi ista deficiunt, & reliqua paulo aliter, quam in nostro Missali, leguntur.

corporis : in confirmationem salutis ad expellendas & excludendas omnes demonum tentationes. In nomine Dei Pa ✠ tris omnipotentis ✠ & Jesu Christi Filii ejus ✠ qui in Trinitate unus vivit & regnat in secula seculorum. Amen. *Oratio.*

VIrtutis tue invictam fortitudinem deprecamur Domine sancte, Pater eterne, omnipotens Deus, qui inter omnia necessaria : que per Jesum Christum Dominum meum procreare jussisti. non minimam gratiam conferre dignatus es sali: ut ex illo possint universa condiri omnibus ad escam : filium tuum Dominum nostrum procreasti. Te supplices exoramus : ut hoc sal digneris aspicere. Quatenus majestatis tue virtute contra omnes spiritus immundos valorem possit accipere ; Expellat ab omni loco ubi tua fuerit invocatione adspersum : quicquid potest esse pestiferum ; ut exhibeat plenum salutis effectum. Deterreat omnes prestigias inimici: & omnia monstruosorum genera longius faciat effugere. Gravedines omnes : fantasiasque compescat, & per signum Crucis Filii tui Domini nostri tutelam fidelissimam desiderantibus prestet. ℟. Amen.

Deinde defert aquam in urceo ad sacrandam: & insufflat ibidem tribus vicibus & dicit exorcismum. Exorcismus aque. Oratio.

DIscede immunde Spiritus ab omnibus quibus fides nostra usura est religionis officii sacramentis, nec pretendas culpam criminis : qui agnoscis potentiam Salvatoris. Non ex meriti confidentia : sed precepto. Licet ipsa potestas mini-

Lin.2. *In nomine*. Hæc formula concludendi exorcismum plane Gotho-Hispana est. Sacramentarium Bobiense aliter, sic *per Dominum nostrum Jesum Christum, qui venturus est judicare sæculum per ignem*.

Lin.3. *qui in* num forte legendum *qui, de Trinitate unus, cum Spiritu Sancto vivit &c.*? Concilium Toletanum IV. in professione fidei habet. *Idem Dominus Jesus Christus, unus de Sancta Trinitate &c.*

Lin.4. *Virtutis*. Eadem oratio extat in Sacramentario Bobiensi, extat quoque in Pontificali Helinardi Archiepiscopi Lugdunensis, in benedictione aquæ, præmissa Ordini dedicationis Ecclesiæ, apud Menardum *de antiq. Eccl.rit. tom.2. lib.2. cap.13. ord.9. col.756.*

Lin.4. *invictam* ita Pontif. Helinardi, at Bobiense Sacramentarium *invictissimam*.

Lin.5. *æterne omnipotens Deus*. Ita Helinardi Pontific. Bobiense vero *Domine sancte, pater omnipotens, æterne Deus*.

Lin.5. *necessaria*. Ita Pont. Helinardi, at Bobien. Sacram. breviter sic *qui inter cuncta, quæ procreari jussisti*.

Lin.6. *meum*. Helin. *Dominum nostrum*.

Lin.7. *omnibus*. Lege, ut in Pont. Helinardi, *quæ omnibus ad escam,, per eumdem filium tuum Dominum nostrum procreasti*. Sacr. Bobien. *quæ hominibus ad escam per filium tuum Dominum nostrum, dignatus es largiri*.

Lin.8. *Te supplices* Pont. Helin. *ideoque te supplices &c.* Sacr. Bobien. *per quem, Domine, supplices exoramus &c.*

Lin.8. *hoc sal*. Ita Helin.& Bobien.

Lin.8. *aspicere*. Ita Helin. at Bobien. *sanctificare*.

Lin.9. *majestatis* Pont. Helin. *ex majestatis tuæ virtute*. Sacr.Bobien. *ut ex vultu majestatis tuæ virtutem, contra omnes immundos spiritus possit accipere*.

Lin.9. *valorem*. Ita Helin. at Bobien. *virtutem*.

Lin.10. *ab omni loco*. Ita Pont.Helin. at Bobien. *a tabernaculis famulorum tuorum*.

Lin.11: *deterreat*. Ita Helin. at Bobien. *detergas*.

Lin.12. *præstigias*. Ita Bobien.at Helin. *omnia præstigia*.

Lin.12. *monstruosorum*. Ita Helinard. Bobien. *monstrorum*;

Lin.12. *effugere*. ita Bob.Helin.*effugari*.

Lin.13. *compescat*. In Bobiensi additur *& tranquillitatis in omnibus conferat gratiam*, quod in nostro Missali, & in Pontif. Helinardi desideratur.

Lin.13. *& per*. Ita Helin.at Bobien. *per* omisso *&*.

Lin.14. *præstet*. Ita Helin. Bob. *præstes*.

Lin.14. ℟. *Amen* Helin. *qui tecum &c.* Bobien. nihil. addit.

Lin.17. *discede*. formam hanc exorcizandi aquam, e Pontificali Helinardi, Martenius, superius citatus, *col.754.* exhibuit. At in Sacramentario Bobiensi, loco hujus, habetur consueta forma Gregoriana, *exorcizo te creatura aquæ &c.*

Lin.17. *Religionis* Pont.Helin.*Religiosi*.

Lin.19. *Non ex*. Helin.recte habet *non est*.

Lin.19. *præcepto*. Lege ut in Pontificali Helinard. *sed præcepti*.

ministerii dignitas sit ministri. Te igitur communem Dominum aque creature convenio: ut conservante motus sensibilitatis intelligens subjici servicio: quod placere Deo utimur non recuses. Omnem a te communionem demonum: omne collegium iniquitatis expurges. Totam fantasmatis labem: capax dominice protectionis extermines: ut gratia sanctificationis indepta: tuo nostroque pariter creatori debito famulatu deserviens: omnem spirituum pravorum nequiciam: quocumque loco fueris adsparsa dejicias: & sancte copiam benedictionis inducas. ℟. Amen. Per misericordiam tuam Deus noster: qui es benedictus & vivis & omnia regis in secula seculorum. ℟. Amen. Humiliate vos benedictioni. ℣. Dominus sit semper vobiscum. ℟. Et. *Benedictio.*

DOmine sancte Pater omnipotens eterne Deus: institutor & conditor omnium elementorum: qui per Jesum Christum Dominum nostrum elementum hoc aque in salutem humani generis esse voluisti: te supplices deprecamur: ut exauditis orationibus nostris: illud tue pietatis respectu sanctifices: atque ita ab ea omnium spirituum immundorum recedat incursio: ut ubicumque fuerit in nomine tuo adspersa: gratia tue benedictionis adveniat: & mala omnia te propiciante recedant. ℟. Amen. Per misericordiam &c. Dominus sit semper &c.

Hec aqua j im sanctificata in cruce salis ponitur & dicitur. Commixtio salis & aque. In nomine Pa ✠ tris & Fi ✠ lii & Spiritus ✠ Sancti qui regnat Deus in secula seculorum. ℟. Amen.

Post mixtionem Salis & Aque. *Oratio.*

ETerne omnipotens Deus: qui nobis a te conditam creaturam aque: ubi distinxisti ut liquorem simplicem ad lavacrum: salsam soliditatem preberes ad condimentum: quatenus & sordida possint ablui: & fatua imbui: quo & noxa tolleretur originalis; & corrigeretur error ad viam salutis. Te officii nostri functione: immeriti deprecamur: ut hec salis & aque in tuo nomine facta permixtio clementie tue sanctificetur obtutu, quodque mysterialiter baptismo ad commodum,

Lin. 1. *communem*. Lege, ut in Pont. Helinard. *per communem Dominum &c.*

Lin. 1. *creature*. Lege *creatura* ut in Helin.

Lin. 2. *conservante*. Pont. Helinardi, *ut, conservato motu sensibilitatis, intelligens subjici servitio, quo placere Deo nitimur, non recuses.*

Lin. 2. *quod* Helin. *quo*.

Lin. 3. *utimur*. Helin. *nitimur*.

Lin. 7. *adsparsa*. Helin. *adspersa*.

Lin. 7. *inducas*. Helin. *infundas*.

Lin. 9. ℟. *Amen*. Helinardi Pontificale habet *per Dominum nostrum Jesum Christum, qui venturus est judicare vivos, & mortuos, & seculum per ignem.*

Lin. 11. *Domino* hanc orationem, quæ in Pontificali Helinardi extat, Martenius *col.* 875. edidit, apud quem *Benedictio aquæ* inscribitur. At in Sacramentario Bobiensi, oratio, quæ *Benedictio aquæ* inscribitur; est consueta Gregoriana *Deus, qui salutem humani generis &c.* hæc vero nostra, sed interpolata, & nonnihil mutata, post commixtionem salis, & aquæ, in Bobiensi exhibetur. Non omittendum, solemne illud *Humiliate vos*, & salutatio consueta populi *Dominus sit semper vobiscum*, quæ in Missali Ximenii leguntur, nec in Pontificali Helinardi, nec in Sacramentario Bobiensi, inveniri.

Lin. 12. *Dominum nostrum*. Helin. *filium tuum*.

Lin. 14. *illud*. Helin. *eam*.

Lin. 16. *omnia*. Helin. *nostra*.

Lin. 20. ℟. *Amen*. In Helin. *per Dominum &c.* subjiciuntur deinde in Missali nostro solemne illud Gotho-Hispanum *per misericordiam tuam* &c. & salutatio populi *Dominus sit semper &c.* quæ in Pontificali Helinardi, & etiam Bobiensi Sacramentario desiderantur.

Lin. 22. *Eterne*. Hæc oratio in Pontificali Helinardi extat, & apud Martenium *col.* 756. edita est. In Sacramentario Bobiensi, pro hac oratione, ponitur ea, quo in Missali Ximenii, post exorcismum, sal benedicitur, sed nonnihil immutata, uti superius monui.

Lin. 22. *ubi distinxisti*. Lege *ita distinxisti*. in Pont Helinardi *in fide distinxisti*.

Lin. 27. *ad commodum*, forte *accommodum* Pont. Helin. *commodum*.

modum : culpe traducis inimicum ſapientie actum erroris manifeſtas adverſum Sancti Spiritus tui ſanctitate reddas ſanctificatum . Nec ullo contagio reddatur immundum : quod tua fieri credimus majeſtate beatum : ſed ita per te plenum prebeat ſanctificationis effectum : ut ubicumque invocato nomine tuo fuerit manu emiſſum vel modo quolibet aſſumptum : expulſis & exploſis omnibus inſidiis contrarie partis : non ſolum cuncta demonum machinamenta ex eodem loco fugata deficiant : ſed etiam Sanctorum Angelorum cuſtodia ſemper ibi manſura conſiſtat . ℟. Amen . Per miſericordiam &c. Dominus ſit ſemper vobiſcum . ℟. Et. Benedictio Dei Patris omnipotentis & Filii & Spiritus Sancti deſcendat & maneat ſuper hanc creaturam ſalis & aque . ℟. Amen .

Antiphona . Sparſit nos Deus hyſſopo : & mundabimur : lavabis nos & ſuper nivem dealbabis nos . ℣. Miſerere mei Deus ſecundum magnam miſericordiam tuam : & ſecundum multitudinem miſerationum tuarum dele iniquitatem meam . *Presb.* Lavabis . ℣. Gloria & honor Patri & Filio & Spiritui . *Presb.* Lavabis . ℣. Oſtende nobis Domine miſericordiam tuam . ℟. Et ſalutare tuum . ℣. Beati qui habitant in domo tua Domine . ℟. In ſecula ſeculorum laudabunt te . ℣. Domine exaudi orationem meam . ℟. Et clamor . Dominus ſit ſemper vobiſcum . ℟. Et cum ſpiritu . Oremus . *Oratio* .

EXaudi nos Domine ſancte Pater eterne Deus & mittere dignare ſanctum Angelum tuum de celis, qui nos cuſtodiat : foveat : protegat : viſitet ; & defendat omnes habitantes vel convenientes in hoc habitaculo Dei . Per Chriſtum Dominum &c.

Lin. 7. *ſed etiam* . Pont. Helin. *&c* .

Lin. 10. ℟. *Amen* . Pont. Helin. *per Dominum &c.* in noſtro ſubſequuntur *per miſericordiam &c.* & ſalutatio Populi , & benedictio ſalis & aquae , quae omnia Pontificali Helinardi deſunt .

Lin. 11. *ſparſit* , forte *aſperges* .

DOMI-

DOMINICA PRIMA ADVENTUS DOMINI.

Ad Missam Officium.

CCE super montes pedes evangelizantis pacem alleluja. Et annunciantis bona alleluja: celebra Juda festivitates tuas alleluja. Et redde Domino vota tua alleluja. ℣. Dominus dabit verbum evangelizantibus in virtute multa. *P.* Et redde. ℣. Gloria & honor Patri & Filio & Spiritui Sancto in secula seculorum amen. *P.* Et redde.

Dicat Presb. Per omnia semper secula seculorum. ℟. Amen.

In adventu Domini non dicimus: Gloria in excelsis *Dominicis diebus & feriis: sed tantum diebus festivis.* *Oratio.*

DEus qui per angelicos choros adventum filii tui Domini nostri Jesu Christi annunciare voluisti: qui per Angelorum preconia gloria in excelsis Deo & in terra pax hominibus bone voluntatis adclamantibus demonstrasti: concede ut in hujus Dominice Resurrectionis Festivitate: pax terris reddita convalescat: & fraterne delectionis charitate innovata permaneat. ℟. Amen.

Dicat Sacerdos. Per misericordiam tuam Deus noster qui es benedictus: & vivis & omnia regis in secula seculorum. ℟. Amen. ℣. Dominus sit semper vobiscum. ℟. Et cum spiritu tuo.

Lectio libri Esaye prophete. ℟. Deo gratias. *Cap.X.*

ECce dominator Dominus exercituum confringet laguunculam in terrore: & excelsi statura succindentur: & sublimes humiliabuntur: & subvertentur condensa saltus ejus ferro: & Libanus cum excelsis
XI. cadet. Et egredietur virga de radice Jesse: & flos de radice ejus ascendet: & requiescet super eum spiritus Domini: spiritus sapientie & intellectus: spiritus consilii & fortitudinis: spiritus scientie & pietatis: & replebit eum spiritus timoris Domini. Non secundum visionem oculorum judicabit: neque secundum auditum aurium arguet: sed judicabit in justicia pauperes: & arguet in equitate pro mansuetis terre. Et percuciet terram virga oris sui: & spiritu labiorum suorum interficiet impium. Et erit justicia cingulum lumborum ejus: & fides cinctorium renum ejus. Habitabit lupus cum agno: & pardus cum hedo accubabit. Vitulus & leo & ovis simul morabuntur: & puer parvulus minabit eos. Vitulus & ursus pascentur: simul requiescent catuli eorum: & leo quasi bos comedet paleas. Et delectabitur infans ab ubere super foramina aspidis: & in caverna reguli: qui ablactatus fuerit: manum suam mittet. Non nocebunt & non occident in universo monte sancto meo: quia repleta est terra scientia Domini: sicut aque maris operientis. In die illa radix Jesse qui stat in signum populorum: ipsum gentes deprecabuntur: & erit sepulchrum ejus gloriosum. ℟. Amen.

Dicat Presb. in cornu sinistrum Altaris. Dominus sit semper vobiscum. ℟. Et cum.

Psallendo. Qui dat nivem sicut lanam: nebulam velut cinerem spargit: qui emittit christallum suam sicut frustra panis. Ante faciem frigoris ejus qui subsistet? ℣. Mittit verbum suum & liquefaciet ea: flat spiritus ejus & fluent aque. *P.* Ante. *Dicat Sacerdos.* Silentium facite.

Sequentia Epistole Pauli Apostoli ad Romanos. Respon. Chorus. Deo gratias. *Ca.XV.*

FRatres: Certus sum ego ipse de vobis: quoniam & ipsi pleni estis dilectione: repleti omni scientia: ita ut possitis alterutrum monere. Audatius autem scripsi vobis fratres ex parte: tanquam in memoriam vos reducens: propter gratiam que data est mihi a Deo: ut sim Minister Christi Jesu in gentibus: sanctificans Evangelium Dei: ut fiat oblatio gentium accepta & sanctificata in Spiritu Sancto. Habeo igitur gloriam in Christo Jesu ad Deum. Non enim audeo aliquid loqui eorum que per me non efficit Christus: in obedientiam gentium. In verbo: & factis: in virtute signorum & prodigiorum: in virtute Spiritus Sancti: ita ut ab Hierusalem per circuitum usque ad Illiricum repleverim evangelium Christi. Sic autem predicavi hoc evangelium: non ubi nominatus est Christus: ne super alienum fundamentum edificarem: sicut scriptum est. Quibus non

est annunciatum de eo videbunt: & qui non audierunt intelligent. Propter quod & impediebar plurimum venire ad vos: & prohibitus sum usque adhuc. Nunc vero ulterius locum non habens in his regionibus: cupiditatem autem habens veniendi ad vos ex multis jam precedentibus annis: cum in Hispaniam proficisci cepero: spero quod preteriens videam vos: & a vobis deducar illuc: si vobis ex parte primum fruitus fuero. Nunc igitur proficiscar in Hierusalem ministrare sanctis. Probaverunt enim Macedonia & Achaya collationem aliquam facere in pauperes sanctorum qui sunt in Hierusalem. Placuit enim eis & debitores sunt eorum. Nam si spiritualium eorum participes facti sunt gentiles: debent & in carnalibus ministrare eis. Hoc igitur cum consummavero & assignavero eis fructum hunc: proficiscar per vos in Hispaniam. Scio autem quoniam veniens ad vos: in abundantia benedictionis Christi veniam. ℟. Amen.

Dicat Sacerdos. Dominus sit semper vobiscum. ℟. Et cum.

Lectio sancti Evangelii secundum Lucam. III. Cap. ℟. *Chorus*. Gloria tibi Domine.

ANno quintodecimo Imperii Tiberii Cesaris: procurante Pontio Pilato Judeam: Tetrarcha autem Galilee Herode: Philippo autem fratre ejus Tetrarcha Ituree & Traconitidis regionis: & Lisania Abiline Tetrarcha: sub principibus Sacerdotum Anna & Caipha. Factum est verbum Domini super Johannem Zacharie filium in deserto. Et venit in omnem regionem Jordanis: predicans baptismum penitentie in remissionem peccatorum: sicut scriptum est in libro sermonum Esaye prophete. Vox clamantis in deserto: parate viam Domini: rectas facite semitas ejus. Omnis vallis implebitur: & omnis mons & collis humiliabitur. Et erunt prava in directa: & aspera in vias planas: & videbit omnis caro salutare Dei. Dicebat ergo ad turbas qui exierant ut baptizarentur ab ipso. Genimina viperarum: quis ostendit vobis fugere a ventura ira? Facite ergo fructus dignos penitentie: & ne ceperitis dicere: patrem habemus Abraam. Dico enim vobis: quia potens est Deus de lapidibus istis suscitare filios Abrahe. Jam enim securis ad radicem arboris posita est. Omnis ergo arbor non faciens fructum bonum: excidetur & in ignem mittetur. Et interrogabant eum turbe dicentes. Quid ergo faciemus? Respondens autem dicebat illis. Qui habet duas tunicas: det non habenti. Et qui habet escas: similiter faciat. Venerunt autem & publicani ut baptizarentur: & dixerunt ad illum. Magister quid faciemus? At ille dixit ad eos. Nihil amplius quam quod constitutum est vobis: faciatis. Interrogabant autem eum & milites dicentes. Quid faciemus & nos? Et ait illis. Neminem concutiatis: neque calumniam faciatis: & contenti estote stipendiis vestris. Existimante autem populo & cogitantibus omnibus in cordibus suis de Johanne: ne forte ipse esset Christus. Respondit Johannes dicens omnibus. Ego quidem aqua baptizo vos: veniet autem fortior me post me: cujus non sum dignus solvere corrigiam calciamentorum ejus: ipse vos baptizabit in Spiritu Sancto & igni. Cujus ventilabrum in manu ejus: & purgabit aream suam: & congregabit triticum in horreum suum: paleas autem comburet igni inextinguibili. Multa quidem & alia exhortans: evangelizabat populo. ℟. Amen.

Dicat Presb. Dominus sit semper vobiscum. ℟. Et cum. *Dicat Chorus*. *Lauda*. Alleluja. ℣. Mitte nobis Domine auxilium de sancto: & de Syon tuere nos alleluja.

Interim quod Chorus dicit alleluja: *offert Sacerdos hostiam cum calice & cum orationibus que sequuntur*.

ACceptabilis sit majestati tue omnipotens eterne Deus hec oblatio: quam tibi offerimus pro reatibus & facinoribus nostris: & pro stabilitate sancte catholice & apostolice fidei cultoribus: per Christum Dominum nostrum. In nomine Patris ✠ & Filii & Spiritus Sancti. Amen.

Dimittendo patenam super corporales. Deinde accipiat calicem sanctificando sic. In nomine Patris ✠ & Filii & Spiritus Sancti amen.

Oratio.

OFferimus tibi Domine calicem ad benedicendum sanguinem Christi filii tui:

tui: deprecamurque clementiam tuam: ut ante conspectum divine majestatis tue: cum odore suavitatis ascendat. Per eundem Christum Dominum nostrum amen.

Ponat calicem super aram: & accipiat filiolam sine sanctificatione & ponat super calicem dicendo sic. *Oratio.*

HAnc oblationem quesumus Domine placatus admitte: & omnium offerentium eorum pro quibus tibi offertur peccata indulge. Per Christum Dominum nostrum amen. *Et dicat junctis manibus inclinando se.* *Oratio.*

IN spiritu humilitatis & in animo contrito suscipiamur Domine a te: & sic fiat sacrificium nostrum: ut a te suscipiamur hodie: ut placeat tibi Domine Deus. Veni Sancte Spiritus sanctificator: sanctifica hoc sacrificium de manibus meis sibi preparatum.

Hic ponat incensum in thuribulo & incenset sacrificium si placuerit: postea inclinet se Sacerdos in medium Altaris junctis manibus: & dicat alta voce. Adjuvate me fratres in orationibus vestris & orate pro me ad Deum. *Chorus respondeat.* Adjuvet te pater & Filius & Spiritus Sanctus.

Et sacerdos vertat se ad populum; & faciat offertorium si voluerit. Et dicat Chorus. *Sacrificium.*

REgnabit Dominus in Hierusalem: & in conspectu seniorum alleluja. ℣. Hec dicit Dominus: erit quasi pater habitantibus Hierusalem: & qui inhabitat in Syon: & dabo clavem domus David super humeros ejus & aperiet: & non est qui claudat Hierusalem alleluja.

Hic accipiat Sacerdos aquam in manibus & dicat silentio super oblationem cum tribus digitis. In nomine Patris ✠ & Filii & Spiritus Sancti regnas Deus in secula seculorum amen.

Inclinet se ante Altare & dicat in silentio istam orationem.

ACcedam ad te in humilitate spiritus mei: loquar te: quia multam spem fortitudinem dedisti me: tu ergo fili David qui revelatus mysterio: ad nos in carnem venisti: clave crucis tue secreta cordis mei adaperi: mittens unum de Seraphim qui candens carbo ille qui de altari tuo sublatus est: sordentia labia mea emundat: mentem & jubilet: docendi materiam subministret: ut lingua que proximorum utilitati per charitatem servit ne erroris insonet casum: sed veritatis resultet sine fine preconium: per te Deus meus: qui vivis & regnas in secula seculorum amen.

Incipit Missa. Dicat Presb. Dominus sit semper vobiscum. ℟. Et cum. *Oratio.*

ADventum Domini nostri Jesu Christi fratres dilectissimi votis omnibus prestolantes: Dei patris omnipotentiam imploremus: ut corda nostra purificet: & corpora immaculata conservet. Det abilitatem fidelium mentibus fideliter querere: quod saluti possit prodesse. Expectemus conscientia secura venturum: quem super omnem principatum & potestates credimus exaltatum. Simus etiam per singula momenta solliciti: ut mereamur habere propicium quem credimus & fatemur ad judicandos nos vivos & mortuos in gloria esse venturum. ℟. Amen.

Dicat Presb. Per misericordiam tuam Deus noster qui es benedictus & vivis & omnia regis in secula seculorum. ℟. Amen.

Dicat Presb. elevando manus. Oremus. ℟. *Chorus.* Agyos: agyos: agyos. Domine Deus Rex eterne tibi laudes & gratias. *Postea dicat Presbiter.* Ecclesiam sanctam Catholicam in orationibus in mente habeamus: ut eam Dominus fide & spe & charitate propicius ampliare dignetur: omnes lapsos captivos infirmos atque peregrinos in mente habeamus: ut eos Dominus propicius redimere: sanare & confortare dignetur. ℟. *Chorus.* Presta eterne omnipotens Deus. *Dicat Chorus aliam orationem.*

PUrifica Domine Deus Pater omnipotens pectorum archana nostrorum: cunctasque propicius maculas ablue peccatorum: ac presta Domine: ut beneficio pietatis tue nostris criminibus emundati: metuendum: terribilemque adventum Domini nostri Jesu Christi filii tui expectemus interriti. Sicque te miserante: hic percipere mereamur omnium veniam delictorum: ut tuum in futuro judicium nobis sentiamus omnino mitissimum: & dextere tue participes facti: a te mereamur perpetue vite percipere premium: tuumque consequamur invictum infinitum & fortissimum regnum. ℟. Amen. *Dicat Presb.* Per misericordiam tuam Deus noster in cujus conspectu sanctorum Apostolorum & Martyrum Confessorum atque Vir-

ginum nomina recitantur. ℟. *Chorus*. Amen. *Dicat Presb.* Offerunt Deo Domino oblationem Sacerdotes nostri: Papa Romensis: & reliqui pro se & pro omni clero ac plebibus ecclesie sibimet consignatis: vel pro universa fraternitate: item offerunt universi Presbiteri Diachoni: Clerici ac populi circumastantes: in honorem sanctorum pro se & suis. ℟. *Chorus*. Offerunt pro se & pro universa fraternitate.

Dicat Sacerdos. Facientes commemorationem beatissimorum Apostolorum & Martyrum: gloriose Sancte Marie Virginis. Zacharie. Joannis. Infantum. Petri. Pauli. Johannis. Jacobi. Andree. Philippi. Thome. Bartholomei. Matthei. Jacobi. Symonis & Jude. Matthie. Marci & Luce. ℟. *Chorus*. Et omnium Martyrum. *Dicat Sacerdos*. Item pro spiritibus pausantium. Hilarii. Athanasii. Martini. Ambrosii. Augustini. Fulgentii. Leandri. Isidori. David. Juliani. Item Juliani. Petri. Item Petri. Johannis. Servi Dei. Visitani. Viventi. Felici. Cipriani. Vincentii. Gerontii. Zacharie. Cenapoli. Dominici. Justi. Saturnini. Salvati. Item Salvati. Bernardi. Reimundi. Johannis. Celebruni. Gundisalvi. Martini. Roderici. Johannis. Guterii. Sancii. Item Sancii. Dominici. Juliani. Philippi. Stephani. Johannis. Item Johannis. Felicis. ℟. *Chorus*. Et omnium pausantium. *Dicat Presb.*

Post nomina.

TE quesumus Domine Jesu Christe: ut dilectio adventus tui ita in nobis permaneat: ne a te corda nostra unquam recedant. Sicque nos jam in eternam advocationem ascribe: ut ad futurum non confundamur: cum ad judicandum veneris orbem. ℟. *Chorus*. Amen.

Dicat Presb. Quia tu es vita vivorum: sanitas infirmorum: ac requies omnium fidelium defunctorum in eterna secula seculorum. ℟. *Chorus*. Amen.

Dicat Presb. Oratio ad patrem;

DOmine Deus omnipotens: qui pro humani generis redemptione coeternum tibi coequalemque filium angelica annunciatione: per Marie Virginis uterum usque ad nos voluisti transmittere: atque ante ipsius filii tui adventum Johannem dignatus es destinare preconem. Ut per ejus veridicam in deserto heremi predicationem: populus penitens veternorum facinorum acciperet veniam: per novi autem hominis Dei Regnum evangelizantis divine Trinitatis plenam mundus consequi mereretur ineffabilem gratiam. Dona nobis in hoc tempore adventus unigeniti tui eandem pacis gratiam: quam in preterita largire dignatus es secula: & illis nos in occursu fidei socies numerandos: quos in fidei primordio a Johanne in Jordane penitentie undis aquarum ablutos: a te postremo per filium in Spiritu Sancto & igni cognoscimus baptizatos. *Respondeat Chorus*. Amen. *Dicat Presb.* Quia tu es vera pax nostra & charitas indisrupta vivis tecum & regnas cum Spiritu Sancto unus Deus in secula seculorum. ℟. *Chorus*. Amen.

Dicat Presb. elevatis manibus in celum. Gratia Dei Patris omnipotentis: pax ac dilectio Domini nostri Jesu Christi: & communicatio Spiritus Sancti: sit semper cum omnibus nobis. ℟. *Chorus*. Et cum hominibus bone voluntatis. *Dicat Presb.* Quomodo astatis pacem facite. ℟. *Chorus*. Pacem meam do vobis: pacem meam commendo vobis: non sicut mundus dat pacem do vobis. ℣. Novum mandatum do vobis ut diligatis invicem. *Reiteretur*. Pacem meam do vobis. ℣. Gloria & honor patri & Filio & Spiritui Sancto in secula seculorum amen. *Reiteretur*. Pacem meam. *Interimquod Chorus dicit*. Pacem meam: *accipiat Sacerdos pacem de patena dicendo sic*. Habete osculum dilectionis & pacis: ut apti sitis sacrosanctis mysteriis Dei. *Et statim det pacem Diacono vel puero: & puer populo. Postea inclinet se Sacerdos junctis manibus & dicat*. Introibo ad altare Dei mei. *Respondeat Chorus*. Ad Deum qui letificat juventutem meam. *Presbiter ponat manus super calicem & dicat*. Aures ad Dominum. ℟. *Chorus*. Habemus ad Dominum. *Dicat Presb.* Sursum corda. ℟. *Chorus*. Levemus ad Dominum. *Dicat Presb. inclinando se junctis manibus*. Deo ac Domino nostro Jesu Christo filio Dei qui est in celis dignas laudes dignasque gratias referamus. *Et dicendo*. Gratias referamus. *Elevet Sacerdos manus in altum*. ℟. *Chorus*. Dignum & justum est. *Postea dicat Presbiter*. *Inlatio*.

Dignum & justum est. Nos tibi gratias agere; Domine sancte Pater eterne omnipotens Deus: per Jesum Christum filium tuum Dominum nostrum. Quem Johannes fidelis amicus precessit nascendo: precessit in desertis heremi predicando: precessit baptizando. Viam quoque preparans judicii ac redemptoris: convocavit peccatores ad penitentiam: & populum salvatori adquirens baptizavit in Jordane peccata propria confitentes. Non homines innovando plenam conferens gratiam: sed piissimi Salvatoris ammonens expectare presentiam. Non remittens ipse peccata ad se venientibus: sed remissionem peccatorum ad futurum pollicens esse credentibus. Ut descendentibus in aqua penitentie: ab illo speraretur remedium indulgentie: quem venturum audiebant plenum dono veritatis & gratie. Baptizatus igitur ab eo Christus ex elemento visibili & spiritu invisibili. Ducebantur per obedientiam ad misericordiam per filium sterilis: ad filium virginis. Per Johannem hominem magnum: ad Christum hominem Deum. Quem cum Patre, & Spiritu Sancto adorant angeli atque archangeli: throni dominationes: & potestates ita dicentes. ℟. *Chorus*. Sanctus. Sanctus. Sanctus Dominus Deus Sabbaoth: pleni sunt celi & terra gloria majestatis tue: osanna filio David; osanna in excelsis. Benedictus qui venit in nomine Domini osanna in excelsis.

Dicat Presbyter post Sanctus.

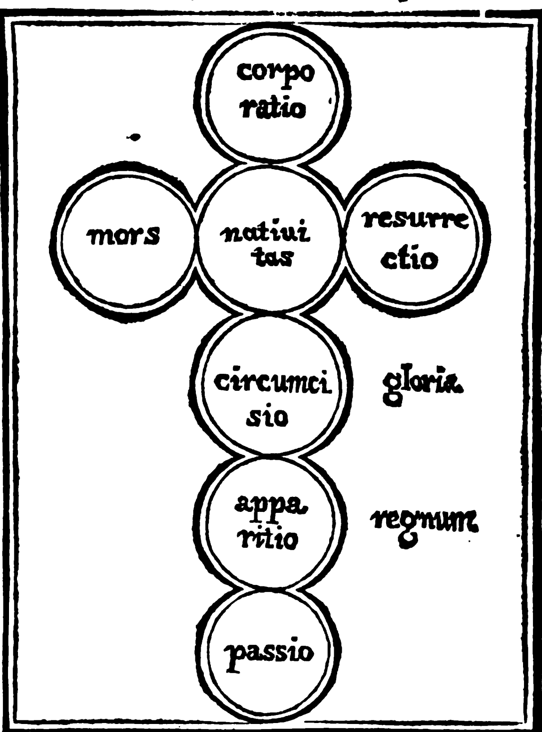
Vere sanctus & gloriosus Dominus noster Jesus Christus filius tuus. Quem olim credimus incarnatum fuisse pro salute humani generis: & nunc expectamus ad judicium venturum in gloria claritatis cum omnibus sanctis: ipse Dominus ac redemptor eternus. *Deinde dicat Presb. in silentio junctis manibus inclinando se ante Altare hanc Orationem.*

Adesto adesto Jesu bone pontifex in medio nostri: sicut fuisti in medio discipulorum tuorum: sancti ✠ fica hanc oblationem: ✠ ut sanctificata ✠ sumamus per manus sancti angeli tui sancte Domine ac redemptor eterne. Dominus noster Jesus Christus in qua nocte tradebatur accepit panem: & gratias agens bene ✠ dixit ac fregit: deditque discipulis suis dicens. Accipite & manducate. Hoc: est: corpus: meum: quod: pro: vobis: tradetur. *Hic elevatur corpus*. Quotiescumque manducaveritis: hoc facite in meam ✠ commemorationem. Similiter & calicem postquam cenavit dicens. Hic ✠ est: calix: novi: testamenti: in: meo: sanguine: qui: pro: vobis: &: pro: multis: effundetur: in: remissionem: peccatorum. *Hic elevetur calix coopertus cum filiola*. Quotiescumque biberitis hoc facite in meam ✠ commemorationem. *Et cum perventum fuerit ubi dicit*. In meam commemorationem. *Dicat Presb. alta voce omnibus diebus preter festivis: pari modo ubi dicit* In claritatem de celis. *Et qualibet vice respondeat Chorus.* Amen. Quotiescumque manducaveritis panem hunc & calicem istum biberitis: mortem Domini annunciabitis donec veniet. In claritatem ✠ de celis. ℟. *Chorus.* Amen.

Dicat Presb. post pridie. Oratio.

Domine Jesu Christe hanc hostiam vivam illustratione adventus sanctifica ut ex ea libantes: mundemur a crimine: & tuam gratiam mereamur percipere sine fine. ℟. Amen. *Postea dicat Presb.*

Te prestante sancte Domine: quia tu hec omnia nobis indignis servis tuis: valde bona creas: sancti ✠ ficas: vivificas ✠ benedi ✠ cis ✠ ac prestas nobis: ut sit benedicta a te Deo nostro in secula seculorum. ℟. *Chorus*. Amen. *Et tunc Presb. accipiat corpus Domini de patena & ponat super calicem discoopertum: & dicat alta voce omnibus diebus videlicet festivis & Dominicis: preter in locis in quibus erit*

ani-

Hoc: est: enim: corpus: meum.

Hic: est: enim: calix: sanguinis: mei: novi: &: eterni: testamenti: mysterium: fidei: qui: pro: vobis: &: pro: multis: effundetur: in: remissionem: peccatorum.

antiphona propria ad confractionem panis. Dominus sit semper vobiscum. ℟. Et cum. *Dicat Presb.* Fidem quam corde credimus: ore autem dicamus. *Et elevet Sacerdos Corpus Christi ut videatur a populo. Et dicat Chorus simbolum bini ac bini videlicet.*

CRedimus in unum Deum Patrem omnipotentem. Factorem celi & terre, Visibilium omnium & invisibilium conditorem, Et in unum Dominum nostrum Jesum Christum Filium Dei Unigenitum. Et ex Patre natum ante omnia secula Deum ex Deo. Lumen ex lumine. Deum verum ex Deo vero, Natum non factum. Omousion Patri hoc est ejusdem cum Patre substantie. Per quem omnia facta sunt que in celo & que in terra. Qui propter nos homines & propter nostram salutem descendit de celis, Et incarnatus est de Spiritu Sancto ex Maria Virgine & homo factus est. Passus sub Pontio Pilato. Sepultus tertia die resurrexit. Ascendit ad celos sedet ad dexteram Dei Patris omnipotentis. Inde venturus est judicare vivos & mortuos. Cujus regni non erit finis. Et in Spiritum Sanctum Dominum vivificatorem: & ex Patre & Filio procedentem. Cum Patre & Filio adorandum & conglorificandum. Qui locutus est per Prophetas. Et unam sanctam Catholicam & Apostolicam Ecclesiam. Confiteor unum baptisma in remissionem peccatorum. Expectamus resurrectionem mortuorum: & vitam venturi seculi.
Amen.

Et deinde faciat Presbyter sic. Frangat Eucharistiam per medium: & ponat mediam partem in Patena: & de alia parte faciat quinque particulas & ponat in Patena: & accipiat aliam partem & faciat quatuor particulas & ponat in Patena similiter per ordinem facte per rotas istas que supra sunt. Et statim purget bene digitos: & cooperto calice fiat memento pro vivis. Postea dicat Presbyter ad orationem Dominicam equaliter istam orationem.

Oremus.

VErbum Patris quod cum factum es ut habitares in nobis. Presta nobis ut qui te venisse jam credimus: ab omni peccatorum eruamur contagione: cum preceptionis tue oraculis proclamaverimus e terris.

PAter noster qui es in celis. ℟. Amen. Sanctificetur nomen tuum. ℟. Amen. Adveniat regnum tuum. ℟. Amen. Fiat voluntas tua: sicut in celo & in terra. ℟. Amen. Panem nostrum quotidianum da nobis hodie. ℟. Quia tu Deus es. Et dimitte nobis debita nostra: sicut & nos dimittimus debitoribus nostris. ℟. Amen. Et ne nos inducas in temptationem. ℟. Sed libera nos a malo. *Dicat Presb.* Liberati a malo: confirmati semper in bono: tibi servire mereamur Deo ac Domino nostro. Pone Domine finem, *Hic percutiat pectus:* peccatis nostris: da gaudium tribulatis: prebe redemptionem captivis: sanitatem infirmis: requiemque defunctis, Concede pacem & securitatem in omnibus diebus nostris: frange audaciam inimicorum nostrorum: & exaudi Deus orationes servorum tuorum omnium fidelium Christianorum in hac die & in omni tempore. Per Dominum nostrum Jesum Christum filium tuum: qui tecum vivit & regnat in unitate Spiritus Sancti Deus, Per omnia secula seculorum. ℟. Amen. *Sic faciat Presb. Accipiat modo particulam que dicitur* regnum *de Patena: & ponat super calicem: in tempore resurrectionis videlicet dicat tribus vicibus.* Vicit leo de tribu Juda radix David alleluja. ℟. *Chorus qualibet vice.* Qui sedes super Cherubin radix David alleluja. *Et postea dicat istam orationem inter se submissa voce.*

SAncta sanctis & conjunctio corporis Domini nostri Jesu Christi: sit sumentibus & potantibus nobis ad veniam: & defunctis fidelibus prestetur ad requiem. *Et mittat particulam in calicem & cooperiat calicem: & dicat alta voce sic: si non fuerit ibi Diachonus.* Humiliate vos benedictioni. Dominus sit semper vobiscum. ℟. Et cum spititu. *Benedictio.* Illustret vos unigenitus filius Dei lumine adventus sui: qui vos redimere non dedignatus est precio sanguinis proprii. ℟. Amen. Accingat vos virtutibus pacis: & ditet muneribus copiosis. ℟. Amen. Ipsumque Dominum semper habeatis protectorem: quem omnipotens Pater suscitavit de tribu Juda victorem. ℟. Amen.

Dicat Presb. Per misericordiam ipsius Dei nostri: qui est benedictus & vivit & omnia

& omnia regit in secula seculorum . ℟. Amen . Dominus sit semper vobiscum. ℟. Et cum. *Dicat Chorus*. Gustate & videte quam suavis est Dominus alleluja : alleluja : alleluja . ℣. Benedicam Dominum in omni tempore : semper laus ejus in ore meo . P. Alleluja: alleluja: alleluja . ℣. Redimet Dominus animas servorum suorum : & non derelinquet omnes qui sperant in eum . P. Alleluja : alleluja : alleluja . ℣. Gloria & honor Patri & Filio & Spiritui Sancto in secula seculorum . Amen . P. Alleluja : alleluja : alleluja . *In dicendo*. Gustate & videte . *Accipiat Presbyter aliam particulam sequentem que dicitur* Gloria . *Et ponat super calicem & dicat cum silentio istam orationem* .

PAnem celestem de mensa Domini accipiam : & nomen Domini invocabo . *Et dicat Sacerdos* . Memento pro mortuis: *tenendo illam particulam super calicem : & dicto* Memento *dicat istas orationes que sequuntur* .

DOmine Deus meus : da mihi corpus & sanguinem Filii tui Domini nostri Jesu Christi ita sumere : ut per illud remissionem omnium peccatorum merear accipere : & tuo sancto Spiritu repleri Deus noster : qui vivis & regnas in secula seculorum . Amen . *Oratio* .

AVe in evum sanctissima caro Christi imperpetuum summa dulcedo : panem celestem accipiam & nomen Domini invocabo . *Hic faciat signum cum hostia & sumat particulam quam in manu habet & cooperiat calicem & veniat ad Patenam : & consumat omnes particulas per ordinem . Et deinde accipiat patenam & ponat super calicem & purget bene cum digito pollicis & dicat hanc orationem* .

AVe in evum celestis potus : qui mihi ante omnia & supra omnia dulcis es.

Alia oratio .

COrpus & sanguis Domini nostri Jesu Christi custodiat corpus & animam meam in vitam eternam. Amen . *Hic accipiat sanguinem : & dum Sacerdos sumpserit sanguinem dicat immediate hanc orationem* .

DOmine Deus meus Pater & Filius & Spiritus Sanctus : fac me te semper querere & diligere : & a te per hanc sanctam communionem quam sumpsi nunquam recedere: quia tu es Deus & preter te non est alius in secula seculorum . Amen . *Cantet Chorus comm.* Refecti corpore & sanguine te laudamus Domine . Alleluja : alleluja: alleluja . *Eat Sacerdos ad cornu Altaris & dicat hanc orationem* .

REfecti Christi corpore & sanguine pariter: quia sanctificati Deo Patri omnipotenti gratias referamus : ut nos in eandem refectionem & sanctificationem habentes hic : & in futuro seculo gloriam percipiamus . ℟. Amen . *Dicat Presb.* Per misericordiam tuam Deus noster qui es benedictus & vivis & omnia regis in secula seculorum . ℟. Amen . Dominus sit semper vobiscum . ℟. Et cum . *Dicat Presb. vel Diachonus* . Solennia completa sunt in nomine Domini nostri Jesu Christi: votum nostrum sit acceptum cum pace . ℟. Deo gratias . *Ista oratio supradicta sit in medium altaris . In ista Missa & in aliis non vertitur Sacerdos ad populum nisi quando dixerit* . Adjuvate me fratres in orationibus vestris.

IN SECUNDO DOMINICO DE ADVENTU DOMINI .

Ad Missam . Officium .

SUper montem altissimum ascende tu qui evangelizas Syon : exalta in fortitudine vocem tuam qui evangelizas Hierusalem . Dic civitatibus Juda alleluja : alleluja . ℣. Deus manifeste veniet & Deus noster & non silebit . P. Dic civitatibus . ℣. Gloria & honor Patri & Filio & Spiritui Sancto in secula seculorum . Amen . P. Dic civitatibus. *Dicat Presb.* Per omnia semper secula seculorum . ℟. Amen . *Dicat Presb. Oratio* .

DEus qui per angelicos choros : *ut supra in prima Missa . Et dicta oratione dicat Presb.* Per misericordiam tuam Deus noster qui es benedictus & vivis & omnia regis in secula seculorum. ℟. Amen. *Dicat Presb.* Dominus sit semper vobiscum. ℟. Et cum . *Sicut dictum est in prima Missa . Dicat Chorus . Lectio libri Esaye prophete* . ℟. Deo gratias . *Ca. LI.*

HEc dicit Dominus . Audite qui scitis justum : populus meus : lex mea in corde eorum . Nolite timere obprobrium hominum : & blasphemias eorum ne metuatis . Sicut enim vestimentum : sic comedet eos vermis : & sicut lanam : sic devorabit eos tinea . Salus autem mea in sempiternum erit : & justicia mea in generationes generationum . Consurge consurge : induere fortitudinem bra-

chium Domini: consurge sicut in diebus antiquis: in generationibus seculorum. Numquid non tu percussisti superbum: vulnerasti draconem? Numquid non tu siccasti mare: aquam abyssi vehementis? Qui posuisti profundum maris viam: ut transirent liberati: Et nunc quid redempti sunt a Domino: revertentur & venient in Syon laudantes: & leticia sempiterna super capita eorum. Gaudium & leticiam obtinebunt: & fugiet dolor & gemitus. Ego ego ipse consolabor vos. ℟. Amen. *Dicat Presb.* Dominus sit semper vobiscum. ℟. Et cum spiritu. *Dicat Chorus.* ℟. Excita potentiam tuam Domine. Et veni ad liberandum nos. ℣. Qui regis Israel intende qui deducis velut ovem Joseph appare. *P.* Et veni. *Dicat Presb.* Silentium facite.

Dicat Chorus.

Sequentia epistole Pauli apostoli ad Romanos. ℟. Deo gratias. *XIII.*

FRatres. Omnis anima potestatibus sublimioribus subdita sit. Non est enim potestas nisi a Deo. Que autem sunt a Deo: ordinata sunt. Itaque qui potestati resistit: Dei ordinationi resistit. Qui autem resistunt: ipsi sibi damnationem acquirunt. Nam principes non sunt timori boni operis: sed mali. Vis autem non timere potestatem: bonum fac: & habebis laudem ex illa. Dei enim minister est tibi in bonum. Si autem malum feceris: time. Non enim sine causa gladium portat. Dei enim minister est: vindex in iram ei qui malum agit. Ideo enim necessitati subditi estote: non solum propter iram: sed etiam propter constantiam: & tributa prestantes. Ministri enim sunt Dei: in hoc ipsum servientes. Reddite ergo omnibus debita. Cui tributum: tributum: Cui vectigal: vectigal. Cui timorem: timorem. Cui honorem: honorem. Nemini quicquam debeatis: nisi ut invicem diligatis. ℟. Amen. *Dicat Presbyter vel Diaconus.*

Lectio sancti Evangelii secundum Mattheum. *XI. Capi.*

IN illo tempore. Cum audisset Johannes in vinculis opera Christi: mittens duos de discipulis suis: ait illi. Tu es qui venturus es: an alium expectamus? Et respondens Jesus ait illis. Euntes renunciate Johanni que audistis & vidistis. Ceci vident: claudi ambulant: leprosi mundantur: surdi audiunt: mortui resurgunt: pauperes evangelizantur. Et beatus est qui non fuerit scandalizatus in me. Illis autem abeuntibus: cepit Jesus dicere ad turbas de Johanne. Quid existis in desertum videre? Arundinem vento agitatam? Sed quid existis videre? Hominem mollibus vestitum: Ecce qui mollibus vestiuntur: in domibus regum sunt. Sed quid existis videre? Prophetam? Etiam dico vobis: & plusquam Prophetam. Hic enim est de quo scriptum est. Ecce ego mitto angelum meum ante faciem tuam: qui preparabit viam tuam ante te. Amen dico vobis: non surrexit inter natos mulierum major Johanne Baptista. Qui autem minor est in regno celorum major est illo. A diebus autem Johannis Baptiste usque nunc regnum celorum vim patitur: & violenti rapiunt illud. Omnes enim prophete & lex: usque ad Johannem prophetaverunt. Et si vultis recipere: ipse est Helias qui venturus est. Qui habet aures audiendi audiat. ℟. Amen. *Dicat Presb.* Dominus sit semper vobiscum. ℟. Et cum spiritu tuo. *Dicat Chorus.* Lauda. Alleluja. ℣. Deus convertens vivificabis nos: & plebs tua letabitur in te. *P.* Alleluja. *Dicat Presb.* Adjuvate me fratres in orationibus vestris: & orate pro me ad Deum. *Respondeat Chorus.* Adjuvet te Pater & Filius & Spiritus Sanctus. *Dicat Chorus. Sacrificium quod dicitur offertorium.* Venient ad te populi multi alleluja: & reges gentium per portas tuas ingredientur: & vocaberis civitas Domini. Fidelis Syon ultra non eris derelicta alleluja: alleluja. ℣. Hec dicit Dominus dabo in pace principes tuos Syon: & Sacerdotes tuos in exultatione: & letabuntur in salutare muri tui in eternum & in seculum seculi. *P.* Fidelis Syon. *Dum dicitur sacrificium offerat hostiam Sacerdos in calice cum orationibus. Hic incipit Missam dicendo.* Dominus sit semper vobiscum. ℟. Et cum spiritu tuo.

Missa.

ACcedentes ad mensam terribilis omnipotentis Dei: cum summo gaudio Domino Deo nostro illibatas hostias offe-

offeramus fratres charissimi: quia dignatus est filii sui adventum per Johannem Baptistam hominibus nunciare. Sic enim affatur. Venit & fortior me post me: cujus non sum dignus corrigiam calciamenti solvere. Quos ego tingo in aqua baptismi: ipse baptizat in Spiritu Sancto & igni. Quia ipse est filius Dei: quem princeps angelice milicie per uterum Virginis sacre in mundo annunciavit venire. Poscamus ergo Deum Patrem: ut hec que ob solemnitatem adventus Filii sui offerimus holocausta: non discutiens nostra peccata: in suo conspectu efficiat graciosa.

℟. Amen.

Dicat Presb. Per misericordiam tuam Deus noster qui es benedictus & vivis &c. *ut supra fol.* III.

Postea dicat Orationem.

Oratio.

JOcundatur Domine & tripudiat terra: quia Verbum caro factum habitat in sacre Virginis membra. In cujus adventu omnis de captivitate redimitur terra: que detinebatur per trasgressionem Ade in obscurata gehenna. Nunc moveatur mare & omnia que in eis sunt: montes exultent & omnia ligna silvarum: quia Deus homo dignatur per uterum Beate Virginis Marie: de celo in mundum venire. Per ipsius igitur adventum te deprecamur omnipotens Deus: ut nostre carnis fragilitatem a vinculis peccatorum absolvas: & presenti familie tue misericordia plenus occurras.

℟. Amen.

Dicat Presbyt. Per misericordiam tuam Deus noster in cujus conspectu. *Ut supra fol.* IIII.

Post nomina.

DOmine Jesu Christe quem venturum esse credimus judicem: qui jam dudum in primo adventu glorie tue propter nostra scelera humilis venire dignatus es: Petimus: ut dum adventus clementie tue secundus advenerit: nostra nomina absterso peccato: cum sanctis tuis facias prenotari.

℟. Amen.

Dicat Presb. Quia tu es vita vivorum. *Ut supra fol.* IIII.

Ad pacem.

JEsu virtus infirmitatis nostre: qui sine manibus precidentium lapis verus es abscisus a monte: quo omnis latitudo repleta est terre. Tu corda nostra reple dono pacis & gratie: ut qui incarnationis tue celebramus solennia: per pacis bonum future examinationis liberemur a pena.

℟. Amen.

Dicat Presb. Quia tu es vera pax nostra &c. Gratia Dei Patris &c. *Et postea dicat.* Introibo ad Altare Dei mei &c. *Quere supra fol.* IIII.

Inlatio.

DIgnum & justum est: vere equum & salutare est: Domini nostri Jesu Christi adventum in mirabilibus predicare: quem inter homines nasciturum celestis nuncius nunciavit. Virgo terrena dum salutaretur audivit: Spiritus Sanctus in utero: dum veniret creavit: ut Gabriele pollicente: Maria credente: Dei verbo Spiritu cooperante: sequeretur salutationem Angelicam securitas: promissionem perficeret veritas: ut altissimi obumbrante virtute: didicisset se esse fecunda virginitas. Ecce concipies in utero & paries filium: Angelus predicavit: & quomodo fiet istud Maria respondit. Sed quia hec credendo non dubitando respondit: implevit Spiritus Sanctus quod Angelus spopondit. Virgo ante conceptum: Virgo semper futura post partum. Deum suum prius mente: dehinc ventre concepit: salutem mundi prima suscepit. Virgo plena gratia Dei: & ideo vera mater Filii Dei: quem adorant Angeli. Throni. Dominationes. Et Potestates ita dicentes.

Dicat Chorus. Sanctus. Sanctus. Sanctus.

Post Sanctus dicat Presb.

VEre Sanctus: vere benedictus Dominus noster Jesus Christus Filius tuus. Qui cum in forma Dei esset: semetipsum exinanivit: formam accipiens servi: cum incarnatus in utero Virginis abscondens Divinitatem suam: suscepit infirmitatem nostram: ipse Dominus ac Redemptor eternus.

Postea dicat. Adesto adesto Jesu bone. *Ut supra fol.* V.

Deinde dicat. *Post pridie.*

DEus qui sic dilexisti mundum: ut Filium tuum unigenitum dares pro mundo. Tu hec libamina tibi benedicenda assume: & nobis tue benedictionis dona largire. Ut qui ob mysterium Incarnationis tue hec tibi sacrificia veneranda litamus: horum sacrificiorum propiciationibus: ab omnibus criminibus expiemur. ℟. Amen.

Dicat Presb. Te prestante Sancte Dñe. *Ut supra fol.* V. Dñus sit semper vobiscum. ℟. Et

cum spiritu. *Sicut dictum est retro & omnia alia.* *Ad Orationem Dominicam.*

COnfortamini manus fatigate: roboramini pusillanimes. Hiarescite: nolite timere. Extollite ad Deum manus vestras: & excitate corda. Quia ecce jam in proximo est redemptio nostra. Cujus incarnatio nos redemit: cujus processio nativitatis illuminabit: cujusque etiam preceptum nos docuit orare semper & dicere. Pater noster qui es in celis. *Totum sicut scriptum est retro fol.* VI.

Dicat Presb. Sancta Sanctis: & conjunctio corporis. *Dicat Presb.* Humiliate vos benedictioni. *Benedictio.*

UNigenitus Filius Dei qui incarnatus in mundo oculos illuminavit cecorum: ipse spiritualem in cordibus nostris impertiat intellectum. ℟. Amen.

Quique natus de Virgine adimplevit legem: impleat in nobis omne promissum gratie sue. ℟. Amen.

Ut ejus sine confusione mereamini contueri faciem: cujus Incarnationis solennitatem celebratis amanter. ℟. Amen.

Dicat Presb. Per misericordiam ipsius Dei nostri. *Ut supra. Dicat Chorus.* Gustate & videte. *Et omnia alia que sequuntur ut in primo Dominico de adventu fol.* VI.

Oratio. Refecti Christi corpore. *Et dicat Presb.* In nomine Domini nostri Jesu Christi. Votum nostrum sit acceptum in pace. ℟. Deo gratias.

DOMINICA TERTIA ADVENTUS DOMIMI.

Ad Missam. Officium.

ECce revelabitur gloria Domini gentibus alleluja. Et videbit omnis caro alleluja. Quod os Domini locutum est alleluja alleluja. ℣. Deus manifeste veniet: Deus noster & non silebit. *P.* Quod os. ℣. Gloria & honor Patri & Filio & Spiritui Sancto in secula seculorum amen. *P.* Quod os.

Oratio. Deus qui per angelicos. *Ut supra in prima Missa. Lectio libri Esaye* Prophete. *Cap.* LI.

HEC dicit Dominus. Audite me qui sequimini quod justum est: & queritis Dominum. Attendite ad petram: unde excisi estis: & ad cavernam laci de qua precisi estis. Attendite ad Abraham patrem vestrum: & ad Sarram que peperit vos: quia unum vocavi eum: & benedixi eum: & multiplicavi eum. Consolabitur ergo Dominus Syon: consolabitur omnes ruinas ejus. Et ponet desertum ejus quasi delicias: & solitudinem ejus quasi ortum Domini. Gaudium & leticia invenietur in eo: gratiarum actio: & vox laudis. Attendite ad me popule meus: & tribus mea me audite. Quia lex a me exiet: & judicium meum in lucem populorum requiescet. Prope est justus meus: egressus est Salvator meus: & brachia mea populos judicabunt. Me insule expectabunt: & brachium meum sustinebunt. Levate in celum oculos vestros; & videte sub terra deorsum. Quia celi sicut fumus liquescent: & terra sicut vestimentum atteretur: & habitatores ejus sicut hec interibunt. Salus autem mea in sempiternum erit: & justicia mea non deficiet. ℟. Amen.

Psallendo. Ostende nobis Domine misericordiam tuam. Et salutare tuum da nobis. ℣. Deus tu conversus vivificabis nos: & plebs tua letabitur in te. *P.* Et salutare.

Dicat Presb. Silentium facite. *Sequentia Epistolæ Pauli Apostoli ad Romanos Cap.* XI. ℟. Deo gratias.

FRatres nolo vos ignorare mysterium hoc: ut non sitis vobis ipsis sapientes: quia cecitas ex parte contigit in Israel: donec plenitudo gentium intraret: & sic omnis Israel salvus fieret. Sicut scriptum est. Veniet ex Syon qui eripiat & avertat impietatem ab Jacob: & hoc illis a me testamentum: cum abstulero peccata eorum. Secundum evangelium quidem inimici propter vos: secundum electionem autem charissimi propter patres. Sine penitentia enim sunt dona & vocatio Dei. Sicut enim aliquando & vos non credidistis Deo: nunc autem misericordiam consecuti estis propter illorum incredulitatem: ita & isti nunc non crediderunt in vestram misericordiam: ut & ipsi misericordiam consequantur. Conclusit enim Deus omnia incredulitate: ut omnibus misereatur. O altitudo divitiarum sapientie & scientie Dei: quam incomprehensibilia sunt judicia ejus: & investigabiles vie ejus. Quis enim cognovit sensum Domini: aut quis consiliarius ejus fuit? Aut quis prior dedit illis: & retribuetur ei? Quoniam ex ipso: & per ipsum: & in ipso sunt omnia. Ipsi gloria in secula seculorum. ℟. Amen.

Lectio Sancti Evangelii secundum Mattheum XXI.

ILLO in tempore. Dominus noster Je-

Jesus Christus cum venisset Betphage ad montem Oliveti: misit duos discipulos dicens eis. Ite in castellum quod contra vos est: & statim invenietis asinam alligatam: & pullum cum ea; solvite & adducite mihi. Et siquis vobis aliquid dixerit: dicite quia Dominus his opus habet. Et confestim dimittet eos. Hoc autem factum est: ut impleretur quod dictum est per Prophetam dicentem. Dicite filie Syon: ecce Rex tuus venit tibi mansuetus: sedens super asinam & pullum filium subjugalis. Euntes autem discipuli: fecerunt sicut præcepit illis Jesus. Et adduxerunt asinam & pullum: & imposuerunt super eos vestimenta sua: & eum desuper sedere fecerunt. Plurima autem turba straverunt vestimenta sua in via. Alii autem cedebant ramos de arboribus: & sternebant in via. Turbe autem que precedebant, & que sequebantur: clamabant dicentes: Osanna filio David: benedictus qui venit in nomine Domini: osanna in altissimis. Et cum intrasset Hierosolimam: commota est universa civitas dicens. Quis est hic? Populi autem dicebant. Hic est Iesus propheta a Nazareth Galilee. Et intravit Jesus in templum Dei: & ejecit omnes ementes & vendentes in templo, & mensas nummulariorum: & cathedras vendentium columbas evertit. Et dicit eis. Scriptum est: domus mea: domus orationis vocabitur: vos autem fecistis illam speluncam latronum. Et accesserunt ad eum ceci & claudi in templo: & sanavit eos. Videntes autem principes Sacerdotum & Scribe: mirabilia que fecit: & pueros clamantes in templo & dicentes. Osanna filio David: indignati sunt: & dixerunt ei. Audis quid isti dicunt? Jesus autem dixit eis. Utique. Nunquam legistis: quia ex ore infantium, & lactentium perfecisti laudem. Et relictis illis: abiit foris extra civitatem in Bethaniam: ibique mansit.

℟. Amen.

Dicat Presb. Dominus sit semper vobiscum. ℟. Et cum. *Dicat Chorus*. Alleluja. ℣. Cantate Domino canticum novum: bene psallite in jubilatione. *P.* Alleluja. *Dicat Presb.* Adjuvate me fratres. *fol.* VIII.

Chorus dicat Sacrificium.

INgressus est Daniel in domum Domini, & elevavit sacrificium populo in loco sanctificationis ejus dicens. Benedicite Dominum & confitemini ei alleluja. ℣. Confortabit me similitudo filii hominis: & dixit Daniel veritatem annuncio tibi: ego sum Michael princeps magnus, & dixi ad eum: quomodo potest servus Domini loqui cum Domino suo & locutus est dicens. *P.* Benedicite.

Missa. Dicat Presb. Dominus sit semper vobiscum. ℟. Et cum.

COnfortentur queso Domine Jesu Christe in adventu tuo corda fidelium: tuoque in nomine genua roborentur debilium: tua visitatione curentur vulnera egrotorum tuoque tactu oculi illuminentur cecorum: tuo regimine vestigia firmentur claudorum: tuaque miseratione vincula absolvantur peccantium: quosque perspicis adventum olim mystice peracte incarnationis tue nunc promptissima devotione suscipere: hos facito in secundum judicii tui adventum ad te exultantibus animis pervenire: atque in amenitate paradisi jocundaturos inducere: ut ab eternis penis tua clementia liberati: viteque eterne participes facti: glorie tue decantent laudis canticum coronati.

℟. Amen.

Alia.

DOmine Jesu Christe qui olim venisti occultus cum apparueris manifestus: assiste propitius liberaturus populum tuum ab impiorum & a criminum jugo: ut tibi plebs tua serviat in equitate: a quo liberantur ab omni malorum oppressione.

℟. Amen.

Post nomina.

CHriste Dei filius: cujus incarnatio reparavit mundum: cujusque nomen angelica est voce denunciatum. Tu offerentium nomina illuc asscribe: quo ipse precepisti in corpore. Ut quos hic adventus primi gratia redemisti: in secundi adventus examinatione: nulla exurantur pena supplicii: sicque nunc pro defunctorum fidelium quiete exaudiamur: quo te opitulante eterno cum illis pariter fruamur consortio beatorum.

℟. Amen.

Ad pacem.

DOmine Deus Omnipotens Christe Rex glorie: qui es pax certa & charitas sempiterna: quesumus nostra archana splendore tue pacis irradia: nostramque conscientiam charitatis tue dulcedine redde purissimam: ut pacifice pacis ex-

pectemus auctorem ; & in adverſis hujus mundi te ſemper cuſtodem habeamus & protectorem. Quatenus tua cuſtodia ſepti : ita pacis ſtudia certiſſime diligamus. ut cum in gloriam adventus tui equus retributor adveneris : eterno potiamur gaudio exultationis.

℟. *Chorus* Amen.

Inlatio.

DIgnum & juſtum eſt : vere dignum & honorificum eſt Domine Jeſu Chriſte Deus noſter adventum glorie tue : & Incarnationis : & Nativitatis myſterium ſolenni devotione recolere : noſtreque ſalutis inſignia : que tantis ſunt prolata virtutibus cum tripudio animi predicare. Sed quis dignas valeat dignationi tue rependere laudes? Cujus opera : nec mirabilia numerare poſſumus nec virtutes. Quantus tamen ipſe vel qualis ſis : nullus credo audeat dicere : quoniam quantitatem tui vel qualitatem humane ſapientie non eſt datum ſcire. Sed cujus immenſitatem humani ſenſus capacitas non valeat terminare : unum ſolummodo eſt : utTrinitate Deitatis atque omnipotentie tue ſimpliciter credamus : & veraciter predicemus. Tu itaque clementiſſime Deus vere credulitatis in ſenſibus noſtris incrementum multiplica : & imaginis ac ſimilitudinis tue formam magiſque reſtaura : ut te quem dudum veniſſe credimus pro remediis captivorum : in ſecundo adventu tuo te in majeſtate venturum ſuſtinentes videre mereamur : conceſſa nobis indulgentia peccatorum : preſta unitas equalis & indiviſa Trinitas : Deus noſter. Quem celorum multitudo & ineffabilis numerus : quem omnium Angelorum milicia cum ſenioribus & Virtutibus cum Thronis & Dominationibus laudare non ceſſant. In cujus preconium quadriga illa ſenarum remigio ſuffulta alarum intrinſecus & extrinſecus ; minutatim oculis liminata : cum Cherubin hymnum cantici novi concinnunt laudantes atque dicentes.

Dicat Chorus. Sanctus. Sanctus. Sanctus.

Dicat Presb. poſt Sanctus.

VEre Sanctus : vere benedictus Dominus noſter Jeſus Chriſtus filius tuus : qui non ex virili ſemine natus : ſed ex Spiritu Sancto a Deo Patre conceptus qui dedit mundo per Incarnationem adventus ſui novum fidei lumen : reſerans viam que obſtruſa fuerat homini primo prothoplauſto ipſe Dominus ac Redemptor eternus.

Hic dicit Presb.. Adeſto adeſto. *Sicut ſcriptum eſt in prima Miſſa fol.* v.

Poſt pridie.

VEni Domine & noli tardare : relaxa facinora plebis tue : conferens omnibus vite premium repromiſſe. Ut ſicut Incarnatione tua olim reparati ſumus : ita quoque te ad judicium venientem placabilem ſentiamus. His quoque te queſumus ſacrificiis noſtris ita ſanctificationem tuam infunde : quo ex his ſumpturi nullo decidamus in crimine : ſed ſanctificati tuum mereamur Domine adventum impavidi ſuſtinere.

℟. Amen.

Te preſtante. *fol.* VI.

Ad Orationem Dominicam.

DOmine Jeſu Chriſte qui pro nobis carnem de Virgine ſuſcepiſti : & precepta nobis tribuiſti orandi : tu que nos te docente expoſcimus propiciatus exaudi. ut qui dies iſtos Incarnationis tue cum ſumma veneratione ſuſcipimus : dono Sancti Spiritus muniamur proclamantes in terris. Pater noſter qui es in celis. *Totum ſicut dictum eſt in prima Miſſa*.

Dicat Presb. Sancta Sanctis.

Poſtea dicat benedictionem.

DEus pacis ſanctificet vos ad perfectum : cujus Incarnationis ovando celebratis myſterium. ℟. Amen. Idem quoque vos caſtificet mente & corpore : qui ſe voluit naſci de Virgine. ℟. Amen. Ut integer ſpiritus veſter anima & corpus ſine querela ſervetur in adventum ipſius. ℟. Amen. Per miſericordiam ipſius Dei noſtri : qui vivit & omnia regit in ſecula ſeculorum.

℟. Amen.

Dicat Presb. Dominus ſit ſemper vobiſcum. ℟. Et cum. *Dicat Chorus*. Guſtate & videte. *fol.* VII.

IN QUARTA DOMINICA DE ADVENTU DOMINI.

Ad Miſſam. *Officium*.

ECce ſuper Montes pe. *Require retro in primo Dominico Adventus*. *Oratio*. Deus qui per Angelicos Choros. *Lectio Libri Eſaye Prophete*. ℟. Deo gratias.

Capitulo viceſimo quarto.

A Fi-

A Finibus terre laudes: audivimus gloriam justi: Et dixi: Secretum meum mihi. Secretum meum mihi. Vhe mihi. Prevaricantes prevaricati sunt: & prevaricatione transgressorum prevaricati sunt. Formido & fovea & laqueus super te: qui habitator es terre. Et erit qui fugerit a facie formidinis: cadet in foveam: & qui se explicaverit de fovea: tenebitur laqueo: quia catarac̃te de excelsis aperte sunt: & concucientur fundamenta terre. Confractione confringetur terra: contritione conteretur terra: commotione commovebitur terra. Agitatione agitabitur terra sicut ebrius: & auferetur quasi tabernaculum unius noctis. Et gravabit eam iniquitas sua & corruet: & non adjiciet ut resurgat. Et erit in die illa: visitabit Dominus super miliciam celi in excelso: & super reges terre qui sunt super terram. Et congregabuntur in congregatione unius fascis in lacum: & claudentur ibi in carcere: & post dies multos visitabitur. Et erubescet Luna & confundetur Sol: cum regnaverit Dominus exercituum in monte Syon & in Hierusalem. Et in conspectu seniorum suorum fuerit glorificatus.

℟. Amen.

Dicat Presb. Dominus sit semper vobiscum.

℟. Et cum.

Dicat Chorus.

Psallendo. Exultabunt omnia ligna silve ante faciem Dei quia veniet. ℣. Cantate Domino canticum novum cantate Deo omnis terra. *P.* Quia veniet.

Dicat Presb. Silentium facite.

Chorus respondeat. Sequentia Epistole Pauli Apostoli ad Corinthios. *prime. Ca.XV.*

Chorus Resp. Deo gratias.

FRatres. In Christo omnes vivificabuntur. Unusquisque autem in ordine suo: primitie Christus. Deinde hi qui sunt Christi: qui in adventum ejus crediderunt. Deinde finis cum tradiderit Regnum Deo & patri: cum evacuaverit omnem principatum & potestatem & virtutem. Oportet autem illum regnare, donec ponat omnes inimicos sub pedibus ejus. Omnia enim subjecit sub pedibus ejus. Novissime autem inimica destruetur mors. Cum autem dicat omnia subjecta sunt ei: sine dubio preter eum qui subjecit ei omnia. Cum autem subjecta fuerint illi omnia: tunc ipse filius subjectus erit illi qui sibi subjecit omnia: ut sit Deus omnia in omnibus. Alioquin quid facient qui baptizantur pro mortuis. Si omnino mortui non resurgunt: ut quid & baptizantur pro illis. Ut quid & non periclitamur omni hora? Quotidie morior propter vestram gloriam fratres quam habeo. In Christo Jesu Domino nostro.

℟. Amen.

Dicat Presb. Dominus sit semper vobiscum.

℟. Et cum spiritu.

Lectio Sancti Evangelii secundum Marcum. XII.Cap.

ILlo in tempore. Dominus noster Jesus Christus loquebatur discipulis suis dicens. Cavete a Scribis: qui volunt in stolis ambulare: & salutari in foro: & in primis cathedris sedere in Sinagogis: & primos discubitus in cenis. Qui devorant domos viduarum sub obtentu prolixe orationis. Hi accipient prolixius judicium. Et sedens Jesus contra gazophilacium: aspiciebat quomodo turba jactaret es in gazophilacium. Et multi divites jactabant multa. Cum venisset autem una vidua pauper: misit duo minuta: quod est quadrans. Et convocans discipulos suos ait illis. Amen dico vobis; quoniam vidua hec pauper: plus omnibus misit: qui miserunt in gazophilacium. Omnes enim ex eo quod abundabat illis miserunt. Hec vero de pecunia sua omnia que habuit misit totum victum suum. *Cap. XIII.* Et cum egrederetur de templo: ait illi unus ex discipulis suis. Magister: aspice quales lapides & quales structure. Et respondens Jesus ait illi. Vides has magnas edificationes? Non relinquetur lapis super lapidem: qui non destruatur. Et cum sederet in monte olivarum: interrogabant eum separatim Petrus & Johannes: & Jacobus & Andreas. Dic nobis quando ista fient & quod signum erit quando hec omnia incipient consummari? Et respondens Jesus: cepit dicere illis. Videte ne quis vos seducat. Multi enim venient in nomine meo dicentes quia ego sum: & multos seducent. Cum audieritis autem bella & opiniones bellorum: ne timueritis.

Opor-

Oportet enim hec fieri: sed nondum finis. Exurget gens contra gentem: & regnum super regnum. Et erunt terremotus per loca & fames. Initium dolorum hec. Videte autem vosmetipsos. Tradent enim vos in conciliis: & in synagogis vapulabitis: & ante Presides & Reges stabitis propter me in testimonium illis. Et in omnes primum oportet predicari Evangelium. Et cum duxerint vos tradentes: nolite precogitare quid loquamini: sed quod datum vobis fuerit in illa horà: id loquamini. Non enim vos estis loquentes: sed Spiritus Sanctus. Tradet autem frater fratrem in mortem: & pater filium & consurgent filii in parentes: & morte afficient eos. Et eritis odio omnibus propter nomen meum. Qui autem sustinuerit in finem: salvus erit. Cum autem videritis abhominationem desolationis stantem ubi non debet: qui legit intelligat. Tunc qui in Judea sunt fugiant in montes. Et qui super tectum: ne descendat in domum: nec introeat ut tollat quid de domo sua. Et qui in agro erit: non revertetur retro tollere vestimentum suum. Ve autem pregnantibus & nutrientibus in illis diebus. Orate vero: ut hyeme non fiant. Erunt enim dies illi tribulationis tales: quales non fuerunt ab initio creature: quam condidit Deus usque nunc: neque fient. Et nisi breviasset Dominus dies: non fuisset salva omnis caro. Sed propter electos quos elegit: breviavit dies. Et tunc si quis vobis dixerit: ecce hic est Christus: ecce illic: ne credideritis. Exurgent enim pseudochristi: & pseudoprophete: & dabunt signa & portenta ad seducendos si potest fieri: etiam electos. Vos ergo videte. Ecce predixi vobis omnia. Sed in illis diebus post tribulationem illam: Sol contenebrabitur, & Luna non dabit splendorem suum. Et stelle celi erunt decidentes: & virtutes quê sunt in celis movebuntur. Et tunc videbunt filium hominis venientem in nubibus cum virtute multa & gloria. Et tunc mittet angelos suos: & congregabit electos suos a quatuor ventis a summo terre: usque ad summum celi. A ficu autem discite parabolam. Cum jam ramus ejus tener fuerit: & nata fuerint folia: cognoscetis quia in proximo sit estas. Sic & vos: cum videritis hec fieri; scitote quod in proximo sit in ostiis. Amen dico vobis: quoniam non transiet generatio hec: donec omnia ista fiant. Celum & terrà transibunt: verba autem mea non transibunt. De die autem illa vel hora. Nemo scit: neque Angeli in celo: neque filius hominis: nisi pater. Videte: vigilate & orate. Nescitis enim quando tempus sit. Qui habet aures audiendi audiat.

℞. Amen.

Dicat Chorus. Lauda. Alleluja.

℣. Qui regis Israel intende qui deducis Joseph velut ovem. *P.* Alleluja.

Dicat Presb. Adjuvate me fratres in orationibus vestris. *ut supra fol. VIII.*

Dicat Chorus.

Sacrificium. Ecce ostendit mihi Angelus Jesum Sacerdotem magnum stantem ante faciem Domini: & Angelus Domini loquebatur ad eum dicens: tu conservabis populum tuum & custodies eum. Usque in eternum Alleluja Alleluja.

℣. Locutus est Angelus Zacharie dicens. Revertar ad Hierusalem in misericordia: & domus mea restaurabitur: & affluent civitates mee bonis: & multiplicabo populum meum & salvabo eum. *P.* Usque in eternum.

Missa.

Dicat Presb. Dominus sit semper vobiscum.

℞. Et cum spiritu.

Oratio.

ADventum Domini & Redemptoris nostri: quem ab antiquis Patribus Patriarchis scilicet & Prophetis: vaticinantibus olim pronunciatum: ac pro salute nostra dudum constat impletum: omni quidem nos tempore condecet charissimi fratres cum gaudio memorare: sed precipue in his diebus annua vice recurrentibus: oportet nos votis solemnibus celebrare. Nam quia diem illum celeberrimum in quo pro nobis est de Virgine natus: jam jamque revoluti anni circulo appropinquare sentimus: dignum est ut adventum ejus qui in eo natus est: mente devotissima recolentes; nunc jam festa solemnia alacres solemniter agamus.

℞. Amen.

Dicat Presb. Per misericordiam tuam Deus noster &c. *ut supra*.

Alia.

DEus qui Unigenitum tuum pro nobis in carne

carne venturum : ac de Virgine nasciturum propheticis vocibus promisisti : & in novissimis temporibus que promiseras adimplesti : presta quesumus : ut qui eum jam venisse mundumque redemisse credimus : fatemur : & predicamus : rursumque venturum ad judicium speramus : ejus præsentiam cum venerit sine confusione cernamus.

℞. Amen.

Post nomina.

SAnctorum tuorum Domine communicantes memorie Patriarcharum, Prophetarumque tuorum non sumus immemores : ipsis enim renunciantibus : adventus tuus claruit mundo. Memoramus etiam Apostolos tuos : qui adventum tuum a Prophetis, Patriarchisque predicatum : oculis suis cernere meruerunt. Facimus quoque & tuorum Martyrum mentionem : qui te Dominum redemptionem jam venisse confessi : ad mortem usque sunt certati pro veritate. Fidelium preterea tuorum in hac adhuc peregrinatione degentium nomina recensemus : protestantes : ut eorum vite cursum & perfectionem consummes : quos Sanctos tuos apud te in celesti habitaculo cautos perfectosque jam retines. Non obliviscimur quoque defunctos nature nostre ac fidei socios. Sed precamur te Dominum amplissime pietatis : ut eis refrigeria tribuas sempiterne quietis.

℞. Amen.

Dicat Presb. Quia tu es vita vivorum &c.

Ad pacem.

CHriste Domine in cujus adventum pax est reddita terris : pax collata hominibus bone voluntatis : concede quesumus ut per primum adventum ad nos in humanitate veniens : & mundum tibi in pace reconciliare dignatus es : reconciliatos per te in tua pace prestes jugiter permanere : quatenus in secundo adventu tuo dum in majestate & gloria veneris facias heredes pacis eterne : & quos hic tue pacis depositum feceris : inviolabiliter facias custodire.

℞. Amen.

Dicat Presb. Quia tu es vera pax nostra totum cum gratia Dei Patris. *ut supra in prima Missa. Totum cum* Introibo ad Altare Dei mei. *ut supra dictam est fol. IIII.*

Inlatio.

DIgnum & justum est : vere & nobis per omnia expedibile : tuam nos clementiam Omnipotens Pater : quibus possumus semper laudibus predicare : qui bonitate nos ingenuitateque condidisti : ac serpentis antiqui fraude decepti : gratuita miseratione a morte velis eripere : qui filium tuum quem pro nobis in carne missurus eras : ad terras venturum nasciturumque de Virgine longe antea predixisti : ejus nativitatis adventum pretonantibus Sanctis prenunciasti : ut expectatus diu qui fuerat repromissus : magnum mundo faceret gaudium in plenitudine temporum presentatus. Unde petimus & rogamus : ut qui plasma tuum : sicut vere pius : & misericors perire non passus es : sed per humilem adventum filii tui Domini nostri : quod perierat revocasti : quod jam inventum & reparatum : ac revocatum est : sic protegas : sic custodias : sic sanes : sic defendas : sic liberes. Ut in illo adventu terribili quo iterato illos venturus est judicare : a quibus & pro quibus est judicatus : tales inveniat quos redemit : ut in eternum possideat quos precio sui sanguinis acquisivit. ut cum ignifluis affectibus redemptorum : tecum & Sancto Spiritu sine fine laudetur parili concentu : cum Angelis & Archangelis laudantibus atque ita dicentibus. *Dicat Chorus.* Sanctus. Sanctus. Sanctus &c.

Post Sanctus dicat Presbyter.

Oratio.

VEre sanctus : vere benedictus qui venit in nomine Domini : Rex Israel. qui jam venit humilis : & adhuc venturus est in majestate terribilis. Qui jam venit ut judicaretur in mundo ; & aduc venturus est ut judicet mundum. Qui jam venit ut redimeret a morte : quos ad vitam predestinavit : & adhuc venturus est : ut remuneret quos redemit : ipse Dominus ac Redemptor eternus.

Deinde dicat Presbyter in silentio. Oratio, Adesto adesto Iesu bone pontifex. *ut supra fol. V. Postea dicat orationem.*

Post pridie.

FAcimus Domine Filii tui Domini nostri Jesu Christi commemorationem : quod veniens ad nos humanā formam assumpsit : quod pro hominibus quos creaverat redimendis paf-

paſſionem Crucis perpeſſus eſt. Quod ſuperaturus atque conculcaturus debitam mortem noſtram: mortem ultra ſuſcepit ipſe indebitam: quod infernum ex parte expoliavit relinquendo impios: & ſanctos qui ibidem tenebantur: reſurgens ſecum in celeſtibus ſublevando. Quod rediens ad celum viam nobis patefecit: per quam conſcendamus in celum. Quod venturus ſit iterum ad judicium vivorum & mortuorum ſceleratores & peccatores eterno ſupplicio damnaturos: ſuiſque fidelibus ſua precepta ſervantibus eternitatis ſue gloriam collaturus. Per ipſum te ergo ſumme Pater expoſcimus: ut hanc tue placationis hoſtiam: quam tibi offerimus: e manibus noſtris placatus accipias: eamque de celis a ſede placato vultu reſpiciens benedicas: ut quotquot ex hujus ſumptu libaverimus: ſalubritatem ac remedium anime & corporis hauriamus. ℞. Amen.

Et dicto memento pro vivis & perfecto ſimbolo dicat Presbyter orationem Dominicam equaliter.

SUmme ſumme & omnipotens Deus Pater ingenitus: qui unigeniti tui in aſſumptione carnis: adventum reconciliationis noſtre voluiſti eſſe remedium: ut cum eo gratiam reciperemus adoptionis. qui a te ante omnia ſecula ſine initio ineffabiliter genitus: in natura deitatis tibi extat equalis. Ut efficeremur tui adoptivi filii: qui ſervi ex noſtro merito eramus indigni. Dignos queſumus nos effice tante dignitatis ſolemnitate: ut poſſimus ad te non immerito proclamare & dicere.

Dicat Presb. Pater Noſter. *totum. Et poſtea dicat benedictionem.* Humiliate vos. Benedictio.

Benedictio.

ADveniat ſuper vos placidus gratie ſuperne reſpectus: & illuſtret vos Jeſu Chriſti Domini noſtri & Salvatoris adventus. ℞. Amen.

Non recedat a cordibus veſtris: qui naſci dignatus eſt ex utero Virginis matris. ℞. Amen.

Quatenus in veſtro maneat pectore placidus: manſionem ibidem cum Patre & Spiritu Sancto perpetim habiturus. ℞. Amen.

Dicat Presb. Per miſericordiam ipſius Dei noſtri. qui eſt benedictus & vivit & omnia regit in ſecula ſeculorum.

℞. Amen.

Dicat Presb. Dominus ſit ſemper vobiſcum. ℞. Et cum.

Dicat Chorus. Guſtate & videte. Et Refecti Chriſti corpore. *Et oratio ut ſupra in primo Dominico fol. VII.*

IN QUINTO DOMINICO DE ADVENTU DOMINI.

Ad Miſſam Officium.

Super montem altiſſimum. *Require in ſecundo Dominico de Adventu Domini fol. VII. Lectio Libri Eſaye Prophete.*

℞. Deo gratias. *Cap. XVI.*

EMitte agnum dominatorem terre: de petra deſerti ad montem filie Syon. Et erit ſicut avis fugiens: & pulli de nido advolantes. Sic erant filie Moab in tranſgreſſu Arnon: ini conſilium: coge concilium. Pone quaſi noctem umbram tuam in meridie. Abſconde fugientes & vagos ne prodas: habitabunt apud te profugii mei. Moab eſto latibulum eorum: a facie vaſtatoris. Finitus eſt enim pulvis: conſummatus eſt miſer: defecit qui conculcabat terram. Et preparabitur in miſericordia ſolium: & ſedebit ſuper eam in veritate: in tabernaculo David. Judicans & querens judicium; & velociter reddens quod juſtum eſt. ℞. Amen.

Dicat Presb. Dominus ſit ſemper vobiſcum. ℞. Et cum ſpiritu.

Dicat Chorus Lauda. Ut inhabitet gloria in terra noſtra: miſericordia & veritas occurrerunt ſibi: juſticia & pax complexerunt ſe. ℣. Veritas de terra orta eſt. Et juſticia de celo proſpexit: etenim Dominus dabit benedictionem: & terra noſtra dabit fructum ſuum. P. Juſticia.

Dicat Presb. Silentium facite.

Sequentia Epiſtole Pauli Apoſtoli ad Theſſalonicenſes. ℞. Deo gratias. *I. Cap. V.*

FRatres: rogamus vos: corripite inquietos. Conſolamini puſillanimes: ſuſcipite infirmos. Patientes eſtote ad omnes. Videte ne quis malum pro malo alicui reddat. Sed ſemper quod bonum eſt ſectamini invicem: & in omnes: ſemper gaudete. Sine intermiſſione orate. In omnibus gratias agite. Hec enim voluntas Dei eſt in Chriſto Jeſu in omnibus nobis ſpiritum nolite extinguere: prophetiam nolite ſpernere. Omnia autem probate: & quod bonum eſt retinete. Ab omni ſpecie mala abſtinete vos. Ipſe autem Deus pacis ſanctificet vos per omnia: inte-

integer ſpiritus veſter: anima & corpus ſine querela in adventu Domini noſtri Jeſu Chriſti ſervetur. ℟. Amen.

Dicat Presb. Dominus ſit ſemper vobiſcum. ℟. Et cum ſpiritu.

Lectio Sancti Evangelii ſecundum Lucam. XVII.

ILlo in tempore. Dominus noſter Jeſus Chriſtus interrogatus a Phariſeis: quando venit Regnum Dei? Reſpondit eis & dixit. Non veniet Regnum Dei cum obſervatione: nec dicent: ecce hic: aut ecce illic. Ecce enim Regnum Dei intra vos eſt. Et ait ad diſcipulos ſuos. Venient dies: quando deſideretis videre unum diem filii hominis:& non videbitis. Et dicent vobis. Ecce hic & ecce illic. nolite ire: neque ſectemini. Nam ſicut fulgur corruſcans de ſub celo: in ea que ſub celo ſunt fulget: ita erit filius hominis in die ſua. ℟. Amen.

Dicat Presb. Dominus ſit ſemper vobiſcum. ℟. Et cum.

Cantet chorus lauda. Alleluja alleluja. ℣. Reſpice Domine de celo: & vide & viſita vineam iſtam. *P.* Alleluja.

Dicat Presb. Adjuvate me fratres in orationibus veſtris. *fol.III.*

Cantet chorus Sacrificium. Aparebit tibi Dominus qui in charitate perpetua dilexit te virgo Iſrael alleluja. ℣. Dominus Deus tuus adduxit te ad miſericordiam & miſerationem: adhuc edificaberis & edificabis. *P.* Virgo Iſrael alleluja.

Miſſa.

HIlareſcite queſo dilectiſſimi fratres: & letabunda ſurſum attollite corda: quia jam in proximo eſt redemptio veſtra: parate illi viam in cordibus veſtris: ut eo veniente: remuneremini donariis ſempiternis. ℟. Amen.

Dicat Presb. Per miſericordiam. *ut ſupra fol.III. Dicat Presb.* Oremus. *Et chorus* ℟. Agyos. *& Presb. dicat* Eccleſiam ſanctam catholicam. *Et chorus* ℟. Preſta eterne omnipotens Deus.

Et Presb. dicat aliam orationem.

IN proximo quidem eſt Domine dies adventus tui: ſed queſumus ut antequam venias: expiari mereamur ab omni contagione delicti. Prius dilue rogamus in nobis omne quod.in illa futura examinatione puniturus es: ut cum juſtus adveneris judex: non in nobis invenias quod condemnes. ℟. Amen.

Dicat Presb. Per miſericordiam tuam Deus noſter in cujus conſpectu. *Iſta & alia que ſequuntur uſque ad orationem que dicitur poſt nomina.*

Dicat Presb. poſt nomina.

TE queſumus Jeſu Domine Deus noſter: ut nos qui fideliter preſtolamur adventum tuum: non incurramus ſupplicium ſempiternum. quo adventu tuo & offerentibus venia:& defunctis requies condonetur eterna. ℟. Amen. *Dicat Presb.* Quia tu es. *Ut dictum eſt.*

Dicat Presb. Ad Pacem.

PAx tua Redemptor ac Deus noſter: que te naſcente olim proclamata eſt ab Angelis: habitet in mentibus noſtris: quo ejus fulti preſidiis: mereamur cum veneris tue contueri preſentiam viſionis. ℟. Amen. *Presb. dicat.* Quia tu es vera pax. *Et omnia alia uſque inlatio.*

Inlatio.

DIgnum & juſtum eſt. Nos tibi gratias agere: Domine ſancte pater eterne omnipotens Deus: per Jeſum Chriſtum filium tuum Dominum noſtrum. Cujus incarnatio ſal us facta eſt mundi: & paſſio extitit rede mptio hominis procreati. Ipſe igitur nos omnipotens pater queſumus perducat ad premium: qui redemit de tenebris infernorum. Ipſe carnem noſtram a delictis emaculet: qui eam ſuſcepit ex Virgine. Ipſe nos leſos tue reſtituat majeſtati: qui nos tibi per ſanguinem ſuum reconciliavit. Ipſe nos ſecundi adventus examinatione juſtificet; qui in primo contulit donum gratie ſue. Ipſe ad judicandum veniat mitis: qui olim apparuit humilis. Ipſe in judicium oſtendatur nobis mitiſſimus, qui dudum venit occultus; cui merito omnes Angeli, & Arcangeli non ceſſant clamare quotidie ita dicentes. *Dicat Chorus.* Sanctus.

Poſt Sanctus dicat Presb.

VEre Sanctus & glorioſus Dominus noſter Jeſus Chriſtus filius tuus. Qui nos & prioris adventus ſui gratia reparavit: & in ſecundo daturum ſe nobis regnum cum ſanctis Angelis repromiſit. ipſe Dominus ac Redemptor eternus.

Dicat Presb. Adeſto adeſto. *ut ſupra. Poſtea dicat. Poſt pridie.*

VEni Dñe relaxa facinora noſtra, & hec oblata tibi pro ipſis facinoribus benedicenda aſſume libamina. Ut horũ perceptione expiemur a crimine: &tui adventus glo-

nā mereamur interriti prestolare. ℟. Amen.

Dicat Presb. Te prestante. *& Dominus* sit semper vobiscum. *Et postea tenendo corpus Domini super calicem dicat alta voce.* Fidem quam corde credimus. *Dicat Chorus.* Credimus in unum Deum *totum. Et tunc faciat illas particulas: ut supra dictum est in prima Missa. Et Presb. faciat Memento pro vivis. Et perfecto simbolo dicat Presb. ad Dominicam equaliter.*

Oratio.

VEnisse te Domine pro nostra in terris salute credimus: venturum te quoque ad judicium sustinemus: & ideo cum fiducia que docuisti: proclamamus e terris. Pater noster. *Ut supra. Post Orationem Dominicam dicat Presb.* Liberati a malo. *Postea dicat benedictionem.* Humiliate vos benedictioni. Dominus sit semper vobiscum. ℟. Et cum.

Benedictio.

ADventus sui vos Dominus illustratione sanctificet. ℟. Amen. Vincula vestra dissolvat antequam veniat. ℟. Amen. Ut liberati a vinculis peccatorum: interriti expectetis ejus adventum. ℟. Amen. Per misericordiam ipsius Dei nostri: qui vivit & omnia regit in secula seculorum. ℟. Amen. *Dicat Presb.* Dominus sit semper vobiscum. *Et tunc dicat Chorus.* Gustate & videte. *Et hic faciat Memento pro mortuis. & post Memento dicat illas orationes que dicte sunt in 1. Missa. Et sumat corpus & sanguinem: & hoc facto dicat Presb. orationes ut in prima Missa. Et in fine orationis dicat.* Per misericordiam tuam Deus noster qui es benedictus: & vivis & omnia regis in secula seculorum. ℟. Amen. Dominus sit semper vobiscum. ℟. Et cum. Solennia completa sunt in nomine Domini nostri Jesu Christi: votum nostrum sit acceptum cum pace.

℟. *Chorus.* Deo gratias.

IN SEXTO DOMINICO DE ADVENTU DOMINI.

Officium.

SAnctus Dominus Deus omnipotens. Qui erat & est & venturus est alleluja alleluja. ℣. Deus manifeste veniet: Deus noster & non silebit. *P.* Qui erat. ℣. Gloria & honor Patri & Filio & Spiritui Sancto in secula seculorum amen. *P.* Qui erat. *Oratio.* Deus qui per Angelicos Choros. *fol.* 1.

Lectio libri Esaye Prophete. *Cap. XXXV.*

℟. Deo gratias.

HEc dicit Dominus. Letabitur deserta & invia: & exultabit solitudo: & florebit quasi lilium. Germinans germinabit: & exultabit letabunda & laudans. Gloria Libani data est ei: decor Carmeli & Saron. Ipsi videbunt gloriam Domini: & decorem Dei nostri. Confortate manus dissolutas: & genua debilia roborate. Dicite pusillanimes confortamini: & nolite timere. Ecce Deus noster ultionem adducet retributionis: Deus ipse veniet & salvabit nos. Tunc aperientur oculi cecorum: & aures surdorum patebunt. Tunc saliet sicut cervus claudus: & aperta erit lingua mutorum. Quia scisse sunt in deserto aque: & torrentes in solitudine. Et que erat arida in stagnum: & sitiens in fontes aquarum. In cubilibus in quibus prius dracones habitabant: orietur viror calami & junci. & erit ibi semita: & via sancta vocabitur. Non transibit per eam pollutus: & hec erit vobis directa via: ita & stulti non errent per eam. Non erit ibi leo: & mala bestia non ascendet per eam: nec invenietur ibi. Et ambulabunt qui liberati fuerint & redempti a Domino. Convertentur & venient: & laudabunt Dominum in Sion cum laude: & letitia sempiterna super caput eorum. Gaudium & leticiam obtinebunt. Et fugiet dolor & gemitus. ℟. Amen.

Dicat Presb. Dominus sit semper vobiscum. ℟. Et cum.

Psallendo. Suscipiant Domine montes & colles populo tuo pacem justiciam: judicabit egenos populo. Ut salves filios pauperum. ℣. Deus judicium tuum dona Regi: & justitiam tuam filio Regis: ut judicet populum tuum cum justicia & pauperes tuos in judicio. *P.* Ut salves filios.

Dicat Presb. Silentium facite.

Sequentia Epistole Pauli Apostoli ad Thessalonicenses.

℟. Deo gratias. *II. Ca. II.*

FRatres rogamus vos per adventum Domini nostri Jesu Christi & nostre congregationis in ipsum; ut non cito moveamini a vestro sensu: neque terreamini. Neque per spiritum: neque per sermonem: neque per epistolam: tanquā per nos missā: quasi instet dies Domini. Ne quis vos seducat ullo modo. Quoniam nisi venerit discessio primum: & revelatus fuerit homo peccati

ti filius perditionis . qui adverſatur & extollitur ſupra omne quod dicitur Deus : aut quod colitur : ita ut in templo Dei ſedeat : oſtendens ſe tanquam ſit Deus . Non retinetis quod cum eſſemus apud vos : hec dicebam vobis ? Et nunc quid detineat ſcitis : ut reveletur in ſuo tempore . Nam miniſterium jam operatur iniquitatis tantum : ut qui tenet : nunc teneat : donec de medio fiat . Et tunc revelabitur ille iniquus quem Dominus Jeſus interficiet ſpiritu oris ſui : & deſtruet illuſtratione adventus ſui eum : cujus eſt adventus ſecundum operationem Sathane . In omni virtute : ſignis & prodigiis mendacibus : & in omni ſeductione iniquitatis : his qui pereunt : eo quia charitatem veritatis non receperunt ut ſalvi fierent. Ideo mittet illos Deus in operationem erroris : ut credant mendatio: ut judicentur omnes qui non crediderunt veritati : ſed conſenſerunt iniquitati . Nos autem debemus gratias agere Deo ſemper pro vobis fratres dilecti a Deo : quod elegerit nos Deus primitias in ſalutem : in ſanctificationem ſpiritus : & fidem veritatis . In qua & vocavit nos per Evangelium noſtrum : in acquiſitionem gloriæ Domini noſtri Jeſu Chriſti .

℟. Amen .

Dicat Presb. Dominus ſit ſemper vobiſcum . ℟. Et cum .

Principium Sancti Evangelii ſecundum Marcum. I.

INitium Sancti Evangelii Jeſu Chriſti filii Dei : ſicut ſcriptum eſt in Eſaya propheta . Ecce mitto Angelum meum ante faciem tuam : qui preparabit viam tuam ante te . Vox clamantis in deſerto parate viam Domino : rectas facite ſemitas ejus . Fuit Johannes in deſerto baptizans: & predicans baptiſmum penitentie in remiſſionem peccatorum , Et egrediebatur ad illum omnis Judee regio : & Hieroſolimite univerſi : & baptizabantur ab illo in Jordanis flumine : confitentes peccata ſua . Et erat Johannes veſtitus pillis cameli : & zona pellicia circa lumbos ejus . Et locuſtas & mel ſilveſtre edebat : & predicabat dicens . Venit fortior me poſt me : cujus non ſum dignus procumbens ſolvere corrigiam calciamentorum ejus . Ego baptizo vos in aqua : ille vero baptizabit vos in Spiritu Sancto .

℟. Amen .

Dicat Presb. in medium Altaris . Dominus ſit ſemper vobiſcum . ℟. Et cum ſpiritu.

Dicat Chorus . Lauda . Alleluja . ℣. Venite exultemus in Domino jubilemus Deo ſalvatori noſtro alleluja .

Dicat Presb. Adjuvate me fratres &c. ℟. Adjuvet te pater . *Dicat Chorus .*

Sacrificium .

PRope eſt dies Domini : quia preparabit Dominus ſacrificium : ſanctificabit vocatos ſuos alleluja . ℣. Lauda filia Syon: jubila tu Iſrael : letare & exulta filia Jeruſalem : abſtulit Dominus judicium tuum : avertit inimicos tuos Rex Iſrael Dominus: in medio tui ſanctificare . *Dicat Presb.*

Miſſa .

SOlennia tui adventus myſteria celebrantes : tibi Chriſte Domine ſupplices fundimus preces : ut nos primitivi adventus incarnatione redemptos : in ſecunda tua apparitione glorifices coronandos .

℟. Amen .

Alia Oratio .

SIncera nos queſumus Domine tue incarnationis ſemper fide corrobora : ut in tua dilectione firmatos : nunquam nos expugnare valeat callidus inimicus .

℟. Amen .

Poſt nomina . Oratio .

OMnipotens ſempiterne Deus : fidelium lumen : rector animarum : qui nos verbi tui incarnatione preparatum materie Virginis conſecras . Veniat queſumus ſuper nos virtus Spiritus tui Sancti : & miſericordia Altiſſimi obumbret nos .

℟. Amen .

Ad pacem . Oratio .

CHaritatis tue Domine in nos diſtribue unitatem : & una perpetim dilectionis copula jungat : quod unius fidei ſacramenta locupletant . Amen .

Inlatio .

DIgnum & juſtum eſt : vere equum & ſalutare eſt : nos te Deum noſtrum ac Dominum collaudare : qui pietatis tue magnitudinem a noſtre humilitatis inopia diſtuliſti : ſed errorum noſtrorum miſeratus piacula : unigenitum tuum ob noſtre infirmitatis redemptionem miſiſti . Qui nobis vite eterne januam patefaceret : & omnes pravi ſeductoris a noſtris mentibus dominatum excluderet : noſque ſue opitulationis advocatione tibi Deo noſtro per ſancti operis exercicia reconciliaret . Cui merito

omnes Angeli & Archangeli non cessant clamare quotidie una voce dicentes. *Chorus*. Sanctus. *Post Sanctus*.

VEram tue Trinitatis omnipotentiam Domine concinentes: tui semper nominis confessione locupleta: ut quod tibi Cherubin ac Seraphin incessabiliter jubilant: Spiritus Sanctus nos igne perflagrans: hec incorrupte mentis statuta nos tibi jubeas concinere. Quia tu es Dominus ac Redemptor eternus. *Post pridie*.

PReceptorum tuorum Domine mysteria recolentes: oblationis hujus libamina sanctificare digneris: ut tue gratie sanctificatione respersa: abluat sumentium cordibus omne delictum. ℞. Amen.

Ad orationem Dominicam. Oremus.

EXurge Domine & prevale in virtute tua: & ad nostram defensionem excita potentiam tuam. Respice propicius nostri cordis presumptionem: & ex presentium calamitatum angustiis paternam nobis exhibe pietatem.

Pater noster. *Dicat Presb.* Humiliate vos benedictioni. *Benedictio*.

DOmine Jesu Christe qui discipulis tuis tuum spiritum tribuisti: Ecclesie tue Catholice ipsius muneris dona largire. ℞. Amen. Ut quicunque ex aqua & Spiritu Sancto renati sunt: te semper induant ejus protectione muniti. ℞. Amen. Redundet in eis charitas diffusa per Spiritum Sanctum: qui operiat ac superet multitudinem peccatorum. ℞. Amen.

Dicat Presb. Per misericordiam tuam &c.

IN SANCTI CLEMENTIS PAPE ET MARTYRIS.

Ad Missam. Officium.

DE profundis clamavi ad te Domine alleluja. Domine exaudi vocem meam alleluja alleluja. ℣. Fiant aures tue intendentes in vocem deprecationis mee. P. Domine exaudi. ℣. Gloria & honor Patri & Filio & Spiritui Sancto in secula seculorum amen. P. Domine exaudi.

Dicat Presb. Per omnia semper secula seculorum. ℞. Gloria in excelsis Deo. *Chorus*. Et in terra pax. *totum*.

Iterum dicat Presb. Per omnia semper secula. *Oratio*.

GLoria nostra Deus noster: qui in celis ab Angelis demonstraris: & in perpetuum decantaris: hic fideliter ac solenniter predicaris: presta nobis amplissima pietate tua a malis propriis liberari: & semper in tuis laudibus gloriari. ℞. Amen.

Dicat Presb. Per misericordiam tuam &c. *totum. Lectio Libri sapientie Salomonis. IIII.*

JUstus si morte preoccupatus fuerit: anima ejus in refrigerio erit. Senectus enim venerabilis est: non diuturna nec numero annorum computata. Cani sunt autem sensus hominis: & etas senectutis vita immaculata. Placens Deo factus dilectus: & vivens inter peccatores translatus est. Raptus est ne malicia mutaret intellectum ejus: aut ne fictio malicie deciperet animam illius. Fascinatio enim nugacitatis obscurat bona: & inconstantia concupiscentia transvertit sensum sine malicia. Consumatus in brevi explevit tempora multa: placita enim erat Deo anima illius. Propter hoc properavit educere illum de medio iniquitatum. Populi autem videntes & non intelligentes: nec ponentes in precordiis suis talia. Quoniam misericordia Dei & gratia in sancto illius; & respectus in electo ipsius. ℞. Amen.

Dicat Presb. Dominus sit semper vobiscum. ℞. Et cum spiritu. *Psallendo*.

SAlvum me fac Domine: quoniam ingresse sunt aque usque ad animam meam. ℣. Infixus sum in limo profundi & non est substantia: veni in altitudinem maris: & tempestas demersit me. P. Quoniam ingesse. *Dicat Presb.* Silentium facite.

Sequentia Epistole Pauli Apostoli ad Timotheum. II. Cap. II.

CHarissime. Confortare in gratia que est in Christo Jesu: que audisti a me per multos testes: Hec commenda fidelibus hominibus qui idonei sunt: & alios docere. Labora sicut bonus miles Jesu Christi. Nemo militans Deo: implicet se negociis secularibus: ut ei placeat cui se probavit. Nam & qui certant in agone non coronantur: nisi legitime certaverint. Laborantem agricolam: oportet primum de fructibus accipere. Intellige que dico: dabit enim tibi Dominus in omnibus intellectum. Memor esto Jesum Christum resurrexisse a mortuis ex semine David: secundum Evangelium meum in quo laboro usque ad vincula quasi latro: sed verbum Dei non est alligatum. Ideo omnia sustineo propter electos: ut & ipsi salutem consequantur. In Christo Jesu Domino nostro. ℞. Amen.

Dicat

Dicat Presb. Dominus sit semper vobiscum. ℞. Et cum.

Lectio Sancti Evangelii secundum Johannem. XII. Cap.

UNa dierum Dominus noster Jesus Christus cum ascendisset in naviculam & discipuli ejus: ait ad illos: Transfretemus trans stagnum. Et ascenderunt & navigaverunt in regionem Gerasenorum: & cum egressus esset ad terram: dixit discipulis suis. Nisi granum frumenti cadens in terra mortuum fuerit: ipsum solum manet. Si autem mortuum fuerit: multum fructum affert. Qui amat animam suam: perdet eam. Et qui odit animam suam in hoc mundo: in vitam eternam inveniet eam. Si quis mihi ministrat: me sequatur: & ubi sum ego: illic & minister meus erit. Si quis mihi ministraverit: honorificabit eum Pater meus. Amen amen dico vobis: non est servus major Domino suo. Neque Apostolus major: eo qui misit illum. Si hec scitis: beati eritis si feceritis ea. Qui accipit sic quem misero: me accipit. Qui autem me accipit: accipit eum qui me misit. Ego sum via: veritas & vita. Qui credit in me: opera que ego facio & ipse faciet: & majora horum faciet. Et quodcunque petierit in nomine meo: hoc faciam: ut clarificetur pater in filio. ℞. Amen.

Dicat Presb. Dominus sit semper vobiscum. *Lauda*. Alleluja. ℣. De profundis clamavi ad te Domine: Domine exaudi vocem meam. P. Alleluja.

Dicat Presb. Adjuvate me fratres.

Sacrificium.

FUlgebit justus sicut splendor firmamenti: & sicut stelle celi dantes claritatem lucis ita & justus splendebit: in perpetua eternitate alleluja. ℣. Fulgebit & tanquam scintille in arudineto discurrunt judicabit nationes: & dominabitur populis & regnabit cum Domino. P. In perpetua.

Dicat Presb. Dominus sit semper vobiscum. ℞. Et cum. *Missa.*

CLementissimum & invictissimum clipeum Dominum nostrum Jesum Christum: fratres charissimi deprecemur: ut convenientibus nobis in hodierna Clementis sui solennitate clementem & ineffabilem ab arce sui numinis in his quibus degimus seculi pressuris perpetuum porrigere gaudium: & evadere prestet inferni supplicium. ℞. Amen.

Alia.

CLementissimo & per te Clementi tuo Domine lachrimosas fundimus preces: ut suo intercessu a te Deus: qui sine initio clemens & pius: quos jubes clementes in bonis actibus efficis. Prestetur Ecclesiæ tue pax indeficiens: bonitas affluens: clementia regens: pietas benefaciens: protectio exuberans: lenitas mulcens: patrocinium defendens: mansuetudo corripiens: tranquillitas justificans: visitatio salvans: a misericordia subveniens: & consueta subventio: nobis miseris parcens: quo mereamur repulsis adversariis tibi Domino deservire: & ad tuam clementiam quandoque sine merito justificati letabundi attolli. ℞. Amen.

Post nomina.

CLemens & clementissime Deus: qui per Clementem Romuleum Episcopum plurimos tue divinitatis congregas aggeres Martyrum: & multimodam catervam accumulas confessorum. dona pro tua miseratione spiritibus fidelium requiem defunctorum: & nobis omnibus exoptatam remissionem omnium peccatorum. ℞. Amen. *Ad pacem.*

CLemens & mitissime Domine: qui pacem tuam per Clementem Episcopum cordibus radicasti fidelium: pace tua que ipse es: salvare intendas afflictas reliquias christianorum. Ut quia eram pacem pacifici predicando durissimum & sensuale a diversis nationibus sufferimus jugum: per te qui vera & firmissima pax es pervenire mereamur ad paradisi gaudium sempiternum. ℞. Amen.

Inlatio.

DIgnum & justum est: clementem & pium: equum & vere salutare est: Domine sancte pater inestimabili & incomprehensibili clementie tue perennes gratias agere: qui beatissimo Clementi apostoli tui Petri discipulo nihilominus tertio ejus in loco: cathedrali honore sublimasti: hanc gratiam conferre dignatus es: ut suavissimo oris ejus alloquio: cultu relicto ydolorum & simulachrorum figmento: quamplurimos populos ex toto orbe credulos signaverit crucis tue tropheo. Ipse enim ad cultum vere fidei: & ceremonias magistri Romuleos simul & Italicos convocans cives: tyrannum Sisinium & similes sui cepit sustinere cruētissimos hostes. Quē ad instar Sauli quod

quod sonat tentatio: postea Pauli quod interpretatur mirabilis: cecitate confusum: cum Theodora conjuge predicti Sisinj predicatione pontificali: Christiana effecta pariter orantes meruerunt saluti reddere celitus castigatum. Unde & cum apud Augustum rei hujus gestum: per Mamertium administratoremRomuleum fuisset delatum: tali relatione ceptrum imperiale commonitum: hoc Publium Tarquinium constat accipere in responsum: ut eum transpontum mare mittere non moretur in heremi crudele exilium. In quo cum vir Domini Julianus cum ceteris Rome plebibus deplorantes: sui pastoris absentiam devenissent: & sanctos ibidem ex diuturno tempore causa nominis Christi ad metalla precidenda impiissime tentos reperissent: inter lues annosas & penales quas ibidem sustinebat pernicies. Hunc intollerabilem flendo & mugiendo dederunt responsum: qui a c.ivoso miliario aque sibi deportarent laboriosissimum poculum. Ad hec Sanctus Clemens solari incipiens ex divinis oraculis grave eorum exilium: gratias agens Deo: qui communicaverit necessitatibus: orationis statim petit juvaculum. Nec mora solus inter homines aspicit Dei agnum occultam aque venam ostendere dextro pede levato. Qui ad instar Mosaycum inter cunctos manu propria: non virgam apprehendens metuentem: sed sarculum fidelium corda exculpentem: modice fossorium in terra defixum: affluentes inundaverunt gurgites aquarum. Ad hoc & tale miraculum omnis conveniens turba civitatum vicinium laudant & magnificant procul dubio Dominum: quem olim spreverant concreti culturis demoniorum. Unde tabefactus de tantis miraculis diabolus seditiones: ad interpellandumTrajanum excitat populorum. Qui statim perfidum mittensAufidium: eum ancora ferri gravatum: marinis fluctibus precepit demergendum. Cumque eum discipuli com omnibus sanctis tali vidissent martyrio coronatum: ceperunt per immensum mare ponere visum: si forte prospicerent eum ad littora maris vagis fluctibus reciprocatum. Quod mare videns expavescens collidi Christi discipulum: fere tria milia per septem quo mundus volvitur dies: suum invium signum apparens demonstravit ejus judicii altissimum locum: nitido sarcofago tumulatum. Quod hoc divino jussu prestitit beneficium: ut annuali recursu in ejus solemnitate hunc elementum martyri deferat famulatum. O quam mirabile testibus tuis Christe tribuisti adjutorium: ut nihil sibi quod his non contuleris evenisse applaudeat plebs Judeorum. Nihil Domine ante tue incarnationis mysterium: ulli mortalium prestitisti solacium: quem non tuis sanctis post crucis exultationem presiteris in emolumento. Unde merito omnes angeli & archangeli: throni: dominationes: virtutes: principatus: & potestates: cherubin ac seraphin in quorum sorte omnis constitit numerus electorum: te glorificare & magnificare atque laudare non cessant: ita dicentes.

Chorus dicat. Sanctus.

Dicat Presb. post Sanctus.

Vere sanctus & clemens: vere benedictus & justus: vere admirabilis & gloriosus Dominus Jesus Christus filius tuus: qui inestimabili clementie sue dono nullum perire jubet: sed omnes pietatis gremio convocat ad salutem: Christus Dominus ac Redemptor eternus.

℟. Amen.

Post pridie.

Clementissime ac sanctissime Domine: sanctifica hec munera: impuris manibus tibi delibata. Per que & offerentium accipias vota: & ex ea sumentium cuncta dimittas peccata.

℟. Amen.

Ad Orationem Dominicam.

Clemens & immense & admirabilis Deus: cui omnia elementa famulantur & omnes elationes maris deserviunt: libera nos de aquis multis: & de manu filiorum alienorum. Ut qui per te renati sumus ex aqua & Spiritu Sancto: non patiamur ab ethnicis & irregeneratis divelli a sancto proposito: sed arcum eorum inconvertibilem contere: sagittas destrue: pharetras retunde: gladios perime: lanceas divelle: consilia que in nos acuunt maligna confunde: & in ipsos si credere noluerint: & in ipsa retorquendo

do converte : atque semper fidei scuto nos protege. Qualiter qui hic propter nomen filii tui novum quod in margaritum fulgidum : id est in calculum candidum scripsisti: diversa a gentibus sustinemus opprobria : portamus infanda ludibria. Illic pro fide quam credimus & pro ea usque ad mendicitatem & mortem distrahimur: concedatur remissio peccatorum : ut potiatur infinitus locus justorum proclamando ac dicendo in terris. Pater noster qui.

Benedictio.

CLemens & piissimus Dominus : Clementis sui tueatur amminiculo : & liberet ab omni peccato. ℟. Amen.

Clementie sue dono vos letificet in hoc seculo & ab omni sorde purificatos restituat paradiso. ℟. Amen.

Ut sicut Clemens Papa per martyrii gratiam hostem vincendo gloriosus migravit e seculo : ita vos devicto diabolo futuro letemini de triumpho. ℟. Amen.

Per misericordiam ipsius Dei nostri qui est benedictus & vivit & omnia regit in secula seculorum amen.

Dicat Presb. Dominus sit semper vobiscum. ℟. Et cum.

Chorus dicat. Gustate & videte.

Communio. Refecti Christi corpore. *& oratio. omnia ut in prima Missa quere. fol.VII.*

IN NATALE SANCTI SATURNINI EPISCOPI.

Ad Missam. Officium.

GLoriam & magnum decorem impones super eum alleluja : & dabis eum in benedictione. In seculum seculi alleluja alleluja. ℣. Beatus vir qui timet Dominum : in mandatis ejus cupit nimis. P. In seculum. ℣. Gloria & honor Patri & Filio & Spiritui Sancto in secula seculorum amen. P. In seculum. *Dicat Presb.* Gloria in excelsis. *Oratio.*

GLoria nostra Deus noster : qui in celis ab Angelis demonstraris : & in perpetuum decantaris : hic fideliter ac solenniter predicaris : presta nobis amplissima pietate tua a malis propriis liberari: & tuis semper laudibus gloriari. ℟. Amen.

Per misericordiam tuam Deus noster : qui es benedictus & vivis & omnia regis in secula seculorum amen.

Dominus sit semper vobiscum.

Lectio libri Ecclesiastici Salomonis. ℟. Deo gratias. *Cap.L.*

VIr iste conservavit legem Dei excelsi: & in tentatione inventus est fidelis. Et statuit ei Dominus testamentum eternum : & dedit illi sacerdotium gentis : & beatificavit illum in gloria. Et circumcinxit illum zonam glorie : & induit illum in vasis virtutum. Qui curavit gentem suam: & liberavit illam a pernitie. Qui prevaluit edificare civitatem : qui adeptus est gloriam in conversatione gentis : & ingressus domus & atrii amplificatus est. Quasi stella matutina in media nube : & quasi luna plena in diebus suis lucet. Et quasi sol refulgens : sic ille refulsit in templo Dei. Quasi arcus refulgens inter nebulas glorie : & quasi flos rosarum in diebus verni. Quasi lilia que sunt in transitu aque: & quasi thus redolens in diebus estatis. Quasi ignis refulgens : & thus ardens igni. Quasi vas auri solidum : ornatum omni lapide precioso. Quasi oliva pullulans : & cypressus in altitudinem se tollens. In accipiendo ipsum stolam glorie : & vestiri consummatione virtutis. In ascensu altaris sancti : gloriam dedit sanctitatis amictam. In accipiendo autem partes de manu sacerdotis : & ipse stans juxta aram circa illum corona fratrum. Quasi plantatio cedri in monte Libano : sic circa illum steterunt quasi rami in palma. Porrexit manum suam in libatione : & libavit de sanguine uve : & fudit in fundamentum altaris odorem divinum excelso principi. Tunc exclamaverunt filii Aaron: in tubis perductilibus sonaverunt : & auditam fecerunt vocem in memoriam coram Deo. ℟. Amen. *Dicat Presb.* Dominus sit semper vobiscum. *Psallendo.* Posuisti super caput ejus coronam de lapide precioso. ℣. Super salutare tuum Domine exultabit vehementer desiderium anime ejus dedisti ei: & voluntate labiorum ejus non fraudasti ei. P. Coronam. *Presb.* Silentium facite.

Sequentia epistole Pauli apostoli ad Timotheum. ℟. Deo gratias. *II.Cap.IIII.*

CHarissime. Omnis scriptura divinitus inspirata : utilis est. Ad docendum. Ad arguendum. Ad corrigendum. Ad erudiendum in justicia : ut perfectus sit homo Dei : ad omne opus bonum instructus. Testificor coram Deo & Christo Jesu : qui judicaturus est vivos & mortuos : & adventum ipsius : & regnum ejus. Fre-

[illegible] verbum. Insta. Opportune importune. Argue: obsecra: increpa in omni [illegible]. Erit enim tempus [illegible] sustinebunt: [illegible] coacervabunt sibi Magistros [illegible]: & a veritate [illegible] avertent: ad fabulas autem [illegible]. Tu vero vigila: in [illegible]. Opus fac Evangeliste: [illegible] imple. Ego enim jam [illegible] & tempus resolutionis mee instat. [illegible] certavi: fidem servavi [illegible] consummavi. In reliquo [illegible] mihi corona justicie: quam [illegible] Dominus justus judex in die [illegible]. Non solum autem mihi: sed & his qui diligunt adventum ejus.

℞. Amen.

Dicat Presb. Dominus sit semper vobiscum.

Lectio Sancti Evangelii secundum Lucam. *Cap. XIX.*

IN diebus illis. Dominus noster Jesus Christus loquebatur discipulis suis & [illegible] dicens. Homo quidam nobilis abiit in regionem longinquam accipere sibi regnum & reverti. Vocatis autem decem servis suis: dedit illis decem mnas. Et ait ad illos. Negociamini dum venio. Cives autem ejus oderant illum: & miserunt legationem post eum dicentes. Nolumus hunc regnare super nos. Et factum est ut rediret accepto regno: jussit vocari servos quibus dedit pecuniam: ut sciret quantum quis negociatus esset. Venit autem primus dicens: Domine: mna tua decem mnas acquisivit. Et ait illi. Euge serve bone: quia in modico fidelis fuisti: eris potestatem habens supra decem civitates. Et alter venit dicens: Domine: mna tua [illegible] mnas. Et huic ait. Et tu esto [illegible] civitates. Et alius venit dicens [illegible]: ecce mna tua: quam habui [illegible] in sudario. Timui enim quia [illegible]: tollis quod non posuisti: [illegible]. Dicit ei. De [illegible] serve nequam: sciebas [illegible]: tollens quod [illegible] non seminavi: [illegible] pecuniam meam ad [illegible] cum usuris utique [illegible] dixit. [illegible] qui de[illegible] ei. Domine: habet decem mnas. Dico autem vobis: quia omni habenti dabitur & abundabit. Ab eo autem qui non habet: & quod habet auferetur ab eo. Verumtamen: inimicos meos illos qui noluerunt me regnare super se: adducite huc: & interficite ante me. Qui habet aurem audiendi audiat.

℞. Amen.

Lauda. Alleluja. ℣. Tu es Sacerdos in eternum secundum ordinem Melchisedech alleluja.

Sacrificium.

STans Sacerdos ad altare in circuitu ejus: corona fratrum quasi germen cedrorum in Libano. circumdederunt eum sicut arbores palmarum: & obtulit oblationem Domino in conspectu universe Ecclesie alleluja. ℣. Exaltatus est refulgens in templo Dei: quasi stella matutina in media nube: & sicut luna plena in diebus suis: sicut arcus pacis illuminans in nubibus glorie: & sicut oliva germinans fructum accepit stolam sanctam. *P.* Et obtulit oblationem.

Missa.

MAgnum nobis semper festivum summi pontificis & martiris Saturnini: fratres charissimi depensis fideliter precibus excolamus. qui Salvatoris nostri precepta custodiens: non solum sacerdotium ac vite beatitudinem meruit: sed etiam tanti honoris officium felici martyrio consecravit. Ad cujus presentiam tanto demonum sagacitas timore conticuit: ut largis victimis invocati: solita cultoribus suis responsa non redderent. Cujus rei gentilitas furore succensa comprehendere: ad supplicium vesano furore non timuit: quem in Dei confessione constantem evincere: presentis mortis interminatione non potuit. Proinde debemus in tanti martyris laudem Deo vivo & placationis hostiam adolere: quo per hunc cunctis nobis impartiat quod rogatur: qui per eum dedit populis: quo solus in Trinitate Dominus crederetur. Amen.

Alia.

DEbitas tibi Domine eterne referimus gratias: & Jesu Christo filio tuo Domino nostro. In cujus similitudinem beatissimus Saturninus: dum offert victimam: ipse est victima. Dumque ele-

electus agit martyrium devotus implevit: ut per eminentiam justitiæ atque victoriæ & testis fieret & antistes. In quo proficiens fidei latitudo, dum cathedram suscepit sanctitatis, coronam rapuit passionis. Probus ad officium: improbus ad triumphum. Dum ungitur consecrans: dum occiditur consecratur. Prius fidei predicans sermone: post sanguine. Doctor ad altarium: victor ad regnum. Erexit ad laudem: quos erudiat ad salutem. Ambulans vere de virtutibus in virtutem. Ut qui conversatione contulerat intellectum: conferret consummatione suffragium. Obtineat igitur Deus Summe apud te dare miseris indulgentiam post delictum: qui meruit post Sacerdotium subire martyrium.

℟. Amen.

Post nomina. Oratio.

DOmine Jesu Christe: qui es ineffabilis bonitas: & invicta potestas: pro cujus nomine beatissimus Saturninus, Præsul & Martyr: dum litare aris demonicis renuit: ad Capitolium a turbis attrahitur: furentisque tauri supplicio consecratur. tu ejus meritis offerentium suscipe vota: & omnes in commune pro tua justificatione communica. Quo exauditi pro nobis requiem etiam apud te mereamur impetrare defuncti.

℟. Amen.

Ad pacem. Oratio.

CHriste Deus omnium gratiarum largitor: qui primum ac summum Tolosanæ civitatis Sanctum Saturninum Sacerdotem instituisti. Ad cujus prædicationem atque virtutem ita ora demonum siluerunt: ut se consulentium cultoribus suis obstrusa veluti absentia probarentur. Tu ora nostra preconio vere predicationis accinge & viciorum insolentium simultates a nostris pectoribus abjice. Ut ita pacis monumento convalescamus ad invicem: quo dum ea quæ prædicamus sermonibus: opere impleverimus: ad te qui es retributor justissimus sine confusione perveniamus. Amen.

Inlatio.

DIgnum & justum est: optimum sane est, nobisque speciali devotione præcipuum: ut tibi Domine incessanter gratias: dum martyres tuos mirabiliter excolimus referamus. Neque enim Domine diabolici furoris impetum humanæ fragilitatis infirmitas sustineret: nisi subjectum inimicorum tentationibus corpus: anima spiritualis evinceret: tuisque confirmata doctrinis imbecillum habitaculi sui domicilium fidei munimine roboraret. Nam cum præsentia antistitis tui & martyris Saturnini garrula demonum loquacitas siluisset: neque solutis laxarent ora fallaciis ad aras demonum horrendo gentilis populi furore pertractus est: & eum sacrificare mortis interminatione compulerunt. Ad cujus imperium repressa demonum suorum fallacia siluissent: qui cum correptum ad Capitolium ducerent: & Sancti Spiritus dono presentem peritur carnis exitium non paveret: te unum in Trinitate Dominum confiteri: in tanta perverse plebis seditione non timuit. Ad cujus constantiam acrior nefande vociferationis tumultus exarsit: in necem beatissimi Sacerdotis cunctus populus unico clamore conspirat. Cujus pedes protinus vinculis inligantes: ad posteriora tauri quem victime procuraverant nefanda nectere temeritate non trepidant: eumque acrioribus stimulis verberatum: & multitudinis clamore succensum per gradus quibus Capitolium descendebatur turba precipitat. Statimque inter ipsos primordii gradus: confractis capitis compagibus soluta cerebri interna dissiliunt. Nec prius lacerum corpus trahi destitit: quam ruptus fluctuosis cursibus funis conlisa tumulo membra laxaret. Victricemque animam & gloriosa professione sublimem: ad beate sedis amenitatem tendentem: in Habrahe suscipiendam gremio securus emisit. Unde merito cunctus ille angelice congregationis exercitus: in hac martyris tui congressione: tuam Domine diebus ac noctibus virtutem magnificare non desinit: proclamans atque ita dicens.

Dicat Chorus. Sanctus.

Post Sanctus.

VEre sanctus: gloriosus: potens & admirabilis Dominus noster Jesus Christus Filius tuus: cujus con-

confessionem in martyribus illatus furor non admittit : cujusque amorem insanientium cruciatio non extinguit . Hujus itaque nomen beatissimus Saturninus martyr tuus : & ante supplicium prædicavit : & inter supplicia non denegavit . Cum persequentium circumdatus obicibus : coactusque sacrificare demonibus renuit : te unum & verum Deum voce clara se testatus est credere : pro quo etiam & animam posuit usque ad mortem : per ipsum Dominum ac Redemptorem eternum . *Post pridie* .

OBlatum tibi hoc sacrificium Deus Pater in hujus martyris tui Saturnini solennitate serenus accepta : & illius invisibilis gratie tua benedictione sanctifica . Et sicut idem martyr participatione tua gracidus presentia sua demonifica fecit simulacra silere : ita nos horum Sacramentorum perceptione extirpemus in nobis omnem diabolice temptationis horrorem .

℞. Amen .

Ad orationem Dominicam.

ECce dilectissimi fratres fide relata cognovimus : beatissimum Saturninum : & gladii pontificalis Sacerdotio functum : & ad terga tauri illigatum pedibus martyrio consecratum . Unde omnipotentem Deum : qui ei geminam coronam Sacerdotis scilicet & martyrii largitus est deprecemur. Ut vel fides nos apud Deum commendet : qui supplicium nullum patimur propter fidem . Ut spes nos non destituat miseros : quos non efficit effusio sanguinis gloriosos . Atque recreati per momenta : divinis consolemur sermonibus : cum ad Deum proclamaverimus e terris . Pater noster qui es in celis .

Benedictio.

CHristus Dominus : cujus nomen beatissimus Saturninus inter furores gentium clara voce confessus est : confiteatur nomina vestra coram Patre suo & coram Angelis ejus . ℞. Amen .

Quique in prædictum martyrem habitans simulacris demonicis ademit responsum : ipse orationibus vestris aperiat sue pietatis auditum . ℞. Amen .

Ut cum eo post illud seculum vitam retineatis perpetuam : ob cujus amorem presentis diei celebratis solennia . ℞. Amen .

Per misericordiam ipsius Dei nostri qui vivit & omnia regit in secula seculorum . ℞. Amen .

Hic dicat Chorus ; Gustate & videte .

Oratio post communionem . Gustantes Domine suavitatis . *Cetera omnia ut in prima Missa* .

IN SANCTI ANDREE APOSTOLI

Ad Missam . Officium .

SAncta Crux antequam te Dominus ascenderet timorem terrenum habuisti : modo vero amorem celestem obtines alleluja alleluja . ℣.Domine probasti me & cognovisti me tu cognovisti sessionem meam & resurrectionem meam . *P.* Modo vero . ℣.Gloria & honor Patri & Filio & Spiritui Sancto in secula seculorum. *P.*Modo vero .

Dicat Presb. Gloria in excelsis .

Oratio .

GLoria nostra Deus noster : qui in celis ab Angelis demonstraris : & in perpetuum decantaris : hic solenniter ac fideliter predicaris : presta nobis amplissima pietatis tue a malis propriis liberari : & semper in tuis laudibus gloriari . ℞. Amen .

Per misericordiam &c.

Prophetia . Justus si morte occupatus . *Require retro in Sancti Clementis fol. XX.*

Psall.

MAgnificavit Dominus sanctum suum : Dominus exaudiet me dum clamavero ad eum . ℣. Cum invocarem te exaudisti me Deus justiciæ meæ in tribulatione . *P.* Dominus exaudi .

Sequentia epistole Pauli apostoli ad Galathas . *VI.*

FRatres Bonum facientes ne deficiamus: tempore enim suo metemus non deficientes . Ergo dum tempus habemus : operemur bonum ad omnes homines : maxime autem ad domesticos fidei . Videte qualibus literis : scripsi vobis manu mea . Quicumque volunt placere in carne : hi cogunt vos circumcidi : tantum ut crucis Christi persecutionem non patiantur . Neque enim qui circumciduntur , legem custodiunt : sed volunt vos circumcidi . Ut in vestra carne glorientur . Mihi autem absit gloriari nisi in cruce Domini nostri Jesu Christi : per quem mihi mundus crucifixus est : & ego mundo . In Christo enim Jesu : neque circumcisio aliquid valet : neque prepucium : sed nova creatura . Et quicunque hanc regulam secuti fuerint : pax super illos : & misericordia & super Israel Dei . De cetero :

nemo

nemo mihi molestus sit. Ego autem stigmata Domini nostri Jesu Christi in corpore meo porto. Gratia Domini nostri Jesu Christi cum spiritu vestro.

℞. Amen.

Lectio Sancti Evangelii secundum Mattheum. *XVI. Cap.*

ILlo in tempore Dominus noster Jesus Christus loquebatur discipulis suis dicens. Si quis vult post me venire abneget semetipsum: & tollat crucem suam & sequatur me. Qui enim voluerit animam suam salvam facere: perdet eam. Qui enim perdiderit animam suam propter me: inveniet eam. Quid enim prodest homini ut mundum universum lucretur: se autem ipsum perdat: & detrimentum sui faciat? Nam qui me arguerit & meos sermones: hunc filius hominis erubescet: cum venerit in majestate sua: & Patris & sanctorum Angelorum. Dico autem vobis vere: sunt aliqui hic astantes: qui non gustabunt mortem: donec videant reguum Dei.

℞. Amen.

Lauda. Alleluja. ℣. Loquebar de testimoniis tuis in conspectu Regum & non confundebar alleluja.

Sacrificium. Fulgebit justus. *Require in Sancti Clementis fol.XXI.*

Missa.

ANniversaria beati Andree apostoli ac martyris natalicia celebrantes: consideremus dilectissimi fratres quanta mentis alacritate isdem vir sanctus sequi cepit Salvatorem. Nam sicut Evangelia sacra testantur: dum secus mare ambulans hunc & Petrum vocare Dominus dignaretur: audita voce vocationis Christi: terrena omnia derelinquentes: cunctaque simul vitia vite veteris respuentes: a mundanarum jamque rerum curis expediti & liberi: atque ab omnium vitiorum nexibus absoluti: Salvatoris ac Domini vestigia sunt secuti. Horum ergo nos exemplis accensi: sequamur Christum: contemnamus mundum: cum suis operibus transiturum. Nulla nos cupiditas mundana retineat: nec periturarum amor rerum a Salvatoris nostri nos amore disjungat. Quatenus Sanctorum sequendo vestigia: pervenire mereamur ad gaudia sempiterna.

℞. Amen.

Alia Oratio.

SUpplices te rogamus clementissime Deus: ut Sancto tuo Andrea apostolo ac martyré obtinente: tue cognitionis gratiam uberiori copia atque eminentiori perspicatia consequamur. Nec enim hoc rogantes: eodem interveniente nos adepturos esse diffidimus: quem tanto tuæ dilectionis calore succensum agnoscimus. Ut non solum eis qui eo predicante in te credebant salutaria verbi pocula ministraret: sed ipsum quoque impiissimum Egeam persecutorem: ut ab idolorum vanissimo cultu recederet: & verum Deum agnosceret: piis adhortationibus ammoneret. Verum quia nepharius ille ac perfidus gratiam tuæ cognitionis: quam ceca superbaque mente contempsit: quia non meruit: utique nec accepit. Presta nobis humillimis servis tuis: ut qui te Deum tuo dono credentes agnoscimus: & agnoscentes fatemur: a te nunquam penitus recedamus. Sed dum tibi subjicimur: tibique fideliter inhæremus eternitatis tue munera sortiamur.

Chorus resp. Amen.

Post nomina. Oratio.

NOminibus Sanctorum Martyrum offerentiumque fidelium: atque eorum qui ab hoc seculo transierunt: a Ministris jam sacri Ordinis recensitis: te Dominum Deum nostrum per intercessum sancti tui Andree apostoli & martyris deprecamur. Ut & martyrum patrocinia nobis semper opitulentur: & offerentium obsequia a te clementer accipiantur: ac defunctorum fidelium animabus celestium receptacula mansionum: & sempiterna quietis tutamina tribuantur.

℞. Amen.

Ad pacem.

REdemptor noster & Domine Omnipotens Jesu Christe: qui per sanguinem crucis tuæ omnia pacificare dignatus es: sive que in celis sunt: sive que in terris. Dum discordiam que inter Angelos & homines per culpam primi parentis contracta fuerat: verum hominem assumendo: ac pro omnibus moriendo: per crucis tue tropheum resolvisti: & pacem inter celestes terrestresque creaturas factor & reparator ōnium: atque Angelorum conditor reformasti: accli-

acclines te cum omni humilate deposcimus: ut per obtentum sancti Apostoli & martyris tui Andree pacem tuam: que exuperat omnem sensum non solum hominum: sed etiam ipsorum Angelorum in nostris cordibus perhenniter exultare concedas.

℟. Amen.

Inlatio.

DIgnum & justum est: nos tibi gratias agere: te semper benedicere: teque laudare: summe & omnipotens Deus Pater. A quo beatus Andreas apostolus insuperabili protectione munitus: convertens ad fidem populos gloriam crucis Christi predicavit intrepidus: & crucis cruciamenta pro crucifixo Domino suscepit letus atque securus. Dumque de passionis sue cruciatibus letaretur: de persecutoris sui tantummodo interitu condolebat: eumdemque persecutorem: ut eternas penas evaderet exortabat. Sed quod plerumque magis ac magis dannationis pena augmentaretur: quo veritatis ejus predicatio non tacetur. Unde apostolus & martyr salutaria honoramenta illi non tacuit: & inde persecutoris immanis majori crudelitatis atrocitate seviens in necem apostoli quasi more frenetici: ad vindictam medici consulentis exarsit: atque antidotum saluti congruum quod illi medicus obtulit: quasi vitam medici perempturus: ipse medico furens eger bibendum dedit. Dum patibulum gloriose crucis: quod omni laude predicans apostolus extulit: persecutor crudelis eundem apostolum subire precepit. Sed letus gaudensque hoc medicus sumpsit: quod eger insanabilis non credendo abiecit. Nesciens miser quia hoc antidotum licet in gustu parum sentiat amarum: in suavitate tamen dulce est ac jocundum. Dum per hoc & salus habita perhenniter habenda servatur: & salus amissa nunquam penitus amittenda recipitur. Per eum quem tecum & cum Sancto Spiritu unum Deum collaudant Angeli: omnesque superne virtutes sine intermissione ita dicentes.

Dicat Chorus. Sanctus. Sanctus.

Post Sanctus.

VEre Sanctus: vere benedictus Redemptor noster & Dominus Jesus Christus. Qui amarum passionis poculum ideo quasi verus medicus pregustavit: & ut admissam nostre salutis nobis copiam restauret: & nos ad hoc sumendum prior ipse summe provocaret: ipse Dominus ac Redemptor eternus.

℟. Amen.

Post pridie.

CRedimus pariter & fatemur summe ac credulitatis impulsu tacere non sinimur: te Deum Redemptorem: quem nostrum pro nobis miseris in cruce fuisse suspensum. Descendisse etiam in infernum: ut nos resurgens elevares ad celos. Reliquisse etiam nobis exemplum: ut te sequentes Dominum: passiones tolleremus in mundum. quo expleto beatus Andreas discipulus tuus ac martyr & apostolus informatus: crucis pro te supplicium devota mente portavit. Fac nos quesumus Domine ipso intercedente hoc tui corporis sanguinisque mysterium spiritus tui rore sanctificatum: ad nostrarum remedium sumere animarum.

℟. Amen.

Ad Orationem Dominicam.

Oratio.

DEus a quo unicus tuus in hunc mundum missus: ac pro nobis in cruce suspensus: nostre redemptionis precium dedit sanguinem suum: ut reconciliati per ejus mortem filiorum apud te promereremur adoptionem: ejusdem nostri mediatoris obtentu nobis nec merentibus tribuat: ut possimus te patrem fiducialiter appellare: & orationem quam ipso docente didicimus: ad te non solum vocibus: sed & meritis proclamare in terris. Pater noster qui es in celis.

℟. Amen.

Benedictio.

SAnctus Andreas apostolus: qui pro crucifixo Domino ac Redemptore nostro: est in cruce suspensus: pro vobis ipsi Domino gratiæ providus existat semper patronus. ℟. Amen.

Et ob cujus celebrandam solennitatem alacer est hodie vester conventus: sit pro peccatis vestris ante Deum intercessor assiduus. ℟. Amen.

Ac sicut hic sanctus virtute fretus Dei crucifixi per crucis victoriam diabolum supe-

ſuperavit: ita vos per mortificationem crucis cuncta vitia conculcetis. ℞. Amen. Per miſericordiam ipſius &c.

Dicat Presb. Dominus ſit ſemper vobiſcum. ℞. Et cum ſpiritu.

Dicat Chorus. Guſtate & videte. *ut ſupra in prima Miſſa.*

IN SANCTE EULALIE VIRGINIS.

Ad Miſſam. Officium.

ALleluja: ortus concluſus ſoror mea: fons ſignatus emiſſiones tue alleluja. Paradiſus cum pomorum fructibus. Alleluja. Alleluja. ℣. Specie tua & pulcritudine tua intende proſpere procede & regna. *P.* Paradiſus. ℣. Gloria & honor Patri & Filio & Spiritui Sancto in ſecula ſeculorum amen. *P.* Paradiſus cum.

Dicat Presb. Gloria in excelſis.

Oratio.

GLoria noſtra Deus noſter: qui in celis ab Angelis demonſtraris: & in perpetuum decantaris: hic fideliter ac ſolenniter predicaris: preſta nobis ampliſſima pietate tua a malis propriis liberari: & ſemper in tuis laudibus gloriari. ℞. Amen.

Per miſericordiam tuam Deus noſter: qui es benedictus & vivis & omnia regis in ſecula ſeculorum. ℞. Amen.

Lectio libri eccleſiaſtici Salomonis. ℞. Deo gratias. *XXIIII.*

SApientia laudabit animam ſuam: & in Domino honorabitur. In medio populi ſui gloriabitur: & in eccleſiis altiſſimi aperiet os ſuum: & in conſpectu virtutis illius honorabitur. In medio populi exaltabitur: & in plenitudine ſancta admirabitur. In multitudine electorum habebit laudem: & inter benedictos benedicetur dicens. Quaſi cedrus exaltata ſum in Libano: & quaſi cypreſſus in monte Syon: & quaſi palma exaltata ſum in cades: & quaſi plantatio roſe in Hiericho. Quaſi oliva ſpecioſa in campis: & quaſi platanus dilatata ſum juxta aquam. In plateis ſicut cinamomum & aſſaltum aromatizans odorem dedi: quaſi mirrha electa dedi ſuavitatem odoris. Quaſi ſtorax & galbanus: & ungula & gutta: & quaſi Libanus non inciſus. Vaporavi habitationem meam: & quaſi balſamum non mixtum odor meus. Ego quaſi terebintus expandi ramos meos & rami mei honoris & gratie. Ego quaſi vitis fructificavi odorem ſuavitatis: & flores mei flores honoris & honeſtatis. Ego mater pulcre dilectionis: & timoris & agnitionis & ſancte ſpei. In me gratia omnis vite & veritatis. Tranſite ad me omnes qui concupiſcitis me: & a generationibus meis implemini. Spiritus enim meus ſuper mel dulcis: & hereditas mea ſuper mel & favum. Memoria mea in generatione ſeculorum. Qui edunt me adhuc eſurient: & qui bibunt me adhuc ſitiunt. Qui audient me: non confundentur: & qui operantur in me: non peccabunt. Qui elucidant me vitam eternam poſſidebunt.

℞. Amen.

Dicat Chorus. Pſallendo. Audi filia & vide: quia concupivit rex decorem tuum. Et ipſe eſt Deus tuus. ℣. Lingua tua calamus ſcribe velociter ſcribentis: diffuſa eſt gratia in labiis tuis propterea benedixit te Deus in eternum. *P.* Et ipſe eſt Deus tuus.

Dicat Presb. Silentium facite.

Sequentia epiſtole Pauli Apoſtoli ad Corinthios. ℞. Deo gratias. *II. Cap. X.*

CHariſſimi. Qui gloriatur: in Domino glorietur: non enim qui ſeipſum commendat: ille probatus ſit: ſed quem Deus commendat. Utinam ſuſtineretis modicum quid inſipientie mee: ſed & ſupportate me. emulor enim vos Dei emulatione. Deſpondi enim vos uni viro: virginem caſtam exhibere Chriſto. Timeo autem ne ſicut ſerpens Evam ſeduxit aſtutia ſua: ita corrumpantur ſenſus veſtri: ut excidant a ſimplicitate & charitate que eſt in Chriſto. Nam ſi is qui venit alium Chriſtum predicat quem non predicavi vobis: aut alium ſpiritum accipitis quem non accepiſtis: aut aliud evangelium quod recepiſtis: recte pateremini. & extimo enim nihil me minus feciſſe in vobis a magnis Apoſtolis. Et ſi imperitus ſum ſermone: ſed non ſcientia. In omnibus autem manifeſtus ſum vobis: per fidem que eſt in Chriſto Ieſu Domino noſtro.

℞. Amen.

Lectio Sancti Evangelii ſecundum Mattheum. *XIII.*

ILlo in tempore dixit Dominus Jeſus diſcipulis ſuis: parabolam hanc. Simile eſt

Re-

Regnum celorum thesauro abscondito in agro: quem qui invenit homo: abscondit: & pre gaudio illius vadit: & vendit universa que habet: & emit agrum illum. Iterum simile est regnum celorum homini negociatori: querenti bonas margaritas. Inventa autem una preciosa margarita: abiit & vendidit universa que habuit: & emit eam. Iterum simile est regnum celorum sagene misse in mare: & ex omni genere piscium congreganti. Quam cum impleta esset: educentes & secus litus sedentes: elegerunt bonos in vasa sua: malos autem foras miserunt. Sic erit in consummatione seculi. Exibunt Angeli & separabunt malos: de medio justorum: & mittent eos in caminum ignis. Ibi erit fletus & stridor dentium. Intellexistis hec omnia? Dicunt ei. Etiam. Ait illis. Ideo omnis scriba doctus in regno celorum similis est patrifamilias: qui profert de thesauro suo nova & vetera.

℟. Amen.

Dicat Presb. Dominus sit semper vobiscum. ℟. Et cum spiritu tuo.

Cantet Chorus. Lauda. Alleluja. ℣. Lauda filia Syon letare & exulta filia Hierusalem. *P.* Alleluja.

Dicat Presb. Adjuvate me fratres.

Sacrificium.

SIcut cedrus exaltata sum in Libano & quasi cypressus in monte Syon: quasi mirrha electa dedi suavitatem odoris alleluja. ℣. Sicut storax & galbanus & onix & gutta: & quasi Libanus non incensus vaporavi habitationem meam: ego quasi terebintus expandi ramos: & rami mei honoris & gratiæ: ego quasi vitis fructificavi suavitatem odoris: in me spes omnis vite & virtutis: transite ad me omnes qui concupiscitis me: & a generationibus meis adimplemini: spiritus enim meus super mel dulcis. *P.* Quasi mirrha electa dedi suavitatem odoris alleluja.

Missa.

OMnes qui sub impugnantium certamine viciorum: aut vulnerati turpiter: aut perempti de carnis fragilitate conquerimur: quique ignavie mentis excusatione corporee imbecillitatis occulimus fratres charissimi: & propositum aspiciamus Eulalie virginis: & triumphum. Que nec sexui subjecta nec corpori: virile contemnendo contagium: fit virilis. In qua non fuit corruptele portio: ut esset gratie plenitudo. Quam credulitatem fide: libidinem castitate vincentem: & ornavit virginem admiratio castitatis: & coronavit martyrem gloria passionis: que dum vitiis repugnat & gladiis. dum & ferrum spernit: & coitum. & credulitatis sue hostem pertulit: & etatis. Hujus ergo intercessu omnipotentiam summi patris oremus: ut sicut ab eo ejus invicta virginitas locari meruit in regione celorum: ita nobis concessa venia delictorum: concedatur locus in regione viventium.

℟. Amen.

Alia Oratio.

LEtetur in te Domine queso virginitas: & huic proxima congaudeat continentia. Non sexum querunt hujusmodi bella: sed animum. Non mucronis confidentiam: sed pudoris. Non etiam personas discussuras: sed causas. impune inter armatas transit acies innocens conscientia: que superavit crimina: superat & metalla. Facile vincit alios: quisquis se vicerit. & cum laudabile sit viro fecisse virtutem: majoris tamen preconii est fecisse virginem rem virilem. Prophanum sacra ingreditur puella concilium: & solum Deum in pectore gestans infert violentiam passioni. Nec deest lictor tam impudens quam crudelis: qui sponsam (secure dixerim) Christi: fornicantium verberibus oculorum: supplicio libidinante torqueret. Ut que penas in adulterio non luebat: saltem penas adulteras sustineret. Dudum quod gravius carnifex putat expectantium oculis corpus exponit: & per divaricatas viscerum partes: ictuum sulcos cursus fusi sanguinis antecedit. Periit tunc tortoris iniqui commentum: sola patiuntur tormenta ludibrium. Habet quidem virginem nostram nuditas: sed pudicam. Discat ergo: discat uterque sexus ex virgine: non pulchritudinem colere: sed virtutem. Fidem amare: non formam. Placiturus Domino: non decoris expectare judicium: sed pudoris. Sed quia tuum est Chri-

Christe totum quod hec virgo vicerit: tuum quod meruit: tuum etiam quod peregit. Nec enim tela repellimus adversantium: nisi tue divinitatis beneficio sublevemur. Nunc presta nobis ut sicut hec beatissima martyr tua pugnando premium adepta est castitatis: ita nos commissorum nostrorum ad te dimissis contagiis: adipiscamur premia tue promissionis.

℟. Amen.

Post nomina.

DOmine sancte Pater eterne omnipotens Deus: in cujus nomine beate Eulalie virginis ac martyris tue solennia celebramus: que dum ad confessionem duceretur: non illam mortis timor intravit: nec vultus pallor obsedit. Non ira terruit comminantis: non dira vox: non cruenta manus: non etiam turbidus aspectus a proposita passione submovit. Tu nobis martyris hujus gaudentibus de triumpho:& ad te convertendi aditum prebe: & sancte conversationis tributo dignitatem. Concedens per hanc oblationem tibi a nobis oblatam: & offerentibus perhennis gratie lucrum: & defunctis eterne pausationis solatium.

℟. Amen:

Ad pacem.

DEus eterne: cujus gratia protecta virgo Eulalia inter flammas non erubuit confiteri: quod ex flamma tui amoris haurire promeruit. Tu nos ejus precatu inter mundi hujus flammarum procellosa discrimina protege: & tue pacis multiplici incremento adimple. Quo & hic bene vivamus: & ad te de hac vita remuneraturi secura conscientia properemus.

℟. Amen.

Dicat Presb. Quia tu es vera pax nostra &c.

Inlatio.

DIgnum & justum est Domine Deus: qui tam prudentem virginem fidei sociata apice glorie consecrasti: tibi gratias agere. Ut per quem facta est mater Maria: fieret martyr Eulalia: illa pariendi affectu felix: ista moriendi. Illa implens incarnationis officium: ista rapiens passionis exemplum: Illa credidit angelo: ista resistit inimico. Illa electa per quam Christus nasceretur: ista assumpta per quam diabolus vinceretur. Dignare Eulalia martyr & virgo placitura Domino suo: que Spiritu Sancto protegente tenero sexu bellum forte sudaverit: & ultra opinionem humane virtutis adtollerantiam penarum zelo tui amoris se obtulerit: cum in specie preciosi Unigeniti sanguinem suum sub testimonio bone confessionis effuderit: & incorrupta flammis viscera in odorem suavissimi thimiamatis adoleverit. Vadit ad tribunal cruenti presidis: non quesita. In qua tam solum fuit animus incontinens ad secretum: quam locus competens ad triumphum. Lucratura regnum: contemptura supplicium: inventura quesitum: visura confessum. Non trepida de pena: non ambigua de corona: non defessa de eculeo: non diffisa de premio. Interrogatur: confitetur: occiditur: coronatur. Ingentique miraculo majestas tua exalatum virginis spiritum: quem assumpsit per flammam: suscepit per columbam. Ut hoc prodigio in celis martyr ascenderet: quo in terris filium pater ostenderat. Siquidem nec inhonorum patiantur elementa corpusculum: quod deciduis nix aspersa velleribus: & virtutis rigorem & virginitatis tecta candorem eluceret. vestiret. absconderet: superni velaminis operimento. celum funeri prestat exequias. & per misericordiam Redemptoris daret anime sedem: pro sepultura redderet dignitatem. Ipse quem collaudant omnes Angeli: omnesque Sancti ita dicentes. *Dicat Chorus.* Sanctus.

Post Sanctus.

VEre sanctus: vere benedictus Dominus noster Jesus Christus filius tuus: pro cujus nomine beatissima martyr Eulalia cremandum corpus suum obtulit flammis: suscipiens candentis olei supplicium in mammillis: ac per reliqua suppliciorum genera finem faciens passionis. illa etenim eculeo imposita crucique appensa: te unum & verum Deum in Trinitate professa est in voce sue confessionis: & laudem tui honoris: Ob hoc te petimus immensa bonitas summe Deus: ut qui eam de tot penarum generibus triumphare fecisti;

cisti: nos ejus precibus & hic in seculo protegendo salvifices: & peracto luctamine mundi: sanctis tuis efficias coheredes: Christus Dominus ac Redemptor eternus.

Post pridie Oratio.

DEus qui fervens supplicium plumbi ante oculos illatum Eulalie virgini tue frigidum effecisti: tu e celis ignem illum tui amoris emitte: qui nunquam novit frigescere: quo & hanc in honorem martyris tue oblatam tibi sanctifices hostiam: & cordibus nostris consequentis gratie spiritualem impartias medicinam.

℟. Amen.

Ad orationem Dominicam.

REcensito dilectissimi fratres simbolo nostre credulitatis: Eulalie virginis intueamur robur fidei vel etatis. Que inter flammas jam in consummatione suppliciorum unum & verum Deum in Trinitate predicat adorandum. Et ideo accedamus ad Deum cum lachrimis: ad quem illa accessit consummato supplicio passionis. Conquerentes apud eum de infirmitate nostra: qui ejus roboravit infantiam. Petentes ab eo quod precipit: ut ipse tribuat quod promisit. Invocantes cum ea pietatis intentione parcendum miserie nostre: qua miseratione nos docuit orare semper & dicere. Pater noster qui es in.

Benedictio.

JEsus Christus Dominus qui martyrem suam Eulaliam coronavit post flammam: ipse in vobis male cupiditatis restringat incendia. Et qui ejus corpusculum nivei candoris velavit amictu: ipse vos a peccato purificet & delicto. ℟. Amen. Quique ejus spiritum celesti locavit in regno: premium vobis tribuat sempiternum. ℟. Amen.

Hic dicat Chorus. Gustate & videte. *Ut supra in Dominica prima Adventus.*

IN FESTIVITATE ANNUNCIATIONIS SANCTE MARIE VIRGINIS

que dicitur e la O. Ad Missam Officium.

ALleluja: Christi generatio sic erat: cum esset desponsata Mater ejus Maria Joseph. antequam convenirent inventa est in utero habens de Spiritu Sancto. Alleluja. ℣. Spiritus Sanctus superveniet in te: & virtus altissimi obumbrabit tibi: P. Antequam convenirent. ℣. Gloria & honor Patri & Filio & Spiritui Sancto in secula seculorum. Amen. P. Antequam.

Dicat Presb. Gloria in excelsis.

Oratio.

GLoria tibi Deus: tibi semper gloria: cujus assumptorem hominem vidimus quasi gloriam Unigeniti a Patre plenum gratia & veritate. Presta ergo nobis Domine amplissime tue pietatis gratiam: & coeternum tibi permanentem in gloria deitatis. ℟. Amen.

Per misericordiam &c.

Lectio libri Ezechielis Prophete. Ca. XLIII.

FActa est super me manus Domini: & elevavit me spiritus: & duxit me ad portam: que respiciebat ad viam orientalem. Et ecce gloria Dei Israel ingrediebatur: & vox erat Dei quasi vox aquarum multarum: & terra splendebat a majestate ejus. Et cecidi super faciem meam: & majestas Domini ingressa est Domini domum: & audivi loquentem ad me de domo. Et vir qui stabat juxta me: dixit ad me. Fili hominis: locus solii mei & locus vestigii pedum meorum: ubi habito in eternum. Post hec converti me ad viam porte sanctuarii: que respiciebat ad Orientem: que erat clausa. & dixit Dominus ad me. Porta ista quam vides clausa: non aperietur: & vir non transibit per eam: quoniam Dominus Deus Israel ingredietur per eam: & erit clausa principi. Et princeps ipse sedet in ea: ut comedat panem coram Domino. Rursumque vidi: & ecce gloria Domini implevit domum Dei. Et audivi vocem dicentis. Benedicta gloria Domini. De loco sancto suo. ℟. Amen.

Psallendo. Mater Syon dicet homo: & homo factus est in ea: & ipse fundavit eam excelsus. ℣. Dominus narravit scripturas populorum suorum & principum eorum qui fuerunt in ea. P. Et ipse fundavit eam. *Dicat Presb.* Silentium facite.

Sequentia epistole Pauli Apostoli ad Philippenses. *Cap. IIII.*

FRatres gaudete in Domino semper: iterum dico gaudete. Modestia vestra nota sit omnibus hominibus: Dominus prope est. Nihil soliciti sitis: sed in omni oratione & obsecratione: cum gratiarum actione: petitiones vestre innotescant apud Deum. Et pax Dei que exuperat omnem sensum custodiat corda vestra & intelli-

telligentias vestras : in Christo Jesu . De cetero fratres : quecunque sunt vera : quecunque pudica : quecunque justa : quecunque sancta : quecunque amabilia : quecunque bone fame . Si qua virtus . Si qua laus: hec cogitate que & didicistis: & accepistis : & audistis : & vidistis in me . Hec agite : & Deus pacis erit vobiscum .

℟. *Chorus* . Amen .

Principium Sancti Evangelii secundum Mattheum . *I.*

LIber generationis Iesu Christi filii David : filii Abraam . Abraam genuit Isaac . Isaac autem genuit Jacob . Jacob autem genuit Joseph virum Marie de qua natus est Christus . Omnes ergo generationes ab Abraam usque ad David : generationes quatuordecim . Et a David usque ad transmigrationem Babylonis generationes quatuordecim : & a transmigratione Babylonis usque ad Christum generationes quatuordecim . Christi autem generatio sic erat . Cum esset desponsata mater ejus Maria Joseph : antequam convenirent : inventa est in utero habens de Spiritu Sancto . Joseph autem vir ejus cum esset justus : & nollet traducere eam : voluit occulte dimittere eam . Hec autem eo cogitante : ecce Angelus Domini in somnis apparuit ei dicens: Joseph fili David : noli timere accipere Mariam conjugem tuam : quod enim in ea natum est : de Spiritu Sancto est . Pariet autem filium : & vocabis nomen ejus Jesum : ipse enim salvum faciet populum suum a peccatis eorum . Hoc autem totum factum est : ut adimpleretur quod dictum est a Domino per Esaiam prophetam dicentem : Ecce virgo in utero habebit & pariet filium : & vocabunt nomen ejus Emanuel : quod est interpretatum : nobiscum Deus .

℟. Amen .

Lauda . Alleluja . A dextris tuis Domine adsistit regina : in vestitu deaurato circumamicta varietate alleluja .

Sacrificium .

COnfortamini & jam nolite timere : ecce enim Deus noster retribuit judicium . Ipse veniet & salvos nos faciet alleluja . Audite itaque domus David : non pusillum vobis certamen prestare hominibus : quoniam Dominus prestat certamen propterea dabit vobis signum : ecce virgo in utero concipiet & pariet filium : & vocabitis nomen ejus Emanuel . ℣. Ipse veniet .

Missa .

ERigamus queso fratres charissimi in sublime oculos nostros : visuri gloriam Salvatoris . Quomodo Virginem dignatus : ut concipiat . quomodo matrem remuneratur : ut pariat . Ipse & munus factus & filius : qui & infusus confert quod deerat : & effusus non aufert quod donarat . Qui nec gerentem honore fraudat : nec genitricem labore contristat . Qui & nascendi abjurgat gemitum : & nati consignat affectum . Neque enim fas erat ut haberet illa suspiria : que omnium gaudium pariebat : aut origo exultationis nosceret vim doloris . In recensu peccatoris sermonem credulitas calefecit : indubitatumque verbum stringit auditus . Et ad virtutem Dei spem repromissionis fides secura conglutinat . Sic concepit animus : quod credidit : sic implevit spiritus quem elegit : ut in Redemptore nostro non distaret hominis veritas : sed potestas . O ineffabilis divinitatis opera : sic interior portio addite virtutis sensit augmentum : ne exterior statum integritatis amitteret unigenitus filius Dei in maternis visceribus pariendi viam nec invenit : nec reliquit . Sic conceptus atque editus : signat virginis uterum non desinat . In quo quantum ad remedium salutis nostre pertinet : ipsa natura victoria est . Nam adversarium hominis partum superat quacum in conceptione mysterii didicit regnaturum . Talis itaque homo habet vite potestatem : qua alios muneratur: qui eam non accepit aliunde qua utitur . Nec mirum est cum nascendo reciperet quos creavit : qui antequam nasceretur habuit quos redemit .

℟. Amen .

Alia Oratio .

DOmine Jesu Christe quo ita Verbum caro factum est: ut in conceptionem tui virginalis uterus altissimi obumbratione susciperet : & ad pariendum te : porta materni corporis non pateret : solemnitatis hujus obsequia propicius suscipe : ac nostrum quoque cor-

cor dignatus ingredere. Tibi soli sit pervium: cui soli id esse cupimus preparatum. Ut cum nostrarum mentium puritatem beneplacitam tibi ipsi fecerimus: operis tui custos & perpetuus habitator esse digneris. ℟. Amen.

Post nomina Oratio.

ETerne Dei filius: qui virginee matris uterum sic intrasti ne rumperes. sic aperuisti: ne signata ullo modo violares. Suscipe benignus hoc sacrificium: quod tibi ob incarnationis tue dedicamus mysterium. Tribuens per hoc & vivis anime corporisque salutem: & defunctis eterne reparationis felicitatem.

Respondeat Chorus. Amen.

Ad pacem Oratio.

CHriste verbum summi patris: qui caro factus es: ut habitares in nobis: illabere sensibus nostris: quo omnes qui tue incarnationis mysterio sumus redempti: perpetue maneamus pacis societate connexi. ℟. Amen.

Inlatio.

DIgnum & justum est: nos tibi omnipotens Pater gratias agere. Si debitoribus qui reddere debeant dignatus fueris prorogare per Jesum Christum filium tuum Dominum nostrum. Ex te Deo Patre sine initio natum: tibique indifferenter: atque indemutabiliter coeternum ac per omnia coequalem. Non adoptione sed genere: nec gratia sed natura. Qui in utero sanctificate sancte ac virginis clementer illapsus: & sine ulla sorde peccati ineffabiliter natus. Vidi virginem: ut matrem se diceret: aut virginem qui diligeret dubitabat. Quia duplex homo in formam hominem ligabat. Includitur intra hominem Deus: cui totus parvus est mundus: illic tenebatur utero matris: illic tecti pudoris pulsatur tumoris invidia: & secura est conscientia. Maternum nomen accepit: & damnum virginitatis nescivit. Maria quid agis? Elige jam quid voceris. Sic castitatis potestas obumbrari: nec virginitas aliquando mentiri. Tuus est enim uterus: & alienus est partus. Novum denique miraculum vidi in virgine: ut nomen virginitatis non amitteret: nec genitricis ferre pondera didicisset. Hec sola meruit ferre Deum post celum: & sola meruit virgo inveniri post partum. Hec sola meruit Deum & hominem: Deum imperiis suis lacte uberis portat. Hunc diem nobis quem devotissime celebremus instituit: & homo redimendis hominibus factus de secreto utero virginali immaculatus emicuit. Nunciatus est concipiendus ab Angelo: conceptus fidei singularis arcano: & natus sine ullo peccato. Cujus fuit solius sine corruptione nova & inusitata conceptio: & sine dolore de matre virgine inviolabilis paritudo. Huic solum possibile fuit sine semine mirabiliter concipi: & sine corruptione feliciter nasci. Propter quod eundem Salvatorem nostrum unigenitum tuum: tecum semper & cum Spiritu Sancto regnantem: celi celorum & angelice potestates sine cessatione conlaudant ita dicentes. *Respondeat Chorus.* Sanctus. Sanctus. Sanctus.

Post Sanctus.

VEre sanctus: vere benedictus Dominus noster Iesus Christus filius tuus: Ipse est qui castitatem contulit: virginitatis decus non abstulit matri. Qui & pro nobis ex eadem dignatus est nasci: & pro nostra adoptione non abhorruit suscipere mortem. Ipse Dominus ac Redemptor eternus.

Post pridie.

NUnciamus Domine quod credimus: nec tacemus. Te totis visceribus deprecantes: ut qui genitrici prestitisti ut mater esset & virgo: tribuas Ecclesie tue ut sit fide incorrupta: & castitate fecunda: atque hec libamina ita tue gratie dulcedo sanctificet: ut sumentibus & salutem corporum: & delictorum veniam prestent. ℟. Amen.

Ad Orationem Dominicam.

DEum cujus magnitudo divinitatis capi non potest: quique sine inicio Deus summus & pater est: deprecemur dilectissimi fratres: ut idem pater qui nasci filium suum voluit ex utero Virginis matris: mundet nos ab omni inquinamento carnis & sanguinis. Quo sicut divina obum-

obumbratione concepit virgo ut pareret: ita nos divina inspiratione accensi: conceptum Spiritus Sancti: quem ipso Domino Jesu Christo docente accepimus: proferamus publice & dicamus. Pater noster.

Benedictio.

DOminus Jesus Christus: qui in seculorum fine processit ex virgine cor vestrum: virginitatis incorrupte nitore clarificet. ℟. Amen.

Et qui nunciante Angelo Virginis ingressus est uterum. ejusdem vos mysterii & instruat & muniat Sacramentum. ℟. Amen. Quique hodie virginee festum conceptionis devotissime celebratis: ad nativitatem nostri Redemptoris exultantibus animis & mundo corde perveniatis. ℟. Amen.

Per misericordiam ipsius Dei nostri qui est benedictus & vivit & omnia regit in secula seculorum. Dominus sit semper vobiscum. ℟. Et cum.

Hic dicat Chorus. Gustate.

Post Communio. Oratio.

GRatias tibi agimus Domine Deus: & te Deum benedicimus de die in diem: qui nos in hac die sancte solennitatis tue perducere dignatus es. fac nos diem istum annunciationis per multa curricula annorum in pace & tranquillitate suscipere cum fideli populo tuo. ℟. Amen.

Per misericordiam tuam Deus noster qui es benedictus: & vivis & omnia regis in secula seculorum. ℟. Amen. Dominus sit semper vobiscum. ℟. Et cum.

Solennia completa sunt in nomine Domini nostri Iesu Christi. Votum nostrum sit acceptum cum pace. ℟. Deo gratias.

IN DIE SANCTI THOME APOSTOLI.

Ad Missam. Officium.

GLoriam & magnum decorem. *Require in Sancti Saturnini. fol. XXIII.*

Oratio.

GLoria nostra Deus noster. *Require in eodem festo. Prophetia.*

JUstus si morte preoccupatus. *Require in Sancti Clementis. fol. XX.*

Dicat Presb. Dominus sit semper vobiscum.

Chorus ℟. *& cantet. Psallendo.* Posuisti super capud ejus coronam de lapide precioso. ℣. Super salutare tuum Domine exultabit vehementer. Desiderium anime ejus tribuisti ei: & voluntate labiorum ejus non fraudasti eum. *P.* Coronam de lapide precioso. *Dicat Presb.* Silentium facite.

Sequentia epistole Pauli Apostoli ad Colossenses. I.

FRatres gaudeo in passionibus pro vobis: & adimpleo ea que desunt passionum Christi in carne mea pro corpore ejus quod est Ecclesia. Cujus factus sum ego minister: secundum dispensationem Dei: que data est mihi in vos: ut impleam verbum Dei mysterium quod absconditum fuit a seculis & generationibus. Nunc autem manifestum est Sanctis ejus: quibus voluit Deus notas facere divitias glorie Sacramenti hujus in gentibus: quod est Christus in vobis spes glorie quem nos adnunciamus. Corripientes omnem hominem & docentes in omni sapientia: ut exhibeamus omnem hominem perfectum in Christo Jesu: in quo & laboro certando secundum operationem ejus quam operatur in me in virtute. Cui est honor & gloria in secula seculorum. ℟. Amen.

Lectio Sancti Evangelii secundum Joannem. XX.

ILlo in tempore Thomas unus ex duodecim qui dicitur Didimus non erat cum eis quando venit Jesus. Dixerunt ei alii discipuli: vidimus Dominum. Ille autem dixit eis: nisi videro in manibus ejus fixuram clavorum: & mittam digitum meum in locum clavorum: & mittam manum meam in latus ejus: non credam. Et post dies octo iterum erant discipuli ejus intus: & Thomas cum eis. Venit Jesus januis clausis & stetit in medio: & dixit eis. Pax vobis. Deinde dicit Thome: infer digitum tuum huc: & vide manus meas: & affer manum tuam: & mitte in latus meum & noli esse incredulus: sed fidelis. Respondit Thomas: & dixit: Dominus meus & Deus meus. Dixit ei Iesus: quia vidisti me Thoma: credidisti. Beati qui non viderunt: & crediderunt. ℟. Amen.

Lauda. Alleluja. ℣. Loquebar de testimoniis tuis in conspectu Regum & non confundebar. *P.* Alleluja.

Sacrificium. Fulgebit Justus. *Require retro in Sancti Clementis fol. XXI. Missa.*

AD Deum fratres charissimi puras mentes erigite: ejusque pietatem suppliciter implorate: ut qui per primum nos redemit adventum a labe peccati: ipse nos sic in evo degere faciat: ut in secundo adveniens in supernis coronandos attollat. Sicque patrocinante nobis

 suffra-

suffragio beatissimi Apostoli sui Didimi : & hic per ejus exempla vitam ducentes: ejus mereamur esse sequipedes : & illic felicitatis ejus inveniamur consortes .

℟. Amen .

Alia Oratio .

TE te igitur summe & admirabilis Deus: totis precordiis deprecamur . Ut qui beatissimo Thome & sagacitatem inquirendo inspiras : nobis & indulgentiam peccaminum tribuas: & donis tuis inspirando prevenias . Quique sanctissimi Thome dubitatione nos roboras : eius quesumus merito nos in fide ita stabiles operibus solida: ut judicante te digne invenias quos coronando : etherea sustollas in patria . Quatenus & fidelium servorum tuorum acceptes libamina : que hodierno die plebs tibi Deo nostro mente offerunt grata : & pro quibus te submisso obsecrant capite tue pietatis clementiam sese adeptos congaudeant .

℟. Amen .

Post nomina . Oratio .

DEus qui tuum Thomam egregium predicis architectum : & in foro non dedignas ambulare venalium : tu nos ex illis lapidibus effice vivis : a quibus illa visio pacis instauratur celestis . Qualiter candore castitatis niveo renitentes : Sanctorum qui nos in Domino jam precesserunt possimus esse in participatione equales : ut qui pro peccatoribus ab illa sublimi sede descendisti ad terras : precibus nostris placatus assistas : omnibus requiem defunctis fidelibus prestes .

℟. Amen .

Ad pacem . Oratio .

CLementissime Deus qui in pacis unitate letaris : scilicet qui auctor es pacis : & pax ab angelicis conclamatus es choris . Concede per hujus intercessionem allecte : ut ipsius dilectionis vinculo quo discipulos ad celos remeans conglobasti : ipso nos almifico nexu in tua & proximi dilectione constringe .

℟. Amen .

Inlatio .

DIgnum & justum est : vere suave ac pulcrum est : te pater omnipotens per Jesum Christum Dominum nostrum : ineffabiliter conlaudare hanc creaturam tuam in terris : qui etiam a celestibus virtutibus indesinenter preconiis sublimaris . Merito enim nullus sermo tibi attingit laudes deferre . quia pax tua sensum exuperat omnem . Quis namque creatus creatori exhibeat dignam carminum laudem ? Cum se horis cunctis indigere tuam prospicit opem : & figmentum suum recolat fragilem ac sumptum ex pulvere : cum nec illa pulverea virtus sufficienter tibi insonet laudem . In cujus laude Thomas Apostolus tuus populos convertit judaicos a pristino cultu erroris : & in filios adoptavit sacro gurgite tinctionis miracula operum : fides extitit perditorum . Operabatur visibilis in corporibus virtus : & invisibilis curabat magnalia intrinsecus morbos : redditur sentire lumen corporeum : ut secum illuminat cecum . Treptie merito ulcerosus curatur : ut strabedo idolorum ab omnibus effugetur. Solis corruit idolum : ut auctor ejus edificet thronum . Rex terrenus per fugam dilabitur : ut eternus in eorum mentibus innovetur . Tua sunt rector ista miracula : que in tuo nomine sancti mente impetrant cernua . Quia & tuum unigenitum eum fidelem denunciat servum : & architectum asserit esse peritum . Vere in edificationem doctus Ecclesie : & in congregandum populum tibi laudabilis valde . Terrena erogas ut celestia largiaris : argentum indigentium visceribus congerens & cetus amplissimos in celestibus instruens . Carcere intruditur ut virtus ejus in omnibus propaletur . Bat migrat e seculo : ut Apostolus liberetur a vinculo . Occiditur temeratrix puella que percutere ausa est apostolum palma : presentatur a cane comesa : ut omnis illa sit salva caterva . Honoratur a bestia : quem natura despexit humana . Et miro modo ab irrationabili rationabilis perdocetur . Consecrantur juvenes benedictione celesti per venerationem animalis bruti : quos antea brutorum more federa conjunxerant nuptialia . Ut sicuti arioli confunditur olim insipiëtia per animal insensatũ : ita nunc & istorũ corrigitur

gitur per hujus meritum. Tunc per locutionem inauditam res agitur nec corrigitur: nunc per virtutem virtus geritur & curatur: hoc nempe tuo ab Unigenito agitur qui cum Sancto Spiritu unus Deus ab invisibilibus & visibilibus conlaudatur ita dicentes. ℟. Sanctus. Sanctus. Sanctus.

Post Sanctus.

Vere sanctus: vere benedictus Dominus noster Jesus Christus qui est filius tuus natura non adoptione nec gratia: sed generatione. Qui in utraque natura unus filius creditur: & tertia in Trinitate persona tecum & cum Spiritu Sancto unus Deus creditur & adoratur: Christus Dominus ac Redemptor eternus.

Post pridie.

Concede nobis Domine interventu apostoli tui Thome & remissionem peccaminum: & bone vite inspirate nobis peragere cursum. Ut & sacrificia in hujus solennitate passionis acceptes: & sumentibus ea sanctificationis gratia tue inlustres. ℟. Amen.

Ad Orationem Dominicam.

Christe qui beatissimis Apostolis tuis orandi precepta instituis: presta ut suffragio apostoli tui Thome digni effecti: ipsa tua deifica verba proclamantes mereamur exaudiri e terris. Pater noster.

Benedictio.

Christus Dominus qui apostolo suo Thome copiam dimicandi concessit virtutis: ipse emundet vos ab omni contagione facinoris. ℟. Amen. Quique etiam in agone eum fecit victorem: ipse vobis sui auxilii porrigat opem. ℟. Amen. Ut qui in illius festivitate letamini interventu ejus eterno premio muneremini. ℟. Amen. Per misericordiam ipsius.

Hic Chorus dicat. Gustate.

IN NATIVITATE DOMINI NOSTRI JESU CHRISTI.

Ad Missam. Officium.

Alleluja. Benedictus qui venit alleluja in nomine Domini alleluja alleluja. ℣. Deus Dominus & illuxit nobis. P. In nomine Domini. ℣. Gloria & honor Patri & Filio: & Spiritui Sancto in secula seculorum amen. P. In nomine Domini.

Dicat Presb. Per omnia semper secula seculorum. ℟. Amen.

Dicat Presb. Gloria in excelsis Deo

Postea dicta Gloria in excelsis, *dicat hanc Orationem.*

Hodie nobis thesaurus natus est. Hodie nobis lucerna virginis quam spiritus Sanctus ignivit verum lumen apparuit. Hodie cecorum medicus natus est. Hodie paraliticorum sanitas. Hodie debilium firmamentum. infirmantium virtutes. Hodie resurrectio mortuorum Salvator noster advenit. Hodie nobis inter noctem ignitam lux nova apparuit. Hodie nobis Salvator advenit quem prophete predixerant ex Maria virgine nasciturum. Hodie nobis presepio positus perpetuus panis lucis ostenditur: qui dixit ego sum panis verus qui de celo descendi. Si quis autem de pane isto manducaverit non esuriet in eternum. Presta nobis Domine per gloriam nativitatis tue a malis propriis liberari: & in tuis laudibus semper gloriari. ℟. Amen.

Prophetia. Lectio libri Esaye prophete. ℟. Deo gratias. *Cap. IX.*

Primo tempore alleviata est terra Zabulon & terra Neptalim: & in novissimo aggravata est via maris transJordanem Galilee gentium. Populus qui sedebat in tenebris: vidit lucem magnam: habitantibus in regione umbre mortis: lux orta est eis. Multiplicasti gentem: sed non magnificasti leticiam. Letabuntur coram te: sicut qui letantur in messe. Et sicut exultant victores quando dividunt spolia. Jugum enim oneris ejus & virgam humeri ejus: & sceptrum exactoris ejus superasti: sicut in die Madian. quia omnis violenta predatio cum tumultu: & vestimentum mixtum sanguine erit in combustione & cibus ignis. Parvulus enim natus est nobis: filius datus est nobis: & factus est principatus ejus super humeros ejus. Et vocabitur nomen ejus: Ammirabilis. Consiliarius. Deus. Fortis. Dominator. Pater futuri seculi. Princeps pacis. Multiplicabitur ejus imperium: & pacis ejus non erit finis. Super solium David sedebit: & super regnum ejus. Ut confirmet illud: & corroboret in judicio & in justitia: amodo & usque in sempiternum. Zelus Domini exercituum faciet hoc. ℟. Amen.

Dicat Presb. Dominus sit semper vobiscum. ℟. Et cum. *Dicat Chorus. Psallendo.*

Dominus dixit ad me filius meus es tu: ego hodie genui te. ℣. Pete a me: & dabo tibi gentes hereditatem tuam & possessionem tuam terminos terre. P. Ego.

Dicat Presb. Silentium facite.

Principium epistole Pauli apostoli ad Hebreos. ℟. Deo gratias. *Cap. I.*

FRatres. Multifarie multisque modis olim Deus locutus est patribus nostris in Prophetis. Novissimis diebus locutus est nobis in filio suo: quem constituit heredem universorum. Per quem fecit hec secula. Qui cum sit plendor glorie: & figura substantie ejus: portansque omnia verbo virtutis sue: purgationem peccatorum faciens: sedet ad dexteram majestatis in excelsis. Tanto melior angelis effectus: quanto differentius pre illis nomen hereditavit. Cui enim dixit aliquando angelorum. Filius meus es tu: ego hodie genui te? Et rursus: ego ero illi in patrem: & ipse mihi erit in filium. Et cum iterum introducit primogenitum in orbem terre dicit. Et adorent eum omnes Angeli Dei. Et ad angelos quidem dicit. Qui facit angelos suos spiritus: & ministros suos flammam ignis. Ad filium autem. Thronus autem tuus Deus in seculum seculi. Virga equitatis virga regni tui. Dilexisti justiciam & odisti iniquitatem: propterea unxit te Deus: Deus tuus in eternum oleo leticie pre participibus tuis. Et tu in principio Domine terram fundasti & opera manuum tuarum sunt celi. ipsi peribunt: tu autem permanebis: & omnes sicut vestimentum veterascent. Et velut amictum mutabis eos: & mutabuntur. Tu autem idem ipse es: & anni tui non deficient.

Respondeat Chorus. Amen.

Lectio sancti Evangelii secundum Lucam. *Cap. II.*

FActum est autem cum essent ibi: impleti sunt dies ut pareret: & peperit filium suum primogenitum: & pannis eum involvit & reclinavit eum in presepio: quia non erat ibi locus in diversorio. Et pastores erant in regionem eandem vigilantes & custodientes vigilias noctis: super gregem suum. Et ecce angelus Domini stetit juxta illos: & claritas Dei circumfulsit illos: & timuerunt timore magno. Et dixit illis angelus. Nolite timere. Ecce enim evangelizo vobis gaudium: quod erit omni populo: Quia natus est vobis hodie Salvator: qui est Christus Dominus in civitate David: & hoc vobis signum. Invenietis infantem in pannis involutum: & positum in presepio. Et subito facta est cum angelo multitudo militie celestis laudantium Deum & dicentium. Gloria in altissimis Deo: & in terra pax hominibus bone voluntatis: & factum est ut discesserunt ab illis angeli in celum: pastores loquebantur ad invicem dicentes. Transeamus usque in Bethleem: & videamus hoc verbum quod factum est: quod Dominus ostendit nobis. Et venerunt festinanter: & invenerunt Mariam & Joseph & Infantem positum in presepio. Videntes autem cognoverunt de verbo quod dictum erat illis de puero hoc: & omnes qui audierunt mirati sunt de his que dicta erant a pastoribus ad ipsos. Maria autem conservabat omnia verba hec: conferens in corde suo. Et reversi sunt pastores glorificantes & laudantes Deum in omnibus que audierant & viderant: sicut dictum est ad illos.

℟. Amen.

Lauda. Alleluja. ℣. Redemptionem misit Dominus populo suo: mandavit in eternum testamentum suum: sanctum & terribile nomen ejus. P. Alleluja.

Dicat Presb. Adjuvate me fratres in orationibus vestris.

Sacrificium.

PArvulus natus est nobis: & filius datus est nobis: & factus est principatus ejus super humeros ejus. Alleluja alleluja.

Missa.

ECce nunc tempus acceptabile: ecce nunc dies salutis: lux a terra prodiit: exeamus a tenebris. Advocatus e celo descendit: quod oportet agamus. Redemptor mundi apparuit: pro libertate clamemus: venit ad egrotos medicus: vulnera proferamus. Panis vivus credentibus datus est: hunc sumamus. Fons perennis fidelibus ortus est: animas impleamus. Cujus misericordia virtute & gratia in illo fidei processu justicie cultu confessionis gradu castitatis affectu: stare

nos

nos faciat: in quo animas floruisse sibi non aruisse convincat. Atque in illo statu illum vita nostra delectetur, nobisque fructificet: in quo se generis non criminis nostri permanens Deus in nobis nasciturus inseruit: & pro nobis moriturus apparuit. ℟. Amen. Concedente gratia miserationis illius: cujus regnum & imperium juge & gloriosum in secula seculorum. ℟. *Chorus*. Amen.

Alia Oratio.

TE Domine Jesu Christe: te Deum pluraliter homines salvantem: & hominem in Deo singulariter potentem invocamus laudamus rogamus. Ut adsis: parcas: miseraris: ignoscas. Des in corde vota que compleas: des in ore verba que exaudias: des in opere facta que benedicas. Non petimus renovari nobis: sicut in hac die olim acta est corporalis nativitas tua: sed petimus incorporari nobis invisibilem divinitatem tuam: quod prestitum est carnaliter: sed singulariter tunc Marie: nunc spiritualiter prestetur Ecclesie. Ut te fides indubitata concipiat: te mens de corruptione liberata parturiat: te semper anima virtute altissimi obumbrata contineat. Ne discedas a nobis: sed procedas ex nobis. Sis revera Emanuel noster nobiscum Deus. Digneris manere in nobis: & pugnare pro nobis. Te enim pugnante: nos vincimus. Solve nos quesumus a pannis putribus peccatorum: qui te pro peccatis nostris dignatus es putredine ligari pannorum. Lac tuum Ecclesie tue parvulos nutriat. Adeo infirmos delicatus olerum cibus pascat: ut ad percipiendum fortiorem ac solidum cibum: validiores quotidie vires crescant. Et ita noverimus defecatam voluntatem: & fidem exhibere firmissimam: ut jugiter enitamur auxilio tuo ad vitam pervenire perpetuam.

℟. Amen.

Post nomina.

FAmuli tui indigni & exigui sacerdotes tremende majestati tue spirituales victimas immolantes. Offerimus tibi Deus hostiam immaculatam: quam maternus uterus impolluta virginitate produxit: pudor edidit: sanctificatio genuit: integritas fudit. Hostiaque immolata vivit: & vivens jugiter immolatur. Hostia que sola Deo placere prevalet: quia Dominus est. Hanc tibi summe pater offerimus pro sancta Ecclesia tua: pro satisfactione seculi delinquentis: pro emundatione animarum nostrarum: pro sanitate omnium infirmorum: ac requie: vel indulgentia fidelium defunctorum. Ut mututa sorte tristium mansionum: felici perfruantur societate justorum.

℟. *Chorus*. Amen.

Ad pacem. Oratio.

EXcelsum te Deum pariter atque humilem hominem Christum Jesum: acclives servuli supplices deprecamur: ut pacem quam ascensurus ad celos: tuis charis noticia commendasti: dones: augmentes: perficias: atque custodias. Atque ita fiat pax tua in virtute: & abundantia in turribus tuis: ne officii oscula sint tegmina virus occulti. Sed qui decantantibus angelis pacem tribuisti hominibus bone voluntatis: in hoc die natalis efficias nos nuncios ac filios pacis.

℟. Amen.

Inlatio.

DIgnum & justum est: nos omnipotentie & pietati tue referre quas posse donaveris laudes clementissime pater. Quia post multa tempora in hac die ante non multa tempora: que tibi vel sibi semper erat: nobis natus est Christus Jesus unigenitus tuus. Factus est ancille filius: Dominus Matris sue. Partus Marie: fructus Ecclesie. Qui ab illa editur: ab ista suscipitur. Qui per illam pusillus egreditur: per istam mirificus dilatatur. Illa salutem populis creavit: hec populos. Illa utero vitam portavit: hec lavacro: in illius membris Christus infusus est: in istius aquis Christus indutus est. Per illam qui erat nascitur: per istam qui perierat invenitur. In illa redemptor gentium vivificatur; in ista gentes vivificantur. Per illam venit ut peccata tolleret: per istam tulit peccata propter que venit.

Per

Per illam nos ploravit: per iſtam nos curavit: in illa infans: in iſta gigans: ibi exulat: hic triumphat. Per illam crepundia geſtavit: per iſtam regna ſubjecit. Illam parvuli jocunditate demulſit: iſtam ſponſi credulitate deſpondit. Extant denique precioſi amoris incorrupta commertia. Dedit ſponſus ſponſe ſue munera: aquas vivas: ideſt Chriſtus Eccleſie: e quibus ſemel ad placendi meritum lavaretur. Dedit oleum leticie: pro odorifero unguento criſmatis ungeretur. Vocavit eam ad menſam ſuam: adipe frumenti ſatiavit illam. Vino ſuavitatis implevit: juſticie impoſuit ornamentum. Donavit deauratum virtutum varietate veſtitum. Animam ſuam pro illa poſuit. Suſcepte & calcate mortis ſpolia in dotem ille regnaturus victor exhibuit: ſe ipſum ille in cibo ac potu indumentoque conceſſit. Promiſit ei ſe illi daturum regnum eternum. Ipſam pollicitus eſt ſtatuendam in dextere ſue parte reginam. Conceſſit & ipſi: quod conceſſum eſt genitrici: impleri: non violari. Parere: non corrumpi: illi ſemel: iſti ſemper: ſedere tanquam ſponſam in thalamo pulcritudinis: & multiplicare filios gremio pietatis. Fectoſam eſſe prolem: non fetidam voluntate. Sic & ipſa in ipſo per ipſum dives effecta: ſponſo ac domino ſuo humilia refert munera. Hoc enim de proprio ſuo offerendo quod credidit. hoc de exemplo quod eum redamavit. Hoc de dono ipſius id ipſam potuiſſe quod voluit: id ipſam voluiſſe quod potuit. Dedit illi tanquam roſas martyres: velut lilia virgines, quaſi violas continentes. Hec ad illam per miniſtros voluntatis ejus apoſtolos: conferta operis ſui impenſa tranſmiſit. Unde nunc a dextris ejus felici: & glorioſa perennitate conſiſtens: eum tecum omnipotens Pater & cum Sancto Spiritu regnantem: cum omnibus angelis confitendo conlaudat & dicit. ℞. *Chorus*. Sanctus. Sanctus. Sanctus.

Dicat Presb. poſt Sanctus.

VEre ſanctus: vere benedictus Dominus noſter Jeſus Chriſtus filius tuus qui venit e celis: ut converſaretur in terris: caro factus eſt ut habitaret in nobis Chriſtus Dominus ac Redemptor eternus.

Dicat Presb. poſt pridie.

HEC Domine dona tua & precepta ſervantes: in altare tuum panis ac vini holocauſta proponimus. Rogantes profuſiſſimam tue miſericordie pietatem: ut in eodem ſpiritu quo te in carne virginitas incorrupta concepit: has hoſtias Trinitas indiviſa ſanctificet: ut cum a nobis fuerit non minori trepidatione quam veneratione percepta: quicquid contra animam male vivit intereat: quicquid interierat nullatenus reviviſcat.

℞. Amen.

Dicat Presb. ad orationem Dominicam.

QUod via: ut ſequeremur oſtendit: quod vita: ut loqueremur edocuit: quod veritas: ut teneremus inſtituit: tibi ſumme Pater cum tremore cordis proclamemus e terris. Pater noſter.

Dicat Presb. Benedictio.

DOminus Jeſus Chriſtus: qui olim pro nobis hodie dignatus eſt naſci: ipſe vos ſua Nativitate vivificet. ℞. Amen. Et qui infantiam ſumens humanitatis: vilibus indutus eſt pannis: celeſtium virtutum vos veſtiat indumentis. ℞. *Chorus*. Amen. Sitque veſtrorum cordium interior paſtus: qui in preſepio poſitus credentibus ſe voluit monſtrari veſcendus. ℞. *Chorus*. Amen. Per miſericordiam ipſius Dei noſtri qui eſt benedictus & vivit & omnia regit in ſecula ſeculorum. ℞. Amen.

Dicat Presb. Dominus ſit ſemper vobiſcum.

Hic dicat Chorus. Guſtate & videte.

Poſt communio. Oratio.

GRatias tibi agimus Domine Deus: & te Deum benedicimus de die in diem: qui nos in hac die ſancte ſolennitatis tue perducere dignatus es. fac nos diem iſtum nativitatis tue per multa curricula annorum in pace & tranquillitate ſuſcipere cum fideli populo tuo. ℞. *Chorus*. Amen.

℣. Per miſericordiam tuam Deus noſter qui es benedictus: & vivis & omnia regis in ſecula ſeculorum. ℞. Amen. ℣. Dominus ſit ſemper vobiſcum. ℞. Et cum. ℣. Solennia completa ſunt in nomine Domini noſtri Jeſu Chriſti: votum noſtrum ſit acceptum cum pace. ℞. Deo gratias.

IN

IN SANCTI STEPHANI LEVITE ET MARTYRIS.

Ad Missam. Officium.

FRemebant cordibus suis adversus Stephanum. Stridebant dentibus in eum: ipse autem plenus Spiritu Sancto intendens celos: vidit gloriam Dei alleluja alleluja alleluja. ℣. Beatus vir qui timet Dominum: in mandatis ejus cupit nimis. *P.* Stridebant. ℣. Gloria & honor Patri & Filio & Spiritui Sancto in secula seculorum amen. *P.* Stridebant.

Dicat Presb. Gloria in excelsis Deo.

Oratio.

LAudamus te Domine cum angelis: benedicimus te cum virtutibus sanctis. Glorificamus cum potestatibus supernis. Et qui te opificem nostrum nos subsistere non hesimus recte honore tui nominis per officium creature creatricem tuam potentiam non negamus: pro qua re nos facito bone voluntati tue placere servicium. Et vel in celis cum angelis & vel in terris cum hominibus pacifice gloriari in tua glorificatione assensum. ℟. Amen.

Per misericordiam. *Prophetia.* Justus si morte. *Require in S. Clementis fol. XX.*

Psallendo. Posuisti Domine. *Require retro in Sancti Saturnini fol. XXIII.*

Dicat Presb. Silentium facite.

Lectio libri actuum Apostolorum. ℟. Deo gratias. *Cap. VI.*

IN illis diebus: crescente numero discipulorum in Hierusalem: factum est murmur grecorum adversus hebreos: eo quod despicerentur in ministerio quotidiano vidue eorum a ministris hebreorum. Convocantes autem apostoli multitudinem discipulorum: dixerunt. Non est equum vos relicto verbo Dei ministrare mensis. Eligite ergo fratres viros ex vobis boni testimonii septem: plenos Spiritu Sancto & sapientia: quos constituamus super hoc opus. Nos vero orationi & ministerii verbis instabimus. Et placuit sermo coram omni multitudine: & elegerunt Stephanum plenum fide & virtute & Spiritu Sancto: & Philippum & Prochorum: & Nicanorem: & Thimonem: & Parmenam: & Nicolaum advenam Antiochenum. Hos statuerunt ante conspectum Apostolorum. Et orantes imposuerunt eis manus: & verbum Domini crescebat & multiplicabatur numerus discipulorum in Hierusalem valde. Multa etiam turba Sacerdotum obediebat fidei. Stephanus autem plenus gratia & fortitudine faciebat signa in populo. Surrexerunt autem quidam de Synagoga que appellabatur Libertinorum & Cirenensium & Alexandrinorum: & eorum qui erant a Cilicia & Asia disputantes cum Stephano: & non poterant resistere sapientie & spiritui: qui loquebatur. Propter quod arguerentur ab eo cum omni fiducia. Tunc summiserunt viros qui dicerent se audisse eum dicentem verba blasphemie: in Moysen & Deum. Commoverunt itaque plebem: & seniores & scribas: & concurrentes rapuerunt eum: & adduxerunt eum in concilio. Et statuerunt testes falsos dicentes. Homo iste non cessat loqui verba adversus locum sanctum hunc & legem. Audivimus eum dicentem: quoniam Jesus Nazarenus hic destruet locum istum: & mutabit traditiones: quas tradidit nobis Moyses: & intuentes eum omnes qui sedebant in concilio: viderunt faciem ejus tanquam faciem angeli. Dixit autem princeps Sacerdotum Stephano. Si hec ita se habent? Qui ait. Dura cervice: & incircumcisi corde & auribus: vos semper Spiritui Sancto restitistis: sicut patres vestri ita & vos. Quem prophetarum non sunt persecuti patres vestri? Et occiderunt eos qui prenunciabant de adventu justi: cujus vos nunc proditores & homicide fuistis. Qui accepistis legem in dispositione angelorum: & non custodistis: ut viveretis. Audientes autem hec: dissecabantur cordibus suis. & stridebant dentibus in eum. Cum autem esset plenus Spiritu Sancto: intendens in celum vidit gloriam Dei: & Jesum stantem a dextris Dei. Et ait. Ecce video celos apertos: & filium hominis stantem a dextris virtutis Dei. Exclamantes autem voce magna: continuerunt aures suas: & impetum fecerunt unanimiter in eum. Et ejicientes eum extra civitatem lapidabant: & testes deposuerunt vestimenta sua secus pedes adolescentis qui vocabatur Saulus. Et lapidabant Stephanum invocantem & dicentem: Do-

mine Jesu : suscipe spiritum meum. Positis autem genibus : clamavit voce magna. Domine : ne statuas illis hoc peccatum. Et cum hoc dixisset : obdormivit in Domino. Saulus autem erat consentiens neci ejus. Facta est autem in illa die persecutio magna in Ecclesia que erat Hierosolimis : & omnes dispersi sunt per regiones Judee & Samarie : preter apostolos qui remanserunt in Hierusalem. Curaverunt autem Stephanum viri timorati : & fecerunt planctum magnum super illum. Saulus autem devastabat Eccesiam per domos intrans : viros ac mulieres tradebat in custodiam. Illi igitur qui dispersi erant : pertransibant evangelizantes verbum Dei.

℟. Amen.

Lectio Sancti Evangelii secundum Mattheum. Cap. XXIII.

ILlo in tempore : Dominus noster Iesus Christus loquebatur discipulis suis dicens. Super cathedram Moysi federunt Scribe & Pharisei. Omnia ergo quecunque dixerint vobis : servate & facite : secundum vero opera eorum : nolite facere. Dicunt enim : & non faciunt. Alligant autem onera gravia & importabilia : & imponunt in humeros hominum : digito autem suo nolunt ea movere. Omnia vero opera sua faciunt : ut videantur ab hominibus. Dilatant enim philateria sua : & magnificant fimbrias. Amant autem primos recubitus in cenis : & primas cathedras in sinagogis : & salutationes in foro : & vocari ab hominibus rabbi. Vos autem nolite vocari ab hominibus rabbi. Unus est enim magister vester : omnes autem fratres estis. Et patrem nolite vocare vobis super terram : unus est enim pater vester qui in celis est. Ve vobis Scribe & Pharisei hypocrite : quia mundatis quod de foris est calicis & parapsidis : intus autem pleni estis rapina & immundicia. Pharisee cece munda prius quod intus est calicis & parapsidis : ut fiat id quod de foris est mundum. Ve vobis Scribe & Pharisei hypocrite : quia similes estis sepulchris dealbatis : que foris parent hominibus speciosa : intus vero plena sunt ossibus mortuorum : & omni spurcicia. Sic & vos : foris quidem paretis hominibus justi : intus autem pleni estis hypocrisi & iniquitate. Ve vobis Scribe & Pharisei hyppocrite : qui edificatis sepulchra prophe-
tarum : & ornatis monumenta justorum : 5
& dicitis. Si fuissemus in diebus patrum
nostrorum : non essemus socii eorum in
sanguine prophetarum. Itaque testimo-
nium estis vobismetipsis : quia filii estis eo-
rum qui prophetas occiderunt : & vos im- 6
plete mensuram patrum vestrorum. Ser-
pentes : genimina viperarum : quo fugie-
tis a judicio gehenne? Ideo dico vobis.
Ecce ego mitto ad vos Prophetas & Scri-
bas : & ex illis occidetis & crucifigetis : 6
& ex eis flagellabitis in sinagogis vestris :
& persequemini de civitate in civitatem :
ut veniat super vos omnis sanguis justi qui
effusus est super terram : a sanguine Abel
justi : usque ad sanguinem Zacharie filii 7
Barachie : quem occidistis inter templum
& altare. Amen dico vobis : venient hec
omnia super generationem istam. Jerusa-
lem Jerusalem : que occidis Prophetas : &
lapidas eos qui ad te missi sunt : Quotiens 7
volui congregare filios tuos quemadmo-
dum gallina congregat pullos suos sub
alas : & noluisti? Ecce relinquetur domus
vestra deserta. Dico enim vobis : non
me videbitis amodo : donec dicatis. Be- 8
nedictus qui venit in nomine Domini :
Rex Israel.

℟. Amen.

Dicat Presb. Dominus sit semper vo-
biscum. 8

℟. Et cum spiritu.

Lauda. Alleluja. ℣. Exultabit Justus in
gloria : & gaudebit in leticia sempiterna.
P. Alleluja.
9

Sacrificium.

EGo Daniel intellexi numerum anno-
rum in quo factus est sermo Domi-
ni : tibi autem Domino Deo nostro propi- 9
tiatio & misericordia alleluja. ℣. Dum
aspicerem in nubibus celi : ecce quasi filius
hominis amictus auro purissimo veniebat :
principatus & honor & regnum. *P.* Tibi
autem Domino Deo nostro. 1

Missa.

PRimum licet hominibus dilectissimi
fratres sub eandem passionis formam 1
crux Christi in qua cunctorum martyrum
primitie continentur impresserit : sed ta-
men in similitudine carnis peccati : confor-
mis

mis nobis extitit non equalis. Nam inter homines nostre pravitatis: nostreque conditionis: nativitatis: legis: vel sortis: primus hanc viam Stephanus martyr intravit: duriciam ardui itineris vicit: palmam propositi muneris occupavit: qui Deum & hominem sequeretur ostendit. Ante ipsum quidem Christus: sed tamen primus ipse post Christum. Hic homo fecit adjutus a Deo: quod ibi homo perfecit unitus in Deo. Ille servo previus: iste conservis. Ille generaliter pro magisterio: iste specialiter pro magistro. Hic egit suum martyrium: ille multorum. Iste in se non ingloriosus: ille pro omnibus gloriosus. Perfecta igitur fides honoret testem: laudet auctorem & sua cuique debita discretis reddat officiis: & zelo imitationis accensa: & adjutorio proficiat & exemplo: si distincte & Domino serviat & patrono.

℟. Amen.

Alia Oratio.

TE Domine Jesu Christe benedicimus: teque laudamus: qui tam beatum tamque perfectum martyrem tuum Stephanum tui imitatione fecisti: ut quod etiam in reliquis sanctis rarum atque difficile est: sic persecutionis tormenta portaret: ut ultionis vota de persequentibus non haberet; & eorum impunitatem intrepide in persecutione peteret: quorum impietatem inter saxa sentiret. Utique cum illi lapides mitterent super eum: ille pro eis preces fundebat ad Deum. Domine Jesu: ne hoc illis statuas ad peccatum. Certabat impatientia: cum indulgentia. Illi vulnera inferre: iste odia non referre. Illi doloribus non cedere: iste pro hostibus supplicare. Postremo erat in benignitate martyris: quod non erat in voluntate carnificis. Nolle hos puniri: per quos se videbat coronari. Hec igitur tam gloriosa pietas: tam perfecta benignitas: que pro illis precem fundebat: credentium populorum vota commendet: fidelium spem confortet: spectantium necessitates adjuvet: supplicantium culpas excuset: & pro Ecclesie unitate & pace catholice plebis invigilet. Hic semper pro subjectis dum rogat obtineat: qui pro inimicis dum lapidaretur orabat.

℟. Amen.

Post nomina. Oratio.

DOmine Jesu Christe: qui beatissimo primoque martyri tuo Stephano: post ictus lapidum concessisti premium sempiternum: tu sereno vultu respice hoc sacrificium nostrum: & presta nobis famulis tuis: ut prece hujus martyris tam viventibus quam defunctis donetur indulgentia criminum: per quem olim confutata est infidelitas Judeorum.

℟. Amen.

Ad pacem.

DEus qui Stephanum plenum gratia & virtute levitici ordinis ministerio per Apostolorum tuorum electionem vel impositionem manuum consecrasti: tu presta nobis ut qui adducti sumus in sortem tue vocationis: simus filii pacis: tenoremque retineamus perfecte dilectionis: quo gratia tua que in Stephano martyre vere predicationis jecit fundamina: in nobis sincere pacis & charitatis multiplicet nutrimenta. ℟. Amen.

Inlatio.

DIgnum & justum est: pulcrumque satis est: nos tibi in die sancti martyris tui Stephani annuo nobis circulo revoluto: laudis hostias immolare sacrificium solenne persolvere. Quem ita Domini nostri Jesu Christi filii tui gratia elegit: doctrina erudiit: potentia confirmavit. Ut inter Levitas premium: inter discipulos regnum: inter martyres teneat principatum. Qui veritatis verbo errantes confidentius arguendo: ibi studeret ponere causam: ubi intelligeret pendere victoriam. Ut objecto in faciem Judeis impietatis elogio: si non corriperet devios: non timeret iratos. Sciens in alterutrum fructuosam predicationem esse justicie: si aut illi suscepta penitentia placeret oblatio sanitatis: aut sibi excitata invidia fieret occasio passionis. Erat ibi Christi & proximorum in tali voluntate dilectio aut de emendatis gaudium optare cognatis: aut de illatis premium expectare supplicii: suum quidem honorem alieno crimine non querebat: sed videbat utrumque sibi sine glo-

gloria non futurum. Si autem per veritatem ipse alios predicando acquireret: aut se pro veritate quispiam persecutor occideret. Agnoscebat locum suum: cogitabat officium. quia altare se esse noverat: semetipsum hostiam preparabat. Plenus Spiritu Sancto sacramenta ructabat: volens calicem bibere quem tradebat. Stabat inter illos populos: qui servis non parcere: Domini morte didicerat, aut qui magis usque ad Domini necem servorum morte prevenerant. O ingens Domini desiderium charitatis: quid est nisi occidi velle pro Domino: & occisi amorem inter homicidas impavida devotione fateri? Noverat se illi moriendo jungendum: cui se dolebat superbiendo disjunctum. Tenebat Magistri precepta que didicerat: non sibi dignum esse discipulum: qui se non portata cruce sequeretur. Volebat pervenire quo erat: qui cupiebat levare quod jusserat. nec fallit sua opinio jam paratum. Ecce illi qui in Christo tanquam in lapidem offenderunt: in Stephanum cum lapidibus irruerunt. Hoc illis furor jecit: quo cecus error impegit. Inde obruerat docentem: unde ceciderant non credentes. Qui illis factus est petra scandali: Stephanus factus est corona martyrii. Cui merito inter gloriosos angelos: celestesque virtutes: hymnum laudis debite sine cessatione proclamat: atque dicit.

Dicat Chorus. Sanctus Sanctus Sanctus.

Post Sanctus.

Vere sanctus: vere in altissimis gloriosus Dominus noster Jesus Christus filius tuus. A quo Stephanus martyr primus atque levita coronari promeruit passione suscepta: dum & cum ceteris consecrandus Apostolorum electione in ministerio eligitur septimus & singulariter pro Christo martyrium adeptus est primus. Qui ideo lapidari se voluit saxeis ictibus perfidorum: ut facilius pervenire possit ad lapidem preciosum: Christum Dominum ac Redemptorem eternum.

Post pridie. Oratio.

Omnipotens Deus pater: qui post oblationem unigeniti tui hostiam vivam Stephanum primum martyrem suscepisti: tu nos ad ejus exemplum facito esse victimam placationis: & hostiam puritatis. Quo dum ipsi per tritionem spiritus immolamur: hec libamina in ablutionem peccaminum a te sanctificata sumamus. ℟. Amen.

Ad orationem Dominicam.

Eterne Dei filius Domine Jesu: quem Stephanus dum lapidaretur: ut ejus spiritum susciperes invocabat: quem positis genibus pro inimicis orabat: tu nos facito & amicos in te fidenter diligere: & pro inimicis te sinceriter postulare. Quo dum debentibus nobis ex corde dimittimus: ea que precepisti fiducialiter proclamemus e terris. Pater noster qui es in celis. ℟. Amen.

Dicat Presb. Humiliate vos benedictioni. Dominus sit semper vobiscum. ℟. Et cum spiritu.

Benedictio.

Christus Dei filius: pro cujus nomine Stephanus martyr lapidatus est innocens: contra incursantium demonum ictus vos efficiat fortiores. ℟. Amen. Quique eum pro inimicis orantem consummato martyrio provexit ad celum: conferat in vobis ut sine confusione ad eum veniatis post transitum. ℟. Amen. Ut illic letatura post istud seculum accedat anima vestra: quo predictus martyr spiritum suum suscipi exorabat. ℟. Amen.

Dicat Presb. Dominus sit semper vobiscum. ℟. Et cum spiritu tuo.

Dicat Chorus. Gustate & videte.

Post Communio. Oratio.

Gustantes Domine suavitatis dulcedinis plenitudinem quesumus: ut sit nobis hoc in remissionem peccatorum & sanitatem mentium. ℟. Amen. Per misericordiam tuam Deus noster: qui es benedictus & omnia regis in secula seculorum. ℟. Amen. Dominus sit semper vobiscum. ℟. Et cum.

Dicat Presb. Solennia completa sunt in nomine Domini nostri Jesu Christi: votum nostrum sit acceptum cum pace.

℟. Deo gratias.

IN SANCTI JOHANNIS APOSTOLI ET EVANGELISTE.

Ad Missam. Officium.

Gloriam & magnum decorem impones super eum alleluja: & dabis eum in benedictionem. Et in seculum seculi

ſeculi alleluja alleluja. ℣. Vitam petiit a te tribuiſti ei Domine in longitudinem dierum in eternum. *P.* Et in ſeculum. ℣. Gloria & honor Patri & Filio & Spiritui Sancto in ſecula ſeculorum amen. *P.* Et in ſeculum.

Hic dicat Presb. Gloria in excelſis Deo.

Oratio.

HOdie nobis theſaurus natus eſt. *Require in Natale Domini fol. XXXVII.*

Prophetia. Lectio libri ſapientie Salomonis. ℟. Deo gratias. *Cap. X.*

SApientia juſtum deduxit per vias rectas: & oſtendit illi regnum Dei: & dedit illi ſcientiam ſanctorum. Honeſtavit illum in laboribus: & complevit labores illius. In fraude circumvenientium illum affuit illi: & honeſtum fecit illum. Cuſtodivit illum ab inimicis: & a ſeductoribus tutavit illum. Et certamen fortium dedit illi ut vinceret: & ſciret quoniam omnium potentior eſt ſapientia: Hec venditum juſtum non dereliquit: ſed a peccatoribus liberavit illum. Deſcendit cum illo in foveam: & in vinculis non dereliquit illum: donec afferret illi ſceptrum regni & potentiam adverſus eos qui eum deprimebant: & mendaces oſtendit: qui maculaverunt illum: & dedit illi claritatem eternam. Et reddidit juſtis mercedem laborum ſuorum: & deduxit illos in via mirabili: & fuit illis in velamento diei: & in luce ſtellarum nocte. Et tranſtulit illos per mare rubrum: & tranſvexit illos per aquam nimiam. Dominus Deus noſter.

℟. Amen.

Pſallendo. Factus eſt in pace locus ejus: & habitatio ejus in Syon. ℣. Notus in Judea Deus: in Iſrael magnum nomen ejus. *P.* In Syon.

Sequentia epiſtole Pauli apoſtoli ad Theſſalonicenſes. ℟. Deo gratias. *prime. Ca. IIII.*

FRatres. Nolo vos ignorare de dormientibus: ut non contriſtemini: ſicut & ceteri qui ſpem non habent. Si enim credimus: quod Jeſus mortuus eſt & reſurrexit: ita & Deus eos qui dormierunt per Jeſum adducet cum eo. Hoc enim vobis dicimus in verbo Domini: quod nos qui vivimus qui reſidui ſumus in adventu Domini: non preveniemus eos qui dormierunt. Quoniam ipſe Dominus in juſſu & in voce Archangeli: & in tuba Dei deſcendet de celo: & mortui qui in Chriſto ſunt reſurgent primi. Deinde nos qui vivimus: qui relinquimur: ſimul rapiemur cum illis in nubibus obviam Chriſto in aera: & ſic ſemper cum Domino erimus.

℟. Amen.

Lectio ſancti evangelii ſecundum Johannem. ℟. Gloria tibi Domine. *Cap. XXI.*

ILlo in tempore: Dominus noſter Ieſus Chriſtus: dixit Simoni Petro: Simon Johannis diligis me plus his? Dicit ei. Etiam Domine: tu ſcis quia amo te. Dicit ei. Paſce agnos meos. Dicit ei iterum. Simon Johannis diligis me? At ille: etiam Domine: tu ſcis quia amo te. Dicit ei. Paſce agnos meos. Dicit ei tertio. Simon Johannis amas me. Et dicit ei: Domine: tu omnia noſti: tu ſcis quia amo te. Dicit ei. Paſce oves meas. Amen amen dico tibi: cum eſſes junior cingebas te: & ibas ubi volebas: cum autem ſenueris: extendes manus tuas: & alius te cinget: & ducet quo tu non vis: hoc autem dixit: ſignificans qua morte clarificaturus eſſet Deum. Et hoc cum dixiſſet: dixit ei. Sequere me. Converſus Petrus vidit illum diſcipulum quem diligebat Jeſus ſequentem: qui & recubuit in cena ſuper pectus ejus: & dixit. Domine: hic autem quid? Dicit ei Jeſus: ſic eum volo manere donec veniam. Quid ad te? Tu me ſequere. Exivit ergo ſermo iſte inter fratres: quia diſcipulus ille non moritur: & non dixit Jeſus: non moritur: ſed ſic eum volo manere donec veniam: quid ad te? Hic eſt diſcipulus qui teſtimonium perhibet de his: & qui ſcripſit hec. Et ſcimus quia verum eſt teſtimonium ejus.

℟. Amen.

Lauda. Alleluja. ℣. Deus meus es tu & confitebor tibi: Deus meus es tu: & exaltabo te. *P.* Alleluja. Adjuvate me fratres.

Sacrificium.

OMnis qui me confeſſus fuerit coram hominibus dicit Dominus: confitebor eum coram Patre meo alleluja: ℣. Et quicumque perdiderit animam ſuam propter me: in vitam eternam inveniet eam. *P.* Confitebor.

Miſſa. Dicat Presb. Dominus ſit ſemper vobiſcum. ℟. Et cum ſpiritu.

Con-

Considerantes dilectissimi fratres beatissimum Johannem apostolum inter ceteros a Domino plus dilectum: offeramus ipsi Christo Deo & Salvatori nostro singularis victime hostiam: ob ipsius sancti apostoli sacrate assumptionis memoriam. Petentes ab eo: ut hunc nobis concedat esse patronum: quem suum voluit dilectum esse discipulum. Efficiatque eum ruentis evi sustentatorem: quem sui pectoris fecit recubam esse. Exaudiens illum pro membris totius Ecclesie: quem matris sue voluit curam habere.

℟. Amen.

Alia Oratio.

Genite ingeniti filius Dei summi: qui sacrum illud archanum pectoris tui dilecto tuo Johanni apostolo reserasti: cum in sinu tuo recubans evangelii sui fluenta ex ipso pectoris sui fonte hauriri promeruit. Tu nos intuere propicius: ut per te abdita cognoscamus: per te bona que manifesta sunt impleamus. Referans nobis pectoris tui occulta: quibus possimus cognoscere: & conditionis nostre infirmitatem: & ad tue divinitatis pervenire cognitionem. Manifestans de te quid amemus: indicans de nobis quid corrigamus. Quo hujus dilecti tui suffragiis: moribus nostris in melius commutatis: aufugiat pestis: dispereat languor: pellatur mucro. Quicquid adversum est fidei christiane intereat: quicquid prosperum: convalescat. Arceantur fames: sedentur lites: heresum obtrudantur fautores. Fecundetur frugibus terra: vestiatur virtutibus anima: atque cuncta nobis in commune proveniant bona. Quo tibi Deo nostro fideliter servientes: & his sine peccato utamur concessis: & post deliciis fruamur eterne possessionis.

℟. Amen.

Post nomina. Oratio.

Jesu Rex noster & Domine: qui es vita mortalium: tu spes unica redemptorum: suscipe hoc sacrificium quod tibi in honorem Johannis apostoli tui dedicandum offertur: ac presta propicius: ut sicut olim idem dilectus tuus presenti in seculo degens: exanimata corpora revocavit ad vitam: ita nunc suffragio suo: & viventium torpentes animas suscipiat ad virtutem: & defunctorum spiritus liberet a penali conditione. Quo per istum a te Deus tam vivi quam defuncti speciale se gaudeant invenisse remedium: quem manere predixisti donec venias incorruptum.

℟. Amen.

Ad pacem.

Novimus Domine quod pax multa sit diligentibus nomen tuum: neque sit in illis scandalum: sicuti fatemur fuisse Johannem apostolum tuum: qui de pectoris tui archano vividos alterne dilectionis rivulos hauriens predicat omnes in commune: non solum sermone diligere: sed opere & veritate. Cujus veridica precepti sanctione commoniti: te simpliciter quesumus fili Dei: ut ea nos facias implere que predicat: ea de te sentire que ipse sentit: ea veritate & te diligere: & a te diligi mereamur: qua ipse vel te dilexit: vel a te constat esse dilectus. Ut in pace viventes: & pacis gloriam amplectentes: ad te perveniamus fructibus pleni pacis: & copia benedictionis.

℟. Amen.

Inlatio.

Dignum & justum est omnipotens Deus: tibi in omnibus ac pro omnibus sanctorum tuorum meritis: ex tuis scilicet donis quantum possumus semper agere gratias: tuasque predicare virtutes. Qui excelsus humilia respicis: & attollis humiles in excelsis. Qui nobis post manifestationem in carne redemptoris nostri Domini Jesu Christi Salvatoris: verbi predicatores: censu pauperes: Spiritu Sancto locupletes: apostolos predestinasti. Inter quos gloriosissimus Evangelista Johannes doctrina vitaque insignis multum emicuit: qui in exordio evangelii sui in principio verbum tuum apud te Deum esse semper docuit. Cui Dominus jam crucifixus quem celibem elegerat: matrem suam virginem commendavit: eique revelatione mirifica quid mystice doceret ostendit. Quem sine effusione sanguinis efficiens gloriosum usque ad adventum sue claritatis conservat sibimet incorruptum.

ptum. Qui nunc tibimet spiritu junctus: inter sanctorum angelorum innumeras legiones splendifico apostolorum in choro refulgens: te Deum cum Cherubin ac Seraphin sine cessatione conlaudat & dicit.

Chorus. Sanctus. Sanctus. Sanctus.

Post Sanctus.

VEre sanctus: vere pius: vere inestimabiliter gloriosus Dominus noster Jesus Christus filius tuus. qui profluentibus ex ventre suo fluminibus recumbentem in sinu suo dilectum Johannem sic irrigavit: sic docuit: sic replevit: ut cor ipsius illuc ad enarrandum incorruptibile principium ascendere posset: quo alius non valuit penetrare. Hic vera de verbo sentiens predicamenta conscripsit: cui idem unigenitus filius tuus: & matrem moriens commendavit. & rursus eum materno honori consimilem reddidit: cum uno eodemque munere: & matrem glorificat: & discipulum inter fratres exaltat: cum matrem gloria pariendi honorat: & discipulum recumbendi honore glorificat. O quam felix venter qui talem genuit prolem: quam honorabile caput: quod & alias recubavit in pectore. Gloriosa quidem Maria que genuit Christum. Sed & Johannes qui recubuit supra Christum. O parile premium in utrisque virginitatis: quod sic commendatur in exitu finis cum & Maria nullo persecutionis mortis sue coangustiata tormento letanter ex hac vita subducitur: & Johannes diem recessus sui antea presciens effodi ipse sibi precepit locum sepulcri. In quo valedicens fratribus: sine ullo mortis dolore ingressus: requiescit usque ad adventum Domini incorruptus. Tam extraneus a tormento mortis: quam alienus a corruptione extitit carnis. Hinc igitur quia preciosa est in conspectu tuo Domine mors horum sanctorum tuorum: te deprecamur ut hec holocausta nostra suscipiens: nostris criminibus veniam prestes. Quo ad instar Apostoli tui: & te incorrupto sequamur ex corde: & tu ad nos veniens apud nos facias mansionem Deus noster ac Redemptor eternus.

Post pridie. Oratio.

CHriste filius Dei: qui elevatus in cruce discipulum matri: matremque discipulo commendans: passionis nostre calicem ebibens consummasti: tu nos placabiles efficito tibi: ut tam oblationes quam oblatores ita respiciendo sanctifices: vivificandoque tibi ipse commendes: quo Johannem apostolum tuum dilectio tua fecit honorabilem inter fratres.

℞. Amen.

Ad orationem Dominicam.

VIde vide Deus quibus gravati delictis obruimur: qualiterque nobis ipsi quotidie efficimur causa veneni & pena supplicii: dum cum quotidiano carnis nostre veneno polluimur: & de reparatione melioris vite nullo modo cogitamus. Sed quia certum est quod hoc videas: qui semper es clemens: & ideo per confessionem nos ad te redituros expectas: ideo suggerimus. ut apostolo tuo Johanne intercedente: qui invocato nomine tuo lethale ebibens virus: non solum ipse evasit: sed etiam alios ex eodem extinctos poculo suscitavit. Procul a nobis efficias: & incentivam carnis nostre libidinem: & virus persuasionis hostis antiqui. Ut fide te colentes: sicut Johannem apostolum non nocuit oblatum venenum: ita nos non noceat latentium vitiorum virus occultum: proclamantes atque ita dicentes. Pater noster qui es &c.

Benedictio.

DEus eternus: qui Johannem apostolum suum pre ceteris plus dilexit discipulis: efficiat vos sue participes charitatis. ℞. Amen. Quique per eum Drusianam suscitavit a somno mortis: suscitet vos a torporibus vite carnalis. ℞. Amen. Ut eum semper retineatis in pectore: in cujus sinu ipse promeruit recubare. ℞. Amen. Per misericordiam ipsius Dei nostri: qui est benedictus & vivit & omnia regit in secula seculorum. ℞. Amen.

Dicat Presb. Dominus sit semper vobiscum. ℞. Et cum spiritu tuo.

Chorus. Gustate & videte.

Post communionem Oratio.

GRatias tibi agimus Domine Deus & te Deum benedicimus de die in diem: qui nos in hac die sancte solennitatis tue perducere dignatus es: fac nos diem istum

iſtum ſancti Johannis apoſtoli tui & evangeliſte per multa curricula annorum in pace & tranquillitate ſuſcipere cum fideli populo tuo. ℟. Amen.

Dicat Presb. Per miſericordiam tuam Deus noſter qui es benedictus & vivis & omnia regis in ſecula ſeculorum. ℟. Amen. Dominus ſit ſemper vobiſcum. ℟. Et cum ſpiritu. Solemnia completa ſunt in nomine Domini noſtri Jeſu Chriſti: votum noſtrum ſit acceptum cum pace. ℟. Deo gratias.

IN NATALE SS. INNOCENTUM.

Ad Miſſam. Officium.

DAbo ſanctis meis primam ſeſſionem alleluja: in reſurrectione eterna & exquiram illos in gaudio meo: & lux perpetua lucebit alleluja: & eternitas temporum preparata eſt alleluja alleluja. ℣. Domine probaſti me & cognoviſti me: tu cognoviſti ſeſſionem meam & reſurrectionem meam. *P.* Et lux perpetua. ℣. Gloria & honor Patri & Filio & Spiritui Sancto in ſecula ſeculorum amen. *P.* Et lux.

Oratio.

HOdie nobis theſaurus natus eſt. *Require retro in Natale Domini. fol. XXXVII.*

Lectio libri Hieremie prophete. ℟. Deo gratias. *Cap. XXI.*

HEc dicit Dominus. Vox in Rama audita eſt: lamentationis fletus & luctus: ploratus & ululatus multus. Rachel plorans filios ſuos: & noluit conſolari ſuper eos quia non ſunt. Hec dicit Dominus. Quieſcat vox tua a ploratu: & oculi tui a lachrimis: que eſt merces operi tuo: ait Dominus. Et revertentur de terra inimici. Et erit ſpes noviſſimis tuis: ait Dominus. Et revertentur filii tui ad terminos ſuos. Audiens audivi Effraim tranſmigrantem. Caſtigaſti me & eruditus ſum: quaſi juvenculus in domibus. Converte me: & revertar: quia tu es Deus meus. Poſtquam enim convertiſti me: egi penitentiam: & poſtquam oſtendiſti mihi: percuſſi femur meum. Confuſus ſum & erubui: quoniam ſuſtinui obprobrium adoleſcentie mee: ſi filius meus honorabilis mihi Effraim: ſi puer delicatus: quia ex quo locutus ſum Deo adhuc recordabor ejus. Idcirco conturbata ſunt viſcera mea ſuper eum. Miſerebor miſerans ejus: ait Dominus omnipotens. ℟. Amen.

Pſallendo. Ex ore infantium & lactentium perfeciſti laudem propter inimicos tuos. Ut deſtruas inimicum & defenſorem. ℣. Quoniam videbo celos tuos: opera digitorum tuorum: lunam & ſtellas quas tu fundaſti. *P.* Ut.

Sequentia epiſtole Pauli Apoſtoli ad Corinthios. ℟. Deo gratias. *II. Cap. I.*

FRatres. Gratia vobis & pax a Deo Patre noſtro & Domino Jeſu Chriſto. Benedictus Deus & Pater Domini noſtri Jeſu Chriſti: Pater miſericordiarum & Deus totius conſolationis: qui conſolatur nos in omni tribulatione noſtra: ut poſſimus & ipſi conſolari eos qui in omni preſſura ſunt: per exhortationem qua exhormur & ipſi a Deo. Quoniam ſicut abundant paſſiones Chriſti in nobis: ita & per Chriſtum abundet conſolatio noſtra. Sive autem tribulamur: pro veſtra exhortatione & ſalute. Sive conſolamur pro veſtra conſolatione. Sive exhortamur pro veſtra exhortatione & ſalute: que operatur tolerantiam earundem paſſionum: quas & nos patimur: & ſpes noſtra firma pro vobis. Scientes quoniam ſicut ſocii paſſionum eſtis: ſic eritis & conſolationis.
℟. Amen.

Lectio Sancti Evangelii ſecundum Mattheum. *XVIII. Cap.*

IN diebus illis: oblati ſunt Domino noſtro Jeſu Chriſto parvuli: ut manus eis poneret: & oraret. Diſcipuli autem increpabant eos. Jeſus vero ait eis: ſinite parvulos: & nolite eos prohibere ad me venire: talium eſt enim regnum celorum. Et cum impoſuiſſet eis manus: abiit inde. In illa hora acceſſerunt diſcipuli ad Jeſum dicentes. Quis putas major eſt in regno celorum. Et advocans Jeſus parvulum: ſtatuit eum in medio eorum. Et dixit. Amen dico vobis: niſi converſi fueritis: & efficiamini ſicut parvuli: non intrabitis in regnum celorum. Quicunque humiliaverit ſe ſicut parvulus iſte: hic eſt major in regno celorum. Et qui ſuſceperit parvulum talem in nomine meo: me ſuſcepit. Qui autem ſcandalizaverit unum de puſillis iſtis qui in me credunt: expedit ei ut ſuſpendatur mola aſinaria in collo ejus: & demergatur in profundum maris. Videte

dete ne contemnatis unum ex his pusillis. Dico enim vobis: quia angeli eorum semper vident faciem Patris mei: qui in celis est. Venit enim filius hominis salvare quod perierat. ℞. Amen.

Dicat Presb. Dominus sit semper vobiscum. ℞. Et cum.

Lauda. Alleluja. ℣. Ambulabunt sancti gaudentes velut agni pleni pascue. P. Alleluja.

Sacrificium. Vidi sub araDei animas occisorum propter verbum Dei & martyrium suum: & magno clamore dicebant salus Deo nostro alleluja alleluja.

Missa.

CAtholicam dilectissimi fratres religiosa fides ammonet pietatem: interemptis pro Christo infantibus cultum exhibere non luctum: honoris impendere cerimonias: non doloris. Sacramentis dare vota: non lachrimis. Quia ipsum mortis causam habeant quem corone. ipsum odio constet interesse: quem premio. Recte enim in illis a credentibus laudabatur: inter quos a persequentibus querebatur. Etiam nocentes Christum non putabant esse: nisi inter innocentes: cum tamen hoc non haberet veneratio pro fide: sed estimatio pro etate. Quos incerto falsitas perdebat: hos pro certo veritas acquirebat. Ubi crudelitas impietatis errabat: ibi hostiam suam Salvatoris pietas agnoscebat. Scientes igitur illos: sic melius moriendo crevisse: & quod tunc annis defuit: non meritis deesse. Rogemus ut qui sub persecutorum manibus perire non dubitant parvuli: in supplicantium precibus dignentur intervenire perfecti.

℞. Amen.

Alia oratio.

DEus cujus misericordia per utrumque sexum & per omnem cucurrit etatem: ita plurimum infantibus affectum paterne pietatis indulgens: ut parvulos nec ab Egipto teneri sineres: nec ab evangelio prohiberi: dum in lege cum patribus evaderent mundum: & in gratia cum perfectis vocarentur ad regnum: atque institutione doctrine: innocentia expers mali forma induceretur exempli. Dona nobis famulis tuis: ut malicie viribus desecati: in usum concupiscentie carnalis invalidi: docibilem servemus disciplinis voluntatem. Quo mens nec rigida nec superba: sic sit blanda: ne facilis: sic innocens: ne imprudens: sic humilis: ne imbecillis. Quatenus maturo discretionis judicio sic sufficiat probare quod placeat: ut affectare nesciat quod delinquat. Atque ita salubrem sumat temperantiam moderante consilio: ut & simplicitatem imitetur infantium: & fortitudinem vindicet pugnatorum. ℞. Amen.

Post nomina.

DEus omnipotentie ac benignitatis: Deus misericordie ac pietatis: qui bethleemitice ac dominice civitati pro temporalibus erumnis gaudia eterna tribuisti: ut Rachel sanctos plorans filios suos: que proferebat ex dolore luctum: nollet ex consolatione solatium: que licet videretur de presenti infantium amissione conterrita: erat tamen beata: ac de martyrum perpetuitate secura. Da cunctis Domine in hoc loco consistentibus & universe plebi istius loci: ut sic habeant ex sancte vite conversatione palmam: sicut habuerunt parvuli ex passione victoriam. quo eorum meritis: & salus viventium: & defunctorum requies impetretur.

℞. Amen.

Ad pacem.

DEus qui martyrio innocentium parvulorum triumphalem hunc diem esse fecisti: & exempla ad augendam ecclesie tue fidem proficientibus tribuere dignatus es: dum beatissimi infantes illi etiam passionem hodie prompte vicerunt. Da huic populo tuo nomini consecrato per consimilis gratie admirationem meritorum similium dignitatem: ut ad hanc sanctorum infantium beatitudinem & profectum fidei & pacis semper ascendat.

℞. Amen.

Inlatio.

DIgnum & justum est omnipotens Pater: nos tibi gratias agere semper: & Jesu Christo filio tuo Domino nostro: cujus suscepte in carne nativitatis infantiam sic rex impius ac profanus expavit: ut cogeretur metuere, quem non merebatur agnoscere. Et habet conscientia dejecta tremendum: quem non habebat superbia peritura dejectum. Hic ipsum specialiter perire volens: quo invenire posset: ignarus omnes jussit infantes interfici: si fortuitu usque ad ipsius caput membris pe-

pereuntibus perveniret : & regalem necem vagantis gladii funera prebella compingeret. Sic decepti furoris insania fecit martyres esse per mortem : qui adhuc confessores non erant per etatem. Et ubi non accessit possibilitas judicandi : cessit felicitas pereundi : Christum igitur in omnium visceribus ceca littoris manus mucrone querebat : & cum non inveniret ignorantia quem interrogaret : non discernebat imprudentia quem feriret. Erat decretus ad occidendum : qui non erat idoneus ad loquendum. Sed nihil laudis derogat infantibus non loquentibus. Plus est enim causa clamare quam lingua. Nec prejudicat : quod illis defuit sermo : quos constat perire pro verbo. Docuit esse vocem sanguinis mors fraterna : infantia quam intellectus non adiit : exitus coronavit : O nefandi furoris immanitas ipso quo perimebatur vulnere : portabatur occisus & tenerum pendebat cadaver in capullum : plus lactis egrediens : quam cruoris. Sic dulcia Christi ubera parvulorum labia suxerunt. Et qui tunc non poterant discernere quid sitirent : nunc habent in gaudio quod biberunt. Unde merito tibi Domine omnes angeli non cessant clamare ita dicentes. *Chorus.* Sanctus. Sanctus. Sanctus.

Post Sanctus.

VEre sanctus : vere benedictus es Nazarene : qui ex ore infantium perfecisti laudem. ut non humana sed divina confessio nasceretur : & immatura loquendi etas agnosceret : quem periti lege nescirent. Per te Domine ac Redemptor eterne.

Post pridie. Oratio.

TIbi soli Christe Domine a nobis gloria & honor gratiarumque actio datur : qui fecisti parvulos per ignotam temporis mortem pervenire ad eternitatis beate hereditatem. Qui glorificatus es melius in eorum sanguinis voce : quam in etatis professione. Apud quem non est quesita cognitio rationis : in quibus coronata est materia parvitatis. Tribue proinde nobis illis intercedentibus : & deesse in quo male sumus : & adesse in quo semper bene tecum vivamus. ℟. Amen.

Ad Orationem Dominicam. Oratio.

FRatres charissimi Martyrum parvulorum exempla incitent nos ad virorum fortium acta. Et sicut illorum vox sanguinis clamavit ad Deum : ita nos unita pietatis voce exclamemus ad celum : & dicamus in terris. Pater noster &c.

Benedictio.

DOminus Jesus Christus : cui parvulorum non vox etatis : sed effusio sanguinis laudem dedit : clamorem vestre confessionis miseratus accendat. ℟. Amen. Qui illos moriendi actione : non expugnationis certamine coronavit : ipse det vobis contra omnia spiritualia nequicie gloriari spirituali victoria. ℟. Amen. Et qui illos non ex etate : sed ex sanguine consecravit : ipse vos non pro opere condemnet : sed pro sua miseratione justificet. ℟. Amen. Per misericordiam ipsius Dei &c. Dominus sit semper vobiscum.

Chorus. Gustate & videte.

Oratio. Post Communio.

GRatias agimus tibi. *Quere in Natale Domini fol. XL.*

IN SANCTI JACOBI FRATRIS DOMINI.

Ad Missam. Officium.

GLoriam & magnum decorem. *Require in sancti Saturnini fol. XXIII.*

Oratio.

HOdie nobis thesaurus. *Require in Natale Domini fol. XXXVII.*

Lectio libri sapientie Salomonis. ℟. Deo gratias. *Cap. XVIII.*

TEtigit justum tentatio mortis : & commotio in heremo facta est multitudinis : sed non diu permansit ira tua. Properans enim homo sine querela propugnavit proferens servitutis sue scutum orationem : & per incensum deprecationem alligans. Restitit ire & finem imposuit necessitati : ostendens quoniam tuus est famulus. Vicit autem turbas non virtute corporis : sed armature potentieque verbo vexatorem subjecit : juramenta parentum commemorans : cum enim jam catervatim cecidissent super alterutrum mortui : interstetit : & amputavit impetum & divisit illam que ad vivos ducebat viam. In veste enim poderis quam habebat : totus erat orbis terrarum : & parentum magnalia in quatuor ordinibus lapidum erant sculpta : & magnificentia tua in diademate capitis illius inscripta. ℟. Amen.

Psallendo. Os justi meditabitur sapientiam : & lingua ejus loquetur judicium. ℣. Lex Dei

Dei ejus in corde ipsius: & non supplantabuntur gressus ejus. P. Et lingua.

Sequentia epistole Pauli apostoli ad Timotheum. Deo gratias. *I. Cap. I.*

CHarissime. Hoc preceptum commendo tibi fili Timothee secundum precedentes in te prophetias: ut milites in illis bonam miliciam: habens fidem & bonam conscientiam. Quam quidam repellentes: circa fidem naufragaverunt: ex quibus est Himineus & Alexander: quos tradidi Sathane: ut discant non blasphemare.
c. II. Obsecro igitur primum omnium fieri obsecrationes: orationes: postulationes: gratiarum actiones. Pro omnibus hominibus: pro regibus: & pro omnibus qui in sublimitate sunt: ut quietam & tranquillam vitam agamus: in omni pietate & castitate. Hoc enim bonum est & acceptum coram Salvatore nostro Deo. Qui omnes homines vult salvos fieri: & ad agnitionem veritatis venire. Dominus enim Deus: unus & mediator Dei & hominum homo Christus Jesus. Qui dedit redemptionem semetipsum pro omnibus: testimonium temporibus suis. in quo positus sum ego predicator & apostolus & magister. Veritatem dico: non mentior. Doctor gentium in fide & veritate. ℟. Amen. *Evangelium*.

UNa dierum Dominus noster Jesus &c. *Quere in festo Sancti Clementis Pape fol. XXI.*

Lauda: Alleluja. ℣. Beatus homo quem tu erudisti Domine: & de lege tua docuisti eum. P. Alleluja.

Sacrificium.

JUsticiam tuam Domine non abscondi in corde meo: veritatem tuam & salutare tuum dixi. non celavi misericordiam tuam & veritatem tuam. A congregatione multa alleluja. ℣. In capite libri scriptum est de me ut faciam voluntatem tuam: Deus meus volui & legem tuam in medio cordis mei: bene nunciavi justiciam tuam in Ecclesia magna. P. A congregatione.

Missa.

LEtare sterilis que non paris: gaude nimium quod habes premium: non tantum per integritatem mentis: sed & per dignitatem illibate carnis. Magnum tibi siquidem est premium: si servas pudicitiam corporis: magnificentius si conserves & cordis. Intuere gloriam Jacobi: qui dignus est nuncupari frater Domini. Estoque constans in Domino: & ejus mereberis computari collegio. Illi etenim soli ingredi licuit sancta sanctorum & merito. Ut qui ex utero matris gestabat castimonie puritatem: adipisceretur in interiora templi veram a Domino claritatem. Ideoque hunc digne sustulit hec passio ad paradisum: & castitas exaltavit usque ad celum. Nam & si qui similia ascendunt certamina si inlesi viriliter dimicando permaneant: parili exornantur corona. ℟. Amen. *Alia Oratio.*

MUlta quidem erant replicanda quantam habeat castimonia gratiam: sed quod ex conservato pudore confertur a Deo: humana lingua non valet proferre in medio. Cum & inestimabile sit quod speratur: & gloriosum quod acquiritur. Qui enim carnem mentemque suam gestat: ut Johannes & Jacobus pudicam: pectoris Christi Domini esse merebitur recuba. Nec enim quispiam in sanctum pectus poterit recumbere: qui non suum domicilium mundum certaverit custodire: illosque solum puto quod digne suscipiet Christus in requiem: quos aut integritas mentis commendat: aut cruoris effusio juste delibat. Unde precamur te Christe Dei filius & Salvator noster: ut hujus viri justi suffragio ecclesiam tuam liberes ab adversis: qui eam ejus dignatus es ampliare doctrinis. ℟. Amen.

Post nomina.

EXultans plebs tua Domine in hoc festum Jacobi apostoli tui summe te flagitat precibus. ut sicut idem ab omnibus cognominari promeruit justus: ita nos mereamur in melius mutatis moribus remota vanitate: & esse & appellari tam justicie cultores: quam misericordie sectatores. Obtinentes apud te dum vivimus: & nobis pietatis tue solacium: & defunctis beatitudinis locum. quo & hic misericordia tua in nobis miseris ostendatur: & post justificantis in nobis remuneratio declaretur. ℟. Amen.

Ad pacem Oratio.

DEus qui beatissimum Jacobum Apostolum tuum a Phariseis ex alto precipitatum: valentem efficis & robustum. cum fides tua inter undas evexerit Petrum: hunc ex alto salvaret elapsum. Tu ecclesiam tuam inter procellosas commotionum

secularium undas pius gubernator tuere. & quotidie gubernationis amminiculo ad portum salutis eam facito pervenire. quo hic liberata a malorum pressuris: ad te perveniat in abundantia pacis. R. Amen.

Inlatio.

DIgnum & justum est: equum vere & pulchrum est: nos tibi gratias agere: Domine sancte Pater omnipotens: & Jesu Christo filio tuo Domino nostro. Cujus ineffabilibus divitiis ditatus est nomine Jacobus: qui semper vocatus est justus. ut qui promissa justis premia populis predicabat: justi nomen merito subjetaret. Nec defuit nomini sancto pronomini sacro martyrium a plebe impia irrogatum: cum ab eis & templi sublimatus pinaculo & inde dejectus pro nomine filii tui lapidibus impressis obruitur. Qui dum tot tunderetur saxis quotque flagellis: inter suprema supplicia advocat misericordiam tue pietatis amicam: non immemor preceptorum Magistri & Domini persecutoribus ad percutiendum terga prebebat: & parciturum te Dominum his flebili oratione rogabat. In hujus ergo honore oblationes quas sancto nomini tuo offerimus omnipotens Deus: libenter suscipe mitis atque placabilis: nosque tuis semper facito inherere mandatis. per ipsum quem collaudant omnes angeli atque archangeli: throni: dominationes: & potestates ita dicentes. ℟. Sanctus. Sanctus. Sanctus.

Post Sanctus.

VEre sanctus: vere benedictus Dominus noster Jesus Christus filius qui fibram germinis sui in Jacobo tanta sublimitatis gloria extulit: ut eum & sacerdotio dignum: & martyrem pro se efficeret gloriosum. Cum idem vir Dei sanctus & commissos predicatione presentes imbuit populos: & passionis exemplo instruit securos. His igitur Deus Pater ecclesiam quam vivens edocuit verbo: nunc regat suffragio. Cuique olim remunerandam predicans exhibuit fidem: nunc precibus impendat salutem: ut eam tueatur patrocinio indefesso: ob cujus edificationem meruit de consummato exultare martyrio. Per te Domine ac Redemptor eterne.

Post pridie.

COnserva Deus in nobis tue misericordie donum: qui in Jacobo & meritorum & nominis beneficium gratie conservasti collatum. Cum non immerito cognominatus est justus: qui justicie operibus habeatur idoneus. Et ideo te rogamus & petimus: ut in hac solennitate passionis ejus hoc sacrificium serenus accipias: sanctifices: & pietate solita benedicas sumentibusque ex eo donum sanctificationis impendas. ℟. Amen.

Ad orationem Dominicam.

SIT Christe Deus Jacobus Apostolus tuus apud te emundator facinoris nostri: qui carne frater exstitit tibi: sit pro nobis advocatus piaculis: qui tibi fuit affinis. Sitque nobis patronus: qui tuus fuit ex advocatione discipulus. Ut precepta orandi que in terris positus discipulis ostendisti: hic tuus martyr tibi commendet prece: qui ea a te propria percepit in aure: quo effectum capiamus in his verbis cum ad patrem proclamaverimus e terris. Pater noster qui es in celis.

Benedictio.

CHristus Dominus quem predicare inter Phariseorum cuneos Jacobus non veretur: intrepidos vos pro sui nominis defensione efficiat ad loquendum. ℟. Amen. Ejusque precibus vos sustollat in celo: quem pro se passus est persequentium manibus precipitari ab alto. ℟. Amen. Ut ad eum presentem respuentes vitam remuneraturi perveniatis: cum quo nunc idem apostolus collisis cerebris letatur de consummata gloria passionis. ℟. Amen. Per misericordiam ipsius &c. Dominus sit semper vobiscum. ℟. Gustate & videte.

Post communio. Gratias tibi agimus. *fol. XL.*

IN CIRCUMCISIONE DOMINI.

Ad Missam. Officium.

DOminus regnavit decorem induit alleluja: ℣. Induit Dominus fortitudinem & precinxit se. P. Alleluja. ℣. Gloria & honor Patri & Filio & Spiritui Sancto in secula seculorum amen. P. Alleluja.

Oratio.

HOdie nobis thesaurus. *Quere in Natale Domini fol. XXXVII.*

Lectio Esaye prophete. *XLVIII.*

HEC dicit Dominus. Audi me Jacob: & Israel quem ego voco. Ego ipse ego primus: & ego novissimus. Manus quoque mea fundavit terram: & dextera mea mensa est celos. Ego voco eos & stabunt

bunt ſimul. Congregamini omnes vos: & audite: quis de eis annunciavit hec? Dominus dilexit eum. Faciet voluntatem ſuam in Babylone: & brachium ſuum in Chaldeis. Ego locutus ſum & vocavi eum: adduxi eum: & directa eſt via ejus. Accedite ad me & audite hoc: non a principio in abſcondito locutus ſum: ex tempore antequam fieret ibi eram. Et nunc Dominus Deus miſit me: & Spiritus ejus. Hec dicit Dominus Redemptor tuus ſanctus Iſrael. Ego Dominus Deus tuus docens te utilia: gubernans te in via qua ambulas. Utinam adtendiſses mandata mea: facta fuiſſet quaſi flumen pax tua: & juſticia tua ſicut gurges maris. Et fuiſſet quaſi arena ſemen tuum: & ſtirps uteri tui ut lapilli ejus: non interiſſet: & fuiſſet nomen ejus attritum a facie mea. Egredimini a Babylone: fugite a Chaldeis. In voce exultationis annunciate: & auditum facite hoc: & ferte illum uſque ad extremum terre. Et dicite. Redemit Dominus ſervum ſuum Jacob. ℟. Amen.

Pſallendo. Notum fecit Dominus ſalutare ſuum: ante conſpectum gentium revelavit juſticiam ſuam. ℣. Viderunt omnes fines terre ſalutare Dei noſtri: jubilate Domino omnis terra: cantate & exultate & pſallite. P. Ante.

Sequentia epiſtole Pauli apoſtoli ad Philippenſes. ℟. Deo gratias. *III.*

FRatres. Gaudete in Domino. Eadem vobis ſcribere mihi quidem non pigrum: vobis autem neceſſarium. Videte canes: videte malos operarios: videte conciſionem. Nos enim ſumus circumciſio: qui ſpiritu deſervimus: & gloriamur in Chriſto Jeſu: & non in carne fiduciam habentes: quamquam & ego habeam confidentiam in carne: ſi quis alius videtur confidere in carne: ego magis circumciſus octavo die ex genere Iſrael de tribu Benjamin. Hebreus ex Hebreis: ſecundum legem Phariſeus: ſecundum emulationem perſequens eccleſiam Dei: ſecundum juſticiam que ex lege eſt converſatus ſine querela, ſed que mihi fuerunt lucra? hec arbitratus ſum propter Chriſtum detrimenta. Verumtamen exiſtimo omnia detrimentum eſſe propter eminentem ſcientiam Domini noſtri Jeſu Chriſti. ℟. Amen.

Secundum Lucam. *Cap. II.*

ILlo in tempore: poſtquam conſummati ſunt dies octo: ut circumcideretur puer: vocatum eſt nomen ejus Jeſus: quod vocatum eſt ab angelo priuſquam in utero conciperetur. Et poſtquam impleti ſunt dies purgationis ejus: ſecundum legem Moyſi tulerunt illum in Hieruſalem: ut ſiſterent eum Domino. Sicut ſcriptum eſt in lege Domini: quia omne maſculinum adaperiens vulvam: Sanctum Domino vocabitur. Et ut darent hoſtiam ſecundum quod dictum eſt in lege Domini: par turturum aut duos pullos columbarum. Et ecce homo erat in Hieruſalem: cui nomen Simeon: & homo iſte juſtus & timoratus expectans conſolationem Iſrael: & Spiritus Sanctus erat in eo. Et reſponſum acceperat a Spiritu Sancto: non viſurum ſe mortem: niſi prius videret Chriſtum Domini. Et venit in ſpiritu in templum: & cum inducerent puerum Jeſum parentes ejus: ut facerent ſecundum conſuetudinem legis pro eo. Et ipſe accepit eum in ulnas ſuas: & benedixit Deum & dixit. Nunc dimittis ſervum tuum Domine: ſecundum verbum tuum in pace. Quia viderunt oculi mei ſalutare tuum. Quod paraſti ante faciem omnium populorum. Lumen ad revelationem gentium: & gloriam plebis tue Iſrael. Et erat pater ejus & mater mirantes ſuper his que dicebantur de illo. Et benedixit illi Simeon: & dixit ad Mariam matrem ejus. Ecce poſitus eſt hic in ruinam & reſurrectionem multorum in Iſrael: & in ſignum cui contradicetur: & tuam ipſius animam pertranſibit gladius: ut revelentur ex multis cordibus cogitationes. Et erat Anna propheteſſa filia Phanuel de tribu Aſer. Hec proceſſerat in diebus multis: & vixerat cum viro ſuo annos ſeptem a virginitate ſua. & hec vidua uſque ad annos octoginta quatuor. que non deſcendebat de templo: jejuniis & orationibus ſerviens nocte & die. Et hec ipſa hora ſupervenienſ confitebatur Domino: & loquebatur de illo omnibus qui expectabant redemptionem Hieruſalem. Et ut perfecerunt omnia ſecundum legem Domini: reverſi ſunt in Galileam: in civitate ſua Nazareth. Puer autem creſcebat & confortabatur plenus ſapientia: & gratia Dei erat in illo. ℟. Amen.

Lau-

Lauda. Alleluja. ℣. Omnes gentes plaudite manibus: jubilate Deo in voce leticie. *P*. Alleluja.

Sacrificium.

SUscepimus Deus misericordiam tuam in medio templi tui: secundum nomen tuum Deus: ita & laus tua in finibus terre alleluja alleluja. ℟. Justicia plena est dextera tua: letetur mons Syon & exultent filie Jude alleluja. *P*. In finibus.

Missa.

DEus qui nobis id prespicit convenire: ut eum debeamus jugiter conlaudare: tota poscamus dilectissimi fratres mentis intentione. ut concedat nobis hodierna die redemptionis & Domini nostri Jesu Christi filii sui preconiis solennibus exultare: ut mysterium incarnationis ejus pro nostre salutis redemptione celebratum: augeat in nobis gaudia nunquam ulterius finienda: & vota multiplicet indisrupta: ut dum officiis impensius mancipamur: celestium sacramentorum participium consequi mereamur. ℟. Amen.

Alia Oratio.

PErfecta ingeniti sapientia Patris mentibus celesti munere inlabere nostris: contemnendo quod offendimus & condonando te inspirante quod querimus. Abscide quesumus cordium nostrorum auriumque prepucia: qui pro nobis dignatus es infantie gestare crepundia. Ut quod in tua carne secundum legis litteram fieri circumcisione voluisti corporea: id nostre saluti competenter impendens: ab omni superstitione voluptatum absterge nostra precordia. Lac tuum nutriat parvulos: qui fieri dignatus es pro nostra redemptione pusillus. Ut sicut in te cum ista prestares nullum sensit omnipotentia detrimentum: ita & fides nostra tuo munere confortata: nullum patiatur aliquando defectum: sed ad solidum gratie tue perveniat firmamentum. ℟. Amen.

Post nomina.

DOmine Jesu Christe qui mortalitatis hominem sic assumpsisti: ut mortem nostram consumeres. sic jugum legis in tua carne suscepisti: ut a nostra carne eum discuteres: sic circumcisus in carne corporis es: ut nos sine vulnere carnis in corde purgares: atque utroque sexui proficeret circumcisio spiritualis: cum ex virginitate genitricis ipse tanquam Sponsus procederes: & utrumque sexum in sacramentum incarnationis amplecteres: suscipiens scilicet virum natum ex femina. Unde veneranda illa senectus in Simeone atque Anna purgata jam etas & defecata: sinceraque etiam in viro feminaque canicies te suscipiens: non destitit conlaudare. Te quesumus ut sacrum circumcisionis diem solennitate votiva nobis prosequentibus: orationes supplicum placatus exaudias: & offerentium sacrificia sanctificanda suscipias: atque spiritus quiescentium quorum est facta commemoratio nominum in requiem electorum perducas. ℟. Amen.

Ad pacem. *Oratio*.

CHriste finis ad justiciam omni credenti & bonorum omnium limes: qui ex circumcisione preputioque venientibus lapis effectus angularis: olim mysterio figurante: cum Jacob capiti unctus est suppositus lapis. cum & Abraham in se uno ostendit: cum alios ex circumcisione: alios ex fide sua venire portendit: quatenus ex utraque gente unam in se faceret plebem. Te quesumus: te rogamus: ut pro quibus precepta legis implesti ut absolveres: preceptorum tuorum efficias effectores: ut in pace tua acquisiti: pace potiamur majestati tue placabili. ℟. Amen.

Inlatio.

DIgnum & justum est: te ineffabilis immenseque sapientie Deum debitis conlaudare preconiis: cum precipue hoc die vel tempore transacta pro nobis circumcisione tue recordamur infantie. Et sicut dignum est laudare virtutem tue omnipotentie non valemus. Non enim in te Domine aliquid superfluum in suscepto homine ipse creaveras: quod necessario circuncidi debere mandares. Sed ut te Dominum legis natum fuisse sub lege: nec legem destruxisse probares. Universa enim que carnali populo figuris pretereuntibus adumbrata mandasti: etiam in te ipso secundum litteram fieri permisisti. Qui tamen in nobis per evangelicam veritatem etatemque perfectam sacramentis dignioribus perfecisti. Cum circumcisio nostri cordis non in cultro imprimitur: sed votis spiritualibus celebratur. Illis nos exuens videlicet

delicet pellibus quibus Adam involutus a paradiſi beatitudine extruditur moriturus : ut continentie virtus deſideriis carnalibus amputatis : non corporis pelle : ſed confuſionis tegmine exuatur. Et reformetur paradiſo virginitas mentis & corporis : unde eliminata fuerat corruptio tranſgreſſoris. Pro quibus indiciis impenſius commendandis adeſt ille mortificato in corpore grandevus meritiſque ſanctiſſimus Simeon: amplexumque ſenilibus ulnis ingentem parvulum : ſalutare Domini ſe vidiſſe teſtatur. Sed & illa cui nomen gratia reſonat continentie : candore reſplendens conſimilis Anna preconiorum officio Dominum confitetur. offeruntur deinde in ſacrificio par turturum : vel pulli gemini columbarum. Ut in combinatione mundiſſimarum avium tam anime quam corporis puritatem litandam Deo exemplis evidentibus doceremur. Et in his ſacrificiis que acceptari deſiderant : non imis inhereant : ſed erigantur jugiter in ſupernis. Pro quibus omnibus mirabilibus omnes angeli celorumque virtutes tibi Deo Patri & Filio & Spiritui Sancto cum cherubin & ſeraphin ſine ceſſatione proclamant : ita dicentes.

Chorus. Sanctus. Sanctus. Sanctus.

Poſt Sanctus.

VEre incomparabiliter te eſſe ſanctum Domine omnis profitetur a te condita creatura : a quo & creantur & ſanctificantur omnia. Hinc queſumus ut quibus juſſis preceptiſque tuis ad inſtar ſanctitatis tue jubes eſſe nos ſanctos : ob circumciſionis unigeniti tui diem cum oblatis ſacrificiis ſanctifices indignos. Quia tu es Domine ac Redemptor eterne.

Poſt pridie Oratio.

DEus auctor omnium & conditor creaturarum : qui & circumciſionem ex fide : & preputium per fidem juſtificare dignatus es : tu Eccleſiam tuam que ex circumciſione vel preputio veniens in te ſolidata conſiſtit litatione hoſtie hujus : & vitiis facito circumcidi : & ſpirituali leticia innovari. Benedicens & nobis famulis tuis : & his ſacrificiis tibi oblatis : qui ſolus pro cunctis factus hoſtia immolaris. ℟. Amen. *Ad orationem Dominicam*.

UNigenite Dei filius : qui nos non carne ſed corde cupiens circumcidi : omne preputium circuncifionis in ſuſcepto homine adimpleſti : tu a cordibus noſtris omne quod tibi non militat gladio verbi tui diſſecando abſcide : & virtutibus ſpiritualium actionum nos clementer accinge. Quibus potentialiter roborati : ad te proclamare poſſimus e terris : ea que nobis petenda inſtituiſti : ut dicamus. Pater noſter qui.

Benedictio.

DOminus Ieſus Chriſtus qui ut legem adimpleret : ſuſcepta carne circumciſionem ſuſcepit corpoream : ipſe cordibus veſtrorum abſcidat illecebras. ℟. Amen. Et qui in Simeonis juſti manibus eſt ſuſceptus : vos ſibimet aſſociet benedictione perpetua letabundus. ℟. Amen. Ut tam corporis quam anime vitiis diſſecatis : ad eum ſine confuſione perveniatis : qui ad confirmandas promiſſiones patrum miniſter confirmatus eſt circumciſionis. ℟. Amen. Per miſericordiam ipſius Dei &c.

Oratio poſt Communio.

GRatias tibi agimus Domine. *Require in Natale Domini fol. XL.*

IN DOMINICA ANTE EPIPHANIAM DOMINI.

Officium.

DOminus regnavit decorem. *Require in Circumciſione Domini fol. LII.*

Oratio.

HIC eſt juſtus noſter : in quo ſperabamus : fidem precinente propheta : & ad quem pervenimus apparentem per gratiam : proinde poſcamus clementiam ejus : ut liberet nos : & peccata populo ſuo dimittat : qui pro nobis impendi dignatus eſt totus. ℟. Amen. Per miſericordiam tuam Deus noſter qui es benedictus & vivis & omnia regis in ſecula ſeculorum. ℟. Amen.

Dominus ſit ſemper vobiſcum.

Lectio libri Eſaye prophete. ℟. Deo gratias. *Cap. XLIX.*

HEC dicit Dominus. Audite inſule & attendite populi de longe : Dominus ab utero vocavit me : de ventre matris mee recordatus eſt nominis mei. Et poſuit os meum quaſi gladium acutum : in umbra manus ſue protexit me : & poſuit me ſicut ſagittam electam. In pharetra ſua abſcondit me : & dixit mihi. Servus meus es tu Iſrael : quia in te glorificabor. Et ego dixi : in vacuum laboravi ſine cauſa : & vane fortitudinem meam conſumpſi. Ergo judicium meum cum Domino : & opus meum

cum

cum Deo meo. Et nunc dicit Dominus. Formans me ab utero servum sibi: ut reducam Jacob ad eum: & Israel non congregabitur. Et glorificatus sum in oculis Domini: & Deus meus factus est fortitudo mea. Et dixit. Parum est ut sis mihi servus ad suscitandas tribus Jacob: & feces Israel convertendas: dedi te in lucem gentium: ut sis salus mea usque ad extremum terre. ℟. Amen.

Psallendo. Laus tua Deus in fines terre: justicia plena est dextera tua. ℣. Letetur mons Syon & exultent filie Juda: propter judicia tua Domine. P. Justicia.

Sequentia epistole Pauli apostoli ad Hebreos. ℟. Deo gratias. *Cap. VI.*

FRatres. Abrahe promittens Deus: quoniam neminem habuit per quem juraret majorem: juravit per semetipsum dicens. Nisi benedicens benedicam tibi: & multiplicans multiplicabo te. Et sic longanimiter ferens adeptus est repromissionem. Homines enim per majorem suum jurant: & omnes controversie eorum finis ad confirmationem est juramentum. In quo abundantius volens Deus ostendere pollicitationes heredibus: immobilitate consilii sui interposuit jusjurandum. Ut per duas res immobiles quibus impossibile est mentiri Deum: fortissimum solatium habeamus: qui confugimus ad tenendam propositam spem: quam sicut ancoram habemus anime tutam ac firmam: & incedentem usque in interiora velaminis. Ubi precursor pro nobis introivit Iesus secundum ordinem
C.VII Melchisedech Pontifex factus in eternum. Hic enim Melchisedech Rex Salem Sacerdos Dei summi: qui obviavit Abrahe regresso a cede Regum. Et benedixit ei. Cui decimas omnium divisit Abraham. Primum quidem qui interpretatur Rex justicie. Deinde autem & Rex Salem: quod est Rex pacis. Sine patre: sine matre: sine genealogia. Neque initium dierum: neque finem vite habens. Assimilatus autem filio Dei: manens sacerdos in perpetuum.

℟. Amen.

Principium sancti evangelii secundum Joannem. *Cap. I.*

IN principio erat verbum: & verbum erat apud Deum: & Deus erat verbum. Hoc erat in principio apud Deum. Omnia per ipsum facta sunt: & sine ipso factum est nihil. Quod factum est in ipso: vita erat. & vita erat lux hominum: & lux in tenebris lucet: & tenebre eam non comprehenderunt. Fuit homo missus a Deo: cui nomen erat Johannes. Hic venit in testimonium ut testimonium perhiberet de lumine. Ut omnes crederent per illum. Non erat ille lux: sed ut testimonium perhiberet de lumine. Erat lux vera que illuminat omnem hominem venientem in hunc mundum. In mundo erat: & mundus per ipsum factus est: & mundus eum non cognovit. In propria venit: & sui eum non receperunt. Quotquot autem receperunt eum: dedit eis potestatem filios Dei fieri: his qui credunt in nomine ejus. Qui non ex sanguinibus: neque ex voluntate carnis: neque ex voluntate viri: sed ex Deo nati sunt. Et verbum caro factum est: & habitavit in nobis. Et vidimus gloriam ejus: gloriam quasi unigeniti a patre: plenum gratie & veritatis. Johannes testimonium perhibet de ipso: & clamat dicens. Hic erat quem dixi: qui post me venturus est: ante me factus est: qui prior me erat. Et de plenitudine ejus nos omnes accepimus: gratiam pro gratia: quia lex per Moysen data est: gratia & veritas per Jesum Christum facta est.

℟. Amen.

Lauda. Alleluja. ℣. Timebunt gentes nomen tuum Domine: & omnes reges terre gloriam tuam. P. Alleluja.

Sacrificium. Paratum panem de celo prestitisti filiis tuis Domine: omne delectamentum in se habentem odore suavitatis alleluja alleluja.

Missa.

PRincipium exorientis anni: quod hodierno die cum jejunii voto celebrandum suscepimus: humili devotione fratres dilectissimi Deo muneribus dedicemus. Poscentes ut idem Christus qui est caput omnis principatus: ac Dominus det nobis ita venientis anni spacia fideli mente transigere: qualiter oculis pietatis ejus mereamur in omnibus complacere.

℟. Amen.

Alia Oratio.

DEus qui idem ipse es cujus anni non deficient: prebe nobis ita hunc annum cum placita tibi servitutis devotio-

tione transigere: qualiter & substantiis non privemur: & divinis obsequiis devotione optabili obsequamur. R. Amen.

Post nomina.

CHriste qui es alpha & o.: initium & finis: tu benedicito his sacrificiis ob principium presentis anni tibi oblatis: & ita offerentium vocabula in libro vite conscribens: ut defunctis requiem prestes. quo omnes qui initia hujus anni tripudio laudationis attollimus: reliquum excursum ejus in tua servitute transigere mereamur. ℟. Amen.

Ad pacem.

BEnedic Domine coronam anni benignitatis tue: ut & campi tui ubertate pinguedinis repleantur. & nos qui in convallem plorationis consistimus: abundantia pacis ac dulcedinis redundemus. ℟. Amen.

Inlatio.

DIgnum & justum est nos tibi gratias agere Domine sancte pater eterne omnipotens Deus per Jesum Christum filium tuum Dominum nostrum. Qui ante tempus natus ex te Deo patre tecum pariter & cum Spiritu Sancto condidit tempora: dignatus est nasci & ipse sub tempore ex utero virginis Marie. Qui tamen cum sit sempiternus: statutos annorum discrevit recursus: per quos evolutus deduceretur hic mundus. Distinguens annum certis atque congruentibus vicissitudinibus temporum: quibus Sol certa cursus sui dimensione anni orbem in confusa varietate distingueret. Illi etenim Deo vivo hodie & finem expleti anni: & subsequentis initium oblatis muneribus dedicamus. per quem & decursum annorum transegimus: & principium alterius inchoamuus. Hunc igitur quia in annum nos ad supplicandum sancta & communis fecit devotio convenire: tibi Deus Pater simplices fundimus preces. Ut qui in nativitate ejusdem filii tui presentis temporis curricula consecrasti: prebeas nobis hunc annum habere placabilem: & dies ejus in tua transigere servitute. Terram quoque fructibus reple: animas corporaque facito morbis delictisque carere. Scandala remove. contere hostem. Cohibe famem: & omnes in commune nocivorum casuum eventus a nostris finibus procul exclude. Per Dominum nostrum Jesum Christum filium tuum: quem in unitate trinitatis throni dominationes & potestates sine cessatione conlaudant: ita dicentes. ℟. Sanctus. Sanctus. Sanctus.

Post Sanctus. Oratio.

VEre sanctus: vere benedictus Dominus noster Jesus Christus filius tuus: quo inspirante januam presentis anni in confessione intramus: quove acti compungimur: ut reliquos excursus temporum in divinis obsequiis transigere delectemur. Ipse est vere Salvator noster & Dominus Jesus Christus filius tuus: qui est & consecratio temporum: & conditor seculorum: Christi Domini ac Redemptoris eterni.

Post pridie.

VEspertini hujus sacrificii litatione placari te cupientes omnipotens Deus: quesumus ut appositum tibi hoc holocaustum: ita placide acceptare digneris: quo omnes qui a te sanctificari hujus anni initia cupimus: in sanctis eum nos transegisse actibus gratulemur. Amen.

Ad Orationem Dominicam.

DOmine qui magnus dies es angelorum: parvus in die hominum. Verbum Deus ante omnia tempora verbum caro opportuno in tempore conditus. Sub sole conditor solis: da nobis hujus diei in tuis laudibus ecclesiastice dignitatis solennem conventum. Ut qui initium anni talibus primitiis tibimet consecrasti: benedic nobis famulis tuis: & sanctifica his sacrificiis tibi oblatis: ut totius temporis spatium tibi placitis excursibus: atque operibus facias immolari: qui nos docuisti orare & dicere e terris. Pater noster qui es &c. ℟. Amen.

Benedictio.

OMnes qui initium presentis anni laudibus excolendum attollitis Salvatoris nostri muniti presidiis: absque crimine ad finem ejus usque perveniatis. ℟. Amen. Idem quoque Redemptor noster ita contribuat vobis hunc annum habere placidum ac jocundum: ut cor vestrum semper sibimet efficiat preparatum. ℟. Amen. Ut benedicti a Deo qui fecit celum & terram: quod nunc inchoatis in lacrymis: post in canticis spiritualibus expleatis. ℟.

Amen. Per misericordiam ipsius Dei &c. Dominus sit semper vobiscum.

Post Communio. Oratio.

GRatias tibi agimus. *Require in Natale Domini fol. XL.*

IN JEJUNIO EPIPHANIE

Ad Missam prophetia.

Lectio libri eccesiastici Salomonis. IIII.

FIlli conserva tempus & devita a malo pro anima tua. Non confundaris dicere verum. Est enim confusio adducens peccatum: & est confusio adducens gloriam & gratiam. Nec accipias faciem adversus faciem tuam: nec adversus animam tuam mendacium. Non reverearis proximum tuum in casu suo: nec retineas verbum in tempus salutis. Ne abscondas sapientiam tuam in decore ejus. In lingua enim cognoscitur sapientia: & sensus scientie. Et doctrina in verbo veritatis: & firmamentum in operibus justicie. Non contradicas veritati ullo modo: & de mendacio ineruditionis tue confundere. Non confundaris confiteri peccata tua: & ne subjicias te omnino peccato. Noli resistere contra faciem potentis: nec coneris contra ictum fluvii. Pro justicia agonizare: pro anima tua: & usque ad mortem certare pro justicia: & Deus expugnabit pro te inimicos tuos.

℟. Amen.

Lectio libri Numeri. *Cap. XXIIII.*

℟. Deo gratias.

IN diebus illis. Levans Balaam oculos: vidit Israel commorantem per tribus suas. Et introeunte in se spiritu Dei: assumpta parabola ait. Dixitque Balaam filius Beor. Dixit homo: cujus obduratus est oculus. Dixit auditor sermonum Domini: qui visionem omnipotentis intuitus est. Qui cadit & sic aperiuntur oculi ejus. Quam pulchra tabernacula tua Jacob: & tentoria tua Israel. Ut valles nemorose: ut horti juxta fluvium irrigui: & tabernacula que finxit Dominus. Quasi cedri juxta aquas: fluet aqua distillata ejus: & semen illius erit in aquas multas. Accubans dormivit sicut leo: & quasi leena quam suscitare nullus audebit. Qui benedixerit tibi erit ipse benedictus: qui maledixerit tibi: in maledictione reputabitur. Sumpta igitur rursum parabola ait. Dixit Balaam filius Beor. Dixit homo cujus obturatus est oculus. Dixit auditor sermonum Dei. Qui novit doctrinam Dei altissimi: & visiones omnipotentis videt: qui cadens apertos habet oculos. Videbo eum: sed non modo: intuebor illum: sed non prope. Orietur stella ex Jacob: & consurget virga ex Israel. Et percutiet duces Moab: vastabitque omnes filios Seth. Et erit Idumea possessio ejus: & hereditas Seyr cedet inimicis suis. Israel vero fortiter ait. De Jacob erit qui dominetur: & perdat reliquias Civitatis. Assumptaque parabola: & iterum locutus est. En qui venturus est: quando ista faciet Deus. Venient in trieribus de Italia superabunt Assyrios: vastabuntque Hebreos: & ad extremum etiam ipsi peribunt. Surrexitque Balaam: & reversus in locum suum. Balaach quoque via qua venerat: iterum rediit.

℟. Amen.

Psallendo. Propitius esto peccatis nostris propter nomen tuum Domine: nequando dicant gentes ubi est Deus eorum. ℣. Propter honorem nominis tui Domine libera nos. P. Nequando.

Sequentia epistole Pauli apostoli ad Corinthios. ℟. Deo gratias. *I. Cap. XV.*

FRatres. Nolite seduci. Corrumpunt mores bonos colloquia mala. Evigilate juste: & nolite peccare. Ignorantiam enim Dei quidam habent. Ad reverentiam enim vobis loquor. Sed dicet aliquis. Quomodo resurgunt mortui? Quali autem corpore veniunt? Insipiens: tu quod seminas non vivificatur: nisi prius moriatur. Et quod seminas non corpus: quod futurum est seminas. Sed nudum granum ut puta tritici: aut alicujus ceterorum seminum. Deus autem dat illi corpus sicut voluit: & unicuique seminum proprium corpus. Non omnis caro: sed alia hominum: alia pecudum: alia volucrum: alia autem piscium. Et corpora celestia: & corpora terrestria. Sed alia quidem celestium gloria: alia autem terrestrium. Alia autem claritas solis: alia claritas lune: alia claritas stellarum. Stella enim ab stella differt in claritate. Sic & resurrectio mortuorum. seminatur in corruptione: surgit in incor-

ruptio-

ruptione. Seminatur in ignobilitate: surgit in gloria. Seminatur in infirmitate: surgit in virtute: Seminatur corpus animale: surgit corpus spirituale. Si est corpus animale: & spirituale. Sicut scriptum est. Factus est primus homo Adam in animam viventem: novissimus autem in spiritum vivificantem. Sed non prius quod spirituale est: sed quod animale est. Deinde quod spirituale. Primus homo de terra terrenus. Secundus homo de celo celestis. Qualis terrenus: tales & terreni. Qualis celestis: tales & celestes. Igitur sicut portavimus imaginem terreni: portemus & imaginem celestis. ℟. Amen.

Lectio sancti evangelii secundum Johannem I.

DEum nemo vidit unquam: nisi unigenitus filius: qui est in sinu patris: ipse enarravit. Et hoc testimonium Johannis quando miserunt Judei ab Hierosolymis Sacerdotes & Levitas ad eum: ut interrogarent eum: tu quis es? Et confessus est & non negavit: & confessus est: quia non sum ego Christus. Et interrogaverunt eum. Quid ergo? Helyas es tu? Et dicit. Non sum. Propheta es tu? Et respondit. Non. Dixerunt ergo ei. Quis es tu: ut responsum demus his qui miserunt nos? Quid dicis de te ipso? Ait. Ego vox clamantis in deserto: dirigite viam Domini: sicut dixit Esayas propheta. & qui missi fuerant: erant ex Phariseis. Et interrogaverunt eum & dixerunt. Quid ergo baptizas: si tu non es Christus: neque Helyas: neque propheta? Respondit eis Johannes dicens. Ego baptizo in aqua: medius autem vestrum stetit: quem vos nescitis. Ipse est qui post me venturus est: qui ante me factus est. Cujus ego non sum dignus: ut solvam calciamenta. Hec in Bethania facta sunt trans Jordanem: ubi erat Johannes baptizans. Altero die vidit Johannes Jesum venientem ad se: & ait. Ecce agnus Dei: ecce qui tollit peccata mundi. Hic est de quo dixi: post me factus est qui prior me erat: & ego nesciebam eum. Sed ut manifestetur in Israel: propterea veni ego in aqua baptizans: & testimonium perhibuit Johannes dicens. Quia vidi spiritum descendentem quasi columbam de celo: & mansit super eum. Sed qui misit me baptizare in aqua: ille mihi dixit. Super quem videris spiritum descendentem & manentem super eum: hic est qui baptizat in Spiritu Sancto. Et ego vidi: & testimonium perhibui. Quia hic est filius Dei. ℟. Amen.

Lauda. Alleluja. ℣. Laudate Dominum de celis: laudate eum in excelsis. P. Alleluja.

Sacrificium.

VOS qui transituri estis Jordanem: edificate altare Domino ex lapidibus quos ferrum non tetigit: & offerte coram eo holocausta & hostias pacificas alleluja. *Missa.*

PRincipium exorientis. *Et omnia alia require in Dominico ante Epiphaniam Domini fol. LVI.*

Oratio. Post Communio.

GUstantes Domine suavitatis dulcedinis plenitudinem: quesumus ut sit nobis hec in remissionem peccatorum: & sanitatem mentium. ℟. Amen. Per misericordiam tuam Deus noster: qui es benedictus & vivis & omnia regis in secula seculorum. ℟. Amen. Dominus sit semper vobiscum. ℟. Et cum.

Dicat Presb. In nomine Domini nostri Jesu Christi perficiamus cum pace. ℟. Deo gratias.

IN APPARITIONE SEU EPIPHANIA DOMINI NOSTRI JESU CHRISTI.

Ad Missam. Officium.

VOS qui in Christo baptizati estis: Christum induistis alleluja. ℣. Benedicti vos a Domino qui fecit celum & terram. P. Christum. ℣. Gloria & honor Patri & Filio & Spiritui Sancto in secula seculorum. P. Christum.

Oratio.

REX omnium seculorum Christe Deus altissime: qui in diebus Herodis regis de virgine natus: Magis querentibus novo sidere declaratus: appareat in nobis virtutis tue presidium: ad depellendos omnes principes tenebrarum: quo sic majestatis tue sidus in nobis resplendeat: ut ad te querendum nulli se nobis errorum objices interponant: quo ad te videndum curramus: & te viso jocundemur instanter. ℟. Amen. Per misericordiam tuam Deus noster: qui es benedictus & vivis & omnia regis in secula seculorum. ℟. Amen. Dominus sit semper vobiscum.

Lectio libri Esaye prophete. Cap. LX. ℟. Deo gratias.

Surge illuminare Hierusalem : quia venit lumen tuum : & gloria Domini super te orta est. Quia ecce tenebre operient terram : & caligo populos. Super te autem orietur Dominus : & gloria ejus in te videbitur. Et ambulabunt gentes in lumine tuo : & reges in splendore ortus tui. Leva in circuitu oculos tuos : & vide. Omnes isti congregati sunt : venerunt tibi. Filii tui de longe venient : & filie tue a latere surgent. Tunc videbis & afflues : & mirabitur & dilatabitur cor tuum. Quando conversa fuerit ad te multitudo maris : fortitudo gentium venerit tibi. Inundatio camelorum operiet te : dromedarii Madian & Epha. Omnes de Sabba venient : aurum & thus deferentes : & laudem Domino annunciantes. Argentum & aurum eorum cum eis : nomini Domini Dei tui : & sancto Israel qui glorificavit te. Et edificabunt filii peregrinorum muros tuos : & reges eorum ministrabunt tibi. In indignatione autem mea percussi te : & in reconciliatione mea misertus sum tui. Et aperientur porte tue jugiter : die & nocte : & non claudentur. Ut auferatur a te fortitudo gentium : & reges eorum adducantur. Gens enim & regnum quod non servierit tibi peribit. & gentes solitudine vastabuntur. Gloria Libani ad te veniet : abies & buxus & pinus simul : ad ornandum locum sanctificationis mee : & locum pedum meorum glorificabo. Et venient ad te curvi filii eorum : qui humiliaverunt te : & adorabunt vestigia pedum tuorum. Non audietur ultra iniquitas in terra tua : vastitas aut contritio in terminis tuis. Sed occupabit salus muros tuos : & portas tuas laudatio. Non erit tibi Sol amplius ad lucendum per diem : nec splendor Lune illuminabit te. Sed erit tibi Dominus in lucem sempiternam : & Deus tuus in gloriam tuam.

℟. Amen.

Psallendo. Omnis terra adoret te & psallat tibi. ℣. Psalmum dicam nomini tuo altissime super filios hominum. P. Et psallat.

Sequentia epistole Pauli apostoli ad Galatas. ℟. Deo gratias. *IIII.*

Fratres. Quicumque in Christo baptizati estis : Christum induistis. Non est Judeus : neque Grecus : non est servus : neque liber. Non est masculus neque femina. Omnes enim vos unum estis in Christo Jesu. Si autem vos Christi : ergo Abrahe semen estis : secundum promissionem heredes. Dico autem. Quanto tempore heres parvulus est : nihil differt a servo : cum sit Dominus omnium : sed sub tutoribus & actoribus : usque ad prefinitum tempus a patre. Ita & nos cum essemus parvuli : sub elementis hujus mundi eramus servientes. At ubi venit plenitudo temporis : misit Deus filium suum natum ex muliere : factum sub lege : ut eos qui sub lege erant redimeret : ut adoptionem filiorum reciperemus. Quoniam autem estis filii Dei : misit Deus spiritum filii sui in corda vestra : clamantem abba pater. Itaque jam non est servus : sed filius. Quod si filius : & heres per Deum.

℟. Amen.

Lectio sancti evangelii secundum Mattheum. Cap. II.

Illo in tempore. Cum natus esset Jesus in Bethleem Jude : in diebus Herodis Regis : ecce Magi ab Oriente venerunt Hierosolymam dicentes. Ubi est qui natus est Rex Judeorum ? Vidimus enim stellam ejus in Oriente : & venimus adorare eum. Audiens autem Herodes Rex : turbatus est : & omnis Hierosolyma cum illo. Et congregans omnes principes Sacerdotum & Scribas populi sciscitabatur ab eis ubi Christus nasceretur. At illi dixerunt. In Bethleem Jude. Sic enim scriptum est per Prophetam. Et tu Bethleem terra Juda : nequaquam minima es in principibus Juda. Ex te enim exiet dux qui regat populum meum Israel. Tunc Herodes clam vocatis Magis : diligenter didicit ab eis tempus stelle : que apparuit eis. Et mittens illos in Bethleem dixit. Ite & interrogate diligenter de puero : & cum inveneritis renunciate mihi : ut & ego veniens adorem eum. Qui cum audissent Regem : abierunt. Et ecce stella quam viderant in Oriente : antecedebat eos : usque dum veniens staret supra ubi erat puer. Videntes autem stellam : gavisi sunt gau-

dio magno valde. Et intrantes domum: invenerunt puerum cum Maria matre ejus. Et procidentes adoraverunt eum: & apertis thesauris suis: obtulerunt ei munera. Aurum: Thus: & Mirrham. Et responso accepto in somnis: ne redirent ad Herodem: per aliam viam reversi sunt in regionem suam. Qui cum recessissent: ecce angelus Domini apparuit in somnis Joseph dicens. Surge & accipe puerum & matrem ejus & fuge in Egyptum: & esto ibi usque dum dicam tibi. Futurum est enim: ut Herodes querat puerum ad perdendum eum. Qui consurgens accepit puerum & matrem ejus nocte: & recessit in Egyptum. Et erat ibi: usque ad obitum Herodis. Ut adimpleretur quod dictum est a Domino per prophetam dicentem. Ex Egypto vocavi filium meum. Tunc videns Herodes: quoniam illusus esset a Magis: iratus est valde. Et mittens occidit omnes pueros: qui erant in Bethleem: & in omnibus finibus ejus: a bimatu & infra: secundum tempus quod exquisierat a Magis. Tunc adimpletum est quod dictum est per Hieremiam prophetam dicentem: Vox in Rama audita est: ploratus & ululatus multus: Rachel plorans filios suos: & noluit consolari: quia non sunt. Defuncto autem Herode: ecce angelus Domini apparuit in somnis Joseph in Egypto dicens. Surge: accipe puerum & matrem ejus: & vade in terram Israel: defuncti sunt enim qui querebant animam pueri. Qui consurgens: accepit puerum & matrem ejus: & venit in terram Israel. Audiens autem quod Archelaus regnaret in Judea pro Herode patre suo: timuit illuc ire. Et admonitus in somnis: secessit in partes Galilee: & veniens habitavit in civitate que vocatur Nazareth: ut adimpleretur quod dictum est per prophetam: quoniam Nazareus vocabitur.

℟. Amen.

Lauda. Alleluja. ℣. Laudate Dominum Sol & Luna: laudate eum omnes stelle & lumen. ℗. Alleluja.

Sacrificium.

OMnes de Sabba venient offerentes: aurum & thus & lapides preciosos: salutare Domini evangelizabant alleluja alleluja. ℣. Viri excelsi ad te transibunt & tui erunt servi subsequentes te colligati vinculis: & adorabunt te. quia in te est Deus: & preter te non est alius: renovamini insule Israel & salvamini a Domino in salute eterna. ℗. Salutare.

Missa.

OMne dilectissimi fratres in laudem Dei Salvatoris Redemptorisque nostri charitatis excitetur officium. Spei ponatur integritas: fidei surgat devota confessio. Qui nobis per istam suam assumpte matris nativitatem: illam ingeniti patris dignatus est significare naturam. Quia verbum caro factum inde in agnitionem Dei locum generationis ostendit: unde in virginem initium originis introduxit. Ea Christus proditus virtute: qua genitus. novoque sidere daret infantie signum: potentie ministerium: ignorantie documentum. Et qui terram factus ex muliere: lege parturitionis inviseret: celum indiscreto patris jure coherens possideret: Novamque elementi: quam creaverat claritatem habuit Deus in officio. parvulus in testimonio: mundus in nuncio. Reges in miraculo: pastores in gaudio. Gentilitas in stupore: credulitas in munere: crudelitas in timore. In hac tremuerunt impii: in hac exultaverunt commoniti: in hac adoravere subjecti. Hac inluminante qui fuerat salvandus occurrit. hac terrente qui fuerat periturus expavit. Sic celo nova lampade corruscante: & illuminata fides est: & cecata perfidia.

℟. Amen.

Alia Oratio.

DEus qui nobis ad revelandos istius vite labores diversa donorum tuorum solatia & gaudia contulisti: quibus insignis annuis recursibus dies agimus. Ut Ecclesie tue vota solennia presenti festivitate celebremus. Unde & proxime Natalem Domini Salvatoris peregimus: qui nobis natus in tempore est: qui de te natus sine tempore: omnium seculorum & temporum est antecessor & conditor. Deinde subsecutum diem circumcisionis octavum: unigeniti luce signatum pari observantia recolentes: sacrificiis solennibus honoravimus.

vimus. Nunc Epiphanie diem revelante in homine divinitate excolimus: diversa Domini nostri Jesu Christi filii tui in hoc mundo suum adventum manifestantia insignia predicantes. Sive quod stellam ortus sui nunciam misit e celo: quam stupentibus Magis usque ad cunabula sue carnalis infantie previâ fecit. Sive quod aquas baptismate suo ad omnium gentium lavationem Jordanis alveum sanctificaturus intravit. Ubi ipsum esse filium unigenitum dilectum spiritu columbe specie advolante monstrasti: & paterna insuper voce docuisti. Sive quod primum in Chana Galilee prodidit signum: cum in connubio nuptiali aquas in vinum vertit. Alto & admirabili Sacramento docens; quod a seculis sponse sibi jungendus Ecclesie advenerat: ac vinum prudentie spiritualis saporis fidem veritatis esse mutandam. Itaque in his tribus mirabilium tuorum causis fide hodierne solennitatis edita: Dominus noster Jesus Christus filius tuus: nihilominus tue virtutis operatio: & nostre salutis preparatio est. Propterea Domine secundum hec tria magna mirabilia maneat in nobis gratie spiritualis integritas. Sapiat in cordibus nostris vinum prudentie: fulgeat in operibus stella justicie.

℟. Amen.

Post nomina. Oratio.

ECclesie tue quesumus Domine munera propitius intuere: quibus non jam aurum: thus: & mirrha profertur: sed iisdem muneribus unigenitus tuus declaratur: offertur: immolatur: & sumitur. Offerentibus quoque Domine gaudia tribue sempiterna: & refrigerium quietis defunctis accumula.

℟. Amen.

Ad pacem Oratio.

CHriste qui ad humana veniens humilis Deus in sidere declararis: inlabere sensibus nostris quo Ecclesia tua que apparitionis tue festum hodierno die ovando concelebrat: in pace tua jugi tempore solidata consistat. Ut & hic opera charitatis instanti devotione retentet: sed ad te remuneratura perveniat gaudens: qui olim ad liberationem ejus per ammirabile sidus apparere dignatus es.

℟. Amen.

Inlatio.

DIgnum & justum est: omnipotentiam tuam Domine Jesu Christe per vite nostre vel maxima spacia: vel minima momenta laudare. Maximeque in festivitate presenti: in qua multimoda mirabilium tuorum preconia celebrantur: ex totis precordiis venerari. Et licet ea ipsa que perstringere de pluribus pauca presumimus; sacramentis sint preciosiora quam factis. Eoque fiat; ut quod mens non concipit: lingua non pariat. attamen si qua vel forinsecus ammirationi fuere perspicua convenit memorare. Hodierna igitur die quod incarnationis tue testimonium perhibet ignerutilum: lucilatuum: contemplatione placidum: expectatione votivum: nativitate mirabile: significatione terribile sidus apparuit. cujus splendoris magnitudinem expavit subito Chaldeorum cervicosa curiositas: & in omni Babyloniorum ritu vetusta superstitione calcata; Magi sagaces viderunt quantis jacerent in tenebris: qui nisi discuterent visibilium luminum qualitatem nescissent lucis auctorem. Neque ultra supercilio gentis Assyrie colendos homines inter celestia quesierunt: qui celo judice adorandam divinitatem inter humana repererunt. Additur his quod Jordanis aquas sanctificaturus intrasti ad humilitatem exempli: non ad necessitatem peccati. Et vox patris de filio testificantis audita est: atque novum Adam spiritus gratie septiformis insedit: hinc in quo baptizari Baptista possit ostendit. Nec hunc eundemque Jordanem seculis anterioribus illustratum esse plus dixerim: cujus gurgitibus abruptis undifluis fluctibus qui precesserant in mare reconditis. Hinc exaltatis qui subsisterant: & in ethera fastigiatis juxta scevam liquentis elementi secures tribus per vada pulverulenta transduxit. Insuper infudisti aquas hydriis: aquis vinum: atque ad tue jussionis imperium votivi distinguntur in aquis: & vindemie oriun-

oriuntur ex hydriis. Nec minori miraculo quondam largitas tua flumen irriguum de visceribus aride cutis elicuit. sed non amplius est verbo liquorem siccis: quam saporem accidis indidisse. Quinque quoque panibus & pisce geminato quinque virorum milia intra deserta pavisti. Hoc potentialiter tue benedictionis operatus: ut tantus populus qui magno impleri vix poterat: parvo posset impleri. Ita in ora hominum cibus ipsa sui imminutione proficiens: incrementum proprium inter detrimenta sumebat: ut edulibus ampliatis fragmine crescente: frustrorum plurima relata sunt cophinis: que non fuerant illata conviviis. Operante hoc omnipotentia tua ad magnificandam gloriam tuam: cui omnes angeli non cessant clamare ita dicentes.

Chorus. Sanctus. Sanctus. Sanctus.

Post Sanctus.

VEre sanctus: vere benedictus Deus: qui observationem diei hujus: atque reverentiam toto orbe venerabilem tripliciter & acceptionis & luminationis & declarationis honore donasti. Appare in his solennitatibus: & accepta oratione plebis tue: qui solennitatem hanc ipso acceptionis nomine consecrasti. Illumina sacrificantem cultui tuo populum: qui festa hec etiam vocabulo illuminasti. declara cordibus nostris veritatis tue lucem: qui & ipsam appellationem dedisti his solennitatibus claritatem: Quia tu es Deus ac Redemptor eternus.

Post pridie. Oratio.

APpare Domine: cognoscere Domine: sicut apparuisti manifestus in carne: ortus ex virgine: inventus a pastoribus: cognitus in virtute. Declaratus in sidere: adoratus in munere. Ostensus in flumine: creditus in fide: habitus in nube: promissus in judice. Ut sacrate solennitatis gratia ita suscipiat ecclesia tua nunc gaudia: ut pretulit quondam mysteria. ℞. Amen.

Ad orationem Dominicam.

CHriste Deus qui virginali prodiens ex utero novum hodie lumen apparuisti: in mundo agnitus in stella: adoratus per munera. ciba nos favo mellis & sermonibus bonis: orationibus justis ac responsionibus pietatis. Ut dulcedo auditus tui sanitas sit anime vel corporis nostri: Ut gustantes & videntes quam suavis es Domine: nequaquam percogamur ad amaritudinem seculi declinare: sed celestibus suspensi oraculis: cordibus & vocibus per patrem impetremus e terris. Pater noster qui es in celis.

Dicat Presb. Humiliate vos benedictioni. Dominus sit semper vobiscum.

Benedictio.

JEsus Christus Rex noster qui profanum Regem sua nativitate terruit: ipse in vobis cum suis virtutibus regnet. ℞. Amen. Cujusque signum stella radiante Magis apparuit: ejus vos gratia sine fine clarificet. ℞. Amen. Det vobis spiritualem intelligentiam: qui aquarum naturam vini in suavitate fecit esse saporem. ℞. Amen. Et qui populorum millia exiguo panis fragmine satiavit: corda vestra doctrine sue alimento locupletet. ℞. Amen. Conferens vobis veram innocentiam: qui Spiritus Sancti tranquillam simplicitatem demonstrare voluit per columbam. ℞. Amen. Quod ipse prestare dignetur: cujus regnum & imperium sine fine manet in secula seculorum. ℞. Amen.

Dominus sit semper vobiscum. ℞. Et cum spiritu tuo.

Post communio. Oratio.

VErbum ante secula ineffabiliter patris ore prolatum: & in tempore hominem pro nobis ex virgine ortum: humili prece poscamus: ut invocationem nostram de monte sancto suo placatus exaudiat: ejusque benedictio pectora credentium repleat. Ac sicut incerta secretorum sapientia manifestans ad se agnoscendum corda excitet nostra: ita catholicam plebem alarum suarum protectione defendat: eisque cum judex venerit existat placabilis: pro quibus redimendis in carne apparuit humilis. ℞. Amen.

Per misericordiam tuam Deus noster: qui es benedictus & vivis & omnia regis in secula seculorum. ℞. Amen.

Dominus sit semper vobiscum. ℞. Et cum.

Dicat Presb. Solennia completa sunt in nomine Domini Jesu Christi: votum nostrum sit acceptum cum pace.

℞. *Chorus*. Deo gratias.

IN

IN PRIMO DOMINICO POST OCTAVAM EPIPHANIE DOMINI.

Officium.

DOminus regnavit decorem induit alleluja. ℣. Induit Dominus fortitudinem & precinxit se. *P.* Alleluja. ℣. Gloria & honor Patri & Filio & Spiritui Sancto in secula seculorum amen. *P.* Alleluja.

Dicat Presb. Per omnia semper secula seculorum. ℟. Amen.

Gloria. *Chorus* ℟. In excelsis Deo.

Per omnia semper secula seculorum. ℟. Amen.

Oratio.

TE excelsa laus in altissimis decet: tibi e terris gloria Ecclesia canit: atque hujus caterve concentu ad astra hymnum emittit. Rogamus omnipotens Deus: ut sicut tuas solenniter porrigimus laudes: ita precum nostrarum jubeas efficaciter suscipere voces. ℟. Amen. Per misericordiam tuam Deus noster qui es benedictus & vivis & omnia regis in secula seculorum. ℟. Amen. Dominus sit semper vobiscum. ℟. Et cum.

Lectio libri Esaye prophete. ℟. Deo gratias. *Cap. LII.*

HEC dicit Dominus. Consurge consurge: induere fortitudine tua Syon induere vestimentis glorie tue Hierusalem civitas sancta. Quia non adjiciet ultra: ut pertranseat per te incircumcisus & immundus. Excutere de pulvere: consurge: sede Hierusalem: solve vincula colli tui captiva filia Syon: quia hec dicit Dominus. Gratis venundati estis: & sine argento redimemini. Quia ego ipse qui loquebar: ecce adsum. Quam pulcri super montes pedes annunciantis & predicantis pacem. annunciantis bonum: predicantis salutem: dicentis Syon: regnabit Dominus Deus tuus. Quia oculum ad oculum videbunt: cum converterit Dominus Syon. Gaudete & laudate simul deserta Hierusalem: quia consolatus est Dominus populum suum: redemit Hierusalem. Paravit Dominus brachium sanctum suum in oculis omnium gentium. Et videbunt omnes fines terre: salutare Dei nostri. ℟. Amen.

Psallendo. Deus docuisti me a juventute mea & usque ad senectam & summam senectutem ne derelinquas me Domine. ℣. Ne projicias me in tempore senectutis cum defecerit virtus mea. *P.* Ne derelinquas.

Principium epistole Pauli apostoli ad Romanos. ℟. Deo gratias. *Cap. I.*

PAulus servus Jesu Christi vocatus apostolus: segregatus in evangelium Dei: quod ante promiserat per prophetas suos in scripturis suis sanctis de filio suo. qui factus est ex semine David secundum carnem: qui prædestinatus est filius Dei in virtute: secundum spiritum sanctificationis ex resurrectione mortuorum Jesu Christi Domini nostri. Per quem accepimus gratiam & apostolatum ad obediendum fidei in omnibus gentibus pro nomine ejus: in quibus estis & vos vocati Jesu Christi: omnibus qui sunt Romæ dilectis Dei vocatis sanctis. Gratia vobis & pax a Deo patre nostro & Domino Jesu Christo. Primum quidem gratias ago Deo meo per Jesum Christum pro omnibus vobis: quia fides vestra annunciatur in universo mundo. Testis enim mihi est Deus: cui servio in spiritu meo in evangelio filii ejus: quod sine intermissione memoriam vestri facio semper in orationibus meis. Obsecrans si quomodo tandem aliquando prosperum iter habeam in voluntate Dei veniendi ad vos. Desidero enim videre vos: ut aliquid impartiar gratie vobis spiritualis ad confirmandum vos: id est simul consolari in vobis per eam que invicem est fides vestra atque mea. Nolo autem vos ignorare fratres quia sepe proposui venire ad vos & prohibitus sum usque adhuc: ut aliquem fructum habeam in vobis: sicut & in ceteris gentibus: Grecis ac Barbaris: sapientibus atque insipientibus debitor sum. Itaque in me promptum est & vobis qui Rome estis evangelizare. Non enim erubesco evangelium. Virtus enim Dei est in salutem omni credenti: Iudeo primum & Greco. Justicia enim Dei in eo revelatur ex fide in fidem. Sicut scriptum est. Justus autem ex fide vivit. ℟. Amen.

Lectio Sancti Evangelii secundum Lucam. *Cap. II.*

ILlo in tempore: Dominus noster Jesus Christus cum factus esset annorum duodecim: ascendentibus illis in Hierosolymam secundum consuetudinem diei festi: consummatisque diebus cum redirent: remansit puer Jesus in Hierusalem: & non cognoverunt parentes ejus. Existimantes autem

autem illum esse in comitatu: venerunt iter diei & requirebant eum inter cognatos. Et non invenientes regressi sunt in Hierusalem requirentes eum. Et factum est post triduum: invenerunt in templo sedentem in medio doctorum audientem illos & interrogantem. Stupebant autem omnes qui eum audiebant: super prudentia & responsis ejus. Et videntes admirati sunt. Et dixit mater ejus ad illum. Fili: quid fecisti nobis sic? Ecce pater tuus & ego dolentes querebamus te. Et ait ad illos. Quid est quod me querebatis? Nesciebatis: quia in his que patris mei sunt: oportet me esse. Et ipsi non intellexerunt verba que locutus est ad illos. Et descendit cum eis: & venit Nazareth: & erat subditus illis. Et mater ejus conservabat omnia verba hec in corde suo. Et Jesus proficiebat sapientia & etate & gratia apud Deum & homines.

℟. Amen.

Dominus sit semper vobiscum. ℟. Et cum spiritu.

Lauda. Alleluja. ℣. Laudate Dominum quia benignus est Dominus: psallite nomini ejus quoniam suave est. *P*. Alleluja.

Sacrificium.

FOrmavit Dominus Deus hominem de limo terre: & inspiravit in faciem ejus spiraculum vite: & factus est homo in animam viventem alleluja alleluja. ℣. Plantaverat Dominus Deus paradisum voluptatis a principio in Eden ab Oriente in quo posuit hominem quem formaverat. P. Et factus est.

Missa.

DOminicos dies dilectissimi fratres sancte religionis legibus consecratos: grandi diligentia mens ad solenne officium parata concelebret. Non sint hinc studio despicabiles: quod in numero sint frequentes. Nec ex eo exiguus eorum cultus: quo assiduus sit recursus. Desiderabile enim debet esse omnibus tempus quod humana fragilitas tante majestatis ministerio jubetur assistere: quo in offerendis sacrificiis Deus hominem dignatur assumere. Cum mortalibus immortalitas per fidem quesita participat: que panis hac vice oblatione suscepta gratia sanctificationis aspectum corporis Christi ac sanguinis munere fidelibus representat. Et dum celesti benedictione creatura visibilis animatur: credentium viscera invisibilis creator ingreditur: qui ad hoc inferri sibi imperat: que dicavit. Ut ad salutem nostram illa redeant: que requirit: & ad beatitudinem illa proficiant que promisit. ℟. Amen.

Per misericordiam ipsius Christi Dei nostri qui cum Patre & Spiritu Sancto unus Deus vivit & regnat in secula seculorum. ℟. Amen.

Alia Oratio.

DEus quem omni tempore colere & laudare sine intermissione debemus. Dona ut quatenus perpetim serviendi curam per negligentiam non implemus: saltem Dominicorum dierum festivitatem diligentius excolamus. Cedat cura seculi: pereat causa peccati. Convalescat potentia fidei: vigeat gratia Sacramenti. Sibi homo prestet: quod tibi debet. Ut dum Dominicorum dierum jocunditate perfruitur: intollerabilium occupationum onere non prematur. Anima dominantibus sibi vitiis voluptatis sue lassa servitio: in tristicia refectionem inveniat. Et que libertatis sue arbitrio patitur: quod laborat pietatis tue beneficio: pareat ut quiescat. Negotium bonis: otium malis ponat. Sint excubie precum ferie peccatorum: salubriori se animus commutatione distendat: ut in eo se reficiat: si ad meliora convertat. Et bonorum actuum saltim habeat vicem: si non habeat jugitatem. ℟. Amen. Per misericordiam tuam Deus noster qui in tuo conspectu sanctorum Apostolorum.

Post nomina.

DIcato solenniter famulatu: omnipotentiam tua Domine supplices imploramus: ut concesso nobis sanctorum omnium patrocinio: oblationes populi tui clemens accipias: & propitius benedicas. Prestes etiam prosperitatem vivis: refrigerium & quietem fidelibus defunctis. Et qui ad testimonium devotionis defuerunt consecranda: ad remedium salutis mereantur recipere consecrata. ℟. Amen. Quia tu es vita vivorum &c.

Ad pacem.

DEus omnipotens: qui docuisti humilitatis bono & charitatis studio posse servari: respice ad membra Ec-

clesie tue: atque ea que emulatione discreta: aut indignatione viciata sunt in pacem revoca atque compone. ℟. Amen. Quia tu es vera pax nostra.

Inlatio.

DIgnum & justum est omnipotens Deus qui tibi credulitatem cordis: confessionem oris: devotionem laudis: obedientiam voluntatis: quam in potestate nostra ponere dignatus es exhibere. Atque utinam tam continue: quam debite: tantoque studio aucti: quanto beneficio sublimati. Quamque abundanti gratia vivimus: tam cura perpetim serviremus. Ut qui totum accepimus: aliquid redderemus. Per te hominem facis: quamvis in opere non labores. Inclinat pietas: quem necessitas non fatigat. Tuis illis gloriosis manibus luto tractas: limo imaginem divinitatis imponis: vultus fingis: membra discriminas: flatum tui oris inspiras: atque animam ratione secum extante vivificas. Totam tamen ante mundi machinam parans: cunctas futuri orbis delicias coacervas: ad quas eum quem tibi amabilem: non solum factum sed faciendum feceras: introducas. Ut bonorum omnium copia serviret ocio. Et ut dominum se judicio nosset esse: sed Deo auctori debiturus beatitudinem: non labori. Ponitur lex precepti: ne mens fieret ignara consilii. Dicitur quod preceperit: quid vitaret: ne nesciret quid esset: si non metueret quicquid didicisset. Sed quamvis jubentis imperium temeritas plectenda transiret: & concupiscentie culpam secuta sit mortis pena: rediit tamen in damnatum pietatis affectus. Major fuit misericordia liberare eum voluisse: quam fieri. Et plus indulgentie prestitit remittere injuriam: quam contractare reatum. Quia non tantum debuerat ut existeret: qui non erat: quantum debuit ut evaderet que nolebat. Non parcis filio: parcis reo: traditur morti volens: cruci affigitur acquiescens. Secura divinitate vel conscientia: quod sic pietas redimendo eriperet: ut non consumeret impietas redemptorem. Cui merito omnes angeli & archangeli non cessant clamare quotidie una voce dicentes. ℟. Sanctus. Sanctus. Sanctus.

Post Sanctus.

OSanna in excelsis quanta nobis omnipotens pater hoc sacrificium reverentia metuendum: quo adeundum tremore: quo honore sit celebrandum: iste dominicis laudibus perhenniter servientes celestium voces ammonent potestatum: quibus nos agere officii sui similitudinem contestantur: ut ad faciendam Dei voluntatem: eos pro nostris viribus imitemur: quos ad predicandam Dei majestatem nostris vocibus imitamur. Ad instar superni altaris: hoc nobis ad quod accedimus constitutum panem nos angelorum accipere manducandum: cum illorum statum meritis gloriosum: nostrum peccatis obsitum noverimus. Illi nunquam peccant: & semper laudant: nos & crebro peccamus: & raro laudamus. Rei per frequentiam criminum: rei per negligentiam gratiarum. Sed ab his nos conscientie peccatricis debitis: unici tui hostia in sanguine suo tibi oblata mundavit. Illa nobis etiam post redemptionem delinquentibus: hac spe & confessione subveniat: que etiam usque ad ultimum judicii diem solum in spiritu non peccantibus tribuit gratiam revertendi. Ut qui ad redimendos nos se fecit apud Patrem advocatum: ipse pro nostris iniquitatibus sit interventor Christus Dominus ac Redemptor eternus.

℟. Amen.

Post pridie Oratio.

DOmine sacrificia dependentes supplices flagitamus: ut effundas in his hostiis sancti tui spiritus largitatem. Ut dum a te benedicta sumimus: omni nos benedictione refectos: & a criminum vinculis liberatos: omnibus modis gaudeamus. ℟. Amen. Te prestante sancte Domine: per quem tu hec omnia nobis indignis &c.

Ad orationem Dominicam.

DIligentes Deum fratres charissimi: pietatis ejus in nos petamus operari dilectionem: ut divine virtutis dono repleti: orationem dominicam in qua spes est nostre salutis: sic dicere mereamur e terris. Pater noster.

Humi-

Humiliate vos benedictioni. Dominus sit semper vobiscum. *Benedictio*.

MUltiplicet vos Dominus copia benedictionis: & confirmet propitius in spe regni celestis. ℟. Amen. Id vos in presenti seculo diligere non libeat: quod e celestis paradisi hereditate dividat. ℟. Amen. Atque his repleamini beneficiis: quibus omnipotenti Deo in perpetuum placeatur. ℟. Amen. Per misericordiam ipsius Dei &c. Dominus sit semper vobiscum. ℟. Et cum. *Post Communio*.

REfecti Christi corpore & sanguine pariterque sanctificati Deo patri omnipotenti gratias referamus: ut nos in eadem refectione sanctificationem habentes: hic & in futuro seculo gloriam percipiamus. ℟. Amen.

Per misericordiam tuam Deus noster &c. Dominus sit semper vobiscum. ℟. Et cum.

Dicat Presb. In nomine Domini nostri Jesu Christi perficiamus cum pace. ℟. Deo gratias.

IN SECUNDO DOMINICO POST OCTAVAS EPIPHANIE.

Officium.

DOminus regnavit. *Quere in Circumcisione Domini fol. LII.*

Oratio.

HIC est justus noster &c. *Quere in Dominico ante Epiphaniam fol. LV.*

Lectio libri Esaye prophete. Cap. LXV.

HEC dicit Dominus. Ecce ego creo celos novos & terram novam: & non erunt in memoria priora. Et non ascendent super cor: sed gaudebitis & exultabitis usque in sempiternum in his que ego creo. Quia ecce ego creo Hierusalem exultationem: & populum ejus gaudium. Et exultabo in Hierusalem: & gaudebo in populo meo. Et non audietur in eo ultra vox fletus: & vox clamoris. Non erit ibi amplius infans dierum: & senex qui non impleat dies suos. Nam puer centum annorum morietur: & peccator centum annorum maledictus erit. Et edificabunt domos & habitabunt: & plantabunt vineas & comedent fructum earum. Non edificabunt: & alius habitabit. Non plantabunt: & alius comedet. Secundum enim dies ligni: erunt dies populi mei: & opera manuum eorum inveterabunt electis meis. Non laborabunt frustra: neque generabunt filios in conturbatione. Quia semen benedictorum Domini est: & nepotes eorum cum eis. Eritque antequam clament: ego exaudiam. Adhuc illis loquentibus: ego audiam: dicit Dominus omnipotens. ℟. Amen.

Dicat Presb. Dominus sit semper vobiscum. ℟. Et cum.

Psallendo. Paratum cor meum Deus paratum cor meum: cantabo & psallat tibi gloria mea. ℣. In me sunt Deus vota mea que reddam: laudationes tibi: quia liberasti animam meam de morte oculos meos a lachrimis pedes meos a lapsu ut placeat tibi. *P.* Et psallat.

Sequentia epistole Pauli Apostoli ad Romanos. ℟. Deo gratias. *Cap. VI.*

FRatres. Non regnet peccatum in vestro mortali corpore: ut obediat is concupiscentiis ejus. Sed neque exhibeatis membra vestra arma iniquitatis peccato: sed exhibete vos Deo tamquam ex mortuis viventes: & membra vestra arma justicie Deo. Peccatum enim in vobis non dominabitur. Non enim sub lege estis: sed sub gratia. Quid ergo? Peccavimus: quoniam non sumus sub lege: sed sub gratia? Absit. Nescitis quoniam cui exhibuistis vos servos ad obediendum: servi estis ejus cui obedistis: sive peccati ad mortem: sive obeditionis ad justiciam. Gratias autem Deo quod fuistis servi peccati: obedistis autem ex corde in eam formam doctrine: in qua traditi estis. Liberati autem a peccato: servi facti estis justicie. In Christo Jesu Domino nostro. ℟. Amen.

Lectio sancti evangelii secundum Lucam. IIII.

ILlo in tempore: Dominus noster Iesus Christus regressus est in virtute spiritus in Galileam. Et fama exiit per universam regionem de illo. Et ipse docebat in sinagogis eorum: & magnificabatur ab hominibus. Et venit Nazareth: ubi erat nutritus: & intravit secundum consuetudinem suam die sabbati in sinagogam: & surrexit legere. Et traditus est ei liber Esaye prophete. Et ut revolvit librum: invenit locum ubi scriptum erat. Spiritus Domini super me: propter quod unxit me: evangelizare pauperibus misit me. Predicare captivis remissionem: & cecis visum. Dimittere confractos in remissionem: predicare annum Domini acceptum: & diem retributionis. Et cum plicuisset librum: reddidit ministro: & sedit. Et omnium in sina-

sinagoga oculi erant intendentes in eum. Cepit autem dicere ad illos: quia hodie impleta est hec Scriptura in auribus vestris. Et omnes testimonium illi dabant: & mirabantur in verbis gratie: que procedebant de ore ipsius. ℟. Amen.

Dicat Presb. Dominus sit semper vobiscum. ℟. Et cum spiritu tuo.

Lauda. Alleluja. ℣. Laudate Dominum in tympano & choro: laudate eum in cordis & organo. *P.* Alleluja.

Sacrificium.

EDificavit Noe altare Domino & sumpsit ex omni pecude mundo: & ex omni ave munda & obtulit hostias ad altare: & immolavit & cremavit: & odoratus est Dominus odorem suavitatis alleluja. ℣. Locutus est Dominus ad Noe dicens: egredere de archa tua tu & omnis cognatio tua & cuncta animantia que sunt apud te ex omni carne: tam in volucribus quam in bestiis universis reptilibus que erant super terram: crescite & multiplicamini super eam: & egressus est Noe. *P.* Et immolavit.

Missa.

SI credimus fratres charissimi divinum esse quod agimus: studium affectumque placendi hominibus omnibus modis respuamus. Offeramus Deo si non acceptabiles hostias: voces saltim patientie lachrymosas. Non debemus hic quasi nullo reatu obnoxii impudentes assistere: sed velut in presentia metuendi judicis cum timore saltim diebus dominicis convenire. Ne idcirco Deum latuisse que gerimus suspicemur: quod in presenti non puniamur: cum ideo forsitan ad penas posteras differamur: quia momentanea emendatione corrigi non meremur. Si igitur filii sumus: dulciora nobis sint verbera paterna: quam mella. Si servi solliciti: panem Dominicum non debemus comedere ociosi. Hec nostrum singuli quique prout universitati congruit cogitantes: aut debemus plangere si deficimus: aut de aliis sollicitudinem gerere: per gratiam Domini qua valemus. ℟. Amen. Per misericordiam ipsius Dei.

Alia Oratio.

DEus sine principio qui fecisti eterna: principiis perpetua condidisti: sine conditione perpetuus: te fusis ex affectu mentis precibus imploramus. Ut concessa nobis in presenti seculo venia: dignos misericordie eterne nos facias. Illudque nobis dum misereris indulgeas: unde in nobis propter quod semper miserearis invenias. ℟. Amen.

Post nomina Oratio.

ATtende Deus omnipotens devotionem populorum fidelium: & propicius accipe hoc munus oblatum. Sit nobis oramus ita Sanctorum tuorum commemoratio in suffragium: ut eorum meritis impetremus & remedia viventium: & requiem fidelium defunctorum. ℟. Amen.

Ad pacem Oratio.

DEus bonorum omnium copia: & Sanctorum indeficiens charitas: presta nobis in bona voluntate concordiam: ut tua semper pacifici sequamur: & faciamus precepta. ℟. Amen.

Inlatio.

DIgnum & justum est: vere equum & salutare est: nos tue pietati semper gratias agere omnipotens Deus: & omnium solennitatum in tuo nomine mysteria celebrare: & offerre tibi hoc sacrificium: quod nulla possunt digne preconia conlaudare: ad offerendum populo facile: delectabile ad sumendum. Non hic balatus ovium: non mugitus bovium: non volatilium vox sub ictu mortis dolorem incurrit. Non horror est sanguinis: non fastidii cruditas: sed tam mirabilis atque stupenda est hostia: ut incruenta sit: cum viva sumatur. Nam licet verum corpus edatur: & sanguis manifestissimus hauriatur: nullus tamen horror incutitur: cum salus animarum in spirituali cibo & poculo ministratur. Benedictus enim Dominus noster Jesus Christus filius tuus: in nomine tuo veniens: hec tibi sacrificia deferri mandavit. Cujus nos precepta tenentes: & jussa meminimus: & gesta memoramus. Quem merito tecum & cum Spiritu Sancto laudant celestia pariter ac terrena: Cherubin quoque ac Seraphin incessabili voce proclamant: ita dicentes. ℟. Sanctus. Sanctus. Sanctus.

Post Sanctus. Oratio.

VEre sanctus: vere benedictus Dominus noster Jesus Christus filius tuus. Ille patriarcharum fides. ille plenitudo legis. ille umbra veritatis. ille predicatio prophetarum. ille

apo-

apostolorum magister: ille omnium credentium pater. Ille debilium firmamentum: ille infirmantium virtus: ille redemptio captivorum: ille hereditas redemptorum. Ille viventium salus: ille morientium vita. Qui sacrificandam novam legem Sacerdos Dei verus instituit: hostiam se tibi placitam & ipse obtulit: & a nobis jussit offerri: Christus Dominus ac redemptor eternus.

Post pridie.

VItam nostram Domine unigeniti tui mortem votiva confessione promerentes: in resurrectionem ejus & ascensionem in celis vita indubitata fatemur: vetus quoque rursus: ac pro meritis singulos judicaturus reatu licet trepidi: sed tua freti misericordia prestolamur. Ob hoc ergo quesumus famulantes: ut oblationem hanc spiritus tui permixtione sanctifices: & corporis ac sanguinis Domini nostri Jesu Christi plena transformatione conformes. Ut hostia qua nos redemptos esse meminimus: mundari à sordibus facinorum mereamur: nec nos transfixus vulnere: a tua reprobes curatione. Medicus enim es: egri sumus. Misericors es: nos miseri. Ergo qui tibi nostra non abscondimus vulnera quibus placaris: sana nos sacrificio. ℟. Amen. Presta Pater ingenite per unigenitum tuum Dominum nostrum Jesum Christum: per quem tu hec omnia nobis indignis servis &c.

Ad orationem Dominicam.

PReceptorum Domini memores fratres charissimi orationis Dominice verba dicturi: majestatem ejus deprecemur acclives: ut peccatorum misericorditer obliviscens: dono gratie sue corpora nostra cordaque sanctificet. Quatenus omnium criminum labe purgati: libera voce dicamus eterris. Pater noster.

Humiliate vos benedictioni. Dominus sit semper vobiscum.

Benedictio.

OMnipotentis Dei nostri benedictionibus repleamini: cujus estis sanguine precioso redempti. ℟. Amen. Ejus vos indeficiens gratia repleat: cujus ineffabilis plasmavit potentia. ℟. Amen. Et quibus in hoc mundo prestitit conditionem nascendi: in regno eterno tribuat mansionem sine fine vivendi. ℟. Amen. Per misericordiam ipsius Dei nostri: qui vivit & omnia regit in secula seculorum. ℟. Amen. Dominus sit semper vobiscum. ℟. Et cum.

Post Communio. Oratio.

REfecti Christi corpore. *Require in primo Dominico post octavas Epiphanie. fol. LXVII.*

IN TERTIO DOMINICO POST OCTAVAS EPIPHANIE DOMINI.

Ad Missam Officium & oratio: ut in primo Dominico post octavas Epiph. fol. LXIIII.

Lectio libri Esaye prophete. ℟. Deo gratias. *LXVI.*

HEC dicit Dominus. Celum sedes mea est: & terra scabellum pedum meorum. Que ista domus quam edificabitis mihi: & quis iste locus quietis mee? Omnia hec manus mea fecit: & facta sunt universa ista dicit Dominus. Ad quem autem respiciam nisi ad pauperculum & contritum spiritu: & trementem sermones meos. Qui immolat bovem: quasi qui interficiat virum. Qui mancat pecus: quasi qui excerebret canem. Qui offert oblationem: quasi qui sanguinem suillum offerat. Qui recordatur thuris: quasi qui benedicat idolo. Hec omnia elegerunt in viis suis: & in abhominationibus suis anima eorum delectata est. Unde & ego eligam illusiones eorum: & que timebant adducam eis. Quia vocavi: & non erat qui responderet. Locutus sum: & non audierunt. Feceruntque malum in oculis meis: & que nolui elegerunt. Audite verbum Domini: qui tremitis ad verbum ejus. Dixerunt fratres vestri odientes vos: & abjicientes propter nomen meum. Glorificetur Dominus & videbimus in leticia vestra: ipsi autem confundentur. Letamini cum Hierusalem: & exultate in ea omnes qui diligitis eam. Gaudete cum ea in gaudio universi qui lugetis super eam: ut suggatis & repleamini ab ubere consolationis ejus. Ut mulgeatis: & deliciis affluatis: ab omnimoda gloria ejus. Quia hec dicit Dominus. Ecce ego declinabo super eam quasi fluvium pacis: & quasi torrentem inundantem gloriam gentium: quam suggetis. Ad ubera portabimini: & super genua blandietur vobis. Quomodo si cui mater blandiatur: ita ego consolabor vos: & in

Hie-

Hierusalem consolabimini. Videbitis: & gaudebit cor vestrum: & ossa vestra quasi herba germinabunt. ℟. Amen.

Dicat Presb. Dominus sit semper vobiscum. ℟. Et cum spiritu tuo.

Psallendo. Adjutor meus esto Domine: ne derelinquas me: & ne despicias me Deus salutaris meus. ℣. Quoniam pater meus & mater mea derelinquerunt me: Dominus autem assumpsit me. P. Et ne despicias.

Sequentia epistole Pauli apostoli ad Romanos. ℟. Deo gratias. *Cap. VI.*

FRatres. Humanum dico propter infirmitatem carnis vestre. Sicut enim exhibuistis membra vestra servire immundicie: & iniquitati ad iniquitatem. Ita & nunc exhibete membra vestra servire justicie in sanctificationem. Cum enim servi essetis peccati: liberi eratis justicie. Quem enim fructum habuistis tunc in quibus nunc erubescitis? Nam finis illorum mors est. Nunc vero liberati a peccato: servi autem facti Deo: habetis fructum vestrum in sanctificationem: finem vero vitam eternam. Stipendia enim peccati mors. Gratia autem Dei: vita eterna. In Christo Jesu Domino nostro. ℟. Amen.

Lectio sancti evangelii secundum Lucam. ℟. Deo gratias. *Cap. XI.*

ILlo in tempore: Dominus noster Jesus Christus loquebatur discipulis suis & turbis dicens. Generatio hec generatio nequam est. Signum querit: & signum non dabitur illi: nisi signum Jone prophete. Nam sicut Jonas fuit signum Ninivitis: ita erit & filius hominis generationi isti. Regina austri surget in judicio cum viris generationis hujus: & condennabit illos: quia venit a finibus terre audire sapientiam Salomonis: & ecce plusquam Salomon hic. Viri Ninivite surgent in judicio cum generatione hac: & condennabunt illam: quia penitentiam egerunt a predicatione Jone: & ecce plusquam Jonas hic. Nemo lucernam accendit: & in absconso ponit: neque sub modio: sed super candelabrum: ut qui ingrediuntur videant lumen. Lucerna corporis tui est oculus tuus: si oculus tuus fuerit simplex: totum corpus tuum lucidum erit. Si autem nequam fuerit: etiam corpus tuum tenebrosum erit. Vide ergo ne lumen quod in te est: tenebre sint. Si ergo corpus tuum totum lucidum erit: non habens aliquam partem tenebrarum: erit lucidum totum: & sicut lucerna fulgoris illuminabitur. Hec cum loqueretur: rogavit illum quidam phariseus: ut pranderet apud se. Et ingressus recubuit. Phariseus autem cepit intra se reputans dicere: quare non baptizatus esset ante prandium? Et ait Dominus ad eum. Nunc vos pharisei quod deforis est calicis & parapsidis & catini mundatis: quod autem intus est vestrum: plenum est rapina & iniquitate. Stulte: nonne qui fecit quod deforis est: etiam id quod deintus est fecit? Verumtamen quod superest: date elemosynam. Et hec omnia munda sunt vobis. ℟. Amen.

Dicat Presb. Dominus sit semper vobiscum. ℟. Et cum.

Lauda. Alleluja. ℣. Laudabo nomen Dei mei cum cantico: magnificabo eum in laude. P. Alleluja.

Sacrificium.

EDificavit Abraham altare in locum quem ostenderat ei Deus: & obtulit super illud Isaac filium suum: & elevans oculos vidit post tergum arietem quem accepit: & obtulit holocaustum pro filio alleluja. ℣. Dixit Dominus ad Abraham: tolle filium tuum unigenitum: quem diligis Isaac: & vade in terram visionis: & offeres mihi illud holocaustum super unum montium quem ostendero tibi. Tunc Abraham consurgens concidit ligna ad holocaustum: & abiit ad locum quem ostenderat ei Deus. P. Et elevans.

Missa.

AD obtinendam Domini misericordiam fratres charissimi: tota mentis nostre dirigatur oratio: & unite voluntatis societate: vel votis: ad eum a quo audiri cupimus exclamemus: ut ecclesia sua sancta catholica utilitatum nostrarum mater atque virtutum: ita omnium desideria in suo amore contineat: ut omnibus bene desiderata dispenset. Sit confessione una: dilatatione numerosa: singularis Sacramento: non loco. Diffusa sit: non divisa. Sit in Sacerdotibus gloriosa: in doctoribus circumspecta: in fraternitate pacifica: in ministris sancta: in ministeriis inlibata. In virginibus incorrupta: in viduis fructuosa.

In cre-

In credentibus fecunda: in gentibus libera: in languentibus medicina: in penitentibus absoluta: in errantibus clemens: in egentibus dives. In pauperibus humilis: in divitibus liberalis. Sicque bonis omnibus repleatur: ut in nobis potens facta pro nobis: & redimat quos requirit: & custodiat quos redemit. ℟. Amen.

Alia.

DEus cujus ineffabilis est clementia: profunda pietas: infinita miseratio: inestimabilis magnitudo. Qui irasceris: ut corrigas: castigas: ut revoces. corripis: ut emendes: invitas: ut diligas: flagellas: ut parcas. Preces populi tui libenter amplectere: & propitius intuere. Et quoniam quid mereamur: vel quid patimur agnoscis: per te nobis tribue quod rogaris. Ut ab omnibus tentationibus inimici quibus adversus animam nostram illius sine cessatione grassatur invidia: virtutis tue dextera liberati: in regnum tuum mereamur admitti. ℟. Amen.

Post nomina.

ADesto Domine supplicibus tuis: & famulorum tuorum oblationibus presentiam tue virtutis intersere: nullius sit vacua postulatio: nullius sit irritum votum. Ut quod singuli obtulerunt ad nominis tui honorem: cunctis viventibus proficiat ad salutem: & defunctis omnibus fideliter prestetur ad requiem. ℟. Amen.

Ad pacem.

ADesto Deus pater omnipotens precibus nostris: & plenitudinem nobis tribue charitatis & pacis. Ut omnes nos qui de misericordia tua confidimus: in spe semper & charitate sine fine vivamus. ℟. Amen.

Inlatio.

DIgnum & justum est eterne omnipotens Deus: nos te semper laudare: tibique quantas possimus indesinenter gratias agere: qui cum unigenito filio tuo Domino nostro & Spiritu Sancto unus es Deus in personarum trinitate: & trinus es in unitate substantie. Quod enim de gloria tua revelante te credimus: hoc de filio tuo Domino nostro Jesu Christo: hoc etiam de Spiritu Sancto sine ulla discretione sentimus. Ut in confessione vere sempiterneque deitatis: & in personis proprietas: & in majestate unitas: & in deitate adoretur equalitas. Per te enim unum verumque Deum constantiam fides accipit: per te virtutem sumit infirmitas. Et quicquid est in persecutionibus sevum: quicquid in morte terribile: nominis tui facis confessione feliciter superare. Unde merito tibi omnes angeli & archangeli proclamare non cessant: ita dicentes.

Chorus. Sanctus. Sanctus. Sanctus.

Post Sanctus.

VEre sanctus es Domine: & sanctorum omnium sanctitate preclarior: quem celestium & terrestrium creatura suum Dominum confitetur & laudat. Tu enim es propitiatio peccatorum & omnium fidelium: per Christum Dominum ac redemptorem eternum.

Post pridie. Oratio.

SAnctifica Domine oblate hostie munus: & votis fidelium adesto propitius. Ut & que offeruntur acceptes: & offerentes propitiatus sanctifices. ℟. Amen.

Ad orationem Dominicam.

DEum vite nostre auctorem fratres charissimi: & creatorem rerum omnium Dominum agnoscentes: pietatem ejus supplici confessione: ac sedula obsecratione poscamus: ut & peccatis nostris clementer ignoscat: & ex toto cordis affectu semper clamare nos faciat: ita dicentes. Pater noster qui es in celis. ℟. Amen.

Dicat Presb. Humiliate vos benedictioni. Dominus sit semper vobiscum. ℟. Et cum spiritu tuo.

Benedictio.

BEnedictio vos Domini comitetur ubique: sibique vos semper faciat adherere. ℟. Amen. Ipse vos benedictione sua salvificet: qui dignatus est plasmare potenter. ℟. Amen. Atque ita vos prestet fideliter vivere: ut sanctorum omnium efficiat coheredes. ℟. Amen. Per misericordiam ipsius Dei nostri: qui est benedictus & vivit & omnia regit in secula seculorum. ℟. Amen. Dominus sit semper vobiscum. ℟. Et cum.

Chorus. Gustate & videte.

Post communio.

GUstantes Domine suavitatis dulcedinis plenitudinem: quesumus: ut sit nobis hec in remissionem peccatorum & sanitatem mentium. ℟. Amen. Per misericordiam tuam Deus noster: qui es benedictus & vivis & omnia regis in secula seculorum. ℟. Amen.

Domi-

Dominus sit semper vobiscum. ℟. Et cum spiritu tuo.

Dicat Presb. In nomine Domini nostri Jesu Christi perficiamus cum pace.

℟. Deo gratias.

IN QUARTO DOMINICO POST OCTAVAS EPIPHANIE DOMINI.

Ad Missam Officium & oratio ut in primo Dominico fol. LXIIII.

Lectio libri Hieremie prophete. ℟. Deo gratias. *XXXI.*

ECce dies veniunt dicit Dominus: & feriam domui Israel: & domui Juda fedus novum. Non secundum pactum quod pepigi cum patribus vestris in die qua apprehendi manum eorum: ut ducerem eos de terra Egipti. Pactum sive testamentum quod irritum fecerunt: & ego dominatus sum eorum dicit Dominus. Sed hoc erit pactum quod feriam cum domo Israel. Post dies illos dicit Dominus: dabo legem meam in visceribus eorum: & in corda eorum adscribam eam. Et ero eis in Deum: & ipsi erunt mihi in populum. Et non docebit ultra vir proximum suum: & vir fratrem suum: dicens cognosce Dominum. Omnes enim cognoscent me: a minimo eorum usque ad maximum ait Dominus. Quia propitiabor iniquitati eorum: & peccati eorum non ero memor amplius.

℟. Amen.

Dicat Presb. Dominus sit semper vobiscum. ℟. Et cum spiritu tuo.

Psallendo. Ubi sunt misericordie tue antique Domine: Sicut jurasti David in veritate tua. ℣. Quoniam dixisti Domine in eternum misericordia edificabitur in celis: preparabitur veritas tua: disposuisti testamentum electis tuis. P. Sicut jurasti.

Dicat Presb. Silentium facite.

Sequentia epistole Pauli Apostoli ad Romanos. ℟. Deo gratias. *Cap. VII.*

FRatres. Scimus quod lex spiritualis est: ego autem carnalis sum venundatus sub peccato: quod enim operor: non intelligo. Non enim quod volo hoc ago: sed hoc illud quod odi facio. Si autem quod nolo illud facio: consentio legi quoniam bona est. Nunc autem jam non ego operor illud: sed quod habitat in me peccatum. Scio enim quod non habitat in me: hoc
est in carne mea bonum. Nam velle adja- 5
cet mihi: perficere autem bonum non invenio. Non enim quod volo hoc facio: sed quod nolo malum hoc ago. Si autem quod nolo illud facio: non ego operor il-
lud: sed quod habitat in me peccatum. 6
Invenio autem legem volentem mihi facere bonum: quoniam mihi malum adjacet. Condelector enim legi Dei secundum interiorem hominem. Video autem alteram legem
in membris meis repugnantem legi mentis 6
mee: & captivantem me in lege peccati: que est in membris meis. Infelix ego homo: quis me liberabit de corpore mortis hujus? Gratia Dei vita & pax: per Jesum
Christum Dominum nostrum. ℟. Amen. 7

Lectio sancti evangelii secundum Lucam. ℟. Gloria tibi Domine. *XII.*

ILlo in tempore: Dominus noster Jesus
Christus loquebatur discipulis suis di- 7
cens. Omnis qui dixit verbum suum in filium hominis: remittetur illi. Ei autem qui Spiritum sanctum blasphemaverit: non remittetur ei. Cum autem induxerint vos
in Synagogas ad magistratus & ad potesta- 8
tes: nolite solliciti esse qualiter: aut quid respondeatis: aut quid dicatis. Spiritus enim Sanctus docebit vos in ipsa hora que oporteat dicere. Ait autem homo de tur-
ba. Magister: dic fratri meo ut dividat 8
mecum hereditatem. At ille dixit ei: o homo quis me constituit judicem aut divisorem super vos? Dixitque ad illos. Videte & cavete ab omni avaritia: quia non in a-
bundantia cujusquam vita ejus est: ex his que 9
possidet. Dixit autem similitudinem ad illos dicens. Hominis cujusdam divitis uberes fructus ager tulit. & cogitabat intra se dicens. Quid faciam quia non habeo: quo
congregem fructus meos? Et dixit. Hoc fa- 9
ciam. Destruam horrea mea & majora faciam: & illuc congregabo omnia que nata sunt mihi & bona mea: & dicam anime mee. Anima habes multa bona reposita in
annos plurimos. Requiesce: comede: bibe: 1
& epulare. Dixit autem illi Deus. Stulte: hac nocte animam tuam repetent a te: que autem parasti cujus erunt? Sic est: qui sibi thesaurizat: & non est in Deo dives. Dixit-
que ad discipulos suos. Ideo dico vobis no- 1
lite solliciti esse anime quid manducetis: neque corpori quid vestiamini. Anima plus est quam esca: & corpus quam vestimentũ. Considerate

siderate corvos quia non seminant: neque metunt: quibus non est cellarium neque orreum: & Deus pascit illos: quanto magis vos pluris estis illis? Quis autem vestrum cogitando potest adjicere ad staturam suam cubitum unum? Si ergo neque quod minimum est potestis: quid de ceteris solliciti estis? Considerate lilia quomodo crescunt: neque laborant: neque nent. Dico autem vobis quia nec Salomon in omni gloria sua vestiebatur sicut unum ex istis. Si autem fenum quod hodie in agro est & cras in clibanum mittitur: Deus sic vestit: quanto magis vos pusilli fidei. Et vos nolite querere quid manducetis aut quid bibatis & nolite in sublime tolli. Hec enim omnia gentes mundi querunt. Pater autem vester scit quoniam his indigetis. Verumtamen querite primum regnum Dei & justiciam ejus: & hec omnia adjicientur vobis.

℟. Amen.

Dicat Presb. Dominus sit semper vobiscum. ℟. Et cum.

Lauda. Alleluja. ℣. Firmetur manus tua Deus & exaltetur dextera tua. *P.* Alleluja.

Sacrificium.

EDificavit Moyses altare Domino offerens super illud holocaustomata: & inferens victimas fecit sacrificium matutinum in odorem suavitatis Domino Deo. In conspectu filiorum Israel alleluja. ℣. Locutus est Dominus ad Moysen dicens: ascende ad me in montem Sina: stabis super cacumen ejus: audiens Moyses ascendit in montem: ubi constituit ei Deus & descendit ad eum Dominus in nube & adstitit ante faciem ejus. Videns Moyses procidens adoravit dicens: obsecro Domine dimitte peccata populi tui: & ait ad eum Dominus: faciam secundum verbum tuum. *P.* In conspectu.

Missa.

ACcedentes ad Domini mysterium fratres charissimi: debemus deferre ad publicum crimina: si ad judicium nolumus sustinere tormenta. Debemus hominibus humiliari: si volumus coram angelis gloriari. Debemus lugere in seculo: si volumus regnare cum Christo. Debemus honorem temporalem spernere: si volumus sempiternam gloriam obtinere. Non nobis hec verbis sunt querenda: sed meritis: non labiis pronuncianda: sed lachrimis. Non vestium agenda abjectione: sed mentium. Non sola crinium nuditate: sed criminum. In regionis professione testimonium habeat habitus non proventus. Non ovium velleribus luporum est occultanda rapacitas: quo simulata innocentia credulum calcat: eviscerat. Non candidis parietibus fetidi cadaveris est vestienda corruptio: que mentita species admirantem dum exteriori nitore provocat: interiore parte corrumpat. Non pravi mellis crate fellis claudenda pernicies: quo fucate suavitatis illecebra: dum gustantem insidioso sapore blanditur: amicitia labiorum amaritudo sit viscerum. Timeamus Deum occultum in conscientia testem: & publicum in examinatione censorem. Non ille querit pro ignorantia: sed pro misericordia confitentem. Et qui potest in occulto scelere habere noticiam non vult in prodito proferre vindictam. Sic sic absolvet pietas humiles: & punit severitas contumaces. ℟. Amen. Per misericordiam ipsius Dei nostri qui vivit & omnia regit in secula seculorum. ℟. Amen.

Alia Oratio.

POrtamus Domine onera iniquitatum nostrarum dura cervice: vultu dimisso: corde contrito. Et vix tandem in supplicio nostro didicimus penitere: qui reatum nostrum nolebamus ante cognoscere. Sed tu Domine qui mansuetas fecisti in vivario feras: & refrigerasti in fornacis medio flammas: alleva manum tuam in adjutorium nostrum: & tutissimum nobis presta defensionis tue in afflictione suffragium. Ut quos peccatorum pondus inclinat: misericordie tue virtus attollat. Et quamvis propter peccata nostra ad terram corruimus: per ineffabilem bonitatem tuam misericorditer sublevemur. Ut quos diversarum iniquitatum arguunt actiones: indulgentia pietatis tue faciat innocentes. ℟. Amen. Per misericordiam tuam Deus noster qui in tuo conspectu Sanctorum &c.

Post nomina. Oratio.

OMnipotens eterne Deus qui nos ad eternam vitam confessione tui nominis & sacramento baptismatis clementer invitas: votis nostris quesumus presentiam tue virtutis intersere: & offerentium mune-

munera dignanter intende. Ut & his sanctificationis gratiam: & defunctis fidelibus tribuas requiem sempiternam. ℞. Amen.

Ad pacem Oratio.

DEus pacis conditor & charitatis individue attributor: presta quesumus omnipotens fideles vinculo charitatis astringi: ut pacifici pacis perseverantiam teneant: & discordes dono misericordie tue ad charitatem sese convertant. ℞. Amen. Quia tu es vera pax nostra.

Inlatio.

DIgnum & justum est nos tibi semper gratias agere Domine sancte pater eterne omnipotens Deus per Jesum Christum filium tuum Dominum nostrum qui tecum in origine mundi & cum spiritu sancto mundo prebuit lucem. Extendit celum virtute: fundavit aridam sapientia: divisit aquas intellectu: simulque in eis universa creavit. Extremo hominem ad imaginis & similitudinis sue formam constituens: spiraculo vite rationalis animavit. Et nunc Domine tu es humani generis conditor & omnium in te credentium in assumpto homine sanguinis effusione redemptor. Te metuunt potestates tibique omnes famulantur virtutes. Te duodenus senum chorus: ordo te etiam conlaudat ineffabilis angelorum: ac multiplex legio. Tibi Cherubin ac Seraphin senarum volatus stridore alarum: eterne laudis trigemina concinentes incessanti voce canticum laudis exsolvunt: ita dicentes. ℞. Sanctus. Sanctus. Sanctus.

Post Sanctus.

VEre sanctus: vere gloriosus es Domine Deus noster. Te in celestibus spiritualia: te in terrenis humana venerantur. Et dum in supernis majestas glorie tue attollitur: in imis potentia virtutis augetur. Hic proferuntur obsequia mentium: illic gaudia relaxantur animarum. Christum igitur rogemus auctorem: quem scimus nobis celebrandum esse post mortem. Ipsum Dominum ac redemptorem eternum.

Post pridie.

HAbemus quidem Domine relictum a te viaticum: sed promissum nostri desiderii expectamus effectum. Et qui corpus tuum illud accepimus ad edendum: in quo es humiliatus in terra: illud concupiscimus ad videndum: in quo es exaltatus in gloria. Nunc enim videmus in speculo & enigmate: tunc autem facie ad faciem tuam licebit gloriam contueri. Ubi nemo 5
cibum requiret: quia nullus esuriet. Nemo peregrinum suscipiet: quia omnes in patria sua vivent. Nemo visitabit egrotum: ubi eterne salutis permanebit hereditas. Nemo operiet nudum quia omnes 6
luce perpetua vestientur. Nemo mortuum sepeliet: ubi omnes sine termino vivent. Sed tu Domine hic ista que a nobis sunt percipienda sanctifica: ut hec sumentes ad premia pervenire mereamur eterna. 6
℞. Amen.

Dicat Presb. Te prestante sancte Domine: per quem tu hec omnia nobis indignis servis tuis valde bona creas.

Ad orationem Dominicam. 7

PIetate Dei patris poscamus fratres charissimi: ut prestet nobis indignis servis suis corpus hoc Domini nostri Jesu Christi filii sui ad remedium anime nostre percipere hunc sacrosanctum sanguinem 7
ejus sine ullo conscientie reatu bibere. Quatenus requiescente in cordibus nostris sue pietatis dilectione: orationem quam apostolos suos docere dignatus est: sic dicere mereamur e terris. Pater noster. 8

Dicat Presb. Humiliate vos benedictioni. Dominus sit semper vobiscum. ℞. Et cum.

Benedictio.

OMnipotens Dominus peccatorum vestrorum maculas purget: & sua 8
vos benedictione sanctificet. ℞. Amen. Repleat vos Dominus spiritualium dono virtutum: & perseverare faciat in bonis propositum vestrum. ℞. Amen. Sicque humilitatem vestram Dominus dignator ac- 5
ceptet: ut sue vos pietatis remuneratione locupletet. ℞. Amen. Per misericordiam ipsius Dei nostri. Dominus sit semper vobiscum. ℞. Et cum.

Hic dicat Chorus. Gustate & videte. 5

Post communio. Oratio ut in Dominico preterito.

IN QUINTO DOMINICO POST OCTAVAS EPIPHANIE.

Ad Missam. Officium & oratio ut in primo Dominico fol. LXIIII. 1

Lectio Hieremie prophete. ℞. Deo gratias. *Cap. XXXI.*

AUdite verbum Domini gentes & annunciate in insulis que procul sunt: & dicite. Qui dispersit Israel: congregavit eum: & custodivit eum sicut pastor gregem suum. Redimet enim Dominus Jacob & liberabit

rabit eum de manu potentioris. Et venient & laudabunt in monte Syon. Et confluent ad bona Domini super frumento: & vino: & oleo: & fetu pecudum & armentorum. Eritque anima eorum quasi hortus irriguus & ultra non esurient. Tunc letabitur virgo in choro: juvenes: & senes simul. Et convertam luctum eorum in gaudium & consolabor eos: & letificabo a dolore suo. Et inebriabo animas Sacerdotum pinguedine: & populus meus bonis meis implebitur: ait Dominus omnipotens. ℞. Amen.

Dicat Presb. Dominus sit semper vobiscum. ℞. Et cum.

Psallendo. Adjutor meus es tu Domine suscipe me secundum verbum tuum: ne confundas me ab expectatione mea Deus meus. ℣. Recedant a me maligni: & perscutabor mandata Dei mei: adjuva me; & salvus ero. *P.* Ne confundas me.

Dicat Presb. Silentium facite.

Sequentia epistole Pauli ad Romanos. ℞. Deo gratias. *Cap. VIII.*

FRatres. Deus filium suum mittens in similitudinem carnis peccati: & propter peccatum damnavit peccatum in carne: ut justificatio legis impleretur in nobis qui non secundum carnem ambulamus: sed secundum spiritum. Qui enim secundum carnem sunt: que carnis sunt sapiunt. Qui vero secundum spiritum: que sunt spiritus sentiunt. Nam prudentia carnis mors est. Prudentia autem spiritus vita & pax. Quoniam sapientia carnis inimica est in Deum. Legi autem Dei non subjicitur: nec enim potest. Qui autem in carne sunt Deo placere non possunt. Vos autem in carne non estis: sed in spiritu. Si tamen spiritus Dei habitat in vobis. Siquis autem Spiritum Christi non habet: hic non est ejus. Si autem Christus in vobis est: corpus quidem mortuum est propter peccatum. Spiritus vero vivit propter justificationem. Quodsi spiritus ejus qui suscitavit Jesum a mortuis habitat in vobis: qui suscitavit Jesum Christum a mortuis: vivificabit & mortalia corpora vestra propter inhabitantem spiritum ejus in vobis.

℞. Amen.

Lectio sancti evangelii secundum Lucam. *Cap. XII.*

ILlo in tempore Dominus noster Jesus Christus loquebatur discipulis suis: & turbis dicens. Cum videritis nubem orientem ab occasu: statim dicitis: nimbus venit & ita fit. Et cum austrum flantem videritis: dicitis quia estus erit & fiet. Ipocrite faciem celi & terre nostis probare. Hoc autem tempus quomodo non probatis? quid autem ex vobis non judicatis quod justum est? Cum autem vadis cum adversario tuo ad principem in via: da operam liberari ab illo: ne forte tradat te ad judicem: & judex tradat te exactori: & exactor mittat te in carcerem. Dico tibi non inde exies: donec etiam novissimum minutum reddas. Aderant autem quidam in C.XIII ipso tempore nunciantes illi de galileis: quorum sanguinem Pilatus miscuit cum sacrificiis eorum: Et respondens dixit illis. Putatis quod hi galilei pre omnibus galileis peccatores fuerunt: quia talia passi sunt? Non. Dico vobis nisi penitentiam habueritis: omnes simul peribitis: sicut illi decem & octo supra quos cecidit turris in siloam: & occidit eos. Putatis quia & ipsi debitores fuerunt preter omnes homines habitantes in Jerusalem? Ideo dico vobis: sed si non penitentiam egeritis: omnes simul peribitis. Dicebat autem hanc similitudinem. Arborem fici habebat quidam plantatam in vinea sua. Et venit querens fructum in illa & non invenit. Dixit autem ad cultorem vinee. Ecce anni tres sunt ex quo venio querens fructum in ficulnea hac: & non invenio. Succide ergo illam: ut quid etiam terram occupat? At ille respondens dixit illi: Domine dimitte illam & hoc anno: usque dum fodiam circa illam: & mittam stercora: siquidem fecerit fructum: sin autem in futuro succido eam. Erat autem docens in sinagoga eorum sabbatis. Et ecce mulier que habebat spiritum infirmitatis annos decem & octo. Et erat inclinata nec poterat omnino sursum respicere. Quam cum vidisset Jesus vocavit ad se & ait illi. Mulier dimissa es ab infirmitate tua: & imposuit illi manum: & confestim erepta est & glorificabat Deum. Respondens autem archisinagogus indignans quia sabbato curasset Jesus, Dicebat turbe: sex dies sunt in quibus oportet operari: in his ergo venite & curamini: & non in die sabbati. Respondit autem ad illum Dominus & dixit.

dixit. Ipocrite uniusquisque vestrum sabbato non solvit bovem suum aut asinum a presepio & ducit adaquare? Hanc autem filiam Abrahe quam alligavit Sathanas: ecce decem & octo annis: non oportuit solvi a vinculo isto die sabbati? Et cum hec diceret erubescebant omnes adversarii ejus: & omnis populus gaudebat in universis que gloriose fiebant ab eo. ℟. Amen.

Dicat Presb. Dominus sit semper vobiscum. ℟. Et cum.

Lauda. Alleluja. ℣. Domine exaudi orationem nostram: & clamor noster ad te perveniat. *P.* Alleluja.

Sacrificium.

DEprecatus est populus faciem Dei & exaudivit illum Dominus & dedit eis salutem. Et immolavit Sacerdos holocaustum matutinum in odorem suavitatis alleluja. ℣. Oravit Ezechias in conspectu Domini dicens: Domine Deus qui sedes super Cherubin inclina aurem tuam & audi: aperi oculos tuos & vide: & salva nos de manu mortis: ut sciant omnia regna terre quia tu es Dominus. *P.* Et immolavit.

Missa.

ROgaturi Deum secretorum omnium conditorem fratres charissimi: hoc primum rogemus: ut det affectum quo eum vehementer oremus: & munera placitura offeramus. Ne nobis perfunctorie & non veraciter supplicantibus: extra hoc sit animus quod oramus. Ne intus sancti desiderii virtute vacui: foris eloquii vanitate conspicui. Credamus sufficere honestas preces: etiamsi habeamus improbas voluptates. Det quoque hoc ipsum religionis veritate plenum esse: quod diximus: ne studio humane laudis inlecti: aliud mente: quam voce proferamus: capiamus. Et labia cordis officio destituta: inutilem reddant velut cimbala sonitum: aut eramenta tinnitum. Sed illum nobis amorem suum celestis pietas dignetur infundere qui totam conscientiam linguamque possideat: qui orationem cogitatione non deserat: qui aliud quam quod significat: non requirat. Pro qua nostra professio talis ante Deum studeat fieri: qualis inter homines vult videri. ℟. Amen.

Alia Oratio.

EXaudi nos Domine Deus noster: & humane iniquitatis oblitus: divine solius misericordie recordare. Exaudi quesumus: dum peccare non pateris: dum emendare nos precipis: dum rogare permittis. Dum pacientia redditum querende correctionis expectat: dum justicia metum future discussionis insinuat: dum misericordia locum evadende mortis ostentat. Invenient ante oculos tuos sacrificia nostra gratiam: peccata veniam: vulnera medicinam. Suspiria pietatem: flagella consolationem: lamenta temperiem: tempora quietem: officia dignitatem: vota mercedem. Mereatur peticio effectum: contricio solacium: consecracio sacramentum. Oblatio sanctificatione pinguescat: trepidatio securitate discedat: benedictio salubritate proficiat: ut in omnibus multiplici pietatis tue gratia redundante erigas plebem: dum letificas Sacerdotem.

℟. Amen.

Post nomina. Oratio.

OBlationem familie tue sereno quesumus Domine vultu dignare respicere: & petitionibus eorum fave clementer: ut dono tue clementie premuniti: & vivis mereantur impetrare presentis vite suffragia: & defunctis omnibus fidelibus requies prestetur eterna. ℟. Amen.

Ad pacem. Oratio.

DEus qui unanimitatem amplecteris: & in corde pacifico requiescis: da quesumus puram omnibus pacem: da cunctis fidelibus mutuam charitatem. Tribue fidelia oscula: sincera conloquia. Ut nec publicis quicquam inimicitiis liceat: nec secretis. Atque odisse nesciat fratrem: qui te suum ceperit amare factorem. ℟. Amen. Quia tu es vera pax.

Inlatio.

DIgnum & justum est omnipotens Deus: nos tibi gratias agere per Jesum Christum filium tuum Dominum nostrum. Qui homo factus quod homo deliquerat: amputavit. Et in deitate paterna indemutabilis mansit. Qui novissimus Adam effectus in spiritu vivificavit quos Adam primus mortificaverat damnatione peccati. Denique & per obedientiam eterno Deo nos reconciliavit: & patri: quos a consortio beatitudinis: transgressio terreni removerat genitoris: atque illo singulari remedio incarnationis sue passionisque sanguine innovatam reddidit creaturam: unde nos debilis vetustas expulerat. Peregit hec omnia humiliatus in homi-

homine: qui nunquam probatur a paterna degenerasse virtute. Sic homo factus est: ut homini subveniret: & a paterna substantia nunquam recederet. Permansit in divinitatis natura: cum homines reconciliaret ex gratia. Similis effectus est nobis: qui nunquam est a paterna potestate dissimilis. Ac sic prefuit hominibus assumendo humanitatem: ut nunquam naturalem amitteret deitatem. Quem tecum pater & cum Spiritu sancto omnes angeli laudare non cessant: ita dicentes. ℟. Sanctus. Sanctus. Sanctus.

Post Sanctus.

VEre sanctus: vere benedictus Dominus noster Jesus Christus. Unigenitus tuus primogenitus noster. Primogenitus in gratia: unigenitus in natura. Primogenitus quia nemo ante ipsum: unigenitus quia nemo post ipsum. Qui cum in forma Dei esset: non rapinam arbitratus est esse se equalem Deo: sed semetipsum exinanivit formam servi accipiens: perfectus in tuis: & verus in nostris. Ipse Dominus ac redemptor eternus.

Post pridie. Oratio.

FRatres commemorationem passionis: mortis: & resurrectionis Domini nostri Jesu Christi filii tui precamur omnipotens pater: ut has hostias sancto altario tuo superpositas intendas propicius: sanctifices & benedicas ac sumentibus ad salutem pertinere concedas. ℟. Amen. Presta pater sancte per quem tu hec omnia nobis indignis. *Ad Orationem Dominicam.*

SIT licet fratres charissimi peccatorum nostrorum plurima multitudo: non tamen est de misericordia Domini diffidendum. sic totis ad eum nisibus convertamur. Quia ergo melius cordis humilitate: & oris confessione placatur: quam victimis: humiliemus nos ante eum omnes: & cum toto affectu mentis clamemus e terris. Pater noster qui es in celis.

Dicat Presb. Humiliate vos benedictioni. Dominus sit semper vobiscum. ℟. Et cum spiritu tuo.

Benedictio.

BEnedicat vobis Dominus: & propicius sanctificare dignetur. ℟. Amen. Fidem vestram roboret promissis donorum celestium. ℟. Amen. Ipse quoque glorificet premio eternitatis qui redimere dignatus est precio passionis. ℟. Amen. Per misericordiam ipsius Dei nostri qui est benedictus & vivit & omnia regit in secula seculorum. R. Amen.

Dicat Presb. Dominus sit semper vobiscum. ℟. Et cum.

Hic dicat Chorus. Gustate & videte.

Post Communio. Oratio.

CHristi Domini nostri gratia satiati: gratias agimus perpetue trinitati: cujus sanguine sumus precio magno redempti. Petimus itaque sacramentorum tuorum meritis: ut de hoc seculo nequam eripiamur illesi. ℟. Amen. Per misericordiam tuam Deus noster qui es benedictus & vivis & omnia regis in secula seculorum. ℟. Amen.

Dicat Presb. Dominus sit semper vobiscum. Et in nomine Domini nostri Jesu Christi perficiamus cum pace. ℟. Deo gratias.

IN SEXTO DOMINICO POST OCTAVAS EPIPHANIE DOMINI.

Ad Missam Officium & oratio ut in primo Dominico. fol. LXIIII.

Lectio libri Hieremie prophete. ℟. Deo gratias. *Cap. III.*

HEC dicit Dominus. Convertimini filii revertentes: & sanabo aversiones vestras. Ecce nos venimus ad te: tu es enim Dominus Deus noster. Vere mendaces erant colles & multitudo montium. Vere in Domino Deo nostro salus Israel. Confusio comedit laborem patrum nostrorum ab adolescentia nostra. Greges eorum & armenta eorum filios eorum: & filias eorum. Dormiemus in confusione nostra: & operiet nos ignominia nostra. Quoniam Domino Deo nostro peccavimus nos & patres nostri ab adolescentia nostra usque ad diem hanc: & non audivimus vocem Domini Dei nostri. Si converteris Israel ait C.IV.
Dominus: ad me convertere. Si abstuleris offendicula tua a facie mea: non commoveberis & jurabis vivit Dominus in veritate: & in judicio & in justicia. Et benedicent eum gentes: ipsumque laudabunt. ℟. Amen. *Dicat Presb.* Dominus sit semper vobiscum. ℟. Et.

Psallendo. Pone Domine custodiam ori meo & ostium circumstantie labiis meis: ut non declinet cor meum. In lingua mala. ℣. Custodi me Domine a laqueo quem statuerunt mihi: & a scandalis operantibus iniquitatem: quia ad te Domine oculi mei: in te speravi non tradas animam meam. P. In lingua. *Hic dicat Presb.* Silentium facite.

Sequentia epistole Pauli ad Corinth. ℟. Deo gratias. *I. Cap. I.*

Fra-

FRatres. Obsecro vos per nomen Domini nostri Jesu Christi: ut id ipsum dicatis omnes: & non sint in vobis scismata. Sitis autem perfecti in eodem sensu & in eadem sententia. Significatum est enim mihi de vobis fratres mei ab his qui sunt Cloes: quia contentiones inter vos sunt. Hoc autem dico quod unusquisque dicit. Ego quidem sum Pauli: ego autem Apollo: ego vero Cephe: ego autem Christi. Divisus est ergo Christus. Nunquid Paulus crucifixus est pro vobis: aut in nomine Pauli baptizati estis? Gratias ago Deo quod neminem vestrum baptizavi nisi Crispum & Cajum. Ne quis dicat: quod in nomine meo baptizati estis. Baptizavi autem & Stephane domum. Ceterum nescio si quem alium baptizaverim. Non enim misit me Christus baptizare: sed evangelizare. Non in sapientia verbi: ut non evacuetur crux Christi. Amen.

Lectio sancti evangelii secundum Lucam. Deo gratias. *Cap.XIIII.*

ILlo in tempore: Dominus noster Jesus Christus loquebatur discipulis suis dicens. Si quis venit ad me: & non odit patrem suum & matrem uxorem & filios fratres & sorores adhuc & animam suam: non potest meus discipulus esse. Quis enim ex vobis volens turrem edificare & non sedens prius computat sumptus qui necessarii sunt: si habeat ad perficiendum: ne postea quam posuerit fundamentum: & non potuerit perficere omnes qui viderint incipiant illudere: dicentes quia hic homo cepit edificare & non potuit consummare: Aut quis Rex iturus committere bellum adversus alium Regem: non sedens prius cogitat si posset cum decem milibus occurrere ei: qui cum viginti milibus venit ad se? Alioquin adhuc illo longe agente legationem mittens rogat ea que pacis sunt. Sic ergo omnis ex vobis qui non renunciat omnibus que possidet: non potest esse meus discipulus. Bonum est sal. Si autem sal quoque evanuerit in quo condietur? neque in terra: neque in exterquilino utile est: sed foras mittetur. Qui habet aurem audiendi audiat. ℟. Amen.

Dicat Presb. Dominus sit semper vobiscum. ℟. Et cum.

Lauda. Alleluja. ℣. Domini est terra & plenitudo ejus: orbis terrarum & universi qui habitant in ea. *P.* Alleluja.

Sacrificium.

EDificavit Gedeon altare Domino & vocavit nomen loci illius pax Dei alleluja & apparuit ei Dominus dicens: tolle sacrificium & offeres super illud holocaustum mihi in odorem suavitatis alleluja alleluja alleluja. ℣. Alleluja. Venit angelus Domini ad Gedeon & dixit ad eum: Dominus tecum virorum fortissime: & ille respondens dixit ad eum: si nobiscum est Dominus: quare apprehenderunt nos omnia mala: ubi sunt mirabilia ejus que narraverunt patres nostri: in die qua eduxit eos de Egipto? & aspexit ad eum Dominus: & dixit ad eum: tu liberabis populum meum de manu inimicorum ejus: quia ego ero tecum: & obtulit Gedeon victimas Domino. *P.* Et apparuit ei. *Missa.*

DEum a quo averti: cadere est. ad quem converti: resurgere est. A quo exire: mori: in quo manere: vivere & consistere atque vivescere est. Quem nemo querit nisi ratione commonitus: nemo invenit nisi corde purgatus: nemo amittit nisi errore deceptus: intentis fratres charissimi precibus orando rogemus. Ut in nobis quesitus existat: neque cum fuerit invocatus abscedat: sed sensibus nostris studio misericordie sue se inserat. ℟. Amen.

Alia oratio.

DOmine Deus qui tu a nobis indesinenter rogaris: & clementer tribuis: ut rogeris. Qui das votum optanti: & pie viventibus nihil denegas: preroga quod audias: aut perficias quod acceptas. Da nobis quod ames in nobis: ut digneris semper exaudiri pro nobis. Tribue vota fidelia: sancta desideria prompta officia sedula mysteria: verba supplicia grata eloquia: preconia indefessa. Sint pure preces petitiones commode supplicationes juste: rogationes crebre: laudes assidue: ut ad salutem eternam omnia prestes omnibus dum invocaris ab omnibus. ℟. Amen. *Post nomin.*

OMnipotens sempiterne Deus: adesto quesumus precibus supplicantium tibi propicius: & humilitatis sancte oblationem adtende placatus: ac presta Domine ut sacrificium hoc quod offerimus: & nobis omnibus proficiat ad salutem: & defunctis prestetur ad requiem. ℟. Amen.

Ad pacem.

OMnipotens Domine a quo est humilitatis bonum & charitatis studium. Da

Da quesumus nobis omnibus charitatis & humilitatis affectum: ut humiles ac pacificos in charitate Dei & proximi: nos vivere gratulemur. ℟. Amen.

Inlatio.

DIgnum & justum est te Domine orare semper & invocare: qui servorum tuorum precibus ab initio propicius annuis: & placatus ostenderis. Quibusque te invocantibus & beneficia prorogas: & mirabilia patras: indulgentiam non denegas: benevolentiam prestas: & providentiam monstras. Sic Moyses manibus in typum crucis te orando porrectis in Amalech diabolum superavit. Sic Josue invocans Deum in tanto nomine: dum hostem prosternit: diem tetendit: ut Jesus noster lux vera cresceret: venturus in exordio tenebrarum semper excresceret. Sic Samuel teste Christo Dei evangelicis intonans monitis: populi dura precordia precibus emissis turbine terruit tonitruaque concessit. Sic David hynnidicus orationum gratiam psalmorum modulatione reddidit dulciorem. Sic Salomon extensis & ipse manibus dum orando crucis figuram expressit: templum Domini dedicavit. Sic Asaph & Josaphat nobilissimi reges: dum pie Dei populo presunt hostium catervas immensas prece potius quam ense prostrarunt. Sic Ezechias flendo dum de morte rediit ad vitam: solis occiduas horas convertit in ortum. Sic Helias quasi clavem etheris ore gestaret: oratione celum clausit & reseravit. Sic Heliseus exanimes incumbendo calefaciens artus: vivificavit oratione defunctum. Sic Jonas pelago immersus per cetum voratus nequaquam ab oratione cessavit: quem in sinuosi ventris antro precantem: nec bellua potuit ledere: nec procella. Sic tres orantes pueri incendia non sensere rotancia: & crepitantium flammarum strepitum precum concentu vicere. Sic in lacu Danielis oratio leonum avidos rictus & edacia ora restrinxit. Sic diem Dominus noster Jesus Christus fidelis in verbis suis: & sanctus in omnibus operibus suis: sequentibus se orandi normam in qua sit summa salutis instituit. Sed orare & nunquam deficere apostolis imperavit. Sic pie fideliterque poscentibus quicquid oratione credentes petierint: se prestaturum spondit. Sic ante passionem orando non solum patri discipulos commendavit: sed etiam in passione pro inimicis oravit. Sic in Dei dextera exaltatus perpetim regnat: & pro nobis jugiter interpellat. Quem tecum pater in unitate Spiritus Sancti celorum ille exercitus innumerabilis creatorem laudat: extollit: precatur: adorat: glorificat: honorat: veneratur: exaltat: atque indefesso preconio benedicit: attollit: confitetur: ac dicit. ℟. Sanctus. Sanctus. Sanctus.

Post Sanctus.

VEre sanctus: vere benedictus Dominus noster Jesus Christus filius tuus. Qui repudiata immundorum cogitatione libaminum: simplicem ritum nove sanctionis instituit: docuitque discipulos suos: inter hec sacrosancta solennia innocentiam puram vovere & Deo soli hostiam laudis offerre. Ipso Domino redemptorique nostro eterno.

Post pridie. Oratio.

CRedentes Domine universa mirabilia Domini nostri Jesu Christi filii tui: atque incarnationis ejus: & divinitatis potentiam confitentes in tuis laudibus exultamus tibique sacrificium laudis offerimus. Rogamus clementiam tuam summa Trinitas Deus & infinita majestas: ut hec oblatio quam in sancto altario tuo deferimus. pro nostrorum expiatione facinorum: sit oculis tuis placita: sit semper accepta: simulque efficiatur illo seculo superveniente septiformi spiritu benedicta: quo ubique Deus veraciter manifestetur in eo. Ut te hanc hostiam benedicente: si qui ex ea libaverint te largiente: & in hoc seculo percipiant medicinam & in futuro consequantur vite eterne coronam. ℟. Amen.

Ad orationem Dominicam.

SImus ad Deum fratres charissimi solliciti: qui de meritorum nostrorum non sumus felicitate securi. Et quia omnibus opus est indulgentia redemptoris: ad impetrandam ejus misericordiam omnes unanimiter clamemus e terris. Pater noster. ℟. Amen.

Dicat Presb. Humiliate vos benedictioni. Dominus sit semper vobiscum. ℟. Et cum.

Benedictio.

CLementissimus Dominus in cujus manu est universa prosperitas: caritatis semper & pacis vobis tribuat incrementa. ℟. Amen.

Amen . In bonis actibus unanimes atque concordes sitis: ut a preceptis Domini nullatenus devietis. ℟. Amen. In timore Domini mens vestra firma permaneat: & ejus vos misericordia perenniter regat. ℟. Amen. Per misericordiam ipsius Dei nostri qui est benedictus & vivit & omnia regit in secula seculorum. ℟. Amen. Dominus sit semper vobiscum. ℟. Et cum.

Hic dicat Chorus. Gustate & videte. *Post communio alia oratio. Require retro in Dominico quinto Epiphanie. fol. LXXVII.*

IN SEPTIMO DOMINICO POST OCTAVAS EPIPHANIE DOMINI.

Ad Missam officium & oratio ut in primo Dominico. *LXIIII.*

Lectio libri Hieremie prophete. ℟. Deo gratias. *Cap. VII.*

VErbum quod factum est ad Hieremiam a Domino dicens: Sta in porta domus Domini & predica ibi verbum istud: & dic. Audite verbum Domini domus Juda: qui ingredimini per portas has: ut adoretis Dominum. Hoc dicit Dominus exercituum: domus Israel: bonas facite vias vestras & studia vestra: & habitabo vobiscum in loco isto. Nolite confidere in verbis mendacii dicentes. Templum Domini templum Domini: templum Domini est. Quoniam si benedixeritis vias vestras & studia vestra. Si feceritis judicium inter virum & proximum ejus: advene & pupillo & vidue non feceritis calumniam: nec sanguinem innocentem effuderitis in loco hoc & post Deos alienos non ambulaveritis in malum vobismetipsis: habitabo vobiscum in loco isto a seculo & usque in seculum. ℟. Amen.

Dicat Presb. Dominus sit semper vobiscum. ℟. Et.

Psallendo. Deus virtutum convertere nunc respice de celo & vide & visita vineam istam. ℣. Extendisti palmites ejus usque ad mare & usque ad flumen propagines ejus. Quare Domine destruxisti maceriam vinee tue: & vindemiant eam omnes transeuntes viam: devastavit eam aper de silva & singularis ferus depastus est eam. P. Respice.

Dicat Presb. Silentium facite.

Sequentia epistole Pauli ad Chorinthios. ℟. Deo gratias. *I. Cap. II.*

FRatres. Nobis revelavit Deus per Spi- 5
ritum suum sanctum. Spiritus enim
omnia scrutatur etiam profunda Dei. Quis
enim scit hominum que sunt hominis: nisi
spiritus hominis: qui in ipso est. Ita &
qui Dei sunt: nemo cognovit nisi spiritum 6
Dei. Nos autem spiritum mundi non accepimus:
sed spiritum qui ex Deo est: ut
sciamus que a Deo donata sunt nobis: que
& loquimur. Non in doctis humane sapientie
verbis: sed in doctrina spiritus spiri- 6
talibus spiritalia comparantes. Animalis
autem homo non percipit ea que sunt Spiritus
Dei. Stulticia est enim illi: & non
potest intelligere. Quia spiritualiter examinatur.
Spiritualis autem judicat omnia: 7
& ipse a nemine judicatur. Quis enim cognovit
sensum Domini: aut quis instruat
eum. Nos autem sensum Christi habemus.
Et ego fratres non potui vobis loqui quasi C
spiritualibus: sed quasi carnalibus: tanquam 7
parvulis in Christo lac vobis potum dedi:
non escam. Nondum enim poteratis: sed
nec nunc quidem potestis: adhuc enim estis
carnales. Cum enim sit inter vos zelus &
contentio: nonne carnales estis: & secun- 8
dum hominem ambulatis: cum enim quis
dicit: ego quidem sum Pauli: alius autem
ego Apollo: nonne homines estis? Quid igitur
est Apollo? quid vero Paulus? Mini-
stri ejus cui credidistis: & unicuique sicut 8
Dominus dedit. Ego plantavi: Apollo rigavit:
& Dominus incrementum dedit.
℟. Amen.

Lectio sancti evangelii secundum Lucam. *Cap. XV.* 9

IN diebus illis. Dominus noster Jesus Christus loquebatur discipulis suis in parabolis dicens. Homo quidam habuit
duos filios: & dixit adolescentior ex illis 9
patri. Pater da mihi portionem substantie que mihi contingit. Et divisit illi substantiam suam. Et non post multos dies congregatis omnibus: adolescentior filius pe-
regre profectus est in regionem longin- 1
quam: & ibi dissipavit substantiam suam vivendo luxuriose. Et postquam omnia consummasset facta est fames valida in regione illa: & ipse cepit egere. Et abiit &
adhesit uni civium regionis illius: & misit 1
illum in villam suam ut pasceret porcos. Et cupiebat implere ventrem de siliquis quas porci manducabant: & nemo illi

illi dabat. In se autem reversus dixit. Quanti mercenarii patris mei abundant panibus: ego autem fame pereo? Surgam & ibo ad patrem meum & dicam illi. Pater peccavi in celum: & coram te. Jam non sum dignus vocari filius tuus: fac me sicut unum de mercenariis tuis. Et surgens venit ad patrem suum. Cum autem adhuc longe esset: vidit illum pater ipsius: & misericordia motus est. Et adcurrens cecidit supra collum ejus: & osculatus est illum. Dixitque ei filius. Pater peccavi in celum: & coram te: jam non sum dignus vocari filius tuus. Dixit autem pater ad servos ejus. Cito proferte stolam primam & induite illum: & date annulum in manu ejus & calciamenta in pedibus ejus: & occidite vitulum saginatum & manducemus & epulemur: quia hic filius meus mortuus fuerat: & revixit: perierat & inventus est. Et ceperunt epulari. Erat autem filius ejus senior in agro. Et cum veniret & appropinquaret domui audivit simphoniam & chorum: & vocavit unum de servis: & interrogavit quid hec essent. Et dixit illi. Frater tuus venit: & occidit pater tuus vitulum saginatum: quia salvum illum recepit. Indignatus est autem: & nolebat introire. Pater illius egressus cepit rogare illum. At ille respondens dixit patri suo. Ecce tot annis servio tibi: & nunquam mandatum tuum preterivi: & nunquam dedisti mihi edum: ut cum amicis meis epularer. Sed postquam filius tuus hic qui devoravit substantiam suam cum meretricibus venit: occidisti illi vitulum saginatum. At ipse dixit illi. Fili tu mecum semper es: & omnia mea tua sunt. Epulari autem & gaudere te oportebat: quia hic frater tuus mortuus fuerat & revixit: perierat & inventus est. ℟. Amen.

Dicat Presb. Dominus sit semper vobiscum. ℟. Et cum.

Lauda. Alleluja. ℣. Dextera Domini fecit virtutem: dextera Dei exaltavit me. *P.* Alleluja.

Sacrificium.

ACcepit librum Moyses coram altare Domini: & recitavit in aures populi dicens: hic est sanguis testamenti. In omnibus preceptis que constituit vobis Dominus alleluja. ℣. Convocavit Moyses omnem synagogam filiorum Israel: & dixit ad eos: hec sunt verba que precepit mihi Dominus: ut faciatis ea: & sumite vobis ipsis decimationem Domino: & omnis qui suscipit: ex toto corde offerat munera: & si quis in vobis sapiens est & rectus corde: veniens operetur. *P.* In omnibus.

Missa.

DEum qni est eternitas angelorum: pax beatorum: & vita fidelium fratres charissimi attente rogemus. Ut quia ipso inspirante percepimus: ut hunc veraciter invocemus: ipso favente impetrare possimus: quod ab illo fideliter postulamus. ℟. Amen.

Alia Oratio.

DEus une & immense tam misericorditer lapsorum defectum reparas: quam potenter eorum que non erant statum edificas. Da Ecclesie tue Catholice fidei plenitudinem: quam illi dedisti perfecte tenere: & his qui per lapsum operis in illa succumbunt: ex miseratione reparationem adesse. Quo & eternitatem per fidem acquirant: & glorie dignitatem per opus obtineant. ℟. Amen.

Post nomina. Oratio.

ETernum te Deum & indeficiens bonum acclives servi tui humiliter obsecramus. Ut qui & beatitudinem fidelibus: & remissionem delinquentibus non nisi intra sanctam ecclesiam conferri posse sanxisti: des & viventibus in ea sine lapsu consistere: & defunctis per ejus supplicationem a debitis suppliciis liberari. Ut & viventium te lingua simul & vita glorificet: & defunctorum quies eterna exultatione concelebret. ℟. Amen.

Ad pacem. Oratio.

PAx indiscissa & premium perpetue pacis eterne Deus: qui & pacem angelis eterno federe conlocasti: & ad hujus participium pervenire aditum etiam hominibus prebuisti: da nobis servis tuis & pacem temporis sequi: & pacem eternitatis habere. Ut dum in pacis voto transeunt tempora: in pacis regno conquiratur possessio sempiterna. ℟. Amen.

Inlatio.

DIgnum & justum est magnarum virtutum terribilis Deus: & copiosarum misera-

miſerationum ineffabilis Domine te benedicere : te glorificare : & vocibus quibus poſſumus perenni devotione laudare. Qui Eccleſiam tuam ſanctam Catholicam tanto tibi redemptionis ejus myſteriorum celebritate junxiſti : quanto & illam tibi conjungendam eternitatis conſilio diffiniſti. Que quoniam neſcit aliene perfidie contagio ſauciari: merito tibi inherens: teque diligens atque ſequens : in ſuis preſſuris te invocat : teque rogat in hujus ſacrificii ſingularis ſacramento : per Sancti Spiritus acceptum pignus : veram fiduciam tenens: ut ab eis ſinceritatis ſtatu omnem contradictionem omneſque contradicentes avertas. Tollas queſtiones hereſum : diſſipes impugnationes temptationum. Abjicias erectiones inſultantium : obſtruas ora adverſus veritatem ejus falſa loquentium : & comminuas prorſus omne quod in contradictionis : vel conturbationis ejus acie aut venenoſum ſerpit : aut falſum inſurgit : aut heretum ſubſtat : aut exortum turbat : aut quodlibet recte fidei & ſancte operationis dignitatem impugnat. Non lingua verbis elata : non manus gladiis plena : non temptatio crebra vel valida. Non poteſtas quelibet quocumque ictu nocendi pavenda inſurgat : vel noceat : aut improbe convaleſcat. Sed eliſis ac deſtructis adverſantibus cunctis : tanto tibi in hac vita tranquilla ſerviat libertate : quanto tibi veritatis preconio cum univerſitate militie celeſtis : hunc laudis hymnum concinit : & proclamat : ita fideliter dicens. ℟. Sanctus. Sanctus. Sanctus.

Poſt Sanctus.

Vere ſanctus vere glorioſus : vere multe pietatis Dominus Unigenitus Jeſus Chriſtus filius Dei vivi. Qui cum Patre manens eternitatis tue proſpectu diffinieras unam tibi de gentibus congregandam eccleſiam copulare. Cujus copulationis myſterium in hoc Sacramentum corporis & ſanguinis tui vera exhibitione compleſti : ad inherendum tibi emundans illam aqua baptiſmatis : exhilarans oleo unctionis : ſatians pane corporis : & letificans vino effuſi cruoris. Ipſe redemptor ejus : ipſe pro ea factus precium emptionis. Non dans pro ea quamlibet precioſam rem ; que tamen eſſet : que emenda erat : nec vetuſtatis putredine : & vilitatis ſorde poterat quandoque fatiſcere : ſed vere te ipſum dans : & eternum atque immortalem ad mortem humilians emiſiſti illam ita erudiens eam a ditione mortis : ut conformares eam immortalitatis tue gloriam & beatitudinem ſempiternam. Unde & hec talium beneficiorum indeſinenter memor exiſtens : cum fide & gratulatione ſincera tue inſtitutionis & ſue redemptionis verba commemorat Chriſtus Dominus ac redemptor eternus.

Poſt pridie. Oratio.

Deferentes altaribus tuis Domine oblationum vota non merita : precamur multarum miſericordiarum tuarum gloriam tuam ; & illa qne ſe omnibus offert : ſi ſit qui eam mereatur accipere pietatis tue omnipotentiſſimam bonitatem. Ut ſit rationabile obſequium veſtrum : & fiat hec oblatio in remiſſionem peccatorum : per viſcera miſericordie charitatis divine : faciaſque hanc hoſtiam vivam placentem tibi ſanctam ac benedictam. Referatur in ſacrificio juſticie : ex quo in excelſis ſuavitatis odor aſcendat : & holocauſtum igne fidei ardens per membra populi dividendum : quod omnium ſanctorum nobis patrocinia acquirat : & per eorum fortiſſimas preces firmamenta auxilii celeſtis obtineat. ℟. Amen.

Ad orationem Dominicam.

Sit jugis ad Deum fratres chariſſimi noſtre humilitatis intentio : & pro quotidianis peccatis indefeſſa precatio. Ut corde creduli : & devotione ſtrenui fideliter clamemus e terris. Pater noſter.

Dicat Presb. Humiliate vos benedictioni. Dominus ſit ſemper vobiſcum. ℟. Et cum.

Benedictio.

Largitor gratiarum Dominus Jeſus Chriſtus benedictionis ſue nobis remedia largiatur. ℟. Amen. Abſtergat propitius mala omnia que geſſitis : & tribuat veniam quam ab eo depoſcitis. ℟. Amen. Ejuſque concedente clementia : & indulgentiam criminum : & celeſtis glorie mereamini percipere regnum. ℟. Amen. Per miſericordiam ipſius Dei noſtri qui eſt benedictus & vivit & omnia regit

in

In ſecula ſeculorum. ℟. Amen. Dominus ſit ſemper vobiſcum. ℟. Et cum. *Dicat Chorus*. Guſtate. *Poſt communio*.

PAſſionis dominice calicem delibantes: & ſacroſancti corporis ſuavitatem guſtantes: gratias & laudem ei referamus: in domo ejus leti & hilares ambulantes. ℟. Amen. Per miſericordiam tuam Deus noſter qui es benedictus & vivis & omnia regis in ſecula ſeculorum. ℟. Amen. Dominus ſit ſemper vobiſcum. ℟. Et cum. In nomine Domini noſtri Jeſu Chriſti perficiamus cum pace. ℟. Deo gratias.

IN OCTAVO DOMINICO POST EPIPHANIE DOMINI.

Ad Miſſam officium & oratio ut in primo Dominico. fo.LXIIII.

Lectio libri Hieremie prophete. ℟. Deo gratias. *Cap.XVII.*

HEc dicit Dominus. Benedictus vir qui confidit in Domino: & erit Dominus fiducia ejus. Et erit quaſi lignum quod tranſplantatur ſuper aquas: quod ad humorem mittit radices ſuas: & non timebit cum venerit eſtus. Et erit folium ejus viride: & in tempore ſiccitatis non erit ſollicitum: nec aliquando deſinet facere fructum. Maledictus homo qui confidit in homine: & ponet carnem brachium ſuum: ut a Domino recedat cor ejus. Erit enim quaſi mirice in deſerto: & non videbit cum venerit bonum. Sed habitabit in deſerto & in terra ſalſuginis & inhabitabili. Pravum eſt cor hominis & inſcrutabile: quis cognoſcet illud? Ego Dominus ſcrutans cor: & probans renes: qui do unicuique juxta viam ſuam: & juxta fructum adinventionum ſuarum. Perdix fovit que non peperit: fecit divitias & non in judicio. In dimidio dierum ſuorum derelinquet eas: & in noviſſimo ſuo erit inſipiens. Solium glorie altitudinis a principio locus ſanctificationis noſtre. Expectatio Iſrael. Domine omnes qui te derelinquunt: confundentur. Recedentes a te in terra ſcribentur: quoniam dereliquerunt venam aquarum viventium Dominum. Propheta quoque & Sacerdos abierunt in terram: quam ignorabant. Numquid projiciens abjeciſti Judam: aut Syon abhominata eſt anima tua? Quare ergo percuſſiſti nos: ita ut nulla ſit ſanitas. Expectavimus pacem & non eſt bonum: & tempus curationis: & ecce turbatio. Cognoſcimus Domine iniquitates noſtras: impietatem patrum noſtrorum qua peccavimus tibi. Ne nos des in opprobrium propter nomen tuum: neque facias nobis contumeliam. Solium glorie tue recordare: ne irritum facias fedus tuum nobiſcum. Tu autem in nobis es Domine & nomen tuum invocatum eſt ſuper nos: ne derelinquas nos. ℟. Amen.

Dicat Preſb. Dominus ſit ſemper vobiſcum. ℟. Et cum.

Pſallendo. Deus judex juſtus fortis & patiens: non iram inferens per ſingulos dies. ℣. Confitebor Domino ſecundum juſtitiam ejus pſallam nomini Domini altiſſimi. *P.* Per ſin.

Dicat Preſb. Silentium facite.

Sequentia epiſtole Pauli apoſtoli ad Corinthios. ℟. Deo gratias. *Ca.XII.*

FRatres. Vos eſtis corpus Chriſti & membra de membro: & quoſdam quidem poſuit Deus in Eccleſia. Primum Apoſtolos. Secundo Prophetas. Tertio Doctores. Deinde Virtutes. Exinde gratias curationum. Opitulationes. Gubernationes. Genera linguarum. Numquid omnes Apoſtoli? Numquid omnes Prophete? Numquid omnes Doctores? Numquid omnes virtutes? Numquid omnes gratiam habent curationum? Numquid omnes linguis loquentur? Numquid omnes interpretantur? Emulamini autem chariſmata meliora: & adhuc excellentiorem viam vobis demonſtrabo. * Si linguis hominum loquar & angelorum charitatem autem *XIII. non habeam: factus ſum velut es ſonans: aut cimbalum tinniens. Et ſi habuero prophetiam: & noverim myſteria omnia & omnem ſcientiam: & habuero omnem fidem ita ut montes transferam: charitatem autem non habuero nihil ſum. Et ſi diſtribuero in cibos pauperum omnes facultates meas: & ſi tradidero corpus meum ita ut ardeam: charitatem autem non habeam: nihil mihi prodeſt. Charitas patiens eſt: benigna eſt. Charitas non emulatur: non agit perperam. Non inflatur: non eſt ambicioſa: non querit que ſua ſunt: non irritatur: non cogitat malum. Non gaudet ſuper iniquitate: congaudet autem veritati: omnia ſuffert: omnia credit: omnia ſperat: omnia ſuſtinet. Charitas nunquam

excidit : que est in Christo Jesu Domino nostro . ℟. Amen.

Lectio sancti evangelii secundum Lucam. Cap. XVI.

ILlo in tempore Dominus noster Jesus Christus loquebatur discipulis suis dicens. Homo quidam erat dives qui habebat villicum : & hic diffamatus est apud illum : quia dissipasset bona ipsius . Et vocavit illum : & ait illi . Quid hoc audio de te ? Redde rationem villicationis : jam enim non poteris villicare . Ait autem villicus intra se : quid faciam : quia Dominus meus auferet a me villicationem. Fodere non valeo : mendicare erubesco . Scio quid faciam : ut cum amotus fuero a villicatione : recipiant me in domos suas . Convocatis itaque singulis debitoribus Domini sui : dicebat primo . Quantum debes Domino meo ? At ille dixit . Centum cados olei . Dixitque illi . Accipe cautionem tuam : & scribe quinquaginta . Deinde alii dixit . Tu vero quantum debes? Qui ait : Centum coros tritici . Ait illi . Accipe litteras tuas : & scribe octoginta . Et laudavit Dominus villicum iniquitatis : quia prudenter fecisset : quia filii hujus seculi prudentiores filiis lucis in generatione sua sunt . Ego dico vobis facite vobis amicos de mammona iniquitatis : ut cum defeceritis : recipiant vos in eterna tabernacula . Qui fidelis est in minimo : & in majori fidelis est . Et qui in modico iniquus est : & in majori iniquus est . Si ergo in iniquo mammona fideles non fuistis : quod vestrum est : quis credet vobis? Etsi in alieno fideles non fuistis : & quod vestrum est : quis dabit vobis? Nemo potest duobus dominis servire . Aut enim unum odio habet : & alterum diliget : aut unum adherebit & alterum contemnet . Non potestis Deo servire & mammone . Audiebant autem omnia hec Pharisei : qui erant avari & deridebant illum . Et ait illis . Vos estis qui justificatis vos coram hominibus . Deus autem novit corda vestra : quia quod hominibus altum est : abhominatio est ante Deum . Qui habet aurem audiendi audiat . ℟. Amen .

Dicat Presb. Dominus sit semper vobiscum . ℟. Et cum .

Lauda . Alleluja . ℣. Lauda Hierusalem Dominum : conlauda Deum tuum Syon . P. Alleluja .

Sacrificium . 5
SAcerdotes Domini & levite : & omnis
Israel qui convenerant ad Dominum :
ambulabant ante arcam : & immolabant vi-
ctimas Domino alleluja : alleluja : alleluja.
℣. Venerunt omnes seniores ex Israel : & 6
tulerunt arcam Domini & portaverunt in
tabernaculum testimonii : & omnia vasa
sanctuarii que erant in tabernaculum . P.
Et immolabant vi .

Missa . 6
CUstodientes ordinem rei fratres cha-
rissimi prius ad Deum pro peccatis
nostris preces fundamus . Quid compun-
ctio cogitationum habeat : quid vanitas
secularis extorqueat confitentes. Quo sal- 7
tim hic diaboli vincatur astucia : ubi omni-
potentis est Dei exoranda clementia . ℟.
Amen . *Alia oratio .*

DEus qui vastatoris antiqui perfidiam
virtute filii tui : & Spiritus Sancti 7
dona distribuendo vicisti : & dedisti nobis
de captivitate victoriam : concede quesu-
mus : ut qui nos impetere moliuntur : tue
potentie dextera refrenentur . ℟. Amen .

Post nomina . Oratio . 8
OFferentium Deus pater quesumus
vota suscipito : quo viventium ob-
latione suscepta : defunctis fidelibus re-
quies impetretur eterna . ℟. Amen .

Ad pacem . Oratio . 8
EFfice nos Domine filios pacis : quos
fecisti filios tue adoptionis . Ut pa-
cifici viventes in terra : ad promissa perve-
nire mereamur celestia . ℟ Amen .

Inlatio . 9
DIgnum & justum est : equum & salu-
tare est : nos tibi semper laudes &
gratias agere Domine sancte pater eterne
omnipotens Deus . Una divinitas . Trina
majestas . Natura inseparabilis : persona 9
individua . Deus unus : & non solus : uni-
tas triplex : trinitas simplex : sapientia
multiplex . Inconfusa conjunctio : & indi-
visa distinctio . Quem unum substantialiter
confitemur : & trinum personaliter nuncia- 1
mus : Patrem & Filium & Spiritum San-
ctum . Qui in uno trinus appares : & in
trino unus agnosceris . Quem conlaudant
Angeli & Archangeli una voce ita dicen-
tes . ℟. Sanctus . Sanctus . Sanctus .

Post Sanctus .
OSanna in excelsis benedictus qui ve-
nit in nomine Domini : Deus Domi-

nus & inluxit nobis: Deus Dominus ac redemptor eternus. *Post pridie.*

SAnctifica Domine ministerium: exilara ministrantem: inlustra templum: orna altarium: ordina populum: cura morbum: dona remedium: proba votum. Ut omnes de diabolica astucia liberati: non insidiantem timeant sed curantem. ℟. Amen. *Ad orationem Dominicam.*

PReceptorum suorum: quesumus quod Christus suis commendavit discipulis: nos quoque fratres cum gemitu cordis proclamemus e terris. Pater noster.

Dicat Presb. Humiliate vos benedictioni. Dominus sit semper vobiscum. ℟. Et cum. *Benedictio.*

DEus conditor vester innovet in vobis dignitatis originem quam creavit. ℟. Amen. Idem redemptor conservet operationem gratie: quam redemit. ℟. Amen. Ipse omnium judex pro nullo vos reatus examinatione futura condemnet. ℟. Amen. Per misericordiam ipsius Dei nostri qui est benedictus & vivit & omnia regit in secula seculorum. ℟. Amen. Dominus sit semper vobiscum. ℟. Et cum.

Hic dicat Chorus. Gustate & videte.

Post communio. Oratio. Require retro in septimo Dominico. *fol.LXXXI.*

IN DOMINICO ANTE DIEM CINERIS.

Ad Missam. Officium.

DOminus regnavit decorem induit alleluja: alleluja. ℣. Induit Dominus fortitudinem & precinxit se. P. Alleluja: alleluja. ℣. Gloria & honor Patri & Filio & Spiritui Sancto in secula seculorum. Amen. P. Alleluja.

Dicat Presb. Per omnia semper secula seculorum. ℟. Amen. *Oratio.*

TE excelsa laus in altissimis decet: tibi e terris gloriam ecclesia canit: atque hujus caterve concentu ad astra hymnum emittit. Rogamus omnipotens Deus: ut sicut tuas solemniter porrigimus laudes: ita precum nostrarum jubeas efficaciter suscipere voces. ℟. Amen. Per misericordiam tuam Deus noster qui es benedictus & vivis & omnia regis in secula seculorum. ℟. Amen. Dominus sit semper vobiscum. ℟. Et cum.

Lectio libri Esaye prophete. ℟. Deo gratias. *LV.*

HEc dicit Dominus. Audite audientes me: & comedite bonum: & delectabitur in crassitudine anima vestra. Inclinate aurem vestram: & venite ad me: audite me & vivet anima vestra. Et feriam vobiscum pactum sempiternum: misericordias David fidelis. Ecce testem populis dedi eum: ducem ac preceptorem gentibus. Ecce gentem quam nesciebas: vocabis: & gentes que te non cognoverunt: ad te current propter Dominum Deum tuum & sanctum Israel qui glorificavit te. Querite Dominum dum inveniri potest: invocate eum: dum prope est. Derelinquat impius vias suas: & vir iniquus cogitationes suas: & revertatur ad Dominum: & miserebitur ejus & ad Deum nostrum: quoniam multus est ad ignoscendum. Non enim cogitationes mee: cogitationes vestre: neque vie vestre: vie mee: dicit Dominus. Quia sicut exaltantur celi a terra: sic exaltate sunt vie mee a viis vestris: & cogitationes mee a cogitationibus vestris. Et quomodo descendit imber & nix de celo: & illuc ultra non revertetur: sed inebriat terram & infundit eam: & germinare eam facit: & dat semen serenti: & panem comedenti: sic erit verbum meum quod egredietur de ore meo. Non revertetur ad me vacuum: sed faciet: quodcumque volui: & prosperabitur in his ad que misi illud. Quia in leticia egrediemini: & in pace deducemini. Montes & colles cantabunt coram Deo laudem: & omnia ligna regionis plaudent manu. Pro saliunca ascendet abies: & pro urtica crescet mirthus. Et erit Dominus nominatus in signum eternum: quod non auferetur. ℟. Amen. *Dicat Presb.* Dominus sit semper. ℟. Et cum. *Psallendo.* Deus virtutum convertere nunc. P. Respice de celo & vide & visita vineam istam. ℣. Extendisti palmites ejus usque ad mare & usque ad flumen propagines ejus. Quare Domine destruxisti maceriam vinee tue: & vindemiant eam omnes transeuntes: devastabit eam aper de silva: & singularis ferus depastus est eam. P. Respice. *Dicat Presb.* Silentium facite.

Sequentia epistole Pauli apostoli ad Romanos. ℟. Deo gratias. *Cap.I.*

FRatres. Revelabitur ira Dei de celo super omnem impietatem & injustitiam homi-

hominum eorum qui veritatem in injusticia detinent.Quia quod notum est Dei:manifestum est in illis. Deus enim illis manifestavit. Invisibilia enim ipsius a creatura mundi per ea que facta sunt intellecta conspiciuntur. Sempiterna quoque ejus virtus ac divinitas: ut sint inexcusabiles. Quia cum cognovissent Deum: non sicut Deum: glorificaverunt: aut gratias egerunt: sed evanuerunt in cogitationibus suis: & obscuratum est insipiens cor eorum dicentes enim se esse sapientes: stulti facti sunt: & mutaverunt gloriam incorruptibilis Dei in similitudinem imaginis corruptibilis hominis: & volucrum: & quadrupedum: & serpentium. Propter quod tradidit illos Deus in desideria cordis eorum in immundiciam: ut contumeliis afficiant corpora sua in semetipsis. Qui commutaverunt veritatem Dei in mendacium: & coluerunt & servierunt creature potius quam creatori: qui est Deus benedictus in secula. Amen. Propter quod tradidit illos Deus in passiones ignominie. Nam femine eorum immutaverunt naturalem usum: in eum usum qui est contra naturam. Similiter autem & masculi relicto naturali usu feminarum: exarserunt in desideriis suis in invicem masculi in masculos turpitudinem operantes. Et mercedem quam oportuit erroris sui in semetipsos recipientes. Et sicut non probaverunt Deum habere noticiam: tradidit illos Deus in reprobum sensum: ut faciant que non conveniunt. Repletos omni iniquitate. Malicia. Fornicatione. Avaricia. Nequicia. Plenos invidia. Homicidiis. Contempcione. Dolo. Malignitate. Susurrones. Detractores. Deo odibiles. Contumeliosos. Superbos. Elatos. Sibi placentes. Inventores malorum. Parentibus non obedientes. Insipientes. Incompositores. Sine affectione: absque federe. Sine misericordia. Qui cum justiciam Dei cognovissent: non intellexerunt. Quoniam qui talia agunt: digni sunt morte: non solum qui ea faciunt. Sed
Ca.II. & qui consentiunt facientibus. Propter quod inexcusabilis o homo es omnis qui judicas: in quo enim judicas alterum: te ipsum condemnas. Eadem enim agis: que judicas. Scimus enim quoniam judicium Dei est secundum veritatem in eos qui talia agunt. Existimans autem hoc o homo qui judicas eos qui talia agunt: & facis ea quia tu effugies judicium Dei. An divitias bonitatis ejus: & patientie: & longanimitatis contemnis? Ignoras quoniam benignitas Dei ad penitentiam te adducit? Secundum duritiam autem & impenitens cor thesaurizas tibi iram in die ire: & revelationis justi judicii Dei: qui reddet unicuique secundum opera ejus. His quidem qui secundum patientiam: boni operis gloriam & honorem & incorruptionem querentibus vitam eternam. His autem qui ex contemptione sunt & qui non acquiescunt veritati: credunt autem iniquitati: ira & indignatio. Tribulatio & angustia in omnem animam hominis operantis malum: Judei primum & Greci. Gloria autem & honor & pax omni operanti bonum Judeo primum & Greco. Non est enim personarum acceptio apud Deum. Quicumque enim sine lege peccaverunt: sine lege peribunt. Et quicumque in legem peccaverunt: per legem judicabuntur. Non enim auditores legis justi sunt apud Deum: sed factores legis justificabuntur. Cum enim gentes que legem non habent: naturaliter ea que legis sunt faciunt: huiusmodi legem non habentes: ipsi sunt lex: qui ostendunt opus legis scriptum in cordibus suis. Testimonium reddentes illis conscientia ipsorum: & inter se invicem cogitationum accusantium: aut etiam defendentium in die qua judicabit Deus occulta hominum: secundum evangelium meum per Jesum Christum Dominum nostrum.

℟. Amen.

Lectio sancti evangelii secundum Lucam. *Cap.XVI.*

Illo in tempore: Dominus noster Jesus Christus loquebatur discipulis suis dicens. Homo quidam erat dives: & induebatur purpura & bysso: & epulabatur quotidie splendide. Et erat quidam mendicus nomine Lazarus: qui jacebat ad januam ejus ulceribus plenus: & cupiens saturari de micis que cadebant de mensa divitis. Sed & canes veniebant & lingebant ulcera ejus. Factum est autem ut moreretur mendicus & portaretur ab angelis in sinum Abrahe. Mortuus est & dives: & sepultus est in inferno. Elevans autem oculos suos:

ſuos: cum eſſet in tormentis: vidit Abraam a longe & Lazarum in ſinu ejus: & ipſe clamans dixit. Pater Abraam miſerere mei: & mitte Lazarum ut intingat extremum digiti ſui in aqua: ut refrigeret linguam meam: quia crucior in hac flamma. Et dixit illi Abraam: Fili recordare quia recepiſti bona in vita tua: & Lazarus ſimiliter mala. Nunc autem hic conſolatur: tu vero cruciaris. Et in his omnibus inter nos & vos chaos magnum firmatum eſt. Ut hi qui volunt hinc tranſire ad vos non poſſint: neque inde huc tranſmeare. Rogo ergo te pater ut mittas eum in domum patris mei. Habeo enim quinque fratres: ut teſtetur illis ne & ipſi veniant in locum tormentorum. Et ait illi Abraam. Habent Moyſen & prophetas: audiant illos. At ille dixit. Non pater Abraam: ſed ſiquis ex mortuis ierit ad eos penitentiam agent. Ait autem illi. Si Moyſen & prophetas non audiunt: neque ſiquis ex mortuis reſurrexerit credent. Qui habet aurem audiendi audiat.

℟. Amen.

Dicat Presb. Dominus ſit ſemper vobiſcum. ℟. Et cum.

Lauda. Alleluja. ℣. Reſpice Domine de celo: & vide viſita vineam iſtam. *P.* Alleluja.

Sacrificium. Accepit librum Moyſes. *Require retro in Dominico ſeptimo poſt Epiphaniam Domini. folio LXXXI.*

Miſſa.

ECce jam in proximo ſunt dies illi ſalutis: in quibus revoluto anni circulo: per ſalutaris abſtinentie opus: remedia cupimus ſuſcipere pravorum actuum noſtrorum. Etenim ſicut ait Apoſtolus: hoc eſt acceptabile tempus: & hi ſunt dies ſalutis. In quibus ſpiritualis medela exquirenti adveniat anime: & mala dulcia: ſcrabra peccaminum evellantur a mente. Ut qui conſuetudine noxia ſemper cogimur deorſum fluere: tandem divina nos erigente clementia conemur ſurſum ſurgere. Ut horum dierum votiva exibentes ſuſceptione: & malorum noſtrorum levemur a crimine: & beatitudinis electorum mereamur compotes eſſe. ℟. Amen.

Alia oratio.

QUantum nos divina clementia fratres chariſſimi expectat ad penitentiam: in hoc debemus cognoſcere: in quo dum nos proſpicit prava ſine termino agere ſcelerum noſtrorum: in hujus vite ſpacio terminationem dignetur concedere. Cum in ipſa etiam anni ſpacia ſtatuta decrevit tempora: in qua nos ad bonorum operum acta invitat. Ut caro que ſe ad ſue combuſtionis incendia crapulationi dedita: immoderata graſſatur ruina: & indiſcreto temulentia vicio non ſolum incenditur culpa: ſed etiam fuſcata memoria creatoris ſui obliviſcitur benevolentiam: a quo ſtatim non recipit ſecundum culpam: verum dum in utroque vicio refrenata conſiſtit: quid aliud agit niſi quod ab imis ad ſurſum aſcendit. Qui dudum corporali gravedine onerata: tetro herebi profundo devenerat mancipanda. Sed dum abſtinentie miſeratio conjungitur elemoſyne: tanquam pinnato more ſive mens ipſa: ſive oratio elevatur in ethera. Et cum tanta ſuperna beneficia noſtra nobis non ambiant deſideria: ſaltim adornante nos gratia divina alacres debemus occurrere ad hec celeſtia medicamenta. Ut conceſſo nobis penitendi ſpacio: ſic defleamus commiſſa: ne iterum admittamus deflenda: ſed hoc ſeminemus in lachrimis: quod metamus in gaudiis. ℟. Amen.

Poſt nomina. Oratio.

REcenſita Domine tuorum fidelium nomina: queſumus ut liber vite eterne contineat. Ut qui miſericorditer cuncta regis ac moderas: & vivis preſtes feliciter vivere: & defunctis eruas a tenebroſa infernali caligine. ℟. Amen.

Ad pacem. Oratio.

CHriſte Dei filius qui per ſupplicium ſuſcepte crucis pacificaſti omnia que ſunt in celis & in terris: queſumus ut nos pace illa locupletes: in qua electos tuos conſiſtere facis. Ut pacato mentis receptaculo ſic tibi in cordibus noſtris dignum preparemus hoſpitium. Ut ſemper ad nos

venias:

venias: & apud nos cum Patre mansionem facias. Et ita nos tibi peculiares efficias: ut semper Spiritus Sancti gratiam in nos habitare concedas.

℟. Amen.

Inlatio.

DIgnum & justum est equum & salutare est: nos tibi gratias agere Domine Deus noster. A quo indigni digne protegimur: & protectionis munera cecato cordis oculo non pensamus: dum sepe proni in culpa labimur: & nihil justum agimus: ex quo surgamus. Cum ergo nos tua larga clementia & per digna Patriarcharum invitat exempla: & per Prophetarum salubria docet oracula: & per rutilantia incarnationis Domini nostri Jesu Christi inlustrat miracula: adhuc etiam & Apostolorum ejus melliflua predicamenta nostra inserit corda. Ut eternam amantes vitam: desideria abjiciamus vana: & ea sequamur quam inluminati sine fine manere scimus perpetua. Sic Enoch perniciosam pravorum execrans vitam: delectabilia paradisi obtinet arva. Sic Noe justiciam servans in opere: rector arce factus est in diluvii tempestate. Sic Habraam divino precepto obediens: dum domum reliquit & patriam: amicus Dei effectus beatitudinem obtinet infinitam. Sic Isaac castimonie dono prefulgens in semine suo hereditat omnes gentes. Sic Jacob humilitatis & sufferentie gratia fretus: promissum dilatavit paternum. Sic Joseph prava suadenti objecta repellens: dum nepharium recusaret stuprum: principari meruit in Egypto. Sic Moyses negando se esse filium Pharaonis: dum temporales respuit delectationes: magis eligens cum populo Dei habere afflictionem: extitit in miraculorum patratione. Dum & Egyptum decem quassit plagis: & virga equora divisit rubri maris. Producit limpha ex saxis: & quadraginta dierum vel noctium spacia continuando jejunii legem promulgat in populis. Sic Josue dum hostes conterit populi Dei: Solis cursum retinet in climate celi. Sic David dum misericors extat in gloria regni: regnare cum Christo in sempiternum promeruit. Sic Helias & ipse quadraginta dierum vel noctium spacia jejunans: igneo curru evectus alacriter paradisum defertur. Sic Daniel Propheta dum abstinentie inservit legibus: profunda & secreta mysteria enarrat legibus. Sic etiam Salvator noster ac Dominus noster Jesus Christus: ut temptatoris destrueret figmenta: quadraginta dierum vel noctium jejunavit spacia. Sic tristiciam animi obtinuit passionis tempore. Sic etiam sacrum corpus sue divinitatis conexum flagellis: sputis: clavis: lanceis: jaculis prebuit vulnerandum. Et hic in illo accessu adversitatis: nostras diluit veternosas maculas pravitatis. Jam vero post hec: quid Apostolorum numerus doctrinis premisit virtutum: sedule sancta ecclesia prodet in publicum. Sed quis nos ob hanc gratiam tibi clementissime Domine valeamus respondere: nisi ut cum toto cordis affectu majestatis tue imploremus respectum. Ut non nos abjicias velut immundos: qui nos agnoscimus nimis squaloribus esse pollutos: sed exhibe nos ut tuos ministros: qui sepe de immundis jubes efficere mundos. Ut alacres occurramus ad hos dies: quos pro nostra purificatione tu ipse instituisti colendos: & sic in eis jussa tuorum impleamus preceptorum: ut semper te conlaudemus admixti in choro Sanctorum proclamantes atque ita dicentes.

℟. *Chorus*. Sanctus. Sanctus. Sanctus.

Post Sanctus.

VEre sanctus vere benedictus es Domine Deus noster. Qui nos per penitentiam invitas ad veniam: ut purificatis concedas vitam eternam. Christe Domine ac redemptor eterne.

Post pridie. Oratio.

CHriste Domine cujus passionis mortis & resurrectionis ideo facimus commemorationem: quia per id nos agnoscimus recepisse redemptionem: qui in prothoplausti parentis improba consensione eramus condemnati in damnatione. Purifica nos ea miseratione: qua

dudum

dudum redemiſti per ſanguinis effuſionem. Ut gratiam corporis & ſanguinis tui ſuſcepturi : careamus noxia : piaculi conſueti ſuſcipientes medelam ſalutis: quod eſt myſterium noſtre redemptionis : in viſceribus noſtris. ℟. Amen. *Ad orationem Dominicam.*

PRope ſunt ecce fratres chariſſimi dies illi ſalutis : in quibus nos convenit cum litatione jejunii : elemoſynam & pietatem conferre indigenti. Ut caro adteratur jejuniis: & miſericordie opera exhibeantur afflictis. Ut dum in his operibus occupati manemus: liberis ſemper vocibus ad Deum exclamemus e terris. Pater noſter.

Dicat Presb. Humiliate vos benedictioni.. Dominus ſit ſemper vobiſcum. ℟. Et cum ſpiritu tuo. *Benedictio.*

DIvina nos gratia benedictione ſuperna locupletet : qui vos proſpicit proximos abſtinentie dies amabiliter preſtolare. ℟. Amen. Ipſe in cordibus veſtris ſibi beneplacitum preparet habitaculum : qui dies ipſos conſecravit abſtinentia ciborum. ℟. Amen. Ut tollentes crucem veſtram ſequamini eum: qui ſponte pro vobis ſuſcepit mortis ſupplicium. ℟. Amen. Per miſericordiam ipſius Dei noſtri qui eſt benedictus : & vivit & omnia regit in ſecula ſeculorum. ℟. Amen.

Dicat Presb. Dominus ſit ſemper vobiſcum. ℟. Et cum. *Hic dicat Chorus.* Guſtate.

Poſt communio. Oratio.

REfecti Chriſti corpore & ſanguine pariter : quia ſanctificati Deo Patri omnipotenti gratias referamus : ut nos in eadem refectione & ſanctificationem habentes : hic & in futuro ſeculo gloriam percipiamus. ℟. Amen. Per miſericordiam tuam Deus noſter qui es benedictus & vivis & omnia regis in ſecula ſeculorum. ℟. Amen.

Dicat Presb. Dominus ſit ſemper vobiſcum. ℟. Et cum. Miſſa acta eſt in nomine Domini noſtri Jeſu Chriſti perficiamus cum pace. ℟. Deo gratias.

FERIA QUARTA IN CAPITE JEJUNII.

Antiphona.

EXaudi nos Deus quoniam benigna eſt miſericordia tua : ſecundum multitudinem miſerationum tuarum : reſpice in nos Domine. ℣. Salvum me fac Deus : quoniam intraverunt aque uſque ad animam meam. ℣. Gloria & honor Patri & Filio & Spiritui Sancto in ſecula ſeculorum. ℟. Amen. P. Exaudi nos Deus. Kyrie eleiſon. Chriſte eleiſon. Kyrie eleiſon. Pater noſter. ℟. Et ne nos inducas. P. Deus miſereatur noſtri. *Totum cum* Gloria & honor Patri. ℣. Oſtende nobis Domine miſericordiam tuam. ℟. Et ſalutare tuum da nobis. ℣. Peccavimus cum patribus noſtris. ℟. Injuſte egimus : iniquitatem fecimus. ℣. Domine exaudi orationem meam. ℟. Et clamor meus ad te veniat. ℣. Dominus ſit ſemper vobiſcum. ℟. Et cum ſpiritu tuo.

Oratio. Oremus.

COncede nobis queſumus Domine preſidia militie chriſtiane ſanctis inchoare jejuniis : ut contra ſpirituales nequicias pugnaturi : continentie muniamur auxilio. Per Chriſtum. *Et poſtea Sacerdos benedicat cineres.* ℣. Adjutorium noſtrum in nomine Domini. ℟. Qui fecit celum & terram. ℣. Dominus ſit ſemper vobiſcum. ℟. Et cum. *Oratio.*

DEus qui non mortem ſed penitentiam deſideras peccatorum : fragilitatem conditionis humane benigniſſime reſpice : & hos cineres quos cauſa proferende humilitatis : atque promerende venie : capitibus noſtris imponi decrevimus : bene ✠ dicere pro tua pietate digneris : ut qui nos cinerem eſſe : & ob pravitatis noſtre meritum in pulvere reverſuros cognoſcimus : peccatorum omnium veniam : & premia penitentibus repromiſſa miſericorditer conſequi mereamur. Per Chriſtum.

Oratio.

OMnipotens ſempiterne Deus qui miſereris omnium : & nihil odiſti eorum que feciſti : diſſimulans peccata hominum propter penitentiam : qui etiam miſericorditer ſubvenis clamantibus ad aures clementie tue : bene ✠ dicere : & ſanctificare digneris hos cineres : quos ſuper capita noſtra : cauſa ſancte religionis : & humilitatis pro peccatis noſtris more Ninnivitarum ferre conſtituiſti : da per invocationem ſancti tui nominis: ut omnes qui eos ad precandam miſericordiam tuam ſuper capita ſua tulerint : mereantur a te Domine Jeſu Chriſte omnium delictorum ſuorum veniam percipere : & hodie ſic ſancta inchoare jejunia : ut ad diem reſurrectionis purificatis mentibus digne mereantur accedere : & in futuro per-

petuam & immarcescibilem accipere gloriam. Per Dominum nostrum Jesum Christum. Benedictio. Benedictio ✠ Dei Patris omnipotentis: & Filii ✠ & Spiritus ✠ Sancti descendat: & maneat super hos cineres. ℟. Amen.

Hic aspergat aquam benedictam super cineres. Benedictis cineribus incipiat cantor Antiph. Immutemur habitu: in cinere & cilicio jejunemus: & ploremus ante Dominum: quia multum misericors est: dimitte peccata nostra Deus noster.

Dicatur tribus vicibus: deinde dicatur alia Antiph. Inter vestibulum & altare plorabant Sacerdotes & Levite. Ministri Domini dicentes: parce Domine: parce populo tuo: & ne dissipes ora canentium ad te Domine. ℣. Gloria & honor Patri. ℟. Emendemus in melius quia ignoranter peccavimus: ne subito preoccupati die mortis: queramus spacium penitentie: & invenire non possimus. Attende Domine & miserere nostri: quia peccavimus tibi. ℣. Adjuva nos Deus salutaris noster: & propter honorem nominis tui Domine libera nos. P. Attende. ℣. Gloria & honor Patri. P. Attende.

Interim dum cantaverint Clerici has Antiphonas accipiant Clerici & laici cineres de manu Archiepiscopi vel Sacerdotis & dicat Sacerdos dum posuerit Antiph. Memento homo: quia cinis es: & in cinerem reverteris: age penitentiam: & prima opera fac. *Hoc facto eant omnes ad processionem: finita processione fiat sermo quo finito incipiant ad Missam Officium.* Misereris omnium Domine Deus: & nihil odisti eorum que fecisti: dissimulans peccata hominum propter penitentiam: & parcens illis quia tu es Dominus Deus noster. ℣. Miserere mei Deus: miserere mei: quoniam in te confidit anima mea. P. Et parcens illis. ℣. Gloria & honor Patri & Filio & Spiritui Sancto in secula seculorum. Amen. P. Et parcens illis. *Dicat Presb.* Per omnia semper secula seculorum. ℟. *Chorus.* Amen.

Oratio.

Converte nos Deus salutaris noster: & averte iram tuam a nobis: ac super populum tuum pacem presta quam loqueris: ut plebs tua letetur in te: ac salutare tuum custodiat: salutem intelligens vel misericordiam tuam temporum prosperitate cognoscat: vel benignitatem tuam fructum fecunditatis suscipiat. ℟. Amen.

Dicat Presb. Per misericordiam tuam Deus noster. Dominus sit semper vobiscum. ℟. Et cum.

Lectio libri Sapientie Salomonis. ℟. Deo gratias. *Proverbiorum I.*

Fili. Convertimini ad correptionem meam & proferam vobis spiritum meum: & ostendam verba mea. Quia vocavi: & renuistis. Extendi manum meam: & non fuit qui aspiceret. Despexistis omne consilium meum: & increpationes meas neglexistis. Ego quoque in interitu vestro ridebo & subsannabo: cum vobis quod timebatis advenerit. Cum inruerit repentina calamitas: & interitus quasi tempestas ingruerit: quando venerit super vos tribulatio & angustia: tunc invocabunt me & non exaudiam. Mane consurgent: & non invenient me. Eo quod exosam habuerint disciplinam: & timorem Domini non susceperint: nec adquieverint consilio meo: & detraxerint universe correctioni mee. Comedent igitur fructus vie sue: suisque consiliis saturabuntur. Aversio parvulorum interficiet eos: & prosperitas stultorum perdet illos. ℟. Amen. *Dicat Presb.* Dominus sit semper vobiscum. ℟. Et cum.

Psallendo. Ecce veniet dies Domini magni elemosyne & jejunii: estote parati benefacere oppressis: viduis & orphanis. P. Ut recipiatis mercedem in novissimis temporibus dicit Dominus. ℣. Quiescite agere perverse: discite benefacere: querite judicium: subvenite oppresso. P. Ut re. *Dicat Presb.* Silentium facite.

Sequentia epistole Jacobi Apostoli ad duodecim tribus. ℟. Deo gratias. *Ca. I.*

Charissimi. Nemo cum tentatur dicat quoniam a Deo tentatur. Deus enim intentator malorum est. Ipse autem neminem tentat. Unusquisque vero tentatur a concupiscentia sua abstractus & inlectus. Deinde concupiscentia cum conceperit: parit peccatum. Peccatum vero cum consummatum fuerit: generat mortem. Nolite itaque errare fratres mei delectissimi: omne datum optimum: & omne donum perfectum de sursum est: descendens a patre luminum apud quem non

est

est transmutatio: nec vicissitudinis obumbratio. Voluntarie genuit vos verbo veritatis: ut simus initium aliquod creature ejus. Scitis fratres mei dilectissimi: sit autem omnis homo velox ad audiendum: tardus autem ad loquendum: & tardus ad iram. Ira enim viri justiciam Dei non operatur. Propter quod abjicientes omnem immunditiam & abuudantiam malicie: in mansuetudine suscipite insitum verbum: quod potest salvare animas vestras.

℟. Amen.

Lectio sancti evangelii secundum Mattheum. *Ca. IIII.*

ILlo in tempore: Dominus noster Jesus Christus ductus est in desertum a spiritu: ut tentaretur a diabolo. Et cum jejunasset quadraginta diebus: & quadraginta noctibus: postea esuriit. Et accedens tentator dixit ei. Si filius Dei es: dic ut lapides isti panes fiant. Qui respondens dixit ei. Scriptum est. Non in pane solo vivit homo: sed in omni verbo quod procedit de ore Dei. Tunc assumpsit eum diabolus in sanctam civitatem: & statuit eum supra pinnaculum templi; & dixit ei. Si filius Dei es mitte te deorsum. Scriptum est enim. Quia angelis suis mandavit de te: & in manibus tollent te: ne forte offendas ad lapidem pedem tuum. Ait illi Jesus rursum. Scriptum est. Non tentabis Dominum Deum tuum. Iterum assumpsit eum diabolus in montem excelsum valde: & ostendit ei omnia regna mundi: & gloriam eorum: & dixit illi. Hec omnia tibi dabo: si cadens adoraveris me. Tunc dixit ei Jesus. Vade Sathana. Scriptum est enim. Dominum Deum tuum adorabis: & illi soli servies. Tunc reliquit eum diabolus: & ecce angeli accesserunt: & ministrabant ei. ℟. Amen.

Dicat Presb. Dominus sit semper vobiscum. ℟. Et cum.

Lauda. Alleluja. ℣. Memento nostri Domine in beneplacito populi tui: visita nos Deus in salute tua. *P.* Alleluja. *Dicat Presb.* Adjuvate me fratres.

Sacrificium. Hi dies orationis sancti erunt vobis: & humiliabitis animas vestras applicantes holocausta Domino Deo vestro.

Missa.

APpropinquantibus beate quadragesime diebus: oremus Deum dilectissimi fratres corpore & mente prostrati. Et licet omni vite nostre tempore ejus operi cujus imaginem accepit anima debeat mancipari: tamen specialiter quamdam observationem horum dierum esse debere: patrum docemur exemplis: qui non solum sermone: sed & opere: quid nobis imitandum esset egerunt: e quibus primus Moyses legislator occurrit: qui in hoc numero dierum excelsi montis verticem conscendit: nihil in his diebus nisi tantum verbo Dei pascebatur: quod ex ore Domini procedebat. Secundus vero occurrit nobis Helias propheta: qui unicus esse virtutem contestans: quadraginta diebus montium excelsa lustravit: ubi sacri oris alloquium de Israelitarum salute audire promeruit. Tertius autem ipse nobis Dominus noster Jesus Christus occurrit: qui totis quadraginta diebus heremi secreta penetrans: omnia diabolica tentamenta destruxit. Horum igitur nos exemplis edocti laborantes per hos dies quadraginta: ejiciamus a nobis malicie fermentum: quo azimi sinceritatis & veritatis inveniri postmodum mereamur. ℟. Amen.

Alia oratio.

SAlutaris vie initia hodierne solennitatis sacrificio cupientibus consecrare: occurrat Deus Pater unigenitus Filius tuus: qui olim callidi tentatoris astuciam: trimoda se suasione inlicientem sacri oris alloquio reprobavit ac pertulit. Ipse a nobis virulenta tentationum semina pellat: ipse consensum malarum suggestionum a nobis retrudat. Ipse ariditatis nostre inediam divinis pedibus foveat. Protegat nos contra hujus tentatoris insidias: lorica justicie: & galea salutis eterne. Exhibens de celorum edibus fragilitati nostre fortitudinem cibi perennis: quo & hodie validius roborati: inditum e crastino abstinentie tempus incipientes: petulancie carnalis libitus in nobis decidant: ira diffugiat: voracitas pereat: temulentie vitium evanescat. Secedant doli:

corpora salus habeat: animas vis divina. Utraque servent in opere pacem jejunii actu: virtutem in voto: constantiam in affectu: actuum disciplinam. Quo spiritualiter suscipientes predicte abstinentie tempus: per eum nobis salubriter efficiatur pervium: per quem id ad expiationem novimus institutum. ℟. Amen.

Post nomina. Oratio.

Christe Dei filius quo docente didicimus: non in solo pane vivere: sed in omni verbo quod tuo procedit ex ore. Presta nobis ut qui magisterium tuum sequentes presentis quadragesime initia hodierna die incipimus festivis consecrare in canticis: optata remedia a te impetrare possimus: tam viventibus quam defunctis. Quo & nobis serviendi tibi concedatur cum affectu effectus: & illis a te prestetur eterne beatitudinis locus. ℟. Amen.

Ad pacem. Oratio.

Deus cui transferendus Helias quadraginta dierum jejunium consecravit: & spiritualiter donec ad celestia mereretur ascendere jejunavit: prophetalem quesumus gratiam dona populis christianis: in qua superemus delectationes carnis & sanguinis. Fac in omnibus & per omnia continentes fac pacificos: fac celestia precepta servantes: quibus & in hoc sacrificio benignus appareas: & humiliter te invocantibus propiciatus occurras. ℟. Amen.

Inlatio.

Dignum & justum est nos tibi gratias agere trinitas Deus: qui das escam omni carni: & imples omnem animam benedictione. Tuere nos Domine qui non solum carnalibus cibis pascis: sed & spiritualibus escis alis. Ut non in solo pane vivamus: sed in omni verbo tuo vitalem habeamus alimoniam. Nec tantum epulando: sed etiam jejunando pascamur. Nam ut dapibus: & poculis corpora: sic jejuniis & verbis tuis anime saginantur. Magnam enim in hoc munere corporibus salubritatem: & sanitatem mentibus prebuisti: jamque ab initio seculi nobis jejunium venerabile dedicasti. Quod si illa generis humani mater Eva interdictam sibi arborem custodisset: & immortalitatem retinuisset: & patriam. Sed peccatum matris antique: quod inlicita ligni vetiti usurpatione commisit: in nostris ablue jejuniis. Ut qui de paradiso per inobedientiam Ade non abstinendo cecidimus: nunc autem per obedientiam Christi jejunando surgamus. Qui nobis ex eadem materia calicem salutis remiscuit de qua mortis poculum biberamus. Ut quibus per cibum ligni acquisiti mors venerat: per crucis lignum salus perdita redderetur. Cui merito omnes angeli & archangeli non cessant clamare quotidie: una voce dicentes. ℟. Sanctus. Sanctus. Sanctus.

Post Sanctus.

Vere Sanctus & benedictus in altissimis Jesus Christus filius tuus Dominus noster. Qui assumpta humane fragilitatis natura: non solum infidelium sterilitatem convertendo fecundavit: verum etiam antiquissimum serpentem seductionibus blandis inlecebrantem: totiusque mundi copiam promittentem sterilitate tibi promissa post jejunii peracta solemnia omnipotenti brachio supplantavit. Docens discipulos suos: nostros autem apostolos non numerositate taurorum: aut hircorum: non vitulorum ubertate: non agnorum pinguium victimis tuam placare clementiam: sed puris mentibus lotisque innocentie manibus sacrificia libare tue serenitati supplicia. Quia tu es Deus Dominus ac redemptor eternus.

Post pridie. Oratio.

Adsunt Domine Deus dies illi quos colendos nobis documento tui exempli: sub quadragenaria jejunio decursione signasses. Proinde tuam pietatem poscimus & rogamus ut hodierne solennitatis sacrificio delibutus: largiaris supplicantibus famulis spiritalis alimonie cibum: & tue sermocinationis edulium. Quo ad instar prophete tui Helie hujus sacrificii libatione muniti: ita a crastino laboriosa divine institutionis salubriter expediamus jejunia: ut sermocinationis tue mereamur potiri loquela. ℟. *Chorus.* Amen.

Ad

Ad orationem Dominicam.

ECce Salvator noster: & Domine: qui per paginam veteris testamenti offerri tibi decimas rerum precipis annuales: tibi dierum decimas consecrare conamur. Pie largissimam tue pietatis clementiam implorantes: ut in congressione vie hujus instruas nos documentis justicie: & perceptionibus legis tue. Quibus instructi: & hodierni diei suscepta solennia expleamus & devotissime a crastino instituta jejunia inchoemus. Pater noster. *Dicat Presb.* Humiliate vos benedictioni. Dominus sit semper vobiscum. ℟. Et cum. *Benedictio.*

CHristus Dei filius qui quaterdecies diebus in abstinentiam devolutis: se tentari permisit: ipse vos non patiatur ullis tentationibus a sancto proposito submoveri. ℟. Amen. Quique eidem callido tentatori non in solo pane: sed in verbo Dei hominem vivere posse respondit: celestis vos reficiat alimonia cibi. ℟. Amen. Ut dapibus satiati divinis: indictas a crastino parsimonie leges explere possitis. ℟. Amen. Per misericordiam ipsius Dei nostri qui est benedictus & vivit & omnia regit in secula seculorum: ℟. Amen. Dominus sit semper vobiscum. ℟. Et cum. *Dicat Chorus.* Gustate.

Post communio. Oratio.

GUstantes Domine suavitatis dulcedinis plenitudinem: quesumus ut sit nobis hic in remissionem peccatorum & sanitatem mentium. ℟. Amen. Per misericordiam tuam Deus noster: qui es benedictus: & vivis & omnia regis in secula seculorum. ℟. Amen. Dominus sit semper vobiscum. ℟. Et cum. In nomine Domini nostri Jesu Christi perficiamus cum pace. ℟. Deo gratias.

DOMINICO PRIMO IN QUADRAGESIMA.

Ad Missam. Officium.

ECce nunc tempus acceptabile alleluja. P. Ecce nunc dies salutis alleluja. ℣. Dominus regnavit decorem induit: induit Dominus fortitudinem & precinxit se. P. Ecce nunc dies. ℣. Gloria & honor Patri & Filio & Spiritui Sancto in secula seculorum. ℟. Amen. P. Ecce. *Dicat Presb.* Per omnia semper secula seculorum. ℟. Amen. *Hic dicatur.* Gloria in excelsis. *Dicat Presb.* Per omnia semper secula seculorum. ℟. Amen.

Oratio.

AUdiant simul te Domine omnes gentes & dives ac pauperes aurem tibi cordis accommodent. Nec timeamus in die mala: neque fidei onere relicto: jumentis insipientibus comparemur. Ut te solum intelligentia nostra adsequens ambiat: quem eterno in gaudio cum sanctis omnibus laudans premia sempiterna suscipiat. ℟. Amen. Per misericordiam tuam Deus noster qui es benedictus: & vivis & omnia regis in secula seculorum. ℟. Amen. Dominus sit semper vobiscum. ℟. Et cum. *Prophetia.* Audite audientes me.

Require in Dominica ante diem cinerum. fo. LXXXV. Dicat Presb. Dominus sit semper vobiscum. ℟. Et cum. *Tractus.* Daniel Propheta tunc illi tres quasi ex uno ore hymnum canebant: & benedicebant Dominum de fornace dicentes. *Hic incipiat Sacerdos. Benedictus.* Benedictus es Domine Deus patrum nostrorum: & admirabilis & superexaltatus in secula. Amen. ℣. Et benedictum nomen majestatis tue illud sanctum. P. Et super. ℣. Benedictus es qui vides abyssos: sedes super cherubim & laudabilis. P. Et super. ℣. Benedictus es in solidamento celi: & laudabilis & gloriosus in secula. Amen. P. Et super. ℣. Benedicite omnia opera Domini Dominum: benedicite angeli Dei Dominum: benedicite stelle celi Dominum. P. Hymnum dicite & superexaltate eum in secula. Amen. ℣. Benedicite filii hominum Dominum: benedicite Sacerdotis Dei Dominum. Benedicite sancti & humiles corde Dominum. P. Hymnum dicite. ℣. Benedicite Anania Azaria & Misael Dominum. Hymnum dicite & superexaltate eum in secula. Amen. ℣. Quia liberavit nos ab inferis & de manu mortis salvavit nos & eripuit nos de medio camino ardentis flamme & e medio ignis eduxit nos. *Dicat Presb. Confitemini.* ℣. Confitemini Domino quoniam bonus: quoniam in seculum misericordia ejus.

Psallendo. Ne memor fueris Deus iniquitatum nostrarum antiquarum: cito apprehendat nos misericordia tua Domine. ℣. Quoniam pauperes facti sumus valde: adjuva nos Deus salutaris noster. P. Cito apprehen. *Hic Sacerdos debet preparare calicem cum vino & aqua & hostiam in patena posita super calicem & accipiat illud*

lud & prosternat se ad pedem altaris flexis genibus & dicat has preces que sequuntur. Indulgentiam postulamus. Christe exaudi. Placare & miserere. ℣. Jesu unigenite Dei patris filius: qui es immense bonitatis Dominus. P. Placare. ℣. Cuncti te gemitibus exorantes poscimus: cunctique simul deprecantes quesumus. P. Placare. ℣. Tua jam clementia mala nostra superet: tuo jam sereno vulto in nos respice. P. Placare. ℣. Remove propicius tuam iracundiam; da peccatis finem: da laboris requiem. P. Placare. ℣. Tranquilitatem temporum; rerum abundantiam; pacis quietem; & salutis copiam. P. Placare. ℣. Illius Pontificis porrige presidium; atque universo supplicanti populo. P. Placare. ℣. Remissionem omnium peccatorum quesumus: indulge clemens mala que commisimus. P. Placare. *Hic dicat Sacerdos Orationem submissa voce.*

EXaudi orationem nostram Domine; gemitusque nostros auribus percipe: nos enim iniquitates nostras agnoscimus; & delicta nostra coram te pandimus tibi Deus peccavimus: tibique confitentes veniam exposcimus. Et quia recessimus a mandatis tuis; & legi tue minime paruimus. Convertere Domine super servos tuos quos redemisti sanguine tuo. Indulge quesumus nobis: & peccatis nostris veniam tribue: tueque pietatis misericordiam in nobis largire dignare. ℟. Amen. Per misericordiam tuam Deus noster qui es benedictus & vivis & omnia regis in secula seculorum. ℟. Amen. *Hic elevet Sacerdos & dicat.* Silentium facite.

Sequentia epistole Pauli ad Corinthios.
℟. Deo gratias. *II. Ca.V.*

FRatres. Pro Christo legatione fungimur tanquam Deo exhortante per nos. Obsecramus: pro Christo reconciliamini Deo. Cum qui non noverat peccatum: pro nobis peccatum fecit: ut
Ca.VI. nos efficeremur justicia Dei in ipso. Adjuvantes autem exhortamur: ne in vacuum gratiam Dei recipiatis. Ait enim. Tempore accepto exaudivi te; & in die salutis adjuvi te. Ecce nunc tempus acceptabile: ecce nunc dies salutis. Nemini dantes ullam offensionem: ut non vituperetur ministerium nostrum: sed in omnibus exhibeamus nosmetipsos sicut Dei ministros in multa patientia. In tribulationibus. In necessitatibus. In angustiis. In laboribus. In plagis. In carceribus. In seditionibus. In vigiliis. In jejuniis. In castitate. In scientia. In longanimitate. In suavitate. In Spiritu Sancto. In charitate non ficta. In verbo veritatis. In virtute Dei. Per arma justicie a dextris: & sinistris. Per gloriam & ignobilitatem. Per infamiam & bonam famam. Ut seductores & veraces. Sicut qui ignoti: & cogniti. Quasi morientes: & ecce vivimus. Ut castigati: & non mortificati. Quasi tristes: semper autem gaudentes. Sicut egentes: multos autem locupletantes. Tanquam nihil habentes: & omnia possidentes. In Christo Jesu Domino nostro.

℟. Amen.

Lectio sancti evangelii secundum Joannem. *Ca.IIII.*

ILlo in tempore. Dominus noster Jesus Christus reliquit Judeam: & abiit in Galileam. Oportebat autem eum transire per Samariam. Venit ergo in civitatem Samarie: que dicitur Sichar juxta predium quod dedit Jacob Joseph filio suo. Erat autem ibi fons Jacob. Jesus ergo fatigatus ex itinere sedebat sic super puteum: hora erat quasi sexta. Venit mulier de Samaria haurire aquam. Dicit ei Jesus. Da mihi bibere. Discipuli autem ejus abierant in civitatem: ut cibos emerent. Dicit ei mulier illa Samaritana. Quomodo tu Judeus cum sis: bibere a me poscis: que sum mulier Samaritana. Non enim coutuntur Judei Samaritanis? Respondit Jesus: & dixit ei. Si scires donum Dei: & quis est qui dicit tibi: da mihi bibere: tu forsitan petisses ab eo: & dedisset tibi aquam vivam. Dicit ei mulier. Domine neque in quo haurias habes: & puteus altus est: unde ergo habes aquam vivam. Nunquid tu major es patre nostro Jacob: qui dedit nobis puteum hunc: & ipse ex eo bibit: & filii ejus & pecora ejus. Respondit Jesus: & dixit ei. Omnis qui biberit ex aqua hac: sitiet iterum. Qui autem biberit ex aqua quam ego dabo ei: non sitiet in eternum. Sed aqua quam ego dabo ei: fiet in

in eo fons aque salientis in vitam eternam. Dicit ad eum mulier. Domine da mihi hanc aquam: ut non sitiam: neque veniam huc haurire. Dicit ei Jesus. Vade voca virum tuum & veni huc. Respondit mulier & dixit. Non habeo virnm. Dicit ei Jesus. Benedixisti: quia non habeo virum. Quinque enim viros habuisti. Et hunc quem habes: non est tuus vir. Hoc vere dixisti. Dicit ei mulier. Domine video quia propheta es tu: patres nostri in monte hoc adoraverunt: & vos dicitis quia Hierosolymis est locus ubi adorare oportet. Dicit ei Jesus. Mulier crede mihi: quia venit hora quando neque in monte hoc: neque in Hierosolymis adorabitis patrem. Vos adoratis quod nescitis: nos adoramus quod scimus: quia salus ex judeis est. Sed venit hora & nunc est: quando veri adoratores adorabunt patrem in spiritu & veritate. Nam & pater tales querit: qui adorent eum. Spiritus est Deus: & eos qui adorant eum: in spiritu & veritate oportet adorare. Dicit ei mulier. Scio quia Messias venit qui dicitur Christus. Cum ergo venerit: ille nobis annunciabit omnia. Dicit ei Jesus. Ego sum qui loquor tecum. Et continuo venerunt discipuli ejus: & mirabantur quia mulieri loquebatur. Nemo tamen dixit: quid queris: aut quid loqueris cum ea. Reliquit ergo idriam suam mulier: & abiit in civitatem: & dicit illis hominibus. Venite & videte hominem qui dixit mihi omnia quecumque feci. Nunquid ipse est Christus? Exierunt de civitate & veniebant ad eum. Interea rogabant discipuli dicentes. Rabbi manduca. Ille autem dixit eis. Ego cibum habeo manducare: quem vos nescitis. Dicebant ergo discipuli ad invicem. Numquid aliquis attulit ei manducare? Dixit eis Jesus: meus cibus est: ut faciam voluntatem ejus qui misit me. Ut perficiam opus ejus. Nonne vos dicitis quod adhuc quatuor menses sunt: & messis venit? Ecce ego dico vobis: levate oculos vestros & videte regiones: quia albe sunt jam ad messem. Et qui metit mercedem accipit: & congregat fructus in vitam eternam. Ut & qui seminat: simul gaudeat: & qui metit. In hoc est enim verbum verum: quia alius est qui seminat: & alius est qui metit. Ego misi vos metere: quod vos non laborastis. Alii laboraverunt: & vos in laboribus eorum introistis. Ex civitate autem illa multi crediderunt Samaritanorum: propter verbum mulieris testimonium perhibentis: quia dixit mihi omnia quecumque feci. Cum venissent autem ad illum Samaritani rogaverunt eum: ut ibi maneret: & mansit ibi duos dies. Et multo plures crediderunt propter sermonem ejus & mulieri dicebant. Quia jam non propter tuam loquelam credimus: ipsi enim audivimus: & scimus quia hic est vere Salvator mundi.

℟. Amen.

Dicat Presb. Dominus sit semper vobiscum. ℟. Et cum.

Lauda. Alleluja. ℣. Attende popule meus legem meam. *P.* Alleluja.

Sacrificium.

MUltiplicabit vos Dominus sicut astra celi diligite illum: & observabitis precepta ejus: & cerimonias omni tempore: ut discant filii vestri disciplinam Domini Dei alleluja. ℣. Locutus est Moyses universo Israeli dicens: dum descenderem de monte: & tabulas federis in manibus tenerem: & vidissem vos reliquisse vias Domini quas vobis ostenderam: projeci tabulas de manibus meis: & confregi eas ad radicem montis: & procidi ante Deum quadraginta diebus & quadraginta noctibus: panem non comedens: & aquam non bibens propter peccata que fecistis ante Deum & timens pro vobis oravi ad illum: & exaudivit me. *P.* Ut discam.

Missa.

SOlliciti queso dilectissimi fratres redemptionis nostre perpendentes mysterium: reddamus ut possumus Salvatori nostro gloriam: offerentes ei hostiam vivam: & qui ex gentibus nnam in se voluit congregari ecclesiam. In muliere etenim illa Samaritana: in qua dudum est gentilitas figurata: nos ipsos advocatos ex gentibus agnoscamus: & pro illa Deo contriti cordis hostiam immolemus. Novit ille suffragantibus adsistere: qui se nascenti jam seculo dignatus est subvenire. Dabit pre-

precantibus efficaciam: qui in se suscepit infirmitatem nostram. Attribuet postulationi effectum qui lassus sedit ad puteum. Componet nobis in oratione precem: qui Samaritane mulieri inspiravit ut crederet. Dabit in eterna beatitudine premium acquisitis: qui misertus est quam voluit parituris. ℟. Amen.

Alia oratio.

JEsu Redemptor noster & Domine qui ad salvandum genus humanum: sexta etate seculi venisti: ab hujus extremitatis nostre profundo conserva atque sanctifica ecclesiam tuam in unitate sancte fidei: quam olim a tenebrosa profunditate eruens putei: tibi illam copulare per gratiam voluisti. Da cunctis in ea manentibus: ut sicut ad te fide venerunt: ita eterno solacio potiantur. Ut per te introducamur ad regnum eterne vite: per quem accepimus fidei inluminationem. Tribue nobis sicientibus eterni fontis ita bibere potum: ut nunquam sitiamus in eternum. Expelle a cordibus nostris omnem profunditatem tenebrosam errorum: nequando operiat super nos puteus os suum. Te te Christe inveniamus ad puteum relevantem qui nostro ex vicio quocumque lapsi fuerint in crimine: ut toties relevemur tue pietatis dono: quoties cecati labimur in delicto. Amove a cordibus nostris inveterata vetuste vite maliciam: qui novitate spiritus in Samaritanam illam fidei operatus es incrementa. Da quesumus omnibus in commune Iesu bone: ita dies istos sancti desiderii plenitudine gratiosos habere: sicut illa promeruit dono sancte fidei te in veritate cognoscere. Ut in horum celebritate dierum te custodiente: non libidine polluamur: non malicia sauciemur: non scandalis discindamur. Sed in sancte fidei omnes unitate collecti ita spiritus tui sancti defensione protecti: & inluminati mundemur a criminibus nostris. Qualiter ad sanctum pascha pervenientes: & ardenter suscipiamus mysterium nostre redemptionis: & veraciter reparatos nos gratulemur in statu eterne lucis.

℟. Amen.

Post nomina. Oratio.

CHriste filius Dei vivi: cujus virtute mulier illa Samaritana prenoscere meruit: cujus fidem casto corde concepit: cujusque nomen abiens in civitatem celebre nunciavit. Da nobis ut ea veritate nomen nostrum eternis ascribatur in paginis: que veritate nomen glorie tue ob miraculum deitatis ammirabile factum est Samarie in populis. Presta etiam sancte Deus ut omnes qui fideli intentione fatemur & credimus nomen tue sanctissime trinitatis: nunquam eternis mancipemur suppliciis. Quique in eadem quam a te percepimus fide vocati sunt: nullis flammarum adustionibus crucientur. Sed concede eis: ut sicut in hac vita inconcusse statum vere fidei tenuerunt: ita illius vite gaudiis eterno munere potiantur. ℟. Amen.

Ad pacem. Oratio.

SAlvator mundi verbum Patris eterni: qui post acceptam fidem mulieris: rogatus a Samaritanis biduum apud eos facis: ut in illorum duorum figura dierum mystice commendaretur duorum numerus preceptorum: charitatis videlicet Dei ac proximi: munda cor nostrum omni crimine: omnique ignorantie cecitate. Qualiter mundissimam tibi in cordibus nostris preparantes mansionem: tribuas nobis quod illis tribuisti: proximi dilectionem veraciter retinere: per quam possimus pervenire ad te: & tuam omnimodo nosse dilectionem: cum qua perveniamus ad gaudia vite eterne. ℟. Amen.

Inlatio.

DIgnum & justum est nos tibi semper gratias agere Domine sancte Pater eterne omnipotens Deus per Jesum Christum filium tuum Dominum nostrum. Qui ad salvationem humani generis veniens e celo: sitiens atque fatigatus sedisse ad puteum dicitur. Ille etenim in quo omnis plenitudo divinitatis corporaliter permanebat: quia nostre mortalitatis corpus assumpserat: veritatem assumpte carnis quibusdam significationibus demonstrabat. Fatigatum enim eum non aliter credimus ab itinere: nisi infirmatum in

carne

carne. Exivit quippe ad currendam viam: per significationem carnis assumpte. Ideo igitur etsi fatigatus ille in carne: non tamen nos sinit infirmari in sua infirmitate. Nam quod infirmum est illius: fortius est hominibus. Ideoque per humilitatem veniens eripere mundum a potestate tenebrarum: sedit & sitivit quando aquam mulieri petivit. Ille etenim humiliatus erat in carne: quando sedens ad puteum loquebatur cum muliere. Sitivit aquam: & exegit fidem ab ea. In ea quippe muliere: fidem quam quesivit: quamque petivit: exegit atque venientibus dicit de ea discipulis: Ego cibum habeo manducare quem vos nescitis. Ille jam qui in eam creaverat fidei donum: ipse poscebat aque sibi ab ea porrigi potum. Quique eam dilectionis sue flamma cremabat: ipse ab ea poculum quo refrigeraretur sitiens postulabat. Ob hoc nos ad ista tantarum virtutum miracula quid apponemus sancte & immaculate & piissime Deus: nisi conscientiam mundam: & voluntatem dilectioni tue omnimodo preparatam. Tuo igitur nomini offerentes victimam mundam: rogamus atque exposcimus: ut opereris in nobis salutem: sicut in muliere illa operatus es fidem. Operare in nobis extirpationem carnalium viciorum: qui in illa idolatrie pertulisti figmentum. Sentiamus quoque te in illa futura examinatione mitissimum: sicut illa te promeruit invenire placatum. Opus enim tuum sumus: qui nisi per te salvari non possumus. Subveni nobis vera redemptio: pietatis indeficiens plenitudo. Non perdas quod tuum est: quibus dedisti rationis naturam: da eternitatis gloriam indefessam. Ut qui te in hac vita laudamus: in eterna quoque beatitudine multo magis glorificemus. Tu es enim Deus noster: non nos abjicias a facie tua: sed jam respice quos creasti miseratione gratuita: ut cum abstuleris a nobis omne debitum culpe: & placitos reddideris aspectibus gratie tue. Eruti ab illa noxialis putei profunditate facinorum: idriam nostrarum relinquentes cupiditatum: ad illam eternam civitatem Hierusalem post hujus vite transitum convolemus. Et cum omnibus Sanctis nomen tuum celebre nunciemus: atque ita dicamus. ℟. Sanctus. Sanctus. Sanctus.

Post Sanctus.

VEre Sanctus vere benedictus Dominus noster Jesus Christus filius tuus. Cujus presentia visionis mortificationem operatur sceleris. Non est enim homo: qui ejus contueatur faciem: & suo possit remorari in crimine. Mulier quippe ista ejus presentiam cernens: verborum quoque ejus fluenta mirabiliter capiens: postquam manifestissime cognovit Jesum: reliquit idriam viciorum. Sicque abiens in civitatem: non tacet quod experta erat: de virtute ejus miraculum. Sit gloria ipsi: sit laus & honorificentia: Domino nostro & Salvatori. Cujus potentie cedunt retinacula criminum: ex quo etiam emendatior fit vita post lapsum. Reddamus ergo ei in quantum possumus contriti cordis sacrificium: per quod ipse testatus est: se posse inveniri placatum. Christus Dominus ac redemptor eternus.

Post pridie.

DEus qui in corde mulieris Samaritane spiritum tue sanctificationis dedisti: quo te crederet: quo te inspirata sentiret: quo etiam posset tue majestatis potentiam fideli intentione narrare. Emitte spiritum tuum de sanctis celis tuis: quo sanctificentur oblata: suscipiantur vota: expientur delicta: & cunctis ex hoc sumentibus donetur criminis indulgentiá: atque eterne promissionis gaudia sempiterna. ℟. Amen.

Ad Orationem Dominicam.

FOns vite perennis Jesu filius Dei Patris: da nobis aquam vivam: da sitientibus vitam eternam. Efficiamur quesumus templum tuum: in quibus habites in eternum: ut & ipsi intra nos habeamur regnum tuum. Tu nos Christe Jesu exaudi de summis: cum Patrem sicut nos jussisti: exoraverimus e terris. Pater noster. Humiliate vos benedictioni. Dominus sit semper vobiscum. ℟. Et cum.

Benedictio.

CHristus filius Dei qui Samaritane mulieris sitire dignatus est fidem: ipse in vobis sitim accendat dilectionis sue. ℟. Amen.

℟. Amen. Idem Redemptor qui operatus est in illam : quod ad regnum vocaret : operetur in vobis quod in eterna remuneratione coronet. R. Amen. Quique discipulis suis orandi dedit precepta : ipse vos quocumque eum loco exoraveritis : exaudiat. ℟. Amen. Per misericordiam ipsius Dei nostri qui est benedictus : & vivit & omnia regit in secula seculorum. ℟. Amen. Dominus sit semper vobiscum. ℟. Et cum.

Ad confractionem panis dicat Chorus. Qui venit ad me non esuriet : qui credit in me non sitiet unquam. ℣. Ego sum lux mundi : & qui sequitur me non ambulabit in tenebris : sed habebit lucem vite. P. Qui venit ad me. ℣. Qui manducat meam carnem & bibit meum sanguinem : in me manet & ego in illo. P. Qui venit. ℣. Gloria & honor Patri & Filio & Spiritui Sancto in secula seculorum Amen. P. Qui bibit & credit in me non morietur in eternum.

Com. Repletum est gaudio os nostrum : & lingua nostra in exultatione.

Oratio.

Reple Domine cor nostrum leticia : qui nobis dare dignatus es sacri corporis tui Eucharistiam. ut qui escarum perceptione reficimur : spiritualibus beneficiis adimpleri feliciter mereamur. ℟. Amen. Per misericordiam tuam Deus noster : qui es benedictus & vivis & omnia regis in secula seculorum. ℟. Amen. Dominus sit semper vobiscum. ℟. Et. In nomine Domini nostri Jesu Christi perficiamus cum pace.

FERIA IIII. IN PRIMA EBDOMADA QUADRAGESIME.

Lectio libri Proverbiorum Salomonis.

XIII.

Fili : Bonus reliquit heredes : filios & nepotes : & custoditur justo substantia peccatoris. Multi cibi in novalibus patrum : & aliis congregantur absque judicio. Qui parcit virge : odit filium suum. qui autem diligit illum : instanter erudit. Justus comedit & replet animam suam : venter
C.XV autem impiorum insaturabilis. Sapiens mulier edificat domum suam : insipiens extructam quoque destruet manibus. Ambulans recto itinere : & timens Deum : despicitur ab eo qui infami graditur via. In ore stulti virga superbie : labia sapientium custodiunt eos. Ubi non sunt boves : presepe vacuum est : ubi autem apparent plurime segetes : ibi manifesta fortitudo bovis. Testis fidelis non mentietur : profert mendacium testis dolosus. Querit derisor sapientiam : & non inveniet : doctrina prudentium facilis. Vade contra virum stultum : & nescit labia prudentie. Sapientia callidi : est intelligere viam suam : & imprudentia stultorum errans. Stultus illudet peccatum : & inter justos morabitur gratia. Cor quod novit amaritudinem anime sue : gaudio ejus non miscebitur extraneus. Domus impiorum delebitur : tabernacula autem justorum germinabunt. ℟. Amen.

Lectio Libri Exodi. ℟. Deo gratias.

Ca. XXXIIII.

In illis diebus. Locutus est Dominus ad Moysen dicens. Scribe tibi verba hec : quibus & tecum & cum filiis Israel pepigi fedus. Fuit ergo ibi cum Domino Moyses : quadraginta dies & quadraginta noctes : panem non comedit : & aquam non bibit. Et scripsit in tabulas verba federis decem. Cumque descenderet Moyses de monte Sinay : tenebat duas tabulas testimonii : & ignorabat quod cornuta esset facies sua : ex consortio sermonis Domini. Videntes Aaron & filii Israel cornutam faciem Moysi : timuerunt prope accedere. Vocatique ab eo : reversi sunt : tam Aaron quam principes sinagoge. Et postquam locutus est : venerunt ad eum : etiam omnes filii Israel. Quibus precepit cuncta : que audierat a Domino in Monte Sinay. Impletisque sermonibus : posuit velamen super faciem suam. Quod ingressus ad Dominum & loquens cum eo : auferebat donec exiret. Et tunc loquebatur ad filios Israel omnia : que sibi fuerant imperata. ℟. Amen. *Dicat Presb.* Dominus sit semper vobiscum. ℟. Et cum.

Tractus.

Threnos Hieremie prophete : ubi civitatis sue ruinas quadruplici plangit alphabeto. factum est postquam captivus ductus est Israel : nam & Hierusalem desolata : sed & Hieremias Propheta flens & lamentans lamentum hoc Deo & dixit. ℣. Quis dabit capiti meo aquam : & oculis meis aperiet fontem lachrymarum : ut plangam die ac nocte vulnera anime mee. ℣. Effundam lachrymas sicut aquas ante faciem Dei mei : extollam ad eum manus meas

meas pro remedio peccatorum meorum. ℣. Propter multitudinem iniquitatis mee: quia multiplicate sunt prevaricationes.

Epistola. Nemo cum tentatur dicat.

Evangelium. Ductus est Jesus in desertum.

Require in quarta feria in capite jejunii fol. XCI. Dicat Presb. Dominus sit semper vobiscum. ℟. Et cum. *Lauda* Laudate Dominum quoniam bonus est psalmus: Deo nostro sit jocunda laudatio. ℣. Precinite Domino in confessione: psallite Deo nostro in laude.

Antequam Sacerdos faciat ablutionem manuum: prosternat se ad pedes Altaris flexis genibus: & dicat has preces in hunc modum. Penitentes orate: flectite genua Deo: deprecemur Dominum: ut remissionem peccatorum & pacem nobis donare dignetur. ℣. Erigite vos in nomine Christi completa oratione vestra simul dicite Amen. ℟. Amen. State locis vestris ad Missam.

Sacrificium.

OFerte Domino mundum sacrificium. ℣. Offerte Domino gloriam & honorem. P. Mundum sacrificium. ℣. Gloria & honor Patri & Filio & Spiritui Sancto in secula seculorum Amen. P. Mundum sacrificium. Kyrieleyson. *Tribus vicibus.*

Missa.

DIes festos & Dominice Passionis reverentia consecratos advenisse fratres dilectissimi sentientes: ambulemus in humilitate: continentiam conservantes. Nemo seculari voluptate pascatur: neque rursus adversitate frangatur. Ut dum ceperimus temporalia: sive bona sive mala contemnere: tunc verissime valeamus quadraginta diebus & quadraginta noctibus jejunare. Post peractam vite hujus quadragesimam recepturi vitam sine fine perpetuam. Nunc igitur Deum nostrum tota mentis devotione poscamus: ut ita nos sua preveniat gratia: & misericordia protegat: qualiter ad celestia semper festinemus promissa. ℟. Amen.

Alia oratio.

EXaudi nos Domine sancte Pater eterne omnipotens Deus: & secundum magnam misericordiam tuam: quam non negas pura mente petentibus: orationes omnium accepta propicius. Sanctifica ergo preces nostras: quas supplices ad te humilesque effundimus: & in effectum bonum nostri cordis desideria dignare convertere. Concede Domine jejunium nostrum ita inculpabile apud te inveniri: ut nunquam diaboli laqueis teneamur adstricti: sed a peccatis nostris immaculati inveniamur ac liberi. quo tam anime quam corporis preparati: sancto altario tuo ministrare mereamur inlesi.

℟. Amen.

Post nomina. Oratio.

COram altario tuo Domine & fidelium deferantur vota: & jejuniorum obsequia. pro quo humili prece rogamus: ut hujus jejunii litatione ita acceptentur a te obsequia familie tue: qualiter & universitas fidelium tuis remuneretur ex donis: & defunctorum anime amenitate foveantur in dulcedine beatitudinis.

℟. Amen.

Ad pacem.

EXtingue in nobis Domine omnes libitus carnalis concupiscentie: per abstinentie sacrate virtutem. Ut cum a nostris cordibus radicitus cuncta eraseris vitia: tua in nobis permaneat charitas sempiterna.

℟. Amen.

Inlatio.

DIgnum & justum est omnipotens Pater: nos tibi semper gratias agere: per Jesum Christum filium tuum Dominum nostrum. In quo nihil suum princeps mortis invenit: qui semper illum salutari jejunio jejunare cognovit. Ut volentibus vivere continenter & sobrie: principalis fieret forma justicie. Tunc posse repelli docens malignos spiritus: cum jejuniis & orationibus exercetur affectus. Unde merito eum crucifixum terra tremuit: morientem corruptio non invasit: resurgentem mundus credidit: & ascendentem celestis exercitus adoravit: reversurum vox angelica nunciavit. Cui merito etiam omnes angeli clamare non cessant: ita dicentes. ℟. Sanctus. Sanctus. Sanctus.

Post Sanctus. Oratio.

VEre sanctus vere benedictus Dominus noster Jesus Christus filius tuus: qui quadraginta diebus & noctibus jejunavit: & postea esuriit. Tantorum quippe dierum jejunando protelationem explens: quia Deus erat: & postea esuriens: quia hominem verum assumpserat: Christus Dominus ac Redemptor eternus.

Poſt pridie.

OFferentes tibi Domine oblationum vota : celebranteſque jejuniorum feſta ſupplici corde : & propria voluntate de tua miſericordia preſumentes : rogamus : ut hec hoſtia que a nobis indignis offertur : gratiam in conſpectu majeſtatis tue inveniat : benedictionumque tuarum ubertate repleta : dum noſtris fuerit percepta viſceribus : cunctarum ſordium ſqualores radicitus a noſtris cordibus pellat : & remedium noſtris mentibus : corporibuſque ſalutem adquirat.

Ad confractionem panis. Antifona. uſq. ad mediam Quadrageſim. Fiat miſericordia tua Domine ſuper nos : ſicut ſperavimus in te.

Ad orationem Dominicam.

SI noſtis fratres chariſſimi Deum ſibi decimas rerum velle offerri : noveritis etiam hos dies de diebus vite noſtre : de expleto ſcilicet anno decimarum loco nos debere Deo perſolvere. Ideoque preteritorum veniam implorantes : ſimus orationi & jejunio unanimiter inſiſtentes : atque orationis dominice memores : cordis ſimul & oris officio clamemus e terris. Pater noſter.

Dicat Presb. Humiliate vos benedictioni. Dominus ſit ſemper vobiſcum.

℟. Et cum.

Benedictio.

COnfirmet Dominus in timore ſui nominis corda veſtra : & abſtinentie veſtre ſanctificet obſequellam. ℟. Amen. Habitante quoque in vobis ſanctificatione jejunii : ab omnibus mereamini criminibus expiari. ℟. Amen. Ut ei in vobis habitaculum mundiſſimum per abſtinentiam preparetis : cujus fidei vexillum in fronte portatis. ℟. Amen. Per miſericordiam ipſius Dei noſtri &c. ℣. Dominus ſit ſemper vobiſcum. ℟. Et cum. *Dicat chorus.* Qui venit ad me non eſuriet. *Et oratio.* Reple Domine cor. *Require retro Dominica prima Quadrageſ. fol. XCVIII.*

FERIA SEXTA AD MISSAM.

Lectio Libri Eccleſiaſtici Salomonis. ℟. Deo gratias. *XXIX.*

FIli. Qui facit miſericordiam : fenerat proximum. & qui prevalet manu : mandata ſervet. Fenera proximum in tempore neceſſitatis illius : & iterum redde proximo in tempore ſuo neceſſitatem. Confirma verbum : & fideliter age cum illo : in omni tempore invenies quod tibi neceſſarium eſt. Multi quaſi inventiones eſtimaverunt fenus : & preſtiterunt moleſtiam his qui ſe adjuvaverunt. Donec accipiat oſculatur manum dantis : & in promiſſionibus humiliat vocem ſuam : & in tempore redditionis poſtulabit tempus : & loquitur verba accidie & murmurationum : & tempus cauſabitur. Si autem potuerit reddere adverſatur ſolide : & vix reddet dimidium : & computabit illud quaſi inventionem. Si autem fraudavit eum pecunia ſua : & poſſidebit eum inimicum gratis : & convicia & maledicta reddet ei pro honore & beneficio : reddet ei contumeliam. Verumtamen ſuper humilem patiens eſto : & in elemoſynam non pertrahas illum. Propter mandatum adſume pauperem : & propter inopiam ejus ne dimittas illum vacuum. Conclude elemoſynam in corde pauperis : & hec pro te exorabit ab omni malo. ℟. Amen.

Lectio libri Geneſis. *Ca. XXXI.*

IN diebus illis. Surrexit Jacob : Et impoſitis liberis & conjugibus ſuis ſuper camellos : & abiit. Tulitque omnem ſubſtantiam ſuam & greges : & quicquid in Meſopotamia queſierat : pergens ad Iſaac patrem ſuum in terra Chanaam. Eo tempore Laban ierat ad tondendas oves : & Rachel furata eſt idola patris ſui. Noluitque Jacob ſocero confiteri quod fugeret. Cumque abiſſet tam ille quam omnia que juris ejus erant : & amne tranſmiſſo : pergerent contra montem Galaad : nunciatum eſt Laban die tertio : quod fugeret Jacob. Qui aſſumptis fratribus ſuis : perſecutus eſt eum dies ſeptem : & comprehendit eum in monte Galaad. Viditque in ſomnis dicentem ſibi Deum. Cave : ne quicquam aſpere loquaris contra Jacob. Jamque Jacob extenderat in montem tabernaculum. Cum ille conſecutus eum fuiſſet cum fratribus ſuis in eodem monte Galaad : fixit tentorium & dixit ad Jacob. Quare ita egiſti ut clam me abigeres filias meas quaſi captivas gladio ? Cur ignorante me fugere voluiſti : nec indicare mihi ut proſequerer te cum gaudio & canticis & timpanis & cithara ? Non es paſſus : ut oſcularer

rer filios meos ac filias. ſtulte operatus es. Et nunc valet quidem manus mea reddere tibi malum. Sed Deus patris veſtri heri dixit mihi. Cave: ne loquaris cum Jacob quicquam durius. Et ſi tu ad tuos ire cupiebas: & deſiderio tibi erat domus patris tui: cur furatus es Deos meos? Reſpondit Jacob. Quod inſcio te profectus ſum: timui ne violenter auferres filias tuas. Quod autem furti me arguis; apud quemcumque inveneris Deos tuos: necetur coram fratribus noſtris. Scrutare quicquid tuorum erga me inveneris: & aufer. Hec dicens: ignorabat quod Rachel furata eſſet idola. Ingreſſus itaque Laban tabernacula Jacob & Lie & utriuſque familie: non invenit. Cumque intraſſet tabernaculum Rachelis: illa feſtinans abſcondit idolum ſubter ſtramenta camelli: & ſedit deſuper. Scrutatique omne tentorium: & nihil invenienti ait: Ne iraſcatur Dominus meus quod coram te ſurgere nequeo: quia juxta conſuetudinem feminarum nunc accidit mihi. Sic deluſa ſollicitudo querentis eſt. Tumenſque Jacob cum jurgio ait. Quam ob culpam meam: & ob quod peccatum ſic exarſiſti poſt me & ſcrutatus es omnem ſuppellectilem meam? Quid inveniſti de cuncta ſubſtantia domus tue? Pone hic coram fratribus meis & fratribus tuis: & judicent coram me & te. Idcirco viginti annos fui tecum: oves tue & capre non fuerunt ſteriles: arietes gregis tui non comedi: nec captum a beſtia oſtendi tibi. Ego damnum omne reddebam. Quidquid furti perierat: a me exigebas. Die noctuque eſtu arebam & gelu: fugiebatque ſomnus ab oculis meis. Sic per viginti annos in domo tua ſervivi tibi: quatuordecim pro filiabus: ſex pro gregibus tuis. Immutaſti quoque mercedem meam decem vicibus. Et niſi Deus patris mei Abraam & timor Iſaac affuiſſet mihi: forſitan nudum me dimiſiſſes. Afflictionem meam & laborem manuum mearum reſpexit Deus: & arguit te heri. Reſpondit Laban. Filii & filie & greges tui & omnia que cernis mea ſunt. Quid poſſum facere filiis & nepotibus meis: Veni ergo & iniamus fedus: ut ſit teſtimonium inter me & te. Tulit itaque Jacob lapidem: & erexit illum: dixitque fratribus ſuis. Afferte lapides. Qui congregantes: feceruntque tumulum: comederuntque ſuper eum. quem vocavit Laban: tumulus teſtis. Et Jacob: acervum teſtimonii. uterque juxta proprietatem lingue ſue. Dixitque Laban. Tumulus iſte teſtis erit inter me & te hodie. Et idcirco appellatus eſt nomen ejus Galaad: id eſt tumulus teſtis. Intueatur Dominus & judicet inter nos: quando receſſerimus a vobis. Si afflixeris filias meas: & ſi introduxeris uxores alias ſuper eas: nullus ſermonis noſtri teſtis eſt abſque Deo: qui preſens reſpicit. Dixit rurſus Jacob. En tumulus hic & lapis quem erexi inter me & te: teſtis erit tumulus inquam iſte & lapis ſit in teſtimonium. Si aut ego tranſiero illum pergens ad te: aut tu preterieris: malum mihi cogitans: Deus Abraam: Deus Nachor: judicet inter nos Deus patris eorum. Juravit Jacob per timorem patris ſui Iſaac: immolatiſque victimis in monte: vocavit fratres ſuos: ut ederent panem. Qui cum comediſſent: manſerunt ibi. Laban vero de nocte conſurgens: oſculatus eſt filios ac filias ſuas: & benedixit illis: reverſuſque eſt in locum ſuum: Jacob quoque abiit itinere quo ceperat. XXXII

℟. Amen.

Dominus ſit ſemper vobiſcum &c.

Tractus.

DEducant oculi mei lachrymas: & palpebre mee fluant aquas: quia vox lamentationis audita eſt ſuper me. ℣. Propterea amare flebo: anguſtia poſſedit me: emarcuit cor meum: tenebre ſtupefecerunt me. ℣. Ve mihi quia defecit anima mea & ſenſus cordis mei turbati ſunt in me.

Dicat Presb. Silentium facite.

Sequentia Epiſtole Jacobi Apoſtoli ad XII. tribus. Deo gratias.

II.

FRatres. Nolite in perſonarum acceptione habere fidem Domini noſtri Jeſu Chriſti glorie. Etenim ſi introierit in conventum veſtrum: vir aureum anulum habens in veſte candida. introierit autem & pauper in ſordido habitu: & intendatis in eum qui indutus eſt veſte preclara: & dixeritis ei: tu ſede hic: bene. paupe-

ri

ri autem dicatis : tu sta illic aut sede sub scabello pedum meorum : Nonne judicastis apud vosmetipsos : & facti estis Judices cogitationum iniquarum ? Audite fratres mei dilectissimi. Nonne Deus elegit pauperes in hoc mundo : divites in fide & heredes regni quod repromisit Deus diligentibus se ? Vos autem exhonorastis pauperem. Nonne divites per potentiam opprimunt vos : & ipsi trahunt vos ad judicium? Nonne ipsi blasfemant bonum nomen quod invocatum est super vos ? Si tamen legem perfecistis regalem secundum scripturas : diliges proximum tuum sicut te ipsum : benefacitis. Si autem personam accipitis : peccatum operamini : redarguti a lege quasi transgressores. Quicumque autem totam legem servaverit : offendat autem in uno : factus est omnium reus. Qui enim dixit non mechaberis : dixit & non occides. Quod si non mechaberis : occides autem : factus es transgressor legis. Propter quod sic loquimini : & sic facite : sicut per legem libertatis incipientes judicari. Judicium enim sine misericordia : illi qui non fecit misericordiam. Superexaltat autem misericordia in judicio. ℟. Amen.

Lectio Sancti Evangelii secundum Johannem. *VI.*

ILlo in tempore. Dominus noster Jesus Christus loquebatur Phariseis & turbis dicens. Operamini non cibum qui periit : sed qui permanet in vitam eternam : quem filius hominis dabit vobis. Hunc enim pater signavit Deus. Dixerunt ergo ad eum. Quid faciemus ut operemur opera Dei ? Respondit Jesus & dixit eis. Hoc est opus Dei : ut credatis in eum quem misit ille. Dixerunt ergo ei. Quod ergo tu facis signum : ut videamus & credamus tibi : quid operaris ? Patres nostri manna manducaverunt in deserto : sicut scriptum est. Panem de celo dedit eis manducare. Dixit ergo eis Jesus. Amen amen dico vobis : non Moyses dedit vobis panem de celo : sed pater meus dabit vobis panem de celo verum. Panis enim Dei est qui descendit de celo : & dat vitam mundo. Dixerunt ergo ad eum. Domine : semper da nobis panem hunc. Dixit autem eis Jesus. Ego sum panis vite. Qui venit ad me : non esuriet. Et qui credit in me : non sitiet unquam. Sed dixi vobis : quia & vidistis me : Et non credidistis. Omne quod dat mihi pater : ad me veniet : & eum qui venit ad me : non ejiciam foras. Quia descendi de celo : non ut faciam voluntatem meam : sed voluntatem ejus qui misit me. ℟. Amen.

Dicat Presb. Dominus sit semper vobiscum. ℟. Et cum spiritu. *Lauda*. Laudate Dominum qui timetis eum in medio Ecclesie. ℣. Laudabunt Dominum qui requirunt eum. *P.* In medio Ecclesie.

Preces : Penitentes orate. *Et Sacrificium*. Offerte Domino mundum.

Quere retro in quarta feria prime hebdomade. fol. XCIX.

Missa.

OMnipotens Deus : tibi supplices fundimus preces : qui operis tui danno in deceptione primi hominis non letatus : salubre victorie gaudium prestitisti. Quo in declinando auctorem criminis : ipsum peccati fomitem è mentibus posteritatis extirparet. Ut ille hostis jejunio : haberet abstinentia vincente pernitiem : qui in edulio habuerat gula precipitante virtutem. Precipuoque jejunii medicamine calcaretur suggestio pernitiosa serpentis : si precepti custodia peremisset appetitum voluptatis. Et salutifero continentie rigore suscepto : atque edacis animi assentatione posthabita : hic caput anguis extingueret : qui principium damnaret erroris. Ergo Domine : qui sine te nec evadere nos constat nosse : nec vincere : tu in nobis operare pro nobis. Ut inter illum Adam qui periit in paradiso : & inter illum qui vicit in heremo : non nobis imitabilis sit ille qui prior : sed iste qui melior. ac magis muneris consideratione quam temporis : ille ad immolandum primus sit : qui secundus. Cujus sic in nobis exempli vivat utilitas : ut in tempore quo est anima sanctificanda jejunio : liberante Auctore : temperie ita habeat natura substantiam : ne per incontinentiam veniat ad ruinam.

℟. *Chorus*. Amen.

Alia Oratio.

VEni ad liberandum nos Domine Deus virtutum : & quicquid in conceptum desiderii nostri illud pestilens ani-

animal nocendi : arte sollicitum : commentis blandientibus innodavit : proposito terrore sententie sub imperio crucis : & testimonio redemptionis absolve. Ut nos in hac diversitate bonorum omnium que creasti : ad speciem paradisi constitutos : dulcia vini sui mala non capiant : & interdicte rei gustum : mens fraude corrupta consilii non requirat. Sicque rigorem suum virilis animus : idest spiritus probabili virtute custodiat : ut deceptum feminee fragilitatis hortatum : idest carnis libidinem non sequatur. Vocem tuam Domine : qui peccat accipiat : & nudum coram se tuis oculis expavescat. Atque in conscientie sue agnitione confusus : penitentie se velamine a facie tui terroris abscondat. Et ita arguentis increpatione conterritus : expavescat : quod audivit : ut corrigat quod deliquit. ℟. Amen.

Post nomina. Oratio.

Recipe Domine jejunantium fidem : & offerentium pronam devotionem. Ut que te cum voto jejunii imploramus : tam in nobis quam defunctis fidelibus : necessaria remedia impetremus. ℟. Amen.

Ad pacem oratio.

Jesu collatio vite perhennis : nostrum quesumus jejunium acceptabile fiat in oculis tuis. quo hujus jejunii litatione : & carnis nostre inedia convalescat : & anima donum perfecte dilectionis obtineat. ℟. Amen.

Inlatio.

Dignum & justum est : equum vere & salutare est : nos tibi gratias agere : Domine sancte Pater eterne omnipotens Deus. Qui postea quam plasma tuum fallacis tibi intemperans appetitus : in transgressione preceptionis abductum habitaculo jocunditatis extrusit : ne succiduam prolem peccati ex traduce lex teneret : verum nobis panem in filio : cujus esus vitam redderet contulisti. Qui de celo descendens : archana fidelium gratia sue confessionis impleret : & per verbi potentiam prestaret alimoniam : nec sentiret expensam. Doceretque ita probabili jejunio se querendum : ut non escis servire nos cupiat : sed preceptis. Solumque si esset simplex fides : victrix esset esuries. & vivere se credere posset in verbo : qui se redemptum nosset ex verbo. Ac fidei beneficio hoc sibi esset in cibo : quod fuisset in precio. Suique corporis oblatione vel sanguinis : qui erat vita : hoc daret ad vitam : unde redimeret vitam. Et per hoc maneremus in illum : per quod maneret in nobis. Sic potentiam retinens deitatis : sic gratiam dilectionis ostendens : ut per cujus cibi substantiam in eternum vellet vivere quos vocasset : sed in ipsum vellent vivere : quos pavisset. Cui merito omnes angeli & archangeli non cessant clamare quotidie : una voce dicentes. ℟. Sanctus. Sanctus. Sanctus.

Post Sanctus.

Vere sanctus : vere gloriosus Dominus noster Jesus Christus filius tuus : qui subsistendi nobis in labore fortitudinem donat : cum inedie nostre ubertatem sue dulcedinis administrat : ipse Dominus ac Redemptor eternus.

Post pridie.

Pelle Domine a corde nostro scandalum : & oblatum tibi hujus jejunii nostri suscipe sacrificium. Quo emundati delictis horum sacramentorum perceptione : & parsimonie apud te mereamur invenire mercedem : & virtutum spiritualium consequi dignitatem. ℟. Amen.

Ad confractionem panis. Antifona. Fiat misericordia tua Domine super nos : sicut speravimus in te.

Ad orationem Dominicam.

Redemptor fortissime Deus noster : qui inspicis contritionis nostre affectum : probabile tibi effice hoc jejunium nostrum. Ut qui te Patrem habere dignoscimur : paternitatis a te gratia exaudiri promereamur e terris. Pater noster qui. Humiliate vos benedictioni. Dominus sit semper vobiscum. ℟. Et. *Benedictio.* Sanctificet Dominus corda & corpora vestra : & sibi vos faciat militare per abstinentiam. ℟. Amen. Eo quippe auxiliante ab illicitis abstinere possitis : quo inspirante jejunii vos maceratione affligitis. ℟. Amen. Ab eo quoque reficiamini spiritualibus epulis : qui nostris apud Patrem intercessor est pro peccatis. ℟. Amen. Per misericordiam &c.

Dicat Chorus. Qui venit ad me non esuriet : qui credit in me non sitiet un-

unquam. ℣. Ego sum lux mundi : & qui sequitur me non ambulabit in tenebris : sed habebit lucem vite. ℟. Qui venit ad me. ℣. Qui manducat carnem meam & bibit meum sanguinem : in me manet & ego in illo. ℟. Qui venit. ℣. Gloria & honor Patri & Filio & Spiritui Sancto in secula seculorum Amen. ℟. Qui bibit & credit in me non morietur in eternum.

Hec Antifona dicatur post communionem. Repletum est gaudio os nostrum : & lingua nostra in exultatione.

Oratio.

Reple Domine cor nostrum leticia : qui nobis dare dignatus es sacri corporis tui Eucharistiam : ut qui escarum perceptione reficimur : spiritualibus beneficiis adimpleri feliciter mereamur. ℟. Amen. Per misericordiam tuam Deus noster : qui es benedictus & vivis & omnia regis in secula seculorum. ℟. Amen. Dominus sit semper vobiscum. ℟. Et. In nomine Domini nostri Jesu Christi perficiamus cum pace.

DOMINICA SECUNDA IN QUADRAGESIMA.

Ad Missam. Prophetia.

Lectio libri proverbiorum Salomonis. ℟. Deo gratias. *Ca.XIIII.*

Fili : in corde prudentis requiescit sapientia : & indoctos quoque erudiet. Justicia elevat gentem : miseros facit populos peccatum. Acceptus est Regi Minister intelligens : iracundiam ejus inutilis sustinebit. Responsio mollis frangit iram : sermo durus suscitat furorem. (C.XV) Lingua sapientium ornat scientiam. Os fatuorum ebullit stulticiam. In omni loco oculi Dei contemplantur bonos & malos. Lingua placabilis lignum vite : que immoderata est conteret spiritum. Stultus irridet disciplinam patris : qui autem custodit increpationes : astutior fit. Domus justi plurima fortitudo : & in fructibus impii conturbatio. Labia sapientium disseminabunt scientiam : cor stultorum dissimile erit. Victime impiorum abhominabiles Domino : vota justorum placabilia.

℟. Amen.

Lectio libri Genesis. ℟. Deo gratias. *Ca.XLI.*

In diebus illis. Post duos annos vidit Pharao somnium. Putabat se stare super fluvium : de quo ascendebant septem boves pulchre & grasse nimis : & pascebantur in locis palustribus. Alie quoque septem mergebant de flumine : fede confecteque macie pascebantur in ipsa amnis ripa in locis virentibus. Devoraveruntque eas : quarum mira species : & habitudo corporum erat. Expergefactus Pharao : rursum dormivit : & vidit aliud somnium. Septem spice pullulabant in culmo uno plene atque formose. Alie quoque totidem spice tenues & percusse uredine oriebantur : devorantes omnem priorem pulchritudinem. Evigilans post quietem : & facto mane : pavore perterritus : misit ad conjectores Egypti : cunctosque sapientes. Et accersitis narravit somnium : nec erat qui interpretaretur. Tunc demum reminiscens pincernarum magister ait. Confiteor peccatum meum. Iratus rex servis suis : me & magistrum pistorum retrudi jussit in carcerem principis militum. Ubi una nocte uterque vidimus somnium presagum futurorum. Erat ibi puer hebreus : ejusdem ducis militum famulus. Cui narrantes somnia audivimus quicquid postea rei probavit eventus. Ego enim redditus sum officio meo : & ille suspensus est in patibulo. Protinus ad Regis imperium eductum de carcere Joseph totonderunt : ac veste mutata obtulerunt ei. Cui ille ait. Vidi somnia nec est qui edisserat : que audivi te sapientissime conjicere. Respondit Joseph. Absque me Deus respondebit prospera Pharaoni. Narravit ergo quod viderat. Putabam me stare super ripam fluminis : & septem boves de amne conscendere : pulcras nimis & obesis carnibus : que in pastu paludis virentia carpebant. Et ecce assequebantur alie septem boves in tantum deformes & macilente : ut nunquam tales in terra Egypti viderim. Que devoratis & consumptis prioribus : nullum saturitatis dedere vestigium : sed simili macie : & squalore torpebant. Evigilans rursus sopore depressus : vidi somnium aliud. Septem spice pullulabant in culmo uno plene atque pulcherrime : alie quoque septem tenues & percusse uredine oriebantur e stipu-

pula : que priorem pulcritudinem pariter devorabant. Narravi conjectoribus somnium : & nemo est qui edisserat. Respondit Joseph. Somnium regis unum est : quod facturus est Deus ostendit Pharaoni. Septem boves pulcre & septem spice plene : septem ubertatis anni sunt : eandemque vim somnii comprehendunt. Septemque boves tenues atque macilente : que ascenderunt post eas : & septem spice tenues & vento urente percusse : septem anni sunt venture famis : qui hoc ordine complebuntur. Et septem anni venient fertilitatis magne in universa terra Egypti. Quos sequentes septem anni alii tante sterilitatis : ut oblivioni tradantur cuncta retro abundantia. Consumptura est enim fames omnem terram. Et ubertatis magnitudinem perditura est inopie magnitudo. Quod autem vidisti secundo ad eandem rem pertinens somnium : firmitatis judicium est : eo quod fiat sermo Domini : & velocius impleatur. Nunc ergo provideat rex virum sapientem & industrium : & preficiat eum terre Egypti. qui constituat prepositos per singulas regiones : & quintam partem fructuum per septem annos fertilitatis : qui jam nunc futuri sunt: congreget in horrea : & omne frumentum sub Pharaonis potestate condatur. Serveturque in urbibus : & paretur future septem annorum fami : quæ oppressura est Egyptum : & non consumetur terra inopia. Placuit Pharaoni consilium : & cunctis ministris ejus. Locutusque est ad eos. Num invenire possumus talem virum : qui spiritu Dei plenus sit ? Dixit ergo ad Joseph : quia ostendit tibi Dominus Deus omnia que locutus es : numquid sapientiorem & similem tui invenire potero ? Tu eris super domum meam : & ad tui oris imperium cunctus populus obediet. Uno tantum regni solio te precedam. Dicensque rursus Pharao ad Joseph. Ecce constitui te super universam terram Egypti. Tulitque anulum de manu sua : & dedit eum in manu ejus : vestivitque eum stola byssina : & collo torquem auream circumposuit. Fecitque ascendere super currum suum secundum clamantem preconem ut omnes coram eo genu flecterent : & prepositum esse scirent universe terre Egypti. Dixit quoque Rex ad Joseph. Ego sum Pharao. Absque tuo imperio non movebit quisquam manum aut pedem : in omni terra Egypti. Vertitque nomen illius & vocavit eum lingua Egyptiaca : Salvatorem mundi.

℞. Amen.

Dicat Presb. Dominus sit semper vobiscum.

℞. Et cum spiritu.

Psallendo.

QUam preciosa est misericordia tua Domine : Deus meus. ℣. Attrahe misericordiam tuam scientibus te : & justitiam tuam rectis corde. *P.* Deus. ℣. Ne veniat mihi pes superbie : & manus impiorum non me commoveat. *P.* Deus.

Hic dicat Sacerdos sequentes preces illo modo : ut dictum fuit in primo Dominico Quadragesime fol.XCIII. Preces. Miserere & parce clementissime Domine populo tuo : quia peccavimus tibi. ℣. Prostrati omnes lachrymas producimus : pandentes tibi occulta que admisimus : a te Deus veniam deposcimus. *P.* Quia. ℣. Orationes sacerdotum accipe : & queque postulant afluenter tribue : ac tue plebi miserere Domine. *P.* Quia. ℣. Furorem tuum adduxisti super nos : nostra delicta dira curvaverunt nos : & absque ulla spe defecimus. *P.* Quia peccavimus. ℣. Traditi sumus malis que nescimus : & omne malum inruit super nos : & invocamus : & non audivimus. *P.* Quia. ℣. Omnes clamamus : omnes te requirimus : te penitentes lachrymis prosequimur : cujusque iram ipsi provocavimus. *P.* Quia. ℣. Te deprecantes te gementes poscimus : te Jesu Christe prosternati petimus : tua potestas jam sublevet miseros. *P.* Quia. ℣. Confessionem tue plebis accipe : quam lamentantes coram te effundimus : & pro admissis corde ingemiscimus. *P.* Quia. ℣. Pacem rogamus pacem nobis tribue : ammove bella & nos omnes erue : humili prece postulamus Domine. *P.* Quia. ℣. Inclina aurem Deus clementissime jam abluentur delictorum macule : & a periculis tu benignus exime. *P.* Miserere & parce.

Totum. Oratio. Exaudi orationem nostram.

Et omnia alia require in primo Dominico Quadragesime fol.XCIIII. Presb. Silentium facite.

Sequentia epiſtole Jacobi Apoſtoli ad XII. tribus. II. capi.

℞. Deo gratias.

FRatres. Quid prodeſt ſi fidem quis dicat ſe habere : opera autem non habeat. Num poteſt fides ſalvare eum ? Si autem frater aut ſoror nudi ſunt : & egeant victu quotidiano : dicat aliquis : ite in pace : calefacimini : & ſaturabimini : & non dederitis autem eis que neceſſaria ſunt corpori : quid proderit ? Sic & fides. Si non habeat opera : mortua eſt in ſemetipſa. Sed dicit aliquis. Tu fidem habes : & ego opera habeo. Oſtende mihi fidem tuam ſine operibus : & ego oſtendam tibi ex operibus fidem meam. Tu credis quoniam unus eſt Deus : bene facis. Et demones credunt : & contremiſcunt. Vis autem ſcire o homo inanis : quoniam fides ſine operibus ocioſa eſt. Abraam pater noſter : nonne ex operibus juſtificatus eſt : offerens Iſaac filium ſuum ſuper altare. Vides quoniam cooperabatur operibus illius : & ex operibus fides conſummata eſt : & ſuppleta eſt Scriptura dicente. Credidit Abraam Deo : & reputatum eſt illi ad juſticiam : & amicus Dei appellatus eſt.

℞. Amen.

Lectio Sancti Evangelii ſecundum Johannem. IX.

ILlo in tempore. Dominus noſter Jeſus Chriſtus cum exiret de templo : vidit hominem cecum a nativitate. Et interrogaverunt eum diſcipuli ſui. Rabbi : quis peccavit : hic aut parentes ejus : ut cecus naſceretur ? Reſpondit Jeſus. Neque hic peccavit : neque parentes ejus : ſed ut manifeſtarentur opera Dei in illo. Me autem oportet operare opera ejus qui miſit me : dum adhuc dies eſt. Veniet nox : quando nemo poteſt operari. Quandiu in mundo ſum : lux ſum mundi. Hec cum dixiſſet : expuit in terram : & fecit lutum ex ſputo : & linivit lutum ſuper oculos ejus : & dixit ei. Vade : & lava in natatoria Syloe : quod interpretatur Miſſus. Abiit ergo : & lavit : & venit videns. Itaque vicini & qui viderant eum prius : quia mendicus erat : dicebant. Nonne hic eſt qui ſedebat & mendicabat ? Alii dicebant : quia hic eſt. Alii autem. Nequaquam : ſed ſimilis eſt ei. Ille autem dicebat : quia ego ſum. Dicebant ergo ei. Quomodo aperti ſunt oculi tui ? Reſpondit. Ille homo qui dicitur Jeſus : lutum fecit & unxit oculos meos : & dixit mihi. Vade ad natatoria Syloe : & lava. Et abii & lavi : & ecce video. Dixerunt ergo ei. Ubi eſt ille ? Ait. Neſcio. Adducunt eum ad phariſeos qui cecus fuerat. Erat autem ſabbatum quando lutum fecit Jeſus : & aperuit oculos ejus. Iterum ergo interrogabant eum phariſei : quomodo vidiſſet. Ille autem dixit eis. Lutum poſuit mihi ſuper oculos & lavi : & video. Dicebant ergo ex phariſeis quidam. Non eſt hic homo a Deo : qui ſabbatum non cuſtodit. Alii dicebant ; Quomodo poteſt homo peccator hec ſigna facere ? Et ſciſma erat in eis. Dicunt ergo ceco iterum. Tu quid dicis de eo qui aperuit oculos tuos ? Ille autem dixit. Quia propheta eſt. Non crediderunt ergo Judei de illo : quia cecus fuiſſet & vidiſſet : donec vocaverunt parentes ejus qui viderat : & interrogaverunt eos dicentes. Hic eſt filius veſter : quem vos dicitis quia cecus natus eſt ? Quomodo ergo nunc videt ? Reſponderunt eis parentes ejus : & dixerunt. Scimus quia hic eſt filius noſter : & quia cecus natus eſt. Quomodo autem nunc videt : neſcimus. aut quis ejus aperuit oculos : neſcimus. Ipſum interrogate : etatem habet : ipſe de ſe loquatur. Hec dixerunt parentes ejus : quia timebant Judeos. Jam enim conſpiraverant Judei : ut ſi quis eum confiteretur Chriſtum : extra ſinagogam fieret. Propterea parentes ejus dixerunt : quia etatem habet : ipſum interrogate. Vocaverunt ergo rurſus hominem qui fuerat cecus : & dixerunt ei. Da gloriam Deo. Nos ſcimus quia hic homo peccator eſt. Dixit ergo ille. Si peccator eſt neſcio : unum ſcio quod cecus cum eſſem : modo video. Dixerunt ergo illi. Quid fecit tibi : quomodo aperuit oculos tuos ? Reſpondit eis. Dixi vobis : jam audiſtis. Quid iterum vultis audire ? Numquid & vos vultis diſcipuli ejus fieri ? Maledixerunt ei : & dixerunt. Tu di-

ſcipulus illius ſis : nos autem Moyſi diſcipuli ſumus. Nos ſcimus quia Moyſi locutus eſt Deus. Hunc autem neſcimus unde ſit. Reſpondit ille homo & dixit eis. In hoc enim mirabile eſt : quia vos neſcitis unde ſit : & aperuit oculos meos. Scimus autem : quia peccatores Deus non exaudit. Sed ſi quis Dei cultor eſt : & voluntatem ejus facit : hunc exaudit. A ſeculo non eſt auditum : quis aperuit oculos ceci nati. Niſi eſſet hic a Deo : non poterat facere quicquam. Reſponderunt & dixerunt ei. In peccatis natus es totus : & tu doces nos? Et ejecerunt eum foras. Et audivit Jeſus quia ejecerunt eum foras. Et cum inveniſſet eum : dixit ei. Tu credis in filium Dei? Reſpondit ille & dixit. Quis eſt Domine : ut credam in eum? Et dixit ei Ieſus. Et vidiſti eum : & qui loquitur tecum ipſe eſt. At ille ait. Credo Domine : & procidens adoravit eum. ℟. Amen.

Dicat Presb. Dominus ſit ſemper vobiſcum. ℟. Et cum. *Lauda.* Laudabo nomen Dei mei cum cantico : & magnificabo eum in laude. ℣. Laudent illum celi ac terra & mare & omnia que in eis ſunt.

Hic dicat Sacerdos. Penitentes orate &c. *Illo modo ut dictum eſt retro feria quarta prime hebdomade folio XCIX.*

Sacrificium. Hi dies exorationis ſancti erunt vobis : & humiliabitis animas veſtras : applicantes holocauſta Domino Deo veſtro. ℣. Omnis anima quecumque non ſe obſervaverit : exterminabitur de populo ſuo : iſti enim vobis ſunt dies. P. Exorationis.

Miſſa.

ERigamus queſo dilectiſſimi fratres corda noſtra : ad conſideranda divini myſterii ſacramenta. Lectio etenim ſancti Evangelii : que hodierna die ad audiendum vos eſſe ſollicitos : efficiet etiam eternitatis fructibus opulentos. Et ſicut auditu eam fide integra percepiſtis : ita quoque fideli devotione quiddam in illa myſticum requiratis. Ea quippe que fecit Dominus noſter Jeſus Chriſtus obſtupenda atque miranda : & opera fuerunt & ſigna. Quia & operatio extitit in virtute : & ſignum in viſione. Si ergo quod ſignificet hoc quod factum eſt requiramus. Omne genus humanum ſignificat iſte cecus. Hanc enim piaculi cecitatem traductam ducimus ex homine primo : de quo non ſolum originem trahimus nationis : ſed & pondus iniquitatis. Ideoque ſi ex illo lumen amiſimus : quod noſtro ex merito in nobis reparare non poſſumus. Ecce adeſt Jeſus ultroneus ad ſanandum : qui cor contritum ſpectat & humiliatum : qui lacrymantibus dare promittit eterne conſolationis remedium. Deferamus nos ei vota : mundemus corda : proferamus ſuſpiria. Offeramus Deo victimam mundam : lachrymis pedes ejus rigemus : & cum internis ei rugitibus ſupplicemus. Ut jam auferat a nobis tenebras noſtri cordis. & ita in nobis firmet vim ſue dilectionis : ne ullatenus deflectamus ad lapſum proprie cecitatis.

Alia oratio.

DEus qui humanarum mentium lux eterna : tu paternis iniquitatibus obſcuratos illumina : ut reſtauret gratuita gratia : quicquid perdidit viciata natura. Ut qui in nobis aliquando tenebre fuimus : in te ſemper lucidi eſſe poſſimus. Nulla nobis amplius delictorum nebula dominetur : nulla nox iniquitatis in nobis te jugiter lucente naſcatur. Eſto famulis tuis perpetuus dies : in quo ambulantes non erremus ulterius : ſed proficiamus in melius. Ut jam Chriſti tui dilatato corde currentes : & veſtigia Salvatoris cum eo qui cecus natus eſt amplectentes. Hec eſt enim victima ſalutaris : hec eſt oblatio ſacrificii ſingularis. Adorare unigenitum tuum in veritate noſtri corporis natum : & ſpreta malignantium ſinagoga : cognoſcere te in gentibus exaltatum.

℟. Amen.

Poſt nomina.

JEſu Redemptor humani generis : reſtaurator eterne lucis. Preſta nobis famulis tuis : ut ſicut abluti ſumus originali peccato per tinctionem baptiſmatis : cujus ſignificationem habuit piſcina illa : que oculis lumen preſtitit cecis : ita quoque nos ſecundo lacrymarum baptiſmate purifi-

ces a delictis. Sicque mereamur precones effici laudis tue sicut cecus ille annunciator factus est gratie. Et sicut ille ad confitendum te verum Deum adimpletus est fide : ita nos quoque repleamur boni operis confessione. Atque tanta excellentia pietatis occurras te invocantibus pius : ut per hec libamina que tibi offerimus : & vivi obtineamus remedium salutare : & defuncti percipere mereamur eternum gaudium sine fine.

℟. Amen.

Ad pacem. Oratio.

DEus qui tanta pace & dilectione hunc mundum dilexisti : ut per unigenitum filium tuum cuncta terrestria celestibus sociares miseratione gratuita : que cecitate primi hominis facta fuerant inter se diffidentia. Da nobis ut qui obscuritate nostrorum criminum : a proximi dilectione avertimur : te in nobis perpetualiter lucente : ita in nominis tui dulcedine solidemur. Quatenus & amicos in te & inimicos propter te : alterne dilectionis vinculo amplectamus.

℟. Amen.

Inlatio.

DIgnum & justum est nos tibi gratias agere : Domine sancte pater eterne omnipotens Deus : per Jesum Christum filium tuum Dominum nostrum. Qui inluminatione sue fidei tenebras mundi expulit : & fecit filios esse gratie : qui tenebantur sub legis justa dannatione. Qui ita in judicium in hoc mundo venit : ut non videntes viderent : & videntes ceci essent.. qualiter & hi qui in se tenebras confiterentur errorum : perciperent lumen eternum : per quod carerent tenebris delictorum. Et hi qui de meritis suis arrogantes lumen in semetipsos habere justicie extimabant : in semetipsis merito tenebrescerent. qui elevati superbia sua & de justicia confisi propria : ad sanandum medicum non querebant. Per Jesum enim qui ostium esse dixit ad Patrem : poterant introire. Sed quia de meritis elevati sunt improbe : in sua remanserunt nihilominus cecitate. Proinde humiles nos venientes : nec de meritis nostris presumentes aperimus ante altare tuum sanctissime Pater vulnus proprium : tenebras nostrorum fatemur errorum : conscientie nostre aperimus archanum. Inveniamus quesumus in vulnere medicinam : in tenebris lucem eternam : innocentie puritatem in conscientia. Cernere etenim totis nisibus volumus faciem tuam : sed impedimur cecati tenebra consueta. Celos aspicere cupimus : nec valemus : dum cecati tenebris peccatorum : nec hos pro sancta vita attendimus : qui propter excellentiam vite celi nomine nuncupati sunt. Occurre igitur Jesu nobis in templo tuo orantibus : & cura omnes in hac die qui in virtutibus facientes : noluisti sabbatum custodiri. Ecce ante gloriam nominis tui aperimus vulnera nostra : tu appone nostris infirmitatibus medicinam. Succurre nobis ut promisisti precantibus : qui ex nihilo fecisti quod sumus. Fac collirium & tange oculos nostri cordis & corporis : ne cecique labamur in tenebrarum erroribus consuetis. Ecce pedes tuos rigamus fletibus : non nos abjicias humiliatos. O Jesu bone : a vestigiis tuis non recedamus : qui humilis venisti in terris. Audi jam nostrorum omnium precem : & evellens nostrorum criminum cecitatem : videamus gloriam faciei tue in illa pacis eterne beatitudine proclamantes : atque ita dicentes.

Dicat Chorus. Sanctus. Sanctus. Sanctus.

Post Sanctus. Oratio.

VEre dies sempiternus : vere lucifer verus Dominus noster Jesus Christus filius tuus. Qui sic luce divinitatis sue claruit mundo : ut eum tenebrarum eriperet dominatu. Ut nos qui aliquando eramus tenebre : efficeremur in eo verum lumen. Qualiter eum cognosceremus per inluminationem fidei sue : qui pro nobis omnibus animam suam tradidit usque ad mortem : Christus Dominus ac redemptor eternus.

Post pridie.

TAnge quesumus Jesu fili Dei tenebras cordis nostri digitis tuis : ut ita te in nobis lucente peccatorum eruamur a tenebris :

bris : qualiter ea que tibi offerimus luce perlustras eterne sanctificationis. Et nos ita mundes a viciorum inlecebris : ut sanctificati percipere mereamur eucharistiam corporis tui in visceribus nostris. ℟. Amen.

Ad confractionem panis. Antifona. Fiat misericordia tua Domine super nos : sicut speravimus in te.

Ad Orationem Dominicam. Oratio.

JEsu preceptor : occurre nobis ambulantibus viam : cupientibus pervenire ad patriam. Ut precedente luce tua ambulemus in viam rectam : nec oberremus in tenebram istius noctis horrendam : te in nobis lucente : qui es via veritas & vita. Da igitur nobis : ut sicut cecus ille per confessionem vere credulitatis obtinuit donum indulte salutis : ita nos adipiscamur in istius verbis effectum pie petitionis : cum ea que nos docuisti proclamaverimus e terris. Pater noster qui es in celis. Humiliate vos benedictioni. Dominus sit semper vobiscum. ℟. Et.

Benedictio.

OMnipotens Jesus Christus qui virtute potentie sue cecis oculis prestitit medicinam : ipse oculos vestros ab omni vanitate avertat. ℟. Amen. Et qui illi prestitit se in veritate cognoscere : ipse corda vestra in sui nominis dilectione confirmet. ℟. Amen. Quique se per hoc miraculum ostendit ammirabilem populis : ipse vos ita dono impleat sancte virtutis : qualiter ad eternam vitam sine macula pervenire possitis. ℟. Amen. Per misericordiam ipsius Dei nostri : qui est benedictus & vivit & omnia regit in secula seculorum. ℟. Amen. Dñus sit semper vobiscum. ℟. Et.

Dicat Presb. ad accedentes. Antifona. Ego sum ostium dicit Dominus : si quis per me introierit salvabitur & ingredietur & regredietur & pascua inveniet. ℣. Qui manducat meam carnem & bibit meum sanguinem : in me manet & ego in illo. *P.* Et ingre. ℣. Gloria & honor Patri & Filio & Spiritui Sancto in secula seculorum. Amen. *P.* Ego sum.

Com. Repletum est gaudium nostrum : & lingua nostra exultatione.

Oratio post Com. Reple Domine cor nostrum &c.

Require retro in primo Dominico Quadragesime. folio XCVIII.

FERIA QUARTA.

Ad Missam.

Lectio libri proverbiorum Salomonis. ℟. Deo gratias. *XXVII.*

FIlli. Diligenter agnosce vultum pecoris tui : tuosque greges considera. Non enim habebis jugiter potestatem : sed corona tribuetur tibi in generatione & generatione. Aperta sunt prata : & apparuerunt herbe virentes : & collecta sunt fena de montibus. Agni ad vestimentum tuum : & hedi agri precium. Sufficiat tibi lac caprarum in cibos tuos : & in necessaria domus tue : & ad victum ancillis tuis. Fugit impius nemine persequente : justus C.28. autem quasi leo confidens absque terrore erit. Propter peccata terre : multi principes ejus : & propter hominis sapientiam : & horum scientiam que dicuntur vita ducis longior erit. Vir pauper calunnians pauperi : similis est imbri vehementi : in quo paratur fames. Qui derelinquunt legem : laudant impium : qui autem custodiunt : succenduntur contra eum. Viri mali non cogitant judicium : qui autem requirunt Dominum : animadvertunt omnia. Qui declinat aures suas ne audiat legem : oratio ejus erit execrabilis. Qui decipit justos in via mala : in interitu suo corruet : & simplices possidebunt terram. ℟. Amen.

Lectio Libri Exodi. *II. Ca.*

IN illis diebus. Postquam creverat Moyses egressus ad fratres suos : vidit afflictionem eorum : & virum Egyptium percutientem quemdam de Hebreis fratribus suis. Cumque circumspexisset huc atque illuc : & nullum adesse vidisset : percussum Egyptium abscondit sabulo. Egressus die altera conspexit duos Hebreos rixantes : dixitque ei qui faciebat injuriam. Quare percutis proximum tuum? Qui respondit : quis te constituit judicem : aut principem super nos? Numquid occidere me tu vis sicut occidisti Egyptium? Timuit Moyses & ait. Quo palam factum est verbum istud? Audiensque Pharao sermonem hunc : querebat occidere Moysen. Qui fugiens de conspectu ejus : moratus est in terra Madian : & sedit juxta puteum. Erant autem Sacerdoti

doti Madian septem filie que venerant ad hauriendas aquas. Et impletis canalibus: adaquare cupiebant greges patris sui. Superveneruntque pastores: & ejecerunt eas. Surrexitque Moyses indefensis puellis: & adaquavit oves earum. Que cum revertissent ad Raguel patrem suum: dixit ad eas. Cur velocius venistis solito. Responderunt. Vir Egyptius liberavit nos de manu pastorum: insuper & hausit aquam nobiscum; potumque dedit ovibus. At ille. Ubi est inquit: quare dimisistis hominem? Vocate eum: ut comedat panem. Juravit ergo Moyses ut habitaret cum eo. Accepitque Sephoram filiam ejus uxorem. Que peperit filium: quem vocavit Gersam: dicens. Advena fui in terra aliena. Post multum vero temporis mortuus est Rex Egypti: & ingemiscentes filii Israel propter opera vociferati sunt. Ascenditque clamor eorum ad Deum ab operibus: & audivit gemitum eorum: ac recordatus est federis quod pepigerat cum Abraam: Isaac: & Jacob: Respexit filios Israel & cognovit eos. Moyses autem pascebat oves Jetro cognati sui Sacerdotis Madian. Cumque minasset gregem ad interiora deserti: venit ad montem Dei Oreb. Apparuitque ei Dominus in flamma ignis de medio rubi: & videbat quod rubus arderet: & non combureretur. Dixit ergo Moyses. Vadam & videbo visionem hanc magnam: quare non comburatur rubus. Cernens autem Dominus quod pergeret ad videndum: vocavit eum de medio rubi: & ait. Moyses. Moyses. Qui respondit. Adsum. At ille. Ne appropriers inquit huc. Solve calciamentum de pedibus tuis: locus enim in quo stas: terra sancta est. Et ait: Ego sum Deus Patris tui: Deus Abraam: Deus Isaac: & Deus Jacob. Abscondit Moyses faciem suam: non enim audebat aspicere contra Deum. Cui ait Dominus. Vidi afflictionem populi mei in Egypto: & clamorem ejus audivi propter duriciam eorum qui presunt operibus. Et sciens dolorem ejus: descendi: ut liberarem eum de manibus Egyptiorum: & educerem de terra illa in terram bonum & spaciosam. In terra que fluit lacte & melle: ad locum Chananei & Cethei & Amorrei & Pherisei & Etei & Jebusei. Clamor ergo filiorum Israel venit ad me: vidique afflictionem eorum: quomodo ab Egyptiis opprimuntur. Sed veni: mittam te ad Pharaonem: ut educas populum meum filios Israel de Egypto. Et dixit Moyses ad Deum. Quis ego sum: ut vadam ad Pharaonem: & educam filios Israel de Egypto? Qui dixit ei. Ego ero tecum. Et hoc habebis signum quod miserim te. Cum eduxeris populum meum de Egypto: immolabis Deo super montem istum. Ait Moyses ad Deum. Ecce ego vadam ad filios Israel: & dicam eis. Deus patrum vestrorum misit me ad vos: Si dixerint mihi: quod est nomen ejus: quid dicam eis? Dixitque Deus ad Moysen. Hec dices filiis Israel. Ego sum qui sum ait. Sic dices filiis Israel. Qui est: misit me ad vos: Dixitque iterum Deus ad Moysen. Hec dices filiis Israel. Dominus Deus patrum vestrorum: Deus Abraam: Deus Isaac: & Deus Jacob misit me ad vos. Hoc nomen mihi est in eternum: & hoc memoriale meum in generatione & generatione.

℞. Amen.

Dicat Presbiter. Dominus sit semper vobiscum.

℞. Et cum.

Tractus. Ecce ego deprecabor Deum & placabilis mihi erit: & videbo faciem ejus in exultatione. ℣. Consumpta est caro mea a suppliciis: abhominabilis est mihi panis: contabuit cor meum: & ossa mea emarcuerunt. ℣. Erue me a corruptione & illumina in lucem viventium.

Dicat Presb. Silentium facite.

Sequentia epistole Jacobi Apostoli ad duodecim tribus.

℞. Deo gratias.

Cap.III.

FRatres. Fructus justicie in pace seminatur facientibus pacem. Unde bella & lites in vobis? Nonne ex concupiscentiis vestris: que militant in membris vestris? Concupiscitis: & non habetis: occiditis & zelatis: & non potestis adipisci. Litigatis & belligeratis: & non habetis: propter quod non postulastis. Petitis: & non accipitis: eo quod male petatis: & in concupiscentiis vestris consummamini. Adulteri: nescitis

quod

quod amicitia hujus mundi : inimica est Dei ? Quicumque ergo voluerit amicus esse seculi hujus : inimicus Dei constituitur. Aut putatis quia inaniter Scriptura dicat : ad invidiam concupiscit spiritus : qui habitat in vobis ? Majorem autem dat gratiam. Propter quod dicit : Deus superbis resistit : humilibus autem dat gratiam. Subditi igitur estote Deo. Resistite autem diabolo : & fugiet a vobis. Appropiate Deo : & appropinquabit vobis. Emundate manus peccatores : & purificate corda : duplices animo miseri estote. Lugete & plorate. Risus vester in luctu convertatur : & gaudium in merore. Humiliamini in conspectu Domini : & exaltabit vos. ℟. Amen.

Lectio sancti Evangelii secundum Johannem. *VI.*

ILlo in tempore. Dominus noster Jesus Christus loquebatur phariseis & turbis dicens. Ecce voluntas ejus : qui misit me patris : ut omne quod dedit mihi : non perdam ex eo : sed resuscitem illud in novissimo die. Hec est enim voluntas patris mei qui misit me : ut omnis qui videt filium & credit in eum : habeat vitam eternam. Et ego resuscitabo eum in novissimo die. Murmurabant ergo Judei de illo : quod dixisset ego sum panis qui de celo descendi : & dicebant. Nonne hic est Jesus filius Joseph : cujus nos novimus patrem & matrem ? Quomodo ergo dicit hic : quia de celo descendi ? Respondit ergo Jesus : & dixit eis. Nolite murmurare in invicem. Nemo potest venire ad me : nisi pater qui misit me traxerit eum. Et ego resuscitabo eum : in novissimo die. Est scriptum in prophetis. Et erunt omnes docibiles Dei. Omnis qui audivit a patre : & didicit : venit ad me. Non quia patrem vidit quisquam : nisi is qui est a Deo : hic vidit patrem. Amen amen dico vobis ; quia qui credit in me : habet vitam eternam.

℟. Amen.

Dicat Presb. Dominus sit semper vobiscum. ℟. Et cum.

Lauda. Laudabo nomen Domini cum cantico : & magnificabo eum in laude.

Preces. Penitentes orate.

Et Sacrificium. Offerte Dño mundum.

Require retro in feria IIII. prime ebdomade. Fol. XCIX.

Missa.

OMnipotenti Deo fratres charissimi : totis sensibus supplicemus : qui superbis resistere : & humilibus dare gratiam repromisit. Ut nos in horum dierum observatione : quos jejuniorum depositus ordo vel traditio dedicavit : humiliatos corpore & contribulatos corde dignanter intendat. & quibus prestitit humiliationis sensum : his augmentet humilitatis obsequium. ℟. Amen.

Alia oratio.

DOmine misericordiarum : & Deus summe perfecteque bonitatis : qui peccatorum propiciationem jejuniis : orationibus : & helemosynis querendam & obtinendam esse monstrasti : respicere dignare ad hanc humilitatis nostre confessionem. Ut qui inclinamur conscientia nostra ; erigamur misericordia tua. ℟. Amen.

Post nomina. Oratio.

INtuere piissime Domine jejunii nostri devotissimam precem : & offensis nostris propiciatus ignosce. Quo & humiliatio abstinentie tibi gloriam deferat : & oblatio hujus sacrificii requiem defunctis impertiat. ℟. Amen.

Ad pacem.

PIissime Deus : arentes jejunio dilectionis vel pacis tue refice incremento. Ut qui tue adoptionis filii sumus : & scandalis careamus : & sincero alterne pacis osculo sociemur. ℟. Amen.

Inlatio.

DIgnum & justum est : nos tibi semper gratias agere : Domine sancte Pater eterne omnipotens Deus : per Jesum Christum Dominum nostrum. Qui est vita pereuntium animarum : refectio abstinentium : salus debilium : & consolatio contritorum. Qui corpora fessa in labore sustentat : qui animas in periculis salvat : & omnium humilium precibus quesite suffragationis remedia subministrat. Per ipsum ergo nos Deus Pater sanctifica : per quem nobis donare dignatus es vitam. Per ipsum apud te sit nostri jejunii parsimonia acceptabilis: qui nos tibi reconciliavit per oblatum sui sacrificii corpus. Ut ligno Crucis sue in hujus mundi procellosa fluctuatione portemur : & ad eum repulsis vitiis : ac repleti virtutibus veniamus. Cui merito omnes Angeli & Archangeli non ces-

cef.

cessant clamare quotidie una voce dicentes.

Dicat Chorus. Sanctus. Sanctus. Sanctus.

Post Sanctus.

VEre Sanctus: vere gloriosus: vere benedictus Dominus noster Jesus Christus filius tuus: qui sanat contritos corde: & merentes erigit sospitate. Qui cor contritum & humiliatum non spernit in nobis. qui per spiritualis parsimonie abstinentiam: & animam salvat: & corpus liberat a ruina. Quia ipse est Deus noster ac redemptor eternus. *Post pridie.*

EMitte Christe Fili Dei de sanctis celis tuis copiam tue benedictionis: quo & jejunium nostre devotionis gratum efficiatur in oculis tuis: & hec libamina benedictione dignificentur virtutis. ℟. Amen.

Ad confractionem panis dicat Presbiter. *Antifona.* Fiat misericordia tua Domine super nos: quemadmodum speravimus in te.

Ad orationem Dominicam.

AD fontem lucis & originem bonitatis: te summe Deus concurrentes: precamur ut arentem jejunio carnem: tue foveas claritatis amore. affectum quoque nobis dona petitionis: exaudi nos de celis: cum ad te proclamaverimus e terris. Pater noster. Humiliate vos benedictioni. Dominus sit semper vobiscum. ℟. Et cum.

Benedictio.

OMnipotens Deus: inediam vestram reficiat miseratione gratuita. ℟. Amen. Respiciatque petitionis vestre clamorem: cum afflicti invocaveritis in tempore. ℟. Amen. Ut ad eum puras semper manus cum cordibus extendatis: a quo vobis dari solacium jejunii litatione deposcitis. ℟. Amen. Per misericordiam ipsius Dei nostri: qui est benedictus & vivit & omnia regit in secula seculorum. ℟. Amen. Dominus sit semper vobiscum. ℟. Et cum.

Hic dicat Chorus. Qui venit ad me non esuriet. *Post com. Oratio.* Reple Domine cor nostrum. *Require in primo Dominico Quadragesime. Fol. XCVIII.*

FERIA SEXTA.

Prophetia.

Lectio libri Sapientie Salomonis. ℟. Deo gratias. *Ca. XVIII.*

FIlii: Omnipotens sermo tuus Domine exiliens de celo a regalibus sedibus: durus debellator in medio exterminii terram prosilivit. Gladius acutus in simulatum imperium tuum portans: & stans replevit omnia morte: & usque ad celum attingebat stans in terram. Tunc continuo visus somniorum malorum turbaverunt illos: & timores supervenerunt insperati. Et alius alibi projectus semivivus: propter quam moriebatur eam demonstrabat mortis. Visiones enim que illos turbaverunt: hec premonebant: ne inscii quare mala patiebantur perirent. Tetigit autem tunc & justos tentatio mortis: & commotio in heremo facta est multitudinis: sed non diu permansit ira tua. Properans enim homo sine querela propugnabit proferens servitutis sue scutum orationem: & per incensum deprecationem allegans. Restitit ire & finem imposuit necessitati: ostendens quoniam tuus est famulus.

℟. Amen.

Lectio libri Exodi.

℟. Deo gratias.

Ca. XIII.

IN illis diebus. Cum dimisisset Pharao populum: non eos duxit Dominus per viam terre Philistiim que vicina est: reputans ne forte peniteret eum: si vidisset adversum se bella consurgere: & reverteretur in Epyptum: sed circumduxit per viam deserti: que est juxta mare rubrum. Et armati ascenderunt filii Israel de terra Egypti. Tulitque Moyses ossa Joseph secum: eo quod adjurasset filios Israel dicens. Cum visitaverit vos Deus: afferte ossa mea hinc vobiscum. Profectique de Socoth: castrametati sunt in Etham: in extremis finibus solitudinis. Dominus autem precedebat eos ad ostendendam viam: per diem in columna nubis: & per noctem in columna ignis: ut dux esset itineris utroque tempore. Nunquam defuit columna nubis per noctem coram populo. *Locutus est Dominus ad Moysen dicens: loquere filiis Israel: *Ca. XII
& dices ad eos. Reversi castrametentur in regione Phiairoth: que est inter Magdalum & mare contra Beelsephon. In conspectu ejus castra ponetis super mare: dicturusque est Pharao super filiis Israel. Coartati sunt in terra: conclusit eos desertum. Et indurabo cor ejus ac persequentur vos: & glo-

& glorificabor in Pharaone : & in omni exercitu ejus ſcientque Egyptii quia ego ſum Dominus. Fecerunt ita. Et nunciatum eſt Regi Egypti quod fugiſſet populus. Immutatumque eſt cor Pharaonis & ſervorum ejus ſuper populum & dixerunt: Quid voluimus facere : ut dimitteremus Iſrael: ne ſerviret nobis? Junxit ergo currum & omnem populum ſuum aſſumpſit ſecum. Tulitque ſexcentos currus electos: & quicquid in Egypto curruum fuit: & duces totius exercitus. Induravitque Dominus cor Pharaonis regis Egypti : & perſecutus eſt filios Iſrael. At illi egreſſi erant in manu excelſa. Cumque perſequerentur Egyptii veſtigia precedentium: repererunt eos in caſtris ſuper mare : omniſque equitatus : & currus Pharaonis : & univerſus exercitus erat in Phiaroth contra Belſephon. Cumque appropinquaſſet Pharao: levantes filii Iſrael oculos viderunt Egyptios poſt ſe: & timuerunt valde. Clamaveruntque ad Dominum & dixerunt ad Moyſen. Forſitan non erant ſepulchra in Egypto : ideo tuliſti nos: ut moreremur in ſolitudine? quid hoc facere voluiſti? ut educeres nos ex Egypto? Nonne iſte eſt ſermo quem loquebamur ad te in Egypto dicentes : recede a nobis ut ſerviamus Egyptiis. Multo enim melius eſt ſervire eis: quam mori in ſolitudine. Et ait Moyſes ad populum. Nolite timere. State & videte magnalia Domini: que facturus eſt hodie. Egyptios enim quos nunc videtis nequaquam ultra videbitis uſque in ſempiternum. Dominus enim pugnabit pro vobis : & vos tacebitis.

℟. Amen.

Dicat Presb. Dominus ſit ſemper vobiſcum.

℟. Et cum.

Tractus. Quis eſt homo ut immaculatus ſit: & ut juſtus appareat. Ecce inter Sanctos nemo immaculatus. & celi non ſunt mundi in conſpectu ejus. ℣. Quanto magis omnis homo qui bibet: quaſi aquas iniquitatum. Memento quod ſicut lutum feceris me : & in pulverem deduces me. ℣. Signaſti quaſi in ſacculo delicta mea : ſed curaſti iniquitatem meam.

Dicat Presb. Silentium facite.

Sequentia epiſtole Jacobi Apoſtoli ad duodecim tribus. ℟. Deo gratias. *Ca. V.*

CHariſſimi. Nolite ingemiſcere in alterutrum: ut non judicemini. Ecce Judex ante januam aſſiſtit. Exemplum accipite fratres : laboris & patientie exitus mali & longanimitatis. Prophetas qui locuti ſunt in nomine Domini: ecce beatificamus qui ſuſtinuerunt. Sufferentiam Job audiſtis: & finem Domini vidiſtis: quam miſericors eſt Dominus & miſerator. Ante omnia autem fratres mei nolite jurare neque per celum neque per terram neque per aliud quodcumque juramentum. Sit autem verbum veſtrum eſt eſt : non non: ut non ſub judicio decidatis. Affligitur aliquis veſtrum: oret equo animo & pſallat. Infirmatur quis ex vobis? inducat presbyteros Eccleſie: & orent ſuper eum ungentes eum oleo in nomine Domini: & oratio fidei ſalvabit infirmum : & allevabit eum Dominus. Etſi in peccatis ſit: dimittentur ei. Confitemini ergo alterutrum peccata veſtra. & orate pro invicem ut ſalvemini. Multum enim prevalet deprecatio juſti aſſidua. Helias homo erat ſimilis nobis paſſibilis: & oratione oravit : ut non plueret ſuper terram. Et non pluit annos tres & menſes ſex. Et rurſum oravit : & celum dedit pluviam & terra fructum ſuum. Fratres mei ſi quis ex vobis erraverit a veritate: & converterit quis eum: ſcire debet quoniam qui converti fecerit peccatorem ab errore vie ſue: ſalvat animam ejus a morte: & cooperit multitudinem peccatorum. ℟. Amen.

Lectio ſancti Evangelii ſecundum Johannem. *Ca. VI.*

ILlo in tempore: Dominus noſter Jeſus Chriſtus loquebatur Phariſeis & turbis dicens. Ego ſum panis vite. Patres veſtri manducaverunt in deſerto manna : & mortui ſunt. Hic eſt panis de celo deſcendens. & ſi quis ex ipſo manducaverit: non morietur. Ego ſum panis vivus qui de celo deſcendi. Qui manducaverit ex hoc pane : vivet in eternum. Et panis quem ego dabo: caro mea eſt pro mundi vita. Litigabant ergo Judei ad invicem dicentes. Quomodo poteſt hic nobis car-

nem suam dare ad manducandum ? Dixit ergo eis Jesus. Amen amen dico vobis. Nisi manducaveritis carnem filii hominis : & biberitis ejus sanguinem : non habebitis vitam in vobis. Qui manducat meam carnem & bibit meum sanguinem : habet vitam eternam : & ego resuscitabo eum in novissimo die. ℟. Amen.

Dicat Presb. Dominum sit semper vobiscum. ℟. Et cum.

Lauda. Laudabo nomen Dei cum cantico : & magnificabo eum in laude.

Preces. Penitentes orate.

Sacrificium. Offerte Domino.

Require retro in IIII. Feria. I. hebdomade folio XCIX.

Missa.

DEum regem omnipotentem catholice legis & religionis auctorem consona fratres oratione poscamus : preces nostras religiosaque jejunia que corde contrito famulantes offerimus : illo quo primum voluit : quove primum docuit amore suscipiat : nos quoque famulos suos ab omni genere peccatorum absolutos & liberos paradiso reddat & celo. ℟. Amen.

Alia oratio.

DEus cui militare consuevit abstinentia corporalis : ut expugnetur nequicia spiritualis : supereminentem nostris cordibus infunde dulcedinem : que beate vite desiderant mansionem. Nulla jejunantibus iracundie repentine amaritudo subripiat : nullaque cogitationum noxiarum conscientia remaneat. Memor esto sacrificii quod offerimus : & concede propicius misericordiam quam rogamus. ℟. Amen.

Post nomina. Oratio.

OFferentium Domine suscipe votum : nostrumque jejunium facito coram te esse acceptum. Quo nostra delens peccata : propicius ita defunctis fidelibus refrigerium prestes : ut beatorum consortio eos sine fine letifices. ℟. Amen.

Ad pacem. Oratio.

FAmilie tue quesumus omnipotens Deus absolve peccata : mentesque purifica. Ut venerabiles jejunii dies congrua devotione repetentes : pacem & misericordiam quam fideliter poscimus : impetrare feliciter mereamur. ℟. Amen.

Inlatio.

DIgnum & justum est : equum vere & salutare est : nos tibi gratias agere omnipotens Pater & Jesu Christo filio tuo Domino nostro. In quo jejunantium fides alitur : spes provehitur : charitas roboratur. Ipse est enim panis vivus & verus qui est & substantia eternitatis : & esca virtutis. Verbum enim tuum est : per quod facta sunt omnia : quia non solum humanarum mentium : sed ipsorum quoque panis est angelorum. Hujus panis alimento Moyses famulus tuus quadraginta diebus ac noctibus legem suscipiens jejunavit : & a carnalibus cibis : ut tue suavitatis capacior esset : abstinuit. De verbo tuo vivens & valens : cujus & dulcedinem bibebat in spiritu : & lucem accipiebat in vultu. Inde nec famem sensit & terrenarum est oblitus escarum : quia illum & glorie tue glorificabat aspectus : & influente Spiritu Sancto sermo pascebat interius. Hunc panem etiam nobis ministrare non desinis : sed ut eum indeficienter esuriamus hortaris. Cujus carne dum pascimur : roboramur : & sanguinem dum potamus : abluimur. Cui merito omnes angeli & archangeli non cessant clamare quotidie ita dicentes. ℟. Sanctus. Sanctus. Sanctus.

Post Sanctus.

VEre Sanctus vere benedictus Dominus noster Jesus Christus filius tuus. qui dono pietatis indulte refovet miseriam carnis nostre : quam affligit desudatio abstinentie interdicte. Ipse est enim a quo & nunc in labore reficimur : & post mercedem repromisse beatitudinis expectamus. Christus Dominus ac redemptor eternus.

Post pridie. Oratio.

OMnipotens Deus Pater qui Filium tuum pro nobis omnibus tradidisti : non parcens illi : ut per illum parceres nobis. Ignosce nostris delictis : & jejunium quod offerimus fiat tibi victima salutaris. Virtus quoque tua de celis descendens quesumus : ut & nos ob perceptionem horum sacramentorum purificet : & hec ipsa libamina que tibi litamus sanctificationis dono perlustret. ℟. *Chorus*. Amen.

Ad

Ad confractionem panis. Antifona. Fiat misericordia tua Domine super nos : sicut speravimus in te.

Ad orationem Dominicam.

MIserere nostri fili David ne decidamus in via : nec laboris subruamur pressura : ne sine fructu perveniamus ad patriam. Ut parsimonie nostre propiciatus ex victimis : exaudias vocem nostre confessionis : cum ad te proclamaverimus è terris. Pater noster.

Dicat Presb. Humiliate vos benedictioni. Dominus sit semper vobiscum.

℟. Et cum.

Benedictio.

JEsus filius Dei qui est panis vivus : inediam vestram donis spiritualibus repleat. ℟. Amen. Mentem consilio salutari premuniat. carnem viciis eluat. votum acceptet. jejuniumque benedicendo sanctificet. ℟. Amen. Ut ejus dono omni actu mereamini esse felices : cui abstinentie defertis humilimas preces. ℟. Amen. Per misericordiam ipsius Dei nostri qui est benedictus & vivit & omnia regit in secula seculorum.

℟. Amen.

Dominus sit semper vobiscum.

℟. Et cum.

Hic dicat Chorus. Qui venit ad me non esuriet.

Oratio. Reple Domine cor nostrum.

Require retro in VI. feria. I. hebdomada Quadragesime. Fol.XCVIII.

IN TERTIO DOMINICO QUADRAGESIME.

Ad Missam.

Lectio libri Proverbiorum Salomonis. ℟. Deo gratias. *XX.*

FIli : suavis est homini panis mendacii : & postea implebitur os ejus calculo. Cogitationes consilii roborantur : & gubernaculis tractanda sunt bella. Et qui revelat mysterium : & ambulat fraudulenter : & qui dilatat labia sua : ne commiscearis. Qui maledicit patri suo & matri : extinguetur lucerna ejus in mediis tenebris. Hereditas ad quam festinatur in principio : in novissimo benedictione carebit. Ne dicas reddam malum pro malo. expecta Dominum & liberabit te. Abhominatio est apud Deum pondus & pondus. statera dolosa non est bona. A Domino diriguntur gressus hominis. Si quis autem hominum intelligere poterit viam suam. Ruina est homini devotare Sanctos : & post vota retractare. Dissipat impios rex sapiens : & incurvat super eos fornicem. Lucerna Domini inspiraculum hominis : qui investigat omnia secreta ventris. Misericordia & veritas custodiunt regem : & roborabitur clementia thronus ejus.

℟. Amen.

Lectio libri Numeri. ℟. Deo gratias. *Ca.XXII.*

IN illis diebus : videns Balaac filius Sephor omnia que fecerat Israel Ammorreo : & quod pertimuissent eum Moabite : & impetum ejus ferre non possent : dixit ad majores natu Madian. Ita delevit hic populus omnes qui in nostris finibus commorantur : quomodo solet bos herbas usque ad radices carpere. Ipse erat eo tempore Rex in Moab. Misit ergo nuncios ad Balaam filium Beor ariolum : qui habitabat super flumen terre filiorum Ammon : ut vocaret eum & diceret. Ecce egressus est populus ex Egypto : qui operuit superficiem terre sedens contra me. Veni igitur & maledic populo huic : quia fortior me est : si quo modo possim percutere eum : & ejicere de terra mea. Novi enim quod benedictus sit cui benedixeris : & maledictus in quem maledicta congesseris. Perrexerunt seniores Moab & majores natu Madian habentes divinationis precium in manibus. Qui cum venissent ad Balaam & narrassent ei omnia verba Balaac ille respondit. Manete hic hac nocte & respondebo quicquid mihi dixerit Dominus. Manentibus illis apud Balaam : venit Deus & ait ad eum. Quid sibi volunt homines isti apud te? Respondit. Balaac filius Sephor Rex Moabitarum misit ad me dicens. Ecce populus qui egressus est de Egypto operuit superficiem terre. Veni & maledic eis si quomodo pugnans possim abigere eum. Dixit Dominus ad Balaam. Noli ire cum

eis neque maledicas populo : quia benedictus est. Qui mane consurgens dixit ad principes. Ite in terram vestram : quia prohibuit me Dominus ire vobiscum. Reversi principes dixerunt Balaac. Noluit Balaam venire nobiscum. Rursum ille multo plures & nobiliores quam ante miserat : misit. Qui cum venissent ad Balaam dixerunt. Sic dicit Balaac filius Sephor. Ne cuncteris venire ad me : paratus sum honorare te : & quicquid volueris dare. Veni & maledic populo isti. Respondit Balaam. Si dederit mihi Balaac plenam domum suam auri & argenti : non potero immutare verbum Domini Dei mei : ut vel plus vel minus loquar. Obsecro ut hic maneatis etiam hac nocte : ut scire queam : quid mihi rursum respondeat Dominus. Venit ergo Dominus ad Balaam nocte & ait illi. Si vocare te venerunt homines isti : surge & vade cum eis. Ita dumtaxat : ut quod tibi precepero facias. Surrexitque Balaam mane & stravit asinam : profectusque est cum eis : & iratus est Dominus. Stetitque Angelus Domini in via contra Balaam qui sedebat asinam : & duos pueros habebat secum. Cernens asina Angelum stantem in via evaginato gladio : avertit se de itinere : & ibat per agrum. Cumque verberasset Balaam asinam & vellet ad semitam reducere : stetit Angelus in angustiis duarum maceriarum quibus vinee cingebantur. Quem videns asina junxit se parieti : & attrivit sedentis pedem. At ille iterum verberabat eam : & nihilominus Angelus ad locum angustum transiens : ubi neque ad dexteram neque ad sinistram poterat deviari : obvius stetit. Cumque vidisset asina stantem angelum : concidit sub pedibus sedentis. Qui iratus vehementius cedebat fuste latera ejus. Aperuit Dominus os asine : & locuta est asina. Quid feci tibi : cur percutis me ecce jam tertio? Respondit Balaam. Quia commeruisti & illusisti mihi : utinam haberem gladium : ut te percuterem. Dixitque asina. Nonne animal tuum sum : cui semper sedere consuevisti usque in presentem diem. Dic quid simile unquam fecerim tibi? At ille ait. Nunquam. Protinus aperuit Dominus oculos Balaam & vidit Angelum stantem in via evaginato gladio : adoravitque eum pronus in terram. Cui Angelus. Cur inquit tertio verberasti asinam tuam? Ego veni ut adversarer tibi : quia perversa est via tua mihique contraria. Et nisi asina declinasset de via dans locum resistenti : te occidissem & illa viveret. Dixit Balaam. Peccavi. Nesciens quod tu stares contra me. Et nunc si displicet tibi ut vadam : revertar. Ait Angelus. Vade cum istis & cave : ne aliud quam precepero tibi loquaris. Fuit igitur cum principibus. Quod cum audisset Balaac egressus est in occursum ejus in oppido Moabitarum : quod situm est in extremis finibus Armon. Dixitque Balaac ad Balaam. Misi nuncios ut vocarent te : cur non statim venisti ad me? An quia mercedem adventui tuo reddere nequeo? Cui ille respondit. Ecce adsum. Numquid loqui potero aliud : nisi quod Deus posuerit in ore meo. Perrexerunt ergo simul & venerunt in urbem que in extremis regni ejus finibus erat. Cumque occidisset Balaac oves & boves : misit ad Balaam & principes qui cum eo erant munera. Mane autem facto duxit eum ad excelsa Baal : & intuitus est extremam partem populi. Dixit Balaam ad Balaac. xxi

Edifica mihi hic septem aras : & para totidem vitulos : ejusdemque numeri arietes. Cumque fecisset juxta sermonem Balaam : imposuerunt simul vitulum & arietem super aram. Dixitque Balaam ad Balaac. Sta paulisper juxta holocaustum tuum : donec vadam si forte occurrerit mihi Dominus : & quodcumque imperaverit : loquar tibi. Cumque abiisset velociter : occurrit ei Deus : locutusque est ad eum Balaam. Septem inquit aras erexi & imposui vitulum & arietem desuper. Dominus autem posuit verbum in ore ejus. Et ait. Revertere ad Balaac : & hec loqueris. Reversus invenit Balaac stantem juxta holocaustum suum : & omnes principes Moabitarum. Assumptaque parabola sua dixit. De Aram adduxit me Balaac Rex Moabitarum de montibus orientis. Veni inquit & maledic Jacob : & propera & detestare Israel. Quomodo maledicam cui non maledixit Deus? qua ratione detester quem Deus non detestatur? De summis silici-

ſilicibus videbo eum : & de collibus conſiderabo illum . Populus ſolus habitavit : & inter gentes non reputabitur . Quis dinumerare poſſit pulverem Jacob : & noſſe numerum ſtirpis Iſrael ? Moriatur anima mea morte juſtorum : & fiant noviſſima mea horum ſimilia .

℟. Amen .

Dicat Presb. Dominus ſit ſemper vobiſcum .

℟. Et cum ſpiritu .

Pſallendo .

Genua mea infirmata ſunt . ℣. Jejunio & caro mea immutata eſt propter miſericordiam . ℣. Et ego factus ſum obprobrium illis : viderunt me & moverunt capita ſua . ℣. Adjuva me Domine Deus meus : & ſalvum me fac in tua miſericordia . ℣. Libera me quia egens ſum & pauper ego : & cor meum conturbatum eſt intra me .

Et hic ſequentes preces dicantur modo ut dictum eſt in primo Dominico Quadrageſime fol. XCIIII.

Preces .

Rogamus te rex ſeculorum Deus ſancte jam miſerere peccavimus tibi . ℣. Audi clamantes pater altiſſime : & que precamur : clemens attribue : exaudi nos Domine . P. Jam miſerere . ℣. Bone Redemptor ſupplices queſumus de toto corde flentes : requirimus adſiſte propicius . P. Jam . ℣. Emitte manum Deus omnipotens : & invocantes potenter protege ex alto piiſſime . P. Jam . ℣. Fertilitatem & pacem tribue : remove bella : & famem cohibe : Redemptor ſanctiſſime . P. Iam . ℣. Indulge lapſis : indulge perditis : dimitte noxia : ablue crimina : acclines tu libera . P. Jam . ℣. Gemitus vide : fletus intellige : extende manum : peccantes redime . P. Jam. ℣. Hanc noſtram Deus hanc pacem ſuſcipe : ſupplicum voces placatus ſuſcipe : & parce piiſſime . P. Rogamus .

Oratio . Exaudi orationem noſtram .

Quere retro in primo Dominico Quadrageſime fol. XCIIII.

Principium epiſtole Petri Apoſtoli .

℟. Deo gratias . *I. capi . primo .*

Petrus Apoſtolus Chriſti Jeſu electis advenis diſperſionis Ponti . Galicie . Cappadocie . Aſie . & Bithynie: ſecundum preſcientiam Dei Patris in ſanctificatione ſpiritus : in obedientiam & aſperſionem ſanguinis Jeſu Chriſti : gratia vobis & pax adimpleatur . Benedictus Deus & Pater Domini noſtri Jeſu Chriſti : qui per magnam miſericordiam ſuam regeneravit nos in ſpem vite eterne : per reſurrectionem a mortuis Jeſu Chriſti . In hereditatem incorruptibilem : & immarceſcibilem conſervatam in celis in vobis : qui in virtute Dei cuſtodimini per fidem in ſalutem paratam revelari in tempore noviſſimo . In quo exultabitis modicum : nunc ſi oportet contriſtari in variis tentationibus . Ut probatio veſtre fidei multo precioſior ſit auro quod per ignem probatur : inveniatur in laudem & gloriam & honorem in revelationem Jeſu Chriſti . Quem cum non videritis : diligitis : in quem nunc quoque non videntes creditis : credentes autem exultatis leticia inenarrabili & glorificata : reportantes finem fidei veſtre ſalutem animarum veſtrarum . De qua ſalute exquiſierunt atque ſcrutati ſunt prophete : qui de futura in vobis gratia Dei prophetaverunt . Scrutantes in quod vel quale tempus ſignificaret : qui in eis erat ſpiritus Chriſti : prenuncians eas que in Chriſto ſunt paſſiones & poſteriores glorias : quibus revelatum eſt : quia non ſibimetipſis : vobis autem miniſtrabant ea que nunciata ſunt vobis : per eos qui evangelizaverunt vobis : Spiritu Sancto miſſo de celo in quem concupiſcunt angeli proſpicere .

℟. Amen .

Lectio ſancti Evangelii ſecundum Joannem . Ca. XI.

Illo in tempore . Erat quidam languens Lazarus a Bethania de caſtello Marie : & Marthe ſororis ejus . Maria autem erat que unxit Jeſum unguento : & exterſit pedes ejus capillis ſuis : cujus frater Lazarus infirmabatur . Miſerunt ergo ſorores ejus ad eum dicentes . Domine : ecce quem amans infirmatur . Audiens autem

Jeſus

Jesus dixit eis. Infirmitas hec non est ad mortem: sed pro gloria Dei: ut glorificetur filius Dei per eum. Diligebat autem Jesus Martham & sororem ejus Mariam & Lazarum. Ut ergo audivit quia infirmatur: tunc quidem mansit in eodem loco duos dies. Deinde post hec dixit discipulis suis. Eamus in Judeam iterum. Dicunt ei discipuli. Rabbi nunc querebant te Judei lapidare: & iterum vadis illuc? Respondit Jesus. Nonne duodecim hore sunt diei. Siquis ambulaverit in diem non offendet: quia lucem hujus mundi videt? Si autem ambulaverit in noctem: offendet quia lux non est in eo. Hec ait & post hec dixit eis. Lazarus amicus noster dormit: sed vado ut a somno suscitem eum. Dixerunt ergo discipuli ejus. Domine si dormit salvus erit. Dixit autem Jesus de morte ejus: illi autem putaverunt quia de dormitione somni diceret. Tunc ergo dixit eis Jesus manifeste. Lazarus mortuus est & gaudeo propter vos: ut credatis quoniam non eram ibi: sed eamus ad eum. Dicit ergo Thomas qui dicitur Didimus ad condiscipulos. eamus & nos: & moriamur cum eo. Venit itaque Jesus & invenit eum quatuor dies jam in monumento habentem. Erat autem Bethania juxta Hierosolymam quasi stadiorum quindecim. Multi autem ex Judeis venerunt ad Martham & Mariam: ut consolarentur eas de fratre suo. Martha ergo ut audivit quod Christus venit: occurrit illi. Maria autem domi sedebat. Dixit ergo Martha ad Jesum. Domine si fuisses hic: frater meus non fuisset mortuus: sed nunc scio: quia quecunque poposceris a Deo: dabit tibi Deus. Dicit illi Jesus. Resurget frater tuus. Dicit illi Martha. Scio quia resurget in resurrectione in novissimo die. Dicit ei Jesus. Ego sum resurrectio & vita. Qui credit in me etiamsi mortuus fuerit vivet. Et omnis qui vivit & credit in me: non morietur in eternum. Credis hoc? Ait illi. Utique Domine: ego credidi: quia tu es Christus filius Dei: qui in hunc mundum venisti. Et cum hec dixisset: abiit & vocavit Mariam sororem suam: silentio dicens. Magister adest: & vocat te: Illa ut audivit: surrexit cito & venit ad eum. Nondum enim venerat Jesus in castellum: sed erat adhuc in illo loco ubi occurrerat ei Martha. Judei ergo qui erant cum ea in domo & consolabantur eam: cum vidissent Mariam quia cito surrexit & exiit: secuti sunt eam dicentes: quia vadit ad monumentum ut ploret ibi. Maria ergo cum venisset ubi erat Jesus videns eum: cecidit ad pedes ejus & dixit ei. Domine: si hic fuisses: non esset mortuus frater meus. Jesus ergo ut vidit eam plorantem: & Judeos qui erant cum ea plorantes: fremuit spiritu & turbavit se ipsum & dixit. Ubi posuistis eum? Dicunt ei. Domine veni & vide. Et lachrimatus est Jesus. Dixerunt ergo Judei. Ecce quomodo amabat eum. Quidam autem dixerunt ex ipsis. Non poterat hic qui aperuit oculos ceci: facere ut hic non moreretur? Jesus ergo rursum fremens in semetipso venit ad monumentum. Erat autem spelunca: & lapis superpositus erat ei. Ait Jesus. Tollite lapidem. Dicit ei Martha soror ejus qui mortuus fuerat. Domine jam fetet: quatriduanus enim est. Dicit ei Jesus. Nonne dixi tibi: quia si credideris videbis gloriam Dei? Tulerunt ergo lapidem. Jesus ergo elevatis oculis sursum dixit. Pater: gratias ago tibi quoniam audisti me. Ego autem sciebam: quia semper me audis. Sed propter populum qui circumstat dixi: ut credant quia tu me misisti. Hec cum dixisset: voce magna exclamavit. Lazare veni foras. Et statim prodiit qui fuerat mortuus ligatus pedes & manus institis: & facies illi sudario erat ligata. Dicit eis Jesus. Solvite eum: & sinite abire. Multi ergo ex Judeis qui venerant ad Mariam & viderunt que fecit: crediderunt in eum: Quidam autem ex ipsis abierunt ad Phariseos: & dixerunt eis: que fecit Jesus. Collegerunt ergo Pontifices & Pharisei concilium & dicebant. Quid faciemus: quia hic homo multa signa facit? Si dimittimus eum sic: omnes credent in eum: & venient Romani & tollent nostrum locum & gentem. Unus autem ex ipsis Cayphas cum esset Pontifex anni illius dixit eis. Vos nescitis quicquam nec cogitatis: quia expedit vobis: ut unus mo-

moriatur homo pro populo : & non tota gens pereat. Hoc autem a semetipso non dixit : sed cum esset Pontifex anni illius prophetavit : quia Jesus moriturus erat pro gente. Et non tantum pro gente : sed ut filios Dei qui erant dispersi congregaret in unum.

℟. Amen.

Dicat Presbiter. Dominus sit semper vobiscum.

℟. Et cum spiritu tuo.

Lauda. Confitebor Domino nimis in ore meo : & in medio multorum laudabo eum.

℣. Quoniam astitit a dextris pauperis : ut salvam faceret a persequentibus animam meam.

Preces. Penitentes orate.

Require retro IIII. feria. I. hebdomade Quadragesime fol. XCIX.

Sacrificium.

SErviamus Domino Deo nostro : & juris nostri sit offerre holocausta & victimas : & pacificas hostias. ℣. Confortamini & estote soliciti : ut custodiatis cuncta que scripta sunt in volumine legis Moysis. P. Et juris.

Missa.

ECce dilectissimi fratres audivimus verba dominice lectionis : avide percipiamus illa in precordiis nostris : quia quedam sunt in ea figuraliter intelligenda pro nobis. Lazarum etenim quem suscitatum a Domino ex mortuis sanctum evangelium recensivit : nos sumus omnes ceno voluptatis & miserie ita sordentes : qui dum peccatis originalibus adgravamur : aliisque quod ipsi pati non volumus : impertimus. Legemque pristinam atque sanctum evangelium contemnendo transcendimus : propria nos voluptate quatriduanos in delicti sepultura dejicimus. Quaternis diebus quodammodo retenti in monumento sub morte quasi quaterna : divinarum legum devicti transgressionē. Quid ergo nobis agendum est dilectissimi fratres: nisi ut credamus in illum qui Martham & Mariam de resurrectione letificavit fraterna? Et ille nos eximet a tumuli dimersione obnoxia : & voce sua ut Lazarum attrahet ad superna. ℟. *Chorus.* Amen.

Alia Oratio.

OPitulare Jesu precibus supplicantium: & fletum lugentium verte in gaudium. Ipsi etenim ad te Domine cum Martha clamamus : ut adsis nobis semper per presentiam deitatis : ne unquam decidamus sub pressura dannationis. Jam solve Christe nostrorum pedum ligamenta facinoris : ut & manus nostre resolute restituant tibi sacrificium laudis : & os nostrum in decantando tibi non obstruatur sudario adversantis.

℟. Amen.

Post nomina. Oratio.

CHriste Jesu qui es resurrectio mortuorum & vita : omnibus nobis subveniat misericordia tua. Et sicut occultis consiliis tuis Lazarum quatriduanum revocasti ad vitam : ita quoque miserationibus consuetis : & vivis morum correctionem attribuas post ruinam : & defunctis eterne mansionis gaudia indefessa.

℟. Amen.

Ad pacem. Oratio.

O Virtus & refugium spei Salvator noster Christe filius Dei vivi : qui veniens ad Lazarum suscitandum spiritu fremis : lachrimas producis : in temetipso turbaris : da nobis ut ad evadendos laqueos perniciose deceptionis fremitum det in nobis spiritus tue dulcedinis. Lachrimemus in nobis : & effectum a te optabiliter capiamus. Turbemur quoque a te pro te : & ita nos in compunctionis & pacis unione connecte : ut per eam pacem quam tu es : videamus te in gloria : veniamus ad premia repromissa : & laudemus cum Lazaro majestatem tuam. ℟. Amen.

Inlatio.

DIgnum & justum est: nos tibi semper gratias agere Domine sancte Pater eterne omnipotens Deus per Jesum Christum filium tuum Dominum nostrum. Ille etenim discipulos ut per diem ambularent instituit : ac duodenarias horas esse diei sub sacramento predixit. Vere illum credimus esse diem in quo inluminate sunt hore. Nam cum dies noster Jesus Christus ortus est in mundum per susceptam humanitatem : ex tunc ceperunt hore idest dies suo Domino nostro aptius coherere. Et inluminate sunt hore ab increata filii luce. Ob hoc Jesu bone per te qui dies & lucifer verus es : introire ad patrem querimus : non nos patiaris offendere : sed fac nos coram

Patre

Patre tuo sicut promisisti eterne vite pascua invenire. Ut aperiens nobis omnibus januam veniendi ad te: videamus faciem tuam in eterna exultatione: & cantemus tibi cum omni militia angelorum canticum redemptionis nostre proclamantes atque dicentes.

℟. Sanctus. Sanctus. Sanctus.

Post Sanctus.

VEre benedictus & gloriosus Dominus noster Jesus Christus filius tuus. Cujus nos gratia liberavit a pondere legis: & fecit filios sue esse adoptionis. Qui ad suscitandum veniens Lazarum: tollite lapidem clamat: ut pressura auferretur ab eo dannationis: quem jam fetidum reddiderat horrenda actio sepulchralis. Tollite ab eo ait Jesus pondus legis: quod eum deprimit in morte: ut succurrat illi gratia vocis mee. Gratia quippe Dei est: cum vocem ejus audivimus: ut cum Lazaro rectis Jesum gressibus adsequamur. Quia ipse est Deus Dominus ac redemptor eternus.

Post pridie. Oratio.

DOmine Jesu unigenite filius Dei Patris: qui Lazarum resuscitaturus elevatis sursum oculis Patri tuo gratias agis: presta nobis famulis tuis: ut eo fremitu spiritus quo illum suscitasti ad vitam: ea quoque modificatione digneris hec oblata sanctificare libamina. Ut percipientes gratiam corporis & sanguinis tui in visceribus nostris: habeamus partem tecum in seculis sempiternis. ℟. Amen.

Ad confractionem panis Antifona. Fiat misericordia tua Domine super nos sicut speravimus in te.

Ad orationem Dominicam.

O Jesu bone amabilis & ammirabilis auctor accipe sacrificium servorum tuorum. Et qui prestitisti Lazaro: ut audiens vocem tuam: surgeret e sepulchro: presta nobis ut te auditu capientes interno: resurgamus per gratiam a proprio sceleris nostri profundo. Quo vocem pie orationis qua nos te exorare docuisti in terris: sicut eam nunc coram te fiducialiter premiserimus: ita quoque effectum ipsius petitionis a te percepisse nos gratulemur e terris. Pater noster.

Dicat Presb. Humiliate vos benedictioni. Dominus sit semper vobiscum. ℟. Et cum.

Benedictio.

JEsus Christus filius Dei qui mortuum Lazarum vite reddidit pristine: ipse vos nove vite sanctificatione perlustret. ℟. Amen. Et qui illum solutis manuum ac pedum nexibus abire precepit: ipse vestrorum compedum resoluto ligamine: rectis vos semper semitis faciat ambulare. ℟. Amen. Quique pro tante rei miraculis manifestam fecit populis gloriam suam: ipse vos introducat ad gaudia sempiterna. ℟. Amen. Per misericordiam ipsius Dei &c. Dominus sit semper vobiscum. ℟. Et cum.

Ad accedendum.

HIc est panis de celo descendens: siquis ex ipso manducaverit: non morietur: sed habebit vitam eternam: & ego suscitabo eum novissimo die. Siquis sitit veniat ad me: & bibat. Qui credit in me flumina de ventre ejus fluent aque vive. ℣. Sic dilexit Deus mundum: ut filium suum daret pro mundo: ut omnis qui credidit in eum non pereat. P. Sed habebit. ℣. Gloria & honor Patri & filio & Spiritui Sancto in secula seculorum Amen. P. Sed habebit.

Communio. Repletum est gaudium.

Oratio. Reple Domine cor nostrum.

Require retro in I. Dominico Quadragesime. Fol. XCVIII.

FERIA QUARTA.

Ad Missam.

Proverbiorum Salomonis. ℟. Deo gratias. *Cap. XXI.*

FIli. Civitatem fortium ascendet sapiens: & destruet robur fiducia ejus. Qui custodit os suum & linguam suam: custodit ab angustiis animam suam. Superbus & arrogans vocatur indoctus: qui in ira operatur superbiam. Desideria occidunt pigrum: noluerunt enim quicquam manus ejus operari. Tota die concupiscit & desiderat: qui autem justus est: tribuit & non cessabit. Hostie impiorum abhominabiles: quia offeruntur ex scelere. Testis mendax peribit: vir obediens loquetur victoriam. Vir impius procaciter affirmat vultum suum: qui autem rectus est: corrigit viam suam. Non est sapientia: non est prudentia: non est consilium contra Dominum. Equus paratur ad diem belli: Dominus autem salutem tribuat. ℟. Amen.

Prin:

Principium libri Judicum. ℞. Deo gratias. *Ca.I.*

IN illis diebus: post mortem Josue consuluerunt filii Israel Dominum dicentes. Quis ascendet ante nos contra Chananeum: & erit dux belli? Dixitque Dominus. Judas ascendet. Ecce tradidi terram in manu ejus. Et ait Judas Symeoni fratri suo. Ascende mecum in sorte mea: & pugna contra Chananeum: & ego pergam tecum in sorte tua. Et abiit cum eo Symeon. Ascenditque Judas & tradidit Dominus Chananeum ac Ferezeum in manus eorum: & percusserunt in Bezech decem millia virorum. Inveneruntque Adonibezech & in Bezech: & pugnaverunt contra eum: ac percusserunt Chananeum & Ferezeum. Fugit autem Adonibezech quem persecuti comprehenderunt: cesis summitatibus manuum ejus ac pedum. Dixitque Adonibezech: septuaginta reges amputatis manuum ac pedum summitatibus colligebant sub mensa mea ciborum reliquias. Sicut feci: ita reddidit mihi Dominus. Adduxeruntque eum in Hierusalem: & ibi mortuus est. Oppugnantes ergo filii Juda Hierusalem: ceperunt eam & percusserunt in ore gladii: tradentes cunctam incendio civitatem. Et postea descendentes pugnaverunt contra Chananeum: qui habitabat in montanis: & ad meridiem in campestribus. Pergensque Judas contra Chananeum qui habitabat in Hebron: cui nomen fuit antiquitus Chariatharbe: & percussit Sesai & Hayman & Tholmai. atque inde profectus abiit ad habitatores Dabir: cujus nomen vetus erat Cariatsepher: id est civitas litterarum. Dixitque Caleph. Qui percusserit Cariathsepher & vastaverit eam: dabo ei Axam filiam meam uxorem. Cumque cepisset eam Othoniel filius Cene frater Caleph minor: dedit ei Axam filiam suam conjugem. Quam pergentem in itinere monuit vir suus ut peteret a patre suo agrum. Que cum suspirasset sedens in asino: dicit ei Caleph. Quid habes? At illa respondit. Da mihi benedictionem: quia terram arentem dedisti mihi: da & irriguam aquis. Dedit ergo Caleph irriguum superius & irriguum inferius. Filii autem Cinei cognati Moysi ascenderunt de civitate palmarum cum filiis Juda in desertum sortis ejus: quod est ad meridiem Arach: & habitaverunt cum eo. Abiit autem Judas cum Symeone fratre suo: & percusserunt simul Chananeum: qui habitabat in Sephat: & interfecerunt eum. Vocatumque est nomen urbis Orma: id est anathema. Cepitque Judas Gazam cum finibus suis & Adascalonem atque Accaron cum terminis suis. Fuitque Dominus cum Juda & montana possedit: nec poterat delere habitatores vallis: quia falcatis curribus abundabant. Dederuntque Caleph Hebron: sicut dixerat Moyses. Qui delevit ex ea tres filios Enach. Jebuseum autem habitatorem Hierusalem non deleverunt filii Beniamin. Habitavitque Jebuseus cum filiis Beniamin in Hierusalem usque in presentem diem. Domus quoque Joseph ascendit in Bethel: fuitque Dominus cum eis. Nam cum obsiderent urbem: que prius Luza vocabatur: viderunt hominem egredientem de civitate: dixeruntque ad eum. Ostende nobis introitum civitatis: & faciemus in te misericordiam. Qui cum ostendisset eis: percusserunt urbem in ore gladii. Hominem autem illum & omnem cognationem ejus dimiserunt. Qui dimissus abiit in terram Ethim: & edificavit ibi civitatem. Vocavitque eam Luzam que appellatur usque in presentem diem. ℞. Amen.

Dicat Presbit. Dominus sit semper vobiscum. ℞. Et cum.

Tractus.

PEccavi: quid faciam o custos hominum: quare me posuisti contrarium tibi: & factus sum mihimetipsi gravis. ℣. Cur non tollis peccatum meum: & quare non aufers iniquitatem meam: ecce nunc in pulvere dormiam: & si mane me quesieris non subsistam. ℣. Parce ergo mihi: nihil enim sunt dies mei.

Dicat Presbit. Silentium facite.

Sequentia Epistole Petri Apostoli.
℞. Deo gratias. *I. Ca.II.*

CHarissimi: eratis sicut oves errantes: sed conversi estis nunc ad pastorem: & episcopum animarum vestrarum. Simi- C.III.
liter & mulieres subdite sint viris suis. Ut siqui non credunt in verbo: per mulierum conversationem sine verbo lucrificentur. Considerantes in timore castam ve-

Inlatio.

DIgnum & justum est nos tibi gratias agere Domine sancte Pater eterne omnipotens Deus. Qui paras adinventiones tuas sapienter: & disponis omnia suaviter. Qui ascendisti super occasum: Dominus nomen est tibi. Tu panis es vivus & verus: qui descendisti de celo: ut dares escam esurientibus: imo ut ipse esses esca viventium. Qui es nobis in pane: quo corda firmantur: ut in virtute panis hujus per hos dicatos nomini tuo dies: sine impedimento carnis & sanguinis jejunare valeamus: te ipsum panem habentes. Qui pauperes tuos celestibus saturas panibus: qui Moysi & Helie per quadraginta dies jejunia continuantibus: quadragenum numerum dedicasti. Deinde etiam ipse jejunans eundem nobis dierum numerum jejunii solennitate signasti. Ut quod ipse in nostri corporis infirmitate pro nobis jugiter in quadraginta diebus vel noctibus implesti: nos vel minutatim eundem numerum dierum adimplentes: calculi distributa observantia vespertinis semper orationibus terminemus: te nos adjuvante atque salvante. Cui merito omnes angeli & archangeli non cessant clamare quotidie una voce dicentes. ℟. Sanctus. Sanctus. Sanctus.

Post Sanctus.

VEre sanctus: vere in altissimis gloriosus. Cujus melior est misericordia super vitam: qui dives est in misericordia. Ille etenim jejunis visceribus spiritualis alimenti epulum donat: & animabus vitio abstinentibus: gratie celestis donaria subministrat. Christus Dominus ac redemptor eternus.

Post pridie. Oratio.

SAnctifica Domine quod per manus nostras tibi cum abstinentie contritione litamus: ut benedictionis tue foveamur ex donis: qui majestati tue cum jejunii contritione offerimus hoc sacrificium laudis. ℟. Amen.

Ad confractionem panis. Antifona. Fiat misericordia tua Domine super nos: sicut speravimus in te.

Ad orationem Dominicam.

DEus qui nos spe repromisse beatitudinis foves: & panem illum celorum e sedibus porrectum: nostre abstinentie hereditati impartis: atque concedis: tu pius nobis & in presenti j junii e rumna consolationem tribue: & orantibus atque clamantibus ad te verba doctrine tue: patule pietatis accommoda aurem. Pater noster.

Dicat Presb. Humiliate vos benedictioni. Dominus sit semper vobiscum. ℟. Et cum spiritu tuo.

Benedictio.

JEsus Salvator ac Dominus noster emundet vos per abstinentie puritatem ab omni delicti contagione. ℟. Amen. Quique est vestrarum redemptio animarum: sit remuneratio vestrorum jejuniorum. ℟. Amen. Ut ab eo donetur vobis eterna gloria: a quo sanctificari vultis per abstinentiam. ℟. Amen. Per misericordiam ipsius Dei nostri qui est benedictus: & vivit & omnia regit in secula seculorum. ℟. Amen. Dominus sit semper vobiscum. ℟. Et cum.

Hic dicat Chorus. Qui venit ad me.

Com. Repletum est cor nostrum.

Oratio. Reple Domine cor nostrum.

Quere retro in I. Dominico Quadragesime. Fol. XCVIII.

SEXTA FERIA.

Ad Missam.

Ecclesiasticum Salomonis.

℟. Deo gratias. *Ca. VIIII.*

FIli. Non zeles mulierem sinus tui: ne ostendat super te maliciam doctrine nequam. Non des mulieri potestatem anime tue: ne ingrediatur in virtute tua: & confundaris. Ne respicias mulierem multivolam: ne forte incidas in laqueis ejus. Averte faciem tuam a muliere composita: & non circum inspicias speciem alienam. Propter speciem mulieris multi perierunt: & ex hoc concupiscentia quasi ignis exardescit. Omnis mulier que est fornicaria: quasi stercus in via computatur. Speciem mulieris aliene multi admirati: reprobi facti sunt: colloquium enim illius quasi ignis exardescit. Cum aliena muliere non sedeas omnino: nec adcubes cum ea super cubitum. Et non alterceris cum ea in vino: ne forte declinet cor tuum in illa & sanguine tuo labores in perditionem. Non te pretereat narratio seniorum: ipsi enim didicerunt a patribus suis quoniam ab ipsis disces doctrine intellectum. ℟. Amen.

Lectio libri Judicum .

℟. Deo gratias .

Ca. XVI.

IN illis diebus . Abiit Samson in Gazam . Et vidit ibi meretricem mulierem : ingressusque est ad eam . Quod cum audissent Philistiim & percrebuisset apud eos intrasse Samson urbem : circumdederunt eum : & positis in porta civitatis custodibus : & ibi tota nocte cum silentio prestolantes : ut facto mane exeuntem occiderent . Dormivit autem Samson usque ad noctis medium . Et inde consurgens apprehendit ambas porte fores cum postibus suis & sera . Impositisque humeris portavit ad verticem montis qui respicit Hebron . Post hec amabat mulierem que habitabat in valle Sorech : & vocabatur Dalida . Veneruntque ad eam principes Philistinorum atque dixerunt . Decipe eum & disce ab illo : in quo tantam habeat fortitudinem : & quomodo eum superare valeamus : & vinctum affligere . Quod si feceris dabimus tibi mercedem singuli mille centum argenteos . Locuta est ergo Dalida ad Samson . Dic mihi obsecro : in quo sit tua maxima fortitudo : & quid sit quo ligatus erumpere nequeas . Cui respondit Samson . Si septem nervis funibus : necdum siccis & adhuc humentibus ligatus fuero : infirmus ero ut ceteri homines . Attuleruntque ad eam Satrape Philistinorum septem funes ut dixerat. Quibus vinxit eum : latentibus apud se insidiis in cubiculo finem rei expectantibus . Clamavitque ad eum : Philistiim super te Samson . Qui rupit vincula : quomodo si erumpat quis filum de stuppa : & tortum putamine cum odore ignis acceperit . Et non est cognitum in quo esset fortitudo ejus . Dixitque ad eum Dalida . Ecce inlusisti mihi : & falsum locutus es . Statim nunc indica mihi : quo ligari debeas . Cui ille respondit . Si ligatus fuero novis funibus : qui nunquam fuerunt in opere : infirmus ero : & aliorum hominum similis . Quibus rursum Dalida vinxit eum & clamavit . Philistiim super te Samson : in cubiculo insidiis preparatis . Qui ita rupit vincula quasi fila telarum . Dixitque Dalida rursum ad eum . Usquequo decipis me : & falsum loqueris ? Ostende de quo vinciri debeas : Si inquit septem crines capitis mei cum licio plexueris ; & clavum his circum ligatum terre fixeris infirmus ero . Quod cum fecisset Dalida dixit ad eum . Philistiim super te Samson . Qui consurgens de somno extraxit clavum cum crinibus & licio . Dixitque ad eum Dalida . Quomodo dicis quod amas me : cum animus tuus non sit mecum ? Per tres vices mentitus es mihi : & noluisti dicere in quo sit tua maxima fortitudo . Cumque molesta ei esset : & per multos dies jugiter adhereret : spacium ad quietem non tribuens : defecit anima ejus : & ad mortem usque lassata est . Tunc aperiens veritatem rei dixit ad eam . Ferrum nunquam ascendit super caput meum : quia Nazareus idest consecratus sum de utero matris mee . Si rasum fuerit caput meum recedet a me fortitudo mea : & deficiam : eroque ut ceteri homines . Videns illa quod confessus ei esset omnem animam suam : misit ad principes Philistinorum atque mandavit . Ascendite adhuc semel : quia nunc mihi aperuit cor suum . Qui ascenderunt adsumpta pecunia quam promiserant . At illa dormire fecit eum super genua sua : & in sinu suo reclinare caput . Vocavitque tonsorem : & rasit septem crines ejus : & cepit abigere eum & a se repellere . Statim enim ab eo fortitudo discessit . Dixitque . Philistiim super se Samson . Qui de somno consurgens dixit in animo suo . Egrediar sicut antea feci : & me excutiam : nesciens quod Dominus recessisset ab eo . Quem cum apprehendissent Philistiim statim eruerunt oculos ejus : & adduxerunt eum in Gazam vinctum catenis : & clausum in carcere molere fecerunt . Jamque capilli ejus renasci ceperant : & principes Philistinorum convenerunt in unum : ut immolarent hostias magnificas Dagon Deo suo : & epularentur dicentes . Tradidit Dominus inimicum nostrum Samson in manus nostras . Quod etiam populus videns : laudabant Deum suum eademque dicebant . Tradidit Deus noster in manus nostras adversarium : qui delevit terram nostram : & occidit plurimos . Letantesque per convivia sumptis jam epulis preceperunt : ut vocarent Samson : ut ante eos luderet . Qui adductus de carcere ludebat

debat ante eos. Feceruntque eum ſtare inter duas columnas. Qui dixit puero: dimitte me ut tangam columnas quibus omnis imminet domus: ut recliner ſuper eas & paululum requieſcam. Domus autem plena erat virorum ac mulierum: & erant ibi omnes principes Philiſtinorum: ac de tecto & ſolario circiter tria millia utriuſque ſexus: ſpectabant ludentem Samſon. At ille invocato Domino ait: Domine Deus memento mei: & redde mihi nunc priſtinam fortitudinem Deus meus ut ulciſcar me de hoſtibus meis. Et pro amiſſione duorum luminum: unam ultionem recipiam. Et apprehendens ambas columnas: quibus imminebat domus alteramque earum dextera & alteram leva tenens ait. Moriatur anima mea cum Philiſtiim. Concuſſiſque fortiter columnis: cecidit domus ſuper omnes principes & ceteram multitudinem que ibi erat. Multoque plures interfecit moriens: quam antea vivus occiderat. Deſcendentes autem fratres ejus: & univerſa cognatio tulerunt corpus ejus & ſepelierunt in terra ſua in Aſthaol in ſepulchro patris ſui Manue. Judicavitque Iſrael viginti annis. ℟. Amen.

Dicat Presb. Dominus ſit ſemper vobiſcum.

℟. Et cum ſpiritu tuo.

Tractus.

AUdite obſecro omnes: & videte dolorem meum quia iratus eſt ſuper me Deus propter multitudinem iniquitatis mee. ℣. Complevit furorem ſuum in me & effudit iram indignationis ſue: & oppreſſit me amaritudine. ℣. Sed & cum clamavero ad eum: excluſit orationem meam.

Dicat Presb. Silentium facite.

Sequentia Epiſtole Petri Apoſtoli. ℟. Deo gratias. *I. Cap. V.*

CHariſſimi ſubditi eſtote ſenioribus. Omnes autem invicem humilitatem inſinuate: quia Deus ſuperbis reſiſtit: humilibus autem dat gratiam. Humiliamini igitur ſub potenti Dei manu: ut vos exaltet in tempore viſitationis ſue: omnem ſolicitudinem veſtram projicientes in eum: quoniam ipſi cura eſt de vobis. Sobrii eſtote. Vigilate: quia adverſarius veſter Diabolus tanquam leo rugiens circuit querens quem devoret: cui reſiſtite fortes in fide: nihil verentes. Scientes eandem paſſionem ei qui in mundo eſt veſtre fraternitati fieri. Deus autem omnis gratie qui vocavit vos in eternam ſuam gloriam in Chriſto Jeſu modicum paſſus: ipſe perficiet. Confirmabit: ſolidabit: ipſi imperium in ſecula ſeculorum.

℟. Amen.

Lectio Sancti Evangelii ſecundum Joannem. ℟. Deo gratias. *Cap. VIII.*

ILlo in tempore. Dominus noſter Jeſus Chriſtus venit in templum: & omnis populus venit ad eum. Et ſedens docebat eos. Adducunt autem ſcribe & phariſei mulierem in adulterio deprehenſam: & ſtatuerunt eam in medio: & dixerunt ei. Magiſter hec mulier modo deprehenſa eſt in adulterio. In lege autem Moyſes mandavit nobis hujuſmodi lapidare: tu ergo quid dicis? Hec autem dicebant tentantes eum: ut poſſent accuſare eum. Jeſus autem inclinans ſe deorſum: digito ſcribebat in terra. Cum autem perſeverarent interrogantes eum: erexit ſe & dixit eis. Qui ſine peccato eſt veſtrum: primus in illam lapidem mittat. Et iterum ſe inclinans ſcribebat in terra. Audientes autem unus poſt unum exibant incipientes a ſenioribus: & remanſit ſolus: & mulier in medio ſtans. Erigens autem ſe Jeſus dixit ei. Mulier: ubi ſunt qui te accuſabant? Nemo te condemnavit. Que dixit. Nemo Domine. Dixit autem Jeſus. Nec ego te condemnabo. Vade & amplius jam noli peccare.

℟. Amen.

Dicat Presbiter. Dominus ſit ſemper vobiſcum.

℟. Et cum ſpiritu tuo.

Lauda. Confitebor Domino nimis in ore meo: in medio multorum laudabo eum.

Preces. Penitentes.

Sacrificium. Offerte Domino.

Quere in IV. feria I. hebdomade Quadrageſime fol. XCIX.

Miſſa.

UNgentes oleo miſericordie caput cordis interni fratres chariſſimi: & mentis faciem ſpiritualis: atque nitore mundantes acceptabile Deo ſacrificium pre-

precepti evangelici memores offeramus: non vultu sed corde contrito: non hominibus appareamus jejunantes: sed Domino: nec ipocritarum more faciem nostram tristis squalor exterminet: sed cum tribulato corde exultatio pura letificet. Ut intrinsecus humiles: & extrinsecus hilares jejunium quale ipse Dominus precepit impleamus. ℞. Amen.

Alia Oratio.

OMnipotens sempiterne Deus: qui nos humilitatis formam exemplis unigeniti sui docuisti: ut quod ille jejuniorum continuatione complevit: nos per dierum partes & intervalla virium imitemur. Da quesumus nostre fragilitati firmitatem: da infirmis conatibus effectum. Ut exclusis cogitationum carnalium suadellis: placabile tibi contriti cordis holocaustum in odorem suavitatis valeamus offerre. ℞. Amen.

Post nomina.

DEus qui sanare omnibus modis peccata populi tui cupiens: observantiam jejuniorum sanitatem jejunantium esse dixisti. Da ut jejunium nostrum sit & salvatio animarum: & humiliatio corporum: & veniam obtineat omnium delictorum. Atque ita exhomologesis hec populo tuo prosit: ut pro universe Ecclesie membris & pro totius mundi corpore tibi supplicantes exaudiamur. Ac dum pro omnibus preces effundimus: salutem viventium: & requiem defunctorum impetrare facilius mereamur. ℞. Amen.

Ad pacem. Oratio.

DA nobis quesumus omnipotens Deus: jejuniorum magnifica sacramenta: & dignis semper tractare mysteriis: & puris pacificisque precordiis celebrare.
℞. Amen.

Inlatio.

DIgnum & justum est nos tibi gratias agere Domine sancte Pater eterne omnipotens Deus: per Jesum Christum filium tuum Dominum nostrum. Qui est veritas. Vita. Principium. Verbum. Sapientia. Plenitudo. Innocentia. Charitas. Lux. Ex assumpto dilectus: in proprio gloriosus. Exemplum patientie. Conditor discipline. Esuriens non fame umbratili: sed humani necessitate jejunii: ubi certa ad desiderium panis ambitione tentantem substantia deitatis invenit: & cum nihil falsum fictumve perpatuit: fallenti facta est veritas ipsa confusio. Ipse esurientium cibus esuriit: ipse inanes animas satiabit in sua eternitate perennis: & pro nostra immortalitate mortalis. Cui merito omnes angeli & archangeli non cessant clamare quotidie una voce dicentes.
℞. Sanctus. Sanctus. Sanctus.

Post Sanctus.

VEre sanctus: vere benedictus Dominus noster Jesus Christus filius tuus. Qui nobis precepta salutaris abstinentie dedit: per quem adjuncta oratione: & incursus demonum pelleremus: & emundati a vitiis in sanctitate & justicia serviremus. Ipsi Domino Redemptorique nostro.

Post pridie. Oratio.

DEscendat Domine de sedibus tuis benedictio tua: qua & nostri jejunii oblatio sanctificetur: & te hec libamina benedicente a nobis sanctificata sumantur.
℞. Amen:

Ad confractionem panis Antif. Fiat misericordia tua Domine super nos: sicut speravimus in te.

Ad orationem Dominicam.

EXaudi Domine vocem precis nostre: & hujus jejunii nostri litationem propicius acceptare dignare. Quo semper te propicium habeamus: cum te patrem piissimum invocaverimus: ita dicentes. Pater noster.

Dicat Presb. Humiliate vos benedictioni. Dominus sit semper vobiscum.
℞. Et cum.

Benedictio.

OMnipotentis Domini vos gratia protegat: famemque vestram spiritali cibo reficiat. ℞. Amen. Sitim quoque vestram justicie fluminibus inriget: atque novum dulcedinis sue animis vestris infundat saporem. ℞. Amen. Ut tam carne contriti: quam spiritu vivificati: ab eo mereamini celesti dono repleri. ℞. Amen. Per misericordiam ipsius Dei nostri &c. Dominus sit semper vobiscum. ℞. Et cum.

Ad accedentes. Qui venit ad me.

Communio. Repletum est gaudium nostrum.

Oratio. Reple Domine cor nostrum.

Quere retro in I. Dominico Quadrages. folio XCVIII.

IN

IN IIII. DOMINICO QVADRAGESIME

Mediante die Festo.

Ad Missam.

Ecclesiasticum Salomonis. ℟. Deo gratias. *Ca.XIV.*

FIli. Si habes benefac: & Deo bonas oblationes offer. Memor esto quoniam mors non tardat: & testamentum inferorum jam demonstratum est tibi. Testamentum enim hujus mundi mortem operatur. Ante mortem benefac amico tuo: & secundum vires tuas extendens da pauperi. Non defrauderis in die bona: & particula boni doni non te pretereat. Nonne aliis relinques dolores & labores tuos. In divisione sortis: da & accipe: & justifica animam tuam: ante obitum tuum operare justiciam: quoniam non est apud inferos invenire cibum. Omnis caro sicut fenum veterascit: & sicut folium fructificans in arbore viridi. Alia generat: & alia decidit. Sic generatio carnis & sanguinis. Alia finitur: & alia nascitur. Omne opus corruptibile in fine deficiet: & qui illud operatur ibit cum ipso. Et omne opus electum justificabitur: & qui operatur illud justificabitur. ℟. Amen.

Lectio libri Samuelis prophete. ℟. Deo gratias. *Cap.I.*

FUit vir unus de Ramathaim Sophim de monte Effraym: & nomen ejus Helcana filius Hieroboam filii Heliu filii Thau filii Suph Bufratheus: & habuit duas uxores. Nomen uni Anna: & nomen secunde Fenenna. Fueruntque Fenenne filii: Anne autem non erant liberi. Et ascendebat vir ille de civitate sua statutis diebus: ut adoraret & sacrificaret Domino exercituum in Silo. Erant ibi autem duo filii Heli: Ofni & Finees Sacerdotes Domini. Venit ergo dies ut immolaret Helcana. Deditque Fenenne uxori sue & cunctis filiis ejus & filiabus partes. Anne autem dedit partem unam tristis quia Annam diligebat. Dominus autem concluserat vulvam ejus. Affligebat quoque eam emula ejus: & vehementer angebat. In tantum ut exprobraret: quod conclusisset Dominus vulvam ejus. Sicque faciebat per singulos annos. Cum redeunte tempore ascenderent templum Domini: & sic provocabat eam. Porro illa flebat & non capiebat cibum. Dixit ergo ei Helcana vir suus. Anna cur fles: & quare non comedis: & quamobrem affligitur cor tuum? Numquid non ego melior sum tibi: quam decem filii? Surrexit autem Anna postquam comederat in Silo & biberat: & Heli Sacerdote sedente super sellam ante postes templi Domini. Cum esset amaro animo: oravit Domino flens largiter: & votum vovit dicens. Domine exercituum si respiciens videris afflictionem famule tue: & recordatus mei fueris nec oblitus ancille tue: dederisque serve tue sexum virilem: dabo eum Domino omnes dies vite ejus: & novacula non ascendet super caput ejus. Factum est ergo cum illa multiplicaret preces coram Domino: & Heli observaret os ejus. Porro Anna loquebatur in corde suo: tantumque labia illius movebantur: & vox penitus non audiebatur. Estimavit igitur eam Heli temulentam: dixitque ei. Usquequo ebria eris? Digere paulisper vinum quo mades. Respondens Anna: Nequaquam Domine mi inquit: nam mulier infelix ego sum. Vinum & omne quod inebriari potest: non bibi: sed effudi animam meam in conspectu Domini. Ne putes ancillam tuam: quasi unam de filiabus Belial: quia ex multitudine doloris & meroris mei locuta sum usque in presens. Tunc Heli ait ei. Vade in pace: Dominus Deus Israel det tibi petitionem quam rogasti eum. Et illa dixit. Utinam inveniat ancilla tua gratiam in oculis tuis. Et abiit mulier in viam suam: & comedit: vultusque ejus non sunt amplius in diversa mutati. Et surrexerunt mane: & adoraverunt coram Domino. Reversique sunt & venerunt in domum suam in Ramatha. Cognovit autem Helcana Annam uxorem suam: & recordatus est ejus Dominus. Et factum est post circulum dierum concepit Anna: & peperit filium: vocavitque nomen ejus Samuel: eo quod a Domino postulasset eam. ℟. Amen.

Dicat Presb. Dominus sit semper vobiscum. ℟. Et cum.

Psallendo.

TU es patientia mea Domine spes mea a juventute mea. ℣. Deus quis similis tibi? quia ostendisti mihi tribulationes multas & malas: & conversus consolatus es me. P. Domine. ℣. Qui custodiebant animam meam: consiliati sunt in unum dicentes:

tes : persequimini & comprehendite eum : quia non est qui liberet eum. Deus meus ne elonges a me. P. Domine. ℣. Quia firmamentum meum & refugium meum es tu : Deus meus eripe me de manu contra legem agentis & iniqui : quia tu es patientia mea. P. Domine.

Hic dicat Presb. preces sequentes modo ut supra scriptum est in I. Dominico Quadragesime fol. XCIIII.

VIde Domine humilitatem meam : quia erectus est inimicus. P. Miserere pater juste : & omnibus indulgentiam dona. ℣. A patre missus veni perditos requirere & hoste captivatos sanguine redimere : plebs dira abjecit me. P. Miserere. ℣. Predictus a prophetis : natus sum ex virgine : adsumpsi formam servi dispersos colligere: venantes ceperunt me. P. Miserere. ℣. Mihi pro bonis mala reddita sunt plurima : adversum me dederunt iniqua consilia venditum pecunia. P. Miserere. ℣. Spineam coronam posuerunt capiti : sputis sordidato : inluserunt impii afflictum crudeliter. P. Miserere. ℣. Cum noxiis latronibus suspensum patibulo : amaro cibo pastum: & acerbo poculo traditum supplicio. P. Miserere. ℣. Quos veni liberare : hi accusaverunt me : flagellis verberatum cruci affixerunt me : lancea percusserunt me. P. Miserere. ℣. Qui impio latroni dimisisti scelera : tu solve vincula nostra & relaxa crimina : salva nos cruce tua. P. Miserere. ℣. Traditus sum sepulchro : confregi portas inferi : ejeci vinculatos & reduxi ad superos. Ostendi in victima. P. Miserere. ℣. Dimitte illis noxia pater clementissime cuncta : dele peccata : & relaxa crimina ignorantium quid faciant. P. Miserere.

Oratio. Exaudi orationem nostram Domine.

Quere retro in I. Dominico Quadragesime fol. XCIIII.

Dicat Presb. Silentium facite.

Principium Epistole Petri Apostoli.

℟. Deo gratias. *II. Cap. I.*

SYmon Petrus servus & Apostolus Jesu Christi : his qui coequalem nobiscum adepti sunt fidem in justicia Dei nostri & Salvatoris Jesu Christi : Gratia vobis & pax adimpleatur in regeneratione Dei & Christi Jesu Domini nostri. Sicut omnia nobis Divine virtutis sue : que ad vitam & pietatem pertinent : donata sunt per cognitionem ejus : qui vocavit nos in propria gloria & virtute. Per quem maxima & preciosa vobis promissa donavit : ut per hec efficiamini divine consortes nature : fugientes ejus que in mundo est concupiscentie corruptionem. Sed & vos solicitudinem omnem subinferentes. Ministrate in fide vestra : virtutem. In virtute vero : scientiam. In scientia autem : continentiam. In continentia autem : patientiam. In patientia vero : pietatem. In pietate autem : amorem fraternitatis. In amore vero fraternitatis : charitatem. Hec enim cum vobis presto sint & superent : non vacuos nec sine fructu vos constituent in Domini nostri Jesu Christi agnitione. Cui enim non presto sunt hec : cecus est & manu tentans : oblivionem accipiens purgationis veterum suorum delictorum. Quapropter fratres mei magis satagite : ut per bona opera certam vestram vocationem & electionem faciatis. Hec enim facientes : non peccabitis aliquando. Sic enim abundanter ministrabitur vobis introitus in eternum regnum Dei nostri & Salvatoris Jesu Christi.

℟. Amen.

Lectio sancti Evangelii secundum Johannem. *Ca. VII.*

ILlo in tempore : proximus erat dies festus Judeorum Scenophegia. Dixerunt autem ad Jesum fratres ejus. Transi hinc & vade in Judeam : ut & discipuli tui videant opera tua que facis. Nemo enim in occulto quid facit : & querit ipse in palam esse. Si hec facis : manifesta te ipsum mundo. Neque enim fratres credebant in eum. Dixit ergo eis Jesus. Tempus meum nondum advenit : tempus autem vestrum semper adest paratum. Non potest mundus odisse vos. Me autem odit quia ego testimonium perhibeo de illo : quia opera opera ejus mala sunt. Vos ascendite ad diem festum hunc. Ego non ascendam ad diem festum istum : quia meum tempus nondum impletum est. Hec cum dixisset : ipse mansit in Galilea. Ut autem ascenderunt fratres ejus : tunc & ipse ascendit ad diem festum : non manifeste : sed quasi in occulto. Judei autem querebant eum in die festo : & diceban t. Ubi est ille. Et murmur

ma-

magnum de eo erat in turba. Quidam enim dicebant: quia bonus est. Alii autem dicebant: non: sed seducit turbas. Nemo tamen palam loquebatur de illo: propter metum Judeorum. Jam autem die festo mediante: ascendit Jesus in templum: & docebat. Et mirabantur Judei dicentes: Quomodo hic litteras scit: cum non didicerit? Respondit eis Jesus & dixit. Mea doctrina non est mea: sed ejus qui misit me. Siquis voluerit voluntatem ejus facere: cognoscet de doctrina utrum ex Deo sit: an ego a me ipso loquar. Qui a semetipso loquitur: gloriam propriam querit. Qui autem querit gloriam ejus qui misit illum: hic verax est: & injustitia in illo non est. Nonne Moyses dedit vobis legem: & nemo ex vobis facit legem? Quid me queritis interficere? Respondit turba & dixit. Demonium habes: quis te querit interficere? Respondit Jesus: & dixit eis. Unum opus feci: & omnes miramini. Propterea Moyses dedit vobis circumcisionem: non quia ex Moyse est: sed ex patribus: & in sabbato circumciditis hominem. Si circumcisionem accipit homo in sabbato: ut non solvatur Lex Moysi: mihi indignamini: quia totum hominem sanum feci in sabbato? Nolite judicare secundum faciem: sed rectum judicium judicate. ℟. Amen.

Dicat Presbyter. Dominus sit semper vobiscum. ℟. Et cum spiritu.

Lauda. Gaudebunt labia mea dum cantavero tibi: & anima mea quam redemisti. ℣. Sed & lingua mea annunciabit justiciam tuam: tota die laudem tuam. ℣. Dum confusi & reveriti fuerint omnes qui querunt animam meam.

Preces. Penitentes orate &c.

Require fol. XCIX. Sacrificium. Sacrificium Deo spiritus contribulatus: cor contritum & humiliatum Deus non despicit. ℣. Benefac Domine in bona voluntate tua Syon: ut edificentur muri Hierusalem. P. Cor contritum.

Missa.

EXpectantes beatam illam spem passionis ac resurrectionis filii Dei fratres charissimi: & manifestationem glorie beati & Salvatoris nostri Jesu Christi resumite virium fortitudinem: & non quasi futuro terreamini de labore: qui ad paschalis Dominice cupitis anhelando pervenire celebritatem. Sacrate etenim quadragesime tempore mediante arripite de futuro labore fiduciam: qui preteriti jejunii jam transegistis erumnas. Dabit Jesus lassis fortitudinem: qui pro nobis dignatus est infirmari. Tribuet perfectionem futuri: qui initia donavit preteriti. Aderit in auxilio filii: qui sue nos cupit prestolari gloriam passionis.

℟. Amen.

Alia Oratio.

DEus conditor & reparator vite humane: repara in nobis quod nascatur ex nobis: nec tamen reparari potest a nobis. Da igitur: ut qui ad horum medietatem dierum te annuente pervenimus: ad paschalis gaudii dies te propiciante celebrius accedamus. Reficiamur quesumus bone Deus pane lachrymarum in hac jejunii via: ut deponentes veteris hominis indumenta: expiati mereamur sacrosanctum pervenire ad Pascha. Crea in nobis desideria visionis tue: quo excellentem in cordibus nostris: & presentibus non terreamur laboribus: & beate spei premia avidius prestolemur.

Post nomina:

ECce Jesu his diebus salutaris abstinentie mediatis: deferimus tibi hoc sacrificium nostre redemptionis. Ob hoc te poscimus & rogamus: ut per hujus sacrificii oblationem gratissimam: & vivis bonorum tribuantur spiritualium incrementa: & defunctis fidelibus requies concedatur eterna.

Ad pacem.

CHriste cujus doctrina in templo mediante die festo ammirabilis visa est: fac nos in doctrinis tuis jugi meditatione manere: atque ea semper ex ipsis memorie nostre commendabilia esse: que & ad amorem nos fraternum absque ullius simultatis vitio pertrahant: & in tui dilectione desiderio ardentiori succendant.

℟. Amen.

Inlatio.

DIgnum & justum est nos tibi gratias agere Domine sancte pater omnipotens Deus: per JesumChristum filium tuum Dominum nostrum. Ille quippe diei festi tempore mediante: ascendit in templum docere: cujus doctrinam ammirabantur turbe: occultam divinitatis in eo nescien-

tes esse virtutem. Quo enim sic loqueretur litterarum elementa nesciens: ammirabantur videntes hominem: & Deum omnimodo nescientes. Ecce omnes ammirabantur: nec tamen omnes convertebantur. Omnibus quidem erat in verbis Domini ammiratio: sed non omnibus in factis ejus credulitatis inerat plenitudo. Unde quia ignoraverunt: ignorati sunt: & qui Deum in carne positum videntes non cognoverunt: ignorantie sue obcecati malicia: in suis tenebris remanserunt. Nos igitur quamlibet eundem Dominum Jesum Christum filium tuum corporalibus oculis non viderimus in carne: veraciter tamen scimus credimus & fatemur eum tecum & cum Spiritu Sancto unum Deum esse in Trinitate. Assumptaque carne nostre mortalitatis pro pignore nostre salutis deportasse in celis. Ob hoc te quesumus sancte & piissime Deus: ut hec nos confessio perducat ad gloriam: hec credulitas servet a morte secunda: hec spes & in his erumnis lugentibus consolationem exhibeat: & in eternum gaudia conferat sempiterna. Ut cum post vite hujus excursum pervenerimus ad superne vocationis bravium destinatum: & viderimus pignus carnis nostre glorificatum esse in Deum: glorificentur corpora nostra a capite: sicut glorificatum caput nostrum viderimus in gloria divinitatis sue. Sic & nos qui sumus membra capitis nostri Jesu Christo Domino nostro pro acceptis muneribus gratie sue concelebremus hymnum redemptionis nostre: proclamantes atque ita dicentes.

℞. Sanctus. Sanctus. Sanctus.

Post Sanctus.

VEre sanctus: vere benedictus unigenitus filius tuus Dominus noster. Qui passione crucis sue allevat pondus iniquitatis nostre: & dat finem piaculis per oblationem officii singularis. Unde tali spei robore solidati: cum magna fiducia: & ea que non reprobet salubriter impetremus: & ea que diligit: gratissime deferamus: ponamus interim in illo spem nostram: confidentes de misericordia sua. Ipse enim qui hos jejuniorum dies fecit nos pietatis sue beneficiis mediare: faciet ad calicem passionis sue: & nunc immaculatos accedere: & ad sanctum Pascha ablutis delictorum sordibus pervenire: Christus Dominus ac redemptor eternus.

Post pridie.

JEsu Dei filius: qui noster factus es advocatus: qui sine tempore natus a Patre: in tempore processisti ex Virgine: Accipe hoc sacrificium quod tibi offerimus: presentis quadragesime tempore mediante: ut a te sanctificentur oblata: a te nostra expientur delicta: a te quoque donetur omnibus eterne promissionis felicitas exoptata. ℞. Amen.

Ad confractionem panis. Ant. Tu Domine da escam nobis in tempore opportuno: aperi manum tuam & imple omnem animam benedictione.

Ad orationem Dominicam.

CHriste qui es omnium creaturarum conditor & redemptor: repara queque sunt in nobis lassa virtutis tue potentia. Ut qui te duce retroacte abstinentie dies peregrinus: futura que supersunt jejuniorum obsequia: te adjuvante celebrius impleamus. quo te & in bonorum principiis laus a nobis debita subsequatur: & in mediis vel ultimis obsequellis: honorificentie tibi gratie deferantur. Accipe ergo quesumus hujus jejunii tempore mediante prolatam a nobis hanc perceptionis tue hostiam: tribuens nobis per illam & presentibus non dejici in erumnis: & futuris revelari de gaudiis: cum ad te proclamaverimus e terris. Pater noster.

Dicat Presb. Humiliate vos benedictioni. Dominus sit semper vobiscum.

℞. Et cum.

Benedictio.

CHristus Dei filius: qui mediante die festo ammirabilis visus est docens in templo: ipse vos mundet ab omni contagione peccaminum. ℞. Amen. Det vobis in his mediatis jejuniorum obsequiis obtinere que poscitis: ut cum fructu bonorum operum ad sacrosanctum Pascha pervenire possitis. ℞. Amen. Cujusque presidio retroactorum dierum transegistis jejunia: ejus quoque opitulatione que restant parcimonie perficiatis obsequia. ℞. Amen. Per misericordiam ipsius Dei &c. Dominus sit semper vobiscum. ℞. Et cum.

Ad accedendum. Antiphona. Amen dico vobis si manducaveritis carnem filii hominis & biberitis ejus sanguinem: habebitis vi-

vitam in vobis. *P.* Qui venit ad me non esuriet: & qui credit in me non sitiet unquam ℣. Ego sum lux mundi: qui sequitur me non ambulabit in tenebris: sed habebit lumen vite. *P.* Qui venit. *Com.* Repletum est gaudium nostrum: & lingua nostra in exultatione. *Oratio post Com.* Reple Domine cor nostrum. *Require in I. Dominico Quadragesime fol. XCVIII.*

QUARTA FERIA

Ad Missam.

Lectio libri proverbiorum Salomonis. ℟. Deo gratias. *Ca. XIII.*

Filli: Lex sapientis fons vite: ut declinet a ruina mortis. Doctrina bona dabit gratiam: in itinere contentorum vorago. Astutus omnia agit cum consilio: qui autem fatuus est: aperit stulticiam. Nuncius impii cadit in malum: legatus fidelis sanitas. Egestas & ignominia ei qui deserit disciplinam: qui autem acquiescit arguenti glorificabitur. Desiderium si compleatur: delectat animam: detestantur stulti eos qui fugiunt mala. Qui cum sapientibus graditur: sapiens erit: amicus stultorum efficitur similis. Peccatores sequentur malum: & justis retribuentur bona. ℟. Amen.

Lectio Libri Samuelis id est Regum I. ℟. Deo Gratias. *Ca. XII.*

In illis diebus: dixit Samuel ad universum populum Israel. Ecce audivi vocem vestram: juxta omnia que locuti estis ad me: & constitui super vos Regem. Et nunc Rex gradietur ante vos: ego autem senui & canui. Porro filii mei vobiscum sunt: itaque conversatus coram vobis ab adolescentia mea usque ad diem hanc. Ecce presto sum. Loquimini de me coram Domino: & coram Christo ejus. Utrum bovem cujusquam tulerim: an asinum: si quempiam calunniatus sum: si oppressi aliquem. Si de manu cujusque munus accepi: & contemnam illud hodie: restituamque vobis. Et dixerunt: Non es calunniatus nos: neque oppressisti: neque de manu alicujus quippiam tulisti: dixitque ad eos. Testis est Dominus adversum vos: & testis Christus ejus in hac die: quia non inveneritis in manu mea quippiam. Et dixerunt. Testis. Et ait Samuel ad populum. Dominus qui fecit Moysen & Aaron: & eduxit patres nostros de terra Egypti. Nunc ergo state: ut judicio contendam adversum vos coram Domino de omnibus misericordiis Domini: quas fecit vobiscum & cum patribus vestris. Quorum ingressus est Jacob in Egyptum: & clamaverunt patres vestri ex Egypto: & conlocavit eos in loco hoc. Qui obliti sunt Domini Dei sui: & tradidit eos in manu Sisare magistri milicie Asor: & in manu Philistinorum: & in manu Regis Moab: & pugnaverunt adversum eos. Postea autem clamaverunt ad Dominum & dixerunt. Peccavimus: quia dereliquimus Dominum: & servivimus Baalim & Astaroth. Nunc ergo erue nos de manu inimicorum nostrorum: & serviemus tibi. Et misit Dominus Hierobaal: & Badam: & Barach: & Jephte: & Samuel: & eruit vos de manu inimicorum vestrorum per circuitum: & habitastis confidenter. Videntes autem quod Naas Rex filiorum Ammon venisset adversum vos: dixistis mihi. Nequaquam: sed Rex imperabit nobis. Cum Dominus Deus vester regnaret in vobis. Nunc ergo presto est Rex vester quem elegistis & petistis: ecce Dominus dedit vobis Regem. Si timueritis Dominum & servieritis ei: & audieritis vocem ejus: & non exasperaveritis os Domini: eritis vos & Rex vester qui imperat vobis sequentes Dominum Deum vestrum. Si autem non audieritis vocem Domini: sed exasperaveritis os Domini: erit manus Domini super vos: & super patres vestros. Sed & nunc state & videte rem istam grandem: quam facturus est Dominus in conspectu vestro. Numquid non messis tritici est. Hodie invocabo Dominum: & dabit voces & pluvias: & scietis & videbitis quod grande malum feceritis vobis in conspectu Domini: petentes super vos Regem. Et clamavit Samuel ad Dominum: & dedit Dominus voces & pluviam in die illa. Et timuit omnis populus Dominum nimis & Samuelem. Dixitque universus populus ad Samuelem. Ora pro servis tuis ad Dominum Deum tuum: ut non moriamur. Addidimus enim universis peccatis nostris malum: ut peteremus nobis Regem. Dixit autem Samuel ad populum. Nolite timere: vos fecistis universum malum hoc.

Verumtamen nolite recedere a tergo Domini: & servire Domino in omni corde vestro: & nolite declinare post vana: que non proderunt vobis: neque eruent vos que vana sunt: & non derelinquet Dominus populum suum propter nomen suum magnum: quia juravit Dominus facere vos sibi populum. Absit autem a me hoc peccatum in Domino: ut cessem orare pro vobis: & docebo vos viam bonam & rectam. Igitur timete Dominum: & servite ei in veritate: & ex toto corde vestro.

℟. Amen.

Dicat Presb. Dominus sit semper vobiscum. ℟. Et cum.

Tractus.

VIde Domine & considera quoniam factus sum vilis: vide afflictionem meam quia erectus est inimicus. ℣. Aperuerunt super me inimici ora sua: & exprobrantes percusserunt maxillam meam: sibilaverunt & fremuerunt: dixerunt devoremus eum. ℣. Ipse autem gemens & conversus retrorsum.

Dicat Presb. Silentium facite.

Sequentia epistole Petri Apostoli.

℟. Deo gratias. *II. Ca.II.*

CHarissimi. Novit Dominus pios de tentationibus eripere: iniquos vero in diem judicii cruciandos reservare. Magis autem eos qui post carnem in concupiscentiam immundicie ambulant: damnationemque contemnunt. Audaces. Sibi placentes. Majestatem non metuunt. Blasphemantes. Ubi angeli fortitudini & virtute cum sint majores: non portant adversum se a Domino execrabile judicium. Hi vero velut irrationabilia pecora naturaliter in captionem & in perniciem: in his que ignorant: blasphemantes in corruptione sua peribunt. Percipientes mercedem injustitie: estimantes voluptates diurnas delicias. Quo inquinati & commaculati deliciis affluentes: & in conviviis suis luxuriantes vobiscum. Oculos habentes plenos adulteriis & indesinenter delictis inlicientes animas instabiles. Cor exercitatum avaricie habentes: maledictionis filii dereliquerunt rectam viam: erraverunt secuti viam Balaam filii Beor qui mercedem injusticie dilexit. Increpationem vero habuit sue vesanie: subjugale mutum in hominis voce: loquens perhibuit prophetie insipientiam. Hi sunt fontes sine aqua: & nebule turbinibus exagitate: quibus caligo tenebrarum reservatur. Superbia autem vanitatis loquentes inliciunt in desideriis carnis luxurie eos qui paululum effugerunt: qui in errore conversantur. Libertatem aliis promittentes: cum ipsi sint servi peccati. A quo enim quis superatus est: hujus & servus est. Si enim refugientes coinquinationes mundi in agnitionem Domini nostri & Salvatoris Jesu Christi: & rursus impliciti superantur: facta sunt eis posteriora deteriora prioribus. Melius enim erat illis non cognoscere viam justicie: quam post agnitionem retrorsum converti a tradito sibi sancto mandato. Contigit enim illis res veri proverbii: canis reversus ad suum vomitum: & sus lota in volutabro ceni.
Hanc ecce vobis charissimi secundam scribo epistolam: in quibus excito vestram in C.III.
commonitione sinceram mentem: ut memores sitis eorum que predixi verborum sanctorum Prophetarum & Apostolorum vestrorum preceptorum Domini & Salvatoris nostri. ℟. Amen.

Lectio sancti Evangelii secundum Joannem. *Ca.VIII.*

ILlo in tempore: Dominus noster Jesus Christus loquebatur phariseis & turbis dicens. Ego sum lux mundi. Qui sequitur me non ambulabit in tenebris: sed habebit lucem vite. Dixerunt ergo pharisei. Tu de te ipso testimonium perhibes: testimonium tuum non est verum. Respondit Jesus & dixit eis. Et si ego testimonium perhibeo de me ipso: verum est testimonium meum: quia scio unde veni & quo vado. Vos autem nescitis unde venio: aut quo vado. Vos autem secundum carnem judicatis: ego non judico quemquam: & si judico ego: judicium meum verum est: quia solus non sum: sed ego & qui me misit pater. Et in lege vestra scriptum est: quod duorum hominum testimonium verum est. Ego sum qui testimonium perhibeo de me ipso: & testimonium perhibet de me: qui misit me pater. Dicebant ergo ei. Ubi est pater tuus? Respondit Jesus. Neque me scitis: neque patrem meum. Si me sciretis: forsitan & patrem meum sciretis. Hec verba locutus est in Gazophilatio: docens in templo. Et nemo apprehendit eum: quia necdum venerat hora ejus. Dixit ergo eis iterum Jesus.

Ego

Ego vado & queritis me : & in peccato vestro moriemini. Quo ego vado : vos non potestis venire. Dicebant ergo Judei: Numquid interficiet semetipsum? Quia dicit : quo ego vado : vos non potestis venire. Et dicebat illis. Vos de deorsum estis : ego de superius sum. Vos de hoc mundo estis : ego non sum de hoc mundo. Dixi ergo vobis : quia moriemini in peccatis vestris. Si enim non credideritis quia ego sum : moriemini in peccato vestro. Dicebant ergo ei : Tu quis es? Dixit eis Jesus. Principium qui & loquor vobis. Multa habeo de vobis loqui & judicare : sed qui misit me verax est : & ego que audivi ab eo : hec loquor in mundo : & non cognoverunt : quia patrem eis dicebat Deum. Dixit ergo eis Jesus. Cum exaltaveritis filium hominis tunc cognoscetis : quia ego sum : & a me factum est nihil. Sed sicut docuit mihi pater : hec loquor. Et qui misit me : mecum est : & non relinquet me solum : quia & ego que placita sunt ei facio semper. Hec illo loquente : multi crediderunt in eum. ℟. Amen.

Dicat Presbit. Dominus sit semper vobiscum. ℟. Et cum spiritu tuo.

Lauda. Gaudebunt labia mea cum cantavero tibi : & anima mea quam redemisti.

Preces. Penitentes.

Sacrificium. Offerte Domino.

Require retro in quarta feria I. hebdomade XL. folio XCIX.

Missa.

OMnis conventus dominice plebis : & coadunatio christiane religionis effundite coram Domino corda vestra : pandite probra : solvite vota. Nam acceptabit hujus jejunii votum : qui inspicit intentionis vestre affectum. Tantum est ut ita humiliemini sub manu Dei potentis : qualiter vos exaltet in tempore tribulationis. ℟. Amen.

Alia Oratio.

JEsu filius Dei : qui contriti cordis sacrificio placaris : nostris quesumus parce offensis. Da nobis & abstinendi devotionem : & abstinentie promereri virtutem. Quo & voluntate habeamur idonei : & corporali robore inveniamur condigni. ℟. Amen.

Post nomina oratio.

OFferentium tibi Deus pater vota sanctificans : sic jejunantium precibus adesto propicius : ut defunctis fidelibus eterne concedatur beatitudinis locus. ℟. Amen.

Ad pacem oratio.

PAce tua Domine poscimus : muniantur intima pectoris nostri : que & jejunantibus fiat in permixtione sanctificationis : & non jejunantibus maneat in expiatione facinoris. ℟. Amen.

Inlatio.

DIgnum & justum est nos tibi semper gratias agere Domine sancte pater eterne omnipotens Deus : per Jesum Christum filium tuum dominum nostrum. Qui per jejunium spirituales effecti : liberius copulamur : Angelisque suis adjungimur. Per jejunium enim & sacramenta mysteriorum celestium revelantur : & tela demoniorum fortissima devincuntur. Eo quippe & vivificatur anima : & corpora atteruntur superba. Quo homo exterior exhibens abstinentie votum : interior facilius per orationem penetret celum. Unde quia tu es summus Deus : per quem ista & ordinatim aguntur : & ammirabili potentia exercentur. Te acclivi ex oratione precamur : ut per jejunium hoc quod agimus : vel orationem : quam coram te fundimus : ejiciantur a nobis cuncta in commune tentamenta demoniorum : ut nullis fordidati malis : tuis deserviendo preceptis : proclamemus tibi semper atque ita dicamus. ℟. Sanctus. Sanctus. Sanctus.

Post Sanctus.

VEre ammirabilis & Sanctus Dominus noster Jesus Christus filius tuus : qui nobis instituit nostrum coram hominibus non ostendere jejunium : ne labentis vite transitoria laude bona male uteremur. Nec jam esset in retributione futura : quos hic subsecuta fuisset merces vanitatis admissa. Ob hoc perlargissime te Deus pater exposcimus : ut te propiciante & jejunium nostrum : habeatur a vanitate disjunctum : & merces nobis non hic ore hominum : sed post in concilio prelargiatur Sanctorum : per Christum Dominum ac redemptorem eternum.

Post pridie.

ANte te Domine effundentes desiderium cordis nostri precamur : ut ita hec que offerimus benedicas : qualiter ex his potantes & repulsa inedia convalescant : & concessa speciali virtute : celesti desiderio inardescant. ℟. Amen.

Ad confractionem panis. Antifona. Tu Domine da escam.

Require retro in Dominico quarto XL. fo. CXXX.

Ad Orationem Dominicam.

DOmine Jesu Christe: cujus in fame pascimur verbo: cujus in siti recreamur alloquio tuo: & jejunium nostrum sanctifica tue gratie incremento: & vocem nostram exaudi e summo celo: qua te jubente dicimus e terris. Pater noster.

Dicat Presb. Humiliate vos benedictioni. Dominus sit semper vobiscum. ℞. Et cum.

Benedictio.

OMnipotenti Domino sociemini per jejunii puritatem: & copulemini per mentis afflictionem. ℞. Amen. Eum quoque habeatis in munere: quem consortem videmini habere in labore. ℞. Amen. Ut ab eo remuneretur jejunium vestrum: a quo in vobis conlatum est fidei incrementum. ℞. Amen. Per misericordiam ipsius Dei nostri &c. Dominus sit semper vobiscum. ℞. Et cum.

Ad accedendum. Qui venit ad me non esuriet. *Quere in I. Dominico XL. fo. XCVIII. Com.* Repletum.

Oratio. Reple Domine. *Quere ut supra.*

FERIA SEXTA.

Lectio libri proverbiorum Salomonis. ℞. Deo gratias. *XXVI.*

FIli: sicut noxius est qui mittit lanceas ac sagittas in mortem: sic vir qui fraudulenter nocet amico suo. Et cum fuerit deprehensus: dicet: ludens feci. Cum defecerint ligna: extinguitur ignis: & susurrone subtracto jurgia conquiescunt. Sicut carbones ad prunas & ligna ad ignem: sic homo iracundus provocat rixas. Verba susurronis quasi simplicia: & ipsa perveniunt usque ad intima ventris. Quomodo si argento sordido ornare velis vas fictile: sic labia tumentia cum pessimo corde sociata. Labiis suis intelligitur inimicus: cum in corde tractaverit dolum. Quando submiserit vocem suam: ne credideris ei: quoniam septem nequicie sunt in corde illius. Qui operit odium fraudulenter: revelabitur malicia ejus in concilio. Qui fodit foveam: incidit in eam: & qui revolvit lapidem: revertetur ad eum. Lingua fallax non amat verita-

Ca. tem: & os lubricum operatur ruinas. Qui

XXVIII se jactat & dilatat: jurgia concitat: qui autem sperat in Domino salvabitur. ℞. Amen.

Lectio libri Samuelis idest Regum. ℞. Deo gratias. *I. Ca. XX.*

IN illis diebus: dixit David ad Jonatham. Fac misericordiam in servum tuum: quia fedus Domini me famulum tuum inire fecisti. Si autem in me est aliqua iniquitas: tu me interfice: & ad patrem tuum ne introducas me. Et ait Jonathas. Absit hoc a me. Neque enim fieri potest: ut si certo cognovero completam patris mei esse maliciam contra te: non adducerem tibi. Respondit que David ad Jonathan. Quis annunciabit mihi si quid forte responderit tibi pater tuus dure de me? Et ait Jonathas ad David. Veni: egrediamur in agrum. Cumque exissent ambo in agrum: ait Jonathas ad David. Domine Deus Israel: si investigavero sententiam patris mei crastino vel perendie: & aliquid boni fuerit super David: & non statim misero ad te & notum tibi fecero: hec faciat Dominus in Jonatham: & hec augeat. Si autem perseveraverit patris mei malicia adversum te: revelabo aurem tuam & dimittam te: ut vadas in pace. Et sit Dominus tecum: sicut fuit cum patre meo: & si vixero: facias mihi misericordiam Domini. Si ante mortuus fuero: non auferas misericordiam tuam a domo mea usque in sempiternum. Aut si non fecero: quomodo eradicaverit Dominus inimicos David unumquemque de terra: auferat Jonatham de domo sua: & requirat Dominus de manu inimicorum David. Pepigit ergo fedus Jonathas cum David: & addidit Jonathas dejerare David eo quod diligeret illum: sicut animam suam: ita diligebat illum. Dixitque Jonathas. Cras Kalende sunt: & requireris: requiretur enim sessio tua usque perendie. Descendens ergo festinus & veniens in locum ubi celandus es: in die quo operari licet: & sedebis juxta lapidem cui nomen est Ezel: & ego tres sagittas mittam juxta eum: & jaciam quasi exercens ad me signum. Mittamque & puerum dicens ei. Vade affer mihi sagittas. Si dixero puero: ecce sagitte intra te sunt tolle eas: tu veni ad me: quia pax tibi est & nihil mali: vivit Dominus. Si autem sic locutus fuero puero: ecce sagitte ultra te sunt: vade quia dimisit te Dominus.

De

De verbo quod locuti fuimus ego & tu: sit Dominus inter me & te usque in sempiternum. Absconditus est ergo David in agro: & venerunt Kalende: & sedit Rex ad comedendum panem. Cumque sedisset Rex super cathedram suam: secundum consuetudinem que erat juxta parietem: surrexit Jonathas & sedit: & Abner ex latere Saul: vacuusque apparuit locus David. Et non est locutus quicquam Saul in illa die. Cogitabat enim quod forte evenisset ei: & non esset mundus: nec purificatus. Cumque inluxisset dies secunda post Kalendas: rursum vacuus apparuit locus David. Dixit autem Saul ad Jonatham filium suum. Cur non venit filius Isay nec heri nec hodie ad vescendum? Et respondit Jonathas Sauli. Rogavit me obnixe ut iret in Bethleem: Et ait. Dimitte me: quoniam sacrificium solenne in civitate unus de fratribus meis accersivit mihi. Nunc ergo si inveni gratiam in oculis tuis: vadam cito & videbo fratres meos. Ob hanc causam non venit ad mensam Regis. Iratus autem Saul adversus Jonathan: dixit ei. Fili mulieris ultro virum rapientis: numquid ignoro quia diligis filium Isay in confusionem tuam: & in confusionem ignominiose matris tue? Omnibus enim diebus quibus filius Isay vixerit super terram: non stabilis eris tu: neque regnum tuum. Itaque jam nunc mitte: & adduc eum ad me: quia filius mortis est. Respondens autem Jonathas Sauli patri suo ait. Quare morietur? quid fecit? Et arripuit Saul lanceam: ut percuteret eum. Et intellexit Jonathas quod diffinitum esset patri suo: ut interficeret David. Surrexit ergo Jonathas a mensa in ira furoris: & non comedit in die secunda Kalendarum panem. Contristatus est enim super David: eo quod confodisset eum pater suus. Cumque inluxisset mane venit Jonathas in agro juxta placitum David: & puer parvulus cum eo: & ait ad puerum suum. Vade: & affer mihi sagittas quas ego jacio. Cumque puer cucurrisset: jecit aliam sagittam trans puerum. Venit itaque puer ad locum jaculi: quod miserat Jonathas: & clamavit Jonathas post tergum pueri: & ait. Ecce ibi est sagitta. Porro ultra te. Clamavitque iterum Jonathas post tergum pueri dicens. Festina velociter: ne steteris. Collegit autem puer Jonathe sagittas: & attulit ad Dominum suum. Et quid ageretur penitus ignorabat. Tantummodo enim Jonathas: & David rem noverant. Dedit ergo Jonathas arma sua puero: & dixit ei. Vade, & defer in civitatem. Cumque abiisset puer surrexit David de loco: qui vergebat ad austrum. Et cadens pronus in terram: adoravit tertio. Et osculatus alterutrum: fleverunt pariter: David autem amplius. Dixit ergo Jonathas ad David. Vade in pace: quecumque juravimus ambo in nomine Domini: dicentes. Dominus sit inter me & te: & inter semen meum, & semen tuum usque in sempiternum. Et surrexit David: & abiit. Sed & Jonathas ingressus est civitatem. ℟. Amen. Dominus sit semper vobiscum. ℟. Et.

Tractus.

NUnc ecce oppressit me dolor meus: & ad nihilum redacti sunt artus mei: fratres mei testimonium dicunt contra me: & suscitatus falsiloquus adversus faciem meam. ℣. Aperuerunt contra me inimici ora sua: & exprobrantes percusserunt maxillam meam: satiati sunt penis meis: conclusit me Deus in manus impiorum. ℣. Collegit furorem suum in me: & comminans mihi infremuit contra me.

Dicat Presb. Silentium facite.

Sequentia Epistole Petri Apostoli. Deo gratias. *II. Cap. III.*

CHarissimi: adveniet autem dies Domini sicut fur: in qua celi magno impetu trascurrent. Elementa vero calore solventur: & terra & que in ipsa sunt opera exurentur. His ergo pereuntibus: quales oportet esse vos in sanctis conversationibus & pietatibus expectantes: & properantes ad presentiam diei Domini: per quem celi ardentes solventur: & elementa ignis ardore tabescent. Novos vero celos & novam terram secundum promissa ipsius expectamus: in quibus justicia inhabitat. Quapropter charissimi hec expectantes: satagite immaculati & inviolati apud eum inveniri in pace: & Domini nostri longanimitatem salutem arbitramini. Sicut & charissimus

mus

mus frater noster Paulus secundum datam sibi sapientiam scripsit vobis : sicut & in omnibus epistolis loquens in eis de his in quibus sunt quedam difficilia intellectu : que indocti & instabiles depravant : sicut & ceteras scripturas ad suam ipsorum perditionem . Vos igitur fratres prescientes cavete : ne insipientium errore seducti: excidatis a propria infirmitate . Crescite vero in gratia & in cognitione Dei nostri & Salvatoris Jesu Christi . Ipsi gloria & nunc & in die eternitatis .

℟. Amen .

Lectio sancti Evangelii secundum Joannem . VIII. Ca.

ILlo tempore : Dominus noster Jesus Christus dicebat ad eos qui crediderunt ei Judeos . Si permanseritis in sermone meo : vere discipuli mei eritis . Et cognoscetis veritatem : & veritas liberabit vos . Responderunt ei. Semen Abrahe sumus: & nemini servivimus unquam . Quomodo tu dicis liberi eritis ? Respondit eis Jesus . Amen amen dico vobis : quia omnis qui facit peccatum : servus est peccati . Servus autem non manet in domo in eternum : filius manet in eternum . Si ergo filius vos liberaverit : vere liberi estis . Scio quod filii Abrahe estis : sed queritis me interficere : quia sermo meus non capit in vobis . Ego quod vidi apud patrem meum : loquor . Et vos que vidistis apud patrem vestrum : facitis . Responderunt & dixerunt ei . Pater noster Abraham est . Dicit eis Jesus . Si filii Abrahe estis : opera Abrahe facite . Nunc autem queritis me occidere : hominem qui veritatem vobis locutus sum : quam audivi a Deo : hoc Abraham non fecit . Vos facitis opera patris vestri . Dixerunt itaque ei . Nos ex fornicatione non sumus nati: unum patrem habemus Deum . At illis Jesus . Si Deus pater vester esset : diligeretis utique me . Ego enim a Deo processi & veni . Neque enim a meipso veni : sed ille me misit . Quare loquellam meam non cognoscitis ? Quia non potestis audire sermonem meum . Vos ex patre diabolo estis : & desideria patris vestri vultis facere . Ille homicida erat ab initio : & in veritate non stetit : quia non est veritas in eo . Cum loquitur mendacium : ex propriis loquitur : quia mendax est & pater ejus . Ego autem qui veritatem dico : non creditis mihi . Quis ex vobis arguet me de peccato ? si veritatem dico : quare non creditis mihi ? Qui ex Deo est : verba Dei audit . Propterea vos non auditis : quia ex Deo non estis . Responderunt Judei : & dixerunt ei : Nonne bene dicimus nos : quia Samaritanus es tu : & demonium habes ? Respondit Jesus . Ego demonium non habeo : sed honorifico patrem meum : & vos inhonorastis me . Ego autem non quero gloriam meam : est qui querat & judicet . Amen amen dico vobis : siquis sermonem meum servaverit : mortem non videbit in eternum . Dixerunt ergo Judei . Nunc cognovimus quia demonium habes . Abraham mortuus est & prophete : & tu dicis siquis sermonem meum servaverit : non gustabit mortem in eternum . Numquid tu major es patre nostro Abraham qui mortuus est : & prophete mortui sunt . Quem te ipsum facis ? Respondit Jesus . Si ego glorifico me ipsum : gloria mea nihil est . Est pater meus qui glorificat me : quem vos dicitis quia Deus vester est : & non cognovistis eum . Ego autem novi eum : & si dixero quia nôn scio eum : ero similis vobis mendax . Sed scio eum:& sermonem ejus servo. Abraham pater vester exultavit : ut videret diem meum : & vidit & gavisus est . Dixerunt ergo Judei ad eum . Quinquaginta annos nondum habes : & Abraham vidisti . Dixit eis Jesus . Amen amen dico vobis : antequam Abraham fieret ego sum . Tulerunt ergo lapides : ut jactarent in eum . Et nemo extendit in illum manus : quia nondum venerat hora ejus .

℟. Amen .

Dicat Presb. Dominus sit semper vobiscum .

℟. Et cum .

Lauda . Gaudebunt labia mea cum cantavero tibi : & anima mea quam redemisti .

Preces . Penitentes orate . *folio XCIX.*

Sacrificium . Offerte Domino . *Quere ut supra* .

Missa .

OMni cura fratres charissimi jejuniorum nobis est observanda devotio : & tamquam cum allophilis quotidiana congressio diebus ac noctibus pugna cum diabolo

bolo

bolo. Quia in opere decipere non valuit: cogitationibus pravis subvertit. Et quem tentare non potuit vigilantem falsis illusionibus solicitat dormientem. Nemo ergo jejunium violet. Nemo contemnat. Ut cum Dominus noster Jesus Christus' advenerit: faciet quos invenerit jejunantes.

℟. Amen.

Alia Oratio.

AUdivimus & cognovimus Domine per abstinentiam sacri jejunij: quanta virtutum premia collata sint patribus nostris. Ex hoc tue majestati Moyses adscriptus est fidelis amicus. Ob hoc Helias raptus igneis curribus obsequentibus flammis paradiso deputatus est vivus. Per ejus quoque quadragesime perpetuitatem jejunij tentator a Christo devictus est inimicus. Ex hoc Johannes enituit in deserto precipuus. Ob hoc te quesumus sanctissime Deus: ut hoc salutiferum opus prestes nobis jugiter frequentare: per quod ad promissa mereamur premia future beatitudinis pervenire.

℟. Amen.

Post Nomina Oratio.

PRO delictis nostris jejunio humiliatis corporibus: tuam te quesumus Deus gratiam concede placatus: quo tam vivis: quam defunctis remedia poscimus impetrare salutis. ℟. Amen.

Ad Pacem Oratio.

DIlatetur omnipotens Deus anima nostra in pace tua: & caro obsequatur tibi per abstinentie parcimoniam. Ut utraque tibi fideliter obsequendo: charitatis tue remuneretur ex dono. ℟. Amen.

Inlatio.

DIgnum & justum est: nos tibi gratias agere eterne omnipotens Deus per Jesum Christum filium tuum Dominum nostrum. Qui gloriosum de diabolo triumphum jejunus obtinuit: & certandi formulam militibus propriis suo exemplo monstravit. Quadraginta igitur diebus & quadraginta noctibus Deus & Dominus omnium jejunavit: ut & verum Deum & hominem suscepisse monstraret: & quod Adam per escam perdiderat: suo jejunio repararet. Adgreditur itaque diabolus virginis filium: Dei quoque nesciens unigenitum. Et licet veternosa calliditate: eisdem machinis quibus Adam primum dejecerat: etiam secundum seducere obtineret: tamen hoc non valuit: nec fortissimum bellatorem in ulla potuit omnino fraude subripere. Ille etenim quadraginta diebus vel noctibus jejunavit: & postea esuriit: qui quadraginta dudum annorum temporibus innumeras pane celesti multitudines saginavit. Hic est qui virtute propria fretus: cum diabolo tenebrarum principe dimicavit: & eo postrato victorie tropheum ad celos magnifice portavit. Cui merito omnes Angeli & Archangeli non cessant clamare quotidie una voce dicentes. ℟. Sanctus. Sanctus. Sanctus.

Post Sanctus.

VEre Sanctus: vere benedictus Dominus noster Jesus Christus filius tuus: a quo & abstinentium vita & contritorum remunerantur obsequia. Qui est & refectio abstinentium: & panis indeficiens Angelorum. Nunc igitur quia ipse est per quem datur esca esurientibus: te Deus pater exposcimus & rogamus: ut per eum nobis concedas: & digne tibi soli per jejunium complacere: & dignissime tibi hostiam in nobis abstinentie immolare. Deus Domine ac Redemptor eterne.

Post pridie. Oratio.

OBlatis tibi Domine libaminibus: respice humilitatis nostre jejunium. Ut & hec oblata sanctifices: & sumentium ariditatem tue benedictionis ubertate sustentes. ℟. Amen.

Ad confractionem panis: Antifona. Tu Domine da escam nobis in tempore opportuno: aperi manum tuam & imple omnem animam benedictione.

Ad Orationem Dominicam.

SAtis dulcis est Domine solennitas jejuniorum: qua vivi homines perducuntur ad celum. Dona ergo nobis Christe Deus semper illa sectari: per que a te mereamur facillime audiri: quia te jubente dicimus. Pater noster.

Dicat Presb. Humiliate vos benedictioni. Dominus sit semper vobiscum. ℟. Et cum spiritu.

Benedictio.

DEus apud quem est misericordia copiosa: efficiat vos sibi per jejunium vasa mundissima. ℟. Amen. Quique est indeficiens divinitatis natura: ipse spiritualibus deliciis reficiat infirmitatem vestram. ℟. Amen. Ut corda vestra eum semper esuriant: ad quem vota nostre abstinentie

nentie clamant. ℟. Amen. Per miſericordiam ipſius Dei noſtri &c. Dominus ſit ſemper vobiſcum. ℟. Et cum.

Ad accedendum. Qui venit ad me.

Com. Repletum eſt. *Oratio*. Reple Domine cor. *Quere in I. Dominico Quadrageſime. fol.XCVIII.*

IN QUINTO DOMINICO QUADRAGESIME.

Ad Miſſam.

Jeſu filii Sirach ideſt Eccleſiaſticus.

℟. Deo gratias. *Ca.XLVII.*

FIli: Deus non derelinquet miſericordiam ſuam: & non corrumpet: neque delebit opera ſua: neque perdet ab ſtirpe nepotes electi ſui: & ſemen ejus qui diligit Dominum non corrumpetur. Dedit autem reliquum Jacob & David de ipſa ſtirpe: & requievit Salomon cum patribus ſuis. Et reliquit poſt ſe de ſemine ſuo gentis ſtulticiam: & imminutum a prudentia Roboam qui avertit gentem conſilio ſuo. Et Hieroboam filium Nabat: qui fecit peccare Iſrael: & dedit Effrem viam peccandi; & plurima redundaverunt peccata ipſorum valde. Tunc mota ſunt corda: & manus ipſorum: & doluerunt quaſi parturientes mulieres. Et invocaverunt Dominum miſericordie: & patentes manus extulerunt ad celum: & ſanctus Dominus Deus audivit vocem ipſorum. Non eſt commemoratus peccatorum illorum: neque dedit illos inimicis ſuis. Uſque dum perveniret ad eos defenſio: & ab omnibus peccatis eorum liberavit eos Dominus. ℟. Amen.

Lectio Libri Samuelis ideſt I. Regum.

℟. Deo gratias. *Ca.XXVI.*

IN illis diebus. Venerunt Ziphei ad Saul in Gabaa: dicentes. Ecce David abſconditus eſt in colle Achille qui eſt ex adverſo ſolitudinis in via. Et ſurrexit Saul & deſcendit in deſertum Ziph: & cum eo tria millia virorum de electis Iſrael: ut quereret David in deſerto Ziph. Et caſtrametatus eſt Saul in Gabaa Achille quod erat ex adverſo ſolitudinis in via. David autem habitabat in deſerto. Videns autem quod veniſſet Saul poſt ſe in deſertum miſit exploratores & didicit quod veniſſet certiſſime. Et ſurrexit David clam: & venit ad locum ubi erat Saul. Cumque vidiſſet locum in quo dormiebat Saul & Abner filius Ner princeps milicie ejus: Saulem dormientem in tentorio & reliquum vulgus per circuitum ejus: ait David ad Abimelech Cetheum & Abiſai filium Sarvie fratrem Joab dicens. Quis deſcendet mecum ad Saul in caſtra? Dixitque Abiſai. Ego deſcendam tecum. Venerunt ergo David & Abiſai ad populum nocte: & invenerunt Saul jacentem & dormientem in tentorio: & haſtam fixam in terra ad caput ejus. Abner autem & populus dormientes in circuitu ejus. Dixitque Abiſai ad David. Concluſit Deus hodie inimicum tuum in manus tuas. Nunc ergo perfodiam eum lancea in terram ſemel: & ſecundo opus non erit. Et dixit David ad Abiſai. Ne interficias eum: quis enim extendit manum ſuam in Chriſtum Domini & innocens erit? Et dixit David: vivit Dominus quia niſi Dominus percuſſerit eum: aut dies ejus venerit ut moriatur: aut in infernum deſcedens perierit: propicius ſit mihi Dominus: ne extendam manum meam in Chriſtum Domini. Nunc autem tolle haſtam que eſt ad caput ejus & ſcyphum: atque abeamus. Tulit ergo haſtam & ſcyphum aque: qui erat ad caput Saul: & abierunt. Et non erat quiſquam qui videret: & intelligeret & vigilaret: ſed omnes dormiebant: quia ſopor Domini irruerat ſuper eos. Cumque tranſiſſet David ex adverſo: & ſtetiſſet in vertice montis de longe: & eſſet grande intervallum inter eos: clamavit David ad populum & ad Abner filium Ner dicens. Nonne reſpondebis Abner? Et reſpondens Abner ait. Quis es tu qui clamas & inquietas Regem? Et ait David ad Abner. Nunquid non vir tu es? & quis alius ſimilis tui in Iſrael? Quare ergo non cuſtodiſti Dominum tuum Regem? ingreſſus eſt enim unus de turba: ut interficeret Dominum tuum Regem. Non eſt bonum hoc quod feciſti. Vivit Dominus quia filii mortis eſtis vos: qui non cuſtodiſtis Dominum veſtrum Chriſtum Domini. Nunc ergo vide ubi ſit haſta Regis: & ubi ſcyphus aquæ qui erat ad caput ejus. Cognovit autem Saul vocem David & dixit. Numquid vox tua eſt hec fili mi David? Et ait David. Vox mea Domine mi Rex. Et ait. Quam ob cauſam Dominus meus perſequitur ſervum ſuum? Quid feci? aut quod eſt malum in manu mea? Nunc ergo audi oro Domine mi Rex verba ſervi tui. Si Dominus incitat te adverſum me:

odore-

odoretur sacrificium. Si autem filii hominum maledicti sunt in conspectu Domini: qui ejecerunt me hodie ut non habitem in hereditate Domini dicentes: vade: servi diis alienis. Et tunc non effundatur sanguis meus in terra coram Domino: quia egressus est Rex Israel: ut querat pulicem unum: sic persequitur perdix in montibus. Et ait Saul. Peccavi. Revertere fili mi David: nequaquam ultra male tibi faciam: eo quod preciosa fuerit anima mea in oculis tuis. Hodie apparet quod stulte egerim: & ignoraverim multa nimis. Et respondens David ait. Ecce hasta Regis: transeat unus de pueris & tollat eam. Dominus autem retribuet unicuique secundum justiciam suam & fidem. Tradidit enim te Dominus in manu mea: & nolui levare manum meam in Christum Domini. Et sicut magnificata est anima tua hodie in oculis meis: sic magnificetur anima mea in oculis Domini: & liberet me de omni angustia. ℟. Amen.

Dicat Presb. Dominus sit semper vobiscum. ℟. Et cum.

Psallendo. Ne derelinquas me Domine Deus meus ne discesseris a me. ℣. Quia anima mea completa est inlusionibus: & non est salus in carne mea. *P.* Deus. ℣. Quoniam ego ad flagella paratus sum: & dolor meus contra me est semper. *P.* Deus. ℣. Et multiplicati sunt qui me oderunt injuste: qui retribuebant mala pro bonis: detrahebant mihi: quoniam sequebar justiciam: & projecerunt me dilectum tanquam mortuum abominatum. *P.* Deus meus.

Preces sequentes dicantur modo ut scriptum est in I. Dominico Quadragesime fol.XCIV. Insidiati sunt mihi adversarii mei gratis. *P.* Tu pater sancte miserere & libera me. ℣. Portatus sum ut agnus innocens ad victimam: captus ab inimicis ut avis in muscipulam magis gratis. *P.* Tu pater. ℣. Aperuerunt omnes ora sua contra me: dentibus fremuerunt querentes deglutire me magis gratis. *P.* Tu pater. ℣. Sibilantes clamabant & movebant capita tractantes de me falsa proferre testimonia: magis gratis. *P.* Tu pater. ℣. Suspensum cruci damnant: fixum clavis ferreis: venditum a Judeis pro triginta argenteis magis gratis. *P.* Tu pater. ℣. In latere confossus gladio horrifico: illico fluit latex cum sanguine innoxio: magis gratis. *P.* Tu pater. ℣. Omnes inundaverunt quasi aque super me dimersum in sepulchro: adposuerunt lapidem: magis gratis. *P.* Tu pater. ℣. Confusa palluerunt cuncta celi sidera: dies obtenebratur: cum vidit pati Dominum: magis gratis. *P.* Tu pater. ℣. Sic Judeorum turba ceca diffidentia deposcunt a Pilato milites pro custodia: magis gratis. *P.* Tu pater. ℣. Tunc milites dividunt vestem meam sortibus: cernentes in me flagra injusta & sevissima: magis gratis. *P.* Tu pater. ℣. Intende pie pater & succurre miseris pro quibus tam acerbis afficior suppliciis: magis gratis. *P.* Tu pater.

Oratio. Exaudi orationem nostram. *Quere in I. Dominico Quadrag. fol.XCIV.*

Dicat Presb. Silentium facite.

Principium Epistole Johannis Apostoli. I.
℟. Deo gratias.

Charissimi: quod erat ab initio: quod audivimus: quod vidimus oculis nostris: quod perspeximus: & manus nostre contrectaverunt de verbo vite: & vita manifestata est nobis: & vidimus: & testamur: & annunciamus vobis vitam eternam: que erat apud Patrem: & apparuit nobis. Quod ergo vidimus: & audivimus adnunciamus vobis: ut & vos societatem habeatis nobiscum: & societas nostra sit cum Patre & Filio ejus Jesu Christo. Et hec scribimus vobis: ut gaudium vestrum sit plenum: & hec est adnunciatio quam audivimus ab eo: & adnunciamus vobis. Quoniam Deus lux est: & tenebre in eo non sunt ulle. Si dixerimus nos societatem habere cum eo: & in tenebris ambulamus: mentimur: & non facimus veritatem. Si autem in luce ambulamus: sicut & ipse in luce est: societatem habemus cum eo: & sanguis Jesu Christi filii ejus mundet nos ab omni peccato. ℟. Amen.

Lectio sancti Evangelii secundum Johannem. *Ca.X.*

Illo in tempore. Dominus noster Jesus Christus loquebatur Phariseis & turbis dicens. Amen amen dico vobis. Qui non intrat per ostium in ovile ovium: sed ascendit aliunde: ille fur est & latro. Qui autem intrat per ostium: pastor est ovium. Huic ostiarius aperit: & oves vocem ejus audiunt: & proprias oves vocat nominatim: & educit eas. Et cum proprias oves omiserit ante eas vadit: & oves illum sequuntur: quia sciunt vocem ejus. Alie-

num autem non ſequuntur : ſed fugiunt ab eo : quia non noverunt vocem alienorum . Hoc proverbium dixit Jeſus : illi autem non cognoverunt : quid loqueretur eis . Dixit ergo eis iterum Ieſus . Amen amen dico vobis : quia ego ſum oſtium ovium : omnes quotquot venerunt : fures ſunt & latrones : ſed non audierunt eos oves . Ego ſum oſtium . Per me ſiquis introierit ſalvabitur : & ingredietur & regredietur : & paſcua inveniet . Fur non venit niſi ut furetur : & mactet : & perdat : Ego veni ut vitam habeant : & abundantius habeant . Ego ſum paſtor bonus . Bonus autem paſtor animam ſuam dat pro ovibus ſuis . Mercenarius autem & qui non eſt paſtor : cujus non ſunt oves proprie videt lupum venientem : & dimittit oves & fugit : & lupus rapit : & diſpergit oves . Mercenarius autem fugit : quia mercenarius eſt : & non pertinet ad eum de ovibus . Ego ſum paſtor bonus : & cognoſco meas : & cognoſcunt me mee . Sicut novit me pater : & ego agnoſco patrem : & animam meam pono pro ovibus meis . Et alias habeo oves : que non ſunt ex hoc ovili : & illas oportet me adducere : & vocem meam audient : & fiet unus grex & unus paſtor . ℟. Amen .

Dicat Preſb. Dominus ſit ſemper vobiſcum . ℟. Et cum ſpiritu . *Lauda* .

ERipe me Domine ab homine malo : a viro iniquo libera me . ℣. Qui cogitaverunt malicias in corde ſuo : tota die conſtituebant prelia . ℣. Acuerunt linguas ſuas ſicut ſerpentes : venenum aſpidum ſub labiis eorum . ℣. Cuſtodi me Domine de manu peccatoris : ab hominibus iniquis libera me .

Preces. Penitentes . *Quere in quarta Feria I. Hebdomade Quadrageſime fol. XCIX.*

Sacrificium .

ISti ſunt dies : quos debetis cuſtodire temporibus ſuis : quartadecima die ad veſperum Paſcha Domini eſt : & in quinta decima ſolennitatis celebrabitis altiſſimo Deo veſtro . ℣. Locutus eſt Moyſes filiis Iſrael dicens : in die octavo venturo ſumite vobis ramos palmarum : & exultate in conſpectu Domini & ſecundum legem quod vobis precepi . P. Solennitatem . *Miſſa* .

DEus qui myſtico olim preſagio famulo tuo Moyſi inter alias preceptorum tuorum cerimonias : etiam horum dierum ſolennia in monte Synai propicius oſtendiſti : ut octavo die venturo ſumerent diverſarum arborum fructus : ramos quoque palmarum : & exultarent in conſpectu Domini Dei ſui cum hymnis . Concede nobis famulis tuis : ut innocentie & fidei veritate ſinceri : tuis ſemper coram altaribus aſſiſtamus . Sicque tibi parcimoniam corporum offeramus : ut actuum plenitudinem : perfectis apud nos moribus retentemus . ℟. Amen . *Alia Oratio* .

OMnipotens Deus qui per abſtinentiam ſacri jejunii in menſa patribus noſtris virtutum premia condonaſti : preſta nobis famulis tuis : ut eorum mereamur eſſe ſequipedes : quorum exemplis ad meliora perducti : & carnalibus illecebris maneamus invicti : & in tuis jugiter inſiſtamus preceptis indefeſſi . ℟. Amen .

Poſt nomina Oratio .

DEus qui omnium nomina : temporumque menſuras : pia ſemper largitate diſpenſas : Sanctorum tuorum nos queſumus recitatis nominibus purifica precibus : abſolve a criminibus : & ſalutaris continentie dita muneribus : ut per hoc ſacre feſtivitatis jejunium ſinceriſſimum : tibi noſtri cordis offeramus holocauſtum . Hanc itaque fidelium tuorum oblationem : propicius ac ſereno vultu Domine dignare reſpicere : ut decurrente jam jejuniorum noſtrorum tempore : hec nos oblatio : & a preteritis delictorum ſordibus abluat : & a futuris ut caveamus : te miſerante cuſtodiat : ut occurſuri obviam tue majeſtati : non pedum paſſibus : ſed contriti cordis noſtri greſſibus : conclamare tibi puro mentis affectu gloria in excelſis Deo cum Hebreorum pueris mereamur . ℟. Amen. *Ad pacem Oratio.*

FIdei noſtre omnipotens Deus creſcit augmentum : ſi ſedulum jejuniorum noſtrorum tue majeſtatis ſolvimus votum . Ac per hoc pervenire poterimus tue claritati occurſum : ſi pacifici ſemper manentes : a nobis cuſtodita fuerit parcimonia jejuniorum : quibus opprimimur : & tollantur omnia pondera vitiorum . Pacem itaque perfectam nobis omnibus benignus concede : ut quam tui jam Sancti fruuntur in celis : nos quoque meditemur jugiter in terris . ℟. Amen . *Inlatio* .

DIgnum & juſtum eſt vere ſanctum & pulchrum eſt : nos tibi ſemper hic & ubique gratias agere : laudeſque referre

per

per unigenitum filium tuum Dominum nostrum . Qui hoc sacrum jejunii tempus famulis tuis Moysi & Helie propicius olim concessit . Per quod unus legem accepit : alius igneo curru transvectus paradisi secreta rimavit . Ipse quoque mediator Dei & hominum Dominus noster Jesus Christus filius tuus : quod dudum servis concessit hoc in sue majestatis clementia postea consecravit. Per hoc enim jejunium Ninnivitis venia datur : per hoc jejunium leonum ora concluduntur . Per hoc jejunium Amorreus devincitur . Per hoc jejunium clades a terra depellitur . Per hoc jejunium Aman superbus in ligno suspenditur . Per hoc jejunium populus Dei a necis periculo liberatur . Per hoc jejunium Sancti ad celestia regna perveniunt . Per hoc jejunium peccatores ad veniam revocantur . Per hoc jejunium fugantur demonia : comprimuntur vitia : concrescunt virtutes . Per hoc jejunium Angelis copulatur sancta virginitas . Per hoc jejunium impartitur viduis continentia . Per hoc jejunium potentibus inspiratur justicia : & omnibus conjugatis prudentia . Presta ergo nobis omnipotens Deus : ut mortificato corde & corpore & hic legem tuam splendide observemus : & illic cum Sanctis tuis intra paradisi aulam solenniter gaudeamus : consona voce proclamantes ac dicentes . ℞. Sanctus . Sanctus . Sanctus .

Post Sanctus.

VEre Sanctus : vere hec illa preclara & ammirabilis supernarum creaturarum eterna laudatio . Que in celestibus sine defectu psallitur ab Angelis : & hic solenniter decantatur a populis . Illic conlaudant celestia : hic adorant terrestria . Illic sanctis tuis eterna retribuis premia : hic fidelibus largam prestas misericordiam . Illa non deseris : ista non despicis : quia redemptorem nostrum piissime pater pro totius mundi salute ad nos misisti : Christum Dominum ac redemptorem eternum .

Post pridie.

REcitatis Domine unigeniti tui sacramentorum preceptis : simulque preclare passionis & resurrectionis & in celos ascensionis memoriam facientes majestatem tuam supplices rogamus ac petimus . Ut in his sacrificiis benedictionum tuarum plenitudo descendat : & infundas in eis imbrem Spiritus tui Sancti de celis. Ut fiat hoc sacrificium secundum ordinem Melchisedech: fiat hoc sacrificium secundum ordinem Patriarcharum & Prophetarum tuorum . Ut quod ab illis tipice facientibus unigeniti filii tui significantibus adventum: tua majestas acceptare dignata est : sic hoc sacrificium respicere & sanctificare digneris : quod est verum corpus & sanguis Domini nostri Jesu Christi filii tui : qui pro nobis omnibus factus est Sacerdos & hostia . Hanc itaque hostiam tu piissime pater de tue claritatis respectu sanctifica : ut sumentibus eam : & hic delictorum veniam : & eternam in celis conferas vitam .

℞. Amen .

Ad confractionem panis . Antifona . Tu Domine das escam nobis in tempore opportuno . Aperi manum tuam : & imple omnem animam benedictione .

Ad orationem Dominicam .

OMnes fratres charissimi : qui conditos nos ac redemptos Domini pietate gaudemus : orationis Dominice memores : precibus indefessis ejusdem Domini misericordiam imploremus clamantes e terris . Pater noster .

Dicat Presbit. Humiliate vos benedictioni . Dominus sit semper vobiscum .

℞. Et cum .

Benedictio .

BEnedictionis gratia vos semper protegat : & ab omni malo defendat . ℞. Amen . Mundet vos Dominus ab omni crimine peccatorum : & sibi placere faciat in eternum . ℞. Amen . Ubique vos Dominus placatus occurrat : & sue benedictionis opem dignanter attribuat . ℞. Amen . Per misericordiam ipsius Dei nostri &c.

Dominus sit semper vobiscum .

℞. Et cum .

Ad accedentes . Amen dico vobis ego sum panis vite : qui de celo descendi : siquis ex ipso manducaverit : non morietur in eternum : & qui biberit ex aqua quam ego dabo ei : non sitiet unquam : sed fiet in eo fons aque salientis in vitam eternam . P. Sicut misit me vivens pater : & ego vivo propter patrem : & qui manducat me : ipse vivet propter me . P. Siquis ex . ℣. Gloria & honor Patri . P. Siquis .

Com. Repletum est gaudium nostrum : & lingua nostra in exultatione .

Oratio . Reple Domine cor nostrum .

Quere in I. Dominica XL. fol. XCVIII.

FE-

FERIA QUARTA.

Ad Missam.

Proverbiorum Salomonis.

℟. Deo gratias. *Ca.XXXIII.*

FIli: quando sederis ut comedas cum principe diligenter adtende que posita sint ante faciem tuam. Et statue cultrum in gutture tuo: si tamen habes potestatem in animam tuam. Ne desideres de cibis ejus: in quo est panis mendacii. Noli laborare ut diteris: sed prudentie tue pone modum. Ne erigas oculos tuos ad opes: quas non potes habere: quia facient sibi pennas quasi aquile & volabunt in celum. Ne comedas cum homine invido: & ne desideres cibos ejus. Quoniam in similitudinem arioli & conjectoris estimat quod ignorat. Comede & bibe dicet tibi: & mens ejus non est tecum. Cibos quos comederas: evomes: & perdes pulchros sermones tuos. Ingrediatur ad doctrinam cor tuum: & aures tue ad verba scientie. Noli subtrahere a puero disciplinam: si enim percusseris eum virga: non morietur. Tu virga percuties eum: & animam ejus de inferno liberabis. ℟. Amen.

Lectio libri Malachim idest Regum.

℟. Deo gratias. *II. Ca.XIII.*

IN illis diebus. Venit Absalon ad regem David: & ait ad eum. Ecce tondentur oves servi tui: veniat oro Rex cum servis suis ad servum suum. Dixitque Rex ad Absalon. Noli fili mi: noli rogare ut veniamus & gravemus te. Cum autem cogeret eum: & noluisset ire benedixit ei. Et ait Absalon. Si non vis venire: veniat obsecro nobiscum saltim Annon frater meus. Dixitque ad eum Rex. Non est necesse ut vadat tecum. Cogit autem Absalon: & dimisit cum eo Annon & universos filios Regis. Preceperat autem Absalon pueris suis dicens. Observate cum temulentus fuerit Annon vino: & dixero vobis percutite eum: & interficite: nolite timere. Ego enim sum qui precipio vobis. Roboramini: & estote viri fortes. Fecerunt ergo pueri Absalon adversus Annon sicut preceperat eis Absalon. Surgentesque filii Regis ascenderunt singuli mulas suas: & fugerunt. Cumque adhuc pergerent in itinere: fama pervenit ad David dicens. Percussit Absalon omnes filios Regis: & non remansit ex eis saltem unus. Surrexit itaque Rex: & excidit vestimenta sua: & cecidit super terram & omnes servi ipsius: qui adsistebant ei exciderunt vestimenta sua. Respondens autem Jonadab filius Semmae fratris David dixit. Ne estimet Dominus meus Rex: quod omnes pueri filii Regis occisi sunt: Annon solus mortuus est: quoniam in odio Absalon erat positus: ex die qua oppressit Thamar sororem ejus. Nunc ergo ne ponat Dominus meus Rex super cor suum verbum istud dicens: omnes filii Regis occisi sunt: quoniam Annon solus mortuus est. Fugit autem Absalon: & levavit puer speculator oculos suos & aspexit: & ecce populus multus veniebat per iter devium ex latere montis. Dixit autem Jonadab ad Regem. Ecce filii Regis adsunt juxta verbum servi tui: sic factum est. Cumque cessasset loqui apparuerunt filii Regis: & intrantes levaverunt voces & fleverunt. Sed & Rex & omnes servi ejus fleverunt ploratu magno nimis. Porro Absalon fugiens abiit ad Tholomai filium Amiur Regem Gessur: luxit ergo David filium suum multis diebus. Absalon autem cum fugisset & venisset in Gessur: fuit ibi tribus annis. Cessavitque Rex David persequi Absalon: eo quod consolatus esset super Annonis
interitu. Intelligens autem Joab filius CXI
Sarvie: quod cor Regis versum esset ad Absalon: misit Thecuam & tulit inde mulierem sapientem: dixitque ad eam. Lugere te simula & induere veste lugubri: & ne ungaris oleo: ut sis quasi mulier plurimo jam tempore lugens mortuum: & ingredieris ad Regem: & loqueris ad eum sermones hujuscemodi. Posuit autem Joab sermones in ore ejus. Itaque cum ingressa fuisset mulier Thecuites ad Regem: cecidit coram eo super terram & adoravit & dixit. Serva me Rex. Et ait ad eam. Quid cause habes? Que respondit. Heu mulier vidua ego sum: mortuus est enim vir meus: & ancille tue erant duo filii. Qui rixati sunt adversum se in agro: nullusque erat qui eos prohibere posset: & percussit alter alterum & interfecit eum. Et ecce consurgens universa cognatio

gnatio adversum ancillam tuam dicit : Trade eum qui percussit fratrem suum : ut occidamus illum pro anima fratris sui quem interfecit : & deleamus heredem. Et querunt extinguere scintillam meam que relicta est : ut non supersit viro meo nomen : & reliquie super terram. Et ait Rex ad mulierem. Vade in domum tuam : & ego jubebo pro te. Dixitque mulier Thecuites ad Regem : in me Domine mi Rex sit iniquitas & in domo patris mei. Rex autem & thronus ejus sit innocens. Et ait Rex. Qui contradixerit tibi adduc eum ad me : & ultra non addet : ut tangat te. Que ait. Recordetur Rex Domini Dei sui : & non multiplicentur proximi sanguinis ad ulciscendum : & nequaquam interficiat filium meum. Qui ait. Vivit Dominus : quia non cadet de capillis filii tui super terram. Dixit ergo mulier. Loquatur ancilla tua ad Dominum meum Regem verbum. Et ait. Loquere. Dixitque mulier. Quare cogitasti istiusmodi rem contra populum Dei : & locutus est Rex verbum istud ut peccet : & non reducat electum suum. Omnes morimur : & quasi aqua dilabimur in terram : que non revertuntur. Nec vult perire Deus animam : sed retractat cogitans ne penitus pereat qui abjectus est. Nunc igitur veni : ut loquar ad Dominum meum Regem verbum hoc presente populo : & dixit ancilla tua. Loquar ad Regem : si quo modo faciat Rex verbum ancille sue. Et audivit Rex : ut liberaret ancillam suam de manu omnium : qui volebant delere me : & filium meum de hereditate Dei. Dicat ergo ancilla tua : ut fiat verbum Domini mei Regis quasi sacrificium : sicut enim Angelus Dei : sic est Dominus meus Rex : ut nec benedictione nec maledictione moveatur. Unde & Dominus Deus tuus est tecum. Et respondens Rex dixit ad mulierem. Ne abscondas a me verbum quod te interrogo. Dixitque mulier. Loquere Domine mi Rex. Et ait Rex. Numquid manus Joab tecum est in omnibus istis ? Respondit mulier & ait. Per salutem anime tue Domine mi Rex : nec ad dexteram nec ad sinistram est ex omnibus his que locutus est Dominus meus Rex. Servus enim tuus Joab ipse precepit mihi : & ipse posuit in os ancille tue omnia verba hec : ut verterem figuram sermonis hujus. Servus tuus Joab precepit istud. Tu autem Domine mi Rex sapiens es : sicut habet sapientiam Angelus Dei : ut intelligas omnia super terram. Et ait Rex ad Joab. Ecce placatus feci verbum tuum. Vade igitur & revoca puerum Absalon. Cadensque Joab super faciem suam in terram : adoravit & benedixit Regi : & dixit Joab. Hodie intellexit servus tuus : quia inveni gratiam in oculis tuis : Domine mi Rex : fecisti enim sermonem servi tui. Surrexit ergo Joab & abiit in Gessur : & adduxit Absalon in Hierusalem. Dixit autem Rex. Revertatur in domum suam : & faciem meam non videat. Reversus est itaque Absalon in domum suam : & faciem Regis non vidit. Porro sicut Absalon vir non erat pulcher in omni Israel : & decorus nimis : a vestigio pedis usque ad verticem non erat in eo ulla macula. Et quando tondebat capillum : semel autem in anno tondebatur : quia gravabat eum cesaries : ponderabat capillos capitis sui ducentis siclis pondere publico. Nati sunt autem Absalon filii tres & filia una nomine Thamar eleganti forma. Hec fuit in matrimonio Roboam filio Salomonis : & peperit ei Abiam. Mansitque Absalon in Hierusalem duobus annis : & faciem Regis non vidit. Misit itaque ad Joab : ut mitteret eum ad Regem. Qui noluit venire ad eum. Cum que secundo misisset : & noluit venire : dixit servis suis. Scitis agrum Joab juxta agrum meum habentem messem ordei. Ite igitur & succendite eum igni. Succenderunt ergo servi Absalon segetem igni. Et venientes servi Joab scissis vestibus dixerunt : Succenderunt servi Absalon partem agri igni. Surexitque Joab : & venit ad Absalon in domum suam & dixit. Quare succenderunt servi tui segetem meam igni ? Et respondit Absalon ad Joab. Misi ad te obsecrans : ut venires ad me : & mitterem te ad Regem : ut diceres ei. Quare veni ad te de Gessur : melius mihi erat ibi esse. Obsecro ergo ut videam faciem Regis. Quod si memor est iniquitatis mee : interficiat me.

Ingres-

Ingressus itaque Joab ad Regem : nunciavit ei omnia. Vocatusque est Absalon : & intravit ad Regem : & adoravit super faciem terre coram eo: osculatusque est Rex Absalon ℟. Amen.

Dicat Presbit. Dominus sit semper vobiscum. ℟. Et cum.

Tractus.

NUnc ecce derident me inimici mei : nunc in eorum canticum versus sum: abominantur me : & longe fugiunt a me & faciem meam conspuere non verentur. ℣. Ad dexteram calamitatis mee illico surrexerunt: pedes meos subverterunt: & oppresserunt quasi fluctibus semitas meas. ℣. Quapropter in memet ipso arescit anima mea : & possident me dies afflictionis.

Dicat Presbit. Silentium facite.

Sequentia epistole Johannis Apostoli. ℟. Deo gratias. *I. Cap. II.*

CHarissimi. Non novum mandatum scribo vobis : sed mandatum vetus : quod habuistis ab initio. Mandatum vetus est verbum quod audistis. Iterum mandatum novum scribo vobis quod est verum & in ipso & in nobis. Quoniam tenebre transierunt : & lumen verum jam lucet. Qui dicit se in luce esse & fratrem suum odit : in tenebris est usque adhuc. Nam qui diligit fratrem suum in lumine manet : & scandalum in eo non est. Qui autem odit fratrem suum : in tenebris est : & in tenebris ambulat & nescit quo eat : quoniam tenebre obcecaverunt oculos ejus. Scribo vobis filioli : quoniam remittuntur vobis peccata propter nomen ejus. ℟. Amen.

Lectio sancti Evangelii secundum Johannem. *Cap. X.*

ILlo in tempore. Dominus noster Jesus Christus loquebatur phariseis & turbis dicens. Propterea me pater diligit : quia ego pono animam meam ut iterum sumam eam. Nemo tollit eam a me : sed ego pono eam a me ipso. Potestatem habeo ponendi animam meam: & potestatem habeo iterum sumendi eam. Hoc mandatum accepi a Patre meo. Dissensio itaque facta est inter Judeos propter sermones hos. Dicebant enim multi ex ipsis : Demonium habet : & insanit: quid eum auditis? Alii dicebant: hec verba non sunt demonium habentis Numquid demonium potest cecorum oculos aperire ? Facta sunt autem encenia in Hierosolymis & hyems erat. Et ambulabat Jesus in templo in porticum Salomonis. Circumdederunt ergo eum Judei & dicebant ei. Quousque animam nostram tollis? Si tu es Christus : dic nobis palam. Respondit eis Jesus. Loquor vobis : & non creditis. Opera que ego facio in nomine patris mei : hec testimonium perhibent de me. Sed vos non creditis : quia non estis ex ovibus meis: oves mee vocem meam audiunt : & cognosco eas & sequuntur me : & ego vitam eternam do eis : & non peribunt in eternum : & non rapit eas quisquam de manu mea. Pater meus quod dedit mihi : majus omnibus est : & nemo potest rapere de manu patris mei. Ego & pater unum sumus. Sustulerunt lapides Judei : ut lapidarent eum. Respondit eis Jesus. Multa bona opera ostendi vobis a patre meo: propter quod opus me lapidatis ? Responderunt ergo Judei. De bono opere non lapidamus te : sed de blasphemia. Et quia tu homo cum sis : facis te ipsum Deum. Respondit eis Jesus. Nonne scriptum est in lege vestra : quia ego dixi Dij estis ? Si illos dixit Deos ad quos sermo Dei factus est : & non potest solvi scriptura : quem pater sanctificavit : & misit in hunc mundum. Vos dicitis quia blasphemas : quia dixi filius Dei sum. Si non facio opera patris mei : nolite credere mihi : si autem facio & mihi non vultis credere: operibus credite : ut cognoscatis & credatis quia in me est pater & ego & in patre. ℟. Amen.

Dicat Presbit. Dominus sit semper vobiscum.

℟. Et cum.

Lauda. Eripe me Domine. *Quere retro in V. Dominico fol. CXL.*

Preces. Penitentes.

Sacrificium. Offerte Domino. *Quere in IV. feria. I. hebdomade quadragesime fol. XCIX.*

Missa.

MEmores delictorum nostrorum fratres charissimi : peccata nostra coram Domino defleamus : seminantes lachrimis : quod metamus in gaudiis. Simus in oratione assidui : jejuniis prompti : in elemosy-

mosynis liberales : ut promisse retributionis gloriam : devota fide & fructuosa devotione mereamur percipere .

℟. Amen .

Alia Oratio .

DEus cui cor mundum : & corpus placet intactum . Cuique puritas mentis & sinceritas non displicet carnis subjuga : quesumus per abstinentie rigorem anime : carnem : atque per effectum timoris & dilectionis animam tibi adsocia . Ut tu solus domineris in omnia nobis : qui conditor noster esse agnosceris . Posside ergo & redime nos Domine : ut qui hoc jejunium studiose agimus : te tribuente sacietate incorruptibilis tue glorie perfruamur . ℟. Amen .

Post nomina . Oratio .

ATe Deus piissime benedicantur jejunantium vota : sacrificiorumque libamina . Acceptentur quoque orationes fidelium ac suspiria contritorum : ut votiva abstinendi devotio : & cunctos in commune fideles santificet : & defunctis omnibus requiem prestet . ℟. Amen .

Ad pacem . Oratio .

FOveat omnipotens Deus charitas tua jejunantium ariditatem internam : ut dono affluamus dilectionis : qui tibi afflicte immolamus hostiam carnis . ℟. Amen .

Inlatio .

DIgnum & justum est equum & salutare est : nos te magnificare in diebus sanctificationis tue : & venerabile nomen sanctum tuum Domine sancte pater omnipotens sempiterne Deus . Quoniam hoc est tempus acceptabile : & hi sunt dies salutis . In quibus Moyses famulus tuus : ut legem tuam mereretur accipere : dies quadraginta in Sinay monte jejunavit . Similiter Jesus Salvator noster Christus in deserto : jejunatis quadraginta diebus & quadraginta noctibus : omnia diaboli tentamenta destruxit : nobisque abstinentie exemplum reliquit . Nunc igitur quia te docente Domine : beati sunt qui esuriunt : & sitiunt justiciam : quoniam ipsi saturabuntur : precamur ut in vigiliis & jejuniis: carnis desideria & universas mundi concupiscentias te propiciante a nostris corporibus abscindamus . Quo ab omnibus vitiis ac voluptatibus profanis nos omnibus modis caveamus : ut in diebus jejuniorum non inveniantur voluntates nostre : sed etiam tuam Domine per singulos dies operemur in omnibus voluntatem : proclamantes atque ita dicentes . ℟. Sanctus . Sanctus . Sanctus .

Post Sanctus .

VEre sanctus vere benedictus Dominus noster Jesus Christus filius tuus : qui nos & vitiis abstinere & cibis edocuit . Ab illo quippe & abstinendi docemur exemplis : & abstinentie remuneramur ex donis . Proinde te Deus pater rogamus : ut per illum sit nobis : & in presenti hujus mundi labore consolatio : & in eterna vita donetur beatitudinis plenitudo. Per Christum Dominum ac redemptorem eternum .

Post pridie .

DEus qui es sanctificator oblationum & substentatio abstinentium : tu benedictione gratie tue : & appositum tibi sacrificium sanctifica : & jejunantium pectora ab omni contagione delictorum emunda . Quo hec oblata uberius benedicens : horum perceptione inediam nostre debilitationis substentes : internaque sanctifices . ℟. Amen .

Ad confractionem panis . Antifona . Tu Domine da escam nobis in tempore opportuno : aperi manum tuam : & imple omnem animam benedictione .

Ad orationem Dominicam .

CHriste Deus qui jejunii non renuis votum : qui nobis per te magnum abstinendi prebuisti exemplum : quique docuisti te per orationem petere : per lectionem querere : elemosynis etiam vel lachrymis propulsare : accipe nostram petitionem : que in nobis & amorem lectionis enutriat : & lachrymas nostras tibi commendabiles reddat . Ut cum te petierimus orando : te nos invenisse gratulemur querendo . Cumque lacrimando pulsaverimus : a te exaudiri promereamur . Pater noster .

Dicat Presbit. Humiliate vos benedictioni . Dominus sit semper vobiscum .

℟. Et cum .

CHristus Dei filius ob cujus exemplum corporale jejunium exercetis : animas vestras virtutum repleat sacramentis . ℟. Amen . Idem quoque Dominus cordibus vestris atque corporibus jejunio aridis vitam tenere tribuat sanctitatis . ℟. Amen. Ut cum abstinentia servantes unitatem spiritus in vinculo pacis : perveniatis ad eum recipientes ab illo premium eterne salva-

tionis. ℟. Amen. Per miſericordiam ipſius Dei noſtri &c.

Dominus ſit ſemper vobiſcum. ℟. Et cum.

Ad accedentes. Qui venit ad me.

Com. Repletum eſt gaudium.

Oratio. Reple Domine cor noſtrum.

Quere in I. Dominico fol. XCVIII.

FERIA SEXTA ANTE RAMIS PALMARUM.

Ad Miſſam.

Jeſu filii Sirach. id eſt Eccleſiaſticus. ℟. Deo gratias. *Cap. XLIIII.*

FIlii. Laudemus viros glorioſos & parentes noſtros in generatione ſua. Dilectus a Domino Samuel propheta Domini renovavit imperium & unxit principes in gente ſua. Et poſt hec dormivit: & notum fecit Regi: & oſtendit illi finem vite ſue.
C. XLVI. Poſt hoc ſurrexit Nathan propheta in diebus David Regis: & quaſi adeps ſeparatus eſt a carne: ſic David a filiis Iſrael. In leonibus luſit: quaſi cumhedis: in urſis ſimiliter fecit: ſicut agnis ovium. In juventute ſua numquid non occidit gigantem: & ſuſtulit obprobrium de gente? Ubi invocavit Dominum potentem:& dedit dexteram ejus tollere hominem fortem in bello: & exaltare cornu gentis ſue. De omni corde ſuo laudavit Dominum: & dilexit Deum qui fecit illum: ut laudaret ſanctum nomen Domini:& amplificaret mane diei ſanctitatem. Chriſtus purgavit peccata ipſius: exaltavit in eternum cornu ipſius: & dedit illi teſtamentum Regum & ſedem glorie in Iſrael. Poſt ipſum ſurrexit filius ſenſatus: & propter illum dejecit omnem potentiam inimicorum. Salomon imperavit in diebus pacis: cui ſubjecit Deus omnes hoſtes: ut conderet donum in nomine ſuo: & pararet ſanctitatem in ſempiternum. Quemadmodum eruditus eſt in juventute ſua: & impletus eſt quaſi flumen ſapientia. ℟. Amen.

Lectio Libri Malachim. Id eſt Regum. ℟. Deo gratias. *III. Cap. I.*

IN illis diebus: ait David. Benedictus Dominus Deus Iſrael: qui dedit hodie ſedentem in ſolio meo. Videntibus oculis meis. Territi ſunt & ſurrexerunt omnes qui invitati fuerant ab Adonia: & ivit unuſquiſque in viam ſuam. Adonias autem timens Salomonem ſurrexit & abiit in tabernaculum Domini: tenuitque cornu altaris. Et nunciaverunt Salomoni dicentes. Ecce Adonias timens Regem Salomonem tenens cornu altaris dicens. Juret mihi hodie Rex Salomon: quod non interficiat ſervum ſuum gladio. Dixitque Salomon. Si fuerit vir bonus: non cadet nec unus quidem capillus ejus in terra. Sin autem malum inventum fuerit in eo: morte morietur. Miſit ergo Rex Salomon & eduxit eum ab altari. Et ingreſſus adoravit Regem Salomonem. Dixitque ei Salomon: vade in domum tuam. Appropinquaverunt autem dies David ut moreretur. CIII. Precepitque Salomoni filio ſuo dicens. Ecce ego ingredior viam univerſe terre. Confortare & eſto vir. Et obſerva cuſtodias Domini Dei tui: ut ambules in viis ejus: & cuſtodias ceremonias ejus: & precepta ejus: & teſtimonia & judicia: ſicut ſcriptum eſt in lege Moyſi: ut intelligas univerſa que facis: & quocumque te verteris. Ut confirmet Dominus ſermones ſuos: quos locutus eſt de me dicens: ſi cuſtodierint filii tui vias meas: & ambulaverint coram me in veritate in omni corde ſuo: & in omni anima ſua: non auferetur tibi vir de ſolio Iſrael. Tu quoque noſti que fecerit mihi Joab filius Sarvie: que fecerit duobus principibus exercitus Iſrael Abner filio Ner & Amaſe filio Lether: quos occidit & effudit ſanguinem belli in pace: & poſuit cruorem in baltheo ſuo: qui erat circa lumbos eius:& in calciamento ſuo quod erat in pedibus ejus. Facias ergo ei juxta ſapientiam tuam: & non deduces caniciem ejus pacifice ad inferos. Sed & filiis Berzelai Galaditidis reddes gratiam eruntque comedentes in menſa tua. Occurrerunt enim mihi: quando fugiebam a facie Abſalon fratris tui. Habes quoque apud te Semei filium Jera filii Hiemini de Baurim: qui maledixit mihi maledictione peſſima quando ibam ad caſtra. Sed quia deſcendit mihi in occurſum: cum tranſirem Jordanem & juravi ei per Dominum dicens: non te interficiam gladio. Tu noli pati eum eſſe innoxium. Vir autem ſapiens es: & ſcies quid facies ei: deduceſque canos ejus cum ſanguine ad infernum. Dormivit igitur

David

David cum patribus suis: & sepultus est in civitate David. Dies autem quibus regnavit David super Israel: quadraginta anni sunt. In Hebron regnavit septem annis: & in Hierusalem triginta tribus annis. Salomon autem sedit super thronum David patris sui: & firmatum est regnum ejus nimis.

℟. Amen.

Dicat Presb. Dominus sit semper vobiscum. ℟. Et cum.

Tractus.

TU Domine demonstrasti mihi: & ego cognovi: ostendisti mihi studia inicorum adversum me. ℣. Quasi agnus mansuetus: qui portatur ad victimam: & nunc cognovi que super me cogitaverunt mala. ℣. Ne propicieris iniquitati eorum: & peccata eorum non deleantur.

Dicat Presb. Silentium facite.

Sequentia epistole Johannis Apostoli.

℟. Deo gratias. *I. Ca.IIII.*

CHarissimi. Si Deus dilexit nos: & nos debemus alterutrum diligere: Deum nemo vidit unquam. Quodsi diligimus invicem: Deus in nobis manet & charitas ejus in nobis perfecta est. In hoc intelligimus: quoniam in eo manemus & ipse in nobis: quoniam de Spiritu Sancto dedit nobis. Et nos vidimus & testificamur: quoniam pater misit filium suum Salvatorem mundi. Quisquis confessus fuerit: quod Jesus est filius Dei: Deus in eo manet & ipse in Deo. Et ipsi cognovimus & credimus charitati: quam habet Deus in nobis. Deus charitas est: & qui manet in charitate in Deo manet & Deus in eo. In hoc perfecta est charitas Dei in nobis: ut fiduciam habeamus in diem judicii: ut sicut ille est & nos simus in hoc mundo. Timor non est in charitate: sed perfecta charitas foras mittit timorem: quoniam timor penam habet. Qui autem timet: non est perfectus in charitate. Nos ergo diligamus Deum: quoniam Deus prior dilexit nos. Si quis dixerit: quoniam diligo Dominum: & fratrem suum oderit mendax est. Qui enim non diligit fratrem suum quem videt: Deum quem non videt: quomodo potest diligere? Et hoc mandatum habemus ab eo: ut qui diligit Deum: diligat

C.V. & fratrem suum. Omnis qui credit: quod Jesus Christus ex Deo natus est: & omnis qui diligit genitorem: diligit eum qui ex eo natus est. In hoc cognoscimus: quoniam diligimus filios Dei: cum Deum diligimus: & mandata ejus servamus. ℟. Amen.

Lectio sancti Evangelii secundum Johannem. *Ca.XII.*

ILlo in tempore: Dominus noster Jesus Christus loquebatur phariseis & turbis dicens. Ambulate dum lucem habetis: ut tenebre vos non comprehendant. Et qui ambulat in tenebris nescit quo vadat. Dum lucem habetis credite in lucem: ut filii lucis sitis. Hec locutus est Jesus & abscondit se ab eis. Cum autem tanta signa fecisset coram eis: non credebant in eum: ut sermo Esaie impleretur quem dixit. Domine quis credidit auditui nostro: & brachium Domini cui revelatum est? Propterea non poterant credere: quia iterum dixit Esaias: excecavit oculos eorum & cor: ut non videant oculis & non intelligant corde: & convertantur & sanem illos. Hec dixit Isaias: quando vidit gloriam ejus: & locutus est ad eos de eo. Verumtamen & ex principibus multi crediderunt in eum. Sed propter phariseos non confitebantur: ut de sinagoga non ejicerentur. Dilexerunt enim gloriam hominum: magis quam gloriam Dei. Jesus autem clamavit & dixit. Qui credit in me: non credit in me: sed in eum qui misit me. Ego lux in mundum veni: & omnis qui credit in me: in tenebris non manet. Et siquis audierit verba mea & non custodierit ea: ego non judico eum. Non enim veni ut judicem mundum: sed ut salvificem mundum. Qui spernit me: & non accipit verba mea: habet qui judicet eum. Sermo quem locutus sum: ille judicabit eum in novissimo die. Quia ego a me ipso non sum locutus: sed qui misit me pater: ipse mihi mandatum dedit: quid dicam: & quid loquar. Et scio quia mandatum ejus vita eterna est.

℟. Amen.

Dicat Presb. Dominus sit semper vobiscum ℟. Et cum. *Lauda.* Eripe me Domine. *Quere in I. Dominico Quadragesime. fo. CXL.* *Preces.* Penitentes. *Sacrificium.* Offerte Domino. *Quere in IV. feria. I. hebdomade Quadrages. fo. XCIX.*

Missa.

SAlvatoris nostri: & Domini fratres dilectissimi precepto deservientes: vigi-

vigilanter attendamus justiciam: ne justiciam nostram hominibus ostendamus: nec jejuni videamur ab eis: qui nos possint demulcere oleo transitorie laudis. Nos igitur quia intus est qui coronet: si tamen talem inveniat quem remuneret: prout possumus intus in corde nostro: sic nos Domino nostro in omni virtute spirituali exhibeamus: ut intra nos semper habeatur regnum ipsius. ℟. Amen.

Alia Oratio.

CHriste qui incursionem malorum spirituum superari posse per jejunium docuisti: tu a carne nostra & petulantiam libidinis pelle: & gule libitum refrenando compesce: ut corpus nostrum per abstinentiam subjiciatur: quod per ingluviem mancipatum est inlecebris viciorum. ℟. Amen.

Post nomina. Oratio.

DEus immortalis atque eterne tu votis offerentium propiciatus occurre: ut sacrificii hujus litatione: sic jejunii nostri acceptetur precatio: qualiter quiescentibus defunctis donetur beatitudinis plenitudo. ℟. Amen.

Ad pacem. Oratio.

CHriste qui es origo & auctor pure dilectionis: pacem tuam quesumus permisce parcimoniis nostris: quo tibi: & per jejunium obsequamur: & per dulcedinem copulemur. ℟. Amen.

Inlatio.

DIgnum & justum est: nos tibi gratias agere Domine sancte pater eterne omnipotens Deus: per Jesum Christum filium tuum Dominum nostrum. Cujus juvamine fessum corpus reficitur; cujus verbo anima fecundatur. Cujus Daniel ille trium hebdomadarum jejunans diebus visione roboratus. Per jejunium quippe ejus faciem videre meruit: cujus in captivitate positus leges nullo modo violavit. Igitur quia hec & talia non humano merito: sed solius aguntur divine gratie dono. Te Deus quesumus & rogamus: ut sis nobis inluminatio & salus. Quo te nobis inspirante: & intelligere possimus quid agere debeamus: & intellecta subsequente nos gratia tua opere impleamus: qualiter te cum omni milicia angelorum conlaudemus atque ita dicamus. ℟. Sanctus. Sanctus. Sanctus.

Post Sanctus.

VEre sanctus: vere benedictus Dominus noster Jesus Chistus filius tuus. Qui & consolatio nobis est in labore: & promissor possessionis eterne. Per eum te igitur flagitamus omnipotens pater: ut eo intercedente sanctificans jejunia nostra: dones nobis vitam beatam: quem pro nobis oblatum suscepisti in hostiam vivam. Christum Dominum ac redemptorem eternum.

Post pridie. Oratio.

HOC sacrificium jejunii litatione dicatum: quesumus Deus pater sanctifica: ut ex eo libantibus sit correptio morum: sit indulgentia criminum: concedatur etiam: & celestis glorie summa virtutum. ℟. Amen.

Ad confractionem panis. Ant. Tu Domine da escam nobis in tempore opportuno: aperi manum tuam: et imple omnem animam benedictione.

Ad orationem Dominicam.

MEmento Domine: quod terra sumus: & aspice contritionem nostri spiritus: ut qui carnis infirmitate ad terram prosternimur ad celos castigatione spiritualis jejunii sublevemur. Et quia ex nostro est ut cadamus: ex tuo sit ut surgamus. Pater noster. *Dicat Presb.* Humiliate vos benedictioni. Dominus sit semper vobiscum. ℟. Et cum.

Benedictio.

OMnipotens Dominus qui per abstinentiam vos fecit esse devotos: efficiat castitate mundissimos. ℟. Amen. Quique vobis inspiravit jejunii votum habere: tribuat apud se mercedem beatitudinis invenire. ℟. Amen. Ut sitis spiritu fructificantes: qui carnales per jejunium cupitis extinguere passiones. ℟. Amen. Per misericordiam ipsius Dei nostri &c. Dominus sit semper vob. ℟. Et cum.

Ad accedendum. Qui venit ad me non esuriet. *Com.* Repletum est gaudium. *Oratio.* Reple Domine cor nostrum. *Quere retro in I. dominico Quadrag. fo. XCVIII.*

IN DOMINICO RAMIS PALMARUM AD BENEDICENDOS FLORES VEL RAMOS.

ADjutorium nostrum in nomine Domini ℟. Qui fecit. ℣. Sit nomen Domini benedictum. ℟. Ex hoc nunc. ℣. Dominus sit semper vob. ℟. Et cum.

Ora-

Oratio.

Domine Jesu Christe qui ante mundi principium : cum Deo patre & Spiritu Sancto regnas & regni tui non erit finis qui pro mundi salute in plenitudine temporum veniens : sicut per legem & prophetas fueras promissus : & veniente te in civitatem Hierusalem ad diem festum turbe multe occurrerunt tibi : gaudentes acceperunt ramos palmarum clamantes Osanna fili David . Ideo & nos supplici obsecratione deposcimus majestatem tuam : ut qui nostra venisti redemptione : solvas nos a vinculis peccatorum nostrorum . ℟. Amen. Morbos omnes expelle . ℟. Amen . Infirmitates cura . ℟. Amen . Aerum temperiem presta. ℟. Amen. Securitatem temporum cum remissione peccatorum omnibus nobis dona . ℟. Amen . Hos quoque ramos & flores palmarum quos populus tuus per manus servitutis nostre accepturus est : hodie tua bene✠dictione sanctifica . ℟. Amen. Ut quicumque ex eis acceperint : tua in omnibus repleantur gratia : & salutis consequantur medelam . ℟. Amen . Et sicut pro hujus diei solennitare letantur : ita eorum habitacula tua bene✠dictione repleas corporaque & animas ab omni contagione mundas efficias : atque spiritualium eis tribuas charismata gratiarum . ℟. Amen. Ut paschalia festa te auxiliante cum omni alacritate suscipere mereantur . Pater noster qui es in celis . Humiliate vos benedictioni . Dominus sit semper vobiscum . ℟. Et cum .

Benedictio.

Dominus Jesus Christus qui per legem & prophetas veniens : assumpsit formam filii hominis : ipse vos benedicat : & sua protectione custodiat . ℟. Amen . Et qui hujus diei solennitatem elegit : tribuat vobis suam gratiam : ut nunquam sitis servi peccati . ℟. Amen . Corda quoque vestra & corpora ab omni delicti mundet contagione : ut participes efficiamini cum Sanctis omnibus in regno eterno. ℟. Amen. Per misericoreiam ipsius Dei nostri &c. Dominus sit semper vobiscum . ℟. Et cum. Benedictio Dei patris omnipotentis & filii & Spiritus Sancti descendat : & maneat super hos ramos vel palmas . ℟. *Chorus*. Amen . *Ramis sic benedictis aspergat aquam benedictam super illos : & super circumstantes . Et statim incipiat Cantor antiph. S.* Sparsit nos Deus . *sine* Gloria & honor patri . *Deinde dicat antiph.* Pueri Hebreorum tollentes ramos olivarum . *Duabus vicibus . Dicitur etiam alia antiph.* Pueri Hebreorum vestimenta prosternebant . *Semel . Quibus peractis progreditur ad processionem : in exitu chori antiph:* Dum appropinquaret Dominus . *antiph.* Cum audisset populus. *Antiph.* Veniente Domino. *Antiph.* Ceperunt omnes . *Et debent exire ab Ecclesia per portam olive ad dexteram : & pervenire ad plateam ante januam venie : & finita antiph. pueri stent supra dictam portam & cantent hunc versum S.* Gloria laus & honor . *Quibus finitis Pontifex vel Decanus ascendat ad januam indulgentiarum : que debet esse clausa : & percutienda cum baculo vel ligno crucis : & dicat alta voce hunc* ℣. Attollite portas principes vestras: & elevamini porte eternales : & introibit Rex glorie . *Deinde duo Canonici intra Ecclesiam stantes : respondeant in eodem tono .* Quis est iste Rex glorie . *Deinde Pontifex dicat .* Dominus fortis & potens . *Iterum Pontifex vel Sacerdos percutiat portam & dicat magis alte elevando vocem .* Attollite portas . *Et respondeant illi qui sunt intra Ecclesiam altius ut prius S.* Quis est iste Rex glorie . *Et tunc Pontifex vel Sacerdos dicat .* Dominus potens in prelio . *Et iterum Sacrdos percutiat portam & magis alte elevet vocem & dicat .* Attollite portas . *Et respondeant illi qui sunt intra Ecclesiam altius .* Quis est iste Rex glorie . *Et tunc respondeat Sacerdos .* Dominus virtutum ipse est Rex glorie . *Quo finito aperiantur valve : & Cantor incipiat .* ℟. Ingrediente Domino . *Querc ante fol. CL. Et sic pervenitur prope altare beate Marie : ad stationem fiendam inter choros : & ibi dicitur antiph.* Ave Rex noster . *a Cantore cum ceptro in manibus : ter flectendo genua : exaltando in utraque vice vocem in choro respondente .* Fili David Redemptor mundi : *In tertia responsione perficiatur tota antiph. Cum qua ingreditur chorus . Deinde dicitur tertia in qua dicitur a duobus Diaconis .* ℟. Circumdederunt . *cum suo* ℣. *& finita tertia Diaconus petita benedictione a Presbytero dicat Evange. S.* Cum appropinquasset Iesus Hie-

roso-

rosolymis. *Quo finito dicat Sacerdos hanc orationem*. Alme pater omnipotens rerum omnium creator &c. *Hic dicatur*. Ingrediente Domino *cum aliis sequentibus : & postea incipiat cantor*. Sparsit nos Deus. *Et subsequantur omnia per ordinem*. Ingrediente Domino in sanctam civitatem sedens super pullum asine festinans pervenire ad passionem : ut adimpleret legem & prophetas : pueri Hebreorum cum ramis & palmis vestimenta prosternebant : intonabile hymnum novum cantantes Osanna in altissimis Deo. *II. Ant.* Cum appropinquaret Dominus Hierosolymam : misit duos ex discipulis suis dicens : ite in castellum quod est contra vos:invenietis pullum asine alligatum super quem nemo hominum sedit : solvite & adducite mihi : Siquis vobis interrogaverit dicite ei. Opus Domino est. Solventes adduxerunt ad Jesum imposuerunt illi vestimenta & sedit super eum. Alii expandebant vestimenta sua in via : alii ramos de arboribus externebant : & qui sequebantur clamabant:Osanna benedictus qui venit in nomine Domini benedictum regnum patris nostri David Osanna in excelsis miserere nobis fili David. *III. Ant.* Cum audissent turbe que venerant ad diem festum : quia venit Jesus Christus : acceperunt ramos palmarum : & exierunt obviam ei : & clamabant : Osanna benedictus qui venit in nomine Domini *IIII. Ant.* Gloria in excelsis Deo & in terra pax hominibus bone voluntatis : Osanna filio David benedictus qui venit in nomine Domini. *Finita processione dicat Presb. hanc orationem*. Alme pater omnipotens rerum omnium creator Domine : cuius super ethera sedes est : quem nullus cernit : & omnis laudat in excelsis angelica dulci fragore potestas : qui ut genus humanum a discrimine mortis erueres : & paradisi gaudiis participem faceres : unicum filium tuum Dominum nostrum Jesum Christum : ineffabili pietate plenum ad terras mittere es dignatus : ut prisce legis sacramenta & prophetica adimpleres vaticinia : sedens super pullum asine Hierusalem civitatem intraret : & ab omni populo laudis concentu consona voce : Osanna clamantibus audiret. Ob hoc & nos indigni ejus in laude cum omni leticia concinentes : te supplices quesumus : te humiles flagitamus : ut nos amminiculo dextere tue : a cunctis malis liberare digneris. ℟. Amen.

Qua finita oratione incipiat Chorus ad Missam.

Jesu filius Sirach. Idest Ecclesiasticus. ℟. Deo gratias. *Ca. III.*

JUdicium patris audite filii dilecti : & sic facite ut salvi sitis. Deus autem honoravit patrem in filiis : & judicium matris exquirens in filios. Qui diligit Deum : exorabit pro peccatis : & continebit se ab illis. In oratione dierum exaudietur : & sicut qui thesaurizat : ita & qui honorificat matrem suam. Qui honorat patrem : jocundabitur in filiis. Qui honorat patrem suum vitam vivet longiorem. Et qui obaudit patri : refrigeravit matrem. Qui timet Deum : honorat parentes : & quasi dominis serviet his : qui se genuerunt in opere & sermone & in omni sapientia. Fili : honora patrem tuum ut superveniat tibi benedictio a Deo : & benedictio illius in novissimo manet. Benedictio patris firmat domos filiorum. Maledictio autem matris eradicat fundamenta. Ne glorieris in contumelia patris tui : non est enim tibi gloria : sed confusio : gloria enim hominis ex honore patris : & dedecus filiis pater sine honore. Fili suscipe senectam patris tui : & ne contristes eum in vita illius. Et si defecerit sensu : da veniam : & ne spernas eum in tua virtute. Elemosyna enim patris non erit in oblivione : nam pro peccato matris restituetur tibi bonum. Et in justicia edificabitur tibi : & in die tribulationis memorabitur tui. Sicut in sereno glacies solventur tua peccata.

℟. Amen.

Dicat Presbit. Erigite vos. Dominus sit semper vobiscum. ℟. Et cum.

Lectio Libri Deuteromonii. ℟. Deo gratias. *Ca. II.*

IN illis diebus. Locutus est Dominus ad Moysen dicens. Loquere filiis Israel : & dices ad eos. Ponite hec verba mea in cordibus & in animis vestris : & suspendite ea pro signo in manibus : & inter oculos vestros conlocate. Docete filios vestros : ut illa meditentur. Quando sederis in domo tua : & ambulaveris in via : & accubueris atque surrexeris : scribes ea super postes & januas domus

mus tue : ut multiplicentur dies tui & filiorum tuorum in terram : quam juravit Dominus patribus tuis : ut daret quamdiu celum immineat terre. Si enim custodieritis mandata que ego precipio vobis : & feceritis ea : ut diligatis Dominum Deum vestrum : & ambuletis in viis ejus adherentes ei : disperdet Dominus omnes gentes istas ante faciem vestram : & possidebitis eas que majores & fortiores vobis sunt. Omnis locus quem calcaverit pes vester : vester erit. A deserto & Libano a flumine magno Eufrate : usque ad mare occidentale erunt termini vestri : nullus stabit contra vos. Terrorem vestrum & formidinem dabit Dominus Deus vester super omnem terram : quam calcaturi estis : sicut locutus est vobis. En propono hodie in conspectu vestro benedictionem & maledictionem. Benedictionem : si obedieritis mandatis Domini Dei vestri : quia ego hodie precipio vobis. Maledictionem : si non audieritis mandata Domini Dei vestri : sed recesseritis de via : quam ego nunc ostendi vobis : & ambulaveritis post Deos alienos quos ignoratis. Cum introduxerit te Dominus Deus tuus in terram : ad quam pergis habitandam : pones benedictionem super montem Garizin : Maledictionem super montem Hebal : qui sunt trans Jordanem post viam que vergit ad solis occubitum in terram Chananei : qui habitat in campestribus contra Galgalam que est juxta vallem tendentem & intrantem procul. Vos enim transibitis Jordanem : ut possideatis terram quam Dominus Deus vester daturus est vobis : & habeatis ac possideatis illam. Videte ergo ut impleatis cerimonias : atque judicia : que ego hodie ponam in conspectu vestro : ut benedicat vobis Dominus Deus vester. ℟. Amen.

Dicat Presbit. Dominus sit semper vobiscum.

℟. Et cum spiritu tuo.

Psallendo. Venite venite filii audite me : timorem Domini docebo vos. ℣. Benedicam Dominum in omni tempore : semper laus ejus in ore meo. P. Venite. ℣. In Domino laudabitur anima mea : audiant mansueti & letentur. P. Venite. ℣. Magnificate Dominum mecum : & exaltemus nomen ejus in unum. P. Venite filii.

Hic fiat sermo ad populum.

CHarissimi : accipite regulam fidei : quod Symbolum dicitur. Et cum acceperitis in corde scribite : & quotidie apud vosmetipsos dicite. Antequam dormiatis : antequam procedatis vestro Symbolo vos munite. Symbolum nemo scribit : ut legi possit. Sed ad recensendum : ne forte deleat oblivio : quod non tradidit lectio : sit vobis quod ex vestra memoria. Quod audituri estis : hoc credituri. Et quod credituri : hoc etiam lingua reddituri. Ait enim Apostolus. Corde creditur ad justiciam : oris confessio fit ad salutem. Hoc enim Symbolum quod retenturi estis & credituri. Signate ergo vos & respondete.

Fides.

CRedo in Deum patrem omnipotentem. Et in Jesum Christum filium ejus unicum Dominum nostrum. Natum de Spiritu Sancto ex utero Marie Virginis. Passus sub Pontio Pilato. Crucifixus & sepultus : tertia die resurrexit vivus a mortuis. Ascendit in celum. Sedet ad dexteram Dei patris omnipotentis. Inde venturus judicaturus vivos & mortuos. Credo in sanctum Spiritum : Sanctam Ecclesiam Catholicam : Sanctorum communionem : remissionem omnium peccatorum. Carnis hujus resurrectionem : & vitam eternam : amen.

Submissa voce. Ut facile memorie vestre possint inherere que dicta sunt : textum Symboli ordinemque repetamus. Credo in Deum patrem omnipotentem.

Submissa voce. Tertio quoque textum Symboli recenseamus : ut quia fidem divine Trinitatis Symbolum in se continet : ipse numerus repeticionis cum sacramento conveniat Trinitatis. Credo in Deum patrem omnipotentem.

Submissa voce. Hanc sancte fidei regulam : quam vobis nunc tradidit sancta Mater Ecclesia : firmissima mentis vestre retinete sententia : ne aliquando dubitationis scrupulum in corde vestro oriatur. Quia si quod absit in hoc vel tenuiter dubitatis : omne fidei fundamentum subruitis : & anime periculum generatur. Et ideo si aliquem vestrum inde quippiam movet : reputet quia hoc intelligere non possit. Vera tamen esse credat omnia que audivit. Deus autem omnipotens ita cor

ve-

vestrum inluminet ut intelligendo & credendo que diximus : & fidem rectam custodiatis : & sanctis operibus fulgeatis : ut per hec ad beatam vitam pervenire possitis. ℟. Amen. Ipso prestante & auxiliante : qui vivit & omnia regit in secula seculorum. ℟. Amen.

Dicat Presbit. Dominus sit semper vobiscum. ℟. Et cum. Silentium facite.

Sequentia Epistole Pauli Apostoli ad Galathas. ℟. Deo gratias. *Ca.I.*

FRatres. Gratia vobis & pax a Deo patre nostro : & Domino Jesu Christo. Qui dedit semetipsum pro peccatis nostris : ut eriperet nos de presenti seculo neque secundum voluntatem Dei & patris nostri : cui est gloria in secula seculorum amen. Miror quod sic tam cito transferimini ab eo : qui vos vocavit in gratiam Christi in aliud evangelium : quod non est aliud : nisi sunt aliqui qui vos conturbant : & volunt subvertere Evangelium Christi. Sed licet nos aut Angelus de celo evangelizet vobis : preterquam evangelizavimus vobis : anathema sit amen. Sicut predixi & nunc iterum dico. Siquis vobis evangelizaverit preter id quod accepistis : anathema sit amen. Modo enim hominibus suadeo:audeo: aut quero hominibus placere? Si adhuc hominibus placerem:Christi servus non essem.Notum enim vobis facio fratresEvangelium:quod evangelizatum est a me : quia non est secundum hominem:neque enim ego ab homine accepi illud : neque didici : sed per revelationem Jesu Christi. ℟. Amen.

Lectio Sancti Evangelii secundum Joannem. *XI.*

ILlo in tempore. Proximum erat Pascha Judeorum. Et ascenderunt multi de regione ante Pascha : ut sanctificarent se ipsos. Querebant ergo Jesum & conloquebantur ad invicem in templo stantes. Quid putatis : quia non veniet ad diem festum? Dederant autem Pontifices & Pharisei mandatum : ut si quis eum cognovisset : ubi esset : indicarent & apprehenderent eum. Jesus ergo ante sex dies Pasche ve-
C.XI. nit Bethaniam ubi fuit Lazarus mortuus : quem suscitavit Jesus. Fecerunt autem ei cenam ibi : & Martha ministrabat. Lazarus autem unus erat de discumbentibus cum eo. Maria ergo accepit libram unguenti nardi pistici pretiosi : & unxit pedes Jesus : & extersit capillis suis pedes ejus : & domus impleta est ex odore unguenti. Dixit ergo unus ex discipulis suis Judas Scariothes qui erat eum traditurus. Quare hoc unguentum non venditur trecentis denariis : & datum est egenis. Dixit autem hoc non quia de egenis pertinebat ad eum : sed quia fur erat & loculos habebat : & que mittebantur exportabat. Dixit ergo Jesus : sinite illam : ut in die sepulture mee servet illud. Pauperes enim semper habebitis vobiscum : me autem semper non habebitis. Cognovit ergo turba multa ex Judeis : quia illic est : & venerunt non propter Jesum tantum : sed ut & Lazarum viderent : quem suscitavit a mortuis. Cogitaverunt autem principes Sacerdotum : ut & Lazarum interficerent. quia multi propter illum abibant ex Judeis & credebant in eum. In crastinum autem turba multa que venerat ad diem festum : cum vidissent quia venit Jesus Hierosolymam : acceperunt ramos palmarum & processerunt obviam ei & clamabant. Osanna benedictus qui venit in nomine Domini rex Israel. ℟. Amen.

Dicat Presbit. Dominus sit semper vobiscum. ℟. Et cum spiritu tuo.

Lauda. Confitemini Domino quoniam bonus : quoniam in seculum misericordia ejus. ℣. Confitemini Deo Deorum. *P.* Quoniam in seculum. ℣. Confitemini Domino dominorum. *P.* Quoniam.

Sacrificium. In tempore illo proximum erat Pascha & ascenderunt multi Hierosolymis de regione : ut sanctificarent seipsos : *P.* Clamantes Osanna : benedictus qui venit in nomine Domini. ℣. Venit Jesus Bethaniam ante sex diesPasche cum discipulis suis: & fecerunt illi cenam magnam & discumbentibus cum eo : accepit Maria libram ungenti nardi pistici preciosi : & unxit pedes Jesu : domus enim impleta est ex odore unguenti. *P.* Clamantes.

Missa.

CAtholicam fidem fratres charissimi cordis integritate servantes. Deum patremDeum filiumDeum fateamur & Spiritum Sanctum. Nec tamen deos plures affirmare gentiliter audeamus : sed in tribus unum Deum fiducialiter adoremus. Una quippe est Trinitatis essentia : nec est altera creatrix & eterna substantia. Nullus ergo ibi differentes potesta-

testates: ubi unam potestatem permanere cognovimus: temeraria disputatione confingat. Nullus impares gradus: ubi summa equalitas reperitur interserat. Non est Pater a Filio quem generavit antiquior: neque Filius est gignente posterior. Non est etiam donatoris: doni: vel potestas separata naturaliter vel voluntas. Simul individua Trinitas condidit tempora: simul pereuntia restauravit. Simul Pater & Filius & Spiritus Sanctus ad fideles veniunt: simul impios deserunt: simulque super humiles requiescunt. Istam proinde fidem delectemur usque ad sanguinem vindicare: si volumus Dei Patris heredes existere. Ut hac fidei firmitate muniti ad celeste regnum perveniamus inlesi.

℞. Amen.

Alia Oratio.

DEus fidelis qui fidelia promissa confirmas: dum vocatas gentes ex fide justificas: tu cognitionem nobis tribue Trinitatis: ut pacifici conversemur inter filios unitatis: quo istius sancte confessionis sacrificio competenter oblato: visitationem tuam mereamur obtinere ex alto.

℞. Amen. Per misericordiam tuam Deus noster &c.

Post nomina. Oratio.

OFferentium quesumus Domine vota multiplica: & omnes in commune vere credulitatis instrumento perlustra. Sicque nobis per hoc sacrificium quod tibi cum voto fidei dedicamus adesto placatus: ut & viventibus veniam: & sepultis requiem impetremus eternam. ℞. Amen. Quia tu es vita vivorum &c.

Ad pacem. Oratio.

DEus qui es unitas sancta & Trinitas indivisa adauge in nobis fidei donum: & beate charitatis affectum. Quo utroque a te ditati ex munere heredes efficiamur promissionis eterne. ℞. Amen. Quia tu es vera pax nostra &c.

Inlatio.

DIgnum & justum est omnipotens Pater: nos tibi semper gratias agere: per Jesum Christum filium tuum Dominum nostrum. Quem tu clementissime pater ante secularia tempora genuisti: nec divisionem vel mutationem generando sensisti. Sed essentialiter totus in Filio: totus in temetipso sine ulla tui diminutione mansisti. Nihil tibi retrahens: cum condidisse omnia cognoscaris ut existens unigenitus ab ingenito consubstantialis: coeternus: equalis una tecum divinitatis plenitudinem possideret. Una & perpetuitate gauderet & unius dominationis qualitate regnaret. Simul cum Spiritu Sancto regnante: qui procedens de utroque non est genitus aut creatus: sed creator universitatis & Dominus. Ipse etiam creavit carnem Christi: quando pro salute gentium crucem voluit pati. Quem pro pignore celestis hereditatis accepimus: cujus nomen in baptismate confiteri salutiferum credimus: ut regnati ad imaginem Trinitatis: computari mereamur filii Dei Patris omnipotentis: quem conlaudant omnes angeli ita dicentes.

℞. Sanctus. Sanctus. Sanctus.

Post Sanctus.

HOc cantant angeli: hoc resonant celi: benedictus qui venit in nomine Domini: benedictum quod venit regnum patris nostri David osanna in excelsis. Christus Dominus ac redemptor eternus.

Post pridie.

CHriste Dei filius quem olim ob hodierne solennitatis festum turba multiplex Hebreorum ramis & palmis ovantibus animis susceperunt. Concede nobis: ut sicut illi presentia tua gavisi sunt: ita hec sacrificia pietatis tue obtutu sanctificentur. Quo ex his libantes: ita per veram fidem rectamque dilectionem: vivam tibi preparemur in hostiam: ut securi accedamus ad tue passionis sacratissimam cenam.

℞. Amen.

Ad confractionem panis. Antifona. Tu Domine da escam nobis in tempore opportuno: aperi manum tuam: & imple omnem animam benedictione.

Ad orationem Dominicam.

EMunda Domine conscientias nostras fidei Catholice confessione sincera: & cordis contritione continua: ut semper a te exaudiamur e celis: cum pro nostris delictis ad te proclamaverimus e terris. Pater noster.

Dicat Presb. Humiliate vos benedictioni. Dominus sit semper vobiscum.

℞. Et cum.

Benedictio.

REspiciat vos placata divinitas: & sensum vobis sapientie salutaris infundat. ℞. Amen. Catholice fidei vos documentis

mentis enutriat : & ſanctis operibus perſeverabiles reddat . ℟. Amen . Greſſus veſtros ab errore convertat : & viam vobis pacis oſtendat . ℟. Amen . Per miſericordiam ipſius Dei noſtri &c. Dominus ſit ſemper vobiſcum . ℟. Et cum .

Ad accedentes .

MEmento noſtri Domine dum veneris in regno tuo . ℣. Beati pauperes ſpiritu : quoniam ipſorum eſt regnum celorum . *P.* Memento. ℟. Gaudete & exultate : quoniam merces veſtra copioſa eſt in celis . *P.* Memento . ℣. Gloria & honor Patri & Filio & Spiritui Sancto in ſecula ſeculorum amen . *P.* Memento .

Com. Repletum eſt gaudio os noſtrum : & lingua noſtra in exultatione .

Oratio .

REple Domine cor noſtrum leticia : qui nobis dare dignatus es ſacri corporis tui Euchariſtiam . Ut quia eſcarum perceptione reficimur : ſpiritualibus beneficiis adimpleri feliciter mereamur . ℟. Amen . Per miſericordiam tuam Deus noſter &c. Dominus ſit ſemper vobiſcum . ℟. Et cum . In nomine Domini noſtri Jeſu Chriſti perficiamus cum pace . ℟. Deo gratias .

FERIA QUARTA POST RAMOS PALMARUM .

Ad Miſſam .

Eccleſiaſticum Salomonis . *Cap. XLVI.*
℟. Deo gratias .

FIli . Magnus & ſanctus eſt Deus in ſaxis : grandis virtutis : valde fortis. Impetum fecit contra gentem hoſtilem : & in deſcenſum perdidit contrarios . Ut cognoſcant gentes potentiam ejus : quia contra
C.48. Deum pugnare non eſt facile . Qui ſuſcitavit prophetam Heliam qnaſi ignem : & verbum ipſius quaſi fax ardens . Qui induxit in illos famem : & irritantes illum invidia pauci facti ſunt : non poterant enim ſuſtinere precepta Domini . Verbum Domini exaltavit celum : & dejecit a ſe ignem terre . Sic amplificatus eſt Helias in mirabilibus ſuis : & quis poteſt ſimiliter gloriari tibi ? Qui ſuſtuliſti mortuum ab inferis : de ſorte mortis in verbo Domini Dei . Qui dejeciſti Reges ad perniciem : & confregiſti facile potentiam ipſorum & glorioſos delicto ſuo . Qui audis in Sinay judicium : & in Horeb judicia defenſionis . Qui ungis reges ad penitentiam : & prophetas facis ſucceſſores poſt te. Qui receptus es in turbine ignis in curru equorum igneorum . Qui inſcriptus eſt in judiciis temporum linire iracundiam Domini . Et conciliare cor patris ad filium : & reſtituere tribus Jacob. Beati ſunt qui te viderunt : & in amicitia tua decorati ſunt . Nam nos qui vita vivimus tantum:poſt mortem non erit tale nomen noſtrum . Helias qui in turbine tectus eſt : & in Heliſeo completus eſt ſpiritus ejus . In diebus ſuis non pertimuit principem: & potentia nemo vicit illum. Nec ſuperavit illum verbum aliquod:& mortuum prophetavit corpus ejus . In vita ſua fecit monſtra : & in morte mirabilia opera ejus. ℟. Amen .

Lectio libri Malachim . ideſt Regum . IIII.
℟. Deo gratias. *Ca.II.*

IN illis diebus . Factum eſt cum levare vellet Dominus Heliam per turbinem in celum : ibant Helias & Heliſeus de Galgalis . Dixitque Helias ad Heliſeum . Sede hic quia Dominus miſit me uſque Bethel . Cui ait Heliſeus . Vivit Dominus & vivit anima tua: quia non derelinquam te. Cumque deſcendiſſent Bethel egreſſi ſunt filii Prophetarum qui erant in Bethel ad Heliſeum & dixerunt ei . Numquid noſti quia hodieDominus tolletDominum tuum a te? Qui reſpondit . Et ego novi : ſilete . Dixit autem Helias ad Heliſeum . Sede hic quia Dominus miſit me in Hierico . Et ille ait . Vivit Dominus & vivit anima tua . quia non derelinquam te . Cumque veniſſent Hierico : acceſſerunt filii prophetarum qui erant in Hierico ad Heliſeum : & dixerunt ei . Numquid noſti quia hodie Dominus tollet Dominum tuum a te ? Et ait . Et ego novi : ſilete . Dixit autem Helias ad Heliſeum . Sede hic quia Dominus miſit me uſque ad Jordanem . Qui ait . Vivit Dominus & vivit anima tua : quia non derelinquam te . Jerunt ergo ambo pariter: & quinquaginta viri de filiis prophetarum ſecuti ſunt eos . Qui & ſteterunt e contra longe : illi autem ambo ſtabant ſuper Jordanem . Tulitque Helias pallium ſuum : & involvit illud : & percuſſit aquas : que diviſe ſunt in utraque parte : & tranſierunt ambo

ambo per siccum. Cumque transissent Helias dixit ad Heliseum. Postula quod vis ut faciam tibi: antequam tollar a te. Dixitque Heliseus. Obsecro ut fiat duplex spiritus tuus in me. Qui respondit. Rem difficilem postulasti. Attamen si videris me quando tollar a te: erit quod petisti. Si autem non videris: non erit. Cumque pergerent: & incedentes sermocinarentur: ecce currus igneus & equi ignei diviserunt utrumque: & ascendit Helias per turbinem in celum. Heliseus autem videbat: & clamabat. Pater mi. Pater mi. Currus Israel: & auriga ejus. Et non vidit eum amplius. Apprehenditque vestimenta sua & scidit illa in duas partes. Et levavit pallium Helie: quod ceciderat ei. Reversusque stetit super ripam Jordanis: & pallio Helie quod ceciderat ei & dixit. Ubi est Deus Helie etiam nunc? Percussitque aquas: & divise sunt huc atque illuc: & transiit Heliseus. Videntes autem filii prophetarum qui erant in Hierico de contra: dixerunt. Requievit spiritus Helie super Heliseum. Et venientes in occursum ejus: adoraverunt eum proni in terram. Dixeruntque illi. Ecce cum servis tuis sunt quinquaginta viri fortes: qui possint ire & querere Dominum tuum: ne forte tulerit eum spiritus Domini: & projecerit eum in uno montium aut in una vallium. Qui ait. Nolite timere. Coegeruntque eum donec acquiesceret: & diceret mittite. Et miserunt quinquaginta viros. Qui cum quesissent tribus diebus: non invenerunt: & reversi sunt ad eum. At ille habitabat in Hierico. Dixitque eis. Numquid non dixi vobis nolite mittere? Dixerunt quoque viri civitatis ad Heliseum. Ecce habitatio civitatis hujus optima est: sicut tu ipse Domine perspicis: sed aque pessime sunt & terra sterilis. At ille ait. Afferte mihi vas novum & mittite in illud sal. Qui cum adtulissent: egressus ad fontem aquarum misit in eum sal: & ait. Hec dicit Dominus. Sanavi aquas has: & non erit ultra in eis mors: neque sterilitas. Sanate sunt ergo aque usque ad diem hanc juxta verbum Helisei: quod locutus fuerat.

℟. Amen.

Dicat Presb. Dominus sit semper vobiscum.

℟. Et cum.

Psallendo. Cogitaverunt adversum me. Ne derelinquas me Domine ne forte exaltentur. ℣. Eripe me Domine ab homine malo: a viro iniquo libera me. Qui cogitaverunt injusticias in corde: tota die constituebant bella. *P.* Ne derelinquas.

Dicat Presb. Silentium facite.

Sequentia Epistole Johannis Apostoli.

℟. Deo gratias. *I. Cap. II.*

SCribo vobis filioli. Quoniam remittuntur vobis peccata propter nomen ejus. Scribo vobis patres: quoniam cognovistis eum qui ab initio est. Scribo vobis juvenes: quoniam vicistis malignum. Scribo vobis infantes: quoniam cognovistis patrem. Scribo vobis adolescentes: quia fortes estis: & verbum Dei in vobis manet & vicistis malignum. Nolite diligere mundum: nec ea que in mundo sunt. Si quis diligit mundum: non est charitas patris in eo. Quoniam omne quod est in mundo: concupiscentia carnis: & concupiscentia oculorum est: & superbia vite: que non est ex patre: sed ex hoc mundo est. Et mundus transit & concupiscentia ejus. Qui autem facit voluntatem Dei manet in eternum: quomodo Deus manet in eternum.

℟. Amen.

Lectio sancti Evangelii secundum Mattheum.

Ca. XXVI.

ILlo in tempore. Dominus noster Jesus Christus: dixit discipulis suis. Scitis quia post biduum pascha fiet: & filius hominis tradetur ut crucifigatur. Tunc congregati sunt principes Sacerdotum: & seniores populi in atrium principis Sacerdotum: qui dicebatur Cayphas: & consilium fecerunt: ut Jesum dolo tenerent: & occiderent. Dicebant autem. Non in die festo: ne forte tumultus fieret in populo. Cum autem esset Jesus in Bethania in domo Simonis leprosi: accessit ad eum mulier habens alabastrum unguenti preciosi: & effudit super caput ejus recumbente ipso. Videntes autem discipuli indignati sunt dicentes. Ut quid perditio hec? potuit enim hoc venundari multo & dari pauperibus?

peribus? Sciens autem Jesus ait illis: quid molesti estis mulieri? Opus bonum operata est in me. Nam semper pauperes habebitis vobiscum: me autem non semper habebitis. Mittens autem in corpus meum: ad sepeliendum me fecit. Amen dico vobis: ubicumque predicatum fuerit evangelium hoc in toto mundo: dicetur & quod hoc fecit in memoriam ejus. Tunc abiit unus de duodecim qui dicitur Judas Scarioth ad principes Sacerdotum: & ait illis. Quid vultis mihi dare & ego vobis illum tradam? At illi constituerunt ei triginta argenteos. Et exinde querebat opportunitatem: ut eum traderet. ℟. Amen.

Dicat Presb. Dominus sit semper vobiscum. ℟. Et cum.

Lauda. Diligam te Domine fortitudo mea. ℣. Domine firmamentum meum & refugium meum & liberator meus.

Sacrificium.

INgressus Dominus Jesus in domum: discubuit: & ecce mulier habens alabastrum unguenti preciosi stans retro secus pedes ejus: & osculabatur eos: & lachrimis suis rigans: & capillis suis extergebat eos: & ungebat unguento. ℣. Quod cum vidissent qui cum eo erant: dicebant intra se. Hic si propheta esset: sciret mulierem que tangit eum: quia peccatrix est. Sciens Dominus cogitationes eorum dixit ad eos: quid molesti estis mulieri? quia bonum opus operata est in me: propter quod dico vobis remissa sunt ei peccata multa: quia dilexit multum. P. Et ungebat unguento.

Missa.

ACcessuri in crastinum dilectissimi fratres ad Dominicam cenam hodie faciem Domini Jesu ac redemptoris nostri preveniamus in confessione cum omni fiducia. Petentes ab illo cum lachrimis: ut expiatos nos ab omnibus criminibus nostris: faciat in crastinum accedere ad calicem sue sacratissime passionis. ℟. Amen.

Alia oratio.

NOn nos abjicias Jesu bone in crastinum: per inveterate vestis abjectionem a convivio mense tue. Hodie dona nobis nuptialis dignitatis vestimentum: quo cras leti accedamus ad tue passionis epulum preparatum. Hodie sit in nobis vera confessio: & cras peccatorum celersima subsequatur remissio. Hodie accipe vota: cras votorum tribue premia. Hodie nos propina gustu tue dulcedinis: & in crastinum attribue plenitudinem charitatis. ℟. Amen.

Post nomina. Oratio.

COnditor & redemptor humani generis Christe filius Dei Patris concede nobis famulis tuis: ut hodie tam viventibus quam defunctis criminum donetur remissio: qualiter cras omnibus in commune sit exaltationis omnimoda plenitudo. ℟. Amen.

Ad pacem. Oratio.

PRepara nos tibi Salvator noster ac Domine per pacis bonum hostiam vivam: ut qui in crastinum sumpturi sumus dominicam cenam: nulla ad invicem convellamur discordia: sed fructu pleni tue dilectionis: sumamus in crastinum flumina charitatis: que profluentia decurrunt e visceribus tuis. ℟. Amen.

Inlatio.

DIgnum & justum est: nos tibi semper gratias agere Domine sancte pater eterne omnipotens Deus: per Jesum Christum filium tuum Dominum nostrum. Qui pati pro impiis voluit: & pro sceleratis indebite condemnari. Qui latroni deprecanti omisit delictum: promittens ei voluntate gratissima paradisum. Cujus mors delicta nostra detersit: & resurrectio justificationem nobis exibuit. Ob hoc te Deus noster exposcimus: ut hodie dimittas nobis peccata nostra: & cras reficias nos dulcedine tua. Hodie nostrorum peccaminum confessione accepta: & cras donorum spiritualium tribue incrementa. Hodie quicquid odis a nostris corporibus abjice: & cras nos refice vulneribus crucis tue. Hodie os nostrum reple gaudio: & lingua nostra exultatione: qualiter nunc & usque in seculum laudemus te piissimum Salvatorem proclamantes: atque ita dicentes. ℟. Sanctus. Sanctus. Sanctus.

Post Sanctus.

VEre gloriosus & pius: Dominus noster Jesus Christus filius tuus. Qui suam pro nobis posuit animam: & tribuit mundo novam per effusionem sui sanguinis vitam. Ipsi ergo hodie humiliatum cor

cor in laudis sacrificium immolamus : petentes ab eo : ut hodie vel cras seu cunctis vite nostre diebus : ablutis criminibus : calicem supplicii sui expiati bibere mereamur . Christus Dominus ac redemptor eternus .

Post pridie . Oratio .

SAnctifica summe Deus hec libamina : que tibi offerimus mente devota . Ut hodie perceptione sui sumentibus exhibeant omnium criminum expiationem : & cras mundatis cordibus preparent exundantem tue dulcedinis ubertatem .

℟. Amen .

Ad confractionem panis . Ant. Tu Domine das escam nobis in tempore opportuno : aperi manum tuam : & imple omnem animam benedictione .

Ad orationem Dominicam .

JEsu redemptor piissime cura vulnera nostra stigmate crucis tue . Hodie nos oratio quam ipse docuisti reddat idoneos : & cras passio tua efficiat in tue mortis unione connexos . Hodie bone Christe exaudi nos e celis : cum ea que nos docuisti proclamaverimus e terris . Pater noster qui es in celis . *Dicat Presb.* Humiliate vos benedictioni . Dominus sit semper vobiscum . ℟. Et cum .

Benedictio .

UNigenitus filius Dei Patris hodie vos sibi in vivam preparet hostiam : & cras in sui dilectione consolidet corda vestra . ℟. Amen . Hodie vos sanctificet ad perfectum : & cras merito accedere faciat ad convivium suum . ℟. Amen . Hodie omittat pius peccata vestra : & cras ostendat vobis passionis sue abscondita sacramenta . ℟. Amen . Per misericordiam ipsius Dei nostri &c. Dominus sit semper vobiscum . ℟. Et cum .

Ad accedentes . Qui venit ad me non esuriet . *Com.* Repletum est gaudium nostrum & lingua nostra .

Require retro in I. Dominico Quadragesime . folio XCVIII.

FERIA QUINTA IN CENA DOMINI .

Ad Missam .

Sapientie Salomonis . Cap. I.

℟. Deo gratias .

FIli . Deus mortem non fecit : nec letatur in perditione vivorum . Creavit enim ut essent omnia & sanabiles esse voluit nationes orbis terrarum . Et non est in illis medicamentum exterminii : nec inferorum regnum in terra viventium . Justicia enim immortalis est : injusticia enim mortis est acquisitio . Impii autem verbis & manibus accerserunt illam : estimantes illam amicam defluxerunt . Et sponsionem posuerunt super illam : quoniam digni sunt quia sunt ex parte illius . Dixerunt apud se cogitationes non recte : C.II. exiguum & cum tedio tempus vite nostre : & non est refrigerium in fine hominis : & non est qui agnitus sit reversus ab inferis . Venite ergo & fruamur bonis que sunt : & utamur creatura : tanquam in juventute celeriter . Circumveniamus ergo justum : quoniam inutilis est nobis & contrarius operibus nostris : & improperat nobis peccata legis : & diffamat in nos peccata discipline nostre . Promittit scientiam Dei se habere : & filium Dei se nominat . Factus est nobis in contradictione cogitationum nostrarum : gravis est nobis : etiam ad videndum . Quoniam dissimilis est aliis & vita ejus : & immutate sunt vie ejus : tanquam nugaces estimati sumus ab illo : & abstinet se a viis nostris : tanquam ab immunditiis . Et profert novissima justorum : & gloriatur patrem Deum se habere . Videamus si sermones ejus veri sunt : & tentemus que ventura sunt illi : & sciemus que erunt novissima illius . Si enim verus est filius Dei : suscipiet illum : & liberabit eum de manu contrariorum . Contumelia & tormento interrogemus eum : & sciemus reverentiam illius : & probemus patientiam ipsius . Morte turpissima condemnemus eum : erit enim respectus ex sermonibus illius . Hec cogitaverunt & erraverunt : excecavit enim illos malicia ipsorum : & nescierunt sacramenta Dei . Nec mercedem speraverunt justicie : nec judicaverunt honorem animarum sanctarum . Quoniam Deus creavit hominem inestimabilem : & ad imaginem sue similitudinis fecit illum . Qui confidunt in illum : CIII. intelligunt veritatem : & fide-

& fideles in dilectione acquiescent illi. Quoniam donum & pax est electis illius: impii autem secundum quod cogitaverunt: correptionem habebunt. Qui neglexerunt justum: & a Domino recesserunt. Mulieres eorum insensate sunt: & nequissimi illorum filij: maledicta creatura eorum. Ex iniquis autem omnes filii qui nascuntur: testes sunt nequicie adversus parentes in interrogatione sua. Placens Deo factus est dilectus: & vivens inter peccatores translatus est. Populi autem videntes: & non intelligentes nec ponentes in precordiis suis talia. Quoniam misericordia Dei & gratia in sanctos illius: & respectus in electos ipsius. ℟. Amen.

Lectio Libri Hieremie Prophete. Ca.XI. ℟. Deo gratias.

HEc dicit Dominus. Quid est quod dilectus meus in domo mea fecit scelera multa? Numquid carnes sancte auferent a te malicias tuas: in quibus gloriata es? Olivam. Uberem. Pulchram. Fructiferam. Speciosam vocabit Dominus nomen tuum. Ad vocem loquele grandis exarsit ignis in ea: & combusta sunt fructeta ejus. Et Dominus exercitum qui plantavit te: & locutus est super te malum pro malis domus Israel: & domus Juda: que fecerunt sibi ad invitandum me: libantes Baalam. Tu autem Domine demonstrasti mihi: & ego cognovi. Nunc ostendisti mihi studia eorum: & salvam fecisti a persequentibus animam meam. Et ego quasi agnus mansuetus qui portatur ad victimam: & nunc cognovi quia super me cogitaverunt consilia. Dixerunt: venite mittamus lignum in panem ejus: & eradamus eum de terra viventium: & nomen ejus non memorabitur amplius. Tu autem Domine Sabaoth qui judicas juste & probas renes & corda. Videam ultionem tuam ex eis. Tibi enim revelavi causam meam. Propterea hec dicit Dominus ad viros qui querunt animam tuam: & dicunt: non prophetabis in nomine Domini: & non morieris in manibus nostris. Propterea hec dicit Dominus exercituum. Ecce ego visitabo super eos: & juvenes eorum morientur gladio: & filij & filie illorum morientur in fame: & reliquie non erunt ex eis. Inducam enim malum super viros illos & annum visitationis ejus.

Justus quidem tu es Domine: si disputem tecum. Veruntamen juste loquar ad te. Quare via impiorum prospera facta est: bene est omnibus qui prevaricantur: & inique agunt? Plantasti eos & radicem miserunt: proficiunt & faciunt fructum. Prope es tu ori eorum: & longe a renibus eorum. Et tu Domine nosti me: & vidisti me: & probasti cor meum. Congrega eos quasi gregem ad victimam: & sanctifica eos in die occisionis. Usquequo lugebit terra: & herba omnis regionis siccabitur: propter maliciam habitantium in ea? Consumptum est animal: & volucre: quoniam dixerunt: non videbit novissima nostra. Si cum peditibus currens laborasti: qumodo contendere poteris cum equis? Cum autem in terra pacis secura non fueris: quid facies in superbia Jordanis? Nam & fratres tui & domus patris tui etiam ipsi pugnaverunt adversum te: clamaverunt post te plena voce. Ne credas eis cum locuti fuerint tibi bonum. Reliqui domum meam. Dimisi hereditatem meam. Dedi dilectam animam meam in manu inimicorum ejus. Facta est mihi hereditas mea quasi leo in silva: dedit contra me vocem suam: ideo odivi eam. Numquid avis discolor hereditas mea mihi? Numquid avis distincta per totum? Venite congregamini omnes bestie terre: properate ad devorandum. Peccatum Juda scriptum est in stilo ferreo: in ungue adamantino exaratum super latitudinem cordis eorum. Pastores multi demoliti sunt vineam meam: conculcaverunt partem meam: dederunt portionem meam desiderabilem in desertum solitudinis. Posuerunt eam in dissipationem luxitque super me. Desolatione desolata est omnis terra: quia nullus qui recogitet corde. Super omnes vias deserti venerunt vastatores: quia gladius Domini devorabit ab extremo terre usque ad extremum ejus. Non est pax universe carni dicit Dominus omnipotens.

℟. Amen.

Dicat Presb. Dominus sit semper vobiscum.

℟. Et cum.

Psal-

Psallendo.

DOminus regit me : & nihil mihi deerit : in loco pascue ibi me conlocavit. ℣. Super aquam refectionis educavit me : animam meam ibi convertit. ℣. Deduxit me super semitam justicie propter nomen suum. ℣. Nam etsi ambulavero in medio umbre mortis : non timebo mala : quoniam tu mecum es. ℣. Virga tua & baculus tuus ipsa me consolata sunt. ℣. Parasti in conspectu meo mensam : adversus eos qui tribulant me. ℣. Impinguasti in oleo caput meum : & calix meus inebrians : quam preclarus est. ℣. Et misericordia tua subsequatur me : omnibus diebus vite mee. Et ut inhabitem in domo Domini in longitudinem dierum.

Dicat Presbyter. Silentium facite.

Sequentia Epistole beati Pauli Apostoli ad Corinthios I. ℟. Deo gratias.

Ca. XI.

FRatres. Convenientibus ergo vobis in unum jam non est Dominicam cenam manducare. Unusquisque enim suam cenam presumit ad manducandum. Et alius quidem esurit : alius quidem ebrius est. Numquid domos non habetis ad manducandum : & bibendum ? aut Ecclesiam Dei contemnitis : & confunditis eos qui non habent ? Quid dicam vobis ? Laudo vos : in hoc non laudo. Ego enim accepi a Domino : quod & tradidi vobis. Quoniam Dominus Jesus in qua nocte tradebatur accepit panem & gratias agens : fregit & dixit. Accipite & manducate : hoc est corpus meum : quod pro vobis tradetur : hoc facite in meam commemorationem. Similiter & calicem postquam cenavit dicens. Hic calix novum testamentum est in meo sanguine : hoc facite quotiescunque biberitis in meam commemorationem. Quotiescunque enim manducaveritis panem hunc : & calicem istum biberitis : mortem Domini annunciabitis : donec veniat in claritatem de celis. Itaque quicunque manducaverit panem vel biberit calicem Domini indigne : reus erit corporis & sanguinis Domini. Probet autem se homo : & sic de pane illo edat : & de calice bibat. Qui enim manducat & bibit indigne : judicium sibi manducat & bibit : non dijudicans corpus Domini. Ideo inter vos multi infirmi & imbecilles : & dormiunt multi. Quodsi nosmetipsos judicaremus : non utique judicaremur. Dum judicamur autem a Domino corripimur : ut non cum hoc mundo damnemur. Itaque fratres mei dum convenitis ad manducandum : invicem expectate. Siquis esurit : domi manducet : ut non in judicium conveniatis. Cetera autem cum venero : disponam vobis.

℟. Amen.

Lectio sancti Evangelii secundum Lucam.

Ca. XXII.

IN diebus illis : Venit dies pasche : in quo oportebat immolari pascha. Et misit Jesus duos ex discipulis suis : Petrum & Johannem : dicens eis. Euntes parate nobis pascha : ut manducemus. Et illi dixerunt ei. Ubi vis paremus ? Dixit autem ad eos. Ecce introeuntibus vobis in civitatem : occurret vobis homo amphoram aque portans. sequimini eum in domum qua introierit. Et ingressi januam : dicite patrifamilias domus. Dicit tibi Magister. Tempus meum in proximo est : apud te facio pascha. Ubi est ergo diversorium : ubi pascha cum discipulis meis manducem ? Et ipse vobis ostendet cenaculum grande stratum : ibi parate nobis. Euntes autem discipuli : venerunt in civitatem : & invenerunt sicut dixerat illis Jesus : & paraverunt pascha. Vespere autem facto discubuit Jesus & duodecim Apostoli cum eo : & ait illis. Desiderio desideravi hoc pascha manducare vobiscum antequam patiar. Dico autem vobis : quia ex hoc non manducabo illud : donec impleatur in regno Dei. Et accepto calice gratias egit & dixit. Accipite & dividite inter vos. Dico autem vobis : quod non bibam de generatione vitis usque in diem illum : quo illud bibam vobiscum novum in regno patris mei. Acceptoque pane gratias agens dedit eis dicens. Hoc est corpus meum : quod pro vobis tradetur : hoc facite in meam commemorationem. Similiter postquam cenavit accipiens calicem

cem

cem : gratias egit & dedit illis dicens. Hic est calix novum testamentum in sanguine meo : qui pro vobis : & pro multis effundetur in remissionem peccatorum. Sciens vero quoniam venit hora ejus : ut transiret de hoc mundo ad patrem. Cum dilexisset suos : qui erant in hoc mundo : usque in finem dilexit eos. Et cum sciret quia omnia dedit ei pater in manus : & quia a Deo exivit : & ad Deum vadit : surgit a cena : & ponit vestimenta sua. Et cum accepisset linteum precinxit se. Deinde misit aquam in pelvim : & cepit lavare pedes discipulorum : & extergere linteo quo erat precinctus. Venit ergo ad Simonem Petrum : & dicit ei Petrus. Domine tu mihi lavas pedes ? Respondit Jesus ; & dixit ei. Quod ego facio : tu nescis modo : scies autem postea. Dicit ei Petrus. Non lavabis mihi pedes in eternum. Respondit ei Jesus. Si non lavero te : non habebis partem mecum. Dicit ei Simon Petrus. Domine non tantum pedes : sed manus & caput. Dicit ei Jesus. Qui lotus est : non indiget lavari : sed est mundus totus. Et vos mundi estis : sed non omnes. Sciebat enim quisnam esset qui traderet eum : propterea dixit : non estis mundi omnes. Postquam ergo lavit pedes eorum : accepit vestimenta sua. Et cum recubuisset iterum dixit eis. Scitis quid fecerim vobis ? Vos vocatis me Magister & Domine : & benedicitis. Sum etenim. Si ergo ego lavi pedes vestros Dominus & Magister vester : & vos debetis alter alterius lavare pedes. Exemplum enim dedi vobis : ut quemadmodum ego feci vobis : ita & vos faciatis. Amen amen dico vobis non est servus major Domino suo : neque Apostolus major eo qui misit eum. Si hec scitis beati eritis : si feceritis ea. Non de omnibus vobis dico. Ego enim scio quos elegerim : sed ut impleatur scriptura. Qui manducat mecum panem : levabit contra me calcaneum suum. Amodo dico vobis : antequam fiat : ut credatis cum factum fuerit : quia ego sum. Verumtamen ecce manus tradentis me mecum est in mensa : & filius quidem hominis secundum quod deffinitum est vadit. Ve autem homini

illi : per quem filius hominis tradetur : C.X bonum erat ei : si natus non fuisset homo ille. Amen amen dico vobis : quia unus ex vobis tradet me. Et contristati sunt discipuli. Aspiciebant autem ad invicem hesitantes de quo diceret. Erat ergo recumbens unus ex discipulis ejus in sinu Jesu quem diligebat valde. Innuit ergo huic Simon Petrus : & dicit ei. Quis est de quo dicit ? Itaque cum recubuisset ille supra pectus Jesu dicit ei. Domine : quis est ? Respondit Jesus : Ille est : cui ego intinctum panem porrexero. Et cum intinxisset panem : dedit Jude Simonis Scariothis. Et post bucellam : introivit in illum Sathanas. Et dicit ei Jesus. Quod facis : fac citius. Hoc autem nemo scivit discumbentium : ad quid dixerit ei. Quidam enim putabant : quia loculos habebat Judas : eo quod diceret ei Jesus : eme ea que opus sunt nobis ad diem festum : aut ut egenis aliquid daret. Respondit autem Judas qui tradidit eum dicens. Numquid ego sum Rabbi ? Dixit ei Jesus. Tu dixisti. Et cum accepisset bucellam : exivit continuo. Erat autem nox. Cum ergo exisset : surrexit Jesus a cena cum discipulis suis : & hymno dicto exierunt in montem Oliveti : & ait illis Jesus. Omnes vos scandalum patiemini hac nocte in me. Scriptum est enim. Percutiam pastorem : & dispergentur oves gregis. Postquam autem resurrexero : precedam vos in Galileam. Respondit Petrus : & ait illi. Etsi omnes scandalizati fuerint in te : ego autem numquam scandalizabor. Nam paratus sum & in custodiam : & in mortem ire : & animam meam pro te ponere. Respondit ei Jesus. Animam tuam pro me pones ? Amen dico tibi quoniam hac nocte antequam gallus cantet : ter me negabis. At ille abundantius loquebatur dicens. Etiam si oportuerit me mori tecum : non te negabo. Similiter & omnes discipuli dixerunt. Tunc venit Jesus cum eis in villam que dicitur Gethsemani : & dixit discipulis suis. Sedete hic donec vadam illuc & orem. Et assumpto Petro & duobus filiis Zebedei : cepit contristari & mestus esse. Tunc ait illis. Tristis

est

est anima mea usque ad mortem. Sustinete hic : & vigilate. Ipse vero discessit ab eis : quantum lapidis jactus. Et ponens genua sua : procidit in faciem super terram : orans & dicens. Pater : omnia possibilia tibi sunt : si vis transfer calicem hunc a me. Verumtamen non sicut ego volo : sed sicut tu vis. Et venit ad discipulos suos : & invenit eos dormientes. Et ait Petro. Simon dormis ? Sic non potuisti una hora vigilare mecum ? Vigilate & orate : ut non intretis in tentationem. Spiritus quidem promptus : caro autem infirma. Iterum secundo abiit : & oravit dicens. Pater mi : si non potest calix iste transire nisi bibam illum : fiat voluntas tua. Exurgens ab oratione venit ad discipulos suos : & invenit eos dormientes pre tristicia. Erant autem oculi eorum gravati : & nesciebant quid ei responderent. Et relictis illis : iterum abiit tertio. & oravit. Sublevatisque oculis in celum dixit. Pater venit hora: clarifica filium tuum: ut filius tuus clarificet te. Apparuit autem illi Angelus de celo : confortans eum. Et factus est sudor ejus : sicut gutte sanguinis defluentis in terram. Tunc venit ad discipulos suos : & dixit illis. Dormite jam & requiescite : ecce appropinquavit hora : & filius hominis tradetur in manus peccatorum. Surgite eamus : ecce appropinquavit qui me tradet. Et egressus est cum eis trans torrentem Cedron : ubi erat hortus in quem introivit ipse & discipuli ejus. Sciebat autem & Judas qui tradebat eum ipsum locum : quia frequenter Jesus convenerat illuc cum discipulis suis. Judas ergo : cum accepisset cohortem : venit illuc & cum eo turba multa cum gladiis & fustibus : missi a principibus Sacerdotum & senioribus populi. Dedit autem eis signum dicens. Quem osculatus fuero : ipse est tenete eum : & ducite. Jesus itaque sciens omnia que ventura erant super eum : dixit eis. Quem queritis ? Responderunt. Jesum Nazarenum. Dicit illis. Ego sum. Stabat autem & Judas qui eum tradebat cum illis. Ut ergo dixit : ego sum. abierunt retrorsum : & ceciderunt in terram. Iterum interrogavit eos dicens : Quem queritis ? Illi autem dixerunt : Jesum Nazarenum. Respondit Jesus. Dixi vobis : ego sum. Cum autem dixisset : ego sum : accessit ad eum Judas & dixit. Ave Rabbi : & osculatus est eum. Jesus autem dixit ei. Ad quid venisti amice ? Juda osculo filium hominis tradis ? Si me queritis : sinite hos abire : ut adimpleretur sermo quem dixit. Quia quos dedisti mihi : neminem ex ipsis perdidi. Simon itaque Petrus habens gladium eduxit eum : & percussit servum principis Sacerdotum : & amputavit auriculam ejus dextram. Dixit ergo Jesus Petro. Remitte gladium tuum in vaginam. Omnis enim qui gladio fuerit operatus : gladio peribit. An putas : quia non possum rogare patrem meum : & exhibebit mihi modo plusquam duodecim millia legiones Angelorum ? Quomodo ergo implebuntur Scripture ? quia sic oportet fieri. Et contingens auriculam servi Dominus : sanavit eam. Ait autem his qui ad eum venerant. Quasi ad latronem venistis cum gladiis & fustibus comprehendere me ? Quotidie eram apud vos in templo docens : & non tenuistis me. Sed hec est hora vestra & potestas tenebrarum. Hoc totum factum est : ut complerentur scripture prophetarum. Cohors igitur & tribunus & ministri Judeorum comprehenderunt Jesum : & ligaverunt eum : & adduxerunt eum ad Annam primum. Erat enim socer Cayphe : qui erat Pontifex anni illius. Erat autem Cayphas qui consilium dederat Judeis : quia expedit unum hominem mori pro populo. Tunc discipuli omnes relinquentes Jesum : fugerunt. Adoloscens autem quidam sequebatur illum : amictus sindone super nudo : & tenuerunt eum. At ille relicta sindone : nudus fugit. Sequebatur autem Jesum Simon Petrus : & alius discipulus. Discipulus autem ille notus erat Pontifici : & introivit cum Jesu in atrium Pontificis. Petrus autem stabat ad ostium foris. Exiit autem discipulus ille alius : qui erat notus Pontifici : & dixit ostiarie : & introduxit Petrum. Dixit ergo Petro ancilla ostiaria : Numquid & tu ex discipulis es hominis istius ? Negavit ille dicens. Non sum.

Stabant autem servi & ministri ad prunas : quoniam frigus erat : & calefaciebant se. Erat autem cum eis & Petrus stans : & calefaciens se. Princeps igitur Sacerdotum : interrogavit Jesum de discipulis suis : & de doctrina ejus. Respondit Jesus. Ego palam locutus sum mundo : ego semper docui in sinagoga & in templo : in quo omnes Judei conveniunt : & in occulto locutus sum nihil. Quid me interrogas ? Interrroga eos qui audierunt : quid locutus sum eis. Ecce sciunt hi que dixerim ego. Hec autem cum dixisset : unus assistens ministrorum dedit alapam Jesu : dicens. Sic respondes Pontifici ? Respondit illi Jesus. Si male locutus sum : testimonium perhibe de malo. Si autem bene : quid me cedis ? Misit ergo illum vinctum : ubi scribe & pharisei convenerant. Petrus autem sequebatur a longe : usque in atrium principis Sacerdotum. Et ingressus intus : sedebat cum ministris : ut videret finem rei. Summi vero Sacerdotes & omne consilium : querebant adversus Jesum testimonium : ut eum morti traderent : nec inveniebant. Multi falsum testimonium dicebant adversus eum : & convenientia testimonia non erant. Novissime autem venerunt duo falsi testes : & dixerunt. Nos audivimus eum dicentem. Ego dissolvam templum manufactum : & per triduum non manufactum edificabo. Et non erat conveniens testimonium illorum. Exurgens autem summus Sacerdos in medio : dixit ad Jesum. Non respondes quicquam ad ea : que tibi objiciuntur ab his ? Ille autem tacebat : & nihil respondit. Dixitque ei summos Sacerdos. Adjuro te per Deum vivum : ut dicas nobis si tu es Christus filius Dei ? Dixit illi Jesus : Tu dixisti. Verumtamen dico vobis : amodo videbitis filium hominis sedentem a dextris virtutis Dei : & venientem in nubibus celi. Tunc summus Sacerdos scindens vestimenta sua : ait. Quid adhuc desideramus testes ? Ecce nunc audisti blasphemiam : Quid vobis videtur ? At illi dixerunt. Reus est mortis. Tunc expuerunt in faciem ejus : & colaphis eum cederunt. Et velantes faciem : alapis eum cedebant : & dicebant. Prophetiza nobis Christe : quis est : qui te percussit ? Et multa alia blasphemantes dicebant in eum. Erat autem Petrus in atrio deorsum. Qui adstabant autem : dixerunt ei. Et tu ex discipulis ejus es : nam & loquela tua manifestum te facit. Iterum negavit ille cum juramento dicens. Nec vidi eum. Et intervallo facto quasi hore unius : dicit unus ex servis principis Sacerdotum : cognatus illius cujus absciderat Petrus auriculam. Nonne ego te vidi in horto cum illo ? Tunc Petrus cepit detestari : & jurare : quia non novisset hominem. Et statim gallus cantavit. Conversus autem Jesus : respexit Petrum. Et quia dixerat ei : priusquam gallus cantet : ter me negabis. Egressus foras Petrus : flevit amare. Et recordatus est verbi Domini : quod locutus fuerat ad eum. ℟. Amen.

Dicat Presb. Dominus sit semper vobiscum. ℟. Et cum.

Lauda. Deus laudem meam ne tacueris : quia os impii & os dolosi contra me apertum est. II. Locutus fuit de me verba mendacii : verbis odii circumdederunt me : & expugnaverunt me gratis. III. Pro eo quia eos diligebam adversabantur : ego autem orabam pro eis. IV. Posuerunt adversum me mala pro bonis : & odium pro delectione mea. V. Constitue super eum diabolum : & sathan stet a dextris ejus. VI. Cum judicatur exeat condemnatus : & oratio ejus fiat in peccatum. VII. Tu autem Domine fac mecum misericordiam propter nomen tuum : quia suavis est misericordia tua libera me.

Et statim Sacerdos Missam celebrans accipiat duas hostias : unam de qua communicet : & aliam ad reservandum in monumento in crastinum : & accipiat vinum & aquam & offerat sicut mos est. Deinde faciat alias cerimonias que fieri solent in aliis diebus. Quibus factis inclinet se Sacerdos junctis manibus & dicat. Adjuvate me fratres in orationibus vestris : & orate pro me ad Deum.

Chorus respondeat. Adjuvet te Pater & Filius & Spiritus Sanctus.

Postea dicat Chorus :

Sacri-

Sacrificium.

EDificavit Moyses altare sub monte ex duodecim lapidibus: & misit de filiis Israel & obtulerunt holocaustomata: & immolaverunt hostias pacificas Deo. ℣. Dixit Dominus ad Moysen: ecce ego veniam ad te in columna nubis: ut audiat populus loquentem me ad te: & credat tibi in sempiternum. Descende nunc testare populo: purifica illos hodie: & cras lavent vestimenta sua: & sint parati in diem tertium: tertia autem die descendet Dominus in monte Syna coram omni populo. Descendens Moyses ad populum purificavit illos. *P.* Et immolaverunt hostias.

Missa.

DIligamus & sequamur fratres charissimi justiciam sempiternam: manducare cupientes dominicam cenam. Veniente enim patrefamilias: in exteriores tenebras reprobatus conviva projicitur: & sine nuptiali veste repertus damnatur. Nemo pravis cogitationibus sordidatus adveniat: nemo sacramenta celestia simulator accipiat. Imitemur potius patientiam Salvatoris: a quo sic videmus toleratam esse fraudulentiam traditoris: ut maligna cogitantem: rerum omnium prescius Dominus Jesus Christus secum cenare permitteret: nec sanctificato pane fraudaret. Imitemur ejus humilitatem: qui discipulorum pedes humiliter lavit. Imitemur bonitatem ejus: qui neganti Petro fructuosas lachrymas donavit. Caveamus inquietos fratres corporaliter declinare: & charitatem humilitatemque omnibus delectemur simpliciter exhibere. Sacrificium penitentie jejunantes orantesque solvamus: ut securi semper ad celeste convivium festinemus. ℟. Amen. Per misericordiam tuam Deus noster: qui es benedictus & vivis & omnia regis in secula seculorum. ℟. Amen.

Alia oratio.

OCcurrentes Domine cum cetu totius populi: ut solenne pascha celebremus initium nos propiciatus attende: supplicantes humiliter & orantes: ut qui ab hujusmodi operibus fatigati: & corporis amictu sordentes: ad tuam sacratissimam convenimus cenam: expurgatos nos ab omni cibo malicie in novam convertas prosapiam. Ut cum tua gratia: & victu terreno: & celesti pane mereamur in tuo saturari convivio. ℟. Amen. Per misericordiam tuam Deus noster: qui es benedictus & vivis & omnia regis in secula seculorum. ℟. Amen.

Post nomina. Oratio.

PIetatis tue Christe Domine rogamus clementiam: ut hec ad altare tuum nomina recitata: liber vite contineat: fiatque hoc cene tue sacrificium defunctis ad requiem: & viventibus ad salutem. ℟. Amen. Quia tu es vita vivorum &c.

Ad pacem. Oratio.

PAx nostra omnipotens Christe sincere nobis osculum pacis attribue: ut non cum Juda proditore rei: sed tue mereamur pacis haberi discipuli. ℟. Amen. Quia tu es vera pax nostra &c.

Et Sacerdos dicat omnia alia ut in aliis diebus usque ad gratia Dei Patris omnipotentis. *Et chorus respondeat.* Pacem meam do vobis. *Et non detur pax nec Presbyter accipiat.*

Inlatio.

DIgnum & justum est: nos tibi Domine sancte pater omnipotens gratias agere: & Jesu Christo filio tuo. Cujus nos humanitas colligit: humilitas erigit: traditio solvit: pena redimit: crux salvificat. Sanguis emaculat: caro saginat. Qui se ipsum pro nobis hodie tradidit: & culpe nostre vincula relaxavit. Qui ad commendandam fidelibus bonitatis sue: humilitatisque magnificentiam: etiam traditoris sui non dedignatus est pedes abluere: cujus jam manus previdebat in scelere. Sed quid mirum: si dum ministerium forme servilis voluntarie morti vicinus adimplet: posuit vestimenta sua: qui cum in forma Dei esset: semetipsum exinanivit. Quid mirum si precinxit se linteo: qui formam servi accipiens: habitu est inventus ut homo? Quid mirum si misit aquam in pelvim: unde lavaret pedes discipu-

lorum : qui in terra ſanguinem ſuum fudit : quo immundicias dilueret peccatorum : Quid mirum ſi linteo quo erat precinctus : pedes quos laverat terſit : qui carne qua erat indutus evangeliſtarum veſtigia confirmavit. Et linteo quidem ut ſe precingeret : poſuit veſtimenta que habebat : ut autem formam ſervi acciperet : quando ſemetipſum exinavit : non quod habebat depoſuit : ſed quod non habebat accepit. Crucifigendus ſane ſuis expoliatus eſt veſtimentis : & mortuus involutus eſt linteis : & tota illa ejus paſſio credentium eſt facta purgatio. Paſſurus igitur exitia : premiſit obſequia. Non ſolum eis pro quibus ſubiturus venerat mortem : ſed etiam illi qui fuerat eum traditurus ad mortem. Tanta quippe eſt humane humilitatis utilitas : ut eam ſuo commendaret exemplo divina ſublimitas. Quia homo ſuperbus in eternum periret: niſi illum Deus humilis inveniret. Ut qui periret ſuperbia deceptoris : ſalvaretur humiliate piiſſimi redemptoris. Cui merito omnes angeli & archangeli non ceſſant clamare quotidie : una voce dicentes. ℟. Sanctus. Sanctus. Sanctus.

Poſt Sanctus.

VEre ſanctus : vere benedictus Dominus noſter Jeſus Chriſtus filius tuus. Qui traditus ac mortuus eſt pro peccatis noſtris : & reſurrexit propter juſtificationem noſtram. Chriſtus Dominus ac redemptor eternus.

Poſt pridie. Oratio.

PRedicamus Domine : nec tacemus pro noſtra redemptione traditum : mortuum : & ſepultum : ad celos aſcendiſſe poſt tranſitum : & ad judicandum in fine venturum. Unde petimus ut hec oblata ſanctifices : & ſumentium pectora propiciatus emacules.

℟. Amen.

Ad confractionem panis. Antifona.

DOminus Jeſus miſit diſcipulos ſuos & dixit ad eos. Euntes parate nobis paſcha : ut manducemus : quia deſiderio deſideravi hoc paſcha manducare vobiſcum antequam patiar. II. Cenantibus autem illis : accepit Jeſus panem & benedixit : deditque diſcipulis ſuis & dixit : accipite & comedite. *P.* Deſiderio &c. ℣. Accepit & calicem poſtquam cenavit : deditque diſcipulis ſuis & dixit. Accipite ex hoc omnes: hic eſt enim ſanguis meus novi teſtamenti: qui pro multis effundetur in remiſſionem peccatorum : non bibam amodo cum illud bibam vobiſcum novum in regno patris mei. *P.* Quia deſiderio deſideravi.

Ad Orationem Dominicam. Oratio.

COgitationes & delicta noſtra cernentes : non cruentas tibi Domine victimas immolamus : ſed ſupplicibus votis tibi ſempiterni Sacerdotis corpus offerimus. Memorare itaque Domine : quod pro nobis pertulerit : quia peccata noſtra portavit. Indue ergo nos juſticie ſtola : ut in cena tua ſine veſte nuptiali nullus accumbat : gaudiiſque celeſtibus novi teſtamenti convivium floreat. Procul abſit dolus : quo deceptus eſt malus ille diſcipulus. Sit in omnibus fides vera : ſpes certa : & charitas pura. Ut ſpiritualibus ſacramentis non dannetur conſcientia : ſed per pacis charitatiſque tue dulcedinem ab omnibus emundati vitiis : ad te proclamemus e terris. Pater noſter qui es in celis.

Dicat Preſbiter. Humiliate vos benedictioni. Dominus ſit ſemper vobiſcum. ℟. Et cum ſpiritu tuo.

Benedictio.

CHriſtus Dominus qui pro ſalute omnium ſe tradi permiſit : ipſe vos ſue gratie dono locupletet. ℟. Amen. Et qui per bucellam panis ſuum prodidit traditorem : ipſe vos ſui panis perceptione ſibimet faciat complacere. ℟. Amen. Quique diſcipulorum pedes eluere dignatus eſt hodie : ipſe vos ab omnibus delictis emaculet : & cetui diſcipulorum aſſociet. ℟. Amen. Per miſericordiam ipſius Dei noſtri : qui eſt benedictus & vivit & omnia regit in ſecula ſeculorum. ℟. Amen.

Ad accedentes. Antiphona.

MEmor eſto noſtri Chriſte in regno tuo : & dignos fac nos de reſurrectione tua. ℣. Deſiderio deſideravi hoc paſcha manducare vobiſcum : antequam patiar. ℣. Euntes parate nobis paſcha ut manducemus. *P.* Antequam patiar. ℣. Ecce introeuntibus vobis in civitatem occurret vobis homo amphoram aque por-

portans : ſequimini eum in domum in qua introierit. & ingreſſi januam : dicite patrifamilias domus. P. Quia deſiderio. ℣. Dicit tibi magiſter : tempus meum in proximo eſt : ubi eſt ergo diverſorium ubi paſcha cum diſcipulis meis manducem. P. Antequam patiar. ℣. Et ipſe vobis oſtendet cenaculum grande ſtratum : ibi parate nobis. P. Antequam patiar. ℣. Euntes autem diſcipuli venerunt in civitatem : & invenerunt ſicut dixerat illis Jeſus : & paraverunt paſcha. P. Deſiderio deſideravi. ℣. Veſpere autem facto diſcubuit Jeſus & duodecim Apoſtoli cum eo : & ait illis. P. Deſiderio deſideravi. ℣. Dico enim vobis : quia ex hoc non manducabo illud : donec impleatur in regno Dei. P. Deſiderio. ℣. Accepit panem & benedixit ac fregit : deditque diſcipulis ſuis & ait illis. P. Deſiderio. ℣. Accipite & manducate : hoc eſt corpus meum : quod pro vobis tradetur : hoc facite in meam commemorationem. P. Deſiderio. ℣. Similiter & calicem poſtquam cenavit dicens : accipite : & gratias egit : deditque illis dicens. P. Deſiderio. ℣. Bibite ex hoc omnes : hic eſt enim ſanguis meus novi teſtamenti : qui pro multis effundetur in remiſſionem peccatorum. P. Deſiderio. ℣. Gloria & honor Patri & Filio & Spiritui Sancto in ſecula ſeculorum amen. P. Deſiderio.

Com. Repletum eſt gaudio os noſtrum & lingua noſtra in exultatione.

Dicat Presbiter.

Communio. Oratio.

Corpus Domini Noſtri Jeſu Chriſti quod accepimus : & ſanctus ſanguis ejus quem potavimus : adhereat in viſceribus noſtris eterne omnipotens Deus : ut non veniat nobis ad judicium nec ad condennationem : ſed proficiat ad ſalutem & ad remedium animarum noſtrarum in vitam eternam. ℟. Amen. Per miſericordiam tuam Deus noſter : qui es benedictus : & vivis & omnia regis &c.

Et poſtquam Sacerdos communicaverit : accipiat calicem bene mundatum : & ponat intus in calicem filiolam cum qua calix cooperitur : & reverenter accipiat corpus Chriſti Sacerdos : & ponat intus in calicem ſupradictam filiolam. Deinde accipiat aliam filiolam cum qua cooperiat calicem : & deſuper ponat patenam calicis : & ſupra dictam patenam & calicem ponat unam implam pulcram : que quidem impla cooperiat totum calicem : Et ponat eam ſuper humeros : & ſic honorifice deferat Euchariſtiam ad monumentum cantando ; Hoc corpus *totus chorus humiliter & devote precedentibus cereis & incenſo coram Euchariſtia : & unus puer deferat eſquillam pulſando : Et velum ſeu pallium ſuper corpus Domini honorifice deportetur a quatuor vel a ſex dominis de nobilioribus civitatis qui deferunt pallium vel velum. Et ſic unus de operariis Eccleſie ; qui continue ab exitu chori projiciat annovam viridem ſubtus pedes portantium ſeu deferentium corpus Domini. Et ſic fiat alia die in reverſione corporis Domini de monumento ad altare. Et cum perventum fuerit ad monumentum : aſcendant Pontifex ſeu Presbyter in ſuperpelliceis : Decanus vel ejus locum tenens Theſaurarius : vel in ejus abſentia alia dignitas. vel antiquior Canonicus ipſius Chori.*

Et poſita euchariſtia in monumento : Pontifex vel Presbyter debet diſcooperire calicem : & humiliter monſtrare iſtis duobus dominis hoſtiam conſecratam : & cooperto calice ut prius & poſitis in dicto monumento cruce & Miſſali mixto vel biblia & thuribulo ſine prunis : & naveta cum incenſu & campanella : & incenſet cum alio thuribulo monumentum reverenter : & cum ſumma diligentia claudatur cum duabus clavibus & cum cera rubea ſigilletur cum duobus ſigillis. que ſigilla & claves ſervent dicti duo domini : & debet eſſe lumen ſemper coram ſepulchro. Sepulto Domino clauſoque monumento : dum Sacerdos cum Miniſtris revertitur ad altare : pulſetur ad veſperos cum maſtratis ligneis : & reverſis ad altare : ab Archidiacono clara voce dicetur. Pro hymno audiendo locis veſtris accedite. *Ac deinde ſtante Epiſcopo vel Sacerdote juxta cancellum altaris vadunt ad preparatorium : & acceptis duodecim cereis cum canolis argenteis fixis modicam moram facientes pro-*

progrediuntur sex Levites precedentes ante crucem & alii sex post crucem properantes ad altare. Dum vero circumdatum fuerit altare ab omnibus Presbyteris : ingrediuntur Levite cum cereis a parte sinistra usque ad dextram. Venientes prius ab Archidiacono crux ponenda est super mensam altaris : deinde sex Levites pariter & stans in medio Episcopus imponit hanc Antiphonam. Quomodo ad latronem cum gladiis & fustibus venistis comprehendere me : vobiscum fui docens & non tenuistis me : unus ex vobis traditurus est me. *P.* Responderunt discipuli dicentes : numquid ego Domine ? qui mecum ait manum mittit in parapside ille me traditurus est hodie. *Psalm.* Deus laudem meam ne tacueris. *Usque ubi dicit.* Et ejiciantur de habitationibus suis. *Reiteretur Antiphona.* Responderunt discipuli. *Iterum.* ℣. Scrutetur fenerator. *Usque ubi dicit.* Et compuncti corde morti tradidit. *Reiteretur Antiphona.* Responderunt discipuli. *Iterum.* ℣. Et dilexit maledictionem. *Usque ubi dicit.* Et tu Domine fecisti. *Iterum.* ℣. Maledicent illi & tu benedices. *Totum usque in finem. Reiteretur Antiphona.* Responderunt discipuli. *Si quis hic psalmus in quatuor clausis : & quinta* gloria *ab utrisque omnibus recitatur : & caput iterum repetitur. Et post hec dicit Episcopus vel Sacerdos orationem tantum sine patena.*

Oratio.

QUas tibi Domine Jesu Christe pro cruce lachrymas ? que pro sanguinis effusione suspiria vel lamenta reponamus : que premia : que vota reddamus ? Ecce nunc caperis pro nobis penis cruciandus indebitis. En caperis expuendus : expueris. Flagellandus : flagellaris. Crucifigendus : crucifigeris. Deridendus : derideris. Acceto propinandus : propinaris. Consumandus : consumaris. Mirabiliter surrecturus. Parce nobis Christe Domine : parce rogamus per admirabilem sancte passionis ac resurrectionis tue virtutem. Et sicut paradisi civem reddidisti latronem : ita per crucis tue victoriam : omnem a malo liberes mundum : atque universam redimas hominum creaturam. Ut nos quos conscientiarum obscuritas postravit in luctum : resurrectionis claritas attollat in gaudium. ℟. Amen.

Alia oratio.

EXpia quesumus Domine nostrorum cunctas facinorum culpas : ut deposito veteris hominis indumento : per magnificentissime tue passionis exemplum : divine resurrectionis tue innovati leticia : celestibus nos sentiamus operibus inlustrari. ℟. Amen.

Postea dicit Diaconus. Eamus cum pace. ℟. Amen.

Ad lavandos pedes.

Post peracta hec omnia vadit Episcopus cum Presbyteris & Diachonibus vel omni clero ad atrium : & sedilia juxta consuetudinem posita : clausis ostiis & laicis omnibus foris projectis. Succingit se Episcopus linteo : & imponit albam : & Presbyteri quibus pedes lavantur cantant hanc Antiphonam : Bone Magister lava me ab injusticia mea : & a peccato meo munda me. ℣. Si enim ego lavi pedes vestros Magister & Dominus : exemplum enim relinquo vobis : ut quemadmodum ego facio : & vos similiter faciatis. *P.* Bone Magister lava. *Pro versibus autem littere dicantur in ordine. idest Psalmus* Beati immaculati in via. *totum. cum* Gloria Patri. *& locis competentibus Antiphona replicatur. Cui vero pedes lavantur : mox illum Episcopus cum pedes aqua laverit osculatur : ille cui pedes lavantur similiter in caput ipsi Episcopi osculatur. Postea vero Archipresbyter succinctus linteo extergit pedes eorum : & ita ipsi alterutros sibi faciunt. Qua expleta : Abbates Presbyteri & Levite vel qui non occurrerunt aut pedibus infirmi sunt aquam manibus tantum ab Episcopo accipiunt : & ab utrisque similiter caput vel manus deosculantur. Post hec expleta : dicit Episcopus hanc orationem.*

Oratio.

UNigenite Dei Patris Filius : qui pro mundi salute nostre humilitatis assumere dignatus es carnem : qui misericorditem hominem quem formaveras deceptum a persuasione diaboli : per humilita-

litatis tue gratiam ad paradisi iterum fecisti revocare januam : qui discipulorum tuorum pedes non dedignasti lavare : ut nos imitando exemplum salutare : tecum faceres conregnare. Petimus clementiam tuam omnipotens Deus : ut nostrorum deleas facinora peccatorum. quatenus abluti a delictis : mereamur sanctis effici participes in regno celorum. ℟. Amen.

Deinde prostrati omnes cum Episcopo in terram plorant modicum. Et illi similiter plorantes cum eo : sicque consurgentes : postea ad cenam conveniunt. Consumptis autem omnibus escis vel potis : accedant Presbyteri & Diachones ad Episcopum & accipiant ab eo cerea incensa : & precedunt eum usque ad cellam : & ipse manu sua Presbyteris & Diachonibus vinum ad bibendum tribuit : ac post simul omnes propriis domibus revertuntur. Eadem vero nocte nullo jam lumine perlustratur nisi coram sepulchro.

In Parasceve ad Nonam pro indulgentia.

Oratio.

O Sancta Crux in qua salus nostra pependit : per te introibimus ad patrem : veniam mereamur : per te apud Christum habeamus indulgentiam & veniam. ℟. Amen.

Mox autem cum Episcopus cum Presbyteris & Diachonibus decincti juxta consuetudinem ascenderint ad sedes : & Levite in ordinem suum quem supra notatum est in via sacra steterint. A Clerico incipiatur prophetia.

Lectio libri proverbiorum Salomonis. III.

Fili : si dormieris : salvus eris. Quiescis : & suavis erit somnus tuus. Ne paveas repentino terrore : & irruentes tibi potentias impiorum. Dominus erit in latere tuo : ut custodiat pedem tuum : ne capiaris a malo. ℟. Amen.

Post hec ab Archidiacono dicatur Erigite vos. *Deinde salutat Episcopus dicendo.* Dominus sit semper vobiscum. ℟. Et cum. *Deinde dicat Episcopus* ℣. Popule meus quid feci tibi : aut in quo contristavi te : responde mihi. Quia eduxi te de terra Egipti : parasti crucem mihi. *Respondetur a clero caput similiter per singulos versos.* ℣. Audite que Dominus loquitur : surge & contende judicium adversus montes : & audiant colles vocem tuam. P. Quia eduxi te. ℣. Audite montes judicium Domini & fortia fundamenta terra : quia judicium Domini cum populo suo & cum Israel altercabitur dicens. P. Quia eduxi te. ℣. Popule meus quid feci tibi : aut in quo te contristavi : aut in quo tibi molestus fui : responde mihi. quia eduxi te de terra Egyti : & de domo servitutis liberavi te : & misi ante faciem tuam Moysen Aaron & Mariam. P. Parasti crucem mihi. ℣. Si affiget homo Deum : quia vos confixistis me & dixistis : in quo confiximus te : invaluerunt super me verba vestra : & confixistis me gens tota. P. Parasti crucem mihi. ℣. Quid dignum offeram Domino : curvabo genua Deo excelso : numquid offeram ei holocaustomata : aut vitulm anniculum numquid placari poterit Dominus in milibus arietum : aut in multis milibus hircorum pinguium. P. Parasti crucem mihi. ℣. Numquid dabo primogenitum meum pro scelere meo : fructum ventris mei pro peccato anime mee. P. Parasti crucem. ℣. Indicabo tibi homo quid sit bonum : aut quid Dominus querat a te : utique facere judicium & diligere misericordiam : & sollicitum ambulare cum Deo tuo. P. Parasti crucem.

Lectio libri Esaye Prophete.

℟. Deo gratias. *Ca. LII.*

HEc dicit Dominus. Ecce intelliget servus meus : exaltabitur & elevabitur & sublimis erit valde. Sicut obstupuerunt super te multi : sic gloriosus erit inter viros aspectus ejus : & forma ejus inter filios hominum. Iste asperget gentes multas : super ipsum continebunt Reges os suum. Quia quibus non est nunciatum de eo viderunt : & qui non audierunt : contemplati sunt. LIII. Domine quis credidit auditui nostro : & brachium Domini cui revelatum est? Et ascendet sicut virgultum coram eo : & sicut radix de terra sitienti. Non est species ei : nec decor. Et vidimus eum : & non erat aspectus : & desideravimus eum despectum : & novissimum virorum. Virum dolorum & scientem infirmitatem : & quasi absconditus vultus ejus & despectus : unde nec reputavimus eum. Vere languores nostros ipse tulit : & dolores nostros ipse portavit.

Et

Et nos putavimus eum quasi leprosum: & percussum a Deo & humiliatum. Ipse autem vulneratus est propter iniquitates nostras: & attritus est propter scelera nostra. Disciplina pacis nostre super eum: & livore ejus sanati sumus. Omnes nos quasi oves erravimus: unusquisque in viam suam declinavit: & Dominus posuit in eo iniquitates omnium nostrorum. Oblatus est: quia ipse voluit: & non aperuit os suum. Sicut ovis ad occisionem ducetur: & quasi agnus coram tondente se obmutescet: & non aperiet os suum. De angustia & de judicio sublatus est: generationem autem ejus quis enarrabit? quia abscissus est de terra viventium. Propter scelus populi mei percussi eum: & dabit impios pro sepultura sua: & divites pro morte sua. Eo quod iniquitatem non fecerit: neque dolus fuerit in ore ejus. Et Dominus voluit conterere eum in infirmitate. Si posuerit pro peccato animam suam: videbit semen longevum: & voluntas Domini in manu ejus dirigetur. Pro eo quod laboravit anima ejus: videbit & saturabitur. In scientia sua justificabit ipse justus servus meus multos: & iniquitates eorum ipse portabit. Ideo dispersi ab eis plurimos: fortium dividet spolia. Pro eo quod tradidit mortem animam suam: & cum sceleratis deputatus est. Et ipse peccata multorum tulit: & pro transgressoribus rogavit. ℟. Amen. *Deinde ascendet cantor cum sociis ad sedes: & dicit singularis hunc prologum voce*. Pro susceptione matutina vicesimus primus in finem psalmus ipsi David. *Finito dicunt hunc psalmum tacentibus omnibus in choro duo psallendo*. Deus Deus meus intende in me quare me dereliquisti. ℣. Longe a salute mea verba delictorum meorum. ℣. Deus meus clamabo per diem: nec exaudies: & nocte: & non ad insipientiam mihi. *Dicat Presbiter*. Silentium facite. ℣. Ego autem sum vermis & non homo: opprobrium hominum & abjectio plebis. ℣. Omnes qui videbant me subsanabant me: locuti sunt labiis & moverunt caput. ℣. Speravit in Domino eripiat eum: salvum faciat eum quoniam vult eum. *Dicat Presbiter*. Silentium facite. ℣. Quoniam tu es qui eduxisti me de ventre: spes mea ab uberibus matris mee. ℣. In te jactatus sum ex utero de ventre matris mee: Deus meus es tu ne discedas a me. ℣. Quoniam tribulatio est proxima: & non est qui adjuvet. *Dicat Presbiter*. Silentium facite. ℣. Circumdederunt me vituli multi: tauri pingues obsederunt me. ℣. Aperuerunt in me os suum sicut leo rapiens & rugiens. ℣. Sicut aqua effusus sum: & dispersa sunt omnia ossa mea. *Dicat Presbiter*. Silentium facite. ℣. Factum est cor meum tamquam cera liquescens in medio ventris mei. ℣. Exaruit sicut testa virtus mea: & lingua mea adhesit faucibus meis: & in pulverem mortis deduxisti me. ℣. Quoniam circumdederunt me canes multi: concilium malignantium obsedit me. *Dicat Presbiter*. Silentium facite. ℣. Foderunt manus meas & pedes meos: dinumeraverunt omnia ossa mea. ℣. Ipsi vero consideraverunt & conspexerunt me: diviserunt sibi vestimenta mea: & super vestem meam miserunt sortem. ℣. Tu autem Domine ne elongaveris auxilium tuum a me: ad defensionem meam Deus meus respice. *Dicat Presbiter*. Silentium facite. ℣. Eripe a framea animam meam: & de manu canis unicam meam. ℣. Libera me Domine de ore leonis: & a cornibus unicornium humilitatem meam. ℣. Narrabo nomen tuum fratribus meis: in medio ecclesie laudabo te Domine.

Dicat Presbiter. Silentium facite.

Sequentia Epistole Pauli Apostoli ad Chorinthios. I. *Cap. V.*

℟. Deo gratias.

FRatres. Non est bona gloriatio vestra. Nescitis quia modicum fermentum totam massam corrumpit? Expurgate vetus fermentum: ut sitis nova conspersio sicut estis azimi. Etenim pascha nostrum immolatus est Christus. Itaque epulemur. Non in fermento veteri: neque in fermento malicie & nequicie: sed in azimis sinceritatis & veritatis. Scripsi vobis in Epistola: ne commisceamini fornicariis. Non itaque fornicariis hujus mundi: aut avaris: aut rapacibus: aut idolis servientibus. Alioquin debuerat de hoc mundo exire. Nunc autem scripsi vobis,

bis : non commiſceri . Si is qui frater nominatus eſt fornicator : aut avarus : aut idolis ſerviens : aut maledicus : aut ebrioſus : aut rapax : cum ejuſmodi nec cibum ſumere . Quid enim mihi de his qui foris ſunt judicare ? Nonne de his qui intus ſunt vos judicatis ? Nam eos qui foris ſunt : Deus judicabit . Au-
C.VI. ferte malum ex vobis ipſis . Audet aliquis veſtrum habens negotium adverſus alterum judicari apud iniquos : & non apud ſanctos ? An neſcitis quoniam ſancti de hoc mundo judicabunt : & ſi a vobis judicabitur mundus : indigni eſtis qui de minimis judicetis ? Neſcitis quoniam angelos judicabimus : quanto magis ſecularia ? Secularia igitur judicia ſi habueritis : contentibiles qui ſunt in eccleſia : illos conſtituite ad judicandum . Ad verecundiam veſtram dico . Sic non eſt inter vos ſapiens quiſquam : qui poſſit judicare inter fratrem ſuum : ſed frater cum fratre judicio contendit : & hoc apud infideles ? Jam quidem omnino delictum eſt in vobis : quod judicia habetis inter vos . Quare non magis injuriam accipitis ? Quare non magis fraudem patimini ? Sed vos injuriam facitis : & fraudatis : & hoc fratribus . An neſcitis : quia iniqui regnum Dei non poſſidebunt ? Nolite errare : neque fornicarii : neque idolis ſervientes : neque adulteri : neque molles : neque maſculorum concubitores : neque fures : neque avari : neque ebrioſi : neque maledici : neque rapaces regnum Dei poſſidebunt . Et hec quidem fuiſtis : ſed abluti eſtis : ſed ſanctificati eſtis . In nomine Domini noſtri Jeſu Chriſti : & in ſpiritu Dei noſtri . ℟. Amen .

Lectio ſancti evangelii ſecundum Mattheum . Cap. XXVII.

MAne facto cena pura : quod eſt ante ſabbatum : concilium fecerunt ſummi ſacerdotes & ſeniores populi de Jeſu : ut interficerent eum . Et vinctum eum duxerunt : & tradiderunt Pontio Pilato preſidi . Tunc Judas traditor cum videret : quoniam ad judicium jam perductus eſt : penitentia motus : revocavit triginta argenteos ſummis Sacerdotibus & ſenioribus dicens . Peccavi : quia tradidi ſanguinem juſtum . Cui dixerunt . Quid ad nos ? tu videris . Et projecta pecunia in templo abiit : & laqueo ſe ſuſpendit . Sacerdotes autem accepta pecunia illa : dixerunt . Non licet mittere illam in corbonam : quia precium ſanguinis eſt . Sed conſilio accepto emerunt agrum figuli : in ſepulturam peregrinorum . Propter quod appellatus eſt ager ille Aceldemach : hoc eſt ager ſanguinis : uſque in hodiernum diem . Tunc impletum eſt quod dictum eſt per Hieremiam prophetam dicentem . Et acceperunt triginta argenteos precium eſtimati : quod eſtimaverunt filii Iſrael : & dederunt eos in agrum figuli ſicut precepit mihi Dominus . Jeſus autem ſtetit ante preſidem : & interrogavit eum preſes dicens . Tu es Rex Judeorum ? Reſpondit Jeſus . Tu dicis quia Rex ſum . Ego ad hoc natus ſum & ad hoc veni in hunc mundum : ut teſtimonium perhibeam veritati . Omnis qui de veritate eſt : audit vocem meam . Pilatus autem produxit foras Jeſum : & ſedit pro tribunali in loco qui dicitur Licoſtratus : hebraice autem Gabatha . Erat autem preparatio paſche : hora quaſi ſexta . Et ait Judeis Pilatus . Ecce Rex veſter . At illi clamaverunt dicentes . Tolle : crucifige eum . Ait illis Pilatus : Regem veſtrum vultis ut crucifigam ? Reſponderunt principes ſacerdotum . Nos non habemus Regem niſi Ceſarem . Sedente autem illo pro tribunali : miſit ad eum uxor ſua dicens . Nihil tibi & juſto illi : multa enim paſſa ſum hodie in ſomnis propter eum . Principes autem Sacerdotum & ſeniores perſuaſerunt turbis : ut peterent Barrabam : Jeſum autem perderent . Reſpondit Pilatus : & dixit illis . Quem vultis ex duobus dimittam vobis ? Illi autem dixerunt . Barrabam . Dicit illis Pilatus . Quid ergo faciemus de Jeſu qui dicitur Chriſtus ? Dicunt omnes . Crucifigatur . Dicit illis Pilatus . Quid enim mali fecit ? Illi autem magis clamabant dicentes . Crucifigatur : crucifigatur . Cum vidiſſet autem Pilatus quia nihil proficit : ſed magis tumultus fit : accepit aquam & lavit manus coram populo dicens . Innocens ego ſum a ſanguine juſti hujus : vos videritis . Et re-

spondens universus populus dixit. Sanguis hujus super nos: & super filios nostros. Tunc dimisit illis Barrabam: Jesum autem flagellis cesum tradidit eis: ut eum crucifigerent. Tunc milites presidis cum accepissent Jesum in pretorio: congregaverunt ad eum totam cohortem: & vestierunt eum clamidem coccineam: & purpura circumdederunt eum. Et intexentes coronam de spinis: imposuerunt super caput ejus: & arundinem in dextera ejus. Et pedibus ejus provoluti: irridebant eum dicentes. Ave Rex Judeorum. Et conspuentes in faciem ejus: accipiebant arundinem: & percutiebant caput ejus. Jesus autem portans ipse sibi crucem: pervenit in locum qui appellatur Calvarie: quod dicitur hebraice Golgotha: ubi eum crucifixerunt. Et cum eo duos latrones hinc atque illinc: medium vero Jesum. Scripsit autem & titulum Pilatus: & posuit supra crucem. Erat autem scriptum. Jesus Nazarenus Rex Judeorum. Hunc ergo titulum multi legerunt Judeorum: quia prope civitatem erat locus ubi eum crucifixerunt. Tunc dixerunt Pilato. Noli scribere Rex Judeorum: sed quia ipse dixit Rex sum Judeorum. Respondit Pilatus. Quod scripsi scripsi. Milites ergo cum crucifixissent Jesum: acceperunt vestimenta ejus: & fecerunt quatuor partes: unicuique militi partem. De tunica autem que de superiori parte non consutilis: sed per totum textilis fuit: dicunt ad alterutrum. Non scindamus eam: sed sortiamur de illa cujus sit. Ut scriptura impleretur que dicit. Diviserunt sibi vestimenta mea: & super vestem meam miserunt sortem. Et milites quidem hec fecerunt. Pretereuntes autem blasphemabant eum: moventes capita & dicentes. Vah qui destruis templum: & post triduum edificas illud. Salvum fac temetipsum: & descende de cruce. Similiter autem & unus de latronibus: qui cum illo simul crucifixi erant blasphemabat illum: dicens. Nonne tu es Christus? libera te & nos. Respondens autem alius: increpabat illum: dicens. Nec sic times Deum: cum in eadem damnatione es? nos quidem juste: digna enim factis nostris recipimus: hic vero nihil mali fecit. Et dicebat ad Jesum. Domine memor esto mei: cum veneris in regno tuo. Dicit ei Jesus. Amen dico tibi: hodie mecum eris in paradiso. A sexta autem hora tenebre facte sunt in totam terram usque in horam nonam. Circa nonam autem horam: exclamavit Jesus voce magna dicens. Heloy: Heloy: lamazabathani. Hoc est: Deus meus: Deus meus: quare me dereliquisti? Quidam autem ex eis qui illic adstabant: cum audirent dicebant. Heliam clamat iste. Et continuo unus cucurrit ex eis: & accepta spongia accepto plena circumdata arundine: potum dabat ei. Ut scriptura impleretur que dicit. Dederunt in escam meam fel: & in siti mea potaverunt me accepto. Jesus autem exclamans voce magna: dixit. Pater: in manus tuas commendo spiritum meum: & tradidit spiritum. ✻ Et ecce velum templi scissum est in duas partes: a sursum usque deorsum. Et terra mota est: & petre disrupte sunt: & monumenta aperta sunt. Et multa corpora sanctorum dormientium resurrexerunt. Et exeuntes de monumentis: venerunt in civitatem sanctam Hierusalem: & apparuerunt multis. Centurio autem: & qui cum illo custodiebant Jesum: cum vidissent terremotum: & illa omnia que facta sunt: timuerunt nimis dicentes. Vere Dei filius est iste. Judei ergo quoniam cena pura erat: ne remanerent in cruce corpora sabbato: erat enim magnus dies illius sabbati: rogaverunt Pilatum ut frangerentur crura eorum & tollerentur. Venerunt ergo milites & primi quidem fregerunt crura: & alterius similiter qui simul crucifixi erant cum illo. Ad Jesum autem cum venissent: ut viderunt eum mortuum: non fregerunt crura ejus: sed unus ex militibus lancea latus ejus pupugit: & exivit continuo sanguis & aqua. Et qui vidit testimonium perhibuit: & verum est testimonium ejus. Et nos credimus quia verum est: ut credentes vitam habeamus in nomine ejus.

℟. Amen.

Evangelium.

Tunc venit quidam homo dives ab Arimathia nomine Joseph: qui & ipse

ipse discipulus erat Jesu. Hic accessit ad Pilatum: & petiit corpus ejus. Tunc Pilatus jussit reddi corpus. Et accepto corpore Jesu: involvit eum in sindone munda: & posuit eum in monumento suo novo: quod exciderat in petra. Et advolvit lapidem magnum ad ostium monumenti: & abiit. Tunc convenerunt principes Sacerdotum & pharisei ad Pilatum dicentes. Domine: recordati sumus quia seductor ille dixit adhuc vivens: post tertium diem resurgam. Jube ergo custodiri sepulchrum in diem tertium: ne forte veniant discipuli ejus nocte: & furentur illum: & dicant plebi quia surrexit a mortuis: & erit novissimus error pejor priore. At illis Pilatus. Habetis custodes: ite: custodite sicut scitis. Illi autem euntes munierunt sepulchrum: signantes lapidem cum custodibus.

Dicat Presb. Preces. Penitentes orate: flectite genua Deo: deprecemur Dominum Deum nostrum: ut indulgentiam criminum & remissionem peccatorum nobis donare dignetur.

Reiteretur a choro. Postea presbyter dicat. Erigite vos: orate: flectite genua Deo. Deprecemur Dominum Deum nostrum ut lapsis manum porrigat: & presidium quod ab eo requiritis clementer impertiat. ℟. Penitentes. Erigite vos: orate flectite genua Deo: deprecemur Dominum Deum nostrum: ut reminiscentes mala que gessimus: deinceps vitemus insidias inimici: ut quos diaboli persuasione sua: ab altario Dei subtraxerat: patrona revocet effusio lachrymarum. ℟. Penitentes. Erigite vos completa oratione vestra: omnes pari voce indulgentiam a Domino postulemus.

Impleta prece exclamat Archidiaconus. Indulgentia similiter & omnis clerus vel populus non plusquam trecentis vicibus.

Postea dicat preces. Tu pastor bone animam tuam pro ovibus posuisti.

Reiteretur a choro. Tu pastor bone.

Diaconus dicat. Prosternimus preces ante faciem tuam: exaudi: placare: indulge Domine & miserere nobis. P. Tu pastor.

Archidiaconus dicat. Deprecemur Dominum: ut remissionem peccatorum & pacem nobis propicius donare dignetur. *Episcopus dicat*. Te precamur Domine. P. Indulgentia. ℣. Procedat ab altissimo. P. Indulgentia. ℣. Succurrat nobis miseris. P. Indulgentia. ℣. Delicta purget omnibus. P. Indulgentia. ℣. Prestetur penitentibus. P. Indulgentia. ℣. Patrona sic lugentibus. P. Indulgentia. ℣. Errantes fide corrigat. P. Indulgentia. ℣. Lapsos peccatis erigat. P. Indulgentia. ℟. Te deprecamur Domine. P. Indulgentia.

Post hec dicat Diaconus. Erigite vos.

Et Sacerdos dicit Orationem.

Unigenite fili Dei patris: cujus caro preciosa a Judeis dannatur: ab ingratis inluditur: & crucifigenda latronum corporibus comparatur. Ex cujus latere sanguis & aqua profluxit: sed sanguinem non miror ex carne: aquam vero ex eo quod intelligo non mirabor. Illa est enim utique aqua que nos quondam per Adam mortuos vivificavit regeneratos: procedens ex mortuo. Clementiam ergo tuam quesumus: ut sicuti pro amore generis non dedignatus es adsumere mortem nostram: ita & resurgens a mortuis obtinere nos facias de triumphato hoste victoriam.

℟. Amen.

Per misericordiam tuam Deus noster: qui vivis cum Deo Patre & regnas cum Spiritu Sancto in secula seculorum.

℟. Amen.

Qua expleta exclamat Diachonus. Indulgentiam.

Secundam suscipiunt clerici pariter & clamantes non plusquam ducentis vicibus. CC.

Et post hec dicit preces Sacerdos. Tu pastor bone. *Ut supra scriptum est*. *Et Diaconus dicat*. ℟. Peccavimus tibi Deus: recedentes a te: nobis confusio: tibi clementia & propitiatio. P. Tu pastor.

Post hec dicat Archidiaconus. Deprecemur Dominum.

Episcopus dicat. Te deprecamur. P. Indulgentia. ℣. Nos Patri reconciliet. P. Indulgentia. ℣. Christi confirmet gratia. P. Indulgentia. ℣. Con-

℣. Confirmet Sancto Spiritu. ℟. Indulgen. ℣. Medelam egris conferat. ℟. Ingen. ℣. Captivos reddat patrie. ℟. Indul. ℣. Vices aerum temperet. ℟. Indulgentia. ℣. Te deprecamur Domine indulgentiam.

Post hec dicit Diachonus. Erigite vos.

Et Sacerdos legit hanc orationem.

Oratio.

UNigenite fili Dei Patris: qui celum rediturus in terris dignatus es nasci: ut nos elevares ad celos. Qui ideo in ligno crucis manus proprias extendisti: ut nos ad lignum vite propicius revocares. De quo Adam gustare non meruit: postea que crimen prevaricationis incurrit. Crux ergo tua Deus: vite arbor est: in eternum vivificet: quemque ex ea gustaverit. Tuam ergo clementiam petimus: ut auferantur ab oculis tuis mala nostra preterita: & bona futura nascantur. Hujus mundi lux infida negligatur: & perennitatis tue a nobis eternitas requiratur. ℟. Amen. Per misericordiam tuam Deus noster: qui vivis cum Deo Patre & regnans cum Spiritu Sancto in secula seculorum. ℟. Amen. *Post hec decantat hunc Psalmum cum Antiphona sua ab Episcopo imposita. Antiphona.* Parce Deus quia sprevimus precepta tua: qui das post peccata indulgentiam. ℟. Miserere mei Deus secundum magnam. *Dicto Psalmo una cum* Gloria Patri. *dicit Diachonus tertio.* Indulgentia. *non plusquam centum vicibus. C. Et dicat Episcopus.* ℣. Tu pastor bone. &c. Miserere mei Deus quia omnia potes: tu enim dissimulas peccata hominum propter penitentiam. *Deinde dicat Presbyter.* Deprecemur Dominum &c. *Dicat Episcopus.* Te precamur Domine. ℟. Indulgentia. ℣. Restituat paradiso. ℟. Indul. ℣. Claustra celorum reseret. ℟. Indul. ℣. Removeat supplicium. Indul. ℣. Extinguat gehenne incendia. ℟. Indulgentia. ℣. Defunctis donet requiem. ℟. Indulgen. ℣. Locum quietis conferat. ℟. Indul. ℣. Sanctis consortes faciat. ℟. Indul. *Finitis precibus duo nobiles Presbyteri in superpelliceis accipiant crucem coopertam panno nigro versus S. Crucifixum: & ascendant ad sinistrum cornu altaris & cantent ambo hanc Antiphonam.* Popule meus quid feci tibi aut in quo contristavi te. Responde mihi quia eduxi te de terra Egypti in signis magnis & prodigiis excelsis: & parasti crucem Salvatori tuo. *Et cum dixerit.* Parasti crucem Salvatori tuo. *In fine Antiphone duo Diachoni induti superpelliceis in medio chori ante altare majus incipiant & cantent.* Agyos. Otheos. Agyos. Isquiros. Agyos. Athanatos. Eleyson. Ymas. *Quibus finitis: chorus respondeat flexis genibus ut sequitur.* Sanctus Deus: Sanctus fortis. Sanctus & immortalis miserere nobis. *Finita prima statione duo supradicti Presbyteri qui crucem tenent pergant ad dextrum cornu altaris cum cruce sicut prius. Et cantent secundam Antiphonam sequentem.* Quia eduxi te per desertum quadraginta annis: & manna cibavi te: & introduxi in terram satis optimam. ℟. Parasti crucem salvatori tuo. *Et cum perventum fuerit ad finem dicendo.* Parasti crucem salvatori tuo. *supradicti Diachoni ut prius cantent.* Agyos. *Per totum ante altare ut supradictum est. Quibus finitis chorus flexis genibus cantet.* Sanctus Deus. *ut prius modo & forma supradicta. Et dum chorus cantat* Sanctus. *duo supradicti Presbyteri cum cruce veniant ad medium altaris: & tenentes crucem cantent tertiam Antiphonam sequentem. Antiphona.* Quid ultra debui facere tibi & non feci. Ego quidem plantavi vineam meam speciosissimam: & tu facta es mihi nimis amara: aceto namque sitim meam potasti: & lancea perforasti latus Salvatori tuo. *Et cum dixerint* Salvatori tuo. *Diachoni supradicti ut prius cantent* Agyos. *Et chorus flexis genibus cantet.* Sanctus Deus. *sicut prius. Interim quod ita finietur: paretur stratum coram altare: cum pannis sericis & aliis ornamentis ad adorandum crucem. Et finitis stationibus prout dictum est superius: Sacerdos faciens officium exuat cappam & accipiat crucem velatam de manibus duorum Presbyterorum canentium: qua suscepta accedat Sacerdos ad dextrum cornu altaris verso Crucifixo ad populum: incipiat Antiphonam.* Ecce lignum crucis. *Discooperiendo brachium dextrum*

xtrum crucis : *& continuo chorus respondeat*. In quo salus mundi pependit: venite. *Et dum chorus cantat supradictam antiphonam Sacerdos transeat ad sinistrum cornu altaris* : *& iterum incipiat supradictam antiphonam scilicet*. Ecce lignum crucis. *Elevando vocem aliquantulum altius quam prima vice* : *discooperiendo aliud brachium crucis*. *Chorus vero respondeat*. In quo salus mundi. *Et populus flectat genua ad quamlibet ostensionem cujuslibet brachii crucis*. *Et dum chorus cantat antiphonam*. *S*. In quo salus. *Presbyter veniat ad medium altaris & incipiat tertio supradictam antiphonam*. *Scilicet*. Ecce lignum crucis. *Elevando vocem altius quam aliis vicibus* : *& tunc discooperiat crucem totaliter* : *elevando ipsam cum brachiis quantum potuerit*. *Et dum chorus cantat antiphonam* : *Presbyter pergat cum cruce devote & honeste ad stratum & ibi cum maxima reverentia ponat eam* : *& statim Presbyter cum suis Ministris adorent crucem flectendo genua ter* : *cum summa reverentia & humilitate osculando terram* : *& offerant oblationem cruci* : *ut aliis prebeant exemplum*.

Et dicat Presbyter osculando : *hanc orationem*.

Oratio ad Crucem.

DOmine Jesu Christe adoro te in crucem ascendentem : & spineam coronam portantem in capite : Deprecor te : ut ipsa crux liberet me de angelo percutiente. Domine Jesu Christe adoro te in cruce vulneratum : felle & aceto potatum. Deprecor te ut tua vulnera sint remedium anime mee. Domine Jesu Christe : in sepulchro te adoro positum. Deprecor te : ut tua mors sit vita mea. Domine Jesu Christe adoro te venturum ad judicium : & judicaturum vivos & mortuos. Deprecor te : ut in tuo sancto adventu non intres in judicium cum me indigno & misero peccatore : sed pro tua magna clementia peccata mea dimittas mihi : qua juste judices. Qui vivis. *Et chorus cantet antiphonas*. Crucem tuam adoramus Domine. *Cum aliis antiphonis ad hoc deputatis*. *Et dum Clerus & populus adorant crucem* : *Sacerdos cum Ministris descendat ad Sacrarium & ibi se calcient*. *Et Presbyter accipiat casulam nigram* : *& Diachonus & Subdiachonus dalmaticas nigras* : *& veniant ad portam chori majoris precedentibus cereis & thuribulo*. *Et adorata cruce a Clero & populo* : *duo supradicti Presbyteri qui prius crucem tenuerunt* : *reverenter accipiant eam de stratu cum suo panno* : *& pergant cum ea ante medium altaris* : *incipientes hanc antiphonam*. Super omnia ligna cedrorum tu sola excelsior : in qua vita mundi pependit : in qua Christus triumphavit : & mors mortem superavit in eternum. *Et per istos supradictos Presbyteros finiatur*. *Qua finita reverenter ponant crucem in altare* : *qua dimissa Sacerdos & Ministri* : *Clerus & populus in processionem silentio facto* : *precedentibus*. *S. alia cruce nigra & cereis* : *& thuribulo cum brasis* : *veniant usque ad monumentum*. *Et cum perventum fuerit* : *ascendat Presbyter cum duobus dominis qui habent claves monumenti & sigilla*. *Et interim provideatur de brasis in thuribulo* : *& aperto sepulchro accipiat Presbyter de incenso quod est intus* : *& ponat in thuribulo & incenset statim corpus Domini*. *Quo facto excooperiat calicem & ostendat secrete & humiliter dictis dominis hostiam consecratam* : *& cooperto calice cum corpore Domini* : *reverenter deferat cum sua impla ut pridie portavit* : *Ministris videlicet Diachono & Subdiacono juvantibus* : *alias sustentantibus eum* : *ut levius & securius pergat cum corpore Domini*. *Et velum sericum ut supradictum est portetur a quatuor vel sex nobilibus dominis civitatis super corpus Christi* : *semper cruce precedente cum cereis* : *& incenso & thuribulo* : *& projiciendo de annona viride ut dictum est*. *Et quidam Portionarius de antiquioribus indutus superpelliceo albo* : *deferat vexillum nigrum in medio processionis scilicet inter Canonicos & Portionarios* : *& sic ordine isto perveniatur ad altare majus*. *Cum perventum fuerit* : *Diachonus expandat corporalia sua per aram* : *& Sacerdos maxima cum reverentia ponat corpus Christi cum calice*

lice in quo venit super aram: quo posito descendat ad gradum altaris: & ibi faciat confessionem. Qua facta ascendat ad altare & lavet manus. Deinde accipiat corpus Christi reverenter de calice: & ponat super aram ad pedem calicis: & provideat de vino & aqua ut moris est aliis diebus. Tamen videat & revideat: si forte aliqua pars hostie maneat plicata filiole corporalium: que erat in calice. Calice collocato super aram cum vino & aqua: cooperiat eum filiola: quo facto dicat hanc Orationem.

UNigenitus filius Dei Patris: de quo ante tam innumeros annos propheta cantavit hunc versum: In medio duorum animalium cognosceris. Cognitus plane est non solum inter duos latrones pendens in ligno: vel duorum testamentorum in medio: verum etiam fuga solis: occasu diei: concussione terrarum. Tu Christe descendisti ad inferos: & sanctos sepulcra laxarunt. Pietatem ergo quesumus tuam: ut intelligere possimus quantum nobis resurgens prestabis in regno: qui nos moriens resuscitasti cum gloria de inferno. Pater noster. *Cantando: & cum pervenerit ad* Panem nostrum quotidianum; *ostendat populo corpus Christi in suo loco super aram. Et cum Sacerdos dixerit:* Et ne nos inducas in tentationem. ℟. *Chorus.* Sed libera nos a malo. *His peractis Sacerdos accipiat corpus Christi: & faciat novem particulas: & ponat eas per ordinem in patena: ut fieri solet: & accipiat unam ex illis que dicitur* regnum: *& mittat illam in calice. Et deinde accipiat aliam particulam que dicitur* gloria: *& ponat eam super calicem: & dicat illas orationes que aliis diebus dicebantur: & finitis accipiat illam particulam & cooperiat calicem: & cooperto: accipiat alias particulas que sunt in patena per ordinem. Et deinde accipiat patenam & mundet eam super calicem cum pollice: & mundatam ponat eam sub mento: & posita sumat vinum de calice cum sua particula: que secundum quosdam consecrat vinum in calice: communione facta lavet manus ut moris est dicendo.* Quod ore sumpsimus Domine. *Et non dicatur.* Corpus Domini nostri Jesu Christi. Nec Placeat tibi sancta Trinitas. *Et his omnibus peractis dicat Presbyter hanc Orationem.*

ERuti a malo: stabiliti semper in bono: tibi adherere mereamur Deo & Domino nostro Jesu Christo. Da veniam peccatis nostris: & requiem famulis tuis omnibus fidelibus defunctis. Frange & percute omnes insidias inimicis nostris. Defende nos ab omnibus operibus malis: & confirma in cunctis bonis. Accipe jejunium vel votum nostrum: & exaudi orationem nostram in his diebus & in totis temporibus. Tribue nobis pacem & securitatem: pietatem: & sinceram charitatem: ac gratiam per misericordiam tuam: stigmate passionis tue Deus noster filius Dei: qui vivis cum Deo Patre & regnas cum Spiritu Sancto in Trinitate unus Deus permanens in secula seculorum. ℟. Amen. Dominus sit semper vobiscum. ℟. Et cum. *Et statim Diachonus dicat.* Eamus cum pace. ℟. Deo gratias.

In Vigilia gloriose Dominice Resurrectionis Sabbato hora diei nona signum sonat: & congregatis omnibus: induunt semetipsos Diachonus vel Clerici albis cum aneboladiis: & ingrediuntur processum: atque a primicerio accipiunt Diachones in ordinem suum lectiones: que in tribunal ab ipsis legende sunt. Dum vero secundum & tertium sonaverit signum: & juxta consuetudinem posita sede Pontifici in processu: atque eo sedente accedunt Abbates Presbyteres Diachones Clerus omnisque populus per grados suos ad Episcopum: & accipiunt ab eo ceram. Diacones vero locale accipiunt ab eo & duodecim cereos: & stantibus in locis suis ingreditur Episcopus cum Diaconibus tantum in sacrarium: & clausis ostiis vel fenestris ac velis: ut nec modicum quidem lumen a foris videatur. Offertur vero Episcopo petra & esca & excussorium ignis: & cum mox ipse manu sua ignem excusserit: accenditur stuppa & inde candela: & ex ea iterum lucerna tenente eam Diachono qui post eam in choro benedicturus est: & nullo suo ce-

reo

reo concedente . Sed precedentes Diachoni lucernam & Episcopus sequens eam ingreditur processum . Et mox posita Pontificis sella : prius accendet cereum suum : ac deinde accedit omnis Clerus ad lucernam & accendunt cerea sua . Post hec accedens Diachonus cum lucerna ad Episcopum : det ei benedictionem Episcopus quam voluerit : ille vero osculetur Episcopo manum .

Oratio ad benedicendum lucernam .

EXaudi nos lumen indeficiens Domine Deus noster unici luminis lumen . Fons luminis lumen . Auctor luminum : qui creasti & illuminasti . Lumen angelorum tuorum : Sedium . Dominationum . Principatuum . Potestatum: & omnium intelligibilium qui creasti lumen sanctorum tuorum . Sint lucerne tue anime nostre . Accendantur a te & inluminentur abs te . Luceant veritate . ardeant veritate . Luceant & non tenebrescant . Ardeant : & non cinerescant . Benedic hoc lumen . O lumen : qui & hoc quod portamus in manibus tu creasti : tu donasti . Ac sicut per hec lumina que accendimus de hoc loco expellimus noctem : sic & tu expelle tenebras de cordibus nostris : Simus domus tua lucens de te : lucens in te . Sine defectu luceamus : & te semper colamus . In te accendamur : & non extinguamur . ℞. Amen . Per misericordiam tuam Deus noster qui vivis & omnia regis in secula seculorum . ℞. Amen . Dominus sit semper vobiscum . ℞. Et cum spiritu tuo . In nomine Domini Nostri Jesu Christi : sanctificatum permanet cum pace . ℞. Deo gratias . *tribus vicibus . Deinde benedicat quinque grana thuris insigenda in cereo benedicendo incipiens absolute .* Veniat quesumus omnipotens Deus super hoc incensum larga tue benedictionis ✠ infusio : & hunc nocturnum splendorem invisibilis Regnator accende : ut non solum sacrificium quod in nocte hac litatum est archana luminis tui ammixtione refulgeat : sed in quocumque loco hujus sanctificationis mysterio fuerit deportatum : expulsa diabolice fraudis nequicia : virtus tue majestatis assistat . Per Christum Dominum nostrum. ℞. Amen. Benedictio Dei Pa ✠ tris omnipotentis: & Fi ✠ lii & Spiritus ✠ Sancti : descendat & maneat super hoc lumen & incensum istud . ℞. Amen .

Et mox cum tota cera accensa fuerit precedunt Clerici vel Levite lucernam : & lucerna Episcopum atque Presbyteros . Et vadunt per bubata ad chorum : dumque ascenderint juxta tribunal ab Episcopo imponitur Antiphona . Lumen verum illuminans omnem hominem in hunc mundum venientem . ℣. Populus qui sedebat in tenebris vidit lucem magnam: habitantibus in regione umbre mortis : lux orta est eis . P. Inluminans . ℣. Gloria & honor Patri & Filio & Spiritui Sancto in secula seculorum amen. P. Lumen ve. *Cumque venerit Episcopus cum Presbyteris Diachonibus & Clero psallendo ad altare : ponitur lucerna a Diachono in stillo : dicanturque a Clero hi versus .* Populus qui sedebat . *Stantes in locum ubi solent sacrificium canere : cui suscipitur a Clero qui in choro sinistro juxta vestibulum adstant .* Lumen verum . *Qua expleta caput supradicte Antiphone replicatur .* Lumen verum . *Et statim egrediuntur Clerici & psallendo veniunt ad chorum . Dum hec Antiphona secundo fuerit replicata : accedet Episcopus vel Sacerdos ad altare & dicat sequentem orationem . Ad cereum benedicendum .*

Oratio .

OFferimus tibi Domine cerei hujus rutilantis speciem : Divino igne succensam : per quem multimodam materiam nutu tuo produci jussisti : atque his eum indignis manibus nostris oblatum incendimus : precantes bonitatem tuam : ut emissione Spiritus Sancti : qui quondam in similitudinem ignis : divisionemque linguarum in Apostolorum tuorum corda perspicuus fulgensque apparuit : eum bene ✠ dicere & sancti ✠ ficare digneris . Et sicut hic cereus exuberans larga visione noctis hujus jugulat cecitatem : & devotissime plebis tue resplendet obtutibus : ita & nos Domini nostri Jesu Christi Filii tui splendore repleti : internis mentibus fulgeamus : & peccatorum cecitate detersa : lux in nobis sempiterne fidei perseveret .

℞. Amen .

Ora-

Oratio ad benedicendos Diachones.

PRima tibi & principalia Deus Pater omnipotens hec luminum munera in exordio venerande hujus noctis offerimus: & ob honorem Dominice Resurrectionis lucernam & cereum claritatis aptavimus: quam unigenitus filius tuus Dominus noster Jesus Christus adventus sui faciat mysteriis inluminatam. Per quem te Deus supplices exoramus: ut hoc sanctum luminis munus libens accipias: pervigilem in nos devotionem flagrantia spiritali succendas. Simulque omnipotens Deus commendamus pio dilectionis affectu sanctos fratres nostros & Condiachones. A. & A. tue majestatis laudes inenarrabiles narrare cupientibus. Ut eis scientie ac sapientie de tuis thesauris accomodes plenitudinem. Ut quicquid itaque mente conceperunt: aut sensu excogitaverunt: vel certe meditationibus crebris memoriter tenuerunt: oblivionis caligine depulsa: titubationisque formidine calcata: dicant voce canora: & oratione depromant luculentissima. Nihil quesumus in eis humanitatis operetur fragilitas: sed totum eis subministret tue clementie largitas. Dona eis post pallores genuum rubicundam sinceritatem: lingue volubilitatem: lacertorum firmissimam soliditatem. Ut in omnibus tuorum beneficiorum adjutorium sentientes: benedictionem lucerne cereique immurmurent: ac depromant maximam laudem. ℟. Amen. Per misericordiam tuam Deus noster: qui es benedictus & vivis. &c.

Dicat Presbiter. Dominus sit semper vobiscum. ℟. Et. In nomine Domini nostri Jesu Christi: votum vestrum sit acceptum cum pace.

℟. Deo gratias.

Post hec vadit Episcopus post altare: & sedet in sella. Presbyteri vero juxta eum stantes: ac deinde Diachonus ante vestibulum juxta cancellos adstant: in ordinem suum: silentium admonent septies. Post hec accedent Diachones: & benedicent lucernam hac benedictione.

Benedictio lucerne.

DIgnum & justum est: vere dignum & sanctum est: nos tibi semper gratias agere laudesque referre. Domine sancte Pater omnipotens & Christe Deus. Quo mihi tribuas: ut in tuis laudibus semper resonent fauces mee: qui erigis a terra inopem: & ab stercore exaltas pauperem. Da directum & benesonantem in ore meo ministrari sermonem. Omnipotentem Deum substantie vitalis exordium: creature universalis auctorem Dominum: Salvatorem opificem: vocalis Ecclesie personet canora laudatio: ut ipsi rependat lingua mysterium: de cujus imperio sumpsit officium. Dignum est ut sponsi coruscantis adventum accensis prestoletur fidelis turba luminibus: ne nuptialis habitaculi respuat habere consortes: quos sub veterum umbraculo peccatorum invenerit dormientes. Quid dignius? Quidve sublimius? Quam ut tibi vigilet in spe eternitatis resuscitata mortalitas: cui totum ex origine: totum debet ex munere: vel quod formatur ex nihilo: vel quod reparatur ex perdito. Tu vas quod pronum culpa dederat in ruinam: figuli miserantis affectu de favillis cineribusque collectum spiritu vivificantem salvasti: ut faceres ex adoptione liberos: quos retineri videras ex prevaricatione captivos. Tu novelle vitis germina fecunda plantasti: ut antiquorum tabesceret suavitas amara pomorum. Nunc de cibo sumitur: vita non labitur. Solvit gratia: quos vinxit inlecebra. De arbore creata nox criminis: sed de ligno genita lux salutis. Vetuisti opera manum tuarum clemens operator: interfici perpetue mortis excidio. Paradisi januam quam piaculum letale dannaverat: dextra mysterii celestis aperuit. Id perfecte judicans esse pietatis: ut quibus ad vitam fueras largitus introitum: tribueres & regressum. Mortificantur ex lapsu: qui vivificantur ex precio. Redempti clementius: quam creasti. Namque ibi Deus operatus ut faceret: hic passus est ut prodesset. Induit carnem: sed non exuit majestatem: nostram substantiam expetens: sed propriam non relinquens. Cum corpore editus: sed intemera-

merato pudore conceptus. Temporalis ex virgine: sed coeternus ex patre. Humilians divina: ut possit elevare terrestria. Cui tanti fuit salvatio: ut ne nos perderemus celum: ille pateretur infernum. Suscepit mors: quem tenere non potuit. Amplificata successu: sed evacuata spolio. Exultavit in raptu: sed occidit in tropheo. In se refusa defecit extremitas: postquam vite appetere tentavit auctorem: & dum ambit inlicita: perdidit adquisita. Adest nox lumine donata: perpetuo Dominicis sanctificata victoriis. Que recidivum mundi sortita natalem: debellata funeris regione: triumphos Christi resurgentis excepit. Que transgressionis maculas fluenta lavacri salutaris abstersit. Que veternosa criminis indumenta tactu liquidi resolvit elementi. In qua mercedem sanguinis presentat unda baptismatis: & dum vetus culpa decidit: novus homo consurgit.

Oratio que ante Altare dicitur.

DEus qui filios Israel educis ex Egypto: palpabiles Egypti tenebras relinquendo. Deus qui duce luminis gratia: pondus horrende noctis exterminas. Deus qui precedente Angelo tuo in columna nubis in diem: eoque in columna ignis in noctem posteriora servantem: curam nostre salutis exequeris: teque nobis in eo prestas in quo lucere nos lumine scientie tue jubes. Fac nos divinitatis tue fieri consortes: & larga tua pietate ex invisibilibus bonis visibilia bona concede. que nos & offerri doceant: & tuam in omnibus compleri faciant voluntatem.

℟. Amen.

Hec quinque grana incensi a Diachono insiguntur cereo in modum crucis. Post hanc explicitam accedet Diachonus ipse & de ipsa lucerna accendit cereum. Post hec a Diachonibus tribus vicibus silentium datur. Deinde accedent Diachoni ad cereum: qui ad dexteram cornu altaris adstat: benedicent eum benedictione hac. Sicque alii duo cerei cum eo accenduntur: unus juxta cornu altaris a parte sinistra: & alius post altare astantes.

Benedictio cerei.

EQuum & justum est: vere Domine satis dignum & pulcrum est: in quantum nos munere tuo illustras: tibi semper gratias agere: apud quem est fons vite: in cujus lumine videbimus lumen. Previa tot tantisque virtutibus circa tue majestatis resplendens altaria serenat lux cerei. Premittunt judicia ignea miracula secura lympharum. Nunciatur ex lumine: quod nascatur ex fonte. Patescunt actu: quo fuerant figurata mysterio. Instar columne veteris fomes iste perfulget: aquis populum docet esse salvandum: per quas & liberatio tribuatur ad salutem: & regeneratio donetur ad requiem. Ascendat Domine in conspectu glorie tue obsecratio devota famulorum. Visitentur benedictionis dono: que sacro dedicantur obsequio. Non hic tureis adoletur flamma virgultis: nec in sabeicis proscinduntur ligna: nemoribusque suavitatem cinnamomi rorantes exhalant. Sed cera famulatur ex lumine: que non polluitur ex parente. Cujus natura de flore: cujus ortus ex virgine. Cui illa dat genitrix nativitatis originem: que corruptionis nescit errorem. Pharus cum etiam niveo adoperta sub tegmine: flammarum exequitur incremento. Neque hoc sine celestis agitur operatione virtutis: quod favet ignibus res nutrita gurgitibus. Agnoscunt cuncta te Dominum: tibique se sciunt debere quod nata sunt. Dedisti pie opifex creature sensum: que suum possit intelligere & honorare factorem. Intende propicius Domine ad hujus cerei devotissimam servitutem: ut qui flammam gignere cernitur: usuale tue benedictionis serenatus ex lumine: cunctis sit expedibilis ad salutem. Resolvit gravium fomenta languorum. Asperitates casuum remedii tranquillitate confringat. Omnia votis largiantur humanis: qui de tuis benedictionibus sumpsere officium. Tribue etiam Domine sancte Pater omnipotens Deus: ut diei hujus solennia sacre paschalis: in qua redemptoris nostri gloria predicatur & gratia: cum antistite nostro A. cum gloriosis Principibus: cum Presbyteris Diaconibus Clero atque omni fideli populo: sub multorum

torum celebrare curriculo mereamur annorum. ℟. Amen. Presta per Dominum nostrum Jesum Christum filium tuum: cum quo tibi est una & coequalis essentia in unitate Spiritus Sancti: in secula seculorum. ℟. Amen. Amen amen amen ad te descendat. ℟. Amen. Pax in celo. ℟. Amen. Pax in terra. ℟. Amen. Pax & plenitudo tua Domine super nos descendat. ℟. Amen. Pax Regibus & potestatibus fidelibus seculi hujus. ℟. Amen. Pax Ecclesie tue catholicæ: que est in hunc locum constituta: & per universum orbem terrarum in pace diffusa.

℟. Amen.

Deinde dicat Episcopus orationem ante Altare.

Oratio.

EXpectati temporis dilectissimi fratres festa solemnitas: & annuum per secula sacre resurrectionis archanum votive noctis advenit. Hoc illud est quod in perennem memoriam consecratum credentibus populis altissima de celis gratia spiritalis attribuit. Hilares vigilias gloriosis laudibus perferamus: diemque vincentes qua funalibus crebris Ecclesia sancta resplendens coruscat: in lumine preconia Dominice passionis indefessis precibus celebremus. Intendentes auditu lectionibus sanctis: ac sedulis obsecrationibus patientiam non negantes. Ut ille regalis solii habitator altissimus a sede arcis etheree populo suo: qui solennia redditurus ad hec festa convenit: per Spiritum suum Sanctum clementer inlapsum placabilis ac propiciatus adspiret.

℟. Amen.

Per misericordiam tuam Deus noster: qui vivis & omnia regis in secula seculorum.

℟. Amen.

Dominus sit semper vobiscum.

℟. Et cum.

Deinde dicatur prophetia. Lectio libri Genesis. I. ℟. Deo gratias.

IN principio creavit Deus celum & terram. Terra autem erat inanis & vacua: & tenebre erant super faciem abyssi: & spiritus Domini ferebatur super aquas. Dixitque Deus. Fiat lux. Et facta est lux. Et vidit Deus lucem quod esset bona: & divisit lucem a tenebris. Appellavitque lucem diem: & tenebras noctem. Factumque est vespere & mane dies primus. Dixit quoque Deus. Fiat firmamentum in medio aquarum: & dividat aquas ab aquis. Et fecit Deus firmamentum: divisitque aquas que erant sub firmamento: ab his que erant super firmamentum. Et factum est ita. Vocavitque Deus firmamentum celum. Et factum est vespere & mane dies secundus. Dixit vero Deus. Congregentur aque que sub celo sunt in locum unum: & appareat arida. Factumque est ita. Et vocavit Deus aridam terram: congregationesque aquarum appellavit maria. Et vidit Deus quod esset bonum: & ait. Germinet terra herbam virentem & facientem semen: & lignum pomiferum faciens fructum juxta genus suum. Cujus semen in semetipso sit super terram. Et factum est ita. Et protulit terra herbam virentem: & afferentem semen juxta genus suum: lignumque faciens fructum & habens unumquodque semen secundum speciem suam. Et vidit Deus quod esset bonum: factumque est vespere & mane dies tertius. Dixit autem Deus. Fiant luminaria in firmamento celi: & dividant diem ac noctem: ut sint in signa & tempora & dies & annos: ut luceant in firmamento celi & inluminent terram. Et factum est ita. Fecitque Deus duo magna luminaria. Luminare majus ut preesset diei: & luminare minus ut preesset nocti: & stellas. Et posuit eas in firmamento celi: ut lucerent super terram: & preessent diei ac nocti: & dividerent lucem a tenebris. Et vidit Deus quod esset bonum: & factum est vespere & mane dies quartus. Dixit etiam Deus. Producant aque reptile anime viventis: & volatile super terram: sub firmamento celi. Creavitque Deus cete grandia: & omnem animam viventem atque motabilem: quam produxerant aque in species suas: & omne volatile secundum genus suum. Et vidit Deus quod esset bonum: benedixitque eis dicens. Crescite & multiplicamini: & replete aquas maris. Avesque multiplicentur super terram. Et factum est vespere & mane dies qnintus. Dixit quoque Deus. Producat

terra

terra animam viventem in genere suo :
jumenta & reptilia : & bestias terre juxta
species suas. Factumque est ita. Et fecit
Deus bestias terre juxta species suas : &
jumenta & omne reptile in genere suo.
Et vidit Deus quod esset bonum : & ait.
Faciamus hominem ad imaginem & simili-
tudinem nostram : ut presit piscibus ma-
ris & volatilibus celi : & bestiis universe
terre : omnique reptili quod movetur in
terra. Et creavit Deus hominem ad ima-
ginem & similitudinem suam : ad imagi-
nem Dei creavit illum : masculum & femi-
nam creavit eos. Benedixit que illis Deus :
& ait. Crescite & multiplicamini & re-
plete terram : & subjicite eam : & domi-
namini piscibus maris & volatilibus celi :
& universis animantibus que moventur su-
per terram. Dixitque Deus. Ecce dedi
vobis omnem herbam afferentem semen
super terram : & universa ligna que ha-
bent in semetipsis sementem generis sui :
ut sint vobis in escam & cunctis animanti-
bus terre : omnique volucri celi & univer-
sis que moventur in terra : & in quibus
est anima vivens : ut habeant ad vescen-
dum. Et factum est ita. Viditque Deus
cuncta que fecit : & erant valde bona. Et
factum est vespere & mane dies sextus.
C. II. Igitur perfecti sunt celi & terra : & omnis
ornatus eorum. Complevitque Deus die
septimo opus suum quod fecerat. Et re-
quievit die septimo ab universo opere
quod patrarat. Et benedixit Deus diei se-
ptimo : & sanctificavit illum. Quia in ipso
cessaverat ab omni opere suo quod crea-
vit Deus ut faceret.

℟. Amen.

Dicat Diaconus. Pro solennitate pascha-
li. Flectamus genua. Levate.

Oratio.

PRo solennitate paschali flexis geni-
bus : te Pater omnipotens obsecra-
mus : ut mors unigeniti tui Domini nostri :
qui vitam omni contulit mundo : toti gra-
tiam conferat populo christiano. Resur-
rectio quoque ejus nos ad celestia sublevet :
& a corruptione vite hujus ereptos im-
mortalitati eterne consociet.

℟. Amen :

Per misericordiam tuam Deus noster
qui es benedictus : & vivis & omnia regis
in secula seculorum.

℟. Amen.

Lectio libri Genesis. ℟. Deo gratias.

Cap. V.

IN diebus illis. Noe cum quingentorum
esset annorum : genuit Sem. Cham. &
Japhet. Cumque cepissent homines multi- C.VI.
plicari super terram & filios procreassent :
videntes filii Dei filias hominum : quod
essent pulcre : acceperunt sibi uxores ex
omnibus quas elegerant. Dixitque Deus.
Non permanebit spiritus meus in homine
in eternum : quia caro est. Eruntque dies
vite illius : centum viginti annorum. Vi-
dens autem Deus quod multa malicia ho-
minum esset in terra : penituit eum quod
hominem fecisset in terra. Dixitque Deus
ad Noe. Finis universe carnis venit co-
ram me. Fac tibi arcam de lignis leviga-
tis : & ingredere in ea tu & filii tui : &
uxor tua & uxores filiorum tuorum te-
cum : & ex cunctis animantibus universe
carnis. Te enim vidi justum coram me in C.VII
generatione hac : ut salvetur semen super
faciem universe terre. Adhuc enim & post
dies septem : ego pluam super terram qua-
draginta diebus & quadraginta noctibus :
& delebo omnem substantiam quam feci
de superficie terre. Fecit ergo Noe om-
nia que mandaverat ei Dominus. Factum-
que est diluvium : & delevit omnem sub-
stantiam : que erat super terram. Adduxit
vero Deus spiritum super terram : & im-
minute sunt aque & prohibite sunt pluvie
de celo : requievitque arca die septimo.
Aperiens Noe fenestram arce quam fece- C.VIII
rat : dimisit corvum. Qui egrediebatur &
revertebatur donec siccarentur aque super
terram. Emisit quoque columbam post
eum : ut videret si jam cessassent aque su-
per faciem terre. Que cum non invenisset
ubi requiesceret pes ejus : reversa est ad
eum in arcam. Extenditque manum : &
apprehensam intulit in arcam. Expecta-
tis autem ultra septem diebus aliis : rur-
sum dimisit columbam ex arca. At illa
venit ad eum ad vesperum : portans ra-
mum olive virentibus foliis in ore suo.

Intellexit ergo Noe quod cessassent aque super terram. E aperiens tectum arce aspexit: viditque quod exsiccasset superficies terre. Locutus est autem Dominus ad Noe dicens. Egredere de arca tu & uxor tua: & filii tui & uxores filiorum tuorum tecum: cunctaque animantia que sunt apud te ex omni carne. Egressus ergo Noe: fecit ut dixerat ei Deus. Edificavitque altare Domino: & tollens de cunctis pecoribus & volucribus mundis: obtulit holocausta super altare. Odoratusque est Dominus odorem suavitatis.

℟. Amen.

Dicat Diaconus. Pro his qui variis necessitatibus detenti: pasche interesse non possunt. Flectamus genua. Levate.

Oratio.

DEprecamur te Pater eterne omnipotens Deus pro his: qui diversis necessitatibus detenti: solennitate paschali interesse non meruerunt. Ut quia gaudio presentium sunt exsortes: mereantur sanctorum meritis adesse participes. Ut sicut passio unigeniti filii tui Domini nostri pro multorum salute occurrit: ita & hec celeblitas annue festivitatis: & presentibus tribuat gloriam: & absentibus conferat veniam. ℟. Amen. Per misericordiam tuam Deus: qui vivis & omnia regis in secula seculorum.

℟. Amen.

Lectio libri Genesis.

℟. Deo gratias. *Cap. XXII.*

IN illis diebus. Loquutus est Dominus ad Abraam dicens. Abraam Abraam. At ille respondit. Adsum: Ait illi. Tolle filium tuum unigenitum quem diligis Isaac: & vade in terram visionis: atque offeres eum ibi in holocaustum super unum montium: quem monstravero tibi. Igitur Abraam de nocte consurgens stravit asinum suum: ducens secum duos juvenes: & Isaac filium suum. Cumque concidisset ligna in holocaustum: abiit ad locum quem preceperat ei Deus. Die autem tertio elevatis oculis vidit locum procul. Dixitque ad pueros suos. Expectate hic cum asino: ego & puer vadam illuc usque properantes. Postquam adoraverimus: revertemur ad vos. Tulit quoque ligna holocausti: & imposuit super Isaac filium suum. Ipse vero portabat in manibus ignem & gladium. Cumque duo pergerent simul: dixit Isaac patri suo: Pater mi? At ille respondit. Quid vis fili? Ecce inquit ignis & ligna: ubi est victima holocausti? Dixit autem Abraam. Deus providebit sibi victimam holocausti fili mi. Pergebant ergo pariter: veneruntque ad locum: quem ostenderat ei Deus. In quo edificavit altare: & desuper ligna composuit. Cumque conligasset Isaac filium suum: posuit eum in altare super struem lignorum. Extenditque manum & arripuit gladium: ut immolaret filium suum. Et ecce angelus Domini de celo clamavit dicens. Abraam Abraam. Qui respondit. Adsum. Dixitque ei. Non extendas manum tuam super puerum: neque facias illi quicquam. Nunc cognovi quod timeas Deum: & non pepercisti filio tuo unigenito propter me. Levavitque Abraam oculos: viditque post tergum arietem inter vepres: herentem cornibus suis. Quem adsumens: obtulit holocaustum pro filio. Appellavitque nomen loci illius: Dominus videt. Unde usque hodie dicitur: in monte Dominus videbit. Vocavit autem Dominus Abraam secundo de celo dicens. Per memetipsum juravi dicit Dominus: quia fecisti rem hanc: & non pepercisti filio tuo unigenito propter me: benedicam tibi: & multiplicabo semen tuum sicut stellas celi: & velut arenam que est in littore maris. Possidebit semen tuum portas inimicorum suorum: & benedicentur in semine tuo omnes gentes terre: quia obedisti voci mee. Reversus est Abraam ad pueros suos: abierunque Bersabe simul: & habitavit ibi.

℟. Amen.

Dicat Diaconus. Pro Sacerdotibus ac ministris. Flectamus genua. Levate.

Oratio.

SAcerdotes tuos Domine indue justiciam: & ministri tui letentur. Illos doctrinis & vite exemplis munifica: hos sanctitatis cultu officiique locupleta: ut dum utrique a te augmenta virtutum perceperunt: sine offensione tuis alta-

altaribus famulentur. ℟. *Chorus*. Amen. *Dicat Presbiter*. Per misericordiam tuàm Deus noster: qui vivis & omnia regis in secula seculorum.

℟. Amen.

Lectio libri Exodi.

℟. Deo gratias. *Cap. XII.*

IN illis diebus. Loquutus est Dominus ad Moysen & Aaron in terra Ægypti dicens. Mensis iste vobis principium mensium: primus erit in mensibus anni. Loquimini ad universum cetum filiorum Israel: & dicetis eis. Decima die mensis hujus tollat unusquisque agnum per familias & domos suas. Sin autem minor est numerus: ut sufficere possit ad vescendum agnum: adsumet vicinum suum qui junctus est domui ejus: juxta numerum animarum que sufficere possunt ad esum agni. Erit autem agnus absque macula: masculus anniculus. Juxta quem ritum tolletis & hedum: & servabitis eum usque ad quartamdecimam diem mensis hujus. Immolabitque eum universa multitudo filiorum Israel ad vesperum. Et sument de sanguine: ac ponent super utrumque postem: & insuper liminaribus domorum: in quibus comedent illum. Et edent nocte illa carnes assas igni: & azymos panes cum lactucis agrestibus. Non comedetis ex eo crudum quid: nec coctum aqua: sed assum tantum igni. Caput cum pedibus ejus & intestinis vorabitis: nec remanebit ex eo quicquam usque mane. Siquid residui fuerit: igni comburestis. Sic autem comedetis illum. Renes vestros accingetis: & calciamenta habebetis in pedibus: tenentes baculos in manibus: & comedetis festinanter. Pascha enim Domini est.

℟. Amen.

Postea dicat Diachonus. Pro unitate fidei catholice. Flectamus genua: levate.

Oratio.

ECclesia tua Christe que dilatata per universam terram diffusa est: omnis tua gratia in unitatis gremio colligatur. Et quamvis semetipsam in gentium varietate diffundat: fidei tamen divisionem non sentiat. Dissolve heresis scismata: que subvertere cupiunt fidem: que nituntur corrumpere veritatem. Ut sicut tu in celis atque in terra unus atque idem dignosceris Dominus: ita tibi in unitate fidei serviat cunctarum gentium populus.

℟. Amen.

Lectio libri Exodi.

℟. Deo gratias. *IV.*

QUinta progenie ascenderunt filii Israel de terra Egypti. Dixitque Dominus ad Moysen. Quid clamas ad me? Dic filiis Israel ut proficiscantur. Tu autem eleva virgam tuam: & extende manum super mare: & divide illud: ut gradiantur filii Israel in medio maris per siccum. Ego autem indurabo cor Egyptiorum: & persequentur vos. Et glorificabor in Pharaone & in omni exercitu ejus: in curribus & in equitibus ejus. Et scient Egyptii: quia ego sum Dominus: cum glorificatus fuero in Pharaone & in curribus atque equitibus ejus. Tollensque Angelus Domini qui precedebat castra Israel: abiit post eos. Et cum eo pariter columna nubis: priora dimittens post tergum. Stetitque inter castra Egyptiorum: & castra Israel. Et erat nubes tenebrosa: & inluminans noctem: ita ut ad se invicem toto noctis tempore accedere non valerent. Cumque extendisset Moyses manum super mare: abstulit illud Dominus flante vento vehementi: & urente tota nocte: & evertit in siccum. Divisaque est aqua: & ingressi sunt filii Israel per medium maris sicci. Erat enim aqua quasi murus: ad dexteram eorum & levam. Persequentesque Egyptii: ingressi sunt post eos omnis equitatus Pharaonis: currus ejus & equites per medium maris. Itaque advenerat vigilia matutina: & ecce respiciens Dominus super castra Egyptiorum: per columnam ignis & nubis: interfecit exercitum eorum: & subvertit rotas curruum: ferebanturque in profundum. Dixerunt ergo Egyptii. Fugiamus Israelem: Dominus enim pugnat pro eis contra nos. Et ait Dominus ad Moysen. Extende manum super mare: & revertantur aque super Egyptios: super currus & equites eorum. Cumque extendisset Moyses manum con-

tra mare : reversum est primo diluculo ad priorem locum. Fugientibusque Egyptiis occurrerunt aque : & involuit eos Dominus in mediis fluctibus. Reverseque sunt aque : & operuerunt currus & equites cuncti exercitus Pharaonis : qui sequentes ingressi fuerant mare : nec unus quidem superfuit ex eis. Filii autem Israel perrexerunt per medium maris sicci : & aque eis erant quasi pro muro a dextris & a sinistris. Liberavitque Dominus in die illo Israel de manu Egyptiorum : & viderunt Egyptios mortuos super littus maris. Et manum magnam quam exercuerat Dominus contra eos. Timuitque populus Dominum : & crediderunt Domino & Moysi servo ejus. Tunc cantavit Moyses canticum hoc Deo : & dixit.

Tractus.

CAntemus Domino : gloriose enim honorificatus est. ℣. Equum & ascensorem projecit in mare. *P.* Gloriose. ℣. Adjutor & protector mihi fuit Dominus in salutem. *P.* Gloriose. ℣. Hic Deus meus & honorificabo eum : Deus patris mei & exaltabo eum. *P.* Gloriose enim hono.

Prosequatur prophetia ab Acolito. Sumpsit Maria soror Aaron prophetissa timpanum in manu sua : & exierunt cum ea universe mulieres cum timpanis & choris. Preibat autem eas Maria dicens. *Canticum.* Cantemus Domino gloriose enim honorificatus est. *Diachonus dicat.* Flectamus genua. Levate.

Oratio.

PRo virginibus flectentes genua te Pater omnipotens Deus postulamus : ut hanc illustrem portionem Christi tui : in qua maxime gaudet catholica Ecclesia : ampliori fecunditate enutrias : ut quanto plus numerosior & incorruptorum numerus extat : tanto gaudium matris Ecclesie augeatur. ℟. Amen.

Lectio Libri Esaye Prophete.

℟. Deo gratias. *II. Capitulo.*

VErbum Domini quod vidit Esayas filius Amos Propheta super Judam & Hierusalem. Et erit in novissimis diebus preparatus mons : domus Domini in vertice montium : & elevabitur super colles. Et fluent ad eum omnes gentes : & ibunt populi multi & dicent. Venite ascendamus ad montem Domini : & ad domum Dei Jacob. Et docebit nos vias suas : & ambulabimus in semitis ejus. Quia de Syon exibit lex : & verbum Domini de Hierusalem. Et judicabit gentes : & arguet populos multos. Et conflabunt gladios suos in vomeres : & lanceas suas in falces. Non levabit gens contra gentem gladium : nec exercebuntur ultra ad prelium. Et nunc ingredimini in petris : & abscondite vos in terra : a facie timoris Domini : & a gloria majestatis ejus. Cum surrexerit confringere terram : & incurvabitur altitudo virorum : & exaltabitur Dominus in die illa. Illa etiam die Domini projiciet homo idola argenti sui : & simulacra auri sui : que fecerat sibi : ut adoraret vana & nociva. Dominus autem ad judicium veniet cum senioribus populi sui : & principibus ejus. In die illa erit germen Domini in magnificentia & in gloria : & fructus terre sublimis : & exultatio his qui salvati fuerint de Israel. Et erit omnis qui relictus fuerit in Syon : & residuus in Hierusalem sanctus vocabitur : omnis qui scriptus est in Hierusalem. Si abluerit Dominus sordem filiorum Syon : & sanguinem Hierusalem laverit de medio ejus : spiritus judicii & spiritus ardoris. Et creabit Dominus super omnem locum montis Syon : & ubi invocatus est nubem per diem : & fumum & splendorem ignis flammantis per noctem. Super omnem enim gloriam protectio & tabernaculum erit in umbraculum diei ab estu : & in securitatem & abscontionem a turbine & pluvia. Tunc cantavit Esayas propheta canticum hoc Deo. Et dixit. ℟. Amen.

Canticum.

CAntabo nunc dilecto meo canticum dilecte vinee me. Vinea facta est dilecto in cornu & in loco uberi. ℣. Et maceria circumdedi : & circumfodi & plantavi vineam Soreth : & edificavi turrim in medio ejus. ℟. Et torcular fodi in ea & sustinui ut faceret uvas : fecit autem spinas. ℣. Et nunc homo Juda : & qui habitatis Hierusalem judicate inter me & vineam meam. ℣. Vinea enim Domini Sabbaoth

baoth domus est Israel : & domus Juda novellum dilectum. ℣. Sustinui ut faceret judicium : fecit autem iniquitatem : & non justiciam sed clamorem.

Dicat Diachonus. Pro his qui elemosynas faciunt. Flectamus genua. Levate.

Oratio.

DEprecamur te Domine pro his qui misericordie fructibus egentium subsidia conferunt : ut mereantur ex hac terrena dispensatione celestem percipere remunerationem. Et quicquid in usibus indigentium conferunt : proficiat illis ad fructum celestium premiorum. ℟. Amen.

Lectio libri Ezechielis Prophete.

℟. Deo gratias. *Ca.XXXVII.*

FActa est super me manus Domini : & eduxit me in spiritu Dominus. Et dimisit me in medio campi : qui erat plenus ossibus : & circumduxit me per ea in giro. Erant autem multa valde super faciem campi : siccaque vehementer. Et dixit ad me. Fili hominis : putasne vivent ossa ista ? Et dixi. Domine Deus tu nosti. Et dixit ad me. Vaticinare de ossibus his : & dices eis. Ossa arida audite verbum Dei. Hec dicit Dominus Deus ossibus his. Ecce ego intromittam in vobis spiritum : & vivetis : & dabo super vos nervos : & subcrescere faciam super vos carnes : & subextendam in vobis cutem : & dabo vobis spiritum & vivetis : & scietis quia ego sum Dominus. Et prophetavi sicut preceperat mihi. Factus est autem somnus prophetante me : & ecce commotio. Et accesserunt ossa ad ossa : unumquodque ad juncturam suam. Et vidi : & ecce super ea nervi & carnes ascenderunt : & extensa est in eis cutis desuper : & spiritum non habebant. Et dixit ad me. Vaticinare ad spiritum : vaticinare fili hominis : & dices ad spiritum. Hec dicit Dominus Deus. A quatuor ventis veni spiritus : & insufla super interfectos istos : & reviviscant. Et prophetavi sicut preceperat mihi. Et ingressus in ea spiritus : & vixerunt. Steteruntque super pedes suos exercitus grandes nimis valde : & dixit ad me. Fili hominis ossa hec universa domus Israel est. Ipsi dicunt. Aruerunt ossa nostra : & periit spes nostra : & abscisi sumus. Propterea vaticinare : & dices ad eos. Hec dicit Dominus Deus. Ecce ego aperiam tumulos vestros : & educam vos de sepulcris vestris populus meus : & inducam vos in terram Israel : & scietis quia ego sum Dominus. Cum aperuero sepulcra vestra : & eduxero vos de tumulis vestris populus meus : & dedero spiritum meum in vobis & dixeritis : & requiescere vos faciam super humum vestrum.

℟. Amen.

Dicat Diaconus. Pro peregrinantibus & navigantibus. Flectamus genua. Levate.

Oratio.

COncede Pater omnipotens cunctos peregrinantes patrie fieri reduces. Et quoscumque turbulenti maris pervenit fluctus : ad tranquillitatis revoca portum. Mereantur in hac solennitate utrique : & terre exilium : & maris evadere exitium. Ut commune hujus leticie votum : cunctis generale sit gaudium. ℟. Amen.

Lectio libri Abacuc Prophete.

℟. Deo gratias. *I.*

VIsio quam vidit Abacuc propheta. Usque quo Domine clamo : & non exaudies ? vociferabor ad te vim patiens : & non salvabis ? Quare ostendisti mihi iniquitatem & laborem : videre predam & injusticiam contra me ? Et factum est judicium : & contradictio potentior. Propter hoc lacerata est lex : & non pervenit usque ad finem judicium : quia impius prevalet adversus justum. Propterea egredietur judicium preversum. Aspicite in gentibus & videte : & admiramini & obstupescite : quia opus factum est in diebus vestris : quod nemo credet cum narrabitur. Quia ecce ego suscitabo Caldeos : gentem amaram & velocem ambulantem super latitudinem terre : ut possideant tabernacula non sua. Quia lapis de pariete clamabit : & lignum quod inter juncturas edificiorum est respondebit. Ve qui edificat civitatem in sanguinibus : & preparat urbem in iniquitate. Numquid non hec a Domino sunt exercituum ? laborabunt enim populi in multo igni : & gentes in vacuum & defi-

deficient. Quia replebitur terra ut cognoscant gloriam Domini : quasi aque operientis mare. Quid prodest sculptile : quia sculpsit illud fractor suus : & conflavit illud imaginem falsam? Quia speravit in figmento fictor ejus : ut faceret simulacra muta. Ve qui dicit ligno expergiscere : surge lapidi jacenti. Numquid ipse docere poterit? Ecce iste coopertus est auro & argento : & omnis spiritus non est in visceribus ejus. Dominus autem in templo sancto suo : sileat a facie ejus omnis terra. Tunc cantavit Abacuc propheta canticum hoc Deo : & dixit.

Canticum. Domine audivi auditum tuum & timui : consideravi opera tua & expavi. ℣. In medio duorum animalium cognosceris : dum appropinquaverint anni : innotesceris. ℣. Deus a Libano veniet : & sanctus a monte opaco & condenso. ℣. Operuit celos virtus ejus : & laudis ejus plena est terra.

Dicat Diachonus. Pro Egrotis. Flectamus genua. Levate.

Oratio.

Miserere Domine his : quos corporalis egritudinis valitudo involvit. Sana cunctos in nobis mentis corporisque languores : atque omnibus indulgens : solitam impertire medelam. Ut tibi cuncti in salute ministerium expleant fidei : tibique referant laudes : qui solus & peccata cordis emundas : & languorem corporum sanas. ℟. Amen. Per misericordiam tuam Deus noster qui vivis & omnia regis in secula seculorum.

℟. Amen.

Lectio libri Jone Prophete.

℟. Deo gratias. *Capitulo I.*

Factum est verbum Domini ad Jonam filium Amathi dicens. Surge : vade contra Ninnivem civitatem grandem : & predica in ea : quia ascendit malicia ejus coram me. Et surrexit Jonas ut fugeret in Tharsis a facie Domini. Et descendit Joppem : & invenit navem euntem in Tharsis : & dedit naulum ejus. Et descendit in ea ut iret cum eis in Tharsis a facie Domini. Dominus autem misit ventum magnum in mari : & facta est tempestas magna in mari : & navis periclitabatur. Conterriti sunt naute : & clamaverunt viri ad Dominum suum : & miserunt vasa que erant in navi in mare : ut alleviaretur ab eis. Et Jonas descendit ad interiora navis : & dormiebat sopore gravi. Et accessit ad eum gubernator : & dixit ei. Quid tu sopore dormieris? Surge invoca Deum tuum : si forte cogitet Deus de nobis : & non pereamus. Et dixit vir ad collegam suum. Venite & mittamus sortes : & sciamus : quare malum hoc sit nobis. Et miserunt sortes : & cecidit sors super Jonam. Et dixerunt ad eum. Indica nobis cujus causa malum istud sit nobis? Quod est opus tuum : que terra tua : quis vel ex quo populo es tu? Et dixit ad eos. Hebreus ego sum : & Dominum Deum celi ego timeo : qui fecit mare & aridam. Et timuerunt viri timore magno : & dixerunt ad eum. Quid hoc fecisti? Cognoverunt ergo viri quod a facie Domini fugerat : quia indicaverat eis. Et dixerunt ad eum. Quid faciemus tibi : & cessabit mare a nobis? Quia mare ibat & intumescebat. Et dixit ad eos. Tollite me : & mittite in mari : & cessabit mare a vobis. Scio enim ego quoniam propter me tempestas hec grandis super vos est. Et remigabant viri ut reverterentur ad aridam : & non valuerunt : quia mare ibat & intumescebat super eos. Et clamaverunt viri ad Dominum : & dixerunt. Quesumus Domine : ne pereamus in animam viri istius : & ne des super nos sanguinem innocentem : quia tu Domine sicut voluisti fecisti. Et tulerunt Jonam : & miserunt in mari : & stetit mare a fervore suo & timuerunt viri timore magno : & immolaverunt hostias Domino : & voverunt vota. Et preparavit Dominus piscem grandem : ut deglutiret Jonam. Et erat Jonas in ventre piscis tribus diebus : & tribus noctibus. Et oravit Jonas ad Dominum Deum suum de ventre piscis : & evomuit in aridam. Et factum est verbum Domini ad Jonam secundo dicens. Surge & vade ad Ninnivem civitatem magnam : & predica in ea predicationem : quam ego loquor ad te. Et surrexit Jonas : & abiit in Ninnivem juxta verbum Domini. Et Ninnive erat civitas magna : itine-

itinere trium dierum. Et cepit Jonas introire civitatem: itinere diei unius: & clamavit: & dixit. Adhuc quadraginta dies: & Ninnive subvertetur. Et crediderunt viri Ninnivite in Deum: & predicaverunt jejunium. Et vestiti sunt saccis a majore usque ad minorem. Et pervenit nuncius ad Regem Ninnive: & surrexit de solio suo: & abjecit vestimentnm suum a se: & indutus est sacco. Et sedit in cinere: & clamavit dicens. In Ninnive ex ore Regis & principum ejus: dicens. Homines & jumenta: & boves & pecora non gustent quicquam: nec pascantur: & aquam non bibant. Et operiantur saccis homines & jumenta: & clament ad Deum in fortitudine. Et convertatur vir a via sua mala: & ab iniquitate que est in manibus eorum. Quis scit si convertatur: & ignoscat Deus: & revertatur a furore ire sue: & non peribimus? Et vidit Deus opera eorum: quia conversi sunt a via sua mala. Et misertus est Dominus super maliciam: quam locutus fuerat: ut face-
c.IIII. ret eis: & non fecit. Et afflictus est Jonas afflictione magna: & iratus est. Et oravit ad Dominum: & dixit. Obsecro Domine: numquid non hoc verbum est meum: cum adhuc essem in terra mea? Propter quod preocupavi: ut fugerem in Tharsis. Scio enim quia tu Deus clemens & misericors es: patiens & multe miserationis: & ignoscens super maliciam. Et nunc Domine queso: tolle animam meam a me: quia melior est mihi mors quam vita. Et dixit Dominus. Putasne bene irasceris tu? Et egressus est Jonas de civitate: & sedit contra orientem civitatis. Et fecit sibimet umbraculum: & sedebat subter illud in umbra donec videret: quid accideret civitati. Et preparavit Dominus Deus hederam: & ascendit super caput Jone: ut esset umbra super caput ejus: & protegeret eum: laboraverat enim: & letatus est Jonas super hederam leticia magna. Et preparavit Dominus Deus vermem ascensu diluculi in crastinum: & percussit hederam: & exaruit. Et cum ortus fuisset Sol: precepit Dominus vento calido & urenti: & percussit Sol super caput Jone: & estuabat. Et petivit anime sue ut moreretur: & dixit. Melius est mihi mori: quam vivere. Et dixit Dominus ad Jonam. Putasne bene irasceris tu super hederam? Et dixit. Bene irascor ego usque ad mortem. Et dixit ei Dominus. Tu doles super hederam in qua non laborasti: neque fecisti ut cresceret: que sub una nocte nata est: & una nocte periit. Et ego non parcam Ninnive civitati magne: in qua sunt plusquam centum viginti millia hominum: qui nesciunt quid sit inter dexteram & sinistram suam: & jumenta multa? Sed parcam & miserebor eis: quia magnum est nomen meum.

℟. Amen.

Dicat Diaconus. Pro penitentibus. Flectamus genua. Levate.

Oratio.

Cunctorum penitentium Pater omnipotens suscipe fletus: & quos hactenus diabolus variis viciorum sordibus inquinavit: respectu pietatis tue purifica. Tribue cunctis preterita peccata deflere: & futura non admittere. Ab illis misericordia tua preveniente mundentur: ab istis tua custodiente gratia liberentur.

℟. Amen.

Per misericordiam tuam Deus noster: qui vivis & omnia regis in secula seculorum. ℟. Amen.

Lectio libri Danielis Prophete.

℟. Deo gratias. *Cap.III.*

In illis diebus. Nabuchodonosor Rex fecit statuam auream: altitudine cubitorum sexaginta: latitudine cubitorum sex. Et statuit eam in campo Duran provincie Babylonis. Itaque Nabuchodonosor Rex misit ad congregandos Satrapes: & magistratus & judices: duces & tirannos & perfectos: omnesque principes regionum: ut convenirent ad dedicationem statue: quam erexerat Nabuchodonosor Rex. Tunc congregati sunt Satrape: magistratus: & judices: & tiranni & optimates: qui erant in potestatibus constituti: & universi principes regionum: ut convenirent ad dedicationem statue: quam erexerat Nabuchodonosor Rex. Stabant autem in conspectu statue quam posuerat Nabuchodonosor Rex: & preco clamabat valenter. Vobis dicitur populis tri-

bus & linguis : in hora qua audieritis sonitum tube & fistule & cithare : sambuce : & psalterii : & simphonie : & universi generis musicorum : cadentes adorate statuam auream : quam constituit Nabuchodonosor Rex . Si quis autem non prostratus adoraverit : eadem hora mittetur in fornacem ignis ardentis. Post hec igitur statim ut audierunt omnes populi sonitum tube : fistule : & cithare : sambuce : & psalterii : & simphonie : & omnis generis musicorum : cadentes omnes populi & tribus & lingue adoraverunt statuam auream : quam constituit Nabuchodonosor Rex. Statimque in ipso tempore accedentes viri Chaldei : accusaverunt Judeos . Dixeruntque Nabuchodonosor Regi . Rex in eternum vive . Tu Rex posuisti decretum : ut omnis homo qui audierit sonitum tube : fistule : & cithare : sambuce & psalterij & simphonie & omnis generis musicorum : prosternat se & adoret statuam auream . Siquis autem non procidens adoraverit : mittatur in fornacem ignis ardentis . Sunt autem viri Judei quos constituisti super opera regionis Babylonie : Sidrac : Misac : & Abdenago . Viri isti contempserunt Rex decretum tuum : Deos tuos non colunt : & statuam auream quam erexisti non adorant . Tunc Nabuchodonosor Rex in furore & in ira precepit : ut adducerent Sidrac : Misac : & Abdenago . Qui confestim adducti sunt in conspectum Regis. Pronunciansque Nabuchodonosor Rex : ait eis . Vere Sidrac : Misac : & Abdenago : Deos meos non colitis ? & statuam auream quam constitui : non adoratis ? Nunc ergo si estis parati : quacumque hora audieritis sonitum tube : fistule : cithare : sambuce : psalterij : & simphonie : & omnis generis musicorum : prosternite vos & adorate statuam auream quam feci . Quodsi non adoraveritis : eadem hora mittemini in fornacem ignis ardentem . Et quis est Deus qui eripiat vos de manu mea ? Respondentes Sidrac : Misac : & Abdenago dixerunt Regi . Nabuchodonosor Rex non oportet nos de hac re respondere tibi . Ecce enim Deus noster quem colimus : poterit eripere nos de camino ignis ardentis : & de manibus tuis o Rex liberare . Quod si noluerit : notum sit tibi Rex : quia Deos tuos non colimus : & statuam auream quam erexisti non adoramus . Tunc Nabuchodonosor Rex repletus est furore : & aspectus faciei ejus immutatus est super Sidrac : Misac : & Abdenago . Et precepit ut succenderetur fornax septuplum quam succendi consueverat . Et viris fortissimis de exercitu suo jussit : ut legatis pedibus Sidrac : Misac : & Abdenago mitterent eos in fornacem ignis ardentem . Et confestim viri illi vincti cum brachiis suis & tiaris : & calciamentis & vestibus : missi sunt in medium fornacis ignis ardentis : nam jussio Regis urgebat . Fornax autem succensa erat nimis . Porro viros illos qui miserant Sidrac : Misac : & Abdenago : interfecit flamma ignis . Viri autem ii id est tres : Sidrac : Misac : & Abdenagc : ceciderunt in medio camino ignis ardentis . Et non cessabant qui miserant eos succendere fornacem : napta : stuppa : pice : & malleolis . Et effundebatur flamma super fornacem cubitis quadraginta novem : & erupit : & incendit quos reperit juxta fornacem de Caldeis . Angelus autem Domini descendit cum Azaria & sociis ejus in fornacem . Et excussit flammam ignis de fornace : & fecit medium fornacis quasi ventum roris flantem . Et non tetigit eos omnino ignis : neque contristavit : nec quicquam molestie intulit . Tunc ii tres quasi ex uno ore laudabant : & glorificabant & benedicebant Dominum de fornace dicentes .

Benedictio .

BEnedictus es Domine Deus patrum nostrorum : & laudabilis & superexaltatus in secula amen . ℣. Benedicite omnia opera Domini Dominum : hymnum dicite & superexaltate eum in secula amen . ℣. Benedicite Sacerdotes Domini Dominum : hymnum dicite & superexaltate eum in secula . ℣. Benedicite sancti & humiles corde Dominum : hymnum dicite . *P.* Et . ℣. Benedicite Anania: Azarias & Misael Dominum . *P.* Hymnum .

Prosequitur prophetia .

TUnc Nabuchodonosor Rex obstupuit & surrexit propere : & ait optimatibus suis . Nonne tres viros misimus in medium ignis compeditos? Qui respondentes dixerunt Regi . Vere Rex . Respon-

dit

dit & ait. Ecce ego video quatuor solutos & ambulantes in medio ignis: & nihil corruptionis in eis est: & species quarti similis filio Dei. Tunc accessit Nabuchodonosor Rex ad ostium fornacis ignis ardentis & ait. Sidrac: Misac: & Abdenago servi Dei excelsi: egredimini & venite. Statimque egressi sunt Sidrac: Misac: & Abdenago de medio ignis. Et congregati Satrape: magistratus: & judices: & potestates Regis: contemplabantur viros illos: quoniam nihil potestatis habuisset ignis in corporibus eorum: & capillus capitis eorum non esset adustus: & sarabela eorum non fuissent imminuta: & odor ignis non transisset per eos. Et erumpens Nabuchodonosor ait. Benedictus Deus eorum: Sidrac videlicet: Misac: & Abdenago: qui misit Angelum suum: & eruit servos suos: qui crediderunt in eo: & verbum Regis immutaverunt. Et tradiderunt corpora sua ne servirent: & ne adorarent Deum: excepto Deo suo. A me ergo positum est hoc decretum: ut omnis populus & tribus & lingue quecumque locuta fuerit blasphemiam contra Deum Sidrac: Misac: & Abdenago dispereat: & domus ejus vastetur. Neque enim est Deus alius: qui possit ita salvare. Tunc Rex promovit Sidrac: Misac: & Abdenago in provincia Babylonis. Nabuchodonosor Rex: omnibus populis gentibus & linguis qui habitant in universa terra: pax vobis multiplicetur. Signa & mirabilia fecit apud me Deus excelsus. Placuit ergo mihi predicare signa ejus: quia magna sunt: & mirabilia ejus: quia fortia. Et regnum ejus regnum sempiternum: & potestas ejus in generatione & generationem.

℟. Amen. *Diachonus dicat*. Pro pace populi & Regum. Flectamus genua. Levate.

Oratio.

PRo Regibus seculi hujus atque principibus tibi Pater flectentes genua: obsecramus ut tribuas illis moderamen justicie: amorem pacis: virtutem pietatis: studium bene regende plebis. Ut in correptione & rectitudine eorum: pax simul & requies fidelium proveniat populorum.

℟. Amen.

Psallendo. Sicut cervus sitiens desiderat ad fontes aquarum: ita desiderat anima mea ad te Deus. ℣ Sitivit anima mea ad Deum vivum: quando veniam & apparebo ante faciem Dei. P. Ita desiderat.

Et prophetiis & orationibus cum tractibus dictis: ordinata processione in choro duo Cantores induti cappis albis: cereos in manibus tenentes: incipiant litaniam in medio Cruciarij Ecclesie dicendo.

KYrieleyson. Christeleison.
Kyrieleyson. Christe audi nos.
Christe exaudi nos. Christe defende nos.
Christe parce peccatis nostris.
Pater de celis Deus. Miserere nobis.
Fili redemptor mundi Deus. Miserere.
Spiritus Sancte Deus. Miserere.
Sancta Trinitas unus Deus. Miserere.
Sancte Sanctorum Deus. Miserere.
Sancta Maria. Ora pro nobis.
Sancta Dei genitrix. ora.
Sancta Virgo virginum. ora.

Hic exeat Subdiachonus cum cruce hoc ordine. Ceroferarij cum cereis pergant coram cruce: & cereus paschalis coram cereis & serpens coram cereo: & sic procedant ad fontem ordinatim: & sic stent processionaliter: & cantent litaniam usque ad propicius esto.

Sancte Michael. Ora pro nobis.
Sancte Gabriel. ora.
Sancte Raphael. ora.
Sancte Cherubin. ora.
Sancte Seraphin. ora.
Omnes sancti Angeli & Archangeli Dei. Orate pro nobis.
Omnes sancti beatorum spirituum ordines. Orate pro nobis.
Sancte Joannes Baptista. ora.
Omnes sancti Patriarche & Prophete. Orate pro nobis.
Sancte Petre. ora.
Sancte Paule. ora.
Sancte Andrea. ora.
Sancte Jacobe. ora.
Sancte Joannes. ora.
Sancte Thoma. ora.
Sancte Jacobe. ora.
Sancte Philippe. ora.
Sancte Bartholomee. ora.
Sancte Mathee. ora.
Sancte Simon. ora.
Sancte Thadee. ora.
Sancte Mathia. ora.
Sancte Barnaba. ora.
Sancte Luca. ora.
Sancte Marce. ora.

Omnes ſancti Apoſtoli & Evangeliſte. orate.
Omnes ſancti Diſcipuli Domini. orate.
Omnes ſancti Innocentes. orate.
Sancte Stephane. ora.
Sancte Line. ora.
Sancte Laurenti. ora.
Sancte Vincenti. ora.
Sancte Clemens. ora.
Sancte Eugeni. ora.
Sancte Sebaſtiane. ora.
Sancte Fabiane. ora.
Sancte Chriſtophore. ora.
Sancte Geneſi. ora.
Sancte Romane. ora.
Sancte Blaſi. ora.
Sancte Zoyle. ora.
Sancte Antonine. ora.
Sancte Saturnine. ora.
Sancte Georgi. ora.
Sancte Juſte & Paſtor. ora.
Sancte Germane. ora.
Sancte Fernande. ora.
Omnes ſancti Martyres. orate.
Sancte Silveſter. ora.
Sancte Hylari. ora.
Sancte Martine. ora.
Sancte Auguſtine. ora.
Sancte Hieronyme. ora.
Sancte Ambroſi. ora.
Sancte Gregori. ora.
Sancte Leander. ora.
Sancte Iſidore. ora.
Sancte Illefonſe. ora.
Sancte Iuliane. ora.
Sancte Nicolae. ora.
Sancte Benedicte. ora.
Sancte Egidi. ora.
Sancte Franciſce. ora.
Sancte Dominice. ora.
Sancte Antoni. ora.
Sancte Bernarde. ora.
Omnes ſancti Confeſſores. orate.
Sancta Maria Magdalena. ora.
Sancta Anna. ora.
Sancta Felicitas. ora.
Sancta Perpetua. ora.
Sancta Agnes. ora.
Sancta Cecilia. ora.
Sancta Criſtina. ora.
Sancta Juſta. ora.
Sancta Rufina. ora.
Sancta Leocadia. ora.
Sancta Eulalia. ora.
Sancta Marina. ora.
Sancta Columba. ora.
Sancta Barbara. ora.
Sancta Lucia. ora.
Sancta Agatha. ora.
Sancta Eufemia. ora.
Sancta Fides. ora.
Sancta Quiteria. ora.
Omnes ſancte virgines. orate.
Omnes ſancti & ſancte Dei. orate.

Hic ſileant omnes : & Sacerdos accedat ad fontem : & incipiat benedictionem hoc ordine. Inſufflet in aqua tribus vicibus & dicat hunc exorciſmum. Exorcizo te creatura aque : per Deum Patrem omnipotentem : rerumque omnium conditorem : qui te pro generatione humani generis & per officium noſtre humilitatis conſecrare precepit : & per Ieſum Chriſtum Dominum noſtrum Dei & hominis filium : qui ſuper te pedibus ambulavit : & ſe pro noſtra ſalute in te a Johanne baptizari oſtendit : & Spiritum Sanctum qui ſuper eum in ſpecie columbe in Jordane apparuit : ut excluſo a te omni malo ſpiritus nequicie : his qui in te vel ex te perfuſi a nobis : & in nomine trine majeſtatis baptizati fuerint : percepta divina gratia : in numero fidelium mereantur adſcribi. ℟. Amen. Per miſericordiam tuam Deus noſter &c. Humiliate vos benedictioni. Dominus ſit ſemper vobiſcum. ℟. Et cum. *Benedictio.*

Deus qui ſolus habes immortalitatem : eamque ne ſolus poſſideres : nobis quoque renovata per Jeſum nativitate tribuiſti : cum humano generi poſt admiſſam transgreſſionem : priſtine originis dignitatem reformare in melius : per baptiſmatis tinctionem voluiſti. Adſiſte queſumus ad invocationem nominis tui. ℟. Amen. Sancti ✠ fica fontem hunc ſancti ✠ ficator generis humani. ℟. Amen. Fiat locus iſte dignus : in quem Spiritus Sanctus influat. ℟. Amen. Sepeliatur hic ille Adam vetus : reſurgat novus. ℟. Amen. Moriatur hic omne quod carnis eſt : reſurgat omne quod eſt ſpiritus. R. Amen. Exuatur ſordidiſſimis vitiis & diſciſſis criminibus amictus : ut ſplendoris & immortalitatis tue indumenta ſumantur. ℟. Amen. Quicumque in Chriſto baptizantur : induant Chriſtum. ℟. Amen. Quicumque hic renunciant diabolo : da eis triumphare de mundo. ℟. Amen. Quicumque in hoc loco confeſſus fuerit : tu eum recognoſcas in re-

in regno. ℟. Amen. Sic in hunc fontem extinguantur crimina: ne resurgant. ℟. Amen. Sic invalescant aque istius beneficia: ut eterni ignis extinguantur incendia. ℟. Amen. Mittant fontes altaribus tuis: quos altaria regnis tuis emittant. ℟. Amen. Totus hic horror mortis intercidat. ℟. Amen. Quicumque hic se sibi negaverit: te lucrifaciat. ℟. Amen. Quicumque hic tuus esse ceperit: tuus esse non desinat. ℟. Amen. Ut per ministerium nostrum tibi consecratus: eternis ad te virtutibus: eternis premiis consecretur. ℟. Amen. Per misericordiam ipsius Dei nostri qui est benedictus: & vivit & omnia regit in secula seculorum. ℟. Amen. Dominus sit semper vobiscum. ℟. Et cum spiritu tuo.

Oremus. *Oratio.*

TE deprecamur Domine Sancte Pater eterne omnipotens Deus: qui intonas super aquas: ut exultent deserta Jordanis. Et vox tua preparet cedros: ut hanc aquam benedicas ad gratiam. Et perfusi famuli tui nova restituantur infantia: ut remissis sordibus delictorum: participes fiant vite eterne & regni celorum. ℟. Amen. *Et antequam Chrisma & oleum ponantur in fonte: omnes qui causa devotionis voluerint accipere aquam benedictam de fonte ad aspergendum in domibus suis: sumant secundum decretum Alexandri Pape. Deinde effundet chrisma & oleum super vasculum in modum crucis & dicat.* Signo te sacratissime fons unctione sacri chrismatis: in nomine Patris & Filii & Spiritus sancti regnantis Dei in secula seculorum. ℣. Amen.

Dicat Presbiter. Dominus sit semper vobiscum. ℟. Et cum spiritu.

Oratio.

ABjecti & humiles licet vitiorum labe sordentes: te Pater Domine glorie: te Deum omnipotentem deprecamur: pro tua miseratione adesto benignus. Tu libens adspirator: ut has simplices aquas tua sanctificatione bene✠dicas: & ex tuis sedibus Angelum tuum sanctum dirigas: qui eas sancti✠ficet: ut qui in tuo & in Jesu Christo filio tuo & Spiritu Sancto in Trinitatis nomine in hac fluenta descenderint: in quo sanctificato oleo chrisme mixto & aque benedictione perpetuitatis confirmati: a cunctis mundi vitiis repurgentur: & in hoc lavacro sancto remissionem peccatorum suscipiant: & salutem consequantur eternam. ℟. Amen. Per misericordiam tuam Deus noster &c. Dominus sit semper vobiscum. ℟. Et cum. Et benedictio Dei Patris omnipotentis & Filii & Spiritus Sancti descendat super istum fontem. *Et peracta benedictione fontis: baptizentur infantes si ibi sunt. Quo facto: supradicti duo Cantores incipiant & cantent tractum.* Cantemus Domino gloriose. *Tunc Chorus redeat cum Processione ut fuerat: & Sacerdos cum Cruce & Ministris accedant ad Altare majus: & Processio in suo ordine vadat ad Chorum canendo Tractum.* Cantemus Domino: gloriose enim honorificatus est: equum & ascensorem projecit in mare. ℣. Adjutor & protector factus est mihi in salutem. ℣. Hic Deus meus & honorificabo eum: Deus patris mei: & exaltabo eum. *Et cum perventum fuerit ad Chorum: supradicti Cantores incipiunt ut sequitur.*

Propicius esto. Parce nobis Domine.
Ab omni malo. Libera nos Domine.
Ab insidiis diaboli. Libera.
A periculo mortis. Libera.
Ab omni mala voluntate. Libera.
A dannatione perpetua. Libera.
A morte subitanea & eterna. Libera.
A fulgure & tempestate. Libera.
Per Passionem & sanctam Crucem tuam. Libera.
Per admirabilem Ascensionem tuam. Libera.
Per gratiam Sancti Spiritus Paracliti. Libera.
In die judicii. Libera.
Peccatores. Te rogamus audi nos.
Ut pacem nobis dones. Te rogamus.
Ut Ecclesiam tuam regere & defensare digneris. Te rogamus.
Ut fontem istum benedicere & consecrare digneris. Te rogamus.
Fili Dei. Te rogamus.
Fili Dei. Te rogamus.
Fili Dei. Te rogamus.
Agnus Dei qui tollis peccata mundi. Parce nobis Domine.
Agnus Dei qui tollis peccata mundi. Exaudi nos Domine.
Agnus Dei qui tollis peccata mundi. Miserere nobis.

Et interim quo Litania perficitur: Sacerdos cum Ministris cruce & cereis & cereo paschali & serpente eo ordine quo prius ascenderunt: sic descendent ad sacrarium. Et deponat Sacerdos cum ministris ornamenta quadragesimalia: & accipiant orna-

menta alba & veniant ad altare isto ordine . Cruce remanente in sacrario . In primis precedant duo Ceroferarii cum cereis accensis. Scilicet cereo paschali & tribus lucernis que sunt in serpente . Et cum pervenerint ad altare majus : Sacerdos faciat confessionem ut moris est . Et facta confessione Sacerdos solenniter dicat hymnum Gloria in excelsis Deo . *Et statim pulsentur omnes campane tam majores quam minores. Et discooperiantur altaria frontalibus nigris: & retabula aurea: & omnia appareant solenniter . Et finito hymno Angelorum Diachonus dicat .* Pro competentibus . Flectamus genua . Levate .

Et Sacerdos dicat . Oratio .

CONcede Domine omnes qui nunc fide meruerunt cognoscere veritatem : salutaris lavacri percipere innovationem . Sicque eos a cunctis peccatorum sordibus baptismi unda purificet : ut ultra eos pravi operis inquinamenta non maculent .
℞. Amen . Per misericordiam tuam Deus noster .
Dicat Diaconus . Silentium facite .

Sequentia Epistole Pauli Apostoli ad Romanos . ℞. Deo gratias . *VI.*

FRatres : Quid ergo dicemus ? Permanebimus in peccato : ut gratia abundet ? Absit . Qui enim mortui sumus peccato : quomodo adhuc vivimus in illo ? An ignoratis quia quicumque baptizati sumus in Christo Jesu : in morte ipsius baptizati sumus ? Consepulti enim sumus cum illo per baptismum : in morte . Ut quomodo resurrexit Christus a mortuis per gloriam patris : ita & nos in novitate vite ambulemus . Si enim complantati sumus similitudini mortis ejus : simul & resurrectionis erimus . Hoc scientes quia vetus homo noster simul crucifixus est : ut destruatur corpus peccati : ut ultra non serviamus peccato . Qui enim mortuus est : justificatus est a peccato . Si enim mortui sumus cum Christo : credimus quia simul etiam vivemus cum illo . Scientes quod Christus resurgens ex mortuis jam non moritur : mors illi ultra non dominabitur. Quod enim mortuum est peccato : mortuum est semel. Quod autem vivit : vivit Deo . Ita & vos extimate vos mortuos quidem esse peccato : viventes autem Deo : in Christo Jesu Domino nostro .
℞. Amen .

Lauda . Dicant qui redempti sunt a Domino in eternum & in seculum seculi .
℣. Populus qui sedebat in tenebris vidit lucem magnam .

Lectio sancti Evangelii secundum Matheum . XXVIII.

VEspere autem Sabbati que lucescit in prima Sabbati : venit Maria Magdalena & alteria Maria videre sepulcrum . Et ecce terremotus factus est magnus . Angelus enim descendit de celo : & accedens revolvit lapidem : & sedebat super eum . Erat autem aspectus ejus sicut fulgur : & vestimenta ejus sicut nix . Pre timore autem ejus : exterriti sunt custodes: & facti sunt velut mortui . Responden dsque Angelus : dixit mulieribus . Nolite timere vos . Scio enim quod Jesum qui crucifixus est queritis : non est hic : surrexit enim sicut dixit . Venite & videte locum : ubi positus erat . Et cito euntes discipulis dicite quod surrexit : & ecce precedet vos in Galileam : ibi eum videbitis . Ecce predixi vobis . Et exierunt mulieres cito de monumento : cum timore & gaudio magno : currentes nunciare discipulis suis. Et ecce Jesus occurrit illis dicens . Avete . Illi autem accesserunt & tenuerunt pedes ejus : & adoraverunt eum . Tunc ait illis Jesus . Nolite timere . Ite dicite fratribus meis : ut eant in Galileam : ibi me videbunt . Que cum abiissent : ecce quidam de custodibus venerunt in civitatem : & nunciaverunt principibus sacerdotum omnia que facta fuerant . Et congregati cum senioribus consilio accepto : pecuniam copiosam dederunt militibus dicentes . Dicite quia discipuli ejus nocte venerunt : & furati sunt eum vobis dormientibus . Et si hoc auditum fuerit a preside : nos suadebimus ei : & securos vos faciemus . At illi accepta pecunia : fecerunt sicut erant docti . Et divulgatum est verbum istud apud Judeos : usque in hodiernum diem . Undecim autem discipuli abierunt in Galileam : ubi constituerat illis Jesus . Et videntes eum adoraverunt . Quidam autem dubitaverunt . Et accedens Jesus locutus est eis dicens . Data est

mihi

mihi omnis potestas in celo & in terra. Euntes ergo docete omnes gentes: baptizantes eos in nomine Patris & Filii & Spiritus Sancti: docentes eos servare omnia quecumque mandavi vobis. Et ecce ego vobiscum sum omnibus diebus usque ad consumationem seculi. ℟. Amen.

Dicat Presbyter. Dominus sit ✝ semper vobiscum. ℟. Et cum.

Lauda. Alleluia. ℣. Ego sum primus & ego novissimus: & fui mortuus: & ecce sum vivens in secula seculorum. *P*. Alleluia.

Sacrificium. Alleluia. Angelus Domini descendit de celo: & accedens revolvit lapidem ab ostio monumenti alleluia alleluia. ℣. Alleluia. Erat respectus ejus sicut fulgur: & vestimenta ejus candida quasi nix: & dixit mulieribus nolite timere. *P*. Et accedens.

Missa.

ISTam istam noctem qui tenebris fidebat aspiciat: istius cernat splendoris decorem: qui carceris minabatur horrorem. Mundum illuminat lux ista: non diabolum. Libet Christe ergastulis tua virtute confractis spoliatis insultare custodibus: & servientis tiranni contemptam irridere jactantiam. Dulcior semper captivis est restituta libertas. Quis tuam exhausit Judee vigilans sepulturam: soporem passus es: an timorem? Fraude deceptus es: an virtute? Non tuam inertiam miser accuses. Non fuisti negligens: sed crudelis. Adhuc certe cecitatem tuam pertinax excusares: si depositum tuum vel inferna servassent. Agnosce infelix: agnosce quid feceris. Corpus illud morientis affectum habuit: non defectum. Visceribus illis non infirmitas fuit clausa: sed pietas. Quod pependit ex homine est: quod resurrexit ex numine. Nihil dubites: nihil mireris. Hospitium Domino suo terra esse potuit: non sepulcrum. Mea tunc cum illis manibus delicta figebas: meam necem tuamque salutem: cum osculandis si liceret corporaliter plantis clavis transverberantibus consuebas. Tuum facinus celum tremuit: Sol expavit: tellus ingemuit: & testantia factoris sui potentiam (terribile quoddam) montium prerupta sonuerunt. Inferi vim pleni Deo corporaliter non tulerunt. Clamabant elementa de vivo: tartara de defuncto. Oportuit talia fieri miracula credituris: talia dari signa salvandis. Ut opera suum correcta nossent artificem: in quo se homo perditum: nisi fuisset inventus nesciret. ℟. Amen.

Alia Oratio.

ESurientes corpus tuum Domine: ac sanguinem sitientes: ut hoc nobis in remissionem peccatorum sumendum tribuas deprecamur. Quia nostra virtus & salus sit: si tamen non quod indigni sumus: irascaris. Sed facis vinci gaudio metum: & cedere exultationi terrorem. Nemo enim est in hoc numero concilioque fidelium: qui non accedere ad mensam tuam in hac gloriosa per totum mundum nocte desideret. Ut si firmus est: habeat custodiam. Si infirmus est: medicinam. Sit igitur quesumus apud te Domine placitum: sit cunctis donare quod cupiunt: ut digneris parcere quod presumunt. Quis non optet illa carne: animam suam tangere: pascere: confortare: in qua se per gratiam credat esse transfusum? Que corruptionem non vidit: & vim mortis passione mortis absorbuit. Quis non ambiat propter te sumere de tuo: quod te videat propter nos assumpsisse de nostro? Indita hac ex pietate fiducia: ut quod in defunctis dignatum est vivificare mortuum: in reis dignetur purificare corruptum. ℟. Amen.

Post nomina. Oratio.

CHriste redemptio nostra qui olim noctem istam tue resurrectionis inluminasti potentia: precamur: ut in hac qua ipse vivus resurrexisti a mortuis: & expiationem criminum vivis: & requiem jubeas prestare defunctis. ℟. Amen. Quia tu es vita vivorum &c.

Ad pacem. Oratio.

DEus qui Neophitos tuos: majori animarum quam vestium nitore vestisti: ut plus acciperent quam habere se noverant: presta ut sicut donum tuum eorum intellectum exuperat: ita ultra etatem fides cum intelligentia placitis tibi operibus convalescat. Nobis quoque per mortem Jesu Christi Filii

tui

tui pacis dona largire : & veniam culparum attribue. ℟. Amen. Quia tu es vera pax nostra &c.

Inlatio.

DIgnum & justum est sancte Pater omnipotens eterne Deus : pietatem tuam omni quidem tempore : sed in hac nocte vel die profusius exultantibus animis conlaudare. Nox enim ista non tenebrarum sed luminis mater est : in qua exortus est in eternum diei resurrectio nostra : Dominus Jesus Christus. Ille verus agnus qui abstulit peccata mundi. Qui non in figura veteri : alio offerente mactatus est : sed in corpore veritatis adveniens : adimplevit figuras carnalium sacrificiorum : approbavit & prophetias miraculorum celestium. Sed vivam & veram hostiam novissimis seculorum temporibus idem Sacerdos & sacer agnus exhibuit. Elevatisque in cruce manibus : sacrificium vespertinum pependit in ligno : & beneficium matutinum surgens prebuit e sepulcro. Unde venerandi sacra imitatione mysterii : in eternam modo vitam filii lucis oriuntur : quos matutino partui per gratiam spiritalem hac nocte progenerat mater Ecclesia. Sine corruptione concipiens : & cum gaudio pariens. Exprimens in se utique formam Virginis genitricis absque ullo humane contagionis fecunda conceptu. In cujus magnitudine resurget Christo : mors occidit delictorum : & exorta est vita credentium. Propter quod ei celestia atque terrestria cantant canticum novum cum omni exercitu Angelorum : & cum Cherubin ac Seraphin : sine cessatione sic dicunt. ℟. Sanctus. Sanctus. Sanctus.

Post Sanctus. Oratio.

VEre Sanctus & verus Jesus filius Dei : qui ascendit patibulum crucis : ut omnes vires suas mors in sua perderet morte. Descendit ad inferos : ut hominem veteri errore deceptum : & regno peccati servientem victor abstraheret : ferasque portarum potenti manu confringeret : & secuturis sue resurrectionis gloriam demonstraret. Ipse Dominus ac redemptor eternus.

Dicat Presbyter post pridie. Oratio.

HAbentes ante oculos omnipotens Pater sancte tante passionis triumphos : supplices exoramus : ut pascha hoc quod nobis Dominus noster Jesus Christus filius tuus hostiam vivam constituit : atque complevit : fiat nobis in protectionem salutis & vite. Ut sanctificatus his solennitatibus populus : Altaribus tuis oblationis sue munera placitura consignet. Fiat nobis Eucharistia pura atque legitima in nomine unigeniti tui. Ut cum nostris fuerit percepta pectoribus : fidem nutriat : mentem sanctificet atque confirmet. ℟. Amen.

Ad confractionem panis. Antiphona. Hic est panis verus Dei qui de celo descendit : & vitam tribuit mundo : qui manducaverit ex eo : permanet in eternum : & panis quem ego dabo : caro mea est pro mundi vita. Qui credit in me : non esuriet : neque sitiet unquam : ecce disponam vobis sicut disposuit mihi Pater regnum : ut edatis & bibatis super mensam meam in regno alleluja.

Ad Orationem Dominicam. Oratio.

Oremus.

EXcellentissimam in hac nocte tue resurrectionis celebrantes solennitatem: in qua ipse nobis dies novo de tumulo surgens : veternosam antique noctis caliginem celestem convertisti in claritatem : te quibus possumus lachrymosis rugitibus imploramus : ut qui nos redemisti precio tui sanguinis : instituta a te precepta acceptes nostre orationis. Sit indulgentia criminum : concedatur etiam & celestis glorie summa virtutum. Memento Domine quod terra sumus : & accipe contritionem nostri spiritus. Ut qui carnis infirmitate ad terram prosternimur : ad celos castigatione spiritali jejuniis sublevemur. Et quia ex nostro est ut cadamus : ex tuo sit ut surgamus : quia te jubente dicimus. Pater noster qui es in celis. *Hic Presybter accipiat particulam que dicitur* regnum : *& ponat eam reverenter super calicem. Et dicat alta voce.* Vicit Leo de tribu Juda radix David alleluja. *Dicatur tribus vicibus. Et chorus respondeat qualibet vice.* Qui sedes super Cherubin radix David alle-

alleluia. *Deinde mittat Presbyter particulam in calicem & dicat*. Humiliate vos benedictioni. Dominus sit semper vobiscum.

Benedictio.

CHristus Dominus qui ascendit patibulum crucis : sua vos redemptione & passione conservet a malis. ℟. Amen. Detque vobis sue dulcedinis sapientia renovari : qui se amaro permisit fellis poculo propinari. ℟. Amen. Ut cujus laudes Ecclesia cuncta celebravit ovando : ejus conservari mereamur magno crucis vexillo. ℟. Amen. Per misericordiam ipsius Dei nostri : qui est benedictus & vivit & omnia regit in secula seculorum. ℟. Amen. Dominus sit semper vobiscum. ℟. Et cum. *Ad accedendum*. Gaudete populi & letamini : Angelus sedit super lapidem Domini : ipse vobis evangelizavit. Christus surrexit a mortuis Salvator mundi : & explevit omnia suavitate : gaudete populi & letamini. ℣. Erat autem aspectus ejus sicut fulgur : & vestimenta ejus sicut nix : & dixit. P. Christus surrexit a mortuis. ℣. Et exierunt mulieres cito de monumento cum timore & gaudio magno : currentes nunciare discipulis ejus quia resurrexit. P. Christus. ℣. Gloria & honor Patri & Filio & Spiritui Sancto in secula seculorum amen. P. Gaudete populi & letamini. *Communio*. Refecti Christi corpore & sanguine : te laudamus Domine alleluja : alleluja : alleluja.

Oratio.

COrpus Domini nostri Jesu Christi quod accepimus : & sanctus sanguis ejus quem potavimus adhereat visceribus nostris : eterne omnipotens Deus : ut non veniat nobis ad judicium nec ad condennationem : sed proficiat ad salutem & ad remedium animarum nostrarum in vitam eternam. ℟. Amen.

Expleta Missa post hec ad Vesperas dicuntur he laudes. Dicant qui redempti sunt a Domino in eternum : quos redemit de manu inimici in eternum & in seculum seculi. ℣. Populus qui sedebat in tenebris & umbra mortis : vinctus in mendicitate & ferro. P. Quos redemit. ℣. Quia contrivit portas ereas : & vectes ferreos confregit. P. Quos redemit. *Dicat Presbyter*. Dominus sit semper vobiscum. ℟. Et cum. *Lauda*. Alleluja : Ego sum primus & ego novissimus : & fui mortuus. P. Et ecce sum vivens in secula seculorum: alleluja. ℣. Dignus es Domine Deus noster accipere librum : & solvere signacula ejus : quoniam occisus es : & redemisti nos Deo in sanguine tuo ex omni tribu: & ingua. P. Et ecce. ℣. Gloria & honor Patri & Filio & Spiritui Sancto in secula seculorum amen. P. Et ecce. *Iterum dicat*. Dominus sit semper vobiscum. ℟. Et cum. *Lauda*. Alleluja : Angelus Domini descendit de celo. P. Et accedens revolvit lapidem ab ostio monumenti alleluja: alleluja. *Lauda II*. Alleluja. Erat aspectus ejus sicut fulgur : & vestimenta ejus candida quasi nix : & dixit mulieribus: nolite timere. P. Et accedens. ℣. Gloria & honor Patri & Filio & Spiritui Sancto in secula seculorum amen. P. Et accedens. *Capitula*. Excellentissimam in hac nocte. *Require retro in Missa. fo. CXCII. Benedictio*. Christus Dominus qui ascendit patibulum crucis. *ut supra*. *Lauda*. Alleluja. Locutus est Angelus Domini mulieribus dicens. P. Scio quia crucifixum queritis : surrexit sicut dixit : venite & videte ubi positus erat Dominus. ℣. Cantate Domino canticum novum: quia mirabilia fecit. P. Scio quia. ℣. Gloria & honor Patri & Filio & Spiritui Sancto in secula seculorum amen. P. Scio quia.

Oratio.

DOminus noster Jesus Christus Filius tuus : qui solus verbo virtutis cuncta moderans : & omnia crucis stigmata portans : vectes ferreos comminuit : portarumque erearum claustra perfregit : tartari profunda descendit : sedentibus in umbra mortis ignote lucis claritate resplenduit: & Sol justicie de tumulo : corpore suscitato procedens radiis suis tenebras nostras mirabiliter inlustravit. ℟. Amen. Per misericordiam tuam Deus noster qui es benedictus : & vivis & omnia regis in secula seculorum. ℟. Amen. Dominus sit semper vobiscum. ℟. Et cum spiritu. Solennia completa sunt in nomine Domini nostri Jesu Christi: votum nostrum sit acceptum cum pace. ℟. Deo gratias.

Benedictio Agni in illaria Pasche.

DOmine Jesu Christe : qui per Moysen famulum tuum & typicam prefigurationem ob tui ostensionem sanctum pascha in agni assi atque imaculati immolatione renibus accinctis baculisque in mani-

bus cum lactucis agrestibus : populum tuum celebrare jussisti. quique etiam per Samuelem vatem formidante populo tuo applicandum te in agnum lactentem piam ac sinceram tibi orationis hostiam offerri precepisti. offerimus etiam & nos indigni famuli tui. A. post sacra solennia hujus diei paschalis hanc creaturam agni: quam nobis exactis jejuniorum diebus preparandis paulisper corporibus indulgere jussisti. Precamur ut eum per nos famulos tuos ac ministros ore sancto tuo benedicas : & dextera tua sanctifices amen. Sicque illum nobis percipere jubeas : ut baculos spei habentes in manibus : renibus accinctis turpibus rebus renovati: in novitate vite sic amaritudines seculi pretereuntis omittamus : ne retro respicientes a tramite justicie recedamus amen. Sicque vitam presentem tuis actibus finiamus : ut te pretectorem ac defensorem nostrum semper in oculis habeamus amen. Ut ad terram beatam quam illis promisisti per figuram : nobis reserasti per gratiam : te duce cum operum bonorum fructu exultantes perveniamus. Amen. *Deinde dicit.* Deo gratias *tribus vicibus. Et post hec dicit.* In nomine Domini nostri Jesu Christi : sanctificatus hic agnus permaneat.

IN DIE RESURRECTIONIS DOMINI.

Ad Missam Officium.

Libera nos filius Dei Salvator noster. alleluja: alleluja: alleluja. ℣. Cantate Domino canticum novum : quia mirabilia fecit. P. Alleluja. ℣. Gloria & honor Patri & Filio & Spiritui Sancto in secula seculorum amen. P. alleluja. *In medium altaris dicat Presbyter.* Per omnia semper secula seculorum. ℟. Amen. Gloria in excelsis Deo. *Finita* Gloria *dicantur isti versus.* Sanctus Deus qui sedes super Cherubin. Solus invisibilis. Sanctus fortis qui in excelsis glorificaris vocibus angelicis. Sanctus immortalis qui solus es immaculatus : Salvator miserere nobis : alleluia. ℣. Dignus es Domine Deus noster accipere gloriam & honorem & virtutem. P. Sanctus fortis. ℣: Quoniam omnes gentes venient & adorabunt in conspectu tuo Domine & dicent. P. Sanctus immortalis. ℣. Benedictio & honor & gloria virtus & potestas tibi Deo nostro in secula seculorum amen. P. Miserere nobis alleluja. *Si placuerit dicat Presbyter hymnum trium puerorum.* Benedictus es Domine. *Invenies eos in omnium offerentium. Iterum dicat Presbyter in medium altaris.* Per omnia semper secula seculorum. ℟. Amen. *Oratio.*

Tibi gloriam concinimus Domine Deus noster : tuamque potentiam postulamus : ut sicut pro nobis peccatoribus dignatus es mori : & clarificatus secundo post tertium diem apparuisti in gloria resurrectionis : ita per te absoluti in te mereamur habere perpetuum gaudium : ita ut nobis precessit vere resurrectionis exemplum. ℟. Amen.

Alia Oratio.

Te excelsa laus in altissimis decet : tibi e terris gloriam Ecclesia canit : atque hujus caterve concentus ad astra hymnum emittit. Rogamus te omnipotens Deus : ut sicut tuas solenniter porrigimus laudes : ita precum nostrarum jubeas efficaciter suscipere voces. ℟. Amen. Per misericordiam tuam Deus noster &c. Dominus sit semper vobiscum. ℟. Et cum.

Principium Apocalipsis Iohannis Apostoli. ℟. Deo gratias.

Apocalipsis Jesu Christi quam dedit illi Deus palam facere servis suis : que oportet fieri cito. Et signavit mittens Angelum suum servo suo Johanni: qui testimonium perhibuit verbo Dei : & testimonium Jesu Christi quecumque vidit. Beatus qui legit & qui audit verba prophetie : & servat ea que in ea scripta sunt. Tempus enim prope est. Johannes septem Ecclesiis que sunt in Asia. Gratia vobis & pax ab eo qui est : & qui erat : & qui venturus est : & a septem spiritibus qui in conspectu throni ejus sunt : & ab Jesu Christo qui est testis fidelis : primogenitus mortuorum : & princeps regum terre. Qui dilexit nos : & lavit nos a peccatis nostris in sanguine suo. Et fecit nos regnum & sacerdotes Deo & Patri suo. Ipsi gloria in secula. Ecce venit cum nubibus : & videbit eum omnis oculus : & qui eum pupugerunt. Et plangent se super eum omnes tribus terre. Ego sum Alpha & O : principium & finis : dicit Dominus Deus. Qui est : & qui erat : & qui venturus est omnipotens. ℟. Amen. *Dicat Presb.* Dominus sit semper vobiscum. ℟. Et cum.

Psal-

Psallendo. Hec est dies quam fecit Dominus: exultemus & letemur in ea. ℣. Dextera Domini fecit virtutem: dextera Domini exaltavit me. *P.* Exulte. ℣. Aperite mihi portas justicie. Deo gratias. *P.* Exulte.

Dicat Presbiter Silentium facite.

Lectio libri Actuum Apostolorum.

℟. Deo gratias. *II.*

IN illis diebus: Stans Petrus in medio plebis: locutus est eis dicens. Viri fratres liceat audenter dicere ad vos: de patriarcha David: quoniam defunctus est & sepultus: & sepulchrum ejus est apud nos usque in hodiernum diem. Propheta igitur cum esset & sciret quia jurejurando jurasset illi Deus de fructu lumbi ejus sederet super sedem ejus. Previdens locutus est de resurrectione Christi: quia neque derelictus est in infernum: neque caro ejus vidit corruptionem. Hunc Jesum resuscitavit Deus: cujus nos omnes testes sumus. Dextera igitur Dei exaltatus est promissione Spiritus Sancti accepta a Patre: effudit hoc donum quod vos videtis & auditis. Non enim David ascendit in celum. Dixit autem ipse. Dixit Dominus Domino meo: sede a dextris meis: donec ponam inimicos tuos: scabellum pedum tuorum. Certissime ergo sciat omnis domus Israel: quia & Dominum meum & Christum fecit Deus hunc Jesum quem vos crucifixistis. His autem auditis compuncti sunt corde: & dixerunt ad Petrum & ad reliquos Apostolos. Quid faciemus viri fratres? Petrus vero ad illos: Penitentiam inquit agite: & baptizetur unusquisque vestrum in nomine Jesu Christi: in remissionem peccatorum vestrorum: & accipietis donum Spiritus Sancti. Vobis enim est repromissio & filiis vestris: & omnibus qui longe sunt: quoscumque advocaverit Dominus Deus vester. ℟. Amen.

Lectio sancti evangelii secundum Joannem. Gloria tibi Domine. *XX.*

UNa Sabbati Maria Magdalene venit mane cum adhuc tenebre essent ad monumentum: & vidit lapidem sublatum ab ostio monumenti. Cucurrit ergo & venit ad Symonem Petrum: & alium discipulum quem amabat Jesus & dixit eis. Tulerunt Dominum de monumento: & nescimus ubi posuerunt eum. Exiit ergo Petrus & ille alius discipulus: & venerunt ad monumentum. Currebant autem duo simul: & ille alius discipulus precucurrit citius Petro: & venit prior ad monumentum. Et cum se inclinasset: vidit posita linteamina: non tamen introivit. Venit ergo Symon Petrus sequens eum: & introivit in monumentum. Et vidit linteamina posita & sudarium quod fuerat super caput ejus non cum linteaminibus positum: sed separatim involutum in unum locum. Tunc ergo introivit & ille discipulus qui venerat prius ad monumentum: & vidit & credidit. Nondum enim sciebat scripturam: quia oportebat eum a mortuis resurgere. Abierunt ergo iterum ad semetipsos discipuli: Maria autem stabat ad monumentum foris plorans. Dum ergo fleret inclinavit se: & perspexit in monumentum: & vidit duos Angelos in albis sedentes: unum ad caput: & unum ad pedes: ubi positum fuerat corpus Jesu. Dicunt ei illi. Mulier: quid ploras? Et dixit eis. Quia tulerunt Dominum meum: & nescio ubi posuerunt eum. Hec cum dixisset conversa est retrorsum: & vidit Jesum stantem: & nesciebat quia Jesus esset. Dicit ei Jesus. Mulier quid ploras? Quem queris? Illa extimans quia hortulanus esset: dicit ei: Domine si tu sustulisti eum: dicito mihi ubi posuisti eum: & ego eum tollam. Dicit ei Jesus. Maria. Conversa illa: dicit ei. Rabboni: quod dicitur Magister. Dicit ei Jesus. Noli me tangere: nondum enim ascendi ad Patrem meum. Vade autem ad fratres meos: & dic eis. Ascendo ad Patrem meum & ad Patrem vestrum: & ad Deum meum & ad Deum vestrum. Venit Maria Magdalene annuncians discipulis suis: quia vidi Dominum: & hec dixit mihi. ℟. Amen.

Dicat Presb. Dominus sit semper vobiscum. ℟. Et cum.

Lauda. Alleluja. ℣. Redemptionem misit Dominus populo suo: mandavit in eternum testamentum suum: sanctum & terribile nomen ejus. *P.* Alleluja.

Sacrificium.

ECce Agnus Dei qui tollit peccata mundi alleluja. ℣. Dicant qui redempti sunt a Domino quos redemit de manu inimici. ℣. De regionibus congregavit eos a Solis ortu & occasu: ab aquilone & mari. *P.* Qui. ℣. Gloria & honor Patri

& Filio

& Filio & Spiritui Sancto in secula seculorum amen. ℣. Qui tollit peccatum.

Missa.

LEtetur celum: & exultet terra: rideat mare: Sol fulgeat: serenitas rediit: pestis fugiit. Tempestas desiit. cessit obscuritas: aerem crux purgavit: tellurem sanguis absterfit: lignum correxit. Affixus Deus: hominem sic redemit. Sed quantum ad immutabilitatem majestatis expectat: munere non labore. Quia cum perditioni nostre miseratione consulens doluisset: non ad hoc corporee imaginem vilitatis assumpsit: quasi contra degeneris adversarii tirannidem non posset aliter subvenire: sed propter id quod eisdem prophetarum vaticinia erant complenda miraculis. Eo magis ut liberandis esset indubitata cognitio: quod in primi transgressoris offensa mors operata est. Non imbecillitate artificii: sed iniquitate peccati. Quod male utendi pereundi causa non fuit fragilitas: sed voluntas. Quod originem supplicii non operis habuit corruptela: sed criminis. Quod conditionem pene non sensus statuit: sed consensus. Quod habentis vicium contumacia fuit creati: non negligentia creatoris. Te ipsum mihi interrogare liceat: redimente Domino meo: jam auctor extranee qua te primum diabolus parte corrupit? Numquid in facientis manibus ruinam corporis tui fractura contraxerat? Fueras certe stabilis membris si non fuisses instabilis in preceptis. Animum tuum tentator obtinuit: in quo tibi major portio credita fuerat dignitatis. Judicium tuum in quo fueras dimissus: exegit. Vides non Domini: sed tui fuisse arbitrii: quod peristi. Dicam omnipotens Deus: fassus veteris hominis pravitatem: non tamen de presenti statu libertatis ingratus: non fuisset captivitati obnoxius: si libertatis dominus non fuisset. Et in hoc utique clemens arbiter: & tue potestatis eminentiam: & presumptionis nostre licentiam confitentes: petimus ac rogamus: ut dicta preceptionis tue consentientes: facias esse judicio: ut nobis ultra nec libeat peccare nec liceat. ℟. Amen. Per misericordiam tuam &c.

Alia oratio.

BEnedic anima mea Domino: & tota fidelis Christo plebs gaudia religiose gratulationis consequere. Amisit vetustas opprobrium: mors aculeum. Custodia reum. Catena dannatum. Non nobis in prejudicio caro rebellis adsurgat: non in dannatum sanguis paricidalis jure criminis intumescat. Homo est qui perdidit: Deus homo factus est qui redemit. Majorem tibi exegit Domine pietatem nostra calamitas: quam perdiderat prothoplaustorum effusa libertas. Tunc servi dicebantur futuri: nunc filii. Tunc obedientibus immortalitas pro mittebatur: nunc augetur & dignitas. Tunc portio habenda cum deliciis: nunc communio futura cum Angelis. Tunc cum creatura vivendum: nunc cum creatore regnandum. Tunc evitandus diabolus: nunc & subjiciendus edifcitur. Tunc erat ammonitio de cautela precepti: nunc adhortatio de pompa judicij. Tunc proponebatur in lege metus: nunc in voluntate suggestus. Tunc non licuit paradisum habere per culpam: nunc celum sperare datur per gratiam. Melius ergo multoque melius crevimus post ruinam. Propter quod humillimi sine cessatione rogamus: ut donec nos tua curatione perficias: nostris tuam vulneribus non subtrahas medicinam.

℟. Amen.

Post nomina. Oratio.

AUditis nominibus offerentium: te pietatis Dominum deprecamur. Ut digneris nobis oratus assistere: adesse quesitus: aperire pulsatus. Offerentium nomina celestibus scribas in paginis: promissionem tuam manifestes in Sanctis: misericordiam ostendas in perditis. Et quia imbecilla est nostre infirmitatis oratio: ut quid orare oporteat nescimus: advocamus in suffragio precum nostrarum receptos in celesti collegio Patriarchas: repletos divino spiritu Prophetas. Martyres confessionis floribus coronatos: Apostolos ad officium predicationis electos. Per quos oramus te Dominum nostrum: ut omnes metu territos: inopia afflictos: tribulatione vexatos:

tos:

tos : morbis obrutos : ſuppliciis deditos : debitis obligatos : preſentia tue reſurrectionis abſolvas : ſpirituum quoque pauſantium memor eſſe digneris : ut illis criminum ſuorum indulgentia relaxata : ad ſinum patriarcharum liceat pervenire. ℞. Amen. Quia tu es vita vivorum &c.

Ad pacem. Oratio.

DOmine Jeſu Chriſte Sanctorum claritas meritorum : & vera beatificatarum felicitas animarum : dona ut qui reſurrectionis tue diem letando colimus : & litando reſurgere ipſi per gratiam tuam bene ſancteque vivendo : & paci tue conſentiendo : ante noſtrum obitum mereamur. Et ſicut tibi pro tante feſtivitatis officio amictus in nobis candidos exhibemus : ita per indulgentiam tuam dealbati ſupra nivem : atque mundati & gemine dilectionis dulcedine ſatiati : univerſi criminis nigredine careamus. ℞. Amen. Quia tu es vera pax noſtra &c. Gratia Dei patris &c. Quomodo adſtatis pacem facite. ℞. *Chorus*. Pacem meam do vobis : pacem meam commendo vobis : non ſicut mundus dat pacem do vobis. ℣. Novum mandatum do vobis ut diligatis vos invicem. *P.* Pacem meam. ℣. Si manſeritis in me : & verba mea in vobis manſerint : quodcumque petieritis Patrem in nomine meo : petite & fiet vobis. *P.* Pacem meam. ℣. Gloria & honor Patri & Filio & Spiritui Sancto in ſecula ſeculorum amen. *P.* Pacem meam. Introibo ad altare Dei mei. ℞. Ad Deum qui letificat. Aures ad Dominum. ℞. Habemus ad Dominum. Surſum corda. ℞. Levemus ad Dominum. Deo ac Domino Jeſu Chriſto &c.

Inlatio.

DIgnum & juſtum eſt : nos tibi gratias agere Domine Sancte Pater eterne omnipotens Deus : & Jeſu Chriſto filio tuo Domino noſtro : qui tecum ſimul & cum Spiritu Sancto hanc diem gemino luminis decore ſanctificans : & luci eam dedicavit pariter & ſaluti. In hanc non extantia creans : in hanc creata redimendo ſalvificans. Hanc in conditione temporum primam : hanc in reparatione hominis efficiens glorioſam. In ea lucem iſtam viſibilem creans : in ea hodierne reſurrectionis gloriam manifeſtans. In hac quippe ipſe ſolutis doloribus : inferni devicto diabolo : triumphavit cum mortem moriens vicit : & ſanguine ſuo terrena celeſtibus reconciliavit. Unde merito illi omnes Angeli : omneſque Sancti non ceſſant clamare quotidie : ita dicentes. Te celi celorum. Te poteſtates. Te throni & virtutes laudant. Tibi cetus Angelorum in excelſis concinunt hymnum. Tibi Cherubin ac Seraphin inceſſabili voce proclamant dicentes. Agyos. Agyos. Agyos. Kyrie. Otheos. Sanctus. Sanctus. Sanctus : Dominus Deus Sabaoth. Pleni ſunt celi & terre gloria majeſtatis tue : oſanna filio David. Benedictus qui venit in nomine Domini : oſanna in excelſis. Agyos. Agyos. Agyos. Te Domine laudat omnis virtus celorum : & exercitus angelorum. Tibi hymnum depromunt melliflua carmina Sanctorum. Tibi pſalant choree Virginum : & cetus Confeſſorum. Tibi genua curvant celeſtia. Terreſtria. Et inferna. Laudant te Regem omnium ſeculorum. Oſanna in excelſis.

Poſt Sanctus. Oratio.

VEre ſanctus : vere benedictus Dominus noſter Jeſus Chriſtus filius tuus : quem die tertia deflevimus mortuum : & hodie gaudemus virtute propria ab inferis ſuſcitatum. Qui per mortem ſuam diabolum non virtute : ſed juſticia vicit : & per gloriam reſurrectionis ſue : viam revertendi ad celum peccatoribus patefecit. Chriſtus Dominus ac redemptor eternus.

Poſt pridie.

PRecamur nunc Domine ſancte Pater eterne omnipotens Deus : ut quemadmodum Dominus noſter Jeſus Chriſtus filius tuus illa ineffabilium gratiarum actione ſemetipſum tibi pro nobis offerens : mortem noſtram ſuſcepturus auditus eſt : ita nunc & nos qui ipſum & vitam ejus querimus exequendo miniſterialiter : que inſtituit audiamus. Ut hic tibi panis cum hoc calice oblatus in filii tui corpus & ſanguinem te benedicente diteſcat. Ac largo oris tui perfuſus ſpiritu : indulgentiam nobis omnium peccatorum largiatur & gratiam : & conlate a ſe ſalutis dono : donec in ſemetipſo perficiat : cuſtodiam adhibeat indefeſſam. ℞. Amen.

Ad

Ad confractionem panis. Accipiat Presbiter corpus Domini reverenter: & ponat eum super calicem discoopertum: & dicat. Dominus sit semper vobiscum. ℟. Et cum. Fidem quam corde credimus: ore autem dicamus. *Chorus respondeat.* Credimus in unum Deum. *Totum.*

Ad Orationem Dominicam.

CHriste Jesu bone: qui ad Patrem de cruce clamasti: tu nos in hac die qua ipse de tumulo surrexisti: ad te clamantes exaudi. Quo resurrectionis tue hylaritate: gaudentium ora repleantur jubilo laudis: & corda effectum percipiant exorationis. Cum nunc exoraverint ea que precepisti: clamantes atque ita dicentes e terris. Pater noster qui. *Hic discooperiat calicem & accipiat particulam que dicitur* Regnum: *& ponat eam super calicem & dicat.* Vicit leo de tribu Juda radix David alleluja. *tribus vicibus. Respondeat Chorus qualibet vice.* Qui sedes super Cherubin radix David alleluja. *Hic mittat particulam in calicem. Postea dicat Presbyter vel Diaconus.* Humiliate vos benedictioni. Dominus sit semper vobiscum. ℟. Et cum. *Benedictio.*

DOminus Jesus Christus qui pro totius mundi salute moriens: hodie resurrexit a mortuis: ipse vos resurrectione sua mortificet a delictis. ℟. Amen. Quique per crucis patibulum mortis destruxit imperium: beate vite vobis tribuat participium. ℟. Amen. Ut qui resurrectionis ejus diem cum leticia presenti celebratis in seculo: sanctorum mereamini in celestis regionis consortium. ℟. Amen. Per misericordiam ipsius Dei nostri &c. Dominus sit semper vobiscum. ℟. Et.

Ad accedentes. Antiphona. Gaudete populi. *Communio.* Refecti Christi corpore. *Require in vigilia Pasche. fol. CXCIII.*

Oratio.

EXpletis Domine in hac sacra solennitate nostre servitutis obsequiis gratias tibi laudesque referimus dono tue miserationis adjuti. Precantes te Deus: ut a peccatis nos abluas & in tuis semper laudibus exultare concedas. ℟. Amen. Per misericordiam tuam Deus noster: qui es benedictus & vivis & omnia regis in secula seculorum. ℟. Amen. Dominus sit semper vobiscum. ℟. Et cum. *Dicat Presbiter.* Exultemus & letemur hodie: resurrexit Rex eterne glorie: nostra resurrectio: benedicat omnis caro Domino. *Respondeat Chorus.* Exultandi & letandi tempus est: pascha nostrum immolatus agnus est: qui nostras miserias expurgavit: illi demus gratias.

SECUNDA FERIA PASCHE AD MISSAM.

Officium.

DIcite in nationibus alleluja: Dominus regnavit a ligno alleluja. Et correxit orbem terre alleluja alleluja. ℣. Cantate Domino canticum novum: cantate Domino omnis terra. *P.* Et corre. ℣. Gloria & honor Patri & Filio & Spiritui Sancto in secula seculorum amen. *P.* Et correxit. *Oratio.* Te excelsa laus. *ut in die. folio. CXCIII.*

Apocalipsis Johannis Apostoli. *II.*

ANgelo Ephesi Ecclesie scribe. Hec dicit qui tenet septem stellas in dextera sua: qui ambulat in medio candelabrorum aureorum. Scio opera tua & laborem & patientiam tuam: & quia non potes sustinere malos: & tentasti eos qui se dicunt Apostolos esse & non sunt: & invenisti eos mendaces: & patientiam habes: & sustinuisti propter nomen meum: & non defecisti. Sed habeo adversus te pauca: quia charitatem tuam primam reliquisti. Memor esto itaque unde excideris: & age penitentiam: & prima opera fac. Sin autem venio tibi: & movebo candelabrum tuum de loco suo: nisi penitentiam egeris. Sed hoc habes: quia odis facta Nicolaitarum: que & ego odi. Qui habet aurem audiat: quid spiritus dicat Ecclesiis. Vincento dabo edere de ligno vite: quod est in paradiso Dei mei. ℟. Amen. Dominus sit semper vobiscum. ℟. Et cum. *Psallendo.* Magnus Dominus noster & magna virtus ejus: & sapientie ejus non est numerus. ℣. Laudate Dominum quoniam bonus est psalmus: Deo nostro jocunda sit laudatio. *P.* Et sapien. *Dicat Presbyter.* Silentium facite.

Lectio libri Actuum Apostolorum.

℟. Deo gratias. *I.*

IN illis diebus. Exurgens Petrus in medio fratrum: dixit. Viri fratres oportet impleri scripturam: quam predixit Spiritus Sanctus per os David de Juda: qui fuit dux eorum qui comprehenderunt Jesum: qui conumeratus erat in nobis: & sortitus fuerat sortem ministerii

sterii hujus. Hic itaque acquisivit agrum de mercede iniquitatis : & suspensus crepuit medius : & diffusa sunt omnia viscera ejus. Et notum factum est omnibus habitantibus Hierusalem : ita ut appellaretur ager ille Acheldemach : hoc est ager sanguinis. Scriptum est enim in libro psalmorum. Fiat commoratio ejus deserta : & non sit qui habitet in ea : & episcopatum ejus accipiat alius. Oportet ergo ex his viris qui nobiscum congregati sunt in omni tempore quo intravit & exivit inter nos Dominus Jesus : incipiens a baptismate Johannis usque ad diem qua assumptus est a nobis : testem resurrectionis ejus nobiscum fieri ex istis. Et statuerunt duos viros. Joseph qui dicitur Barsabas : qui cognominatus est justus : & Mathiam. Et orantes dixerunt. Tu Domine qui corda omnium nosti : ostende quem elegeris ex his duobus unum accipere locum ministerii hujus & apostolatus : de quo prevaricatus est Judas : ut iret in locum suum. Et dederunt sortes eis : & cecidit sors super Mathiam : & annumeratus est cum undecim Apostolis. ℟. Amen.

Lectio sancti Evangelii secundum Marcum. XVI.

ILlo in tempore : Dominus noster Jesus Christus posteaquam resurrexit a mortuis : apparuit primo Marie Magdalene : de qua ejecit septem demonia. Illa vadens nunciavit his qui cum eo fuerant lugentibus & flentibus. At illi audientes quia viveret : & visus esset ab ea : non crediderunt. Post hec autem duobus ex his ambulantibus : ostensus est in alia effigie euntibus in villam. Et illi euntes nunciaverunt ceteris : nec illis crediderunt. Novissime autem recumbentibus illis undecim : apparuit & exprobravit incredulitatem eorum & duriciam cordis : quia his qui viderant eum resurrexisse : non crediderunt. Et dixit eis. Euntes in mundum universum : predicate evangelium omni creature. Qui crediderit & baptizatus fuerit : salvus erit. Qui vero non crediderit : condennabitur. Signa autem eos qui crediderint hec sequentur. In nomine meo demonia ejicient : linguis loquentur novis. Serpentes tollent. Et si mortiferum quid biberint : non eis nocebit. Super egros manus imponent : & bene habebunt. Et Dominus quidem Jesus postquam locutus est eis : assumptus est in celum : & sedit a dextris Dei. Illi autem profecti predicaverunt ubique : Domino cooperante & sermonem confirmante : sequentibus signis. ℟. Amen.

Dicat Presbyter. Dominus sit semper vobiscum. ℟. Et cum.

Lauda. Alleluja. ℣. Hec est dies quam fecit Dominus : exultemus & epulemur in ea. P. Alleluja.

Sacrificium.

IN Pascha Domini erit vobis solennitas septem diebus : quarum dies prima venerabilis erit alleluja alleluja. ℣. Tunc Pontifex offeret oblationem pro peccato : ut expietur pro vobis preter holocaustum sempiternum : quod semper offertis. P. Septem diebus.

Missa.

IN eternum dilectissimi fratres permanet benedictio Christi filii Dei : quam idem secundus homo gentibus contulit : ut transgressio primi hominis nihil noceret parvulis renascentibus : periret juvenibus : evacuaretur in senibus. Secunda ergo dies ex quo resurrexit : resurrectio mortuorum celebratur eodem jubente : cum leticia populorum fidelium. Proinde non dominetur amplius iniquitas : quibus gratiam superne vocationis indulsit secunda nativitas. Ipse etenim Jesus Christus Dominus noster secundum multitudinem miserationum suarum prestare solus credentibus potest : ut secunda in nobis mors non habeat potestatem. ℟. Amen.

Alia Oratio.

PRidie te Dominum ab inferis surrexisse plenissima fide cognitione facientes : ovanti voto deposcimus : ut qui olim in hac die fluida in celis aquarum elementa distinguens in earum medio firmamentum fieri elegisti : ita nos efficias firmamentum tue Ecclesie : ut Angelis tuis mereamur consimiles esse. Quo mortis ac resurrectionis tue victoria roborati : que sursum sunt semper querentes ita vivamus : ut te opitulante celeste firmamentum effecti credentes tibi ad desideranda celestia inflammemur.

℟. Amen.

Post nomina. Oratio.

CLarum nobis Domine post resurrectionem filii tui majus solito lumen ethereum jubar elatum : & perpetue illius

noctis

noctis horrore discusso temporalium : licet diem cum eterna jam luce radiantem testificata virtutum tuarum gloria celebramus . Tu ergo omnipotens Deus Pater Domini nostri Jesu Christi : orantis populi tui in celum vota surgentia placidus ac serenus acceptans : munimina tribue : spei dona concede . Offerentibus quoque tribue pacem : & defunctis eterne pausationis quietem . ℟. Amen . Quia tu es vita vivorum &c.

Ad pacem . Oratio .

DEus qui honorem pristinum reddidisti per crucis opprobrium : quibus noluisti mortis inferre supplicium : repromissa nobis benedictionum celestium largire subsidia : ne paschalis adimatur repente leticia : da regeneratis ex spiritu bonam vitam : donec veniamus feliciter ad gloriam sempiternam . Sit in oculis tuis aceptabile quod offerimus : sit salubre quod poscimus ; quo per sanguinem Crucis tue in pace tua spe solidati vivamus . ℟. Amen . Quia tu es vera pax nostra &c.

Inlatio .

DIgnum & justum est : nos tibi omnipotens Pater & unigenito Jesu Christo filio tuo Domino nostro gratias agere. Qui eousque descendens humiliavit semetipsum : quousque suum latitantem repperit fugitivum . Non ut inventum perimeret : sed ut a vinculis diabolice damnationis ereptum proprio dominio misericorditer reformaret . In quo descendentis intelligentia : dignationem voluntarie mortis non obnoxie necessitatis ostendit . Quia non invitus attrahitur : qui inferos itinere descendentis ingreditur . Cui enim sine exigentis instantia descendere vacat : redire subiacet cum delectat . Resurrexit ergo tertia die vivus a mortuis : quia inventus est solus liber in mortuis . Implens prophete vaticinium tanto ante predictum: vivificabit nos post duos dies : in die tertio suscitabit nos : & vivemus in conspectu ejus . Secundum quam prefigurationem & Jonas ventre piscis tribus diebus detentus egreditur: ut trinitatis sibimet cooperantis mysterium quod solius filii persona susciperet noscatur . Resurrexit ergo vivus a mortuis : quia non erat subditus leto qui erat vacuus a delicto. Nec poterat mors tenere captivum quem non invenerat transgressoris debitis obligatum . Surgit vivus a mortuis : qui locum mortis jure redemptoris adiit : non scelere peccatoris . Herebat in omnipotentis adventum mortem suam timens : mortis impietas : & vite Dominum occasus sui formidine confusa miratur : metuit fortiorem : quem intelligit innocentem . Timebat vindicem : quem non probaverat debitorem . Quia scriptum erat: ero mors tua o mors : ero morsus tuus inferne . His igitur omnibus quemadmodum veracium vatum preconia tonuerunt probabiliter adimpletis : non solum celi celorum cum omni beatorum exercitu Angelorum : verum etiam qualiumcumque peregrinantium fidelium studia famulorum cum Seraphin hymnum debite confessionis exultant & dicunt . ℟. Sanctus . Sanctus . Sanctus .

Post Sanctus .

VEre Sanctus & benedictus es Deus Pater omnipotens : qui Dominum nostrum Jesum Christum filium tuum in assumptionem humanitatis mortem fecisti subire : ut nostrorum solveret vincula peccatorum : & triumphans de inferis liber remearet ad solium tuum . Ipse Dominus ac redemptor eternus .

Post pridie.

HOc agentes apud te Pater sancte redemptricem nostram unigeniti tui mortem : sicut ipse precepit usque in adventum ipsius nuntiamus . Nos eum pro nobis annuntiamus mortuum esse : tu commoriendi tribue dignitatem . Nos eum resurrexisse credimus : tu presta ut quotidianis nostris liberemur a lapsibus . Nos eum credimus & annuntiamus ad judicium esse venturum : tu presta talem conversationem ut ejus terribilem adventum propicium mereamur habere . Hanc quoque oblationem ut acceptam habeas & benedicas supplices exoramus : sicut accepta habuisti munera Abel pueri tui justi : & sacrificium patriarche nostri Abrahe : & quod tibi obtulit Summus Sacerdos tuus Melchisedech . Descendat hic queso invisibi-

liter benedictio tua ſicut quondam in patrum hoſtiis deſcendebat. Aſcendat odor ſuavitatis in conſpectu divine majeſtatis tue: ex hoc ſublimi altario tuo per manus Angeli tui: & deferatur in iſta ſolennia Spiritus tuus Sanctus qui tam adſtantis quam offerentis populi: & oblata pariter & vota ſanctificet. Ut quicumque ex hoc corpore libaverimus ſumamus nobis medelam anime: ad ſananda cordium vulnera: ad expellendas de cogitationibus cordis noſtri omnes imagines vanitatis. Ad eradicanda funditus odia vel vicia terrena: ad plantandam perpetuam charitatem: que operit multitudinem peccatorum. Ut vere hic ſanguis ſacer filii tui Domini noſtri ita peccata noſtra diluat potatus: ſicut quondam nos redemit effuſus. ℟. Amen.

Ad orationem Dominicam.

CONgregati univerſi fratres chariſſimi qui peccatorum mole depreſſi & mundanis onerati cogitationibus ſuſpiramus: conſideremus qualiter noſter mediator ignominioſam deportatus ad mortem: ſuſtulit manibus crucem: nihil perſequentibus aut interrogantibus inimicis reſpondens: ſed humilitate piiſſima dum pro noſtris laboraret iniquitatibus tacens. Ob hoc ergo quia mitis & humilis corde eſt: diſcamus in hoc: quid oporteat fieri. Mortificemus cum vitiis membra noſtra: crucifigamus deſideria carnalia: reſurgamus in anima: ſicut ille juſtus ſurrexit in gloria. Quia tunc paſchalis unanimiter poterit honorari ſolennitas cum hec ſacrificia eidem Deo ſummo vite noſtre commendaverit probitas: qui nos in terris poſitus ſic docuit orare: & dicere. Pater noſter.

Hic dicat Presb. Vicit leo: *tribus vicibus modo ut dictum eſt in I. die Paſche. fol.CXCVIII.* Humiliate vos benedictioni. Dominus ſit ſemper vobiſcum.

℟. Et cum.

Benedictio.

EXurgat in vobis Dominus: & omnes veſtri diſpereant inimici. ℟. Amen. Veteris hominis indumentum in expoliatione criminum deponentes: induamini novitatem ſpiritus in decore virtutum. ℟. Amen. Quique morte ſua mortem devicit: ipſe vos de ſecunde mortis poteſtate defendat. ℟. Amen. Et qui reſurgens vitam prebuit mundo: ipſe vos de preſenti & futuro liberet a malo. ℟. Amen. Ut qui ſpem reſurrectionis per Chriſtum victorem ſuſcepiſtis: eternitatem beatitudinis ejuſdem dono capiatis. ℟. Amen. Per miſericordiam ipſius Dei noſtri qui eſt benedictus: & vivit: & omnia regit in ſecula ſeculorum. ℟. Amen. Dominus ſit ſemper vobiſcum. ℟. Et cum.

Ad accedentes. Gaudete populi & letamini.

Communio. Refecti Chriſti corpore.

Require retro in vigilia Reſurrectionis: folio CXCIII. Oratio. Expletis Domine: *ut in die ſancto Paſche: fol.CXCVIII.*

FERIA TERTIA POST PASCHA.

Ad Miſſam officium.

Dicite in nationibus. *Require in II. feria Reſurrectionis: folio CXCVIII. Oratio.* Tibi gloriam concinimus. *Require retro in die Reſurrectionis: folio CXCIIII.*

Apocalipſis Johannis Apoſtoli.

℟. Deo gratias. *Capitulo II.*

ANgelo Smyrne Eccleſie ſcribe. Hec dicit primus & noviſſimus: qui fuit mortuus & vivit. Scio tribulationem tuam & paupertatem: ſed dives es: & blaſphemaris ab his qui ſe dicunt Judeos eſſe & non ſunt: ſed ſunt ſynagoga Sathane. Nihil horum timeas: que paſſurus es. Ecce miſſus eſt diabolus ex vobis in carcerem: ut tentemini: & habebitis tribulationem diebus decem. Eſto fidelis uſque ad mortem: & dabo tibi coronam vite. Qui habet aurem audiat: quid ſpiritus dicat Eccleſiis. Qui vicerit: non ledetur a morte ſecunda. ℟. Amen.

Dicat Presb. Dominus ſit ſemper vobiſcum. ℟. Et cum.

Pſallendo. Ego dormivi & quievi: & reſurrexi. Quoniam Dominus ſuſcitavit me. ℣. Non timebo millia populi circumdantis me. ℣. Quoniam Dominus.

Dicat Presb. Silentium facite.

Lectio libri Actuum Apoſtolorum.

℟. Deo gratias. *Cap.II.*

IN illis diebus: erant perſeverantes in doctrina Apoſtolorum & communicatione fractionis panis: & orationibus in Hieruſalem. Fiebat autem omni ani-

anime timor. Multa quoque prodigia & signa per Apostolos fiebant in Hierusalem: & metus erat magnus in universis. Omnes etiam qui credebant: erant pariter & habebant omnia communia. Possessiones & substantias vendebant: & dividebant illa omnibus: prout cuique opus erat. Quotidie quoque perdurantes unanimiter in templo: & frangentes per domos panem: sumebant cibum cum exultatione & simplicitate cordis: conlaudantes Deum & habentes gratiam ad omnem plebem: Dominus autem augebat: qui salvi fierent quotidie in idipsum. ℟. Amen.

Lectio sancti Evangelii secundum Lucam. *Ca.XXIIII.*

IN illis diebus. Post resurrectionem Domini nostri Jesu Christi duo viri ibant in castellum quod erat in spacio stadiorum sexaginta ab Hierusalem nomine Emaus. Et ipsi loquebantur ad invicem de his omnibus que acciderant. Et factum est dum ambularent & secum quererent: & ipse Jesus apropinquans ibat cum illis. Oculi autem illorum tenebantur: ne eum agnoscerent. Et ait ad illos. Qui sunt hi sermones quos confertis ad invicem: & estis tristes? Et respondens unus cui nomen Cleophas dixit ei. Tu solus peregrinus es in Hierusalem: & non cognovisti que facta sunt in illa his diebus? Quibus ille dixit. Que? Et dixerunt. De Jesu Nazareno qui fuit vir propheta potens in sermone coram Deo: & omni populo: & quomodo tradiderunt eum summi Sacerdotes & principes populi in dannatione mortis: & crucifixerunt eum. Nos autem sperabamus: quia ipse esset redempturus Israel. Et nunc super hec omnia: tertia dies est hodie quod hec facta sunt. Sed & mulieres quedam ex nostris terruerunt nos: que ante lucem fuerant ad monumentum. Et non invento corpore ejus: venerunt dicentes: se etiam visionem Angelorum vidisse: qui dicunt eum vivere. Et abierunt quidam ex nostris ad monumentum: & ita invenerunt sicut mulieres dixerunt: ipsum vero non viderunt. Et ipse dixit ad eos. O stulti: & tardi corde ad credendum in omnibus que locuti sunt prophete: nonne hec oportuit pati Christum: & ita intrare in gloriam suam? Et incipiens a Moyse & Prophetis: interpretabatur illis in omnibus scripturis que de ipso erant. Et appropinquaverunt castello quo ibant: & ipse se finxit longius ire: & coegerunt eum dicentes. Mane nobiscum Domine: quoniam ad vesperum jam declinat dies: & intravit cum illis. Et factum est dum recumberet cum illis: accepit panem & benedixit: ac fregit & porrigebat illis. Et aperti sunt oculi eorum & cognoverunt eum: & ipse evanuit ex oculis eorum. Et dixerunt ad invicem. Nonne cor nostrum ardens erat in nobis: dum loqueretur in via: & aperiret nobis scripturas? Et surgentes eadem hora regressi sunt in Hierusalem: & invenerunt congregatos undecim: & eos qui cum ipsis erant dicentes. Quod surrexit vere Dominus: & apparuit Symoni. Et ipsi narrabant que gesta erant in via: & quomodo cognoverunt eum in fractione panis. ℟. *Chorus*. Amen.

Hic dicat Presbyter. Dominus sit semper vobiscum. ℟. Et cum.

Lauda. Alleluja. ℣. Jubilate Domino omnis terra: servite Domino in leticia.

P. Alleluja.

Sacrificium.

SOlennem habebitis istum diem festum Domino: & offeretis septem diebus fructum holocausti in odorem suavitatis Domino: alleluja: alleluja.

Missa.

OCcurramus omnes dilectissimi fratres qui carere mortis dominio delectamur: ut triumphum Christi post mortem prosequamur. Ecce visitatis inferis: rediit rursus ad carnem: quam resurgens efficiet immortalem. Nihil ipsi passionis inrogate violentia nocuit: totum tamen nobis gloriosa virtus resurrectionis indulsit. Ille nunquam deterior in humilitate suscepta: nos tamen misericorditer meliores fecit divinitate conlata. Gaudeamus igitur gaudiis christianis: non sepeliamur voluptatibus vanis. Nihil habeat dilectissimi nostra festivitas indecorum. Debet populorum fidelium multitudo de sepulcris procedere vitiorum: debet etiam deal-

dealbata per gratiam parere oculis renatorum: debet imitationem suis infantibus prebere virtutum. Tunc est enim sine fermento malicie paschalis oblatio: si in azimis sinceritatis & veritatis epuletur religiosa devotio. ℟. Amen.

Alia oratio.

DEus qui Dominice resurrectionis temporali solennitate letificas: quos ad gaudia sempiterne festivitatis inflammas: hodierne quesumus congregationis attende conventus: & celeriter postulantibus tribue quicquid sanctus exoptat affectus. Dona singulis temperantiam. Repelle tristiciam. Fac regeneratos perenniter in fide consistere. Fac fideles in pace proficere. Discant illi vehementer servare per gratiam: quod dedisti: discant isti diligere: quod quotidiana dilectione servasti. ℟. Amen.

Post nomina. Oratio.

JEsu Dei filius qui pro nobis voluntarie moriens seva inferorum ergastula potentiali brachio penetrans confregisti: tu fidelium defunctorum spiritus a locis penalibus exime: & eterne eos amenitate simul & muneris jocunditate sustolle. Et quia ex latere tuo te moriente novi profluxit laticis unda: que in his diebus paschalibus horum renatorum est progenies consecrata: te poscimus & rogamus: ut & in illis sacre regenerationis puritatem conserves: & in nobis confessionum emolumenta multiplices. Quo & illi conlatum sibi baptismi donum teneant absque culpa: & nos in eandem quam violavimus gratiam reintegremur saltim ex venia post ruinam. ℟. Amen.

Ad pacem. Oratio.

DEus qui fideles semper adjuvas populos: & regeneratos tibi consecras parvulos. Inchoatas in hoc populo perfice sanitates: repellendo adversarias potestates. Ut virtute hujus sacrificij: dum superbus inimicus eliditur: resurrectionis tue celebritate adoptivus in pace populus amplietur. ℟. Amen.

Inlatio.

DIgnum & justum est: nos tibi gratias agere Domine sancte Pater eterne omnipotens Deus per Jesum Christum filium tuum Dominum nostrum. Qui in via discipulos ambulantes: & a via fidei recedentes alloquens: ipse factus est eisdem credentibus via. Dolentesque tanquam mortuum: vivens veritas increpavit: nec agnoscere permisit: antequam crederent: quibus scripturas aperire dignatus est cum timerent. Sue gratiam visionis differendam judicans ad officia charitatis. Ut quod hospitalitas mereretur: ostenderet: & exemplum benefaciendi hospitali daret. Ideo die tertia manifestus: quia ipse trinitate fuerat homo Deus ab Angelis adorandus. Ideo jam confracto pane precognitus: quia ipse fuerat inter sacra veneranda altaris ministeria comedendus. Cui merito omnes Angeli non cessant clamare ita dicentes.

℟. *Chorus.* Sanctus: Sanctus: Sanctus.

Post Sanctus.

DIgnus es Domine Jesu eternis Angelorum & hominum conlaudari preconiis: qui terrena cupiens celestibus sociari: humanum genus precio tui sanguinis redemisti. Etenim pro nobis mortem crucis excipiens: latus illud tui sacri corporis confossum lancea aperitur: & continuo duo illa magnifica sacramenta: sanguis scilicet & aqua fluxerunt. Sanguis ille plane qui in remissionem fusus est peccatorum: & aqua que salutare temperans poculum: & lavacrum pariter prestat & potum. Hac & originalis primoplaustorum noxa detergitur: & reconciliationis gratia exhibetur. His proinde fluminibus ex latere tuo fluentibus: qui olim nos regeneratos ac salvatos meminimus: pro noviter regeneratis infantibus postulamus. Ut te opitulante ita fidei nutrimento proficiant: ut bonorum operum effectu nobiscum pariter ad te remuneraturi perveniant. Christe Domine ac redemptor eterne.

Post pridie. Oratio.

PAschalium gaudiorum deliciis delectati: offerimus tibi Domine sancte Pater corpus & sanguinem filii tui: quod ipse placatus benedicendum assumens: lar-

largiaris nobis quesumus cum regeneratis infantibus conscientie puritatem ita habere dum vivimus : ut ex hoc post vite hujus excursum cum eisdem a te pariter coronemur . Quo omnes qui nunc tue resurrectionis victorias ovando excolimus : in resurrectionis ultimo die : in hujus hostie litatione salvemur .

℟. Amen .

Ad orationem Dominicam .

AD terribilem thronum altaris cursu concito Pater omnipotens properantes : vestigia agni viventis cum lacrimis osculantes : unguentorum ac fletuum libamenta offerimus . Poscimus itaque piissime Deus : ut penitentie flectibus omnium peccata laventur : & indulgentiali unguento ossa Ecclesiastici corporis solidentur . Quo possimus omnes cum renatis infantibus respirare : & cum mortuis suscitatis Hierusalem celestem modulata portantes sacrificia introire mereamur proclamantes e terris . Pater noster qui es in celis . *Hic dicat Presbiter* . Vicit leo de tribu Juda . *Tribus vicibus . Require in die sancto Pasche . Folio CXCVIII.*

Deinde dicat Presbiter . Humiliate vos benedictioni . Dominus sit semper vobiscum . ℟. Et cum .

Benedictio .

CHristus Dominus ex cujus latere profluxit sanguis & aqua : horum sacramentorum participatione & neofitos enutriat fide : & vos a peccatis emaculet . ℟. Amen . Ad instar quoque renatorum infantium : ita precium redemptionis vestre sumatis : ut parem cum illis innocentiam retentetis. ℟. Amen. Quo rationabiles ac sine dolo effecti : dies istos paschalis leticie mereamini celebrare inlesi. ℟. Amen. Per misericordiam ipsius Dei nostri qui est benedictus : & vivit & omnia regit in secula seculorum . ℟. Amen . Dominus sit semper vobiscum . ℟. Et cum .

Ad accedentes. Gaudete populi. *Com.* Refecti Christi corpore .

Require retro in vigilia Resurrectionis Domini . Fol. CXCIII. Oratio . Expletis Domine . *Require in die Resurrectionis . Fol. CXCVIII.*

FERIA QUARTA PASCHE .

Ad Missam Officium .

Dicite in nationibus . *Require retro in . II. feria Resurrectionis Domini . folio CXCIII. Oratio.* Tibi gloriam concinimus .

Require retro in die Resurrectionis Domini . folio CXCIV.

Apocalipsis Johannis Apostoli . ℟. Deo gratias . *Ca. II.*

ANgelo Pergami Ecclesie scribe . Hec dicit qui habet rompheam ex utraque parte acutam . Scio ubi habitas : ubi sedes est Sathane : & tenes nomen meum : & non negasti fidem meam . Et in diebus Antipas testis meus fidelis qui occisus est apud vos : ubi Sathanas habitat . Sed habeo adversus te pauca : habes illic doctrinam Balaam : qui docebat Balac mittere scandalum coram filiis Israel: edere & fornicari . Ita habes & tu tenentes doctrinam Nicolaitarum . Similiter penitentiam age : si quominus venio tibi cito : & pugnabo cum illis in gladio oris mei . Qui habet aurem audiat : quid Spiritus dicat Ecclesiis . Vincenti dabo edere manna absconditum : & dabo ei calculum candidum : & in calculo nomen meum scriptum : quod nemo scit nisi qui accipit . ℟. Amen .

Dicat Presbiter . Dominus sit semper vobiscum . ℟. Et cum .

Psallendo . Deus noster in celo : & in terra . Omnia quecumque voluit fecit . ℣. In exitu Israel de Egypto domus Jacob de populo barbaro . *P.* Omnia quecumque.

Dicat Presbiter . Silentium facite .

Lectio libri Actuum Apostolorum . ℟. Deo gratias . *Cap. III.*

IN illis diebus : Petrus & Johannes ascendebant in templum ad horam orationis nonam . Et claudus ex utero matris sue bajulabatur : quem ponebant quotidie ad portam Templi que dicitur Speciosa: ut peteret eleemosynam ab introeuntibus in Templum . Is cum vidisset Petrum & Johannem ingressuros in Templum : rogabat ut eleemosynam acciperet . Intuens autem in eum Petrus cum Johanne dixit . Aspice in nos . At ille intendebat in eos sperans se aliquid accepturum ab eis . Petrus autem dixit . Argentum & aurum non est mihi : quod autem habeo : hoc tibi do . In nomi-

nomine Jesu Christi Nazareni surge & ambula. Et apprehensa manu ejus dextera: allevavit eum. Et protinus consolidate sunt bases ejus & plante. Et exiliens stetit & ambulabat: & introivit cum illis in Templum ambulans & saliens & laudans Deum. Et vidit eum omnis populus ambulantem & laudantem Deum.

℞. Amen.

Lectio sancti Evangelii secundum Lucam. Cap. XXIIII.

ILlo in tempore. Dominus noster Jesus Christus postea quam resurrexit a mortuis stetit in medio discipulorum suorum & dixit eis. Pax vobiscum amen. Ego sum: nolite timere. Conturbati vero & conterriti extimabant se visum videre: & dixit eis. Quid turbati estis: & cogitationes ascendunt in corda vestra? Videte manus meas: & pedes. Palpate: & videte quia spiritus carnem & ossa non habet: sicut me videtis habere. Et cum hoc dixisset: ostendit eis manus & pedes. Adhuc autem illis non credentibus & mirantibus pre gaudio dixit. Habetis hic aliquid quod manducetur? at illi obtulerunt ei partem piscis assi: & favum mellis. Et cum manducasset coram eis: sumens reliquias dedit eis: & dixit ad eos. Hec sunt verba que locutus sum ad vos: cum adhuc essem vobiscum. Quoniam necesse est impleri omnia que scripta sunt in lege Moysi: & prophetis: & psalmis de me. Tunc aperuit illis sensum: ut intelligerent scripturas: & dixit eis. Quoniam sic scriptum est: & sic oportebat Christum pati & resurgere a mortuis die tertia.

℞. Amen.

Dicat Presb. Dominus sit semper vobiscum. ℞. Et cum.

Lauda. Alleluja. ℣. Quis Deus magnus sicut Deus noster: tu es Deus qui facis mirabilia. *P.* Alleluja.

Sacrificium.

ERit hic vobis dies memorialis alleluja: & diem festum celebrabitis solennem Domino in progenies vestras: legitimum sempiternum diem: alleluja: alleluja.

Missa.

DOminum Jesum Christum perditorum quesitorem: inventorum reducem: mortuorum vivificatorem: qui pro redemptione captivorum solus ipse solam incorruptam carnem animamque mortalium suscepit: portavit: posuit: & resumpsit. Quique nature: glorie: justicie: potentie sue jure: Deus in hoc corpore pro nobis vixit: pertulit: obiit: resurrexit: toto animarum affectu: verborum: famulatu: studiorum impendio fratres charissimi deprecemur. Ut ad contuenda mirabilia de lege sua visum nostre mentis enubilet: aciem cordis expurget: & in eo quo nos vivere precepit: spiritu revelet. Faciatque se intelligentie nostre in sua invisibilitate visibilem: dans pium in fidei veritate congressum: informatione conloquium. Gratia nobis opitulante participet: verba nostra ad se directa suscipiat. Non interrogantes nos audiat: sed rogantes. Largitate nobis muneris pro sermonis vice respondeat: qui non datur tangi: dignetur inlabi. Velit infundi: qui non valet comprehendi. Sic qui per totam Ecclesiam credentibus creditur: credituris credendus appareat: ut nullis per cecitatem erroris aut ignorantibus lateat: aut dubitantibus evanescat. Nec videndi stulticiam: nec credendi moram commotus accuset. Sed ita sanctarum scripturarum secreta mysteria indita nobis sapientie facultate imprimens: profectum doctor aperiat: ut in virtute celestis panis benedicti corporis sui: fragmenta distribuat. Ut in vivificatione animarum divini verbi & cibi alimonia concurrente: nec instructionis nobis desit copia: nec salutis.

℞. Amen.

Alia oratio.

CRedimus Domine Jesu Christe unigenite a Patre divinitati tue: credimus corporee assumptioni: credimus passioni: adplaudimus redeunti ab inferis postrata morte: invictissime majestati. Rogamus te per ipsius diei magna & amabilia sacramenta: ut sicut nos resurrectio tua non habet dubios: ita nos nostra per misericordiam tuam habeat absolutos. Et eo modo exultemus te fuisse regressum: quomodo non ambigimus rediturum. Sicque nos sine pena jubeas manere dum venis: ut ad

ut ad veniam facias pervenire: cum veneris. ℟. Amen.

Post nomina. Oratio.

DOmine Jesu Christe qui es testis fidelis primogenitus mortuorum: tu requiem dona spiritibus defunctorum fidelium. Quo verus Pontifex per hoc sacrificium populi delicta omittens: sicut olim te moriente mortua corpora surrexerunt: ita nos in hac resurrectionis tue festivitate sepultos in eternam requiem transferas. ℟. Amen.

Ad pacem. Oratio.

UNigenite fili Dei qui pro nobis voluntarie sanguinem effudisti: quo terrestria cum celestibus pacificasti: facito nos ita redemptionis nostre ac resurrectionis tue venerari mysterium: ut in pace que tu es perenniter vivere mereamur. ℟. Amen.

Inlatio.

DIgnum & justum est. Valde tibi debitum: valde nobis congruum omnipotens Pater: te cum Filio tuo nostroque Domino Jesu Christo equali religionis fide: pietatis substantia: potestatis virtute laudare. Ut ibi sit par officiositas: ubi est probata par dignitas. In quo per assumptionem corpoream: virtutis charitas confitenda est: non paupertas. Quia non se honore subjiciens: sed amore. Affectum voluit probare: non meritum. Mundoque sibi pereunte: non quo augeretur quesivit: sed quo obsequeretur invenit. Terrena suscipiens: sed celestia non deponens: Ingressurus uterum: non exiturus a solio. Certus se in inferioribus non posse decrescere: qui in superioribus non poterat invenire quo cresceret. Mitti contentus: qui venire conatus est. Et per hanc equalitatem non duo potentes: sed una potentia: quia solius Deitatis est inequalem filium non habere. Per eundem homo tuus adiit. Sensit. Credidit. Probavit. Agnovit. In hoc mediator suscepit injuriam: in quo habuit officinam. Pro hoc Deus dignatus est carne vestiri: quam non dedignatus est fabricare. Sic per dignationem Domini qui fuit dignus artificio fit idoneus vestimento. Neque enim dissimilem poterat habere redemptorem: qui talem meruit habere factorem. In quo transeuntibus veteribus: nova sunt omnia: quibus fuit dies insidiosa: facta est nox libera. Nec timet commutationem temporum: dannatione qui caruit tenebrarum. Unde evidentissime liquet communem in Christo esse Dei hominisque substantiam: que corrupta restaurat. Cujus humanum genus crux salvat: sanguis innovat: caro vivificat. Summa etenim est prerogativa virtutis sanctificasse penas glorie sustinentis: quem conlaudantes Angeli: non cessant clamare ita dicentes. ℟. Sanctus. Sanctus. Sanctus.

Post Sanctus.

HEc te nox Domine mixta luce comitatur: que cum in supernis Domini perennitatem exerceat: celebrationem tanti nominis invexit in terris: ut hujusmodi preconia si homines tacerent: saxa clamarent. Viderunt te inferi Deus. Viderunt te: & tremuerunt a voce tonitrui tui: dicentes. Absorpta est mors in victoria. Ubi est mors victoria tua? Ubi est mors aculeus tuus? Propter quod attonita paululum stetere supplicia miserorum. Nec habeant cruentum tormenta sic vicisse cernentia crucifixum: & judicem suum ipsa etiam pena contremuit. Quia natura horribilium tenebrarum presentia sui fulgoris: & vetata jam tunc timuit judicari. Exultaverunt Sancti in gloria letantes in cubilibus suis: quod auctorem promisse sibi lucis agnoscerent: quorum tu Domine stipatus agminibus: & tu tanto noti splendoris candore perfusus: sacrificia per te instituta sanctifica. Non invocantis merito: sed instituentis magisterio vel exemplo. Ut cunctis rite perfunctis: Salvatore nostro ab inferis jam regresso: & mors se lugeat victam: & vita tripudiet restitutam. Per te Dominum ac redemptorem eternum.

Post pridie. Oratio.

REsurgente Christo resolutis inferni doloribus: etiam nos Deus Pater omnipotens solutis peccatorum delectationibus & resurgere concede propicius:

cius : ut mortificationis noſtre ſacrificium tibi principaliter offeramus. Reconliet te queſumus Domine pro peccatoribus ſanguis juſti & humilitas Domini noſtri. Hec eſt hoſtia que pependit in ligno. Hec eſt caro que ſurrexit de ſepulcro. Quod pro nobis obtulit Sacerdos noſter : in veritate hoc conferimus in panis & vini ſuavitate. Cognoſce precamur omnipotens Deus victimam : qua intercedente placatus es : & ſuſcipe in adoptionem : quibus Pater per gratiam factus es. Sic quoque Domine ſanctificatio & benedictio tua : defenſio eſt & mundatio noſtra. Ut & peccatorum nobis veniam tribuas : & preceptis tuis ſemper obedientes efficias.

℟. Amen.

Ad orationem Dominicam :

RESpice Domine tuorum fidelium multitudinem : quam per adoptionis gratiam filio tuo facere dignatus es coheredem. Erue cunctos de faucibus vorantis gehenne : pro quibus idem redemptor clementiſſimus tribus diebus latuit in inferioribus terre. Tolle a nobis duram pernitiem : & beate reſurrectionis quam in fine ſperamus redde mercedem : per eum qui nos docuit orare & dicere. Pater noſter qui es in celis.

Hic dicat Presbyter Vicit Leo. *tribus vicibus ut dictum eſt in die Reſurrectionis. fol.CXCVIII.* Humiliate vos benedictioni. Dominus ſit ſemper vobiſcum. ℟. Et cum.

Benedictio.

DOminus Jeſus Chriſtus qui pro delictis noſtris : & crucem pertulit & ſepulcrum : incorrupte vos faciat obſervare redemptionis veſtre myſterium. ℟. Amen. Et qui pro vobis moriens ſurrexit die tertio de ſepulcro : ſanguine ſuo vos purificet a delicto. ℟. Amen. Ut ſicut ei conſepulti eſtis baptiſmate : ita vobis omnia donantem : partem mereamini in prima reſurrectione habere. ℟. Amen. Per miſericordiam ipſius Dei noſtri qui eſt benedictus : & vivit & omnia regit in ſecula ſeculorum. ℟. Amen. Dominus ſit ſemper vobiſcum. ℟. *Chorus.* Et cum ſpiritu tuo. *Ad accedentes.* Gaudete populi & letamini. *Communio.* Refecti Chriſti corpore. *Require retro in vigilia Reſurrectionis fo.CXCIII. Oratio.* Expletis Domine.

Require in die Reſurrectionis.fo.CXCVIII.

FERIA QUINTA PASCHE.

Ad Miſſam Officium.

Dicite in nationibus. *Require retro in II. feria Paſche. fo. CXCVIII. Oratio.* Te excelſa laus. *Require retro in die Reſurrectionis. fo. CXCIIII.*

Apocalipſis Johannis Apoſtoli.

℟. Deo gratias. *Ca.II.*

ANgelo Tiathire Eccleſie ſcribe. Hec dicit filius Dei : qui habet oculos ut flammam ignis : & pedes ejus ſimiles auricalco. Novi opera tua & charitatem & fidem : & miniſterium & patientiam tuam : & opera tua noviſſima plura prioribus. Sed habeo adverſum te : quia permittis mulierem Gezabel : que ſe dicit prophetam docere : & ſeducere ſervos meos fornicari : & manducare de idolotitis. Et dedi illi tempus ut penitentiam ageret : & non vult penitere a fornicatione ſua. Ecce mitto eam in lectum : & qui mechantur cum ea in tribulationem maximam : niſi penitentiam egerint ab operibus ejus : & filios ejus interficiam in morte. Et ſcient omnes Eccleſie quia ego ſum ſcrutans corda & renes : & dabo unicuique veſtrum ſecundum opera veſtra. Vobis autem dico & ceteris qui Tiathire eſtis : quicunque non cognoverit altitudinem Sathane : quemadmodum dicunt : non mittam ſuper vos aliud pondus. Tandem id quod habetis tenete : donec veniam. Et qui vicerit : & qui cuſtodierit uſque in finem opera mea : dabo illi poteſtatem ſuper gentes : & reget illas in virga ferrea. Tanquam vas figuli confringentur : ſicut & ego accepi a Patre meo : dabo illi ſtellam matutinam. Qui habet aurem audiat : quid ſpiritus dicat Eccleſiis.

℟. Amen.

Dicat Presbyter. Dominus ſit ſemper vobiſcum. ℟. Et cum.

Pſallendo. Dominus virtutem populo ſuo dabit : Dominus benedicet plebem ſuam in pace. ℣. Vox Domini ſuper aquas : Deus majeſtatis intonuit : Dominus ſuper aquas multas. *P.* Deus benedicet.

Dicat Presbyter. Silentium facite.

Lectio

Lectio libri Actuum Apostolorum.
℟. Deo gratias. *Cap. III.*

IN illis diebus. Petrus ait ad plebem. Viri Israelite quid miramini in hoc: aut nos quid intuemini: quasi nostra virtute: aut potestate fecerimus hunc ambulare? Deus Abraam: & Deus Isaac: & Deus Jacob: Deus patrum nostrorum: qui glorificavit filium suum Jesum: quem vos quidem tradidistis: & negastis ante faciem Pilati: judicante illo dimitti: vos autem sanctum & justum negastis: & magis petistis virum homicidam vobis donari: auctorem vero vite interfecistis. Quem Deus suscitavit a mortuis: cujus nos testes sumus: & in fidem nominis ejus: hunc quem videtis: & nostis: confirmavit nomen ejus: & fides qui per eum est dedit integram sanitatem istam in conspectu omnium vestrorum. Et nunc fratres scio quia per ignorantiam fecistis hoc malum: sicut & principes vestri. Deus autem qui prenunciavit per os omnium prophetarum pati Christum suum: implevit sic. Penitemini igitur: & convertimini ut deleantur vestra peccata. ℟. Amen.

Lectio sancti Evangelii secundum Lucam. *Cap. XXIV.*

ILlo in tempore: Dominus noster Jesus Christus postea quam resurrexit a mortuis: dixit discipulis suis. Oportebat Christum pati: & resurgere a mortuis die tertia: & predicari in nomine ejus penitentiam: & remissionem peccatorum in omnes gentes incipientes ab Hierosolima. Vos autem estis testes eorum: & ego mittam promissum Patris mei in vobis. Vos autem sedete in civitate: quoadusque induamini virtutem ex alto. Eduxit eos autem foras in Bethaniam. Et elevatis manibus suis benedixit eis. Et factum est dum benediceret illis: recessit ab eis: & ferebatur in celum. Et ipsi adorantes reversi sunt in Hierusalem cum gaudio magno: & erant semper in Templo laudantes & benedicentes Deum. ℟. Amen.

Dicat Presb. Dominus sit semper vobiscum. ℟. Et cum.

Lauda. Alleluja. ℣. Qui emittit fontes in convallibus: per medium montium pertransibunt aque. *P.* Alleluja.

Sacrificium.

ALleluja quasi carmen musicum. *P.* Quam suave est & dulce: sono canitur: alleluja: alleluja. ℣. Aque ejus de sanctuario egredientur: & erunt fructus & folia ejus ad medicinam omnibus. *P.* Quam suave.

Missa.

HAbeant dilectissimi fratres vota cautelam: festa diligentiam: gaudia disciplinam. Exultare decet: quod resurreximus: sed timere convenit ne cadamus. Inter novam vitam veteremque mortem oportet scire quid evasimus: oportet eligere quid amemus. Non enim error: sed contentus est peccare commonitum. Major post veniam pena sequitur contumaces: gravius est captivos fieri jam redemptos. Habet ista pietas potestatem: habet potestas ista terrorem: habet terror iste vindictam. Non enim fuisset pius in homine: nisi prius iratus fuisset in demone. Confortamur gratia doni: si non corrumpamur lege peccati. Ratio parcendi est previsio corrigendi. Non mutamur indulgentia: si non renovetur offensa. Qui nobis quod peccavimus indulsit: & ne ultra peccaremus admonuit. Profuit clementia: si profecit disciplina. Jam quidem hominem gratia adoptavit: sed nec dum demonem gehenna suscepit. Violentia peccatum perdidit: non naturam. Dimicandi est facultas: non securitas otiandi. Spoliatus est adversarius: non extinctus. Gravius necesse est ut frendeat in amissis quibus preerat dominando subjectis. Accepimus castra per fidem: arma per crucem: signa per carnem: vexilla per sanguinem: restat causa certaminis. Qui enim afferre necessitatem noluit pugne: spem voluit probare victorie. Precessit quidem in adoptione donum: sed adhuc restat in conversatione judicium. Hic promissio est de munere: illic vicissitudo futura est post laborem. Sit itaque ille ante oculos nostros Domini miserantis affectus: quod in taxatione nostra non argenti pondus: non auri talentum dedit: non gratiarum fudit ornatum: sed convitio subdidit se patibulo: sepulcro: sustinens carneam injuriam: sepulturam.

Nihil

Nihil majus potuit dare: nihil melius. Ut utique sit probandum: quod diligentius nos sibi servire voluit: qui preciosius nos redemit. Ergo ut in nobis redemptionis sue beneficia dignetur perficere: constanter nos convenit ac perseveranter orare. ℟. Amen.

Alia oratio.

OMnes qui redemptionis nostre causam colimus: perditionis opera respuamus. Quique diem veneramur munerum: noctem criminum non sequamur. Qui probavimus traduci imputandum esse: quod perimus: noverimus redemptori nostro impendendum esse quod vivimus. Ad eternam nobis vitam quasi quoddam pelagus: data est temporalis navigatio: ut inter bonorum & iniquitatis excursum: aut peccatum pereat: aut peccator. Ut aut excurrat fides circumspecta navigium: aut incurrat securitas incauta naufragium. Satis est quod per tot seculorum spatia genitalium funes traximus peccatorum: quod in gule scopulos prejudiciarie arboris stateram vento precipitante mendatii: libertatis statum inutilis gubernator inlusit. Lignum nos decepit in diabolo: lignum reparavit in Christo. Abyssi unda nos mersit: baptismi unda nos redemit. Pio igitur Domini subjiciantur imperio: humilia mite jugum colla suscipiant. Norunt quippe proficere onera ista portantes: quibus data est ex liberalitate absolutio: reddatur ex humilitate conditio. Inclina ergo precamur Christe Jesu tibi animas nostras: ut tuum potius quam nostrum sequamur arbitrium: quia melius est libertatem per diligentiam querere: quam per confidentiam non habere.

℟. Amen.

Post nomina. Oratio.

ETerne Dei filius qui pro nobis mortem excipiens crucis: vivus tertia die resurrexisti a mortuis: placatus suscipe hec apposita tibi paschalium sacrificiorum libamina. Hec tibi & offerentium devotionem: & sepultorum spiritus obnixe commendent. Quod per Resurrectionis tue victoriam: & in viventibus mors vitiorum intereat: & in defunctis penalis combustio evanescat.

℟. Amen.

Ad pacem. Oratio.

DEus Pater omnipotens qui tanta charitate mundum dilexisti: ut pro eo unigenitum tuum volueris crucifigi: precioso nos filii tui sanguine redemptos: ita opulentos charitatis fructibus effice: ut per hoc & in resurrectione prima habeamus partem: & potestatem non timeamus mortis secunde.

℟. Amen.

Inlatio.

DIgnum & justum est: vere salutare nobis est: atque conveniens gratias agere: laudes impendere: intelligere munera: vota deferre tibi omnipotens Pater: & Jesu Christo filio tuo Domino nostro. Qui pietati tue per adsumpti hominis passionem: quasi quasdam in presentis populi adquisitione manubias cum non exegerit e celo: exhibuerit e triumpho. Et cum non habuerit divinitas immutabilis pugnam: habuerit fragilitas assumpta victoriam. Magis inridens diabolum carnem carne vincendo: ut ipse Zabulus & in eodem homine se probaret postquam offenderat esse degenerem: in quo putabat postquam deceperat fortiorem. Ne vel id sibi licuisse crederet improbus appetitor: si non peccatum quod fidebat peccati similitudo damnasset. Que quidem Domine adquisitio non adquirentis auxit potestatem: sed adquisitis contulit dignitatem. Quia nec damnum sentit immutatio: nec lucrum recipit plenitudo. Neque enim Deo in se aut debiti cura manebat aut premij: sed ut quod virtutibus prodesse non poterat: laudibus non periret. Neque enim egere poterat celorum Dominus possessione terrarum: sed ut que tui esset operis portio preconium adderet non profectum. Id utique recipis: quod fecisti: quod perdiderat pietas: non potestas. Quia misericordis est Domini id solum juris extimare proprij: quod meruit non puniri. Vide igitur unigeniti tui in nobis Pater affectum: quamvis idoneus in creatura estimari non potuerit creatori. Etsi licet merito quantum ad usum pertinet: extraneum dici posset: quicquid indi-

gnum eſt. Extraneum utique non opere: ſed honore. Ergo ut tibi reddat tua: ſuſcepit aliena. Utique ut repetàm non facture alterius ſed nature. Hoc modo te nobis Pater abſentem oſtendit: per eundem ſe nobis majeſtas tua etiam non viſa monſtravit. Ipſe docuit que tibi eſſet gloria in celis. Potentia in aquis. Sapientia in terris. Virtus in abyſſis. Claritas in Angelis. Voluntas in Patriarchis: dignitas in Prophetis. Sublimitas in Evangeliſtis. Pietas in Apoſtolis. Auctoritas in preceptis. Placabilitas in templis. Feſtivitas in holocauſtis. Largitas in miniſtris. Quis tibi zelus in diſcipulis: Cultus in ſubditis: Reſpectus in miſeris: Affectus in parvulis: Horror in idolis: Amor in ſanctis: Terror in perditis: Favor in confeſſione: Splendor in baptiſmate: Honor in cruce: Sapor in fide: Honor in criſmate: Cui merito omnes angeli & archangeli non ceſſant clamare quotidie ita dicentes. ℟. Sanctus. Sanctus. Sanctus.

Poſt Sanctus.

DIgnus es Domine Jeſu ab omnibus accipere gloriam: & honorem: qui pro nobis dignatus es improperium paſſionis ſuſcipere. Dignus es predicari per mundum: qui per crucem pereunti ſubvenire dignatus es mundo. Dignus es paterne dextere equalitati ſuſtolli: qui pro ſervulis non es dedignatus occidi. Dignus es a celeſtibus: & terreſtribus in veritate cum Patre & SpiritumSancto adorari: qui celum terramque ab initio cum Patre creaſti. Digne quoque illud adeptus es: quod eſſes ſuper omne nomen: qui ſupernam moriendo ac reſurgendo preparaſti humano generi manſionem. Totum tibi omnipotens Pater quod ſibi redemit: adquirit: cui totum quod intereſt nihil amittendo: naturaliter tradidiſti. Chriſto Domino redemptorique noſtro.

Poſt pridie. Oratio.

JEſu Salvator omnium qui propter ſalutem humani generis: voluntarie ſuſcipiens exitium crucis: pro nobis Deo Patri oblatus es in ſacrificio laudis. Ad has hoſtias benedicendas illa propiciatione jube reſpicere: qua olim humanum genus proſpiciens proprio redemiſti cruore. Quo omnes qui tue mortis ac reſurrectionis in hos dies triumpho attollimur: his muniti paſchalibus epulis: in vivam tibi hoſtiam preparemur. ℟. Amen.

Ad orationem Dominicam.

ECce Jeſu bone qui nos Patri tuo per ſanguinem tuum reconciliaſti: pro nobis patiendo innocens crucem: & ſolus inventus inter mortuos liber: tuum ſicut ipſe docuiſti Deitatis natura: noſtrum adoptionis gratia Patrem poſcentes: affectu quo poſſumus imploramus: ut reſurgentes a malorum noſtrorum ſepulcris: a tuis Chriſte non recedamus veſtigiis proclamantes e terris. Pater noſter qui es in celis.

Dicat Presbiter. Vicit leo. *Tribus vicibus. Ut in die Reſurrectionis. Folio. CXCVIII.*

Dicat Presbiter. Humiliate vos benedictioni. Dominus ſit ſemper vobiſcum. ℣. Et cum.

Benedictio.

CHriſtus Dominus ac redemptor veſter qui ſolutis doloribus inferni: potencialiter ſurrexit a mortuis: liberos ac ſolutos vos efficiat a peccatis. ℟. Amen. Quique ſui corporis ſtatura terruit: reſurrecturus cuſtodes: reſurrectione ſua munificet venerantes. ℟. Amen. Ut & hic vos precio ſui ſanguinis dignos efficiat: & ultime reſurrectionis tempore glorificandos attollat. ℟. Amen. Per miſericordiam ipſius Dei noſtri qui eſt benedictus: & vivit & omnia regit in ſecula ſeculorum. ℟. Amen. Dominus ſit ſemper vobiſcum. ℟. Et cum.

Ad accedentes. Gaudete populi.

Com. Refecti Chriſti corpore.

Quere in vigilia Reſurrectionis. Folio. CXCIII.

Oratio. Expletis Domine:

Quere in die Reſur. Fol. CXCVIII.

FERIA SEXTA PASCHE.

Ad Miſſam Officium.

Dicite in nationibus. *Quere in ſecundo die Paſche. Fol. CXCVIII.*

Oratio. Te excelſa laus. *Quere in die Reſurrectionis. Fol. CXCIV.*

Apocalipſis Johannis Apoſtoli. ℟. Deo gratias. *Cap. III.*

ANgelo Sardis Eccleſie ſcribe. Hec dicit qui habet ſeptem ſpiritus Dei: & ſeptem ſtellas. Scio opera tua quia nomen habes

habes quod vivas : & mortuus es. Esto vigilans & confirma in te cetera : que moritura erant. Non enim inveni opera tua plena coram Domino meo. In mente ergo habe qualiter hec ceperis & audieris : & serva : & penitentiam age. Si ergo non vigilaveris veniam tanquam fur : & nescies qua hora veniam ad te. Sed habes pauca nomina in Sardis : qui non inquinaverunt vestem suam : & ambulabunt mecum in albis quia digni sunt. Qui vixerit sic : vestietur vestimentis albis : & non delebo nomen ejus de libro vite. Et confitebor nomen ejus coram Patre meo : & coram Angelis ejus. Qui habet aurem audiat : quid spiritus dicat Ecclesiis. ℟. Amen.

Dicat Presbiter. Dominus sit semper vobiscum. ℟. Et cum.

Psallendo. Dominus memor fuit nostri. P. Et benedixit nobis. ℣. Benedixit domum Israel : benedixit & domum Aaron. Benedixit omnes timentes Dominum : pusillis cum magnis. P. Et.

Dicat Presbiter. Silentium facite.

Lectio libri Actuum Apostolorum.

℟. Deo gratias. *Cap. III.*

IN illis diebus : ait Petrus ad plebem. Penitemini igitur & convertimini : ut deleantur vestra peccata. Et cum venerint tempora refrigerii a conspectu Domini : & miserit eum qui predicatus est vobis Dominum Jesum Christum : quem oportet celum suscipere usque in tempus restitutionis omnium : que locutus est Dominus per os Sanctorum suorum a seculo prophetarum. Moyses quidem dixit ad patres nostros. Quia prophetam vobis suscitabit Dominus Deus vester : de fratribus vestris tanquam me : ipsum audite : juxta omnia quecumque locutus fuerit vobis. Erit autem omnis anima que non audierit prophetam illum : exterminabitur de plebe. Et omnes prophete a Samuele & deinceps : qui locuti sunt & adnunciaverunt dies istos. Vos estis filii prophetarum & testamenti : quod disposuit Deus ad patres vestros dicens ad Abraam. In semine tuo benedicentur omnes familie terre. Vobis primum Deus suscitavit filium suum : misit eum benedicentem vobis : ut convertat se unusquisque a nequicia sua. ℟. Amen.

Lectio Sancti Evangelii Secundum Johannem. *Cap. XXI.*

ILlo in tempore. Dominus noster Jesus Christus posteaquam resurrexit a mortuis : manifestavit se discipulis suis ad mare Tiberiadis. Manifestavit se autem sic. Erant simul Symon Petrus & Thomas qui dicitur Didimus : & Nathanael qui erat a Cana Galilee : & filii Zebedei : & alii ex discipulis ejus duo. Dicit eis Symon Petrus. Vado piscari. Dicunt ei. Venimus : & nos tecum. Et exierunt : & ascenderunt in navem : & illa nocte nihil ceperunt. Mane autem jam facto : stetit Jesus in littore : non tamen cognoverunt discipuli quia Jesus esset. Dicit ergo eis Jesus. Pueri numquid pulmentarium habetis ? Responderunt ei. Non. Dicit eis. Mittite in dexteram navigii rete : & invenietis. Miserunt ergo rete. Et non valebant illud trahere a multitudine piscium. Dicit ergo discipulus ille quem diligebat Jesus Petro. Dominus est. Symon Petrus cum audisset quia Dominus est : tunica succinxit se : erat enim nudus : & misit se in mare. Alii autem discipuli navigio venerunt. Non enim longe erat a terra : sed quasi cubitis ducentis trahentes rete piscium. Ut ergo descenderunt in terram : viderunt prunas positas & piscem superpositum : & panem. Dicit eis Jesus. Afferte de piscibus quos prendidistis nunc. Ascendit Symon Petrus : & traxit rete in terram plenum magnum piscibus : centum quinquaginta tribus. Et cum tanti essent non est scissum rete. Dicit eis Jesus. Venite prandete : & nemo audebat discumbentium interrogare eum : tu quis es : scientes quia Dominus est. Et venit Jesus : & accepit panem & dabat eis & piscem similiter. Hoc jam tertio manifestatus est Jesus discipulis suis : cum surrexisset a mortuis.

℟. Amen.

Dicat Presbiter. Dominus sit semper vobiscum. ℟. Et cum.

Lauda. Alleluja. ℣. Memento nostri Domine in beneplacito populi tui : visita nos Deus in salutem. P. Alleluja.

Sacrificium.

ISti sunt dies festi Domino alleluja : & hec sancta vocabitis. P. In temporibus

bus suis alleluja alleluja . ℣. Possidebitis terram vestram dicit Dominus: & ego dabo vobis eam in possessionem : terram manantem lac & mel. P. In temporibus.

Missa.

PRocellosum mare fluctuantis seculi fratres charissimi transeuntes : lignum crucis fiducialiter ascendamus : & secundis Sancti Spiritus flatibus : vela fidei committamus. Super littus namque Christus assistens gloriosam sine macula Ecclesiam figuravit : quando magnis piscibus indisruptum rete complevit. Nec a parte dextera jussit deviare navigium : quod tunc solorum bonorum portendebat indicium. Subsequamur igitur sacramenti ammirabilis veritatem diligentes : ac tenentes principaliter unitatem. Nullus ad scismata nephanda prosiliat : vel dominica retia : nec dum littori presentatur abrumpat. Ut connumerati inter mysticos pisces : cibus esse Domini : qui nos ex profundo est dignatus eruere : mereamur : & specialiter membra ejus effecti sacrificiis salutaribus expiemur.

Respondeat Chorus. Amen.

Alia oratio.

ECce Jesu mediator Dei & hominum Christe redemptor ac Domine : hominem illum quem cum Patre : & Sancto Spiritu unus Deus sexto die ad tuam condidisti speciem : sexta demum etate per assumptam visitans carnem : reformationem mentis eidem tribuisti : per evangelij veritatem. Proinde hoc die tam pro conditione humani generis : quam pro redemptione : hanc tibi afferimus victimam sacrificij singularis : in quo ipse pro nostra salute ligno confixus es crucis. Aceto potaris : lancea latere perfoderis : Inferna moriens penetrans : resurgendo spolians. Pro quibus mysteriis ac miraculis hunc diem apud tuam clementiam sacrificiis commendantes : petimus a te redemptore pio & Domino : ut hodierni mysterii recordatus : spolians nos veterem hominem cum actibus suis ; induas illum qui secundum Dominum creatus est in justicia & sanctitate veritatis. Decidant a nobis carnalium libitus voluptatum : & intereant extincte passiones varie viciorum. Qui nobis te dedisti esse in munere : non nos sinas nobis ipsis esse ulterius in dolore. Ut in novitate vite ambulantes : sicut tuo redempti sumus ex sanguine : ita cruci tue adfixi perenniter : & perditionis deinceps respuamus errorem : & concesse dignitatis retineamus absque crimine libertatem.

Respondeat Chorus. Amen.

Post nomina. Oratio.

REdemptio nostra & salus Christe Domine Deus : qui pro nostris moriens peccatis : resurrexisti pro justificationibus nostris : tu resurrectionis tue celebritate letantibus occurre benignus. Morte tua redemptos tuis semper facito inherere vestigiis : tuis perenniterque inservire preceptis. Ut sicut tecum baptismate consepulti exultant : ita se tibi opere placituros exhibeant. Virtus quoque illa divinitatis : que olim te carne moriente novo inferis effulsit ex lumine : nunc defunctis te opitulante promicet ad quietem. Quo paschalium gaudiorum a te hac oblatione suscepta : & vivi resurgant a vitiis : & defuncti eruantur a penis.

Respondeat Chorus. Amen.

Ad pacem. Oratio.

AD viventis Jesu sepulcrum : voto hilari concurrentes : & Christi resurgentis linteamina contemplantes : obsecramus benignissime Pater omnipotens Deus : ut dum tanta solennitatis mysteria celebramus : nihil in nobis adversitatis eveniat : nihil tristicie aut calamitatis occurrat. Sed cunctos fideles ob dierum paschalium festa jucunditas eterna possideat : eorum quoque suffragantibus meritis qui cum unico filio tuo vivi meruerunt surgere de sepulcris : concordia in novis vigeat charitatis : ut hoc sacrificium laudis placabili pietate suscipiatur e manibus nostris.

Respondeat Chorus. Amen.

Inlatio.

DIgnum & justum est : sanctum & salutare est : nos te gloriosissime Pater Domini nostri Jesu Christi : inenarrabilibus

bilibus triumphis attollere: completisque erga nos promissorum suorum beneficiis in quantum se mens parvulorum: te inspirante repleri senserit: propensius conlaudare. Ut cui plus dimissum est: amplius diligat: & potiora jam federa accumulet: qui tanta necdum credenti donavit. Postquam igitur Verbum caro factum: & habitavit in nobis: fecitque prius cuncta que docuit: perfectum divinis operibus virum necessarie nobis: sibique voluntarie tradidit passioni. Ut quemadmodum mundo huic predicationis sue claritate effulserat: ne errorum inretitus tenebris fluctuaret: ita etiam infernali carcere mancipatis sua resolvendis descensione succurreret. Neque regnum usque in finem seculi dilataret. Et spolia que quondam predo attraxerat fraudulentus: ad celos secum reveheret innocens crucifixus. Et liberaret virtute justicie: quos humilitatis sue redemerat passione. Emisso itaque spiritu: & paternis: ut scriptum est: manibus commendato: hospitium divinitatis immense: quem virginea conceperant atque ediderant viscera: virgo interim sepultura suscepit. Sed mansit illic nihilominus incorruptus: quia non fuerat ex Adamnati seminis corruptione conceptus. Judeis quoque petentibus custodes monumento deputantur a Preside: quorum testimonio & fides firmaretur credentium: & confunderetur impietas perfidorum. Quid enim illi obesse potuit humana custodia: cui & dum requiesceret celeste vigilavit excubium? & cum resurgeret: Deus inerat Verbum. Quod immaculate anime inseparabiliter copulatum adiit: exterruit: subjecit: & domuit: & vinxit cunctas hujus aeris in lacu novissimo potestates. Illic mors hebetata contremuit seseque perentam acrius: quam stimulaverat sensit. Queque se humani generis dominam letitabat: ancillam mox crucis affectam Christo triumphante lugebat. Fracta est confestim virtus seva carnificum: & ad nihilum redacta est: exhausta crassatio cruentorum. Inclinata est harum tenebrarum Christi humilitate superbia: & diabolica malicia divini agni est simplicitate restinta. Amisit e manibus subito: quod se crudelissimus hostis credebat perpetim possessurum: cernens humanum genus per hominem Deum paradiso: unde prevaricatione Ade eliminatum fuerat restitutum. Propter quod ei cum Patre & Spiritu Sancto regnanti. omnes Angeli & Archangeli non cessant clamare: ita dicentes.

℟. *Chorus*. Sanctus. Sanctus. Sanctus.

Post Sanctus.

VEre gloriosus: & admirabilis Dominus noster Jesus Christus filius tuus. Qui plasmatis sui previdens miseratus occasum: captivum hominem a destinata mortis sententia compassus exemit. Formam accipiens servi: contubernium carnis assumpsit: ne operis ratio suo moreretur auctori. Ipse quippe hominem dignatus induit: humiliatus erexit: traditus redemit: crucifixus absolvit. Innovavit resurgens: consecravit ascendens. Christus Dominus ac redemptor eternus.

Post pridie. Oratio.

DEus Pater omnipotens qui misisti unigenitum tuum non habentem peccatum: pro nobis peccatum factus est pro delicto totius mundi: eum tibi offerimus & in verum sacrificium propiciatus benedicendum assume: & celestis sanctificationis aspargito largitate. Quo ex hoc sumentes: redemptionis nostre in his diebus celebrantes mysterium: & operibus sepeliamur mortiferis: & actibus resurgamus perpetue sanctitatis.

Respondeat Chorus. Amen.

Ad orationem Dominicam.

REdemptos primitus Domine quos occisi Redemptoris sanguis innocens comparavit: nunc propicius visita: quos anniversaria resurrectionis ejus solennitas congregavit. Repleamur universi benedictione dulcedinis: liberati de molestia sempiterne formidinis. Ut cum Christo resurgentes a peccatis omnibus eruamur: & futura

tura gaudia consequamur proclamantes e terris. Pater noster.

Dicat Presbyter Vicit leo. *tribus vicibus: modo ut in die Resurrectionis. fol. CXCVIII.*

Postea dicat Presbyter. Humiliate vos benedictioni. Dominus sit semper vobiscum. ℟. Et cum.

Benedictio.

CHristus Dei filius: qui sua vos redemit morte: sue vos Resurrectionis celebritate sanctificet. ℟. Amen. Quique pro salute mundi amaro potatus est poculo: passionis ac Resurrectionis sue vos innovet sacramento. ℟. Amen. Ut Resurrectionem ejus cum Maria vel ceteris discipulis veraciter predicantes: ad beatam vitam perveniatis indemnes. ℟. Amen. Per misericordiam ipsius Dei nostri &c. Dominus sit semper vobiscum. ℟. Et cum.

Ad accedentes. Gaudete populi.

Com. Refecti Christi corpore.

Require in vigilia Resurrectionis folio CXCIII. Oratio. Expletis Domine. *Require in die Resurrectionis. fo. CXCVIII.*

SABBATO PASCHE

Ad Missam Officium.

Dicite in nationibus. *Require retro in II. feria pasche. Oratio* Te excelsa laus. *Require in die Resurrectionis Domini. folio CXCIIII.*

Apocalipsis Johannis Apostoli.

℟. Deo gratias *Ca. III.*

ANgelo Laodite Ecclesie scribe. Hec dicit testis fidelis & verus: qui est principium creature Dei. Scio opera tua: quia neque frigidus es: neque calidus. Sed quia tepidus es: neque frigidus es: neque calidus es. Incipiam te ejicere ex ore meo: quia dicis quia dives sum & locupletatus: & nullius egeo: & nescis quia tu es miser & miserabilis: & pauper & cecus & nudus. Suadeo tibi jam emere a me aurum ignitum probatum: ut locuplex fias: & vestimentis albis induaris. Et non appareat confusio nuditatis tue. Et collirio inunge oculos tuos: ut videas. Ego quos amo: arguo & castigo. Emulare ergo & penitentiam age. Ecce sto ad ostium: & pulso. Siquis audierit vocem meam: & aperuerit januam: introibo ad illum: & cenabo cum illo & ipse mecum. Qui vicerit dabo & sedere mecum in throno meo: sicut & ego vici: & sedeo cum Patre meo in throno ejus. Qui habet aurem audiat: quid spiritus dicat Ecclesiis.

℟. Amen.

Dicat Presb. Dominus sit semper vobiscum.

℟. Et cum.

Psallendo.

QUam magnificata sunt opera tua Domine. *P.* Omnia in sapientia fecisti. ℣. Repleta est terra creatura tua Domine. *P.* Omnia.

Dicat Presb. Silentium facite.

Lectio libri Actuum Apostolorum.

℟. Deo gratias. *Ca. VII.*

IN illis diebus: Angelus Domini locutus est ad Philippum dicens. Surge & vade contra meridianum ad viam que descendit ab Hierusalem in Gazam: & est deserta: & surgens abiit. Et ecce vir Ethiops eunuchus potens Candacis Regine Ethiopum: qui erat super omnes gazas ejus venerat adorare in Hierusalem & revertebatur sedens super currum suum: legensque prophetam Esayam. Dixit autem spiritus Philippo. Accede & adjunge te ad currum istum. Accurrens autem Philippus audivit illum legentem Esayam prophetam. Et dixit. Putas ne intelligis que legis? Qui ait. Et quomodo possum: si non aliquis ostenderit mihi has scripturas? Rogavit que Philippum ut ascenderet secum. Locus autem scripture quem legebat era hic. Tanquam ovis ad occisionem ductus est: & sicut agnus coram tondente se sine voce: sic non aperuit os suum: in humilitate iudicium ejus sublatum est. Generationem autem illius quis enarrabit? Quoniam tolletur a terra vita ejus. Respondens autem eunuchus dixit. Obsecro te de quo propheta hec dicit? De se an de alio? Aperiens autem Philippus os suum: & incipiens ab scriptura ista: evangelizavit illi Jesum. Cum autem iter facerent: venerunt ad quoddam stagnum. Et ait eunuchus Philippo. Ecce aqua: quid est: quod prohibet me baptizare? Dixit autem Philippus. Si credis ex totis precordiis tuis licet: & respondens dixit. Credo filium Dei esse Jesum Chri-

Christum. Et jussit stare currum: & descenderunt ambo in aquam: & baptizavit eum Philippus. Et cum ascendissent ab aqua: spiritus Domini rapuit Philippum ab eo: et amplius non vidit eum eunuchus. Ibat enim viam suam gaudens. Philippus autem inventus est advenisse in Azoto. Unde revertens evangelizabat per totas civitates: usque dum venisset in Cesaream. *Respondeat Chorus*. Amen.

Lectio sancti Evangelii secundum Johannem. *Ca.XXI.*

ILlo in tempore: Dominus noster Jesus Christus posteaquam resurrexit a mortuis: dicit Symoni Petro. Symon Johannis diligis me plus his? Dicit ei. Etiam Domine: tu scis quia amo te. Dicit ei. Pasce agnos meos. Dicit ei iterum. Symon Johannis diligis me? Ait illi. Etiam Domine: tu scis quia amo te. Dicit ei. Pasce agnos meos. Dicit ei tertio. Symon Johannis diligis me? Contristatus est Petrus: quia dixit ei tertio: amas me? Et dicit ei. Domine tu omnia nosti. Tu scis quia amo te. Dicit ei. Pasce oves meas. Amen amen dico tibi: cum esses junior cingebas te: & ibas ubi volebas. Cum autem senueris: extendes manus tuas: & alius te cinget: & ducet quo tu non vis. Hoc autem dixit significans qua morte clarificaturus esset Dominum. ℟. Amen.

Dicat Presbyter. Dominus sit semper vobiscum.

℟. Et cum.

Lauda. Alleluja. ℣. In die resurrectionis mee dicit Dominus congregabo gentes: & colligam omnia regna terre. *P*. Alleluja.

Sacrificium.

SAcerdotes qui appropinquant Domino: illi ponant sancta sanctorum & sacrificium pro peccato. *P*. Quia locus sanctus est alleluja alleluja. ℣. Alleluja. claritas Dei veniebat per viam que est ad orientem: & vox ejus sicut vox aquarum multarum: & terra splendebat in circuitu alacritate. *P*. Quia.

Missa.

OMnes qui septiformis gratie Spiritu adoptati: Resurrectionis Christi celebratis solennia: hunc diem septimum inlustrem quiete dominica parili quam primum venerari vos condecet obsequela. In hoc quippe olim ipse Deus creatis expletisque omnibus que mundana tenentur compage: requievit ab opere quod patrarat: ut faceret. In hoc peractis que creata sunt: quies est illi: in hoc pro redimendis in sepulcro moriens requievit. In hoc ab opere cessat: in hoc sepultus suum opus quieti perpetue donat. Hic termimus operum: hic salus est redemptorum. Hic septimo consecratur ex numero: hic legis veteris jubetur sanctificari precepto. In hoc servitutis operam fugere: in hoc otia sanctitatis percipimur custodire. In quo ipse Dominus sepulcri detentus loculo: spoliavit inferna: cum predestinatam ex predonis faucibus abstulit predam. Unde adepte gratie spiritu provocati rogemus dilectissimi fratres pastorem magnum & ammirabilem Jesum Christum. Ut nos in hoc die ita concedat peccatorum servitutem atque operam fugere: quo sanctitatis muniti quiete: Resurrectionis dominice festum in hujus diei septimi excursum: & lacrimis queamus litare: & munera sacrificiorum. *Resp. Chorus*. Amen.

Alia Oraiio.

DEus qui delicta nostra Christi morte mortificas: & justificationem nostram Christo resurgente confirmas. Salutaria populi sacrificia misericorditer suscipe: bonorum omnium desideria que dedisti celeriter perfice. Sit hoc Sabbatum inluminatio in deliciis nostris: ut cuncti cum regeneratis infantibus mereamur sacramentis vivificari paschalibus. Coruscet quesumus in pane: quod pependit in cruce: micet in calice: quod manavit ex latere. Fiat quesumus acceptabile: fiat annue solennitatis intercessu mirabile. ℟. Amen.

Post nomina. Oratio.

DEus cujus operatio non habet laborem: misericordia donat quietem: salusque parturit salutem: atque inimicam Deo procul effugat voluptatem. Sana nos: & sanabimur. Salvos nos fac: & salvi erimus: ut Sabbatum nostrum spirituali benedictione sanctificatum: paschalibus cognoscatur gaudiis esse perfectum. Quo mortis ac Resurrectionis tue leticia functi: & viventium salutem & defunctorum a te mereamur impetrare quietem. ℟. Amen.

Ad

Ad pacem. Oratio.

CHriste qui es certa laborum : & fessarum relevatio animarum. Qui septimo hoc die & creata perficiendo quiescis : & humana redimendo : in quiete sepulcri corporaliter degis. Facito nos ut qui tue mortis ac Resurrectionis in hoc die tibi sacrificium exhibemus : servitutis opera respuamus. Repelle quesumus a nobis fermentum malicie : & per charitatis opera in nostris cordibus requiesce. Quo in hoc sabbatum sarcinam criminum non portemus : sed in ocio sancte pacis paschales tibi hostias immolemus.

℟. Amen.

Inlatio.

DIgnum & justum est : nos tibi semper cum Patre & Spiritu Sancto individua divinitate regnanti : gratias agere Domine Jesu Christe. Qui nos tam admirabiliter condidisti : tam clementer redemisti. Non laboribus in faciendo fatigatus : non passionibus in redimendo consumptus. Fecit virtus potencialiter : quos redemit pietas tam clementer. Totum tibi est in veritate possibile : quia hoc ipsum tibi excepto humanitatis privilegio cum Patre & Spiritu Sancto : est essentialiter coequale. Ita tamen posse te manet : quod velle te decet. Id est ut omnipotens cuncta facias facienda : justus equitate censeas judicanda : misericors clementer perficias coronanda. Qui cum solo majestatis terribili nutu nostrum potueris conterere vexatorem : maluisti eum humilitatis objectione prosternere. Ex hoc magis approbans : nullam majestati tue contrariam nobis subsistere aereorum principum tirannidem : cum sic nostrorum infirmitate membrorum omnem inimici ad nihilum redegeris vanitatem. Etenim superbus tuus se ingemuit gravius corruisse : quando se elisum sensit ab humilitate fuisse. Atque ideo tali divina sapientia antiqui serpentis astuciam consilio vicit : ne violenter adddiceret sed legaliter quateretur. Ut qui transgressorem eo se jure possidere jactabat : quem suis consentientem persuasionibus obligaverat. Sic eum justo superatus judicio redderet : cum istum in quo suum nihil reppererat : occidisset. Quapropter amisit merito reum : qui tollentem mundi peccata crucis supplicio agnum non timuit mortificare divinum. Disruptis igitur cruce inferni catenis legibusque solutis : ad celos migrant cum Christo credentes in Christo. Et cruciandi permanent in inferno : qui delectati sunt inviscerari diabolo. Rediit ecce post biduum victor e mortuis vivus : qui ad hoc pro nobis est crucifixus. Innumeris captivorum ovantium stipatur agminibus : qui passionis tempore etiam discipulorum suorum fuerat societate nudatus. Agitatur eo resurgente tremefacta funditus terra : quo descendente concussa sunt & inferna. Cohors militum terrenorum celestis regis terribili regressu perculsa diffugiit : & quem dudum inluserat velut reum : jam & ipsa terribilem victa judicem verum confitetur : & Deum. Sanctorum corpora vivificata consurgunt : habitaculum quod paulisper jacuerat : resurgit gloriosum : eodem resuscitante : a quo anima derelicta in inferno non fuerat. Angeli proprio famulantur auctori : splendificus universo mundo orituri dies. Tripudiant inspirato Resurrectionis die : qui mestificati fuerant passionis ejus vulnere repentino. Agnoscit mater membra : que genuit. Maria Magdalene Angelo increpante resipuit : ne viventem cum mortuis querere debuisset. Ad monumentum Petrus cum Johanne concurrit : recentiaque in linteaminibus defuncti : & resurgentis vestigia cernit. Latro Christum confessus : possessor paradisi factus est : primitivus. Impletum est quod fuerat de filio hominis : tot ante secula prophetatum : ut scilicet peccatorum pro nobis manibus traderetur : crucifigeretur : moreretur. Inferna terribiliter penetrasset : superbos dejiceret : humiles misericorditer exaltaret. Cum triumpho inenarrabili a mortuis resurgeret : & cum Patre & Spiritu Sancto omnipotentialiter cunctis dominando regnaret. Cujus virtutis immensitate permoti etiam septem vexilla regia beatorum innumeras lucifluarum mittit plebium catervas ad

laudem

laudem : ac suum quisque pio preveniens officio : locum debitum exsolvit : carnem triumphantis Regis per evum submisseque adorat : & glorificatis vultibus agnum: suasque rutilantibus gemmis eximias prefert cum laude coronas. Seraphin quoque divine sedis terribilem thronum alarum trino tegmine velant : sui famulatus unum te fatendo cum Patre & Spiritu Sancto Deum trine confessionis preconio declarandum in sede syderea permanentem regnantemque in secula seculorum incessabili jugitate dicunt. Sanctus. Sanctus. Sanctus.

Post Sanctus.

VEre Sanctus : vere benedictus Dominus noster Jesus Christus filius tuus. Per quem nobis veram destinasti salutem : ut homo serpentis fraude deceptus illo resurgente mortem evaderet : & vitam quam amiserat repararet. Egerat diabolus fraude ut jugularet incautum : sed curavit Dominus vulneratum: dum fudit sanguinem preciosum. Tunc enim vetito ligno letale vulnus accepit : nunc vero per crucis lignum perpetua gaudia acquisivit. Deceperat quidem seducta mulier virum : sed redemptus est venerabilium fixione clavorum. Quia eripuit nos Deus de inferis : & liberavit de manu mortis : qui sedet ad dexteram Patris. Christus Dominus ac Redemptor eternus.

Post pridie. Oratio.

AD tumulum vigilantes unici Redemptoris : qui pro nostra redemptione sepultus : & a mortuis est mirabiliter suscitatus : cujus virtutem & gloriam serenata cordis acie contemplamur : cum novelli gregis ovibus dulcissima in ara tua Domine pascua circumdamus. Universi pariter exorantes : ut hujus sacri corporis alimentum cruorisque suavissimum poculum : ad premium satietatis perpetue nobis tribuas possidendum. ℟. Amen.

Ad Orationem Dominicam.

DEvotione geminata fratres charissimi passo pro nobis Domino mestificati cordis hostias offeramus : meroris operibus fructum leticie comparantes. Ut dum paschale sacrificium sedulitatis studio agere procuramus : in adventum ipsius strenue servitutis testimonium reportemus : quo jubente dicimus. Pater noster qui es in celis.

Dicat Presb. Vicit leo *tribus vicibus modo ut in die Resurrectionis folio CXCVIII.*

Postea dicat. Humiliate vos benedictioni. Dominus sit semper vobiscum. ℟. Et cum.

Benedictio.

DEI Patris Filius qui vestra peccata per corpus suum cruci adfixit : suo carnes vestras adfigat timori. ℟. Amen. Quique vos filios sibi redemptionis adoptavit ex gratia : nulla vos patiatur se judicante mancipari gehenna. ℟. Amen. Quo salvati per crucem : ad futuram quandoque mereamini pervenire mercedem. ℟. Amen. Per misericordiam ipsius Dei &c. Dominus sit semper vobiscum. ℟. Et cum.

Ad accedentes. Gaudete populi.

Com. Refecti Christi corpore. *Quere in vigilia Resur. fo. CXCIII. Oratio.* Expletis Domine in hac. *Quere in die Resurrectionis. fo. CXCVIII.*

✠

Quando preparatus sit Sacerdos ad Missam celebrandam : ingressus ad sacrarium lavet manus dicendo. Oremus.

Oratio.

LArgire sensibus nostris quesumus Domine omnipotens Pater : ut sicut exterius inquinamenta manuum abluuntur : sic per te mentium sordes misericorditer emundentur : & crescat in nobis augmentum sanctarum virtutum. Per Christum Dominum nostrum.

Postea flectat genua coram vestibus : & dicat quatuor Ave Maria. *Et de intimo corde commendet se gloriose Virgini Marie : ut offerat illud acceptabile mysterium Deo Patri & Filio & Spiritui Sancto. Et ut ipsam in hoc sacrificio mediatricem & adjutricem habeat. Deinde muniat se signo crucis & super quamlibet vestem dicat.* In nomine Patris ✠ & Filii & Spiritus Sancti. Amen.

Ad amictum. Oratio.

POne Domine galeam salutis in capite meo : ad expugnandas & superandas omnes diabolicas fraudes : omniumque inimicorum meorum seviciam superandam. Per &c.

Ad Albam. Oratio.

INdue me Domine vestimento salutis: ac tunica justicie: & indumento leticie circumda semper. Per Christum.

Ad cingulum. Oratio.

PRecinge Domine cingulo fidei: & virtute castitatis lumbos mei corporis: & extingue in eis humorem libidinis: ut jugiter maneat in me tenor totius castitatis. Per Christum.

Ad Manipulum. Oratio.

MErear queso Domine deportare manipulum justicie: & ferre cum patientia: ut illum cum exultatione deferendo cum tuis Sanctis portionem accipiam. Per Christum.

Ad Stolam. Oratio.

REdde mihi Domine obsecro stolam immortalitatis: quam perdidi in prevaricatione primi parentis: & quia cum hoc ornamento quamvis indignus accedere ad tuum sanctum presumo mysterium: presta ut cum eodem letari merear in perpetuum. Per &c.

Ad casulam. Oratio.

JUgum tuum Domine suave est: & onus tuum leve: presta ut sic illud deportare valeam: ut consequi possim tuam gratiam. Per Christum.

Postquam Sacerdos sit indutus dicat hoc.

℟. Pater peccavi in celum & coram te: jam non sum dignus vocari filius tuus. Fac me sicut unum de mercenariis tuis. ℣. Quanti mercenarii in domo patris mei abundant panibus: ego autem hic fame pereo: surgam & ibo ad patrem meum & dicam ei. P. Fac me. Kyrieleyson. Christeleyson. Kyrieleyson. Pater noster. ℣. Ab occultis meis munda me Domine: ℟. Et ab alienis parce servo tuo. ℣. Domine exaudi orationem meam. ℟. Et clamor.

Oremus. *Oratio.*

DEus qui de indignis dignos: de peccatoribus justos: & de immundis facis mundos: munda cor meum & corpus meum ab omni sorde & cogitatione peccati: & fac me dignum atque strenuum sanctis altaribus tuis ministrum: & presta ut in hoc altari ad quod indignus accedere presumo: acceptabiles tibi hostias offeram pro peccatis & offensionibus: & innumeris quotidianis meis excessibus: & pro peccatis omnium viventium: & defunctorum fidelium: & eorum qui se meis commendaverunt orationibus: & per eum tibi meum sit acceptabile votum: qui se tibi Deo Patri pro nobis obtulit in sacrificium: qui est omnium opifex & solus sine peccati macula Pontifex. Jesus Christus filius tuus Dominus noster. Qui tecum vivit &c.

Et statim manibus junctis coram pectoribus humiliter exeat: & eat ad altare: & faciat confessionem dicendo prius. Ave Maria. In nomine Domini nostri Jesu Christi. Amen. Sancti Spiritus adsit nobis gratia. ℣. Introibo ad altare Dei. ℟. Ad Deum qui letificat juventutem meam P. Judica me Deus. *totum. cum* Gloria patri. *Et iterum dicat.* Et introibo ad altare Dei. ℣. Dignare Domine die isto. ℟. Sine peccato nos custodire ℣. Confitemini Domino quoniam bonus. ℟. Quoniam in seculum misericordia ejus. ℣. Ora pro nobis sancta Dei genitrix. ℟. Ut digni efficiamur &c.

Confessio.

COnfiteor omnipotenti Deo & beate Marie Virgini: & Sanctis Apostolis Petro & Paulo & omnibus Sanctis: & vobis fratres manifesto me graviter peccasse per superbiam: in lege Dei mei: cogitatione: locutione: opere & omissione: mea culpa: mea culpa: gravissima mea culpa. Ideo precor beatissimam Virginem Mariam: & omnes Sanctos & Sanctas: & vos fratres orare pro me.

Absolutio. Misereatur vestri omnipotens Deus: & dimissis omnibus peccatis vestris: perducat vos ad vitam eternam. Amen.

Absolutio ad populum. Indulgentiam absolutionem & remissionem omnium peccatorum vestrorum cum emendatione morum & vite: per gratiam Sancti Spiritus tribuat vobis misericors Dominus. Amen. ℣. Deus tu conversus vivificabis nos. ℟. Et plebs tua letabitur in te: ℣. Ostende nobis Domine misericordiam tuam. ℟. Et salutare tuum da nobis. ℣. Sacerdotes tui induantur justiciam. ℟. Et Sancti tui exultent. ℣. Domine exaudi. ℟. Et clamor. ℣. Dominus vobiscum. ℟. Et.

Oremus. *Oratio.*

AUfer a nobis quesumus Domine: cunctas iniquitates nostras: & spiritum superbie & elationis cui resistis: & reple nos spiritu timoris: & da nobis cor contritum & humiliatum: quod non spernis: ut ad Sancta Sanctorum puris mereamur mentibus introire. Per Dominum nostrum

ſtrum Jeſum Chriſtum filium tuum : qui tecum vivit & regnat in unitate ejuſdem Spiritus Sancti Deus : per omnia ſecula ſeculorum . Amen .

Et ſtatim accedat ad altare : & faciat crucem ſuper aram dicendo . In nomine Pa✠tris & Filii & Spiritus Sancti . Amen .

Et oſculetur aram : & oſculando eam dicat Ant. Salve crux precioſa que in corpore Chriſti dedicata es : & ex membris ejus tanquam margaritis ornata : ſalva preſentem catervam in tuis laudibus jugiter congregatam . ℣. Adoramus te Chriſte & benedicimus tibi . ℟. Quia per ſanctam crucem tuam redemiſti mundum .

Oremus . *Oratio* .

EXaudi nos Deus ſalutaris noſter : & per triumphum ſancte crucis : a cunctis nos defende periculis . Per Chriſtum .

Oratio .

PER virtutem ſancte Crucis : & per interceſſionem beate Marie Virginis : & beati Petri Apoſtolorum Principis : & omnium Sanctorum : abſolve queſumus Domine noſtrorum vincula delictorum : & quicquid pro eis meremur : propiciatus averte : & ad beneficia recolenda quibus nos inſtaurare dignatus es : tribue venire gaudentes . Per Chriſtum .

Alia . Conſcientias noſtras .

Alia Oratio . Adſit nobis Domine .

Ad extendendum corporalia dicat Sacerdos . In tuo conſpectu queſumus Domine hec noſtra munera tibi placita ſint : ut nos tibi placere valeamus : attollite portas principes veſtras : & elevamini porte eternales : & introibit Rex glorie . Quis eſt iſte Rex glorie ? Dominus fortis & potens in prelio : Dominus virtutum ipſe eſt Rex glorie .

Mundando calicem dicat . Dignare Domine mundare vas iſtud : in quo ſumere precioſum ſanctum corpus tuum valeam . Qui cum Patre & Spiritu Sancto vivis & regnas Deus per omnia ſecula ſeculorum.

Quando ponit vinum . Miſce queſumus Domine in calice iſto quod manavit ex latere tuo : ut fiat in remiſſionem peccatorum noſtrorum.Amen .

Benedictio aque . Jube Domne benedicere .

Dicat miniſter. Ab illo benedicatur: cujusSpiritus ſuper aquas ferebatur.In nomine Patris & Filii & Spiritus Sancti. Amen.

Oratio .

EX latere Domini noſtri Jeſu Chriſti ſanguis & aqua exiiſſe perhibentur : hec ideo nos pariter commiſcemus : ut miſericors Deus utrumque ad medelam animarum noſtrarum ſanctificare dignetur . Per eumdem Chriſtum Dominum noſtrum . Amen .

Quando ponit hoſtiam in patena dicat . Benedictio Dei Pa✠tris omnipotentis & Filii & Spiritus Sancti : deſcendat ſuper hanc hoſtiam tibi Deo Patri offerendam . Amen .

Ante Evangelium dicat Sacerdos . Oratio . Conforta me Rex Sanctorum ſummum tenens principatum : da ſermonem rectum & bene ſonantem in os meum : ut placeam tibi & omnibus circumſtantibus .

Inclinet ſe in medium altaris : & dicat . Jube Domno benedicere. Dominus ſit in corde meo & in ore meo & in labiis meis : ad pronunciandum ſanctum Evangelium divinum .

Diachonus vero dicat . Munda cor meum corpuſque ac labia mea : omnipotens & miſericors Deus : qui labie Eſaye prophete calculo mundaſti ignito . Ita & me tua gratiſſima miſeratione mundare digneris : ut ſanctum Evangelium valeam nunciare . Per Chriſtum Dominum noſtrum . Amen .

Quando petit benedictionem a Sacerdote . Jube domine benedicere .

Dicat Sacerdos . Corroboret Dominus ſenſum tuum ac labia tua : ut recte pronuncies nobis eloquia ſancta ſua .

Quando oſculatur Evangelium . Dicat Presb. Ave Verbum divinum : reformatio virtutum : reſtitutio ſanitatum .

Ad hoſtiam offerendam . Oratio . Acceptabilis ſit majeſtati tue omnipotens Deus : hec noſtra oblatio : quam tibi offerimus : pro reatibus & facinoribus noſtris : & pro ſtabilitate ſancte Catholice & Apoſtolice Eccleſie . Per Chriſtum Dominum noſtrum . Amen .

Ad offerendum Calicem . Oratio . Offerimus tibi Domine : Jeſu Chriſti filii tui calicem : humiliter implorantes clementiam tuam : ut ante conſpectum Divine majeſtatis tue : cum odore ſuavitatis aſcendat . Per eundem Chriſtum Dominum noſtrum . Amen .

Ad ponendam filiolam . Oratio . Hanc

oblationem quesumus omnipotens Deus placatus accipe: & omnium offerentium: & eorum pro quibus tibi offertur peccata indulge. Per Christum.

Inclinet se junctis manibus & dicat hanc orationem. Domine Deus omnipotens Pater: bene ✠ dic & sanctifica hoc sacrificium laudis: quod tibi oblatum est ad honorem & gloriam nominis tui: & parce peccatis populi tui: & exaudi orationem meam:& dimitte mihi omnia peccata mea. Per Christum Dominum nostrum. Amen.

Benedictio incensi. Jube Domine benedicere. Ab illo benedicatur: in cujus honore cremabitur. In nomine Patris & Filii & Spiritus sancti. Amen.

Incensando dicat Sacerdos. Oratio. Placare Domine per hoc incensum mihi & populo tuo: parcens peccatis nostris: & quiescat ira & furor tuus: presta propicius: ut bonus odor simus tibi in vitam eternam. Amen.

Ad offertorium populi dicat Sacerdos offerenti. Centuplum accipias: & vitam eternam possideas in regno Dei. Amen.

Benedictio panis. ℣. Adjutorium nostrum in nomine Domini. ℟. Qui fecit. ℟. Sit nomen Domini. ℟. Ex hoc.

Oratio. Bene ✠ dic Domine creaturam istam panis: sicut benedixisti quinque panes in deserto: ut omnes gustantes ex eo recipiant sanitatem tam anime quam corporis. Per Christum. Bene ✠ dictio Dei Patris omnipotentis: & Filii: & Spiritus Sancti: descendat super hunc panem: & super omnes ex eo comedentes.

Ad lavandum manus. Lavabo inter innocentes manus meas: circumdabo altare tuum Domine: ut audiam vocem laudis tue: & enarrem universa mirabilia tua. Ne perdas cum impiis Deus animam meam: & cum viris sanguinum vitam meam.

In fine Misse dicitur Antifona in laudem gloriose Virginis Marie. Ant. Salve regina misericordie. Vita dulcedo & spes nostra salve. Ad te clamamus exules filii Eve. Ad te suspiramus gementes & flentes in hac lachrymarum valle. Eya ergo advocata nostra: illos tuos misericordes oculos ad nos converte. Et Jesum benedictum fructum ventris tui nobis post hoc exilium ostende. O clemens. O pia. O dulcis Virgo semper Maria. ℣. Post partum.

OMNIUM OFFERENTIUM.

Dicat Presb. ante Altare antequam faciat confessionem in omnibus Festis precipuis.

Per glo ri am no mi nis tu i Chri ste fi li De i vi vi & per inter-

ce ssi o nem sancte Ma ri e Vir gi nis & be a ti

Ja co bi & omni um Sanctorum tu o rum au xi li a re & mi se rere

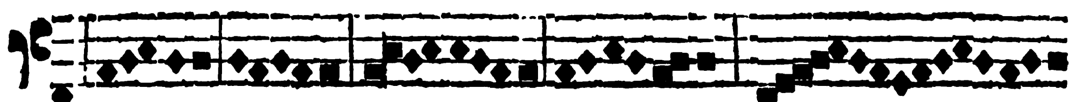
indi gnis ser vis tu is & esto in me di o nostri De us no ster qui

vi vis & re gnas in se cu la se cu lo rum.

De o gra ti as.

Ad Missam Officium. Hec dicit Dominus: ego tuli te & fui tecum: alleluja. Et interfeci omnes inimicos tuos alleluja. Fecique tibi nomen grande: alleluja: alleluja. ℣. Beatus vir qui timet Dominum: in mandatis ejus cupit nimis. P. Feci. ℣. Gloria & honor.

Per

Per om ri a sem per se cu la se cu lo rum. Glo ri a.

Et prosequatur a choro usque in fin. per totum annum preter in adventu Domini in Quadrag. & in diebus feriis.

IN excelsis Deo. Et in terra pax hominibus bone voluntatis. Laudamus te. Benedicimus te. Adoramus te. Glorificamus te. Gratias agimus tibi propter magnam gloriam tuam. Domine Deus Rex celestis: Deus Pater omnipotens. Domine Fili unigenite Jesu Christe. Domine Deus agnus Dei Filius Patris. Qui tollis peccata mundi: miserere nobis. Qui tollis peccata mundi: suscipe deprecationem nostram. Qui sedes ad dexteram Patris: miserere nobis. Quoniam tu solus Sanctus. Tu solus Dominus. Tu solus altissimus Jesu Christe. Cum Sancto Spiritu in gloria Dei Patris. Amen.

Dicat iterum. Per omnia semper secula &c. *Oratio.*

CHriste cujus virtus atque potentia tantum in Apostolo tuo Jacobo emicuit: ut in nomine tuo emissis se demoniorum catervis: potentialiter meruerit imperare: tu Ecclesiam tuam ab adversantium impugnatione defende: virtute Spiritus exuperando adversa: ut illius doctrine opere compleat: cujus hodie exempla pie passionis honorat. ℟. Amen.

In adventu Domini. Oratio.

DEus qui per Angelicos choros adventum filii tui Domini nostri Jesu Christi annunciare voluisti: qui per Angelorum preconia gloriam in excelsis Deo: & in terra pacem hominibus bone voluntatis adclamantibus demonstrasti: concede ut in hujus Dominice Resurrectionis festivitate: pax terris reddita convalescat: & fraterne dilectionis charitate innovata permaneat. ℟. Amen.

In solemnitatibus & in Dominicis quando festivitates Martyrum celebrantur.

Oratio. Gloria nostra Deus.

Quere in festo Sancti Clementis fo. XX.

In Sancte Marie & in Circumcisione.

Oratio.

TIbi semper Domine gloriam omnipotens Jesu Christe: cujus in celo & in terra laudes: confessio permanet: dum tibi gloria in excelsis decantatur: & in terra pax hominibus nunciatur. Bonam quesumus voluntatem nobis famulis tuis & populis supplicantibus tribue: ut ab omnibus nos mundes peccatis: & pacem tuam perpetuam nobis propicius & omni populo largiaris. ℟. Amen.

De Natale Domini. Oratio.

HOdie nobis thesaurus natus est: hodie nobis lux ex utero virginis: quam spiritus ignivit verum lumen apparuit. Hodie cecorum medicus lumen natus est. Hodie paraliticorum sanitas. Hodie debilium firmamentum: infirmantium virtus. Hodie resurrectio vivorum Salvator advenit. Hodie nobis inter noctem nubes ignita lucis apparuit. Hodie Salvator noster advenit: quem prophete ante promiserant: ex Maria Virgine nascitur. Hodie nobis in presepio positus perpetue Christianis ostenditur Christus: qui dixit: ego sum panis verus Dei qui de celo descendi. Siquis autem de pane isto manducaverit: non esuriet in eternum. ℟. Amen.

In solemnitatibus & in Dominicis quando festivitates Martyrum celebrantur.

Oratio.

LAudamus te Domine cum Angelis: benedicimus te cum virtutibus sanctis. Glorificamus cum potestatibus supernis. Et qui te opifice martyres nos subsistere non desinimus: recte honore tui nominis per officium creature creatrici tue potentie non negamus: pro qua re tibi nos facito bone voluntatis tue placere servicium. Et vel in celis cum Angelis: & vel in terris cum hominibus pacifice aglutinari in tua glorificatione ad scensum. ℟. Amen.

In Illaria Pasche post gloria in excelsis.

Oratio.

TIbi gloriam concinimus Domine Deus noster: tuamque potentiam postulamus: ut sicut pro nobis peccatoribus dignatus es mori: & clarificatus secundo post tertium diem apparuisti in gloria Resurrectionis: ita per te absoluti in te mereamur habere perpetuum gaudium: ita ut nobis processit vere Resurrectionis exemplum. ℟. Amen.

Dicat

Dicat Presb. in medium altaris. Per misericordiam tuam Deus noster qui es benedictus: & vivis & omnia regis in secula seculorum. ℣. Dominus sit semper vobiscum. ℟. Et cum spiritu tuo.

Lectio libri Sapientie Salomonis.

℟. Deo gratias. *Ca. IIII.*

JUstus si morte preoccupatus fuerit: anima ejus in refrigerio erit. Senectus enim venerabilis est: non diuturna neque annorum numero computata. Cani sunt autem sensus hominis: & etas senectutis: vita immaculata. Placens Deo factus dilectus: & vivens inter peccatores translatus est. Raptus est: ne malicia mutaret intellectum ejus: aut afflictio deciperet animam illius. Fascinatio enim nugacitatis obscurat bona: & instantia concupiscentie transvertit sensum sicut malicia: consumatus in brevi explevit tempora multa. Placita enim erat Deo anima illius: propter hoc properavit educere illum de medio iniquitatum. Populi autem videntes: & non intelligentes: nec ponentes in precordiis suis talia. Quoniam misericordia Dei & gratia in sancto illius: & respectus in electo ipsius. ℟. Amen.

Iterum dicat. Dominus sit semper vobiscum. ℟. Et.

Hym nus tri um

pu e ro rum.

ANgelus Domini similiter descendit cum Anania & sociis ejus in fornacem. Et excussit flammam ignis de fornace: & fecit medium fornacis: tanquam spiritus roris flantem. Et non tetigit eos omnino ignis: nec contristavit: nec quicquam moleste eis intulit. Tunc illi tres quasi ex uno ore laudabant: & magnificabant: & benedicebant Dominum de fornace dicentes. Domine Deus patrum nostrorum & laudabilis es & superexaltatus in secula. Amen.

Bene di ctus es. Bene di-

ci te omni a ope ra

Do mi ni Do mi no hym num di ci

te & su per e xal-

ta te e um in se cu la. A men. Be ne-

dicite Anania. Azaria. Misael Dominum. Hymnus. Quia eruipuit nos Deus ab inferis: & de manu mortis salvavit nos: & eripuit nos de medio camino ardentis: flamen in medio ignis eduxit nos.

Dicat Presb. Confitemini Domino quoniam bonus quoniam in seculum misericordia ejus. ℟. Amen. ℣. Dominus sit semper vobiscum. ℟. Et. *Tunc cantent. Psallendo.* Posuisti Domine super caput ejus: coronam de lapide pretioso. ℣. Super salutare tuum Domine exultabit vehementer: desiderium anime ejus tribuisti ei: & voluntate labiorum ejus non fraudasti eum. P. Coronam.

Dicat Diaconus. Silentium facite. *Hic ponat*

ponat vinum in calice dum dicitur epistola.

Lectio Actuum Apostolorum.

Deo gratias. *Cap. XI.*

IN illis autem diebus: supervenerunt ab Hierosolymis prophete Antiochiam. Et surgens unus ex eis nomine Agabus: significabat per spiritum famem futuram magnam in universo orbe terrarum: que facta est sub Claudio. Discipuli autem prout quisque habebat: proposuerunt singuli in monasterium mittere habitantibus in Judea fratribus. Quod & fecerunt: mittentes ad seniores per manus Barnabe & Sauli. Eodem autem tempore: misit Herodes Rex manus: ut affligeret quosdam de Ecclesia. Occidit autem Jacobum fratrem Johannis gladio. Videns autem quia placeret Judeis: apposuit apprehendere & Petrum. Erant autem dies azimorum. Quem cum apprehendisset: misit eum in carcerem: tradens quatuor quaternionibus militum ad custodiendum: volens post pascha producere eum populo.

℟. Amen.

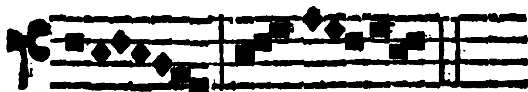
Dicat Presbiter. Dominus sit semper vobiscum. ℟. Et cum.

Lectio sancti Evangelii secundum Marcum. *Cap. X.*

IN illis diebus. Assumens iterum Jesus duodecim: cepit illis dicere: que essent ei ventura. Quia ecce ascendimus Hierosolymam: & filius hominis tradetur in manus principibus Sacerdotum & scribis & senioribus. Et condemnabunt eum morte: & tradent eum gentibus: & illudent ei. Et conspuent eum: & flagellabunt eum: & interficient eum: & tertia die resurget. Et accedunt ad eum Jacobus & Johannes filii Zebedei dicentes. Magister volumus: ut quodcumque petierimus: facias nobis. At ille dixit eis: quid vultis ut faciam vobis? Et dixerunt. Da nobis ut unus ad dexteram tuam & alius ad sinistram: sedeamus in gloria tua. Jesus autem dixit eis. Nescitis quid petatis. Potestis bibere calicem quem ego bibiturus sum? Aut baptismo quo ego baptizor baptizari? At illi dixerunt. Possumus. Calicem quem ego bibo bibetis: & baptismo quo ego baptizor baptizabimini. Sedere autem ad dextram meam vel sinistram: non est meum dare vobis: sed quibus paratum est. Et audientes decem: indignati sunt de Jacobo & Johanne. Jesus autem vocans eos: ait illis. Scitis quia hi qui videntur principari gentibus: dominantur eis: & principes eorum potestatem habent ipsorum. Non ita est in vobis. Quicumque voluerit fieri major erit minor: & quicumque voluerit in vobis primus esse erit omnium servus. Nam & filius hominis non venit ut ministraretur ei: sed ut ministraret: & daret animam suam redemptionem pro multis. ℟. Amen.

Dicat Presb. Dominus sit semper vobiscum. ℟. Et cum.

Tunc offerat Sacerdos hostiam. Lauda. Alleluja. ℣. Ecce servus meus suscipiam eum: electus meus complacuit sibi in illo anima mea. *Postea dicat.*

Sacrificium. Fulgebit justus sicut splendor firmamenti: & sicut stelle celi dantes claritatem lucis: ita & justus splendebit. ℣. In perpetua eternitate.

Et dum cantatur sacrificium: offerat hostiam in calicem cum orationibus que sequuntur. *Oratio.*

ACceptabilis sit majestati tue omnipotens eterne Deus hec oblatio: quam tibi offerimus pro reatibus & facinoribus nostris: & pro stabilitate sancte Catholice & Apostolice fidei cultoribus. Per Christum &c. In nomine Pa ✠ tris & Filii & Spiritus Sancti. Amen.

Dimittendo patenam super corporales. Deinde accipiat calicem sanctificando sic. In nomine Pa ✠ tris & Filii & Spiritus Sancti Amen. *Oratio.*

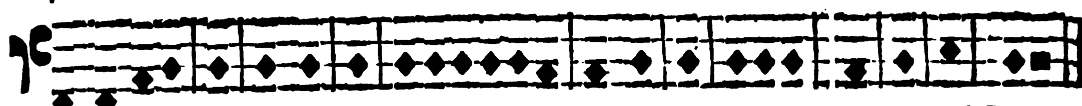
OFferimus tibi Domine calicem: ad benedicendum sanguinem Christi Filii tui: deprecamur quesumus clementiam tuam: ut ante conspectum divine Majestatis tue cum odore suavitatis ascendat. Per eundem.

Ponat calicem super aram & accipiat filiolam sine sanctificatione & ponat super calicem dicendo. *Oratio.*

HAnc oblationem quesumus Domine placatus admitte: & omnium offerentium eorum pro quibus tibi offertur peccata indulge. Per Christum.

Hic dicat. In spiritu humilitatis. *Postea offerat populus: posito incenso dicat Presb.*

Adju-

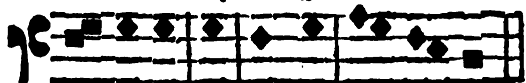
Hic accipiat aquam in manibus : & dicat silentio super oblationem cum tribus digitis. In nomine Patris ✠ & Filii & Spiritus Sancti regnas Deus in secula seculorum.

℟. Amen.

Inclinet se Sacerdos ante altare & dicat silentio istam orationem. *Oratio.*

ACcedam ad te in humilitate spiritus mei : loquar ad te quia multam spem in fortitudine dedisti me. Tu ergo fili David qui revelato mysterio ad nos in carne venisti : clave crucis tue : secreta cordis mei aperi : mittens unum de Seraphin : qui candenti carbone illo : qui de altari tuo sublatus est : sordentia labia mea emundet : mentem enubilet : docendique materiam subministret : ut lingua que proximorum utilitati per charitatem servit : nec erroris insonet casum : sed veritatis resultet sine fine preconium. Per te Deus meus : qui vivis & regnas in secula seculorum. Amen.

Incipit Missa.

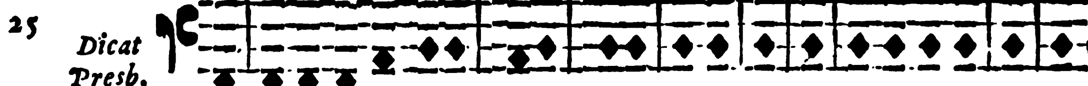

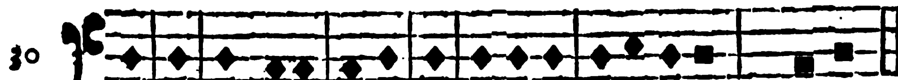
Sequens oratio non dicatur equaliter.

Oratio.

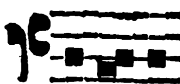
CHriste cujus virtus atque potentia tantum in Apostolo tuo Jacobo emicuit : ut in nomine tuo emissis a se demoniorum catervis : potentialiter meruerit imperare. Tu Ecclesiam tuam ab adversantium impugnatione defende : ut virtute spiritus exuperando adversa : illius doctrina opere compleatur : cujus hodie exemplum pie passionis honorat. ℟. Amen.

Dicat Presb.

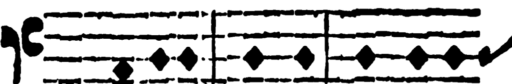

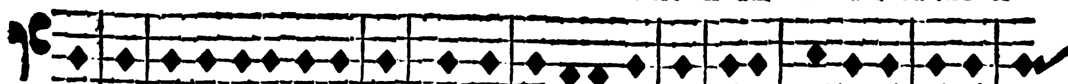

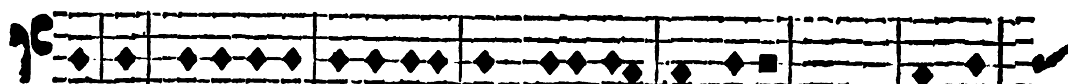
Dicat Sacerdos elevando manus.

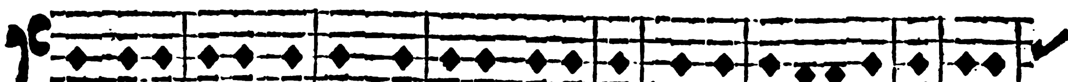

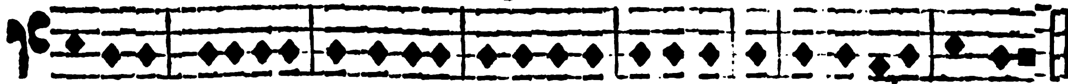
Agyos. Agyos. Agyos. Domine Deus Rex eterne tibi laudes & gratias.

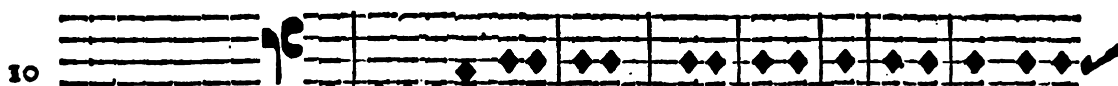

Respon-

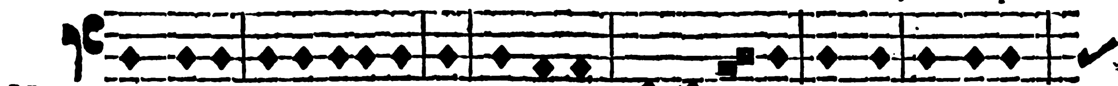
Respondeat Chorus. Presta eterne omnipotens Deus. *Postea dicat Presb.*

Oratio.

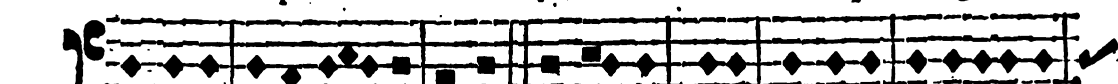
Vocantem nos ad se Jesum fratres dilectissimi agnoscentes: qui beatissimum Jacobum Apostolum suum retia componentem in navi: ad se vocans: ejusdem nos postmodum spiritualibus doctrinis admonet atque docet: ut postulantes in fide nihil hesitemus: omni mentis devotione cum lachrymis eumdem Dominum flagitemus. Ut postulatio nostra apud eum ea nobis obtineat adimplere:que in ipso Apostolo docente cognovimus. ℞. Amen.

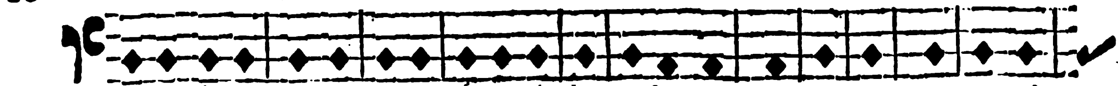
Dicat Presb. Per mi se ri cordi am tu am De us noster in cujus conspectu

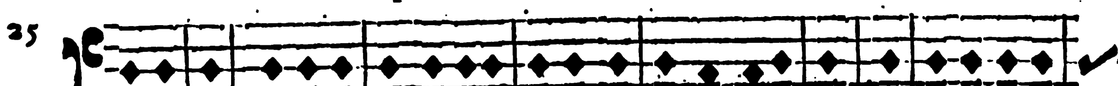
Sanctorum Apostolo rum & Mar ty rum Con fesso rum atque Vir gi num

no mi na re ci tan tur. Amen. O ffe runt De o Do mi no obla ti o nem

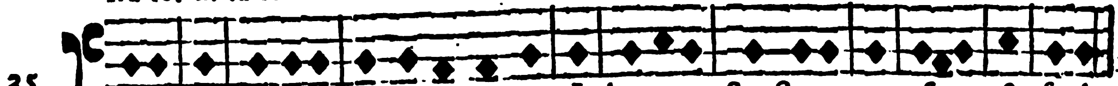
Sa cer do tes no stri Pa pa Romensis & re li qui pro se & pro omni

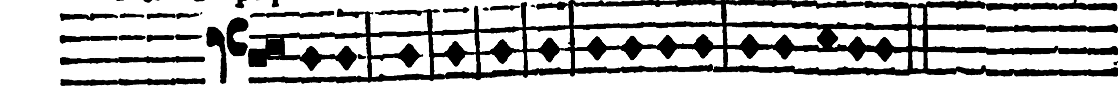
Cle ro & ple bi bus Eccle si e sibi met con si gnatis vel pro u ni versa

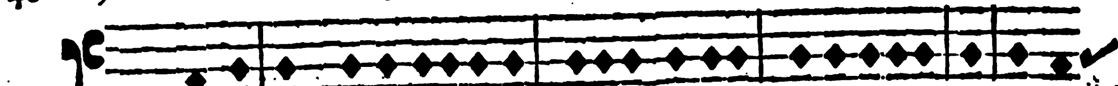
fra ter ni ta te. I tem o ffe runt uni ver si Presby te ri Di acho ni Cle-

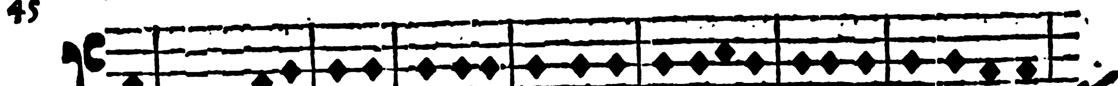
ri ci ac po pu li circumadstantes. In honorem Sanctorum pro se & su is.

℞. *Chorus.* O ffe runt pro se & pro u ni versa fra ter ni tate. *Dicat Sacerdos.*

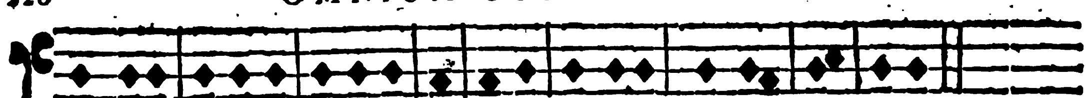
Fa ci entes commemo ra ti o nem be a ti ssimorum Apostolorum & Marty-

rum glo ri ose Sancte Ma ri e Vir gi nis. Zachari e. Jo annis. Infanti um.

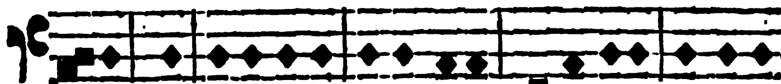

Petri. Pauli. Johannis. Jaco bi. Andre e. Phi lippi. Thome. Bartholome i.

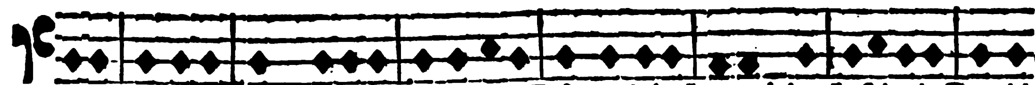

Matthe i. Ja co bi. Symonis . & Ju de. Mathi e. Mar ci . & Lu ce.

℟. *Chorus.* Et omnium Martyrum. *Dicat Sacerdos.*

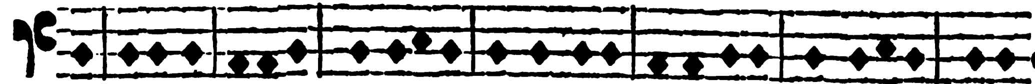
I tem pro spi ri ti bus pausan ti um. I la ri i. Athana-

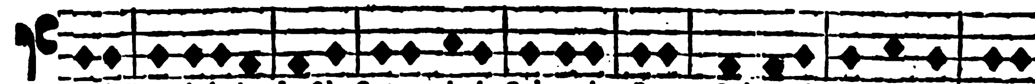
si i. Martini. Ambrosi i. Augusti ni. Fulgenti i. Le andri. I sidori. Da vid.

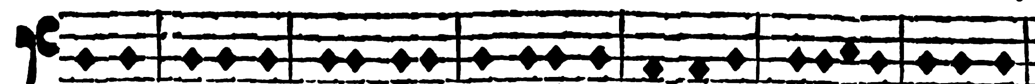
Ju li ani. I tem Ju li ani. Petri. I tem Pe tri. Johannis Ser vi De i. Vi sita-

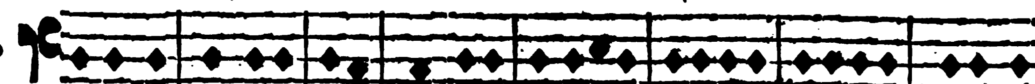
ni. Viventi. Fe li ci. Cipri a ni. Vincen ti i. Ge ronti i. Za chari æ. Cena-

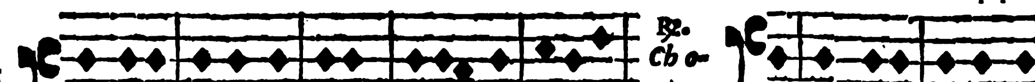
po li. Domini ci. Ju sti. Satur ni ni. Salva ti. I tem Sal va ti. Ber nardi. Re y-

mun di. Johannis. Cele bru ni. Gun di sal vi. Mar ti ni. Roderi ci. Jo hannis.

Gu ter ri. San ci i. I tem San ci i. Domi nici. Ju li ani. Ju li ani. Phi lip pi.

Stephani. Jo hannis. I tem Johan nis. Fe li cis. ℟. *Chorus.* Et omni um pausanti um.

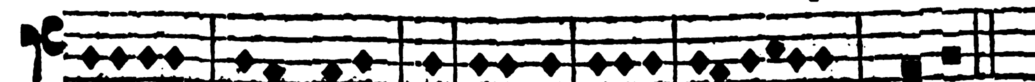
Dicat Presb. post nomina Oratio.

VIvant in nobis Jesu Domine Apostoli tui Jacobi predicamenta doctrine: quibus docemur illum beatum esse: qui inlatus tentationis valuerit equanimiter supportare: quo dum presentia mala patientissime toleraverimus: in pace & charitate nunc: & in eternum tecum sine fine vivamus.

℟. Amen.

Qui a tu es vi ta vivorum: sanitas in firmorum: ac re qui es omni um

fide li um de fun ctorum. In eter na secu la se cu lo rum. ℟. Amen.

Postea dicat ad pacem. Oratio.

SUscipe Jesu bone: in hoc natali Jacobi Apostoli tui offerentium vota: & refrigerium presta spiritibus defunctorum: ut eo apud te intercedente: & viventibus & defunctis tue pietatis gratia impendatur: cujus doctrina duodecim tribuum commemorantium edocetur. ℟. Amen.

Postea

Postea dicat Sacerdos. Qui a tu es ve ra pax nostra & cha ri tas in disrupta: vivis tecum:

& regnas cum Spi ri tu San cto unus Deus in secula se cu lo rum. ℟. Amen.

Dicat Presb. elevando manus. Gra ti a De i Patris omni po ten tis pax ac di-

le cti o Domi ni no stri Je su Chri sti : & communica ti o Spi ri tus

San cti sit sem per cum om ni bus no bis. ℟. *Chorus* Et cum hominibus bone voluntatis. *Dicat Presb.*

Quo mo do a sta tis pa cem fa ci te.

℟. *Chorus*. Pacem meam do vobis: pacem meam commendo vobis: non sicut mundus dat pacem: do vobis. ℣. Novum mandatum do vobis: ut diligatis invicem. *Reiteretur.* Pacem meam do vobis. ℣. Gloria & honor Patri. P. Pacem. *Interim quod Chorus dicit.* Pacem meam. *accipiat Sacerdos pacem de patena dicendo sic*. Habete osculum dilectionis & pacis: ut apti sitis sacrosanctis mysteriis Dei. *Et statim det pacem Diachono vel puero: & puer populo. Postea inclinet se Sacerdos junctis manibus & dicat.*

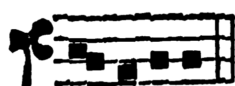
In tro ibo ad altare De i me i. ℟. *Chorus.* Ad Deum qui letificat juventutem meam. *& ponat Presb. manus super Calicem & dicat.*

Au res ad Do mi num. ℟. *Chorus*. Habemus ad Dominum. *Dicat Presb.* Sur sum

cor da. ℟. *Chorus*. Levemus ad Dominum. *Dicat Presb. junctis manibus inclinando se in medium altaris*. De o

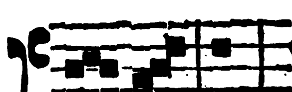
ac Do mi no no stro Jesu Christo Fi li o De i:

qui est in ce lis di gnas la udes di gnas que gra ti as

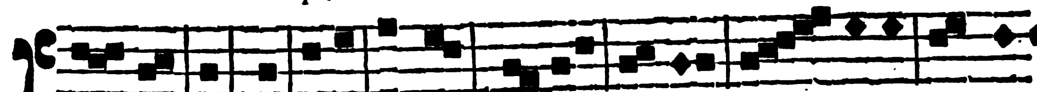

re fe ramus .

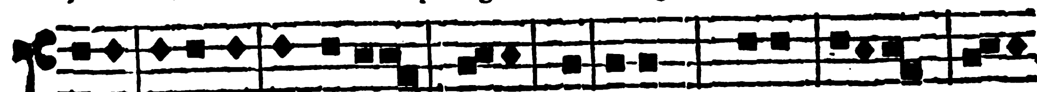
Et dicendo Gratias referamus . *ele-vet Sacerdos manus in altum. Et Cho-rus respondeat* . Dignum & justum est. *Et postea cantet Presb. Inlatio* .

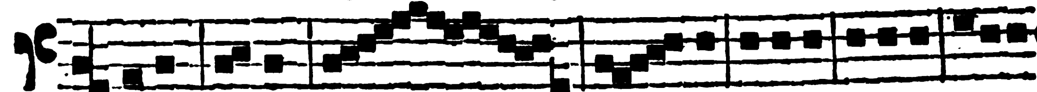
Di gnum &

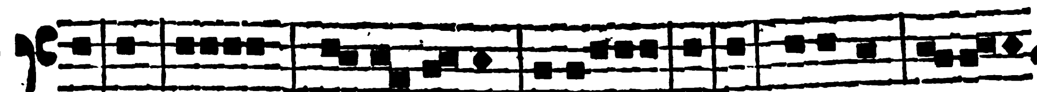
ju stum est nos ti bi semper gra ti as a gere Do mi ne san cte

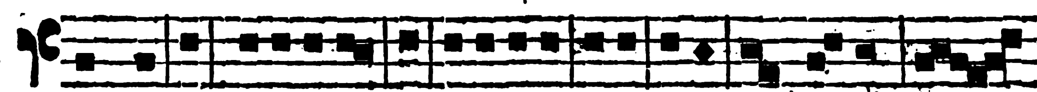
Pa ter e terne omnipotens De us: per Jesum Chri stum Fi li um tu um

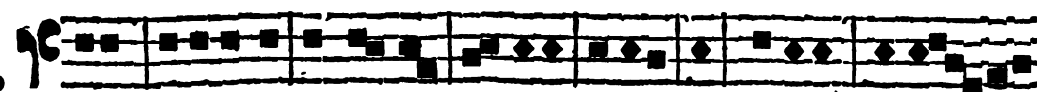
Do minum nostrum . In cu jus nomine e lect s Jacobus

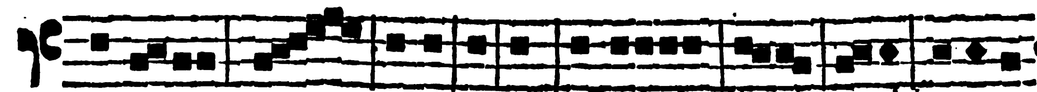
cum ad passionem tra he re tur pa rali ticum ad se clamantem cu ra vit :

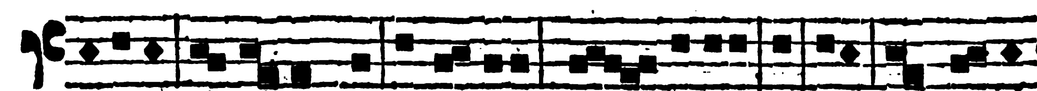
atque hoc mi racu lo cor illu dentis sibi i ta com pul sit : ut

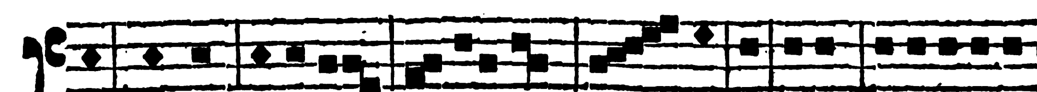
e um sacramentis instinctum fi de i fa ceret ad glo ri am perve nire

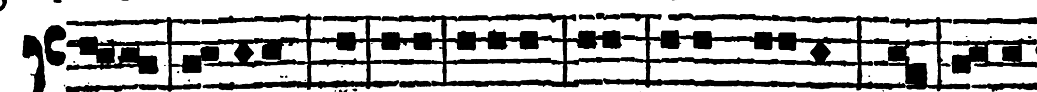
marty ri i . Sic ipse post in con fessionem Fi lii tu i ca pi te

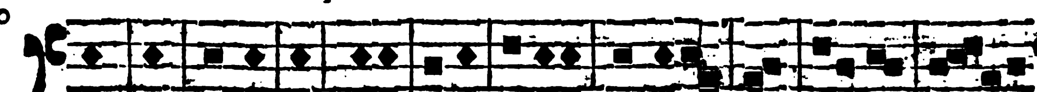
de juсto in ter emptus occu bu it . Per ve ni ens ad e um in pa ce

pro quo hanc su sti nu it pa ssi onem . I pse est e nim u ni ge ni tus

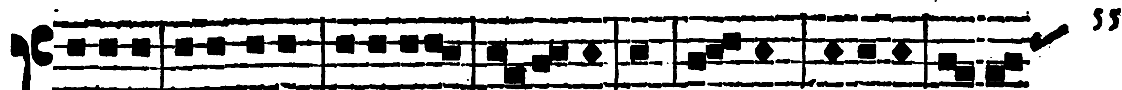

tu us Fi li us : qui de dit animam su am re dempti onem pro mul tis .

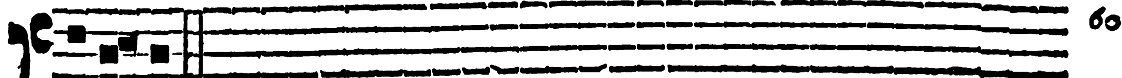

per quem nostris tu De us Pa ter jube as par ce re jam de li ctis . Cu i

merito

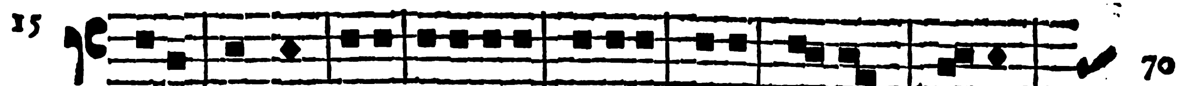
me ri to e xerci tus mi li ti e ce le ftis non cef fant clama re i ta

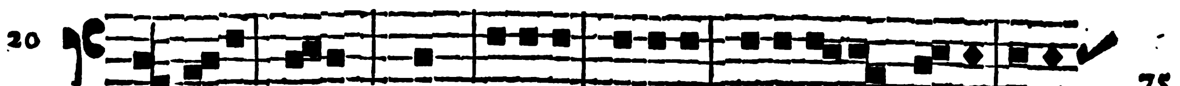
di centes.

Refpondeat Chorus. Sanctus. Sanctus. Sanctus. Dominus Deus Sabbaoth: Pleni funt celi & terra gloria majeftatis tue. Ofanna filio David. Benedictus qui venit in nomine Domini. Ofanna in excelfis. Agyos. Agyos. Agyos. Kyrie. Otheos.

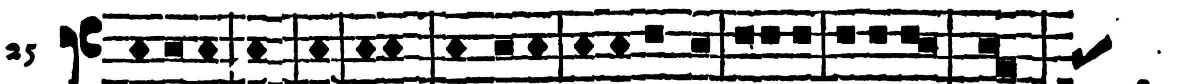
Poftea dicat Presbyter.

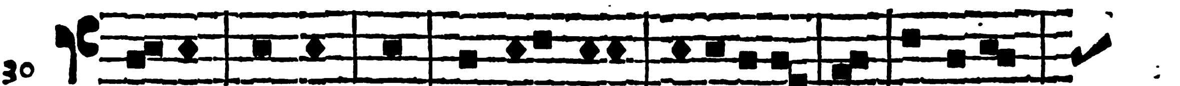
Ve re Sanctus: vere bene dictus Dominus nofter Je fus Chri ftus

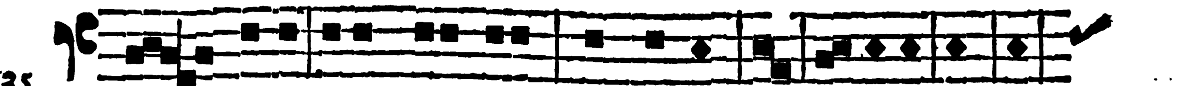
Fi li us tu us. Quem Jacobus re licto Ze bede o pa tre it a

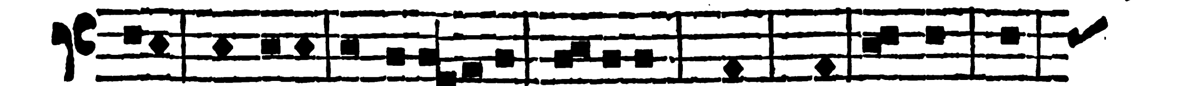
fe cu tus eft: ut e um obni xe di ligen do fi e ret e lectus in

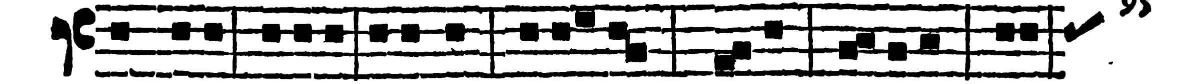
vi ta: mun dus in con fci en ti a: pro ba bi lis in doctri na.

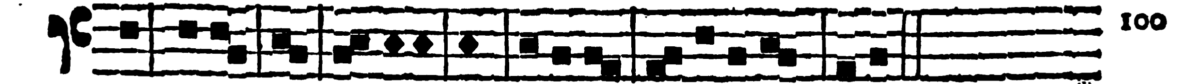
Po ftremo i ta fci en ti am commen dans ex o pe re: ut pro

e o trun ca to in ter i e rit ca pi te. Quem pro fe vel pro

om nibus nove rat a ni mam po fu i ffe Chri ftum Do mi num. Cu i

eft honor & glo ri a in fecu la fe cu lo rum. Amen.

Deinde dicat Sacerdos in filentio junctis manibus inclinando fe ante Altare. Oratio.

Inclinet fe Presbyter ante Altare.

Adefto adefto Jefu bone Pontifex in medio noftri: ficut fuifti in medio difcipulorum tuorum: & fancti✠fica hanc oblationem ✠ ut fanctificata ✠ fumamus per manus fancti Angeli tui fancte Domine & redemptor eterne. Dominus nofter Jefus Chriftus in qua nocte tradebatur accepit

cepit panem & gratias agens bene ✠ dixit ac fregit : deditque discipulis suis dicens. Accipite & manducate.

Forma ista ponitur consecrationis ne antiquitas ignoretur. Sed hodie servetur Ecclesie traditio. Vide infra.

Hoc. est. corpus. meum. quod pro. vobis. tradetur.

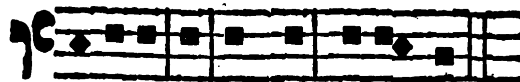
Hic elevetur Corpus. Quotiescumque manducaveritis : hoc facite in meam ✠ commemorationem. Similiter & calicem postquam cenavit dicens. *Super calicem.*

Hic. ✠ est. calix. novi. testamenti. in. meo. sanguine. qui. pro. vobis. &. pro. multis. effundetur. in. remissionem. peccatorum.

Hic elevetur calix coopertus cum filiola. Quotiescumque biberitis : hoc facite in meam ✠ commemorationem. *Et cum perventum fuerit ubi dicitur.* In meam commemorationem. *dicat Presb. alta voce omnibus diebus preter festivis. Pari modo udi dicit.* In claritatem de celis. *Et qualibet vice respondeat Chorus.* Amen. Quotiescumque manducaveritis panem hunc & calicem istum biberitis : mortem Domini annunciabitis:donec veniat.In claritatem ✠ de celis. ℞. Amen. *Oratio post pridie.*
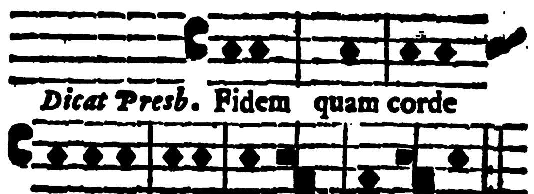
SUbjuga Deus nostras tuo jugo cervices : ut onus tuum : quod amantibus leve est : ita optabili devotione feramus : sicut Jacobus Apostolus tuus : innexo collo suo fune ad passionem tractus est letabundus : ut sanctificans hec que tibi offerimus nos ipsos benedicas perceptione hostie hujus. Amen. *Oratio.*

TE prestante sancte Domine : quia tu hec omnia nobis indignis servis tuis : valde bona creas: sancti✠ficas. vivificas ✠ bene✠dicis ✠ ac prestas nobis : ut sit benedicta a te Deo nostro in secula seculorum. ℞. Amen. *Et tunc Presb. accipiat corpus Domini de patena : & ponat super calicem discoopertum : & dicat alta voce omnibus diebus videlicet festivis & Dominicis : preter in locis in quibus erit Antiphona propria ad confractionem panis. Postea dicat Presb. sic.*

Domi nus sit sem per vo bis cum.

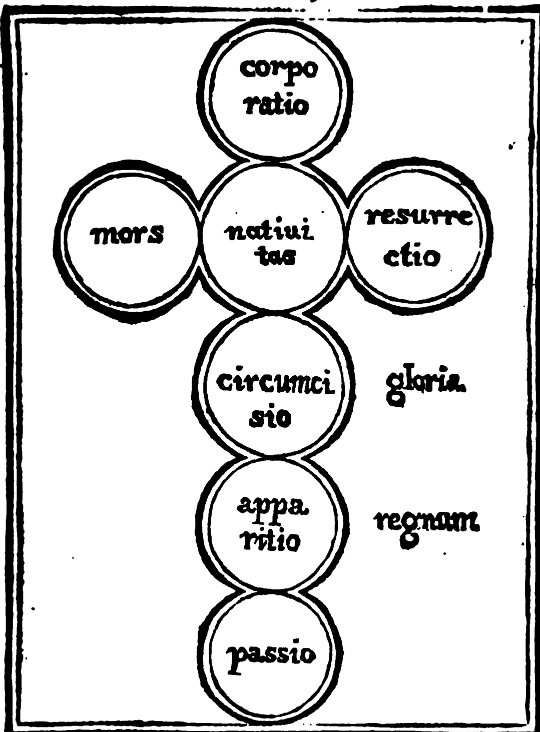
Respondeat Chorus. Et cum spiritu tuo.

Dicat Presb. Fidem quam corde cre dimus ore au tem di camus.

Et elevet Sacerdos corpus Christi ut videatur a populo. Et dicat Chorus Simbolum bini ac bini : videlicet.

CRedimus in unum Deum Patrem, omnipotentem. Factorem celi & terre. Visibilium omnium & invisibilium conditorem. Et in unum Dominum nostrum Jesum Christum Filium Dei unigenitum. Et ex Patre natum ante omnia secula. Deum de Deo. Lumen ex lumine. Deum verum ex Deo vero. Natum non factum. Omousion Patri hoc est ejusdem cum Patre substantie. Per quem omnia facta sunt que in celo & que in terra. Qui propter nos homines & propter nostram salutem descendit de celis. Et incarnatus est de Spiritu Sancto ex Maria Virgine & homo factus est. Passus sub Pontio Pilato. Sepultus tertia die surrexit. Ascendit ad celos: sedet ad dexteram Dei Patris omnipotentis. Inde venturus est judicare vivos &

mor-

Hoc : est : enim : corpus : meum.

Hic : est : enim : calix : sanguinis : mei : novi : & : eterni : testamenti : mysterium : fidei : qui : pro : vobis : & : pro : multis : effundetur : in : remissionem : peccatorum.

mortuos. Cujus regni non erit finis. Et in Spititum Sanctum Dominum vivificatorem & ex Patre & Filio procedentem. Cum Patre & Filio adorandum & conglorificandum. Qui locutus est per Prophetas: & unam sanctam Catholicam & Apostolicam Ecclesiam. Confiteor unum baptisma in remissionem peccatorum. Expectamus resurrectionem mortuorum & vitam venturi seculi. Amen.

Post hec frangat Presb. Eucharistiam in medium: & ponat mediam partem in patena: & de alia parte faciat quinque particulas & ponat in patena: & accipiat aliam partem & faciat quatuor particulas & ponat in patena similiter per ordinem factas per prescriptas rotas. Et statim purget bene digitos. Et cooperto calice faciat Memento pro vivis. Et perfecto Simbolo dicat Presb. ad orationem Dominicam equaliter. Oratio.

OREmus. Apostolo tuo Jacobo Domine edocente premonemur: ut si quis nostrum indiget sapientia: postulet a te: quia das omnibus affluenter: & non improperas. Sed quia ad te pervenire cupimus per Christum: qui est virtus tua & sapientia: id agere præoptamus. Poscentes clementiam tuam: per eum qui apud te advocatus factus est noster. Ut pervenire nos ad te facias: & oratione quam ipso Domino instruente didicimus: ad te introire permittas: proclamantes e terris.

Pater noster qui es in celis. ℟. Amen. San cti ficetur nomen tu um. ℟. Amen.

Adve ni at re gnum tu um. ℟. Amen. Fi at volun tas tu a si cut in celo &

in terra. ℟. Amen. Pa nem nostrum quo ti di a num da no bis hodi e. Qui a

De us es. Et di mit te nobis de bi tà nostra si cut & nos di mitti mus de bi-

to ri bus nostris. ℟. Amen. Et ne nos in du cas in tenta ti onem. ℟. Sed libera

nos a ma lo. *Postea dicat Sacerdos.* Li bera ti a ma lo: con fir ma ti semper

in bono: ti bi ser vi re me re amur De o ac Do mi no nostro: pone

Do mi ne finem. *Hic percutiat Sacerdos pectus.* Pec ca tis no stris da gau di um tri bu-

la tis: pre be redem pti onem ca pti vis: sa ni ta tem in firmis: re qui emque

defun-

defunctis, con cede pa cem & ſecu rita tem in om ni bus di ebus noſtris

fran ge auda ci am i nimi co rum noſtro rum & e xa udi De us o ra ti o-

nes ſer vo rum tu orum omni um fi de li um chri ſti anorum in hac

di e & in omni tem pore. Per Domi num no ſtrum Je ſum Chri ſtum

Fi li um tu um qui te cum vi vit & re gnat in u ni ta te Spi ri tus San-

cti De us per o mni a ſem per ſecu la ſe cu lo rum. ℟. Amen.

Accipiat modo primam particulam de patena: & ponat ſuper calicem dicendo. Vicit leo. *quere fol.CXCVIII. & dicat iſtam orationem inter ſe ſubmiſſa voce.* Sancta ſanctis & conjunctio corporis Domini noſtri Jeſu Chriſti: ſit ſumentibus & potantibus nobis ad veniam: & defunctis fidelibus preſtetur ad requiem. *Et mittat particulam in calicem; & cooperiat calicem: & dicat alta voce ſic: ſi ibi non fuerit Diachonus.*

Hu mi li a te vos ad be ne di cti o nem. Do mi nus ſit

ſem per vo biſ cum.

Benedictio.

CHriſtus Deus Dei Patris Filius: quem Jacobum relicto Patre in navi tota ſecutus eſt intentione cordis: indeſinenter vos faciat ſuis inherere veſtigiis. Amen. Quique per hunc Apoſtolum ſuum cultores demonum convertit ad fidem: concedat vobis vana hujus ſeculi reſpuendo ſe in veritate diligere. ℟. Amen. Ut ejus remuneremini preſidiis: cujus hodie triumphum excolitis paſſionis. ℟. Amen. Quod ipſe preſtare dignetur: per miſericordiam tuam Deus noſter qui es benedictus: & vivis & omnia regis in ſecula ſeculorum. ℟. Amen. *Poſtea ſtatim dicat.* Dominus ſit ſemper vobiſcum. ℟. Et cum.

Quo dicto cantet Chorus. Guſtate & videte quam ſuavis eſt Dominus: alleluja: alleluja: alleluja. ℣. Benedicam Dominum in omni tempore: ſemper laus ejus in ore meo: alleluja: alleluja: alleluja. ℣. Redimet Dominus animas ſervorum ſuorum: & non relinquet omnes qui ſperant in eum: alleluja: alleluja: alleluja. ℣. Gloria & honor Patri: & Filio: & Spiritui Sancto in ſecula ſeculorum: amen. Alleluja: alleluja: alleluja.

Quo dicto accipiat Presbyter aliam particulam ſequentem & dicat ſic. Oratio. Panem celeſtem de menſa Domini accipiam: & nomen Domini invocabo.

Dicat Memento pro mortuis: tenendo illam particulam ſuper calicem. Et perfecto Memento dicat ſilentio hanc orationem.

Oratio.

DOmine Deus meus: da mihi corpus & ſanguinem filii tui Domini noſtri Jeſu Chriſti ita ſumere: ut per illud remiſſionem omnium peccatorum merear accipere: & tuo Sancto Spiritu repleri Deus noſter. Qui vivis & regnas in ſecula ſeculorum: amen.

Ora-

Oratio. Ave in evum sanctissima caro Christi : in perpetuum summa dulcedo.

Oratio. Ave in evum celestis potus : qui mihi ante omnia & super omnia dulcis es.

Oratio. Corpus & sanguis Domini nostri Jesu Christi custodiat corpus & animam meam in vitam eternam. Amen.

Et sumat particulam quam in manu habet : & cooperiat calicem & veniat ad patenam : & consumat omnes particulas per ordinem. Et deinde accipiat patenam & ponat super calicem : & purget bene cum pollice & accipiat sanguinem. Et dum Sacerdos sumpserit sanguinem dicat immediate hanc orationem.

Oratio. Domine Deus meus : Pater & Filius & Spiritus Sanctus: fac me te semper querere & diligere : & a te per hanc sanctam communionem quam sumpsi nunquam recedere : quia tu es Deus : & preter te non erit alius in secula seculorum. Amen.

Cantet chorus. Communio Refecti Christi cor. *Quere fol. CXCIII. Dum Sacerdos dixerit* Corpus Domini nostri Jesu Christi. *eat ad cornu altaris dextrum.*

Oratio.

Corpus Domini nostri Jesu Christi quod accepimus : & sanctus sanguis ejus quem potavimus : adhereat visceribus nostris eterne omnipotens Deus : ut non veniat nobis ad judicium : nec ad condennationem : sed proficiat ad salutem & ad remedium animarum nostrarum in vitam eternam. Amen. Per misericordiam. &c. Dominus sit semper vobiscum. ℟. Et cum. Solennia completa sunt in nomine Domini nostri Jesu Christi : votum nostrum sit acceptum cum pace. ℟. Deo gratias.

Item orationes que sequuntur dicuntur per totum annum tam diebus Dominicis quam in festis post Eucharistiam. Refecti Christi corpore & sanguine pariter : quia sanctificati Deo Patri omnipotenti gratias referamus : ut nos in eadem refectione & sanctificatione habentes : hic & in futuro seculo gloriam percipiamus. ℟. Amen.

Oratio.

Gustantes Domine suavitatis dulcedinis plenitudinem quesumus : ut sit nobis hoc ad remissionem peccatorum & sanitatem mentium. Amen.

Oratio.

Christi Domini nostri gratia satiati gratias agimus perpetue Trinitati : cujus sanguine sumus precio magno redempti. Petimus itaque sacramentorum tuorum meritis : ut de hoc seculo eripiamur inlesi. ℟. Amen.

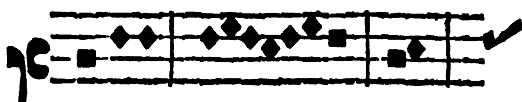
Oratio.

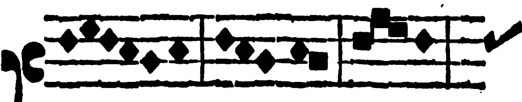
Gratias tibi agimus Domine Deus : & te Deum benedicimus de die in diem : qui nos in hanc diem sancte solennitatis tue perducere dignatus es. Fac ut diem istum Nativitatis tue:Conceptionis: Circumcisionis: Apparitionis : Resurrectionis : Ascensionis per multa curricula annorum in pace & tranquillitate suscipere mereamur cum fideli populo tuo. ℟. Amen.

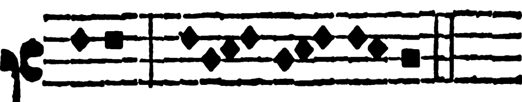
Post communionem in XL. Repletum est gaudio os nostrum : & lingua nostra in exultatione.

Oratio.

Reple Domine cor nostrum leticia : qui nobis dare dignatus es sacri corporis tui Eucharistiam. Ut quia escarum perceptione reficimur: spiritualibus beneficiis adimpleri feliciter mereamur. Amen.

Nota quod non dicitur Vicit leo. *nisi in tempore Resurrectionis.*

Oratio.

Domine Deus omnipotens qui es vita & salus fidelium : quem venturum judicem credimus verum : esto nobis propicius. Et qui hanc oblationem pro nostra nostrorumque salute : vel pro expiatione nostrorum peccatorum in honorem Sancti tui N. Sanctorum tuorum. N. Sancteque Virginis tue. N. Sancti Confessoris tui. N. tibi obtulimus misericordie tue opem in nos diffundi sentiamus : ut qui jam refecti sumus ad mense tue convivium : dono tui muneris consequi mereamur premium

sempiternum. Concedente divinitate tua Deus noster: qui es vita vivorum & corona Sanctorum in eterna secula seculorum. ℟. Amen.

Oratio.

PAssionis dominice calicem delibantes: & sacrosancti corporis suavitatem gustantes: gratias & laudes ei referamus: in domo ejus leti & hilares ambulantes. ℟. Amen.

Oratio.

DEus sempiterne salus beatorum: beatitudo inestimabilis: concede queso: ut ineffabili munere tuo sancta ac beata qui sumpserunt: sancti ac beati esse mereantur. ℟. Amen. Per ineffabilem tue divinitatis potentiam Deus: qui es benedictus in secula seculorum. ℟. Amen.

In Assumptione Sancte Marie.

Oratio.

OMnes qui huic tante Assumptionis solemnitati convenistis: & sacrosancta communione mortalia corpora vivificastis: mereamini per interventum sancte & gloriose genitricis Dei: & hic ab omnibus malis eripi: & in futuro cum Christo sine fine jocundari. ℟. Amen.

In Illaria Pasche. *Oratio.*

EXpletis Domine in hac sancta solennitate nostre servitutis officiis: gratias tibi laudesque referimus dono tue miserationis adjuti. Precantes te Deus: ut a peccatis nos abluas: & in tuis laudibus exultare concedas. ℟. Amen.

De Sancta Barbara. *Oratio.*

DEus cujus dilectionem beata Barbara virgo & martyr omni terreno anteposuit: presta quesumus: ut cujus martyrii triumphum recolimus: ejus suffragiis ad celestia regna pervenire possimus. ℟. Amen.

In Octava Pasche ad Missam. *Officium.*

DIcite in nationibus alleluja: Dominus regnavit a ligno alleluja: Et correxit orbem terre alleluja alleluja. ℣. Cantate Domino canticum novum: cantate Domino omnis terra. P. Et corre. ℣. Gloria & honor. P. Et corre.

Oratio.

TIbi gloriam concinimus Domine Deus noster: tuamque potentiam postulamus: ut sicut pro nobis peccatoribus dignatus es mori: & clarificatus secundo: post tertium diem: apparuisti in gloria resurrectionis: ita per te absoluti in te mereamur habere perpetuum gaudium: ita ut nobis precessit vere resurrectionis exemplum. ℟. Amen. Per misericordiam tuam Deus noster &c.

Apocalipsis Johannis apostoli.

℟. Deo gratias. *Ca. V.*

EGo Johannes fui in spiritu: & vidi in dextera sedentis supra thronum librum scriptum intus & foris: signatum sigillis septem. Et vidi Angelum fortem predicantem voce magna. Quis est dignus aperire librum: & solvere signacula ejus? Et nemo poterat in celo neque in terra neque subtus terram aperire librum: neque aspicere illum. Et ego flebam multum: quoniam nemo dignus inventus est aperire librum: nec videre eum. Et unus de senioribus dixit mihi. Ne fleveris. Ecce vicit Leo de tribu Juda radix David: aperire librum: & solvere septem signacula ejus. Et vidi: & ecce in medio throni & quatuor animalium: & in medio seniorum agnum stantem tanquam occisum: habentem cornua septem: & oculos septem: qui sunt septem spiritus Dei missi in omnem terram. Et venit: & accepit de dextera sedentis in throno librum. Et cum aperuisset librum: quatuor animalia & viginti quatuor seniores: ceciderunt coram agno: habentes singuli cytharas & fialas aureas plenas odoramentorum: que sunt orationes Sanctorum. Et cantabant novum canticum dicentes. Dignus es accipere librum: & aperire signacula ejus: quoniam occisus es: & redemisti nos Deo in sanguine tuo: ex omni tribu & lingua & natione & populo: & fecisti nos Deo nostro regnum & Sacerdotes: & regnabimus super terram. Et vidi & audivi vocem Angelorum multorum in circuitu throni & animalium & seniorum. Erat numerus eorum millia millium dicentium voce magna. Dignus est agnus qui occisus est accipere virtutem: & divinitatem: & sapientiam: & fortitudinem: & honorem: & gloriam: & benedictionem. Et omnem creaturam que in celo & super terram & sub terra & que sunt in mari. Omnes audivi dicentes sedenti in throno & agno: benedictio: & honor: & gloria: & potestas Deo nostro: in secula seculorum. ℟. Amen.

Dicat Presbiter. Dominus sit semper vobiscum. ℟. Et.

Psallendo. Domine Dominus noster quam admirabile est nomen tuum in universa

versa terra . ℣. Quoniam elevata est magnificentia tua supra celos . Ex ore infantium & lactentium perfecisti laudem . P. In universa terra.

Dicat Presbiter. Silentium facite .

Lectio libri Actuum Apostolorum. C.XIII.

IN illis diebus : ait Paulus ad plebem . Viri fratres filii generis Abraham : & qui in vobis timent Deum : vobis verbum salutis hujus missum est . Qui enim habitant in Hierusalem & principes ejus hunc ignorantes : & voces prophetarum que per omne sabbatum leguntur : judicantes impleverunt . Et nullam causam mortis invenientes in eum petierunt Pilato : ut interficerent eum. Cumque consummassent omnia que de eo scripta erant deponentes eum de ligno : posuerunt eum in monumento . Deus vero suscitavit eum a mortuis : qui visus est per dies multos : his qui simul ascenderant cum eo de Galilea in Hierusalem : qui usque nunc sunt testes ejus ad plebem. Et nos vobis annunciamus eam que de patribus nostris repromissio facta est . Quoniam hanc Deus adimplevit filiis vestris : suscitans Jesum sicut & in psalmo scriptum est . Filius meus es tu : ego hodie genui te . Quod autem suscitaverit eum a mortuis : amplius non reversum in corruptionem : ita dixit . Quia dabo vobis sancta David fidelia . Ideoque & aliàs dicit . Non dabis sanctum tuum videre corruptionem . David autem sua generatione cum administrasset voluntati Dei : dormivit & adpositus est ad patres suos : & vidit corruptionem . Quem vero Deus suscitavit a mortuis : non vidit corruptionem . Notum igitur sit vobis viri fratres : quia per hunc Jesum vobis remissio peccatorum adnunciatur ab omnibus : quibus non potuistis in lege Moysi justificari . In hoc enim omnis qui credit justificabitur.

℟. Amen .

Lectio sancti Evangelii secundum Johannem . *II. Ca.*

ILlo in tempore : una sabbatorum cum fores essent clause ubi erant discipuli propter metum Judeorum : venit Jesus & stetit in medio & dixit eis . Pax vobis . Ex cum hoc dixisset : ostendit eis manus & latus . Gavisi sunt ergo discipuli : viso Domino . Dixit ergo eis iterum . Pax vobis . Sicut misit me pater : & ego mitto vos . Hoc cum dixisset : insufflavit & dixit eis : Accipite Spiritum Sanctum . Quorum remiseritis peccata : remittuntur eis . Et quorum retinueritis : retenta erunt . Thomas autem unus ex duodecim : qui dicitur Didimus : non erat cum eis quando venit Jesus . Dixerunt ergo ei alii discipuli . Vidimus Dominum . Ille autem dixit eis . Nisi videro in manibus ejus fixuras clavorum : & mittam digitum meum in locum clavorum : & mittam manum meam in latus ejus : non credam . Et post dies octo : iterum erant discipuli ejus intus : & Thomas cum eis . Venit Jesus januis clausis : & stetit in medio eorum : & dixit . Pax vobis . Deinde dicit Thome . Infer digitum tuum huc & vide manus meas : & affer manum tuam & mitte in latus meum : & noli esse incredulus : sed fidelis . Respondit Thomas : & dixit . Dominus meus & Deus meus . Dicit ei Jesus . Quia vidisti me Thoma : credidisti . Beati qui non viderunt : & crediderunt . Multa quidem & alia signa fecit Jesus in conspectu discipulorum : que non sunt scripta in libro hoc . Hec autem scripta sunt : ut credatis quia Jesus est Christus filius Dei . Et ut credentes vitam habeatis in nomine ejus . ℟. Amen .

Dicat Presbiter. Dominus sit semper vobiscum . ℟. Et cum .

Lauda . Alleluja . ℣. Apparuit Dominus Jesus discipulis suis dicens pax vobis : ego sum qui resurrexi : nolite timere. P. Alleluja .

Sacrificium .

ALleluja . Celebravit David pascha & offerebat holocausta Domino : & constituit Sacerdotes in opere domus Domini alleluja alleluja . ℣. Alleluja : congregati sunt omnes filii Israel in loco sanctificationis : ibi enim benedixerunt Dominum : propterea vocaverunt nomen loci hujus Convalle benedictionis in opere domus Domini : alleluja : alleluja .

Missa .

COmpleto dilectissimi sacre solennitatis salutarium dierum numero : potius quam peracto : multisque Deo presule lustratorum cursibus celebrando competes obsequele gerimus de perfectis: spei titulum capiamus de futuris. Oremus ergo ut sic apud clementissimum Patrem vota nostra hec legatio presentium festorum insinuet : quo diutinum plebi sue hujus vite commercium annue litationis rediviva gaudia subministrent . ℟. Amen .

Alia Oratio.

INgeniti genitoris genite fili : qui in eo nobis diei hujus octavi renovas cultum : in quo te discipulorum aspectibus hodie prebuisti palpandum. Nam licet hic dies sit prior pre ceteris conditus : octavus post septem efficitur revolutus. Quo ipse sicut ammirabiliter e sepulchro surrexisti a mortuis : ita ad discipulos inestimabiliter intrasti januis obseratis. Initium videlicet pasche : ac finem exornans congruis sacramentis : cum & Resurrectio tua custodibus terrorem incuteret : & manifestatio discipulorum corda dubia confortaret. Quesumus ergo ut nos his sacramentis imbutos : fides qua te credimus : post istud seculum tibi representet inlesos. Nullum nobis de te scrupulum dubitationis : errorisque : aut ocium pariat : aut quesitio incauta enutriat. Serva in nomine tuo : quos redemisti sanguine precioso. Contemplandum te nostris sensibus prebe : nostrumque cor dignatus ingredere. Esto semper in medio nostri : qui hodie pacem nuncians discipulorum in medio astitisti. Quique in eis insufflasti spiritum vite : nobis largire ejusdem spiritus consolationem. Quod sacrum pascha quod evolutis septem dierum cursibus immolavimus : hujus octavo diei curriculo presenti sacrificio consummemus. Ut in hoc die a quo Resurrectionis tue cepimus excolere mysterium : presentis pasche peragamus legitimum sacramentum.

℟. Amen.

Post nomina. Oratio.

DIes istos Domine quos in leticia celebramus Christi tui Resurrectio gloriosa depinxit : nobisque in generatione perpetua celebrandos doctrina Apostolica dereliquit. Astantes ergo ante tuam majestatem clementissime Pater pascha legitimum frequentamus : & ut nobiscum sit sponsus eternus jugi obsecratione deposcimus. Eripe itaque nos & familiam tuam ab iniquitatibus cunctis : ab scandalo & diebus malignis. Prepara nobis mensam venerandi altaris : quam circumdemus velut soboles magni Regis. Ut offerentes propiciatorium libamen pro nobis & famulis tuis exaudiri apud te mereamur : tam pro viventibus : quam pro defunctis fidelibus.

℟. Amen.

Ad pacem. Oratio.

CHriste Dei filius : qui obseratis seris ad discipulos intras : eterna eos pace confirmas : prebe in his solennitatibus obsequenti caterve : & simultatis vicium fugare : & charitatis vere concordiam veraciter retinere. Quo tui discipuli per dilectionem effecti : illis peracta pasche solennia sacrificiis honoremus : quibus ipsi purificari a nostris criminibus mereamur.

℟. Amen.

Inlatio.

DIgnum & justum est nos tibi gratias agere : Domine Sancte Pater eterne omnipotens Deus : per Jesum Christum filium tuum Dominum nostrum. Omnium magistrum & formam doctrine prebentem in humilitate : & majestatem Deitatis ostendentem in divina virtute. Qui per infirmitatem carnis mori dignatus est : & resurrexit per divinam Spiritus Sancti virtutem. Qui pluribus modis & multis argumentis se discipulis suis vivum exhibuit : ut videri : tangi : tractarique potuisset : ne crederetur assumpti hominis carnem in inferis reliquisse. Qui octavo die resurrectionis sue : pro metu Judeorum discipulis domi januis clausis apparuit : & omnem diffidentiam ad nostre credulitatis exempla destruxit. Hic cum improvisus in medio circumsedentium appareret : putabant omnes se spiritum cernere : qui possit clausis januis introire. Quorum cum corda turbata previderet : illum superflua priori sollicitudine pernegantem affari dignatus est. Ut latus perfossum lancea : manibus attrectaret : & fixuras clavorum in suis palmis aspiceret. Ut non perniciosa incredulitate tabesceret : sed celeri confessione gauderet. Isto proinde : qui cum videret credidit : beatiores illos qui non vidissent credidissent : difinita sententia declaravit. Vere fidelis Dominus in verbis suis : & sanctus in omnibus operibus suis. Pati & resurgere se promisit : & docuit : & legis

oracula

oracula non ſolvit : ſed potius adimplevit. Quis enim hec ſufficienter poterit enarrare miracula? qualiter homo verus corpore ſolidatus clauſis clauſtris intravetit : aut tremula moliaque aquarum orbita ſicca planta diſcurrerit? Cui cum januam introiret non obfuit corporis pondus : & cum maria ſicco pede tranſcurreret : carnis non obſtitit pondus. Ut vere ſummus in ſuis mirabilibus Deus : & qui in utero virginali ingredi egredique potuit : clauſtris pudicicie permanentibus : ipſe inferos penetravit inleſus : & reſurrexit ſine ulla carnis corruptione ſecurus. Cui merito omnes Angeli & Archangeli non ceſſant clamare quotidie una voce dicentes. ℟. Sanctus. Sanctus. Sanctus.

Poſt Sanctus.

VEre ſanctus:vere benedictus Dominus noſter Jeſus Chriſtus filius tuus. Qui clauſa oſtia dum diſcipulos viſitaret : introivit ut Deus : ut cum de veritate corporis ſui dubitantibus peteret panem & manducaret : homo eſſet verus inventus. Illud faciens mirabiliter : hoc miſericorditer. Illud ad glorificandam potentiam divinitatis : hoc ad aſſerendam ſubſtantiam carnis : oportebat quippe eos illum in utraque natura conſpicere : quem mediatorem jubebantur Dei atque hominum predicare. Qui favum mellis ſimpliciter offerentes : fidem ſuam locuti ſunt : donis myſticis nos docentes. Sic eſt enim ex duabus rebus ſimplex favi confecta materia : ſic in naturis duabus una Chriſti creditur extitiſſe perſona. Ipſe Dominus ac redemptor eternus.

Poſt pridie. Oratio.

FAcimus Domine commemorationem Domini noſtri Jeſu Chriſti filii tui : qui nos morte ſua redemit : & Reſurrectione erexit. Quique hodie ad diſcipulos januis clauſis intravit : & uni eorum heſitanti : corporea attrectatione ſe palpandum exhibuit. Unde per ipſum te Deus Pater expoſcimus : ut illo ſpiritu hec oblata ſanctifices : quo olim in diſcipulos inſufflaſti credentes. Sicque nos participatione hoſtie hujus percipiamus meritum ſanctitatis: ſicut illi te inſufflante adepti ſunt verbum predicationis. ℟. Amen.

Ad orationem Dominicam.

OMnis conventus Dominice plebis : qui ad peragenda paſchalis leticie ſolennia conveniſtis : pace illa qua hodie dudum januis clauſis intrante Domino diſcipulorum corda firmata ſunt : veſtrorum etiam abdita pectorum roborentur : quo in peragendis paſchalium ſacramentorum officiis pacificati per ſanguinem crucis proclamemus e terris. Pater noſter.

Dicat Preſbiter. Vicit leo.

Tribus vicibus. Ut in die Reſurrectionis. Quere. Fol. CXCVIII.

Humiliate vos benedictioni. Dominus ſit ſemper vobiſcum.

℟. Et cum.

Benedictio.

CHriſtus Dominus qui octavo poſt reſurrectionem die obſeratis oſtiis : ſuis ſe demonſtravit diſcipulis : ignorantie obicibus abdicatis : contemplandum ſe prebeat ſenſibus veſtris. ℟. Amen. Quique illis hodie inſufflando Spiritum contulit Sanctum : in vos reſpiciendo celeſtis gratie conferat donum. ℟. Amen. Quo celebritatem paſchalem pia conſummantes devotione : & fide probabiles : & opere inveniamini apud Deum indeſinenter felices. ℟. Amen. Per miſericordiam ipſius Dei noſtri &c. Dominus ſit ſemper vobiſcum.

℟. Et cum.

Ad accedentes. Gaudete populi.

Com. Refecti Chriſti corpore. *Quere in vigilia Reſurrectionis. Fol. CXCVIII.*

IN TERTIO DOMINICO POST PASCHA.

Ad Miſſam Officium.

Dicite in nationibus. *Oratio.* Tibi gloriam concinimus. *Require in Octava Paſche. Fol. CCXXXIV.*

Lectio libri Apocalipſis Johannis Apoſtoli. ℟. Deo gratias. *Ca. III.*

ANgelo Philadelphie Eccleſie ſcribe. Hec dicit ſanctus & verus qui habet claves David. Qui aperit & nemo claudit : & claudit : & nemo aperit. Scio opera tua : ecce dedi coram te oſtium apertum : quod nemo poteſt claudere : quia modicam habes virtutem : & ſervaſti verbum meum : & non negaſti nomen meum. Ecce dedi te Synagogam Sathane : qui dicunt ſe Judeos eſſe & non ſunt : ſed mentiuntur. Ecce faciam illos : & veniant : & ado-

adorent ante pedes tuos:& sciant quia ego dilexi te: quoniam servasti verbum patientie mee. Ego servabo ab hora tentationis que ventura est in orbem universum tentare habitantes in terram. Venio cito: tene quod habes: ut nemo accipiat coronam tuam. Qui vicerit faciam illum columnam in templo Deo mei: & foras non egredietur amplius. Et scribam super illum nomen Dei mei: & nomen civitatis Dei mei nove Hierusalem: que descendit de celo a Deo meo: & nomen meum novum. Qui habet aurem audiendi audiat: quid spiritus dicat ecclesiis.

℟. Amen.

Dicat Presbiter. Dominus sit semper vobiscum. ℟. Et cum.

Psallendo. Psallite Deo nostro. Psallite Regi nostro: psallite. ℣. Quoniam Rex omnis terre Dominus: psallite sapienter. *P*. Psallite. *Dicat Presbiter*. Silentium facite.

Lectio libri Actuum Apostolorum. Deo gratias. *Cap. IIII.*

IN illis diebus. Factum est cum congregarentur principes Sacerdotum & seniores & scribe in Hierusalem: & Annas princeps Sacerdotum & Cayphas: & Jonathas & Alexander: eo quod erant de genere sacerdotali. Et statuentes eos in medio: interrogabant in qua virtute: & in quo nomine fecistis hoc vos? Tunc Petrus repletus SpirituSancto: dixit ad eos. Principes populi & seniores Israel audite. Si nos hodie dijudicamur in benefacto hominis infirmi: in quo iste salvus factus est: notum sit hominibus & omni plebi Israel: quia in nomine Jesu Christi Nazareni: quem vos crucifixistis: quem Deus suscitavit a mortuis: in hoc iste stat coram vobis sanus hodie: in alio autem nullo. Hic est lapis qui reprobatus est a vobis edificantibus: qui factus est in caput anguli. Et non est in alio salus: nec enim nomen aliud est sub celo datum hominibus: in quo oporteat nos saluos fieri.

℟. Amen.

Lectio sancti Evangelii secundum Johannem. *Cap. V.*

ILlo in tempore. Erat dies festus Judeorum: & ascendit Jesus Hierosolymam. Est autem Hierosolymis probatica piscina: que cognominatur hebrayce Bethsayda quinque porticus habens. In his jacebat multitudo languentium: cecorum: claudorum expectantium aque motum. Angelus autem secundum tempus descendebat in piscinam: & movebatur aqua: & qui prior descendisset in piscinam post motionem aque: sanus fiebat a quacunque detinebatur infirmitate sua. Hunc cum vidisset Jesus jacentem: & cognovisset quia jam multum tempus haberet: dicit ei. Vis sanus fieri? Respondit ei languidus. Domine: hominem non habeo: ut cum turbata fuerit aqua: mittat me in piscinam. Dum venio enim ego: alius ante me descendit. Dicit ei Jesus. Surge: tolle grabatum tuum & ambula. Et statim sanus factus est homo: & sustulit grabatum suum & ambulabat. Erat autem sabbatum in illo die. Dicebant Judei illi qui sanus fuerat factus. Sabbatum est: non licet tibi tollere grabatum tuum. Respondit eis. Qui me fecit sanum: ille mihi dixit: tolle grabatum tuum & ambula. Interrogaverunt ergo eum. Quis est ille qui dixit tibi: tolle grabatum tuum & ambula? Is autem qui sanus fuerat effectus: nesciebat quis esset qui dixit ei: tolle grabatum tuum & ambula. Jesus autem declinavit a turba constituta in loco. Postea invenit eum Jesus in templo: & dixit illi. Ecce sanus factus es: jam noli peccare: ne deterius tibi aliquid contingat. Abiit ille homo & nunciavit Judeis quia Jesus est: qui fecit eum sanum. Propterea persequebantur eum Judei: quoniam hec faciebat in sabbato. Jesus autem respondit eis. Pater meus usque modo operatur: & ego operor. Propterea magis querebant eum Judei interficere: quia non solum solvebat sabbatum: sed & patrem suum dicebat Deum: equalem se faciens Deo. ℟. Amen.

Dicat Presbyter. Dominus sit semper vobiscum.

℟. Et cum.

Lauda. Alleluja. ℣. Jubilate Domino omnis terra: servite Domino in leticia. *P*. Alleluja.

Sacrificium. Alleluja. Temporibus illis postquam resurrexit Dominus Jesus: exierunt mulieres cito de monumento. Cum timore & gaudio magno. Nunciare discipulis ejus dicentes alleluja. ℣. Alleluja: ecce Jesus occurrit illis dicens avete: illi autem accesserunt & tenuerunt pedes ejus: & adoraverunt eum. *P*. Cum timore. ℣. Alleluja: tunc ait illis Dominus dicens:

cens : nolite timere : ite nunciate fratribus meis : ut eant in Galileam ibi me videbunt : quia sic oportebat Christum pati & resurgere a mortuis die tertia : & sedere in gloria sua : egresse de monumento currebant . ℣. Nunciare discipulis .

Missa .

DEum Dei filium qui amore hominis in hominem non solum nasci dignatus est : verum etiam crucifigi fratres charissimi deprecemur : ut nos a passione carnalium viciorum evictis etiam nequiciarum spiritualium mundi principibus : ipse munere suo nos eripiat : & vivere in crucis sue voluntaria crucifixione nos faciat . Eamque nobis : que sibi placeat servitutem attribuat : quam nec oppressio tribulationis impediat : nec iners securitas in torporem introducat . ℟. Amen .

Alia Oratio .

DOmine Jesu Christe qui vivificaturus occideris : qui resurrecturus sepeliris . Dum morte mortuos solvis : dum penam superas crucifixus . Tu ad preces nostras illa qua totum pateris pietate convertere : & nostris jam calamitatibus finem pone . Sicque reddita nobis indulgentia miserere . Et qui adversum te gravium culparum impressione nos egisse sentimus : iterum ad te nos misericordia parcente conversi : redeunte quietis statu & melioribus in rerum commodis potiamur . ℟. Amen .

Post nomina .

INluminatorem diei hujus te Dominum Jesum Christum qui nos ad sacra Resurrectionis tue festa perduxisti . Per ipsa sacrorum solennium suffragia deprecamur: ut sacrificia hec que tibi ob sacramenta divini corporis offeruntur : tam acceptabilia tibi nostra facias obsequia: quam sunt divino instituta mysterio . Simulque universam ecclesiam tuam sanctificatione perfundens : & offerentibus remunerationem : & sanctificantibus veniam : & sumpturis salutem perpetuam largiaris . ℟. Amen .

Ad pacem . Oratio .

QUesumus unigenite Dei filius : ut quos redemisti sanguine sacro : pacis & charitatis munifices sacramento . Sicque omnes qui te veraciter resurrexisse fatemur : resurgere post mortem non ad penam : sed ad gloriam mereamur . ℟. Amen .

Inlatio .

DIgnum & justum est vere equum & salutare est : nos tibi gratias agere : Domine sancte Pater eterne omnipotens Deus per Jesum Christum filium tuum Dominum nostrum : Regem sempiternum tecumque regnantem:qui tanta ac talia pro salute nostra dignatus est supportare. Judicatus a Judeis: qui judicaturus est vivos ac mortuos. Ante tribunal presidis stetit:cujus metuenda tribunalia universi sunt celi. Sputis faciem suam passus est liniri : qui sputo suo paulo antea aperuit oculos ceci nati . Spinis dignatus est coronari : a quo meruerunt martyres coronis celestibus decorari . Felle & aceto permixto dignatus est potari : qui de petra durissima fecit populum melle saturari . Lancea latus suum sustinuit penetrari : cujus gladio devicti sunt inferi . Manus & pedes clavis dignatus est infigi : cujus manus fecerunt fabricam celi . Depositus de cruce voluit sepeliri : cujus verbo confestim suscitati sunt mortui . Se ipsum pro nobis jussit offerri : ne ultra jam inrationabilium pecudum sanguis sacris altaribus funderetur . Ipse Sacerdos dignatus est esse & hostia : per quem cuncti credentes vitam consequerentur eternam . Propter quod ei omnes Angeli omnesque Sancti non cessant clamare : ita dicentes . Sanctus .

Post Sanctus .

VEre Sanctus vere benedictus unigenitus tuus Dominus noster & medicus . Qui non solum egritudinem nostram : quam paradisi exules debebamus absolvit : verum etiam mortem primi parentis errore contractam : pro sua pietate miseratus divina potestate superavit . Dum nobis & formam morum vivendo prebuit : & remissionem peccatorum moriendo concessit . Christus Dominus ac redemptor eternus .

Post pridie . Oratio .

CHriste qui pro nobis Deo Patri in sacrificium es oblatus : qui sanguine tuo terrena celestibus socians : resurrectione tua nos doces sperare superna : his sacrificiis propiciatus inlabere : hisque benedicturus descende . Sint hec que tibi offerimus libamina ita plenitudine benedictionis tue refertaut : Resurrectionis tue festa celebrantibus optatam pariant medicinam . ℟. Amen .

Ad

Ad orationem Dominicam.

REdemptor noster & conditor: cujus in sepulcro caro non vidit corruptionem: sed glorificata surrexit Dei Patris roborata virtute: tu omnia corruptionum carnalium in nobis vulnera propiciatus interime: & gloriose castitatis cingulo nos astringe. Quo devictis viciorum carnalium incentivis: ea que nos docuisti exclamemus e terris. Pater noster.

Dicat Presbiter. Vicit leo. *tribus vicibus. ut in die Resurrectionis folio. CXCVIII.*

Humiliate vos benedictioni. Dominus sit semper vobiscum. ℞. Et cum. *Benedict.* Crux Domini nostri Jesu Christi: sit sublimitas vestra. ℞. Amen. Sanguis ejus maneat in vos redemptio vera. ℞. Amen. Resurrectio ipsius: sit vobis claritas sempiterna. ℞. Amen. Ipso prestante qui vivit cum Deo Patre & Spiritu Sancto in secula seculorum. ℞. Amen. Dominus sit semper vobiscum. ℞. Et cum.

Ad accedentes. Gaudete populi.

Com. Refecti Christi corpore. *Quere in vigilia Resur. fol. CXCIII.*

Oratio. Expletis Domine. *ut supra in die Resurrectionis. fol. CXCVIII.*

IN QUARTO DOMINICO PASCHE.

Officium. Dicite in nationibus. *Oratio.* Tibi gloriam concinimus. *Quere in Octava Pasche. fol. CCXXXIV.*

Apocalipsis Johannis apostoli. Cap. XIIII.

EGO Johannes fui in spiritu & vidi: & ecce agnus stabat supra montem Syon: & cum illo centum quadraginta quatuor millia: habentes nomen ejus & nomen patris ejus scriptum in frontibus suis. Et audivi vocem de celo tanquam vocem aquarum multarum: & tanquam vocem tonitrui magni. Et vocem quam audivi sicut citharedorum citharizantium in citharis suis. Et cantabant canticum novum ante sedem & ante quatuor animalia & seniores. Et nemo poterat dicere canticum: nisi illa centum quadraginta quatuor millia: qui empti sunt de terra. Hi sunt qui cum mulieribus non sunt coinquinati: virgines enim sunt: hi sequuntur agnum quocumque ierit. Hi empti sunt ex omnibus: primicie Deo & agno: & in ore ipsorum non est inventum mendacium: sine macula enim sunt. Et vidi alterum Angelum volantem per medium celum: habentem evangelium eternum: ut evangelizaret sedentibus super terram: & super omnem gentem: tribum: & populum: dicens magna voce. Timete Dominum & date illi honorem: quia venit hora ejus judicij: & adoret eum qui fecit celum & terram: mare & fontes aquarum. ℞. Amen.

Dicat Presb. Dominus sit semper vobiscum. ℞. Et cum spiritu.

Psallendo. Jubilate Domino omnis terra: psalmum dicite nomini ejus: date gloriam laudi ejus. ℣. Benedicite gentes Deum nostrum: & obaudite voci ejus. P. Date gloriam.

Dicat Presb. Silentium facite.

Lectio libri Actuum Apostolorum.

Cap. IIII.

IN illis diebus. Videntes principes Sacerdotum Petri constantiam & Johannis: comperto quia homines essent sine litteris & idiote admirabantur: & cognoscebant eos: quoniam cum Jesu fuerant. Hominem autem videntes stantem cum eis qui curatus fuerat: nihil poterant contradicere. Jusserunt autem eos foras extra concilium sedere: & conferebant invicem dicentes. Quid faciemus hominibus istis? Quoniam quidem notum signum factum est super eos: omnibus qui habitant in Hierusalem manifestatum est: non possumus negare. Sed ne amplius divulgetur in populum: comminetur eis ne ultra loquantur in nomine hoc ulli hominum. Consentientibus autem omnibus: & vocantes eos denunciaverunt ne omnino loquerentur: neque docerent in nomine Jesu. Petrus vero & Johannes: respondentes dixerunt ad eos. Si justum est in conspectu Dei: vos potius audire quam Deum judicate. Non enim possumus nos que vidimus & audimus: non loqui. At illi comminantes dimiserunt eos: non invenientes quomodo punirent eos propter populum: quia omnes clarificabant id quod factum fuerat: in eo quod acciderat. Annorum enim erat quadraginta homo: in quo factum est istud signum sanitatis. ℞. Amen.

Lectio Sancti Evangelii secundum Johannem. *IIII.*

ILlo in tempore: Dominus noster Jesus Christus cum venisset in Galileam: exceperunt eum Galilei: cum omnia vidissent que fecerat Hierosolymis in die festo: & ipsi enim venerant in diem festum. Venit enim iterum Chanaam Galilee:

Galilee : ubi fecit de aqua vinum. Erat quidam Regulus : cujus filius infirmabatur Capharnaum. Hic cum audisset quia Jesus veniret a Judea in Galileam : abiit ad eum & rogabat illum : ut descenderet & sanaret filium ejus. Incipiebat enim mori. Dixit ergo Jesus ad eum. Nisi signa & prodigia videritis : non creditis. Dicit ad eum Regulus. Domine : descende priusquam moriatur filius meus. Dicit ei Jesus. Vade filius tuus vivit. Credidit ergo homo sermonem quem dixerat ei Jesus : & ibat. Jam autem eo descendente servi occurrerunt ei : & adnunciaverunt dicentes : quia filius ejus viveret. Interrogabat horam ab eis in qua melius habuerat. Et dixerunt ei. Quia heri hora septima reliquit eum febris. Cognovit ergo pater : quia illa hora erat in qua dixerat ei Jesus : filius tuus vivit. Et credidit ipse : & domus ejus tota. Hoc iterum secundum signum fecit Jesus cum venisset a Judea in Chanaam Galilee.

Dicat Presbiter. Dominus sit semper vobiscum. ℟. Et cum.

Lauda. Alleluja. ℣. Quis Deus magnus sicut Deus noster. Tu es Deus qui facis mirabilia. P. Alleluja.

Sacrificium.

HEc dicit Dominus qui erat : & qui est : & qui venturus est omnipotens : primus & novissimus qui mortuus est & resurrexit : & ecce vivens est. Lavit nos supra lignum sanguine suo. Ipsi gloria in secula seculorum alleluja. ℣. Audivi voces Angelorum multorum dicentium ante agnum : qui est primogenitus mortuorum : & princeps regum terre : salus Deo nostro sedenti supra thronum : & omnes Angeli in circuitu stabant & seniores prostraverunt se : & adoraverunt Dominum sedentem supra celos clamantes voce magna. P. Ipsi gloria.

Missa.

OFferamus dilectissimi fratres panes propositionis : qui desideramus accedere ad mensam Dei omnipotentis. Nec de morte Christi coram populis erubescere : sed de gloriosa cupiamus resurrectione gaudere. Nulla nobis desperationis caligo nascatur : sed lucernam fidei mens serenior contempletur. Ut per viam vite simpliciter ambulantes : quandocumque Christus visitaverit : non inveniat dubitantes : nec arguat infideles. Demus potius hospitalitati competens studium : recepturi in celestibus premium. Mundi quoque eidem Christo cordis hospitium preparemus : & in nobis mansionem sapientie fabricemus. Ut in fractione panis ab omnibus cognoscendus : resurrectionem suam manifestare dignetur : in eterna Dei Patris gloria simpliciter adorandus. Dies enim leta tunc transibit si solennitati devotio gloriosa concordet.

℟. Amen.

Alia Oratio.

BEnedicte Deus & Pater universitatis : & substantie omnis creator concedens unicuique nature demutabilem legem : & ipse liber a lege nature mortem perimens : diabolum infirmans : maliciam extinguens : sanctificationem tribuens : & immortalitatem. Perficiens & infirmitatem : atque immensitatem tuam capacem fidelium tibi animarum accomodans sanctitati. Qui ad repellendos mundi hujus errores : & omnem maligne potentie naturam coarguendam : verbum & virtutem & sapientiam tuam : Deum ac Dominum nostrum Jesum Christum filium tuum : consortem caduce carnis nostre esse voluisti. Per quem tibi gratias agimus : ob hunc verum & consummatum & ad salutem generis humani preciosa sua passione perfectum pasche diem. In quo inferos adiit : mortem vicit : diabolum coarguit : & leges tartari solvit in homine suo : a quo mortis conditione discesserat coexcitaturus universe carnis : que in se esset generanda naturam. Ob quod facito nos omnipotens Pater : ut hunc sanctum in progenies & memorabilem in generationem diem confitentes : non in amaritudine veterum azimorum : neque in anterioris malicie fermento : sed in nova & sincera renate innocentie conspersione celebremus. Liberati : regenerati : sanctificati : & coronati. ℟. Amen.

Post nomina Oratio.

DEus qui in electis tuis extinxisti funditus mortem : qui mortem te inferni pronuntians esse : illos solum ex averni claustris eruesti : quos tuos in fide & actibus recognoveris.

Da presenti populi Christiani conventui Resurrectionis tue solennitate ovanti legis tue preceptis inviolabiliter inherere : & indesinenter estu tue dulcedinis anhelare. Ut semper nos tuos operarios esse cognoscas : & eternis penis solutos secunde resurrectionis felicitate sustollas. Quo presenti sacrificio & Resurrectionis tue gaudia celebrantibus se nobis majestas tua invisa : visibilem prebeat : & defunctorum spiritibus ad requiem adesse ostendat. ℟. Amen.

Ad pacem. Oratio.

CHriste Deus qui inter iniquos suspendi passus es : crucis sustinendo injuriam: dato nobis perfecte vite tolerantiam. Ut charitate illa qua ipse mundum diligens: pro eodem mortem subiisti : inveniamur ipsi te opitulante perfecti. Sicque passionis tue exemplo inlata toleremus scandala : ut sanguine crucis tue omnia pacificante : capitis nostri mereamur effici membra. ℟. Amen.

Inlatio.

DIgnum & justum est nos tibi gratias laudesque referre : qui cum Spiritu Sancto regnando manes in Patre. Quique magno pietatis tue ammirandoque mysterio manifestatus in carne : justificatus in spiritu : ostensus in Angelis: predicatus in gentibus : creditus in hoc mundo : assumptus in gloria : de inferni nos periculis liberasti. Chrismatis & carismatis tui dona dispercions : ad sacerdotales infulas : & ad regie nobilitatis insignia. Tanquam electum genus & populos adquisitionis invitans : sociam humani generis : consortemque naturam carnis assumptione dignatus : justus pro injustis : pius pro impiis : nullius reatus sorte suspensus reconciliasti nos Deo. Humilitate tua nos erigens : contumeliis honorans : vulneribus sanans : morte vivificans. Quicquid in nobis mors habebat juris evacuans : oblitterato quod adversus nos est deletoque chirographo in celestis gratie beatitudinem spem nostre libertatis extendis. Victorie tue : Resurrectionisque primiciis : ad dona nos eterne beatitudinis provocasti : volens redemptos in celestibus conlocare : ad Deum Patrem vocationum nostrarum precursor ascendis. Ut Redemptor in terris : propiciator in celis additos : passione absolvas : captivos advocatione defendas. Insuper ad communionem corporis ac sanguinis tui non solum accipiendi : sed etiam consecrandi per gratiam indulte sanctificationis admittas. Ut panis istius vinique institutas a te : tibi ac Deo Patri hostias offeramus : que etsi non habeant veram creature diversitate materiam : accipiant tamen debitam spirituali benedictione potentiam. Per quam originem quamdam evangelice imitationis adepti : celestium secretorum sacramenta discentes : laudes quas tibi in gloria Patris cum Sancto Spiritu permanenti Angeli & Archangeli canunt : nos quoque imitati celestium beatitudinem persolvamus cum Seraphin ita dicentes. ℟. Sanctus. Sanctus. Sanctus.

Post Sanctus.

VEre sanctus vere benedictus Dominus noster Jesus Christus filius tuus. Qui moriens seva averni claustra destruxit : & resurgens : januas nobis celestis regni aperuit. Ipse Dominus ac Redemptor eternus.

Post pridie. Oratio.

COmmemoramus Domine passionem Jesu Christi Domini nostri : qui se tibi per crucis destinam in verum sacrificium offerens : confractis averni obicibus cum glorificata carne tertia die rediens a mortuis : vivus suis postmodum apparuit discipulis gloriosus. Et ideo per ejus te mortem poscimus & rogamus : ut his sacrificiis ita propiciatus inlabi jubeas. Quo omnes pro quibus offeruntur : & fermento malicie careant : & novitate spiritus paschalium gaudiorum mereantur peragere sacramenta. ℟. Amen.

Ad orationem Dominicam.

OMnipotens eterne Deus : qui filium tuum pro nostra redemptione missisti verbo editum : virginali utero procreatum. Ut carnem indueceret : & nos de peccatorum vinculis liberaret : & penas crucis pertulit : diversa tormenta sustinuit : & nos sua passione salvavit : simulque Resurre-

surrectione redemit . Miserere igitur nostri : ut orationem quam nos ipse docere dignatus es : sic dicere mereamur . Pater noster .

Dicat Presb. Vicit leo . *tribus vicibus . sicut in die Resurrectionis . folio . CXCVIII.*

Dicat Presbiter : Humiliate vos benedictioni . Dominus sit semper vobiscum . ℟. Et cum .

Benedictio .

OMnipotens Deus qui eterna dispensat : in isto gloriose Resurrectionis sue die vos uberius benedicat . ℟. Amen . Claritatis sue vos splendore perfundat : & mentes vestras paschali leticia repleat . ℟. Amen . Inrigentur pectora vestra dono Spiritus Sancti : ac sicut terra sitiens satientur imbre celesti . ℟. Amen . Ut conscientie purgati maculis : paschalibus vos dignos efficiat sacramentis . ℟. Amen. Per misericordiam ipsius Dei nostri &c. Dominus sit semper vobiscum . ℟. Et cum.

Ad accedentes . Gaudete populi. *Communio .* Refecti Christi corpore . *Quere in vigilia Resurrectionis fol.CXCIII.*

Oratio . Expletis Domine . *Require in omnium Offerentium .fol. CXCVIII.*

IN QUINTO DOMINICO PASCHE .

Ad missam . Officium . Dicite in nationibus . *Oratio .* Tibi gloriam concinimus . *Quere in Dominico octavo Pasche . folio . CXCIIII.*

Apocalipsis Joannis Apostoli .

℟. Deo gratias . *Ca. XIX.*

EGO Joannes fui in spiritu : & vidi celum apertum . Et ecce equus albus : & qui sedebat super eum vocabatur fidelis & verax : & justiciam judicat & puniet . Oculi autem ejus sicut flamma ignis : & in capite ejus diademata multa habens : & nomen scriptum quod nemo novit nisi ipse . Et vestitus erat vestem adspersam sanguine : & vocatur nomen ejus Verbum Dei . Et exercitus qui sunt in celo : sequebantur eum in equis albis vestiti bissinum album mundum & de ore ipsius procedebat gladius acutus : & in ipso percutit gentes : & ipse reget eos in virga ferrea. Et ipse calcat torcular vini furoris ire Dei omnipotentis : & habet in vestimento & in femore suo scriptum : Rex Regum & Dominus dominantium . ℟. Amen .

Dicat Presbiter . Dominus sit semper vobiscum . ℟. Et cum .

Psallendo . Psallite Deo nostro . *Require in III. Dominico pasche fol.CCXXXVIII.*

Dicat Presbiter . Silentium facite .

Lectio Actuum Apostolorum.

℟. Deo gratias . *Ca.IIII.*

IN illis diebus . Dimissi Apostoli venerunt ad suos : & adnunciaverunt eis quanta ad eos principes sacerdotum & seniores dixissent . Qui cum audissent : unanimiter levaverunt vocem suam ad Dominum & dixerunt . Domine qui fecisti celum & terram mare : & omnia que in eis sunt : qui per Spiritum Sanctum per os patris nostri David pueri tui dixisti . Quare fremuerunt gentes : & populi meditati sunt inania . Adstiterunt reges terre : & principes convenerunt in unum adversus Dominum & adversus Christum ejus . Convenerunt vere in civitate ista adversus sanctum puerum tuum Jesum : quem unxisti : Herodes & Pontius Pilatus cum gentibus & populis Israel facere qne manus tua & consilium decreverunt fieri . Et nunc Domine Deus respice in minas eorum : & da servis tuis cum fiducia loqui verbum tuum in eo : cum manum tuam extendas sanitates & signa & prodigia fieri per nomen sancti filii tui Jesu Christi . Et cum orassent motus est locus : in quo erant congregati . Et repleti sunt omnes Spiritu Sancto : & loquebantur verbum Dei cum fiducia omni volenti credere . ℟. Amen .

Lectio sancti Evangelii secundum Lucam . Cap.VIII.

ILlo in tempore . Dominus noster Jesus Christus cum descendisset de navi : excepit illum turba: & erant omnes expectantes eum . Et ecce venit vir cui nomen Jairus : & ipse princeps Sinagoge erat . Et cecidit ad pedes Jesu rogans eum : ut intraret domum ejus : quia filia unica erat illi fere annorum duodecim : & ecce moriebatur . Et contigit dum iret a turbis comprimebatur . Et mulier quedam erat in profluxu sanguinis ab annis duodecim : que in Medicos erogaverat omnem substantiam suam nec ab ullo potuit curari . Accessit retro: & tetigit fimbriam vestimenti ejus . Et ait Jesus . Quis est qui me tetigit ? Negantibus autem omnibus dixit Petrus : & qui cum illo erant . Preceptor

petimus : ut oblata in conspectu tuo nostre servitutis libamina : ipse tibi acceptabilia facias : & accepta discurrente sancto Angelo tuo nobis sanctificata distribuas : ut dum corda nostra corporis & sanguinis filii tui Domini nostri commixtione purificas : petitiones nostras in odorem suavitatis accipias.

℞. Amen.

Ad orationem Dominicam.

INestimabilem tue magnificentie bonitatem in hujus Resurrectionis filii tui solennitate : cum veneratione deposcimus Domine sancte Pater eterne omnipotens Deus : cujus bonitatis imago est Christus : per quem nobis tale munus condonare dignatus es : ut nos ejus passione ac Resurrectione ex servis filios adoptares. Per ipsum te Domine supplices exoramus : ut nos ab omni infestatione adversarii tutos atque defensos custodias : ut nunquam tuum contristemus Spiritum Sanctum : sed ipsum semper habeamus advocatum. Ut officiis misericordie & humilitatis insistentes : divitias celestes ab eo in futuro percipere mereamur : proclamantes. Pater noster qui es in celis. *Hic dicat Presb.* Vicit leo. *tribus vicibus. ut in die Resurrectionis. folio CXCVIII. Postea dicat.* Humilitate vos benedictioni. Dominus sit semper vobiscum. ℞. Et cum.

Benedictio.

CHristus Dominus qui vos redemit sanguine crucis sue mortificet in vobis concupiscentias carnis vestre. ℞. Amen. Et qui moriens triumphavit ex inferis : victores vos efficiat criminis. ℞. Amen. Quo sicut ille gloriosam resurgens assumpti hominis carnem reportavit in celo : ita vos in die Resurrectionis assistatis ante oculos ejus gloriosi : absque ullo peccato. ℞. Amen. Per misericordiam ipsius Dei nostri &c. Dominus sit semper vobiscum. ℞. Et cum.

Ad accedentes. Gaudete populi. *Communio.* Refecti Christi corpore. *Require retro in vigilia Resurrectionis. fol.CXCIII. Oratio.* Expletis Domine. *Quere in fine omnium Offerentium. fol.CXCVIII.*

IN SEXTO DOMINICO PASCHE.

Ad Missam. Officium. Dicite in natio. *fol.CXCVIIII. Oratio.* Tibi gloriam concinimus. *Quere in Octava Pasche. folio CXCIIII.*

Apocalipsis Joannis Apostoli.

℞. Deo gratias. *Ca.XXII.*

EGO Joannes fui in spiritu : & ostendit mihi Dominus flumen aque vive splendidum : tanquam christallum procedentem de sede Dei & agni. In medio plantee ejus : & ex utraque parte fluminis lignum vite afferens fructus duodecim : per menses singulos reddentia fructum suum. Et folia ligni ad sanitatem gentium : & omne maledictum non erit amplius : & sedes Dei & agni in illa erunt : & servi ejus servient illi. Et videbunt faciem ejus : & nomen ejus in frontibus eorum. Et nox ultra non erit : & non negabit lumen lucerne : neque lumen Solis. Quoniam Dominus Deus Israel inluminat illos : & regnabunt in seculum seculi. ℞. Amen.

Dicat Presb. Dominus sit semper vobiscum. ℞. Et cum.

Psallendo. Jubilate Deo omnis. *Quere in IV. Dominico Pasche. fol.CCXL.*

Dicat Presbiter. Silentium facite.

Lectio libri Actuum Apostolorum.

℞. Deo gratias. *Ca.V.*

IN illis diebus. Per manus Apostolorum fiebant signa & prodigia multa in plebe. Erant unanimiter omnes in porticu Salomonis. Ceterorum autem nemo audebat conjungere se illis : sed magnificabat illos populus. Magis autem augebatur credentium in Domino multitudo virorum ac mulierum : ita ut in plateis ejicerent infirmos : & ponerent in lectulis & grabatis : ut veniente Petro saltim umbra illius obumbraret quemquam eorum : & liberarentur ab infirmitatibus suis. Concurrebat autem multitudo vicinorum civitatum Hierusalem afferentes egrotos & vexatos ab spiritibus immundis : qui curabantur omnes. Exsurgens autem princeps Sacerdotum & omnes qui cum illo erant : que est hereses Saduceorum. Repleti sunt zelo : & injecerunt manus in Apostolos : & posuerunt eos in custodiam publicam. Angelus autem Domini per noctem aperiens januas carceris educens eos dixit. Ite & stan-

stantes in templum loquimini plebi omnia verba vite. Qui cum audissent: intraverunt diluculo in templum: & docebant. Audiens autem princeps Sacerdotum: & qui cum eo erant: convocaverunt concilium & omnes seniores Israel & miserunt ad carcerem: ut adducerent eos. Cum advenissent autem ministri: & aperto carcere non invenissent illos: renunciaverunt dicentes. Carcerem quidem invenimus clausum cum omni diligentia & custodes ad januam carceris stantes. Aperientes autem neminem intus invenimus. Audierunt autem hostros sermones seniores templi: & principes Sacerdotum ambigebant de illis: quidnam esset istud. Adveniens autem quidam nunciavit eis: quia ecce viri quos posuistis in carcerem: in templo sunt stantes & docentes populum. Tunc abiit magistratus cum ministris: & adduxit illos sine vi. Timebant enim populum: ne lapidarentur. Et cum adduxissent eos: statuerunt in concilio. Et interrogavit eos princeps Sacerdotum dicens. Precipiendo precepimus vobis: ne doceretis in nomine isto? Et ecce replestis Hierusalem doctrina vestra: & vultis inducere super nos sanguinem hominis istius? Respondens autem Petrus: & Apostoli dixerunt. Obedire oportet Deo magis: quam hominibus. Deus Patrum nostrorum suscitavit Jesum: quem vos interemistis suspendentes in ligno. Hunc Deus principem & Salvatorem nostrum exaltavit dextera sua: ad dandam penitentiam Israel in remissionem peccatorum. Et nos sumus testes horum verborum: & Spiritus Sanctus quem dedit Deus omnibus obedientibus sibi.

℟. Amen.

Lectio sancti Evangelii secundum Marcum. *Ca.II.*

Illo in tempore. Egressus Jesus ad mare: omnisque turba veniebat ad eum: & docebat eos. Et cum preteriret: vidit Levi Alphei sedentem ad telonium & ait illi. Sequere me. Et surgens secutus est eum. Et factum est: cum adcumberet in domum illius multi publicani & peccatores simul discumbebant cum Jesu & discipulis ejus. Erant enim multi qui sequebantur eum. Et scribe & pharisei videntes: quia manducaret cum publicanis & peccatoribus: dicebant discipulis ejus. Quare cum publicanis & peccatoribus manducat magister vester? Hoc audito Jesus ait illis: Non necesse habent sani medicum: sed qui male habent. Non enim veni vocare justos: sed peccatores: & erant discipuli Johannis & pharisei jejunantes & veniunt: & dicunt illi. Cur discipuli Johannis & pharisei jejunant: tui autem non jejunant? Et ait illis Jesus. Numquid possunt filii nuptiarum: quandiu sponsus cum illis est jejunare? quanto tempore habent secum sponsum non possunt jejunare. Venient autem dies cum auferetur ab eis sponsus: & tunc jejunabunt in illis diebus. Nemo adsumentum panni rudis adsuit vestimento veteri. Alioquin aufert supplementum novum a veteri: & major scissura fit. Et nemo mittit vinum novellum in utres veteres. Alioquin disrumpet vinum utres: & vinum effunditur & utres pereunt. Sed vinum novum in utres novos mitti debet. Qui habet aurem audiendi audiat.

℟. Amen.

Dicat Presbiter. Dominus sit semper vobiscum. ℟. Et cum.

Lauda. Alleluja. ℣. Laudate Dominum quia benignus Dominus: psallite nomini ejus quoniam suave est. P. Alleluja.

Sacrificium.

Aspexi & vidi animas interemptorum propter verbum Dei: omnes veste alba induti ante tribunal agni: & obtulerunt memoriam sanctorum in conspectu Domini: alleluja: alleluja. ℣. Vidi in medio seniorum tribunal candidum: & agnum quasi occisum: ante cujus conspectum fuit celum dicens mihi: hec est Resurrectio prima: & quatuor animalia: & seniores adoraverunt Deum. P. Et obtule.

Missa.

Semper quidem delectissimi fratres pia ad Deum gratulatione: & solicita ad Deum suum respicere debet affectio. Sed nunc precipue mens ardentior: spes promptior: mysterii recordatione vegetatior: celesti & religioso gaudio & modesta debet exultare leticia: & usque ad presentiam Domini affectum pii cordis extendere. Ut quicunque desidia aut inertia

tia jacuit: in hac die saltim ab actu & humilitate terrena Dominum suum imitaturus exurgat. Hic est dies quem fecit Dominus: rerum glorie : elementorumque principium : vite ac salutis exordium. Creatorem suum mundus hac die factus agnoscat : & redemptum se homo eadem die liberatus intelligat. Letentur celi & exultet terra: discant inferi mortuos non tenere: discant vivi viam mortis evadere. Lux splendidior incipiat esse: Sol clarior. Et ipse etiam Resurrectionis tempus inlustret: qua hora refugerat passionis. Sit pro Ecclesiis cunctis ac mysteriis: omnibusque Ecclesie membris fidelis oratio absque dubitatione confidens interpellatio: quo in hoc presenti mysterio invocata pietatis miseratio: sit futura presentior. ℟. Amen.

Alia Oratio.

CUM tibi omnipotens Pater omne quod in nobis vel creatoris ope vel munere redemptionis rationale potest esse:& vividum jugi inservire famulatu rerum magnitudine provocetur : hodierno presertim vel die vel tempore : ut affectuosius aliquid cum nihil egeas tue bonitati : votis ac studiis offerre possimus: fenerare dignare : quod conveniat reddidisse. Quia majoris multo est gratie reformasse perditum : quam fecisse futurum. Ut enim crearemur vel non crearemur: non precesserat culpa judicem : non prevenerat materia creatorem. At vero ut offensus postmodum ad misericordiam veritatis : & vas peccatorum precipitatione confractum : tuis denuo manibus redderetur solidatum. Quid nisi infinitus pietate : immensus misericordia: inenarrabilis bonitate in omni progenie & generatione predicandus es & colendus ? Unde precamur ut quibus conditionis atque redemptionis prerogasti beneficia : tribuas indulgentiam criminum manifestam. ℟. Amen.

Post nomina. Oratio.

CHriste qui moriens peremisti imperium mortis : & resurgens spem Resurrectionis prebuisti indignis. Presta nobis ut hec oblatio offerentium : & mortificationem nostrorum operetur facinorum : & a criminibus resurgendi nobis preparet commeatum. Sit hujus litatione gaudium in celis: securitas in terris: indulgentia vivis : requies defunctis. Ut hoc die quo ipse victor rediisti ab inferis : plenissimum amorem crucis impertias populis Christianis. ℟. Amen.

Ad pacem. Oratio.

COnserva Domine in pace tua quos redemisti effusi sanguinis unda. Libera ab scandalo : pro quibus pependisti in ligno. Efficito charitatis opere dignos : quos tibi preeunte gratia: adoptasti in filios. Ut quotquot Resurrectionis tue victorias celebramus: ultimo judicii tempore resurgentes coronandi a dextris tuis cum ovibus collocemur. ℟. Amen.

Inlatio.

DIgnum & justum est nos Dominice potestatis preferre virtutem: & in filio paterne plenitudinis agnoscere majestatem. Per quem cuncta restituis: & universa restauras. Quem in hominis effigie misisti in seculo: ut amares in nobis quod diligebas in filio. Impleta sunt que propheticis vocibus antea mandaveras. Perfecta sunt cuncta que de adventu ejus ipse predixeras. Hic namque est leo de tribu Juda fortis in prelio. Hic catulus leonis victor resurgens a mortuis. Hic agnus immaculatus diu questus ad victimam. Hic lapis ab edificantibus spretus: postmodum ammirabilis factus: & in Ecclesie capite constitutus. Hic dux militie celestis & princeps. Hic Ecclesie Sponsus & Dominus. Hic in Noe non solum arche: sed Ecclesie gubernator. In Abraam fidelissimum patriarchalis privilegii fastigium: in Isaac gloriose hostie sacramentum. In Jacob summum patientie documentum. In Sanctis omnibus totius justicie plenitudo. quem conlaudant omnes Angeli & Archangeli ita dicentes. ℟. Sanctus. Sanctus. Sanctus.

Post Sanctus.

VEre sanctus vere benedictus Dominus noster Jesus Christus filius tuus. In quo crucifixio vera fuit infirmitas carnis: & in quo vivente virtus vera latuit

Dei-

Deitatis. Quod humanum est habens homo in veritate humane nature : & quod divinum est habens Deus in veritate divine substantie. Hic comprehensibilis in vulnere : hic impartibilis in virtute. Immortalis predicatur in morte : qui sic potuit moriendo mortem vincere : ut mortem sentiret : sed patiendo & a mortuis resurgendo : vitam fidelibus condonaret. Christus Dominus ac redemptor eternus.

Post pridie. Oratio.

HEC est pia & salutaris hostia Deus Pater: qua tibi reconciliatus est mundus. Hoc est corpus illud : quod pependit in cruce. Hic etiam sanguis: qui sacro profluxit ex latere. Pietati tue proinde gratias agentes : ex hoc quod nos filii tui morte redemeris: & Resurrectione salvaveris: acclives mente te Dominum pietatis oramus : ut hec libamina : Spiritus tui Sancti benedictione respergens : sumentium visceribus sanctificationem accommodes. Quo purificati a criminum labe plenissime jocundemur in hoc Resurrectionis Dominice die. ℞. Amen.

Ad orationem Dominicam.

ERige nos ante conspectum tuum omnipotens Deus : in quo vivimus. Cui solenne sumus. Cujus beneficium nostra salus est. Cujus donum nostra festivitas. Cujus munus vita credentium. Cujus redemptio resurrectio mortuorum. Adesto sacrificiis : que docuisti. Adesto gaudiis : que dedisti : qui spem resurrectionis ac redemptionis nostre : filii tui Resurrectione signasti. Conserva in nobis inter omnia hoc munus tuum : ut hunc Resurrectionis Dominice diem dignis concinentes carminibus : ad te e terris sic dicere mereamur. Pater noster.

Dicat Presb. Vicit leo. *tribus vicibus.*

Quere in die Resurrectionis. Fol. CXCVIII.

Deinde dicat. Humiliate vos benedictioni. Dominus sit semper vobiscum. ℞. Et cum spiritu.

Benedictio.

CHristus Dominus qui exaltandus pependit in ligno. Coronaturus vos humiliratis adtollat triumpho. ℞. Amen. Cujusque in sepulcro caro non vidit corruptionem : procul a vobis efficiat omnes libitus carnis vestre. ℞. Amen. Ut cum eo sine fine vivatis : quem resurrexisse fideliter creditis. ℞. Amen. Per misericordiam ipsius Dei nostri &c. Dominus sit semper vobiscum.

℞. Et cum.

Ad accedentes. Gaudete populi.

Com. Refecti Christi corpore.

Quere in vigilia Resur. fo. CXCIII.

Oratio. Expletis Domine. *ut in die Resurre. CXCVIII.*

IN ASCENSIONE DOMINI.

Ad Missam. Officium.

VIdi sedem magnam alleluja : & qui sedebat super eam : ipse vocatur testis fidelis : & vox de throno exivit dicens. P. Adorate & conlaudate Dominum omnes servi ejus. Alleluja. ℣. Accedite ad eum & inluminamini: & facies vestre non erubescent. P. Adorate. ℣. Gloria & honor Patri & Filio & Spiritui Sancto in secula seculorum. Amen. P. Adorate &.

Oratio.

SAlvator noster & Domine qui ascendens in celos intuentium clarificatus apparere dignatus es oculis : dum ita de quo ascenderas te venturum ad judicium polliceris : fac nos hodierne Ascensionis tue festum pura cordium devotione suscipere : ut ita in te semper ad melius vita nostra ascendendo proficiat : qualiter te ad judicium veniente inconfusibili contuitu te semper visionis aspiciat. ℞. Amen. Per misericordiam tuam Deus noster &c. Dominus sit semper vobiscum.

℞. Et cum.

Apocalipsis Johannis Apostoli.

℞. Deo gratias. *Ca. IIII.*

EGo Johannes fui in spiritu & vidi : & ecce ostium apertum in celo. Et vox prima quam audivi tanquam tube loquentis mecum dicens. Ascende huc : & ostendam tibi que oportet fieri post hec. Statim fui in spiritu : & ecce sedes posita erat in celo. Et supra sedem sedens. Et qui sedebat similis erat aspectui lapidis jaspidis & sardinis. Et iris erat in circuitu sedis similis visionis smaragdine. Et in circuitu sedis sedilia viginti quatuor. Et supra thronos viginti quatuor seniores sedentes circumamicti vestimentis albis: & in capitibus eorum corone auree. Et de throno procedunt fulgura & voces & tonitrua & septem lam-

lampades ante thronum : qui sunt septem spiritus Dei . Et in conspectu sedis tanquam mare vitreum simile cristallo . Et in medio sedis : & in circuitu sedis quatuor animalia plena oculis ante & retro . Et animal primum simile leoni . Et secundum animal simile vitulo . Et tertium animal habens faciem quasi hominis . Et quartum animal simile aquile volanti . Et quatuor animalia singula eorum habebant alas senas . Et in circuitu plena sunt oculis : & requiem non habent die & nocte dicentes . Sanctus . Sanctus. Sanctus. Dominus Deus omnipotens:qui est:& qui erat:& qui venturus est . Et cum darent illa animalia gloriam & honorem & benedictionem sedenti supra thronum : viventi in secula seculorum . Procidebant viginti quatuor seniores ante sedem in throno : & adorabant viventem in secula seculorum . Et mittentes coronas suas ante thronum dicentes. Dignus es Domine Deus noster accipere gloriam & honorem & virtutem : quia tu creasti omnia : & propter voluntatem tuam erant & creata sunt.

℟. Amen.

Dicat Presbiter. Dominus sit semper vobiscum.

℟. Et cum .

Psallendo. Ascendens in altum cepit captivitatem : dona dedit hominibus . ℣. Visi sunt ingressus tui Deus : ingressus Dei mei Regis : qui est in Sancto ipsius.

Dicat Presbiter. Silentium facite.

Principium libri Actuum Apostolorum.

℟. Deo gratias.

PRrimum quidem sermonem feci de omnibus : o Theophile : de quibus cepit Jesus facere & docere usque in diem : qua precipiens Apostolis per Spiritum Sanctum: quos elegit & precepit predicare evangelium : quibus & prebuit se ipsum vivum post passionem suam in multis argumentis : per dies quadraginta apparens eis : & loquens de regno Dei . Et cum conversaretur cum illis : precepit eis ab Hierosolymis ne discederent : sed expectarent promissionem Patris : quam audistis per os meum. Quia Johannes quidem baptizavit aqua : vos autem baptizabimini Spiritu Sancto : quem accepturi estis non post multos hos dies . Igitur qui convenerant : interrogabant eum dicentes . Domine si in tempore hoc restitues regnum Israel ? Dixit autem eis . Non est vestrum nosse tempora vel momenta que Pater posuit in sua potestate . Sed accipietis virtutem supervenientis Spiritus Sancti in vos : & eritis mihi testes in Hierusalem : & in omni Judea & Samaria & usque ad ultimum terre . Et cum hec dixisset videntibus illis elevatus est : & nubes suscepit eum ab oculis eorum . Cumque intuerentur in celum euntem illum : ecce duo viri adstiterunt juxta illos in vestibus albis : qui & dixerunt eis . Viri Galilei quid statis aspicientes in celum ? Hic Jesus qui adsumptus est a vobis in celum : sic veniet quemadmodum vidistis eum euntem in celum .

℟. Amen.

Lectio sancti Evangelii secundum Johannem. *Ca.XVI.*

ILlo in tempore . Dominus noster Jesus Christus loquebatur discipulis suis dicens . Vado ad eum qui misit me : & nemo ex vobis interrogat me quo vadis . Sed quia hec locutus sum vobis : tristicia implevit cor vestrum . Sed ego veritatem dico vobis : expedit vobis ut ego vadam . Si enim non abiero : Paraclitus non veniet ad vos . Si autem abiero : mittam eum ad vos . Et cum venerit ille : arguet mundum de peccato : & de justicia : & de judicio . De peccato quidem : quia non crediderunt in me : de justicia vero : quia vado ad Patrem : & jam non videbitis me . De judicio autem : quia princeps hujus mundi judicatus est . Adhuc multa habeo vobis dicere : sed non potestis portare modo . Cum autem venerit ille Spiritus veritatis : docebit vos omnem veritatem . Non enim loquetur a semetipso : sed quecunque audiet loquetur : & que ventura sunt adnunciabit vobis . Ille me clarificabit : quia de meo accipiet : & adnunciabit vobis. Omnia quecunque habet Pater mea sunt : propterea dixi:quia de meo accipiet & adnunciabit vobis . Modicum & jam non videbitis me : & iterum modicum & videbitis me : quia vado ad Patrem . Dixerunt ergo discipuli ejus ad invicem . Quid est hoc quod dicit

cit nobis: modicum & non videbitis me: & iterum modicum: & videbitis me: quia vado ad Patrem? Dicebant ergo. Quid est quod dicit modicum? Nescimus quid loquitur. Cognovit autem Jesus: quia volebant eum interrogare: & dixit eis. De hoc queritis inter vos: quia dixi vobis: modicum & non videbitis me: & iterum modicum & videbitis me: quia vado ad Patrem. Amen amen dico vobis: quia plorabitis & flebitis vos: mundus autem gaudebit. Vos autem contristabimini: sed tristicia vestra vertetur in gaudium. Mulier cum parit tristiciam habet: quia venit hora ejus. Cum autem peperit puerum: jam non meminit pressure propter gaudium: quia natus est homo in mundum. Et vos igitur nunc quidem tristiciam habetis: iterum autem videbo vos: & gaudebit cor vestrum. Et gaudium vestrum nemo tollet a vobis.

℟. Amen.

Hic dicat Presbiter. Dominus sit semper vobiscum.

℟. Et cum spiritu.

Lauda. Alleluja. ℣. Ascendit Deus in jubilatione: Dominus in voce tube. *P.* Alleluja.

Sacrificium.

VIdi in celo turbam quam dinumerare nemo poterat: & clamabant voce magna: salus Deo nostro ascendenti in thronum. Et adorabant Deum dicentes: honor gloria & sapientia virtus & potestas data est Deo nostro in eternum: alleluja. ℣. Audivi tanquam tubam loquentem mecum & dicentem: ascende huc: & ostendam tibi que oportet fieri post hec: & ecce sedes posita erat in celo: & supra sedem sedens similis aspectui lapidis jaspidis: & supra sedem sedentes seniores amicti veste alba.

P. Et adorabant.

Missa.

PLaceat dilectissimi fratres secularium cogitationum fasce deposito erectis in sublime mentibus subvolare: & impositam etheris fastigio assumpti hominis communionem sequacibus cordis oculis contueri. Ad incomparabilem nobis claritatem attonitus vocandus aspectus: est Jesus Dominus: noster humilitatem nobis terrarum celorum dignitate commutat: acutus necesse est visus esse: respicere quo sequimur. Hodie Salvator noster post assumptionem carnis: sedem repetit Deitatis. Hodie hominem suum intulit Patri: quem obtulit passioni. Hunc exaltans in celis: quem humiliaverat in infernis. Hic visurus gloriam: qui viderat sepulturam. Et qui adversus mortem mortis sue dedit beneficium: ad spem vite donavit Resurrectionis exemplum. Hodie rediit ad Patrem: cum tamen sine Patris: qui sibi equalis est: potestate non venerit. Hodie ascendit in celum: qui obsequia celestium cum descenderet: non amisit. Ita in Patris natura unitate consistens: ut cum homo celum novus intraret: novum tamen Deus hominem non haberet. Petamus igitur ab omnipotentia Patris per nomen Filii Salvatoris: gratie spiritalis ingressum: eterne beatitudinis donum: beate mansionis ascensum: catholice credulitatis augmentum: heretice infidelitatis excidium. Audiet profecto in confessione: quos in perditione quesivit. Adstitit suis: qui non destitit alienis. Aderit agnitus: qui non defluit agnoscendus. Non patietur orphanos esse devotos qui filios facere dignatus est inimicos. Dabit effectum supplicationis: qui promisit Spiritum sanctitatis. ℟. *Chorus*. Amen.

Alia Oratio.

DOmine Deus virtutum: qui transgressus occasum transcendisti super celos celorum ad orientem: captiva spolia de captivitate duxisti: ut genus humanum quod tua morte redemeras: tuaque Resurrectione vivificaveras: tua Ascensione glorificares: & promissione ditares: dona Ecclesie tue & ad te perveniendi iter prosperum: & quotidianum de die in diem profectum. Ut magnificentie tue reddat: quod tantam virtutem concesseris. Ut obtineat devicto hoste: & libertatem de tuo auxilio: & gloriam de triumpho. ℟. *Chorus*. Amen.

Poſt nomina. Oratio.

DOmine Rex glorie qui patefactis : & adimpletis prophetarum oraculis : tanquam elevatis eternalibus portis paternam repetis ſedem. Quo dum tua Deitas eo quo nunquam diſceſſit regreditur : humano generi celorum aditus aperiatur. Dona ut illic extendatur noſtra intenſio : quo proceſſit noſtra redemptio. Nec inhereamus captiva delectatione terrenis : qui te regnantem confitemur in celis. Quo prece humilitatis noſtre placatus : ex illa majeſtatis tue qua reſides ſede : & viventes repleas donis : & pauſantium ſpiritus conſoleris.

℟. *Chorus*. Amen.

Ad pacem. Oratio.

DEus qui aſſumptum hominem evecturus ad celos : inter precipua mandatorum tuorum myſteria concordiſſimam pacem tuis Sanctis reliquiſti Apoſtolis : ſuſcipe inlata ſacro altario munera in hoſtiam pacificam : largiente tua gratia reputanda. Nobiſque tuis famulis tribue ſectari per exterioris hominis oſculum : interioris hominis indiſruptum pacis & gratie ſacramentum.

℟. *Chorus*. Amen.

Inlatio.

DIgnum & juſtum eſt : omnipotens Pater : nos tibi agere gratias per Jeſum Chriſtum Filium tuum. Qui poſt ſecunde nativitatis veriſſimum ſacramentum : poſt humane paſſionis glorioſum triumphum : poſt dignabilem ſuſcepte mortis ad inferna deſcenſum : poſt vivificantem reaſſumpte Reſurrectionis ad ſuperna regreſſum : poſt manifeſtatam mirabilium virtute potentiam : poſt immenſam infirmantium medicinam : poſt celebratam in Apoſtolorum communione doctrinam : ad illam equalem ſibi majeſtatis tue ſedem ereptam : de inimici faucibus predam reportans : captivum diabolum : ſuum ſocium hoſpitem fecit. Dignum celi habitatione conſtituit : qui perfrui paradiſi jocunditate non potuit. Opus tuum : onus ſuum eſt. Cum nec illa labori : nec iſta ſint ponderi. Qui inter profunda tenebrarum : debitum aliene corruptionis exſolvit : inter excelſa nubium premium ſervande incorruptionis indulſit. Tantis ergo nos beneficiis ſua pietate creſcentibus : ut parum putaret hominem terram recepiſſe : quam perdidit : niſi & celum quod non habuerat recepiſſet. Multiplicatoque fenore interceptum uſum beatius compenſaret augmentum. Non ſufficit abundantiſſime bonitati : quod ad cruciandam ſpoliati hoſtis invidiam : faciendis virtutibus poteſtate permiſſa : venire ad te ſuper aquas diſcipulo cupienti famulantia contra naturam elementa ſubjecit : dum gravem gradientis corporei ponderis molem nequaquam credentium undarum dorſa portarent : cum ad imperantis obſequium fieret itineris ſoliditas non liquoris. Et equor juſſione libratum non mutaret curſum : & mutaret officium. Atque ad vocantis edictum euntes vie currerent : & progredientis veſtigia freta inſignia ſorberent : immerſumque pelagus aſcendentis limitem inviolata equalitate neſciret : & figentis pedem plenitudine in ſe manente non mergeret. Non in aliquam cratem materia gelu ſtricta concreverat : nec fluminum more ſuperjecta fluentis frigore tegumenta pendebant. Cum natabilis illa mobilitas pervia : & velis pateret : & plantis. Ineſtimataque profunditas ſimul : & viatorem ferret : & remigem. Majori miraculo hominem pati juſſa : quam navem. Uberiori Dei laude greſſibus adita : quam ratibus. Ac niſi fides paululum pavefacta nutaſſet : reverſa in ipſum ad legem ſuam natura equoris non fuiſſet. Qua credulitatis conſtantia recedente : diffidentiam dubitantis nimis appropinquantis periculi caſtigaret : & circa preſumpte ſpei defectum verberantium pelago fluctuum quaſi menſura diſtringeret. Domini tamen auxilium metu diſcriminis invocantem tangeret tempeſtas magiſtra : non tegeret.

ret. Fuerint licet magna ista vel grandia: cedant tamen his beneficiis illa miracula: quod invisibili Deo: homo visibilis corporatus aereum iter non gradu superat sed volatu: & Deus in carne manens per creaturam suam ventorum pennis evehitur: non membrorum. Nullus eundem conatus fatigat: cui aura pro via est. Quem tamen non fert levitas: sed potestas. Deficit nisus: & currit ascensus. Ille cepit hujus altitudinis gloriam: qui crucis portavit injuriam. Ille intravit in regno: qui pependit in ligno. Ille conscendit ad dexteram Patris: qui causa nobis factus est pacis. Ipse illos ascendenti secum homini celos aperuit: quos ut propter hominem descenderet inclinavit. Quem laudant benedicunt adorant atque glorificant Throni Potestates ac Dominationes. Cui merito omnes Angeli: & Archangeli non cessant clamare quotidie una voce dicentes. *Respondeat chorus*. Sanctus. Sanctus. Sanctus. Dominus Deus Sabbaoth &c.

Post Sanctus.

Vere sanctus: & benedictus Jesus Christus filius tuus Dominus noster. Qui sub hodierne expectatione virtutis redeunti ad se homini viam prestitit: ipse dum via est. Qui indemutabilitate divinitatis sue in se manente substantia: peracto Incarnationis Nativitatis Circumcisionis Passionis: Resurrectionis Ascensionis atque admisso Spiritus Sancti Paracliti officio: eum in celis regnaturus imponit: quem infernis liberaturus imponit. Nihil dubitationis volens relinquere: nihil erroris: si cum eo visibiliter ascenderet: pro quo invisibiliter descendisset. Ut incredula ac dura cervice corda plebis Judaice multitudinis essent confusa: dum reverteretur: que non fuerat confessa: dum nasceretur. Et qui non meruit confiteri dum venisset: posset erubescere dum rediret. Ut videret in Deum hominem: quomodo Deum in homine non vidisset. Non quod peniteret dum ostenditur: sed ut erubesceret dum miraretur. Christum Dominum ac Redemptorem eternum.

Post pridie. Oratio.

Indicavimus plane: nec unquam tacebimus passum te Christe pro redemptione miserorum: resurrexisse pro salute fidelium: celos ascendisse pro virtute meritorum: venturum te esse Judicem mortuorum atque viventium. Quod scientes Domine: ut nobis dies illa terribilis aliquantulum ex tua propitiatione mitior adveniat: hec munera offerimus. Que ut nobis in salutem percepta contingant: visitet ea Spiritus tuus Sanctus qui in similitudinem flamme manus dona suscepit. Visitet & vivificet ea Spiritus tuus Sanctus: qui per vaporem incendii Helie prophete holocaustum adsumpsit. Visitet & vivificet ea Spiritus tuus Sanctus: qui ignearum divisione linguarum in Apostolorum tuorum cordibus commeavit. Ut recepta in visceribus nostris: & presentem nobis: & eternam prestent salutem.

℟. *Chorus*. Amen.

Ad orationem Dominicam.

Quis loquetur potentias tuas Domine: aut quis enarrare poterit omnes laudes tuas? Ad humana descendisti: celestia non relinquens. Ad superna regressus: humana non deserens. Ubique totus. Ubique mirabilis. Non interceptus carne: ut non esses in Patre. Non ereptus Ascensione: ut non esses in homine. Respice ad orationem plebis tue sancte Domine misericors Deus: ut in hac die Ascensionis tue sicut data est tibi gloria in excelsis: ita nobis gratia prestetur in terris. Pater noster qui es in celis.

Hic dicat Presbiter: Vicit leo.

Tribus vicibus. Ut in die Resurrectionis Domini. Folio CXCVIII.

Postea dicat. Humiliate vos benedictioni. Dominus sit semper vobiscum.

℟. Et cum spiritu.

Benedictio.

Jesus Christus Dominus pacem quam ad celos remeans discipulis suis tradidit: integram in vobis inlibatamque conser-

conservet. ℞. *Chorus*. Amen. Angelos quoque Sanctos quos suo elegit obsequio: vobis deputet in presidium. ℞. *Chorus*. Amen. Ut ipso auctore illic erigamini fide: quo vos adsumendos speratis in requiem. ℞. *Chorus*. Amen. Per misericordiam ipsius Dei nostri &c. Dominus sit semper vobiscum. ℞. Et cum.

Ad accedentes. Gaudete populi.

Communio. Refecti Christi corpore.

Require retro in vigilia Resurrectionis. folio CXCIII.

Oratio.

GRatias tibi agimus Domine Deus: & te Deum benedicimus de die in diem: qui nos in hanc diem sancte solennitatis tue perducere dignatus es: fac nos diem istum Ascensionis tue per multa curricula annorum in pace & tranquillitate suscipere cum fideli populo tuo. ℞. *Chorus*. Amen. Per misericordiam tuam Deus noster &c. Dominus sit semper vobiscum. ℞. Et cum spiritu. Solennia completa sunt in nomine Domini nostri Jesu Christi. Votum nostrum sit acceptum cum pace. ℞. Deo gratias.

IN DOMINICO POST ASCENSIONEM DOMINI.

Ad Missam. Officium.

Dicite in nationibus. *Quere folio. CXCVIII. Oratio*. Tibi gloriam concinimus. *Require retro in Octava Pasche. Folio. CXCIIII.*

Apocalipsis Joannis Apostoli. ℞. Deo gratias. *Cap. VII.*

EGo Johannes fui in spiritu: & vidi turbam magnam quam dinumerare nemo poterat ex omnibus gentibus & tribubus & populis & linguis stantes ante thronum in conspectu agni: amicti stollis albis: & palme in manibus eorum: & clamabant voce magna dicentes. Salus Deo nostro: qui sedet super thronum: & agno. Et omnes Angeli stabant in circuitu throni & seniorum: & quatuor animalia ceciderunt in conspectu throni in facies suas: & adoraverunt Deum dicentes: amen. Benedictio & claritas & sapientia & gratiarum actio: & honor: & virtus: & fortitudo Deo nostro in secula seculorum: amen.

℞. *Chorus*. Amen.

Hic dicat Presbiter. Dominus sit semper vobiscum. ℞. Et cum.

Psallendo. Quis dabit mihi pennas sicut columbe: & volabo: ut requiescam. ℣. Timor & tremor venerunt super me: & contexerunt me tenebre: & dixi. *P.* Volabo.

Dicat Presbiter. Silentium facite.

Lectio Actuum Apostolorum. ℞. Deo gratias. *Ca. XIIII.*

IN illis diebus. Paulus & Barnabas commorabantur Listris. Et quidam vir in Listris infirmis pedibus sedebat claudus ex utero matris sue: qui numquam ambulaverat. Hic audivit Paulum loquentem: qui intuitus eum & vidit quia haberet fidem: ut salvus fieret: dixit magna voce. Tibi dico surge super pedes tuos rectos. Et exilivit: & ambulavit. Turbe autem cum vidissent quod fecerat Paulus: levaverunt vocem suam Lycaonie dicentes. Dii similes facti hominibus descenderunt ad nos. Et vocabant Barnabam Jovem: Paulum vero Mercurium: qnoniam ipse erat dux verbi. Sacerdos vero Jovis qui erat ante civitatem: tauros: & coronas ante januam afferens cum populo: volebat sacrificare. Quod ubi audierunt Apostoli Barnabas & Paulus conscissis tunicis suis exilierunt in turbas: clamantes & dicentes. Viri quid hec facitis? Et nos mortales sumus: similes vobis homines: adnunciantes vobis ab his vanis converti ad Deum vivum: qui fecit celum & terram mare & omnia que in eis sunt. Qui preteritis generationibus dimisit omnes gentes ingredi in vias suas. Et quidem non sine testimonio semetipsum reliquit benefaciens: de celo dans pluvias & tempora fructifera: implens cibo: & leticia corda vestra. ℞. *Chorus*. Amen.

Lectio sancti Evangelii secundum Marcum. *Capitulo. IX.*

IN diebus illis. Dominus noster Jesus Christus veniens ad discipulos suos: vidit turbam magnam circa eos & scribas conquirentes cum illis. Et confestim omnis populus videns eum: stupefactus est & expaverunt. Et occurrentes salutabant eum.

eum. Et interrogavit eos quod inter vos conquiritis? Et reſpondens unus de turba dixit. Magiſter attuli filium meum ad te habentem ſpiritum immundum. Qui ubicunque eum apprehenderit allidit eum & ſpumat & ſtridet dentibus & areſcit. Et dixi diſcipulis tuis: ut ejicerent illum: & non potuerunt. Qui reſpondens eis dicens. O generatio incredula: quandiu apud vos ero: quandiu vos patiar. Afferte illum ad me. Et tulerunt illum. Et cum vidiſſet eum ſtatim ſpiritus conturbavit eum: & eliſus in terram voluptabatur ſpumans. Et interrogavit patrem ejus quantum temporis eſt ex quo ei hoc accidit. At ille ait. Ab infantia. Et frequenter eum & in ignem & in aquam miſit: ut eum perderet. Sed ſiquid potes adjuva nos miſertus noſtri. Jeſus autem ait illi. Si potes credere omnia poſſibilia ſunt credenti. Et continuo exclamans pater pueri cum lachrimis ajebat. Credo Domine: adjuva incredulitatem meam. Et cum videret Jeſus concurrentem turbam comminatus eſt ſpiritui immundo dicens illi. Surde & immunde ſpiritus ego tibi precipio exi ab eo: & ne amplius introeas in eum. Et clamans & multum diſcerpens: exiit ab eo & factus eſt ſicut mortuus: ita ut multi dicerent: quia mortuus eſt. Jeſus autem tenens manum ejus elevavit & ſurrexit. Et cum introiſſet in domum: diſcipuli ejus ſecreto interrogabant eum. Quare nos non potuimus ejicere eum? Et dixit illis. Hoc genus in nullo poteſt exire: niſi in orationem & jejunio: ℟. Amen.

Dicat Presb. Dominus ſit ſemper vobiſcum. ℟. Et cum.

Lauda. Alleluja. ℣. Miſit ex alto & accepit me: aſſumpſit me Deus Pater: & conlocavit ad dexteram ſuam. P. Alleluja.

Sacrificium.

Tollite hoſtias: & introite in atria Domini: alleluja: alleluja. ℣. Afferte Domino gloriam & honorem: afferte Domino gloriam nomini ejus. P. Et introite.

Miſſa.

Myſterio Reſurrectionis impleto: & corporibus fratres chariſſimi cuncti exultemus & cordibus. Nec jam cum ſepulchri cuſtodibus ſacri corporis defleamus excubias: ſed cum Angelis qui redivivum nunciant Salvatorem noſtra gaudia miſceamus. Etenim deinceps curam ſibi funeris excuſat impendi: qui rediens ad Patrem vacuate mortis excubias vult privari. Simus ſane de ſpei noſtre conſummatione ſecuri: nam qui in altum remeans captivitatem duxit: dabit dona hominibus que promiſit. ℟. Amen.

Alia Oratio.

Chriſte Deus qui aſcendendo in celos preſentiam corporalem tuis ſubtraxiſti diſcipulis: permitte nos ut te ſpiritu diligamus quem in carne nunc videre nequimus: & tamen ad judicium fideliter expectamus. Crea in nobis cor novum & ſpiritum rectum. Ut qui jam Aſcenſionis tue celebravimus feſtum: promiſſum a te mereamur ſuſcipere Spiritum Sanctum. ℟. Amen.

Poſt nomina. Oratio.

Aſcendiſſe te in celos ad Patrem Dei Filium creatura tua letatur. Et ideo ſuppliciter cordis contritione expoſcimus: ut & in nobis pollicitationem tui ſpiritus impleas: & defunctis donum eterne quietis impertias. ℟. Amen.

Ad pacem. Oratio.

Deus qui aſcendiſti in altum: captivam ducens captivitatem: da dona hominibus pacis eterne. Ut qui te humanis obtutibus ad celos aſcendens corporaliter ſubtraxiſti: in noſtris cordibus digneris propiciatus infundi. ℟. Amen.

Inlatio.

Dignum & juſtum eſt: nos tibi ſemper gratias agere Domine ſancte Pater eterne omnipotens Deus per Jeſum Chriſtum Filium tuum Dominum noſtrum. Qui nobis ideo preſentiam ſubtraxit nativitatis corporee: ut eum ſpiritaliter diſceremus amare. Quique diſcipulis intra ſuarum mentium clauſtra tandiu preſidere precepit: quouſque ſupervenientis firmarentur preſentia Spiritus Sancti. Cui cum Patre & Filio uni Deo jugiter in ſempiternum regnanti omnes Angeli famulantes una voce proclamant ita dicentes. ℟. Sanctus. Sanctus. Sanctus.

Poſt Sanctus.

Vere Sanctus & vere benedictus Dominus noſter Jeſus Chriſtus Filius tuus. Qui Angelorum evectus ulnis: aſcen-

dit

dit in celos : & nunc sedes ad dexteram Dei Patris . Ipse Dominus ac redemptor eternus .

Post pridie . Oratio .

COntueri tuam Christe cupientes presentiam : qui humana non deserens : appetisti superna : petimus & rogamus : ut qui pignus assumpte carnis intulisti in celos : consolationem nobis Sancti Spiritus largiaris . Cujus nunc presentia & apposita hec tibi oblata sanctifices : & nostrorum cordium arcana perlustres . ℟. Amen .

Ad orationem Dominicam .

DEus Dei Filius qui cum ad Patrem ascenderes : venturum te iterum ad nos voce promisisti: veni ad nos: & apud nos facito mansionem · Manifestans te ipsum nobis : quibus precepisti sic exorare e terris . Pater noster .

Dicat Presbiter . Vicit leo . *tribus vicibus . ut in die Resurrectio . fol.CXCVIII. . Postea dicat .*

Humiliate vos benedictioni . Dominus sit semper vobiscum . ℟. Et cum .

Benedictio .

CHristus Dominus sit auxiliator vestri : qui adsumptus in celos : sedet nunc ad dexteram Patris . ℟. Amen . Corpus quoque vestrum nullis torpentibus patiatur passionibus mancipari : qui illud glorificatum in celos adsumpsit . ℟. Amen . Ut qui ascendentis vidimus gloriam : judicantis non puniamur sententia . ℟. Amen . Ipso prestante qui cum Deo Patre vivit & regnat in unitate Spiritus Sancti in secula seculorum . ℟. Amen . Dominus sit semper vobiscum . ℟. Et cum .

Ad accedentes . Gaudete populi . *Communio .* Refecti Christi corpore . *Quere in vigilia Resurrectionis fol.CXCIII. Oratio .* Expletis Domine . *ut in die Resurrectio . fol.CXCVIII .*

IN VIGILIA PENTECOSTES.

Ad Nonam pro Missa. Sapientia Salomonis . ℟. Deo gratias .

FIli . Spiritus timentium Domini queretur : & in respectus illius benedicetur . Spiritum eorum salvantem illos diligit : & oculi Domini super diligentes se . ℟. Amen .

Dicat Presb. Erigite vos . Dominus sit semper vobiscum . ℟. Et cum . *Postea dicat .*

Lectio libri Numeri .

℟. Deo gratias . *Ca. XI.*

IN illis diebus . Locutus est Dominus ad Moysen dicens . Congrega mihi septuaginta viros de senioribus Israel : quos tu nosti : quod senes populi sint ac magistri : & duces eos ad tabernaculum federis : faciesque illos stare tecum : ut descendam & loquar tibi . Et auferam de spiritu tuo : tradamque eis : ut sustentent tecum onus populi : & non tu solus graveris . Venit igitur Moyses & narravit populo verba Domini : congregans septuaginta viros de senioribus Israel quos stare fecit circa tabernaculum . Descenditque Dominus per nubem : & locutus est ad eum . Auferens de spiritu quod erat in Moyse : & dedit septuaginta viris . Cumque requievisset in eis spiritus : prophetaverunt : nec ultra cessaverunt . Remanserunt autem in castris duo viri : quorum vocabatur unus Heldat:& alter Medat : super quos requievit spiritus . Nam & ipsi descripti fuerant : & non exierunt ad tabernaculum . Cumque prophetarent in castris . cucurrit puer & nunciavit Moysi dicens : Heldat & Medat prophetant in castris . Statim Josue filius Nun minister Moysis : & electus a pluribus ait . Domine mi Moyses prohibe eos . At ille . Quid inquit agis pro me ? Quis tribuat hoc : ut omnis populus prophetet : & det eis Dominus Spiritum Sanctum . ℟. Amen .

Dicat Presb. Dominus sit semper vobiscum . ℟. Et cum .

Psallendo . Propter gloriam nominis tui Domine libera nos : & propicius esto peccatis nostris propter nomen tuum . ℣. Memento plebis tue : quam creasti ab initio : animas pauperum tuorum ne obliviscaris in finem . P. Et propicius .

Dicat Presbiter . Silentium facite .

Lectio Actuum Apostolorum .

℟. Deo gratias . *Ca.XIX.*

IN illis diebus . Factum est cum Apollo esset Corinthi: ut Paulus peragratis superioribus partibus : veniret Ephesum : & inveniret quosdam discipulos : dixitque ad eos . Si Spiritum Sanctum accepistis credentes? Aiunt illi ad eum.Sed neque si Spiritus Sanctus est : audivimus . Ille vero ait . In quo ergo baptizati estis ? Qui dixerunt: in Johannis baptismate. Dixit autem Pau-

Paulus : Johannes baptizavit baptismo penitentie populum dicens. In eum qui venturus esset post ipsum: ut crederent: hoc est in Jesum. His auditis baptizati sunt in nomine Domini Jesu. Et cum imposuisset illis Paulus manus: venit Spiritus Sanctus super eos: & loquebantur linguis & prophetabant. ℞. Amen.

Lectio Sancti Evangelii secundum Johannem. *Ca. III.*

ILlo in tempore. Erat homo ex Phariseis Nichodemus nomine: & ipse erat princeps Judeorum. Hic venit ad Jesum nocte & dixit ei: Rabbi: scimus quia a Deo venisti magister. Nemo potest hec signa facere que tu facis: nisi fuerit Dominus cum eo. Respondit Jesus & dixit ei. Amen amen dico tibi: nisi quis renatus fuerit denuo: non potest videre regnum Dei. Dicit ad eum Nichodemus. Quomodo potest homo nasci cum senex sit? Numquid potest in ventrem matris sue iterato introire: & nasci? Respondit Jesus. Amen amen dico tibi: nisi quis renatus fuerit ex aqua & Spiritu Sancto: non potest introire in regnum Dei. Quod natum est ex carne: caro est: & quod natum est ex spiritu: spiritus est. Non mireris quia dixi tibi: oportet vos nasci denuo. Spiritus ubi vult spirat: & vocem ejus audis: sed nescis unde veniat: & quo vadat. Sic & omnis qui natus est ex spiritu. Respondit Nichodemus: & dixit ei. Quomodo potest hoc fieri? Respondit Jesus: & dixit ei. Tu es magister in Israel & hec ignoras? Amen amen dico tibi: quia quod scimus: loquimur: & quod vidimus: testamur: & testimonium nostrum non accipitis. Si terrena dixi vobis & non creditis: quomodo si dixero vobis celestia: credetis? Et nemo ascendit in celum: nisi qui descendit de celo: filius hominis qui est in celo. Et sicut Moyses exaltavit serpentem in deserto: ita exaltari oportet filium hominis: ut omnis qui credit in ipso non pereat: sed habeat vitam eternam. ℞. Amen.

Dicat Presbiter. Dominus sit semper vobiscum. ℞. Et cum.

Lauda. Alleluja. ℣. Laudate Dominum de celis: laudate eum in excelsis. *P.* Alleluja.

Sacrificium. Tollite hostias. *Quere in Dominico post Ascensionem Domini fo. CCLV.*

Missa.

SEmper quidem dilectissimi fratres crebre orationes esse debent unanimitatis: charitatis: & simplex fraterne dilectionis affectio. Sed nunc precipue omnis de nostris exhaurienda pectoribus est odiorum amaritudo cum Sancti Spiritus expectatur infusio: & advenienti Domino nitens est paranda possessio. Et quia patres doctoresque nostri in quorum corda vel viscera omnipotens Deus hoc donum promisse remunerationis infudit: ut reminiscamur diem magnum: unanimitate connexi: divinam expectare Sancti Spiritus visitationem: qui Deo obtulerant charitatem.

℞. Amen.

Alia Oratio.

IMple nos Deus Spiritu Sancto: in quo signati sumus: & a quo tangimur ut salvemur. Ut hodie nos idem Spiritus preveniens in miseratione a delictis emundet: & cras in muneris conlatione glorificet. Hodie maculas abluat: cras dona distribuat. Hodie linguam nostram in voce confessionis aperiat: & cras eandem faciat predicare magnalia tua. Quo jam hodie per ipsum tacti: ita eruamur a crimine: ut cras dignanter in nostris jubeat cordibus habitare.

℞. Amen.

Post nomina. Oratio.

EMitte Domine spiritum adoptionis: in quo clamemus tibi: abba Pater. Ut confiteamur: quoniam tu es unigeniti tui verus Pater: & cognoscamus quia nullus ei similis inter Filios Dei. Quem non tibi adoptio: sed generatio consubstantialis: neque gratia similem: sed natura signat equalem. Per hujus enim fidei inviolabile mysterium: custodiamus spei nostre immutabile sacramentum. Ex hoc te quesumus: ut cum nostris qui jam a seculo precesserunt: qui etiam ipsius Spiritus tui Sancti dono renati sunt: quorumque ante altare tuum mentionem cum tremore facimus: simul obviam in secundi adventus Domini nostri claritate feliciter occurramus.

℞. Amen.

Ad pacem. Oratio.

OFferentium eterne Deus susceptis oblationibus: effice nos spiritu ferventes & charitate locupletes. Quo uni-

tatem spiritus servantes in vinculo pacis: illius dono jam impleamur in terris: cujus infusionem advenire nobis expectamus in celis. ℟. Amen.

Inlatio.

DIgnum & justum est: ut te Deum & celestia & terrena conlaudent. Qui nos spiritu tuo doces terrena respuere: celestia sectari: carnem coercere jejuniis insolentem: corda purgare continua lamentatione. Non attolli in prosperis: non dejici in adversis. Veritatis sperare promissum: spiritus prestolari solacium: Paracliti sustinere adventum. Ex hoc Domine tuorum premissorum nos gaudiis preparantes rogamus: ut descendat super nos gratie tue virtus & benedictio Sancti Spiritus. Quo innovati atque mundati eum tecum & cum Patre equali deitate regnantem laudemus: magnificemus: atque ita dicamus. ℟. Sanctus. Sanctus. Sanctus.

Post Sanctus.

VEre Sanctus vere benedictus es Domine Jesu Christe. Qui daturum te nobis illum Spiritum promisisti in munere: quem tibi cum Patre novimus coequalem existere. Per te Domine ac redemptor eterne.

Post pridie. Oratio.

SPiritus Sancte qui a Patre & Filio procedis: his propicius inlabere holocaustis. Quo qui a Patre es repromissus: sanctificationem humanis exhibeas presentatus: repleasque sponsionis mercede: quos te promissum inspicis expectare. ℟. Amen.

Ad orationem Dominicam.

DEscendat Domine ad nos Spiritus Sanctus: per quem & mundata pectora nostra cum eo ipse possideas: & institutam a te orationem suscipias. Ut ita non per nos: sed per illum nostra accipias postulata: sicut per illum non per nos nostra deles facinora. Quo eo qui tecum & cum Patre regnat equalis interpellante pro nobis: per eum ad te proclamemus e terris. Pater noster.

Dicat Presb. Humiliate vos benedictioni. Dominus sit semper vobiscum. ℟. Et cum. *Benedictio.*

EXpectantes se: Spiritus efficiat immaculatos a sordibus. ℟. Amen. Repleat munere: quos se inspicit sustinere. ℟. Amen. Ut cum venerit impleamur sanctitate ejus: cujus adventum amabiliter expectamus ℟. Amen. Ipso prestante & auxiliante: qui cum Patre & Filio unus Deus vivit & regnat in secula seculorum. ℟. Amen. Dominus sit semper vobiscum. ℟. Et cum spiritu tuo.

Ab hinc usque in Quadragesimam dicitur. Gustate & videte quoniam suavis est Dominus: alleluja: alleluja: alleluja. ℣. Benedicam Dominum in omni tempore: semper laus ejus in ore meo. *P.* Alleluja: alleluja: alleluja. ℣. Redimet Dominus animas servorum suorum: & non derelinquet omnes qui sperant in eum. *P.* Alleluja: alleluja: alleluja. ℣. Gloria & honor Patri: & Filio: & Spiritui Sancto in secula seculorum amen. *P.* Alleluja: alleluja: alleluja.

Com. Refecti Christi corpore & sanguine te laudamus Domine: alleluja: alleluja: alleluja. *Oratio.*

GUstantes Domine suavitatis dulcedinis plenitudinem: quesumus. ut sit nobis hoc in remissionem peccatorum: & sanitatem mentium. ℟. Amen. Per misericordiam tuam Deus noster &c. Dominus sit semper vobiscum. Et cum. In nomine Domini nostri Jesu Christi perficiamus cum pace. Deo gratias.

IN DIE SANCTO PENTECOSTES.

Ad Missam. Officium.

VOS qui in Christo baptizati estis. *P.* Christum induistis: alleluja. ℣. Benedicti vos a Domino: qui fecit celum & terram. *P.* Christum. ℣. Gloria & honor Patri: & Filio: & Spiritui Sancto in secula seculorum. Amen. *P.* Christum induistis.

Oratio.

O Spiritus Sancte qui a Patre Filioque procedis: doce nos facere veritatem. Ut qui de Patre Filioque accepisti promissionem: invisibili nos his a quibus tam ineffabiliter procedis adsocies charitate. ℟. Amen. Per misericordiam tuam Deus noster &c. Dominus sit semper vobiscum. ℟. Et cum.

Apocalipsis Joannis Apostoli.

℟. Deo gratias. *Ca. XXII.*

EGO Johannes fui in spiritu: & audivi vocem dicentem mihi. Hec verba fidelissima & vera sunt. Et Dominus Deus spiritum prophetarum misit Angelum suum ostendere servis suis: que oportet fieri cito. Et ecce venio velociter. Beatus qui custo-

custodit verba prophetie libri hujus. Et ego Johannes qui audivi & vidi hec: & postquam audissem & vidissem: cecidi ut adorarem ante pedes Angeli: qui nunc hec ostendebat. Et dixit mihi. Vide ne feceris: Conservus tuus sum: & fratrum tuorum: & eorum qui servant verba libri hujus: Deum adora. Et dixit mihi. Ne signaveris verba prophetie libri hujus: tempus enim prope est. Qui nocet: noceat adhuc. Et qui in sordibus est: sordescat adhuc. Et justus justificetur adhuc. Ecce venio cito: & merces mea mecum est: reddere unicuique secundum opera sua. Ego sum primus: & ego novissimus: principium & finis. Beati qui lavant stollas suas: ut sit potestas eorum in ligno vite: & fortes intrent in civitatem. Foris canes: & venefici & impudici & homicide: & idolis servientes: & omnis qui amat & facit mendacium. Ego Jesus misi Angelum meum testificari vobis hec in Ecclesiis. Ego sum genus & radix David: stella splendida & matutina: & sponsus & sponsa dicunt: veni. Et qui audit dicat: veni: & qui audit dicat: veni. Et qui sitit: veniat: & qui vult: accipiat aquam vite gratis.

℟. Amen.

Dicat Presb. Dominus sit semper vobiscum.

℟. Et cum.

Psallendo.

Emitte spiritum tuum Deus: & creabuntur. Et renovabis faciem terre. ℣. Sit gloria Domini in seculum seculi: letabitur Dominus in operibus suis. *P.* Et renova.

Dicat Presb. Silentium facite.

Lectio libri Actuum Apostolorum.

℟. Deo gratias. *Ca.II.*

In illis diebus. Cum complerentur dies Pentecostes: erant omnes Apostoli pariter in eodem loco. Et factus est repente de celo sonitus: tanquam advenientis vehementis spiritus: & implevit omnem domum ubi erant sedentes Apostoli: & apparuerunt illis dispertite lingue tanquam ignis. Seditque supra singulos eorum. Et repleti sunt omnes Spiritu Sancto: & ceperunt loqui variis linguis: prout Spiritus Sanctus dabat illis eloqui. Erant autem in Hierusalem habitantes Judei religiosi ex omni natione: que sub celo est. Facta autem hac voce: convenit multitudo: & mente confusa est: quoniam audiebat unusquisque lingua sua illos loquentes. Stupebant autem omnes & mirabantur dicentes. Nonne ecce omnes isti qui loquuntur Galilei sunt? Et quomodo nos audivimus unusquisque linguam nostram in qua nati sumus? Parthi: & Medi: & Elamite: & qui habitant Mesopotamiam: & Judeam: & Cappadociam: Pontum: & Asiam: Phrygiam: & Pamphyliam: Egyptum: & partes Lybie: que est circa Cyrenen: & advene Romani: Judei quoque & Proseliti: Cretes: & Arabes: audivimus loquentes eos nostris linguis magnalia Dei. Stupebant autem omnes & mirabantur ad invicem dicentes. Quidnam vult hoc esse? Alii autem irridentes dicebant: quia musto pleni sunt isti. Stans vero Petrus cum undecim discipulis: levavit vocem suam: & locutus est eis. Viri Judei: & qui habitant Hierusalem universi hoc vobis notum sit: & auribus percipite verba mea. Non enim sicut vos estimatis hi ebrii sunt cum sit hora diei tertia. Sed hoc est quod dictum est per Prophetam Joel. Et erit in novissimis diebus dicit Dominus effundam de spiritu meo super omnem carnem: & prophetabunt filii vestri: & filie vestre: juvenes vestri visiones videbunt: & senes vestri somnia somniabunt. Equidem super servos meos: & super ancillas meas in diebus illis effundam de spiritu meo: & prophetabunt & dabo prodigia in celo sursum: & signa in terra deorsum: sanguinem: & ignem: & vaporem fumi. Sol convertetur in tenebras: & Luna in sanguinem: antequam veniat dies Domini magnus & terribilis. Et omnis quicumque invocaverit nomen Domini: salvus erit.

℟. *Chorus.* Amen.

Lectio sancti Evangelii secundum Johannem. *Ca.XIIII.*

In illis diebus Dominus noster Jesus Christus loquebatur discipulis suis dicens. Si diligitis me mandata mea servate:

vate : & ego rogabo Patrem: & alium Paraclitum dabit vobis : ut maneat vobiscum in eternum. Spiritum veritatis quem mundus non potest accipere quia non videt eum nec scit eum. Vos autem cognovistis eum : quia apud vos manet & in vobis est. Non relinquam vos orphanos : veniam ad vos. Adhuc modicum & mundus me jam non videt : vos autem videtis me : quia ego vivo : & vos vivetis. In illo die vos cognoscetis me : quia ego in Patre meo : & vos in me : & ego in vobis. Qui habet mandata mea & servat ea : ille est qui diligit me. Qui autem diligit me : diligitur a Patre meo : & eo diligam eum : & manifestabo ei me ipsum. Dicit ei Judas non ille Scariothes : Domine : quid factum est quia nobis manifestaturus es te ipsum : & non mundo ? Respondit Jesus & dixit ei. Si quis diligit me : sermonem meum servat : & Pater meus diliget eum : & ad eum veniemus & mansionem apud eum faciemus. Qui non diligit me : sermones meos non observat. Et sermonem quem audistis: non est meus : sed ejus qui misit me Patris. Hec locutus sum vobis apud vos manens. Paraclitus autem Spiritus Sanctus quem mittet Pater in nomine meo : ille vos docebit omnia : & suggeret vobis omnia quecumque dixero vobis. Pacem meam relinquo vobis : pacem meam do vobis. Non quomodo mundus dat : ego do vobis. Non turbetur cor vestrum : neque formidet.

℞. *Chorus*. Amen.

Hic dicat Presbiter. Dominus sit semper vobiscum.

℞. Et cum.

Lauda. Alleluja. ℣. Da nobis Domine leticiam salutaris tui : & spiritu principali confirma nos. *P*. Alleluja.

Sacrificium.

COmpletur hodie Pentecostes in quo descendit Spiritus Sanctus : & Apostolis infusus apparuit : loquentibus variis linguis magnalia Domini: alleluja. ℣. Factus est repente de celo sonus : tanquam advenientis spiritus vehementis : &. implevit omnem domum ubi erant sedentes Apostoli: & loquebantur magnalia Domini: alleluja.

Incipit Missa.

QUanta possumus fratres charissimi fide: intentione : virtute : gaudio : exultatione. preconio. devotione : obsequio : puritate : promissa nobis per filium Dei: Sancti Spiritus munera hodie transmissa predicemus. Referetur nostrorum compago viscerum. Purgentur corda credentium : & pateant omnes sensus : atque recessus animorum. Quia nequaquam immensi laudem atque adventum: pectora angusta narrare sufficiunt. Ille etenim consors Patris: & Filii unius ejusdemque substantie tertius in persona : sed unus in gloria. Quem celorum regna non capiunt : quia non eum circumscribunt neque claudunt : hodie ad angustum cordis nostri descendit hospitium. Et quis nostrum fratres dilectissimi tali se dignum hospite recognoscit ? Quis condigna advenienti exhibeat alimenta ? Cum & Angelorum & Archangelorum : & omnium Virtutum celestium ipse sit vita. Et ideo quia nos impares tali habitatore cognoscimus : ut in nobis locum habitaculi sibimet preparet supplicemus. ℞. *Chorus*. Amen. Ipso prestante qui in Trinitate unus Deus vivit : & regnat in secula seculorum.

℞. *Chorus*. Amen.

Alia Oratio.

ORamus indefessis precibus omnipotentiam tuam : Deus sancte Pater omnipotens : ut repleas nos munere Unigeniti tui : gaudio inenarrabili : visitatione: atque vivificatione tui atque ejus Spiritus Sancti. Ut quos creasti vel redemisti per Filium : perficere digneris per Spiritum Sanctum. Non quo inconjuncta vel dissimilis sit tue operatio Trinitatis : sed quo personarum existentium evidenter appareat inconfusa equalitas Deitatis. Hac igitur te Deus omnipotens inspirationis tue confessione : manifestatum fidelibus impende propicium : demonibus exerce terrificum : prosequentibus obvium penitentibus placabilem : peccatoribus patientem. Hereticis convictorem : custodem virginibus : defensorem viduis : orpha-

orphanis protectorem : oppressis vindicem : consolatorem mestis : dubiis ductorem . Sit nobis in eo indeficiens consolatio : in quo tibi filioque tuo est indivisa conjunctio & immensurabilis plenitudo . Sanctisque omnibus inexpugnabilis fortitudo tanquam certa nobis sit de tua gubernatione fiducia : nunquam se sentiat anima muniminis tui presidio destituta . Ita vigore tuo nostra adversus diabolum fragilitas muniatur : ne ullatenus in certamine superetur . Sic corda tu scientia posside : sic conscientiam rege : ut & consilio providi efficiamur : & opere probi : & prudentes sermone : & ferventes inextinguibili charitate .

℟. *Chorus* . Amen .

Post nomina . Oratio .

DOmine qui virtute Spiritus tui : & eorum qui veteris confusionis superbie turrem edificabant perturbasti auditum : & surgentis Ecclesie tue novitate diffusis linguis multiplicasti insignibus : ut quod fuerat in condemnatione : esset in munere . Atque inde construeres fidem : unde destruxeras vanitatem . Da super hunc familie tue cetum Spiritus Sancti tui quem es pollicitus adventum . Qui in nobis e contrario mollicionis studia adversa dispergat : & meritum sanctificationis accumulet . Sisque munerator in promissione : qui es promissor in munere . Quo Ecclesia tua ejus igne succensa : in ipso veram teneat fidem : a quo omnem percipit veritatem . Ipseque offerentium nomina celestibus scribat in paginis : ac requiem dignetur prestare defunctis : qui in unitate Deitatis tecum permanet semper equalis .

℟. *Chorus* Amen .

Dicat Presbiter . Quia tu es vita vivorum : sanitas infirmorum : ac requies omnium fidelium defunctorum in eterna secula seculorum .

℟. *Chorus* Amen .

Dicat Presbiter Orationem ad Pacem . Mirabilium tuorum Domine ovantes insignia predicamus : & ideo inlapsu illo Sancti Spiritus repleri nos credimus : qui bis a te olim fuit in discipulos distributus . Cum & ante Ascensionem tuam in eorum cordibus indeptus proximi dilectionem : & post e celis emissus : tenendam in illis tuam impressit charitatem . Ex hoc te clementissime Deus oramus : ut hoc quod his sacramentis figuratum fore cognoscitur : in nostris cordibus impleatur . Quo spiritu ferventes & spiritualia locupletantes : & proximis connectamur in pace : & tua ubertim ferveamus dulcedine . Ut in charitate illa que per Spiritum Sanctum nostris est diffusa in cordibus firmissime radicati : consolationem promerentes Paracliti : coronari mereamur in adventu judicii tui .

℟. *Chorus* . Amen .

Inlatio .

DIgnum & justum est omnipotens Deus : pro possibilitate carnali munerum tuorum beneficia confiteri : & indultum hodierno die donum salutis eterne anniversaria semper commemoratione celebrare . Etenim pro adventu Spiritus tui Sancti tacere quis audeat : cum omnis per Apostolos tuos : etiam gentium barbararum lingua non taceat . Quis enim enarrare valet hujus hodierno die ignis inlapsum : sic distributa discipulis genera universa linguarum : ut nec Latinus Hebreo nec Grecus Egyptio : nec Scitha Indo propria dum quisque & peregrina audiens loquitur lingua : detrimentum vel alienigeni fecerit : vel sui senserit intellectus ? Quaque virtute sit actum : quod dicentis veritatis preconibus per spacia immensa terrarum unius atque indivisibilis donum doctrine celestis pro potestate voluntaria partiretur ? Nihil agens unitati fidei dissonum : quamvis multiplicis scientie distributione pulcherrimum : & multimoda mirificum extiterit varietate sermonum . Ostendens quod confessioni Dominice non impedit diversitas lingue : nec interest quod vario quis sermone fateatur :

tur : dummodo unus ſit ille qui creditur . Obſecramus igitur Domine : ut hec noſtra confeſſio de cordibus filiorum promiſſionis emiſſa : tibi Pater glorie ſemper accepta ſit : & ad ſperanda ac promerenda ea que tuis fidelibus promiſiſti : ſenſus noſtros divini Spiritus infuſione benedicas atque ſanctifices . Effuſa etenim ad noſtram indulgentiam tue glorie largitate inter innumera dona atque opera Sancti Spiritus : nihil ſublimius Eccleſie exordiis conlatum fuiſſe cognoſcimus : quam ut preconium evangelii tui ora linguis univerſarum gentium loquerentur . Et hoc non niſi Sancti Spiritus tui gratia revelante : qui nobis poſt Reſurrectionis filii tui gloriam tranſactis ſeptem hebdomadibus venit : oſtendens quod etſi ſeptiformis eſt : tamen in uno gradu omnium concordantium ſibi virtutum ſumma conſiſtit . Ac ſicut ſeptem unum in numeris eſt : ſic ſeptem inveniuntur in ſingulis . Hi ſunt ſine dubio ſeptem gradus templi tui : per quos ad celorum regna conſcenditur . Hic eſt quinquageſimus remiſſionis annus olim in legis tropologiis predicatus . Hic eſt fructus meſſis nove : qui hodie mandatur offerri . Qui licet ante omnia ſecula ſemper eternus ſit : tamen nobis : cum innotuit : tunc novus effectus eſt . Nec illud ſine myſterio eſſe ſignificans : quod poſt Aſcenſionem filii tui decima nobis die hoc munus infunditur : oſtendens quod cultoribus vinee hic eſſet a patre familias denarius repromiſſus . Magnum autem & pre omnibus neceſſarium fuit hoc tibi divini muneris ſignum : quod cum ſuper capita diſcipulorum ignea conſcendiſſet forma linguarum : de cordibus credentium nec diſſonum aliquid faceret prodire nec tepidum . Sed predicatores verbi tui : & intelligentia eſſent unanimes : & charitate ferventes . O ignis exurendo fecundans : Hunc igitur omnipotentem eſſe Dominum omnis intellectualis creatura vivificatione fatetur : cujus etiam Cherubin & Seraphin ferventes copioſius igne : ſpeciali ejus vocabulo ſanctitatis divine magnificantes equalitatem atque omnipotentiam Trinitatis : requiem non habentes : nec tali unquam officio laſſeſcentes celeſtium exercituum precinentibus choris : perenni jubilatione decantant : adorant : atque magnificant : ita dicentes . ℟. *Chorus* . Sanctus . Sanctus . Sanctus .

Poſt Sanctus .

VEre ſanctus Deus Pater . Sanctus unigenitus Filius : ſanctus quoque unus utriuſque Spiritus . Hujus ecce virtute ineſtimabili diſcurrit Evangeliorum toto orbe ardentium quadriga rotarum : radiorumqne flammigerantium rutilans fulgoribus axis geſtatur animalium circumquaque corporibus oculatis . Cujus in rotarum auriga ipſe vite ſpiritus manens : proprie poteſtatis imperio cunctum ſubjecit Chriſti pedibus mundum : divinis ſcilicet perhibens teſtimonium virtutibus Patris unigenito Verbo : quod caro factum eſt : & habitavit in nobis . Hoc eſt illud paterni pignoris ſibi ſimile munus : quod ſe filium pollicitus fuerat tranſmiſſurum : dum ſuos ad Patrem rediens orphanos diceret nullatenus relinquendos . In ejus ſcilicet preſentia ſuam Patriſque docens conſiſtere majeſtatem . Hoc illud unguentum eſt quo pre conſortibus unctus eſt Chriſtus a Patre . Cujuſque vetus illud criſma pretendebat figuris tranſeuntibus veritatem : quo delibuti quoque Sacerdotes : & Prophete conſtituebantur & Reges : unius veri Regis & Sacerdotis & prophete imaginem preſervantes Chriſti Domini Redemptoris eterni .

Poſt pridie . Oratio .

SUſcipe queſumus Spiritus Sancte omnipotens Deus ſacrificia te auctore inſtituente decreta : qui inlibate Virginis in utero quondam membra : in qua Verbum caro fieret : quibus hoc rite ſacrificium competeret immaculata formaſti . In cujus hec ſimilitudinem corporis & ſanguinis munera ingerimus : & ut plenitudinem debite ſanctificationis te deificante obtineant ſupplicamus . Quia tu vere ille ignis es : qui patrum noſtrorum aceptans ſacrificia divinitus conſumpſiſti . Quemadmodum Helie quoque victimam aquis circumfluentibus natitatem cum lapidibus & lignis exurens : etiam madefacti pulveris rivu-

rivulos calore inconsummabili arefactos inextimabiliter absumendo finisti. Simili nunc quesumus has hostias dignatione suscipias: divinitatis tue igne salvifico omnium pectorum nostrorum affectionem exurens: atque ad percipiendam celestis cibi potusque substantiam vivificans corda mortalium: & in custodiam nostri deputans sanctorum multitudinem Angelorum: nunquam nos eorum privari consortio patiaris. ℟. Amen.

Ad confractionem panis. Antiph. Terra dedit fructum suum: benedicat nos Deus Deus noster: benedicat nos Deus: alleluja.

Ad Orationem Dominicam.

PAraclite Spiritus: qui cum Patre & Filio unus in Trinitate permanes Deus: nostris hodie inlabere sensibus: ut te postulante pro nobis: cum magna fiducia proclamemus e terris. Pater noster.

Dicat Presbiter. Humiliate vos benedictioni. Dominus sit semper vobiscum. ℟. Et cum.

Benedictio.

SPiritus Sanctus qui olim in hoc die super Apostolos igneis apparuit linguis: cor vestrum cunctis emaculet vitiis. ℟. Amen. Et quo insidentes cunctarum gentium verbis edocti sunt: verborum spiritualium vobis detur instructio: & mystice intelligentie omnimoda plenitudo. ℟. Amen. Quique fuit Apostolis doctrine celestis instructor: culparum omnium vobis efficiatur indultor. ℟. Amen. Ipso prestante & auxiliante qui cum Patre & Filio unus Deus vivit & regnat in secula seculorum. ℟. Amen. Dominus sit semper vobiscum. ℟. Et cum.

Dicat Chorus. Gustate & videte.

Com. Refecti Christi Corpore.

Et omnia alia que sequuntur: require retro in vigilia Pentecostes. Fo. CCLVII.

Oratio.

GRatias tibi agimus Domine Deus: & te Deum benedicimus de die in diem qui nos in hanc diem sancte solennitatis tue perducere dignatus es: fac nos diem istum Sancti Spiritus immissione per multa curricula annorum in pace & tranquillitate suscipere: cum fideli populo tuo. ℟. Amen. Per misericordiam tuam Deus noster &c. Dominus sit semper vobiscum. ℟. Et cum. Solennia completa sunt in nomine Domini nostri Jesu Christi. Votum nostrum sit acceptum cum pace. ℟. Deo gratias.

IN DOMINICO PRIMO POST PENTECOSTEN.

Ad Missam. Officium.

DOminus regnavit decorem induit: alleluja. ℣. Induit Dominus fortitunem & precinxit se. P. Alleluja. ℣. Gloria & honor Patri: & Filio: & Spiritui Sancto in secula seculorum: amen. P. Alleluja.

Oratio.

TE excelsa laus in altissimis decet: tibi e terris gloriam Ecclesia canit: atque hujus caterve concentu ad astra hymnum emittit. Rogamus omnipotens Deus: ut sicut tuas solenniter porrigimus laudes: ita precum nostrarum jubeas efficaciter suscipere voces. ℟. Amen. Per misericordiam tuam Deus noster qui es benedictus: & vivis & omnia regis in secula seculorum. ℟. Amen. Dominus sit semper vobiscum. ℟. Et cum.

Lectio Ezechielis Prophete. ℟. Deo gratias. *Ca. IX.*

FActa est super me manus Domini: & elevavit Spiritus Domini me: & vidi & ecce vir qui indutus erat lineis: qui habebat attramentarium in dorso suo: respondit verbo dicens. Feci sicut precepisti mihi. Et vidi & ecce in firmamento quod *Ca. X.*
erat super caput Cherubin: quasi lapis Saphirus: & quasi species similitudinis Solis apparuit super eum. Et dixit ad virum qui indutus erat lineis: & ait. Sume ignem de medio rotarum que sunt inter Cherubin. Et ingressus vidi: & ecce quatuor rote juxta Cherubin. Rota una juxta Cherub unum: & rota alia juxta Cherub unum. Species autem erat rotarum quasi visio lapidis Chrysoliti. Stantibus illis: stabant: & cum elevatis: elevabantur: spiritus enim vite erat in eis. Et egressa est gloria Domini a limine templi & stetit super Cherubin. Et elevavit me spiritus: & introdu- *C. XI.*
xit me ad portam domus Domini orientalem: que respicit Solis ortum. Et ascendit glo-

gloria Domini de medio civitatis: stetitque super montem:qui est ad orientem urbis:& gloria Dei Israel erat super ea. ℟. Amen.

Dicat Presb. Dominus sit semper vobiscum. ℟. Et.

Psallendo.

Redde mihi leticiam salutaris tui. Et spiritu principali confirma me. ℣. Cor mundum crea in me Deus: & spiritum rectum innova in visceribus meis. P. Et spiritum. ℣. Ne projicias me a facie tua: & Spiritum Sanctum tuum ne auferas a me. P. Et spiritum. Silentium facite.

Sequentia Epistole Pauli Apostoli ad Ephesios. ℟. Deo gratias. *Ca.I.*

Fratres: memoriam vestri faciens in orationibus meis: ut Deus Domini nostri Jesu Christi Pater glorie det vobis spiritum sapientie & revelationis in agnitionem ejus: inluminatos oculos cordis vestri: ut sciatis que sit spes vocationis ejus: que divitie glorie hereditatis ejus in Sanctis:& que sit supereminens magnitudo virtutis ejus: cui credidimus. Secundum operationem potentie virtutis ejus: quam operatus est in Christo. Suscitans eum a mortuis: & constituens ad dexteram suam in celestibus supra omnem principatum: & potestatem: & virtutem: & dominationem: & omne nomen quod nominatur. Non solum in hoc seculo: sed in futuro. Omnia subjecit sub pedibus ejus: & ipsum posuit caput supra omnem Ecclesiam: que est corpus ipsius plenitudo ejus qui omnia in omnibus adimpletur.
C.II. Et vos cum essetis mortui delictis & peccatis vestris: in quibus aliquando ambulastis secundum seculum mundi hujus: secundum principem potestatis aeris hujus spiritus: qui nunc operatur in filios diffidentie. In quibus & nos omnes aliquando conversati sumus: in desideriis carnis vestre facientes voluntatem carnis & cogitationum: & eramus natura filii ire sicut & ceteri. Deus autem qui dives est in misericordia propter nimiam charitatem suam dilexit nos. Et cum essemus mortui peccato convivificavit nos in Christo. Cujus gratia salvi facti sumus & conresuscitavit: & consedere fecit in celestibus in Christo Jesu. Ut ostenderet in seculis supervenientibus abundantes divitias gratie sue: in bonitate super nos in Christo Jesu. Gratia enim salvati per fidem: & hoc non ex nobis. Dei enim donum non ex operibus est: ut ne quis glorietur. Ipsius enim sumus factura creati in Christo in operibus bonis: que preparavit Deus: ut in illis ambulemus per Spiritum Sanctum: qui datus est nobis. ℟. Amen.

Lectio sancti Evangelii secundum Lucam. *Ca.XIX.*

In illis diebus Dominus noster Jesus Christus perambulabat Hierico: & ecce vir nomine Zacheus: & hic erat princeps publicanorum: & ipse dives. Et querebat videre Jesum: quis esset: & non poterat pre turba: quia statura pusillus erat. Et precurrens ascendit in arborem sycomorum: ut videret eum: quia inde erat transiturus. Et cum venisset ad locum suspiciens Jesus: vidit illum & dixit ad eum: Zachee festinans descende: quia hodie in domo tua oportet me prandere. Et festinans descendit: & excepit illum gaudens. Et cum viderent omnes murmurabant dicentes: quod ad hominem peccatorem divertisset. Stans autem Zacheus dixit ad Jesum. Domine: ecce dimidium bonorum meorum do pauperibus: & siquid aliquem defraudavi: reddo quadruplum. Ait Jesus ad eum. Quia hodie salus domui huic facta est: eo quod & ipse filius est Abrae. Venit eum filius hominis querere: & salvum facere quod perierat. ℟. Amen.

Dicat Presb. Dominus sit semper vobiscum. ℟. Et cum.

Lauda. Alleluja. ℣. Spiritus tuus Domine deducat nos in viam rectam. P. Alleluja.

Sacrificium. Celebraverunt filii Israel diem festum benedicentes Deum: qui liberavit eos: misericordie initium stillans super eos: alleluja: alleluja: alleluja. ℣. Alleluja. Vidi summum Sacerdotem ante altare manus procedentem & orantem pro omni populo. ℣. Misericordie.

Missa ista non est legenda hic. Sed quere eam in Dominico in ramis Palmarum. Videlicet folio CLII. que incipit Catholicam Fidem. *Et ista legatur in III. feria infra octavas Sancte Trinitatis.*

Appropinquantes ad sacrosanctum Domini eterni Regis altarium: unanimes atque concordes fratres charissimi Deum depre-

deprecemur eternum : ut delictis noſtris ponat miſericordie ſue terminum : & preces noſtras perducere dignetur ad ſue majeſtatis indulgentiſſimum regnum. ℟. Amen.

Alia Oratio.

SUmme atque ineffabilis Deus : qui non vocis : ſed cordis auditor eſſe dignoſceris. Qui mentes probas : non etates. Qui non in labiis : ſed in corde timeri optaris. Qui benigna conſolatione nos ne pereamus amplecteris : inſuper & perditos ſub alarum tuarum umbraculo colligis : dignare cor noſtrum a vitiorum maculis emundare : ut ab omni inquinatione purgati : & a ſeculi voraginibus exempti : habitaculum eſſe mereamur Spiritus Sancti. ℟. Amen.

Poſt nomina. Oratio.

OFferentium pius Chriſte ſuſcipe vota : Sanctorumque tuorum nobis concede ſuffragia : & defunctis in pace requiem largire luciſluam. ℟. Amen.

Ad pacem. Oratio.

DEus qui fidelium pace letaris : dona ſervulis tuis pacem : omneſque eorum actus qui tibi ſervire cupiunt placabili miſeratione compone. ℟. Amen.

Inlatio.

DIgnum & juſtum eſt : equum vere & ſalutare eſt : tibi laudis hoſtias immolare Domine ſancte Pater eterne omnipotens Deus per Jeſum Chriſtum Filium tuum Dominum noſtrum. Cujus figuram Abel inſtituit. Agnus quoque legalis oſtendit. Abraham celebravit. Melchiſedech exhibuit. Sed verus agnus & eternus Pontifex Dominus noſter Jeſus Chriſtus implevit. Pro quibus beneficiis Cherubin exultant : Seraphin quoque pennigera tripudiatione auguſtius gloriantur. Sex quaternus numerus ſeniorum : bis bina illa animalia oculata bis ternis alis alata ſummoque in gaudio dilatata in celeſtibus regnis : egregiis vocibus unimodum carmen perſonant : ita dicentes. ℟. Sanctus. Sanctus. Sanctus.

Poſt Sanctus.

TE laudat Domine omnis virtus celorum : & innumerabilis multitudo Sanctorum. Tibi omnis creatura famulatur : & ſequitur beatorum exercitus Angelorum. Chriſte Domine ac redemptor eterne.

Poſt pridie. Oratio.

SUſcipe omnipotens Deus ſacrificium hujus ſacre ſolennitatis : & impoſita hec altaribus tuis munera : benedicere nobis & ſanctificare dignare. ℟. Amen.

Ad Orationem Dominicam.

INclinemus Deo fratres chariſſimi corda noſtra cum lacrimis : & confitentes peccata noſtra clementiſſimo conditori jugi obſecratione clamemus e terris. Pater noſter. Humiliate vos benedictioni. Dominus ſit ſemper vobiſcum. ℟. Et cum.

Benedictio.

BEnedicat vobis omnipotens Deus : qui vos dignatus eſt plaſmare de nihilo. ℟. Amen. Ipſe ſanet languores veſtros : qui veſter eſt ſolus Dominus & redemptor. ℟. Amen. Atque ipſi ſemper ſit cura de vobis : in quo omnis eſt plenitudo veſtre ſalutis. ℟. Amen. Per miſericordiam ipſius Dei noſtri qui eſt benedictus & vivit & omnia regit in ſecula ſeculorum. ℟. Amen. Dominus ſit ſemper vobiſcum. ℟. Et cum.

Dicat chorus. Guſtate & videte. *Require retro in vigilia Pentecoſtes. Communio.* Refecti Chriſti corpore. *fol. CCLVII.*

Oratio.

CHriſti Domini noſtri gratia ſatiati : gratias agimus perpetue Trinitati : cujus ſanguine ſumus precio magno redempti. Petimus itaque ſacramentorum tuorum meritis : ut de hoc ſeculo eripiamur inleſi. ℟. Amen. Per miſericordiam tuam Deus noſter &c. Dominus ſit ſemper vobiſcum. ℟. Et cum. Solennia completa ſunt in nomine Domini noſtri Jeſu Chriſti : votum noſtrum ſit acceptum cum pace. ℟. Deo gratias.

IN FESTO CORPORIS DOMINI NOSTRI JESU CHRISTI.

Ad Miſſam. Officium.

CIbavit eos ex adipe frumenti : alleluya. Et de petra melle ſaturavit eos : alleluja : alleluja. ℣. Exultate Deo adjutori noſtro : jubilate Deo Jacob. P. Et de petra. ℣ Gloria & honor Patri : & Filio : & Spiritui Sancto in ſecula ſeculorum : amen. P. Et de petra. *Dicat Presb.* Per omnia ſemper ſecula ſeculorum. ℟. Amen. *Gloria in excelſis.*

Oratio.

DEus qui nobis ſub Sacramento mirabili paſſionis tue memoriam reliquiſti : tribue queſumus ita nos cor-

poris & ſanguinis tui ſacra myſteria venerari : ut redemptionis tue fructum in nobis jugiter ſentiamus. ℟. Amen. Per miſericordiam tuam Deus noſter &c. Dominus ſit ſemper vobiſcum. ℟. Et cum.

Lectio libri Proverbiorum Salomonis.

℟. Deo gratias. *Ca. VIII.*

BEatus homo qui audit me: & qui vigilat ad fores meos quotidie : & obſervat ad poſtes oſtii mei. Qui me invenerit : inveniet vitam : & hauriet ſalutem a Domino. Qui autem in me peccaverit : ledet animam ſuam : & omnes qui me odorent diligant mortem. *Ca. IX.* Sapientia edificavit ſibi domum : excidit columnas ſeptem : immolavit victimas ſuas : miſcuit vinum: & poſuit menſam ſuam. Miſit ſervos ſuos : ut vocarent ad arcem & menia civitatis : dicens. Siquis eſt parvulus : veniat ad me : & inſipientibus locuta eſt. Venite comedite panem meum & bibite vinum : quod miſcui vobis. Relinquite infantiam & videte : & ambulate per vias prudentie. ℟. Amen. Dominus ſit ſemper vobiſcum. ℟. Et cum.

Pſallendo. Potens eſt Deus parare menſam in deſerto. ℣. Quoniam percuſſit petram : & fluxerunt aque:& torrentes inundaverunt. *P.* In deſerto. V. Precepit nubibus deſuper : & porte celi aperte ſunt & pluit illis manna. *P.* In deſerto. Silentium facite.

Sequentia Epiſtole Pauli Apoſtoli ad Corinthios. I.

℟. Deo gratias. *Ca. XI.*

FRatres. Ego enim accepi a Domino quod & tradidi vobis : quoniam Dominus Jeſus in qua nocte tradebatur : accepit panem:gratias & agens fregit & dixit. Accipite & manducate. Hoc eſt corpus meum quod pro vobis tradetur : hoc facite in meam commemorationem. Similiter & calicem poſtquam cenavit dicens. Hic eſt calix novum teſtamentum in meo ſanguine : hoc facite quotieſcunque biberitis in meam commemorationem. Quotieſcunque enim manducaveritis panem hunc : & calicem iſtum biberitis : mortem Domini adnunciabitis : donec veniat in claritatem de celis. ℟. Amen.

Lectio Sancti Evangelii ſecundum Johannem. *C. VI.*

ILlo in tempore. Dominus noſter Jeſus Chriſtus loquebatur diſcipulis ſuis & turbis dicens. Caro mea verus eſt cibus : & ſanguis meus verus eſt potus. Qui manducat meam carnem : & bibit meum ſanguinem : in me manet : & ego in illo. Sicut miſit me vivens Pater : & ego vivo propter Patrem. Et qui manducat me : & ipſe vivet propter me. Hic eſt panis qui de celo deſcendit. Non ſicut manducaverunt patres veſtri manna : & mortui ſunt. Qui manducat hunc panem : vivet in eternum. ℟. Amen. Dominus ſit ſemper vobiſcum. ℟. Et cum. *Lauda.* Alleluja. ℣. Tu es Sacerdos in eternum ſecundum ordinem Melchiſedech. P. Alleluja.

Sacrificium.

PAratum panem de celo preſtitiſti filiis tuis Domine : omne delectamentum in ſe habentem in odorem ſuavitatis : alleluja : alleluja.

Miſſa.

PRopitiare Domine cunctis iniquitatibus noſtris : & redime nos & de incorruptione vitam noſtram : gravia ſunt enim noſtra delicta : ſed tu miſericors a nobis debita prolonga flagella : & cum ſuſpenſa fuerit iracundia tua : corrigantur que in nos conſpicis eſſe non recta.

℟. Amen. *Alia Oratio.*

DEus quem eſurimus : & ſitimus : tua queſumus dulcedine ſatiemur. Ut hoc ſacrificium quod tibi cum ſolennitatibus Corporis Chriſti offerimus : & preſenti vita nos a delictis mundos efficiat : & eterna poſt cum Sanctis omnibus felicitate ſuſtollat. ℟. Amen.

Poſt nomina. Oratio.

ACceptum habe pie Pater ſacrificium populi offerentis. Quo & vivis gratiam : & ſepultis requiem largiaris eternam. ℟. Amen.

Ad pacem. Oratio.

TUam Domine miſericordiam qui das pacem aſſiduis preconiis immolamus. Quia tu es pax vera : qui pacificas univerſa : & tua pace commemorantia omnia perſeverant in opera bona. ℟. Amen.

Inlatio.

DIgnum & juſtum eſt : nos tibi gratias agere Domine Sancte Pater eterne omnipotens Deus. Qui paras adinventiones tuas ſapienter : & diſponis omnia ſuaviter. Qui aſcendiſti ſuper occaſum : Dominus nomen eſt tibi. Tu panis es vivus & verus : qui deſcen-

descendisti de celo : ut dares esurientibus: imo ut ipse esses esca viventium. Qui es nobis in pane quo corda firmantur : ut in virtute panis hujus per hos dedicatos nomini tuo dies : sine impedimento carnis & sanguinis jejunare valeamus : te ipsum panem habentes. Quia pauperes tuos celestibus saturas panibus. Cui merito omnes Angeli & Archangeli non cessant clamare quotidie ita dicentes. ℟. Sanctus. Sanctus. Sanctus.

Post Sanctus.

VEre sanctus: vere benedictus Dominus JesusChristus filius tuus: qui repudiata immundorum contagione libaminum : simplicem ritu nove functionis instituit. Docuitque discipulos suos inter sacrosancta solennia innocentia pura vivere : & Deo soli hostiam laudis offerre. Christus Dominus ac redemptor eternus.

Post pridie. Oratio.

COmplentes igitur atque servantes preceptum Unigeniti tui : precamur omnipotens Pater : ut his creaturis superpositis altario tuo spiritum sanctificationis infundas : ut per transfusionem celestis atque invisibilis Sacramenti panis: hic transmutatus in carnem : & calix transformatus in sanguinem : sit offerentibus gratia : sumentibus medicina. ℟. Amen.

Ad confractionem panis. Ant. Tu Domine da escam nobis in tempore opportuno. Aperi manum tuam: & imple omnem animam benedictione.

Ad Orationem Dominicam.

PReceptum orationis quod Christus suis commendavit Discipulis : nos quoque fratres cum gemitu cordis exclamemus e terris. Pater noster.

Dicat Presb. Vicit leo. *tribus vicibus modo ut in die Resurrectionis folio CXCVIII.*

Postea dicat. Humiliate vos benedictioni. Dominus sit semper vobiscum. ℟. Et cum.

Benedictio.

FIdes qua creditis Christum : perducat vos ad regna celorum. ℟. Amen. Spes qua speratis eterna per patientiam : vos faciat adversa sustinere presentia. ℟. Amen. Charitas indeficiens : & hic dulcedinem hominum : & post consortium vobis prelargiatur Angelorum. ℟. Amen. Per misericordiam ipsius Dei nostri &c. Dominus sit semper vobiscum. ℟. Et cum.

Dicat Chorus. Gustate & videte quam suavis est Dominus: alleluja : alleluja: alleluja. ℣. Benedicam Dominum in omni tempore semper laus ejus in ore meo: alleluja: alleluja : alleluja. ℣. Redimet Dominus animas servorum suorum : & non derelinquet omnes qui sperant in eum : alleluja: alleluja: alleluja. ℣. Gloria & honor Patri: & Filio: & Spiritui Sancto in secula seculorum amen alleluja: alleluja: alleluja.

Com. Refecti Christi corpore : & sanguine te laudamus Domine : alleluja : alleluja : alleluja.

Post Communio. Oratio.

COrpus Domini nostri Jesu Christi : quod accepimus : & sanctus sanguis ejus quem potavimus : adhereat visceribus nostris eterne omnipotens Deus : ut non nobis veniat ad judicium neque ad condemnationem: sed proficiat ad salutem: & ad remedium animarum nostrarum in vitam eternam. ℟. Amen. Per misericordiam tuam Deus noster &c. Dominus sit semper vobiscum. ℟. Et cum. Solennia completa sunt in nomine Domini Jesu Christi. Votum nostrum sit acceptum cum pace.

℟. Deo gratias.

DOMINICO II. POST PENTECOSTEN.

Ad Missam. Officium. Dominus regnavit. *Oratio.* Te excelsa laus. *Require retro in. I. Dominico post Pentecosten. folio CCXLII.*

Lectio libri Hieremie Prophete.

℟. Deo gratias. *Ca. XVIII.*

VErbum quod factum est ad Hieremiam a Domino dicens. Surge & descende in domum figuli : & ibi audies verba mea. Et descendi in domum figuli : & ecce ipse faciebat opus super rotam. Et dissipatum est vas : quod ipse faciebat e luto manibus suis. Conversusque fecit ille vas alterum sicut placuerat in oculis ejus : ut faceret. Et factum est verbum Domini ad me dicens. Numquid sicut figulus iste non potero facere vobis domus Israel ait Dominus ? Ecce sicut lutum in manu figuli : sic vos in manu mea domus Israel. Repente loquar adversus gentem : & adversus regnum : ut eradicem & destruam : & disperdam illud. Si penitentiam egerit gens illa a malo suo quod locutus sum adversus eam : agam & ego penitentiam super malo : quod cogitavi ut facerem ei. Et subito loquar de gente & de

regno : ut edificem & plantem illud. Si fecerit malum in oculis meis : ut non audiat vocem meam : penitentiam agam super bono quod locutus sum : ut facerem ei. Nunc ergo dic viro Juda & habitatoribus Hierusalem dicens. Hec dicit Dominus. Ecce ego fingo contra vos malum : & cogito contra vos cogitationem. Revertatur unusquisque a via sua mala : & dirigite vias vestras : & studia vestra & habitabo vobiscum. Ait Dominus omnipotens. ℟. Amen.

Dicat Presb. Dominus sit semper vobiscum. ℟. Et cum spiritu.

Psallendo. In toto corde meo Domine narrabo omnia. Mirabilia tua. ℣. Letabor & exultabo in te : psallam nomini tuo altissime. *P.* Mirabilia.

Dicat Presb. Silentium facite.

Sequentia Epistole Pauli Apostoli ad Corinthios I. ℟. Deo gratias. *Ca.XIIII.*

FRatres. Cum convenitis unusquisque vestrum psalmum habet. Doctrinam habet. Apocalipsim habet. Linguam habet : interpretationem habet. Omnia ad edificationem fiant. Sine lingua quis loquitur secundum duos : aut ut multum tres & per partes : & unus interpretetur. Si autem non fuerit interpres : taceat in Ecclesia. Sibi autem loquatur : & Deo. Prophete duo aut tres dicant : & ceteri dijudicent. Quodsi alii revelatum fuerit sedenti : prior taceat. Potestis per singulos prophetare: ut omnes discant: & omnes exhortentur : & spiritus prophetarum prophetis subjectus est. Non enim est dissensionis Deus : sed pacis : sicut in omnibus Ecclesiis Sanctorum doceo. Mulieres in Ecclesiis taceant. Non enim permittitur eis loqui : sed subditas esse sicut lex dicit. Siquid autem volunt discere : domi viros suos interrogent. Turpe est enim mulieri loqui in Ecclesia. An a vobis verbum Dei processit : aut in vos solos pervenit ? Siquis videtur propheta esse aut spiritualis : cognoscat que scribo vobis quia Domini sunt mandata. Siquis autem ignorat : ignorabitur. Itaque fratres emulamini prophetare : & loqui linguis nolite prohibere. Omnia autem honeste & secundum ordinem fiant. *Respondeat Chorus.* Amen.

Lectio sancti Evangelii secundum Mattheum. *Ca.IIII*

ILlo in tempore : Dominus noster Jesus Christus ambulans juxta mare Galilee vidit duos fratres : Symonem qui vocatur Petrus:& Andream fratrem ejus:mittentes rete in mare : erant enim piscatores. Et ait illis. Venite post me : & faciam vos fieri piscatores hominum. At illi continuo relictis retibus : secuti sunt eum. Et procedens inde : vidit alios duos fratres Jacobum Zebedei & Johannem fratrem ejus in navi cum Zebedeo patre eorum : reficientes retia sua : & vocavit eos. Illi autem statim relictis retibus & patre : secuti sunt eum. Et circuibat Jesus totam Galileam docens in sinagogis eorum : & predicans evangelium regni : & sanans omnem languorem : & omnem infirmitatem in populo. Et abiit opinio ejus in totam Syriam : & obtulerunt ei omnes male habentes variis languoribus : & tormentis comprehensos : & qui demonia habebant : & lunaticos : & paraliticos : & curavit eos. Et secute sunt eum turbe multe de Galilea. *Respondeat Chorus.* Amen.

Hic dicat Presb. Dominus sit semper vobiscum. *Respondeat Chorus.* ℟. Et cum.

Lauda. Alleluja. ℣. Lauda Hierusalem Dominum & conlauda Deum tuum Syon. *P.* Alleluja.

Sacrificium.

ALleluja. ℣. Offerent Sacerdotes super altare holocausta vestra : qui pro pace facient sacrificia : & placabitur vobis Dominus Deus vester: alleluja: alleluja : alleluja. ℣. Alleluja. Sacerdotes & Levite qui custodierunt cerimonias sanctuarii mei: dum errarent Filii Israel a me: ipsi accedent ad me ut ministrent mihi. Stabunt in conspectu meo : ut offerant mihi sacrificium. *P.* Et placabitur vobis.

Missa. Appropinquantes ad sacrum.

Require retro in primo Dominico post Pentecosten. fol.CCLXV.

Dicat Chorus. Gustate & videte.

Com. Refecti Christi corpore.

Require retro in festo Corporis Christi folio CCLXVII.

Oratio. Christi Domini nostri.

Requi-

Require in I. Dominica poſt Pentecoſten folio CCLXII.

IN TERTIO DOMINICO POST PENTECOSTEN.

Ad Miſſam. Officium. Dominus regnavit. *fo.CCLXIII.*

Oratio.

TE excelſa laus in altiſſimis decet: tibi e terris gloriam Eccleſia canit: ad aſtra hymnum emittit. Rogamus omnipotens Deus ut ſicut tuas ſolenniter porrigimus laudes: ita precum noſtrarum jubeas efficaciter ſuſcipere voces. *Reſpondeat Chorus.* Amen. Per miſericordiam tuam. &c.

Lectio libri Hieremie Prophete. ℞. Deo gratias. *Ca.XXXIII.*

HEC dicit Dominus. Clama ad me: & exaudiam te: & annunciabo tibi grandia & firma: que neſcis. Quia hec dicit Dominus exercituum Deus Iſrael ad domos hujus Urbis: & ad domos Regis Jude: que deſtructe ſunt: & admoniciones: & gladium venientium: ut dimicent cum Caldeis: & impleant eas cadaveribus hominum: quas percuſſi in furore meo: & in indignatione mea. Abſcondens faciem meam a civitate hac propter omnem maliciam eorum. Ecce ego obducam eis cicatricem & ſanitatem: & curabo eos: & revelabo illis deprecationem pacis & veritatis. Et convertam converſionem Hieruſalem: & edificabo eos ſicut a principio: & mundabo illos ab omni iniquitate ſua: in qua peccaverunt mihi. Et propicius ero iniquitatibus eorum: in quibus dereliquerunt me: & ſpreverunt me. Et erit mihi in nomen: & in gaudium & in laudem: & in exultationem cunctis gentibus terre: que audierint omnia bona: que ego facturus ſum eis: & pavebunt & turbabuntur in omnibus bonis: & in omni pace: quam ego faciam eis. Hec dicit Dominus. Adhuc audietur in loco iſto quem vos dicitis eſſe deſertum: eo quod non ſit homo nec jumentum in civitatibus Juda: & foris Hieruſalem: que deſolate ſunt abſque homine: & abſque habitatore: & abſque pecore. Vox gaudii: & vox leticie. Vox ſponſi: & vox ſponſe. Vox dicentium: confitemini Domino exercituum: quoniam bonus: quoniam in ſeculum miſericordia ejus. ℞. Amen.

Dicat Presb. Dominus ſit ſemper vobiſcum. ℞. Et cum.

Pſallendo. Factus eſt Dominus refugium pauperum: adjutor in oportunitatibus: in tribulatione. ℣. Sperent in te qui noverunt te: quia non derelinques querentes te Domine. *P.* In tribulatione.

Dicat Preſbiter. Silentium facite.

Sequentia Epiſtole Pauli Apoſtoli ad Corinthios. II. ℞. Deo gratias. *Ca.III.*

FRatres. Fiduciam talem habemus per Chriſtum ad Deum. Non quod ſufficientes ſimus cogitare aliquid a nobis quaſi ex nobis: ſed ſufficientia noſtra ex Deo eſt: qui & idoneos nos fecit miniſtros novi teſtamenti. Non littere: ſed ſpiritus. Littera enim occidit: ſpiritus autem vivificat. Quodſi miniſtratio mortis litteris deformata in lapidibus fuit in gloria: ita ut non poſſent intendere filii Iſrael in faciem Moyſi: per gloriam vultus ejus: que evacuatur: quomodo non magis miniſtratio ſpiritus erit in gloriam? Nam ſi miniſtratio damnationis in gloria eſt: multo magis abundat miniſterium juſticie in gloriam. Nam nec glorificatum eſt: quod claruit in hac parte propter excellentem gloriam. Si enim quod evacuatur per gloriam eſt: multo magis quod manet in gloria eſt. Habentes autem talem ſpem: multa fiducia utimur. Et non ſicut Moyſes ponebat velamen ſuper faciem ſuam: ut non intenderent filii Iſrael in faciem ejus: quod evacuatur: ſed obtuſi ſunt ſenſus eorum uſque in hodiernum diem. Id ipſum velamen in lectione veteris teſtamenti manet non revelatum: quoniam in Chriſto evacuatur. Sed uſque in hodiernum diem cum legitur Moyſes velamen poſitum eſt ſuper cor eorum. Cum autem converſus fuerit ad Deum: auferetur velamen. Dominus autem ſpiritus eſt. Ubi autem ſpiritus Domini: ibi libertas. Nos autem omnes revelata facie gloriam Domini ſpeculantes in eandem imaginem transformamur: a claritate in claritatem tanquam a Domini ſpiritu.

Ideo

C. IV. Ideo habentes hanc amminiſtrationem juxta quod miſericordiam conſecuti ſumus. Ideo deficimus: ſed abdicamus occulta dedecoris. Non ambulantes in aſtutia: neque adulterantes verbum Dei: ſed in manifeſtatione veritatis: commendantes noſmetipſos ad omnem conſcientiam hominum coram Deo. Quodſi etiam opertum eſt Evangelium noſtrum: in his qui pereunt eſt opertum: in quibus Deus hujus ſeculi excecavit mentes infidelium: ut non fulgeat inluminatio Evangelii glorie Chriſti: qui eſt imago Dei. Non enim noſmetipſos commendamus: ſed Jeſum Chriſtum Dominum. Nos autem ſervos veſtros per Jeſum. Quoniam Deus qui dixit de tenebris lumen ſplendeſcere: ipſe inluxit in cordibus noſtris ad inluminationem ſcientie claritatis Dei in facie Jeſu Chriſti Domini noſtri. ℟. Amen.

Lectio ſancti Evangelii ſecundum Mattheum. *Ca. VIII.*

ILlo in tempore. Dominus noſter Jeſus Chriſtus: aſcendit in naviculam: & ſecuti ſunt eum diſcipuli ejus. Et ecce motus magnus factus eſt in mare: ita ut navicula operiretur fluctibus: ipſe vero dormiebat. Et acceſſerunt & ſuſcitaverunt eum dicentes. Domine: ſalva nos: perimus. Et dicit eis. Quid timidi eſtis modice fidei? Tunc ſurgens imperavit ventis & mari: & facta eſt tranquillitas magna. Porro homines mirati ſunt dicentes: Qualis eſt hic: quia venti & mare obediunt ei. ℟. Amen.

Dicat Presbiter. Dominus ſit ſemper vobiſcum. ℟. Et cum.

Lauda. Alleluja. Aperiam in parabolis os meum: loquar propoſitiones ab initio ſeculi. *P.* Alleluja.

Sacrificium.

IN univerſis ſolennitatibus domus Domini offeret Sacerdos ſacrificium pro peccato: & holocauſta pacifica ad placandum Dominum pro populo Iſrael alleluja. ℣. Mundabit Sacerdos ſanctuarium Domini: & tollet de ſanguine: quod eſt pro peccato: & ponet in poſtibus domus Domini: & in quatuor angulis crepidinis altaris. *P.* Ad placandum Dominum.

Miſſa.

DEum: qui Eccleſie ſue fide: & utilitate letatur fratres chariſſimi deprecemur: ita nos in ea perenniter conſervando poſſideat: quod in eterna gaudia introducat. ℟. Amen.

Alia Oratio.

DEus qui Eccleſiam tuam inter adverſa creſcere voluiſti inobedientium intra eam proſterne ſuperbiam: & veritatis tue ſubjuga propicius unitati. ℟. Amen.

Poſt nomina. Oratio.

ACceptum habe pie Pater ſacrificium populi offerentis: quo & vivis gratiam & ſepultis requiem largiaris eternam. ℟. Amen.

Ad pacem. Oratio.

TRibue nobis Domine pacis tue ſolamen: cum quo & hic tuti ab hoſte: & in eternum vivere poſſimus beati. ℟. Amen.

Inlatio.

DIgnum & juſtum eſt: omnipotens Pater: nos tibi gratias agere per Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum filium tuum: verum eternumque Pontificem: & ſolum ſine peccati macula Sacerdotem. Cujus ſanguine omnium corda mundante placationis tibi hoſtias: non ſolum pro delictis populi: ſed etiam pro noſtris offenſionibus immolamus: ut omne peccatum quod carnis fragilitate contrahitur: ſummo interpellante pro nobis Antiſtite abſolvatur. Cui merito omnes Angeli non ceſſant clamare ita dicentes. ℟. Sanctus. Sanctus. Sanctus.

Poſt Sanctus.

VEre ſanctus: vere benedictus Dominus noſter Jeſus Chriſtus filius tuus. In cujus nomine etiam tibi Domine hec ſacra libamus: orantes: ut que offerimus libens ſuſcipias: & Spiritus tui Sancti infuſione benedicas. Deus Dominus ac redemptor eternns.

Poſt pridie. Oratio.

BEnedic Domine huic hoſtie in honorem tui nominis tibi oblate: & ſumentium ex ea ſanctifica mentem: & purifica voluntatem. ℟. Amen.

Ad orationem Dominicam.

MAlorum noſtrorum fratres chariſſimi memores lachrymoſas preces: Domini dirigamur ad aures. Quo mundati a vitiis liberi ad eum proclamemus e terris. Pater noſter qui es in celis.

Dicat Presb. Humiliate vos benedictioni. Dominus ſit ſemper vobiſcum. ℟. Et cum ſpiritu.

Bene-

Benedictio.

CHristus Dominus : qui est vita mortalium : auferat a vobis maculas delictorum. ℞. Amen. Induat vos decore virtutum : & donet vobis consortium beatorum. ℞. Amen. Ut probabiles fide : & opere immaculati perveniatis ad eternam hereditatem. ℞. Amen. Per misericordiam ipsius Dei nostri &c. Dominus sit semper vobiscum. ℞. Et cum.

Dicat Chorus. Gustate & videte. *Communio.* Refecti Christi corpore. *Quere in festo Corporis Christi. fol. CCLXVII.*

Oratio.

REfecti Christi corpore & sanguine : pariterque sanctificati Deo Patri omnipotenti gratias referamus : ut nos in eandem refectionem & sanctificationem habentes : hic & in futuro seculo gloriam percipiamus. ℞. Amen. Per misericordiam tuam Deus noster &c. Dominus sit semper vobiscum. ℞. Et cum. Missa acta est in nomine Domini nostri Jesu Christi : perficiamus cum pace.

℞. Deo gratias.

IN. IIII. DOMINICO POST PENTECOSTEN.

Ad Missam. Officium. Dominus regnavit. *Oratio.* Te excelsa laus. *Quere retro in I. Dominico post Pentecosten. fol. CCLXIII.*

Lectio Esaye Prophete.

℞. Deo gratias. *Cap. XLIII.*

HEC dicit Dominus. Qui dedit in mari viam : & in aquis torrentibus semitam. Qui eduxit quadrigam & equum : agmen & robustum : simul obdormierunt nec resurgent. Contriti sunt quasi lignum : & extincti sunt. Ne memineritis priorum : & antiqua ne intueamini. Ecce ego faciam nova : & nunc orientur : utique cognoscetis ea. Ponam in deserto viam : & in invio flumina. Glorificavit me bestia agri : dracones : & structiones : quia dedi in deserto aquas : flumina in invio : ut darem potum populo meo electo meo. Populum istum formavi mihi : laudem meam narravit. Non me invocasti Iacob : nec laborasti in me Israel. Non obtulisti mihi arietem holocausti tui : & victimis tuis non glorificasti me. Non te servire feci in oblatione : nec laborem tibi prebui in thure. Non emisti mihi argento calamum : & adipe victimarum tuarum non inebriasti me. Verumtamen servire me fecisti in peccatis tuis : prebuisti mihi laborem in iniquitatibus tuis. Ego sum : ego sum ipse qui deleo iniquitates tuas propter me : & peccatorum tuorum non recordabor amplius. ℞. Amen.

Dicat Presbiter. Dominus sit semper vobiscum. ℞. Et cum.

Psallendo. Cantabo Domino qui bona tribuit mihi : psallam nomini Domini altissimi. ℣. Ego autem in misericordia tua sperabo : exultabit cor meum in salutari tuo. *P.* Psallam.

Dicat Presbiter. Silentium facite.

Sequentia Epistole Pauli Apostoli ad Galathas.

℞. Deo gratias. *Ca. III.*

FRatres. Christus nos redemit de maledicto legis : factus pro nobis maledictum : quia scriptum est : Maledictus omnis qui pependit in ligno : ut in gentibus benedictio Abrahe fieret in Christo Jesu : ut pollicitationem spiritus accipiamus per fidem. Fratres secundum hominem dico : tamen hominis confirmatum testamentum nemo spernit : aut superordinat. Abrahe dicte sunt promissiones & semini ejus. Non dicit & seminibus : quasi in multis : sed quasi in uno : & semini tuo qui est Christus. Hoc autem dico testamentum confirmatum a Deo : que post quadringentos & triginta annos facta est lex. Non irritam fecit ad evacuandam promissionem. Nam si ex lege hereditas : jam non est ex promissione. Abrahe autem per promissionem donavit Deus. Quid igitur lex? propter transgressionem posita est : donec veniret semen : cui promiserat ordinata per angelos in manu mediator. Mediator autem unius non est. Deus autem unus est. Lex ergo adversus promissa Dei? Absit. Si enim data esset lex : que posset vivificare : vere ex lege esset justicia. Sed conclusit scriptura omnia sub peccato : ut promissio ex fide Jesu Christi daretur credentibus. Priusquam veniret fides : sub lege custodiebamur conclusi in eam fidem : que revelanda erat. Itaque lex pedagogus noster fuit in Christo : ut ex fide justificaremur. At ubi venit fides : jam non sumus sub pedagogo. Omnes enim filii Dei estis per fidem que est in Christo Jesu Domino nostro. ℞. Amen.

Lectio

Lectio sancti Evangelii secundum Mattheum. *Ca. XII.*

ILlo in tempore. Dominus noster Jesus Christus loquebatur discipulis suis dicens. Qui non est mecum: contra me est. Et qui non congregat mecum: spargit. Ideo dico vobis: omne peccatum & blasphemia remittetur hominibus. Spiritus autem blasphemie non remittetur eis. Et quicumque dixerit verbum contra filium hominis remittetur ei. Qui autem dixerit contra Spiritum Sanctum: non remittetur ei: nec in hoc seculo nec in futuro. Aut facite arborem bonam: & fructum ejus bonum: aut facite arborem malam: & fructum ejus malum. Siquidem ex fructibus arbor cognoscitur. Progenies viperarum: quomodo potestis bona loqui cum sitis mali? Ex abundantia autem cordis os loquitur. Bonus homo de bono thesauro profert bona. Et malus homo de malo thesauro profert mala. Dico autem vobis quoniam omne verbum otiosum: quod locuti fuerint homines: reddent rationem de eo in die judicii. Ex verbis enim tuis justificaberis: & verbis tuis condemnaberis. Tunc respondebant ei quidam de scribis & phariseis dicentes. Magister volumus a te signum videre. Qui respondens ait illis. Generatio mala & adultera signum querit: & signum non dabitur ei: nisi signum Jone prophete. Sicut enim fuit Jonas in ventre ceti tribus diebus & tribus noctibus: sic erit filius hominis in corde terre tribus diebus: & tribus noctibus. Viri Ninivite surgent in judicio cum generatione ista: & condemnabunt eam: quia penitentiam egerunt in predicatione Jone: & ecce plusquam Jonas hic. Regina Austri surget in judicio cum generatione ista: & condemnabit eam: quia venit a finibus terre audire sapientiam Salomonis: & ecce plusquam Salomon hic. Cum autem spiritus immundus exierit ab homine: ambulat per loca arida: querens requiem & non invenit. Tunc dicit. Revertar in domum meam: unde exivi. Et veniens invenit vacantem scopis mundatam & ornatam. Tunc vadit & adhibet septem alios spiritus secum nequiores se: & intrantes habitant ibi: & fiunt novissima hominis illius pejora prioribus. Sic erit generationi huic pessime. Adhuc eo loquente ad turbas: ecce mater ejus: & fratres stabant foris querentes loqui ei. Dixit ei quidam. Ecce mater tua: & fratres tui foris stant querentes te. At ille respondens dicenti sibi ait. Que est mater mea: & qui sunt fratres mei? Et extendens manum in discipulos suos dixit. Ecce mater mea: & fratres mei. Quicunque enim fecerit voluntatem Patris mei: qui in celis est: ipse meus est frater & soror & mater est.

℞. Amen.

Dicat Presbiter. Dominus sit semper vobiscum.

℞. Et cum.

Lauda. Alleluja. Aperiam in parabolis. *Require retro in Dominico. III. post Pentecosten. folio CCLXX.*

Sacrificium.

SAcerdotes Domini offerunt incensum Domino pro peccato: pro delicto legitimum sempiternum est in generationibus: alleluja. De sacrificiis Domini: alleluja: alleluja. ℣. Alleluja: dixit Dominus ad Moysen: Sacerdos cum ad sacrosanctum accesserit: offeret oblationem in odorem suavissimum Domino: & ponet in tabernaculo testimonii. *P.* De sacrificiis.

Missa.

OMnipotentem Deum fratres charissimi deprecemur: ut illam nobis Deus ad se orandum precem inspiret: quam ipse premio immortalitatis remuneret.

℞. Amen.

Alia Oratio.

DEus qui infirmitatis nostre factus es particeps: fac nos tui regni esse consortes. Ut quibus participari voluisti assumendo hominem participium conferas glorie tue.

℞. Amen.

Post nomina. Oratio.

INlabere Domine oblatis tibi hostiis: & susceptis fidelium votis requiem jube prorogari defunctis.

℞. Amen.

Ad pacem. Oratio.

MUltiplica nos Domine humilitatis bono & charitatis studio: ut viventibus in pace fructum tibi exhibeamus justicie. ℞. Amen. *Inlatio.*

EQuum & satis justum est omnipotens Pater: ut tibi plebs tua deferat laudem: quam unici Filii tui redemisti sanguine. Ut enim opus tuum usquequaque non tenere-

heretur captivum : eundem unigenitum tuum dediſti vicarium : ut crucis perpeſſus injuriam : perditum hominem repararet ad vitam . Propter quod Evangelice poteſtates non ceſſant laudare : ita dicentes . ℟. Sanctus . Sanctus . Sanctus .

Poſt Sanctus .

VEre ſanctus : vere benedictus Dominus noſter Jeſus Chriſtus filius tuus . Qui ſolus eſt vita mortalium : & immortalitas redemptorum . Chriſtus Dominus ac redemptor eternus . *Poſt pridie .*

SAnctificetur queſumus Domine hec oblata in honorem tui nominis victima : ut libantes ex ea hereditatem capiamus eternam . ℟. Amen .

Ad orationem Dominicam .

PReceptionis Divine memores dilectiſſimi fratres : orationem quam Chriſtus ſuos Patrem docuit ſemper orare diſcipulos : nos quoque e terris proclamemus ad celos . Pater noſter qui .

Dicat Presb. Humiliate vos benedictioni . Dominus ſit ſemper vobiſcum . ℟. Et cum . *Benedictio .*

FIdes qua creditis Chriſtum : perducat vos ad regnum celorum . ℟. Amen . Spes qua ſperatis eterna : per patientiam vos faciat ſuſtinere preſentia . ℟. Amen . Charitas indeficiens : & hic dulcedinem hominum : & poſt conſortia vobis prelargiatur Sanctorum . ℟. Amen . Per miſericordiam ipſius Dei &c. Dominus ſit ſemper vobiſcum . ℟. Et cum .

Dicat Chorus . Guſtate & videte .

Com. Refecti Chriſti Corpore . *Quere retro in feſto Corporis Chriſti . fol. CCLXVII.*

Oratio . Refecti Chriſti Corpore . *fol. CCLXXI.*

IN QUINTO DOMINICO POST FESTUM PENTECOSTES .

Officium . Dominus regnavit .

Oratio . Te excelſa laus .

Quere in primo Dominico poſt Pentecoſten . fol. CCLXIII.

Lectio Libri Eſaye Prophete . ℟. Deo gratias . *Ca. XL.*

HEc dicit Dominus . Levate in excelſum oculos veſtros : & videte quis creavit hec . Qui educit in numero miliciam eorum : & omnes ex nomine vocat . Pre multitudine fortitudinis & roboris virtutiſque ejus : neque unum reliquum fuit . Quare dicis Jacob : & loqueris Iſrael : abſcondita eſt via mea a Domino : & a Deo meo judicium meum tranſibit ? Nunquid neſcis aut non audiſti ? Deus ſempiternus Dominus qui creavit terminos terre non deficiet neque laborabit : nec eſt inveſtigatio ſapientie ejus . Qui dat laſſo virtutem : & his qui non ſunt : fortitudinem & robur multiplicat . Deficient pueri & laborabunt : & juvenes in infirmitate cadent : qui autem ſperant in Domino : mutabunt fortitudinem . Aſſument pennas ut aquile : current & non laborabunt : ambulabunt & non deficient . ℟. Amen .

Dicat Presbiter . Dominus ſit ſemper vobiſcum . ℟. Et cum .

Pſallendo . Ab occultis meis munda me Domine : & ab alienis parce ſervo tuo . ℣. Si mei non fuerint dominati tunc immaculatus ero : & mundabor a delicto magno . P. Et ab alienis .

Dicat Presbiter . Silentium facite .

Sequentia Epiſtole Pauli ad Philippenſes . II. Capitulo .

FRatres . Hoc ſentite in vobis : quod & in Chriſto Jeſu . Qui cum in forma Dei eſſet : non rapinam arbitratus eſt eſſe ſe equalem Deo : ſed ſemetipſum exinanivit : formam ſervi accipiens in ſimilitudinem hominum factus : & habitu inventus ut homo . Humiliavit ſemetipſum factus obediens uſque ad mortem : mortem autem crucis . Propter quod & Deus illum ſuſcitavit : & donavit illi nomen ſuper omne nomen : ut in nomine Jeſu omne genu flectatur : celeſtium : terreſtrium : & infernorum . Et omnis lingua confiteatur : quia Dominus Jeſus Chriſtus in gloria eſt Dei Patris . Itaque fratres mei ſicut ſemper obediſtis : non in preſentia mea tantum : ſed multo magis nunc in abſentia mea : cum metu & tremore veſtram ſalutem operamini . Deus eſt enim qui operatur in vobis : & velle & perficere pro bona voluntate . Omnia autem facite ſine murmurationibus : & heſitationibus : ut ſitis ſine querela : & ſimplices in adventu filii Dei : ſine reprehenſione in medio nationis prave & preverſe : inter quos lucetis ſicut luminaria in mundo : verbum vite continentes ad gloriam meam in die Chriſti . Quia non in vacuum cucurri : neque in vacuum laboravi . Sed etſi immolor ſupra ſacrificium & obſequium fidei veſtre : gaudeo & congratulor omnibus vobis . Idipſum &

vos gaudete : & congratulamini mihi. ℟. Amen.

Lectio sancti Evangelii secundum Mattheum. Cap.VIII.

ILlo in tempore. Dominus noster Jesus Christus cum venisset trans fretum in regionem Gerasenorum : occurrerunt ei duo habentes demonia : de monumentis exeuntes sevi nimis : ita ut nemo posset transire per viam illam. Et ecce clamaverunt dicentes. Quid nobis & tibi Jesu Fili Dei? Venisti huc ante tempus torquere nos? Erat autem non longe ab illis grex multorum porcorum pascens. Demones autem rogabant eum dicentes. Si ejicis nos hinc: mitte nos in gregem porcorum. Et ait illis. Ite. At illi exeuntes: abierunt in porcos. Et ecce magno impetu abiit totus grex preceps in mare : & mortui sunt in aquis. Pastores autem fugerunt. Et venientes in civitatem : nunciaverunt hec omnia : & de his qui demonia habuerant. Et ecce tota civitas exiit obviam Jesu : & viso eo : rogabant eum : ut transiret a finibus eorum. Et ascendens Jesus in
C.IX. naviculam : transfretavit & venit in civitatem suam. Et ecce offerebant ei paraliticum jacentem in lecto. Videns autem Jesus fidem illorum : dixit paralitico. Confide fili : remittuntur tibi peccata tua. Et ecce quidam de scribis dixerunt intra se. Hic blasphemat. Et cum vidisset Jesus cogitationes eorum : dixit. Ut quid cogitatis mala in cordibus vestris? Quid est facilius dicere : dimittuntur tibi peccata tua : an dicere : surge & ambula? Ut autem sciatis : quia filius hominis habet potestatem in terra dimittendi peccata. Tunc ait paralitico. Surge : tolle lectum tuum : & vade in domum tuam. Et surrexit : & abiit in domum suam. Videntes autem turbe timuerunt : & glorificaverunt Deum : qui dedit potestatem talem hominibus. ℟. Amen.

Dicat Presb. Dominus sit semper vobiscum. ℟. Et cum. *Lauda.* Alleluja. ℣. Non nobis Domine non nobis : sed nomini tuo da gloriam. *P.* Alleluja. *Sacrificium.*

ACcedentes Sacerdotes filii Levi ad altare : quos elegit Dominus Deus tuus ut ministrent ei. Et benedicant in nomine ejus : alleluja. ℣. Dixit Moyses ad Sacerdotes Levitici generis : ad omnem Israel : attende & audi Israel : hodie factus est populus Domini Dei tui audiens vocem ejus : & faciens mandata ejus atque justiciam : quam ego precipio tibi. Et bene.

Missa.

DEum fratres charissimi prece flagitemus continua : ut illam nobis tribuat in oratione fiduciam : que impetret postulata. ℟. Amen. *Alia Oratio.*

EXaudi Domine devotam tue familie precem : & oblatum tibi hoc sacrificium in remissionem nostrorum peccaminum propiciatus assume. ℟. Amen.

Post nomina. Oratio.

ADspira Domine offerentium votis propicius : & requiem defunctis concede benignus. ℟. Amen. *Ad pacem.*

SOlve Christe Deus nostrorum criminum nodos : & in pace quam ipse docuisti fac nos semper esse connexos. ℟. Amen.

Inlatio.

DIgnum & justum est Deus Pater omnipotens : te & terrestrium & celestium creaturarum preconio laudis attolli : qui nos unigeniti tui sanguine redemisti. Quique nos tibi per ejus mortem reconciliasti : ut regni sui essemus heredes : qui corporis nostri factus est particeps : quem conlaudant omnes Angeli : ita dicentes. ℟. Sanctus. *Post Sanctus.*

VEre Sanctus vere benedictus Dominus noster Jesus Christus Filius tuus. Quem celestia pariter & terrena conlaudant : qui est agnus Dei : & tollit peccatum mundi. Ipse Dominus ac Redemptor eternus. *Post pridie.*

OFferentes tibi Deus sacrificium laudis rogamus : ut oblata acceptes : & oblatores sanctifices. ℟. Amen.

Ad Orationem Dominicam.

ORemus Deum dilectissimi fratres : ut nos efficiat coram se exorabiles : quo puras manus cum conscientiis ad eum levemus proclamantes e terris. Pater noster.

Dicat Presb. Humiliate vos benedictioni. Dominus sit semper vobiscum. ℟. Et cum. *Benedictio.*

SIt vestri Dominus : adjutor in omnibus. ℟. Amen. Preces vestras exaudiat : & peccata dimittat. ℟. Amen. Que poscitis : conferat : & que pavetis : procul a vobis repellat. ℟. Amen. Per misericordiam ipsius Dei nostri &c. Dominus sit semper vobiscum. ℟. Et cum.

Dicat Chorus. Gustate & videte. *Communio.* Refecti Christi corpore. *Quere in festo Corporis Christi. fol.CCLXVII.*

Oratio.

GUstantes Domine suavitatis dulcedinis plenitudinem quesumus: ut sit nobis hoc in remissionem peccatorum : & sanitatem mentium. ℟. Amen. Per misericordiam tuam Deus &c. Dominus sit semper vobiscum. ℟. Et cum. In nomine Domini nostri Jesu Christi perficiamus cum pace. ℟. Deo gratias.

IN SEXTO DOMINICO POST PENTECOSTEN.

Officium. Dominus regnavit. *Oratio.* Te excelsa laus. *Quere fol. CLXIII.*

Lectio Libri Hieremie Prophete. XXI. Ca.

HEc dicit Dominus. Judicate mane judicium : & eruite oppressum de manu calumniantis: ne forte egrediatur ut ignis indignatio mea : & succendatur : & non sit qui extinguat propter maliciam studiorum vestrorum. Et ego ad te habitatricem vallis solide : atque campestrium. Qui dicitis quis percutiet nos : & quis ingredietur domos nostras? Ego visitabo super vos juxta fructum studiorum vestrorum: dicit Dominus. Et succendam ignem in saltum ejus : & devorabo omnia in circuitu ejus. Hec dicit Dominus. Descende in domum Regis Juda : & loqueris ei verbum hoc : & dices. Audi verbum Domini Rex Juda : qui sedes super solium David : tu & servi tui & populus tuus: qui ingredimini per portas istas. Hec dicit Dominus. Facite judicium & justiciam : & liberate oppressum de manu calumniatoris : & advenam & pupillum & viduam nolite contristari : neque opprimatis inique : & sanguinem innocentem ne effundatis in loco isto. Si enim facientes feceritis verbum istud : ingredientur per portas hujus Reges sedentes de genere David super thronum ejus : ascendentes super currus & equos : ipsi & servi & populus
Cap. XXV. eorum. Factum est verbum Domini ad me: & locutus sum ad vos de nocte consurgens & loquens : & non audistis. Et misit Dominus ad vos omnes servos suos Prophetas. Consurgens diluculo mittensque non audistis : neque inclinastis aures vestras ut audiretis. Hec enim dicit Dominus. Revertimini unusquisque a via sua mala : & a pessimis cogitationibus vestris. Et habitabitis in terra quam dedit Dominus vobis & patribus vestris : a seculo & usque in seculum. Et nolite ire post Deos alienos : ut serviatis eis : adoretisque eos : neque me ad iracundiam provocetis in operibus manuum vestrarum. Et non affligam vos : neque auferam a vobis misericordiam meam : dicit Dominus. ℟. Amen.

Dicat Presbiter. Dominus sit semper vobiscum. ℟. Et cum.

Psallendo. Delicta juventutis mee & ignorantie ne memineris Domine. ℣. Secundum magnam misericordiam tuam memor esto mei. P. Domine.

Pauli Apostoli ad Corinthios. I. Ca. III.

FRatres. Nemo vos seducat. Siquis videtur inter vos sapiens esse in hoc seculo : stultus fiat : ut sit sapiens. Sapientia hujus mundi : stulticia est apud Deum. Scriptum est enim. Comprehendam sapientes in astutia eorum. Et iterum. Dominus novit cogitationes sapientium : quoniam vane sunt. Itaque nemo glorietur in hominibus: omnia enim vestra sunt. Sive Paulus: sive Apollo: sive Cephas: sive mundus: sive vita: sive mors: sive presentia : sive futura : omnia enim vestra sunt. Vos autem Christi : Christus autem Dei. Sic nos C.IV.
existimet homo : ut ministros Christi & dispensatores ministeriorum Dei. Hic jam queritur inter dispensatores : ut fidelis quis inveniatur. Mihi autem pro minimo est : ut a vobis judicer: aut ab humano die: sed neque me ipsum judico. Nihil enim mihi conscius sum : sed non in hoc justificatus sum. Qui autem judicat me Dominus est. Itaque nolite ante tempus judicare : quoadusque veniat Dominus : qui & inluminabit abscondita tenebrarum : & manifestabit consilia cordium : & tunc laus erit unicuique a Deo. ℟. Amen.

Lectio sancti Evangelii secundum Mattheum. C.XIII.

ILlo in tempore : Dominus noster Jesus Christus loquebatur discipulis suis dicens. Exiit qui seminat seminare. Et dum seminat quedam ceciderunt secus viam : & venerunt volucres & comederunt ea. Alia autem ceciderunt in petrosa : ubi non habebant terram multam : & continuo exorta sunt : quia non habebant altitudinem terre. Sole autem orto estuaverunt : & quia non habebant radicem : aruerunt. Alia autem ceciderunt in spinis : & creverunt spine : & suffocaverunt ea. Alia autem ceciderunt in terram bonam : & dabant fructum aliud centesimum aliud sexagesimum : aliud trigesi-

gesimum. Et accedentes dixerunt ei. Quare in parabolis loqueris eis? Qui respondens: ait illis. Quia vobis datum est nosse mysteria regni celorum: illis autem non est datum. Vos autem audite parabolam seminantis. Omnis qui audit verbum regni: & non intelligit: venit malus: & rapit quod seminatum est in corde ejus: hic est qui secus viam seminatus est. Qui autem super petrosa seminatus est: hic est qui verbum audit: & continuo cum gaudio accipit illud. Non habet autem in se radicem: sed est temporalis. Facta autem tribulatione & persecutione propter verbum: continuo scandalizatur. Qui autem est seminatus in spinis: hic est qui verbum audit: & sollicitudo seculi istius & fallacia divitiarum suffocat verbum: & sine fructu efficitur. Qui vero in terram bonam seminatus est: hic est qui verbum audit & intelligit: & fructum affert. Et facit aliud quidem centesimum: aliud sexagesimum: porro aliud trigesimum. Qui habet aures audiendi audiat. ℞. Amen. *Dicat Presb.* Dominus sit semper vobiscum. ℞. Et cum. *Lauda.* Non nobis Domine. *Require in Dominica precedenti. fol. CCLXXIIII.* *Sacrificium.*

OFferte Sacerdotes ad altare Dei nostri holocausta: & orate: ut sint dies vestri sicut dies seculi super terram. Et dabit vobis Dominus fortitudinem: alleluja. ℣. Domine propter nomen tuum ne perdas thronum honoris tui: memor esto: noli dissipare testamentum tuum: quod est nobiscum super terram. *P.* Et da. *Missa.*

ECclesie tue preces quesumus Domine placatus intende: ut destructis adversitatibus universis: secura tibi serviat libertate. ℞. Amen. *Alia Oratio.*

OMnipotens sempiterne Deus qui nos sacra Evangelii tui institutione confirmas. Presta quesumus: ut cuncti fideles tui veraciter apprehendant: que ex ejus predicatione suscipiunt. ℞. Amen.

Post nomina.

MIrabilia tua quesumus Domine circa nos clementer operare: que ideo semper immensa sunt. Dum indulgentiam reis: & beneficia largiaris indignis. ℞. Amen. *Ad pacem.*

DA fidelium tuorum mentibus Deus: ut studeant obedire celestibus disciplinis: & ordinem pacis sequi divinitus instructi. Amen.

Inlatio.

DIgnum & justum est: vere dignum & sanctum est: nos tibi semper hic & ubique gratias agere: et sacrificia spiritualia celebrare Domine sancte Pater eterne omnipotens Deus: per Jesum Christum Filium tuum Dominum nostrum. Per quem majestatem tuam conlaudant Angeli: adorant Dominationes: tremunt Potestates. Celi celorumque virtutes: ac beata Seraphin: socia exultatione concelebrant. Cum quibus ut nostras voces admitti jubeas deprecamur: supplici confessione dicentes. Sanctus. *Post Sanctus.*

VEre sanctus: vere benedictus Dominus noster Jesus Christus filius tuus. Qui divino Spiritu procreatus uteri virginalis viscera habitare dignabili abjectu voluit: & hoc caducum corpus induere: ut nos in terra peccatores servaret. Christus Dominus ac redemptor eternus.

Post pridie. Oratio.

AGentes itaque pietati tue maximas gratias omnipotens Deus: petimus & rogamus: ut conlata suscipias: suscepta benedicas: benedicta sanctifices: sanctificata distribuas: & nobis famulis tuis misericordiam largiaris. ℞. Amen. *Ad Orationem Dominicã.*

DIvino magisterio edocti: & salutaribus monitis instituti: audemus dicere: quia jubere dignatus es. Pater noster. *Dicat Presbiter.* Humiliate vos benedictioni. Dominus sit semper vobiscum. ℞. Et cum. *Benedictio.*

BEnedicat vobis Dominus: & custodiat vos. ℞. Amen. Ostendat Dominus faciem suam vobis: & misereatur vestri. ℞. Amen. Convertat Dominus vultum suum ad vos: & det vobis pacem. ℞. Amen. Per misericordiam ipsius Dei nostri &c. Dominus sit semper vobiscum. ℞. Et cum. *Dicat Chorus.* Gustate & videte. *Com.* Refecti Chisti corpore: *& cetera omnia: quere in V. Dominica post Pentec. fol. CCLXXIIII.*

IN SEPTIMO DOMINICO POST PENTECOTEN.

Officium. Dominus regnavit. *Oratio.* Te excelsa laus. *Require in primo Dominico post Pentecosten. fol. CCLXII.*

Lectio libri Hieremie prophete. Deo gratias. *Cap. XXII.*

HEC dicit Dominus. Ve qui edificat domum suam in justicia: & cenacula sua non in judicio. Amicum suum opprimet

beatitudinis repromissum : concedas & in diem extremum vite presentis pervenire ad indulgentiam consequendam . Ut quia & diei & mundi & vite nostre finis proximo venit : in cunctis hoc sacrificium singulare nobis ad remedium se indesinenter dignetur opponere : ut nec occasus diei pre successione tenebrarum nos vel polluat : vel anxios reddat : vel proximus finis mundi reos secum ad interitum ducat : nec brevitas vite nostre immundos usquequaque detineat : sed quod deficit dies : in consolationem nostram renovata lux reparet : & quod mundus tendit ad finem : spes futuri regni confoveat . Ut quod vivere nostrum resolutionis sue sustinet debitum : transitus pacis & leticia consequatur eterne beatitudinis . Ut quicquid in occasu nostro est : hec salutaris victima in eterne salutis statum reducat : & in nos redemptionis nostre misterium fiat : & nos tibi demus perennis glorie hymnum : ita dicentes . ℟. Sanctus . Sanctus. Sanctus .

Post Sanctus .

VEre bone Deus : vere pie Domine Deus : te solum gloria decet . Qui pro nobis te ipsum a te ipso uno heredeque Christo ante secula filio Dei : & in fine seculorum filio hominis super aram crucis Deo Patri expiationem peccatorum nostrorum offerri voluisti : docens nos celebritate sacramenti hujus & pia fide & munda operatione gratissima frequentare . Largire ergo : ut quicquid in occasu diei : quicquid in defectu mundi : quicquid in resolutionis defectu labimur : pietas tua & indesinenti consolatione confoveat : & ad eterne exultationis participationem adducat : Christe Domine ac redemptor eterne . *Post pridie . Oratio .*

COmpletis nostre redemptionis & tue gratie documentis . Referentes tibi gratias : benedicimus te Domine Jesu Christe fili Dei vivi : qui sanas vulnera peccatorum nostrorum : qui ad vitam reparas nostrum occasum : qui spem beatitudinis dedisti nobis in consolationis pignore Spiritum Sanctum : qui dabis eternam mansuetudinem in regione vivorum : dum ergo illam resurgendi tempus adducit : hic nos dignare in die consolari : laboris immundi non perire pernicie : & in transitu nostro ad te venire in tue dilectionis dulcedine : & in tua laude atque benedictione tecum persistere sine fine . ℟. Amen .

Ad Orationem Dominicam .

OMnipotentem Deum fratres charissimi deprecemur : ut propinquante termino seculi : sollicitiores nos efficiat momento omnis diei . Ut adsumens hostiam quam ei in hoc fine diei offerimus : severitatem a nobis futuri examinis arceat : quam timemus : quod fiducialiter ad eum preconio oris & vocis proclamemus e terris . Pater noster .

Dicat Presb. Humiliate vos benedictioni . Dominus sit semper vobiscum . ℟. Et cum .

Benedictio .

OMnipotens Deus det vobis misericordiam : que conferat vitam . ℟. Amen . Inspiret petitionem : que obtineat salutem . ℟. Amen . Donet dulcedinem sue dilectionis : que vos extollat in laudem sue eternitatis . ℟. Amen . Per misericordiam ipsius Dei &c. Dominus sit semper vobiscum . ℟. Et .

Dicat Chorus . Gustate & videte .

Com. Refecti Christi Corpore . *Quere in festo Corporis Christi fo. CCLXVII. Oratio .*

PResta Domine omnipotens : ut qui per fiduciam tue pietatis propter redemptionem animarum nostrarum ad gloriosi Corporis & Sanguinis tui salutare munus accessimus : non ex reatu penam sumamus : sed veniam criminum : & spem eternitatis : terminum adipisci mereamur . ℟. Amen . Per misericordiam tuam Deus &c. ℣. Dominus sit semper vobiscum . ℟. Et cum . Missa acta est in nomine Domini nostri Jesu Christi : perficiamus cum pace .

IN DOMINICO ANTE JEJUNIUM KALENDARUM NOVEMBRIUM.

Officium .

DOminus regnavit decorem induit : alleluja . ℣. Induit Dominus fortitudinem & precinxit se. *P.* Alleluja . ℣. Gloria & honor &c. *P.* Alleluja .

Oratio . Te excelsa laus . *Require in Dominico post Pentecosten . fo. CCLXIII.*

Prophetia . Hec dicit Dominus . Audite audientes me. *Require in Dominico ante Carnes tollendas . LXXXV. Dicat Presb.* Dominus sit semper vobiscum .

Psallendo . Ne memor fueris Deus iniquitates nostras antiquas : cito apprehendat nos misericordia tua Domine . ℣. Quoniam pauperes facti sumus valde : adjuva nos Deus salutaris noster . *P.* Cito .

Dicat

Dicat Presbiter. Silentium facite.

Epistola. Revelabitur ira Dei. *Require in Dominica ut supra*.

Lectio Sancti Evangelii secundum Lucam. *Cap. XV.*

ILlo in tempore: erant appropinquantes ad Dominum Jesum publicani & peccatores: ut audirent illum. Et murmurabant pharisei & scribe dicentes: quia hic peccatores recipit: & manducat cum illis. Et ait ad illos parabolam istam. Quis ex vobis homo qui habet centum oves: & si perdiderit unam ex illis: nonne dimittit nonaginta novem in deserto: & vadit ad illam que perierat: donec inveniat illam? Et cum invenerit illam: imponit in humeros suos gaudens. Et veniens domum: convocat amicos & vicinos dicens illis. Congratulamini mihi: quia inveni ovem: quam perdideram. Dico vobis: quod ita gaudium erit in celo super uno peccatore penitentiam agente: quam supra nonaginta novem justis: qui non indigent penitentia. Aut que mulier habens dracmas decem: si perdiderit dracmam unam: nonne accendit lucernam & everrit domum: & querit diligenter donec inveniat? Et cum invenerit: convocat amicas & vicinas dicens. Congratulamini mihi: quia inveni dracmam meam: quam perdideram. Ita dico vobis. Gaudium erit in celo coram Angelis Dei super uno peccatore penitentiam agente. ℟. Amen.

Dicat Presb. Dominus sit semper vobiscum. ℟. Et cum.

Lauda. Alleluja. ℣. Lauda Hierusalem Dominum: conlauda Deum tuum Syon. P. Alleluja.

Sacrificium.

HI dies exorationis sancti erunt vobis: & humiliabitis animas vestras: applicantes holocausta Domino: alleluja. ℣. Omnis anima quecunque se non observaverit: exterminabitur de populo suo: isti enim vobis sunt dies. P. Exorationis.

Missam.

INter sacra mysteria constituti: & latentissimo nostre conscientie testimonio vulnerati: sic peccata defleamus preterita: ut presentia non agamus: & futura sollicite caveamus. Gravis quippe pena subsequitur: quando ibi rursus offensa contrahitur: ubi venia postulatur. Nullus ergo pravis cogitationibus aliquando consentiat: nemo secularium voluptatum delectamenta perficiat. Repellamus mala conloquia: cum velocitate divina compleamus imperia: sit in nostris operibus charitas: in sermonibus gravitas: in oratione compunctio: sub religione devotio. Lachrymarum sacrificia conjungamus: ut in bono satiari nostra desideria gaudeamus. ℟. Amen. *Alia Oratio*.

ITerata legatione rogamus: ut tu Deus Pater omnipotens servos atque ancillas tuas propicia majestate custodias. Ut ab infestantis inimici insidiosis laqueis liberatos: diu noctuque defendas: ne nos occultus inimicus corde & corpore opprimat: ne terrena cogitatione decipiat: sed vera lux filii tui faciat spiritali luce pervigiles. Ecclesiam tuam fundamentum veritatis contra omnes mundi impetus: contra heretice pravitatis scandalum: celesti tranquillitate gubernes & regas: & omnes qui in sublimitatibus agunt Catholica fide fundatos: ordinatione compositos: pietate precipuos: patientia mites: pace quietos efficias: universumque mundum propicia bonitate conserves. ℟. Amen.

Post nomina. *Oratio*.

HIS nostris quesumus placare libaminibus clementissime Deus: & offerentium votis adesto propicius. Hec tibi litat in Ecclesia tua Catholica tuorum officiositas Sacerdotum: in honore & commemoratione Sanctorum tuorum pro removendo universe cladis interitu: ac tribuenda salute populorum. Pro totius quoque mortis occasu: vel requie & indulgentia peccatorum. Ut & illos in pace refrigeres: & nobis omnibus immaculate vite subsidium prestes. ℟. Amen. Quia tu es vita &c.

Ad pacem. Oratio.

PLacabilis es Domine qui es pax certa & charitas indisrupta: pacem nobis omnibus largire plenissimam. Ut & pacifici tua servantes precepta: ad vitam mereamur pervenire perpetuam. ℟. Amen. Quia tu es vera pax &c.

Inlatio.

DIgnum & justum est: nos tibi gratias agere: Domine sancte Pater eterne omnipotens Deus: per Jesum Christum Filium tuum Dominum nostrum. Cujus divinitatis immensitas sic ineffabiliter circumplectitur omnia: ut in singulis creaturis

Iuris permaneat tota: & in omnibus habitet universa. Non minoratur in minimis: non augetur in magnis. Non concluditur tempore: non adstringitur quantitate. Non initio cepta: non termino finienda. A quo totus homo & creatus est ad justiciam sine peccato: & reparatus est post ruinam sacrificio ejusdem Christi mundissimo. Per ipsum quem in unitate trine virtutis conlaudant celestia pariter & terrena: hymnum dulci modulatione proclamantia: atque ita dicentia. Sanctus.

Post Sanctus.

UTinam ad hoc opus mens humana per misericordiam tuam inluminata sufficiat: ut Domini nostri unigeniti tui: per quem facti ac redempti fuimus: qui seculorum est conditor: credentium liberator: doctrinam recolamus & gratiam. Qui humiliatus usque ad mortem: mortem autem crucis: pati pro nobis voluit: & tecum regnare non distulit: idem hostia & in eternum Sacerdos verus. Christus Dominus ac redemptor eternus. *Post pridie.*

COmplentes igitur atque servantes precepta unigeniti filii tui precamur omnipotens Pater: ut his creaturis superpositis altario tuo sanctificationis munus infundas. Ut per transfusionem celestis atque invisibilis sacramenti: panis hic transmutatus in carnem: & calix transformatus in sanguinem: sit offerentibus gratia: & sumentibus medicina. ℟. Amen.

Ad orationem Dominicam.

ACcepturi fratres charissimi intra mortalia viscera celeste sacrificium: & intra cubiculum humani pectoris hospitem Deum: mundemus conscientias nostras ab omni labe viciorum: ut nihil sit in nobis subdolum vel superbum: sed in humilitatis studium: & charitatis assensum per escam & sanguinem Domini: corporis fraternitas cuncta copuletur: ut cum fiducia dicere mereamur e terris. Pater noster qui es.

Dicat Presbiter. Humiliate vos benedictioni. Dominus sit semper vobiscum.

Benedictio.

INtendat Dominus ad orationem vestre humilitatis: & det vobis omnibus premium sempiterne salutis. ℟. Amen. Omni loco & tempore propicium Dominum habeatis: & in ejus semper laudibus exultetis. ℟. Amen. Omnibus peccatis vestris Dominus clementer ignoscat: & pervenire vos feliciter faciat ad gloriam sempiternam. ℟. Amen. Per misericordiam ipsius Dei &c. Dominus sit semper vobiscum. ℟. Et cum. *Dicat Chorus.* Gustate.

Com. Refecti Christi Corpore. *Quere fol. CCLXXVII.*

Oratio. Presta Domine omnipotens. *Require folio. CCLXXIX.*

IN JEJUNIO KALENDARUM NOVEMBRIUM.

Ad Nonam pro Missa.

Lectio libri Proverbiorum Salomonis. ℟. Deo gratias. *III. Ca.*

FIli: habe fiduciam in Domino ex toto corde tuo: & ne innitaris prudentie tue. In omnibus viis tuis cogita illum: & ipse diriget gressus tuos. Ne sis sapiens apud temetipsum. Time Dominum: & recede a malo. ℟. Amen.

Dicat Presbiter. Erigite vos. Dominus sit semper vobiscum. ℟. Et cum.

Lectio Libri Levitici. ℟. Deo gratias. *XXVI. Ca.*

IN illis diebus. Locutus est Dominus ad Moysen dicens. Loquere ad omnem cetum filiorum Israel: & dices ad eos. Ego enim sum Dominus Deus vester. Si in preceptis meis ambulaveritis: & mandata mea custodieritis: & feceritis ea: dabo vobis pluvias temporibus suis: & terra gignet germen suum: & pomis arbores replebuntur. Apprehendet messium tritura vindemiam: & vindemia occupabit sementem. Et comedetis panem vestrum in saturitate: & absque pavore habitabitis in terra vestra. Dabo pacem in finibus vestris: dormietis: & non erunt qui exterreant. Auferam malas bestias: & gladius non transibit terminos vestros. Persequemini inimicos vestros: & corruent coram vobis. Persequentur quinque de vestris centum alienos: & centum ex vobis decem millia. Cadent inimici vestri in conspectu vestro gladio. Respiciam vos & crescere faciam: multiplicabimini & firmabo pactum meum vobiscum. Comedetis vetustissima veterum: & vetera novis supervenientibus projicietis. Ponam tabernaculum meum in medio vestri: & non abjiciet vos anima mea. Ambulabo inter vos: & ero vester Deus. Vos eritis populus meus: & ego Dominus Deus vester: qui sanctifico vos. ℟. Amen.

Psallendo. Propicius esto peccatis nostris propter nomen tuum: nequando dicant gentes: ubi est Deus eorum? ℣. Propter honorem nominis tui Domine libera nos. *P*. Nequando.

Dicat Presbiter. Silentium facite.

Sequentia Epistole Pauli Apostoli ad Corinthios. II.

℟. Deo gratias. *Ca. XII.*

FRatres: Ecce tertio paratus sum venire ad vos: & non ero gravis vobis. Non enim quero que vestra sunt: sed vos. Neque enim debent filii parentibus thesaurizare: sed parentes filiis. Ego autem libentissime impendam: & superimpendar pro animabus vestris. An putatis quod excusemus nos apud vos? Coram Deo in Christo loquimur. Omnia autem charissimi propter vestram edificationem. Timeo enim ne forte cum venero: non quales volo inveniam vos: sed ego inveniar a vobis qualem non vultis. Ne forte contentiones: emulationes: animositates: dissensiones: detractiones: susurrationes: inflationes: seditiones sint inter vos. Ne iterum cum venero: humiliet me Deus apud vos: & lugeam multos ex his qui ante peccaverunt: & non egerunt penitentiam super immundiciam & fornicationem & impudicitiam: quam gesserunt. Ecce tertio hic venio ad vos: & in ore duorum vel trium testium stabit omne verbum. Predixi & predico: ut presens vobis: & nunc absens his qui ante peccaverunt & ceteris hominibus: quoniam si venero iterum: non parcam. An experimentum queritis ejus: qui in me loquitur Christi? Quia in vobis non infirmatur: sed potens est in vobis. Nam & crucifixus est ex infirmitate: sed vivit ex virtute Dei. Nam & nos infirmi sumus in illo ex virtute Dei in vobis. Vosmetipsos tentantes: si estis in fide: ipsi vos probate. An non cognoscitis vosmetipsos: quia Jesus Christus in vobis est? Nisi forte reprobi estis. Spero autem quod cognoscitis: quia nos non sumus reprobi. Oramus autem Deum: ut nihil mali faciatis. Non ut nos probati pereamus: sed ut vos quod bonum est faciatis. ℟. Amen.

Lectio Sancti Evangelii secundum Mattheum. Ca. XIIII.

ILlo in tempore: accesserunt ad Dominum Jesum Christum discipuli ejus dicentes. Desertus est locus: & hora jam preteriit. Dimitte turbas: ut euntes in castella: emant sibi escas. Jesus autem dixit eis. Non habent necesse ire: date illis vos manducare. Responderunt ei. Non habemus hic nisi quinque panes: & duos pisces. Qui ait eis. Afferte illos mihi huc. Et cum jussisset turbam discumbere supra fenum: acceptis quinque panibus & duobus piscibus: aspiciens in celum benedixit & fregit: & dedit discipulis panes: discipuli autem turbis. Et manducaverunt omnes & saturati sunt: & tulerunt reliquias duodecim cophinos fragmentorum plenas: manducantium autem fuit numerus quinque millia virorum: exceptis mulieribus & parvulis: & magnificabant Deum Israel. ℟. Amen.

Dicat Presbiter. Dominus sit semper vobiscum.

℟. Et cum.

Lauda. Alleluja. ℣. Laudate Dominum de celis: laudate eum in excelsis. *P*. Alleluja.

Sacrificium.

CUstodietis custodienda Sanctorum & custodias altaris: & jam non erit ira super filios Israel: alleluja.

Missa.

ADest jejunium divina nobis fratres dilectissimi auctoritate preceptum: quod Hieremie vatis testimonio declaratur: cum precipiente sibi Domino noni mensis predicato jejunio per ministrum collectis in Hierusalem populis: volumen sacrum legendum innotuit: ex quo ammoniti vitam corrigerent: & paratam sibi celestis vindicte sententiam temperarent. Nos igitur talibus doctrine informati exemplis congregati in unum: corporali concursu votorum: etiam coadjuvemur affectu. Revocemus ante oculos mala que fecimus: criminum abdita publicemus. Jejuniis abdicata caro marcescat: ne eternam amaritudinem sentiat in vindictam. Cito ille flectetur ad veniam: si nostre penitudinis prospexerit vota. Precemur ergo: ut in hoc die contriti cordis votum accipiat: & nobis omnibus peccata dimittat. ℟. Amen.

Alia Oratio.

DEus qui olim hoc tempore Israelitico populo: per Hieremiam vatem salubre pietatis consilium contulisti: quo pri-

ſtinos errores abjicerent: quem cum prius permonita non audiſſent: convocatum in Eccleſia tua Sacerdotum ac populorum conventum accendit. Cognoſcimus mala que fecimus: ſed veniam poſtulamus. De vindicta ſolliciti: cauſas publicamus delicti. Ne puniamur juſticia: ſi non confitemur errata. Quia ergo pius es: miſerere lugentibus: parce peccantibus: indulge penitentibus. Non nos interimas pro peccato: adeſt enim noſtra confeſſio. Quia voluptuoſe contra te egimus amaricati jejunio ad te redimus. Unde quamlibet ſint immenſa mala que geſſimus: ſed tu multo plus immenſe pietatis es Dominus quem rogamus. Dato ergo te nobis per gratiam: ne redeamus ad culpam: & deficiamus in pena. Ut indulto nobis pietatis beneficio parcens: & noſtro dones pluviam ſemini: & corda noſtra repleas ſeminibus verbi tui, quo & correcta floreat noſtra moribus vita: & famis non atteratur ruina. ℟. Amen.

Poſt Nomina.

ACcipe Deus Eccleſie tue lamentabilem precem, que hujus inſtituti jejunii hodirno die agit celebritatem. Suſcipe confeſſionem: qua miſeris placatus ignoſcas: & preces: quibus defunctis miſeratus indulgeas. Ut in hoc die humiliationis noſtre: & jejunia penitentium accipias: & ſepultorum vincula miſeratus abſolvas. ℟. Amen.

Ad pacem.

SCindentes corda noſtra & non veſtimenta: tuam Deus ſumme imploramus clementiam: ut qui hoc die in hoc loco convenimus: deflere mala que geſſimus: & celeſtis flamme igniculo concrememur. Quo dum vis charitatis tue in noſtris cordibus eſtuat: peccati a nobis potentia detrudatur exuſta.
℟. Amen.

Inlatio.

DIgnum & juſtum eſt: nos tibi Deo gratias agere: & ſpiritales hoſtias immolare. Qui non contines in ira miſericordias tuas: qui peccata hominum miſeratus diſſimulas. Mira quidem diſpenſationes diſcipline atque miſericordie erga nos te & juſtum pariter & miſericordem oſtendis: cum & culpas inſequeris ammonendo: & vindictam abrogas miſerando. Quos enim ferire poteras juſte: corrigendos ammones pietate. Iratum te primum indicas: ne judiciam per vindictam exerceas. Sic quippe olim delinquentis populi: ac gentium converſionem expectans: hunc diem jejunio dedicandum vatis tui teſtimonio declaraſti. Cum ad correctionem prioris populi idem propheta tuus audita ex ore tuo converſionis monita: in volumine coartavit; atque confluenti in Hieruſalem multitudini recenſendo innotuit: ut averſus a te Iſrael reverteretur ab iniquitatibus ſuis. & non tuis ulciſceretur judiciis. Salubri quippe illos pietatis dignatus es ſubvenire conſilio: quos confeſſionis volebas ſublevare remedio. Premittebas quippe vocem: ut averteres ultionem. Minabaris ſententiam: ut temperares vindictam: publicabas iram: reverſus ad veniam. Jejunium predicabatur: ut iniquitas ſolveretur. Nam cum ad vindictam movereris juſticia: per eam tamen qua monebas: temperabas miſericordiam. Nulla te noſtrorum ſcelera vincunt: nulla crimina a pietate divertunt. Unde quia tante pietatis Dominus es: ut non ſolum diſſimulata non punias: ſed etiam ad regnum correcta perducas. Te queſumus ut contritionis noſtre confeſſionem accipias: & delictis pius ignoſcas. Inflecte cor noſtrum ad diligendas juſticias tuas: & exhorrendas iniquitates noſtras. Ut Eccleſie tue placatus ſuffragio: per eum cuncta que rogaris attribuas: per quem nos in unius ſancte fidei ſoliditate conſervas. Ipſe quippe eſt Dominus noſter unigenitus Filius tuus. Cui merito omnes Angeli non ceſſant clamare ita dicentes.
℟. Sanctus.

Poſt Sanctus.

VEre ſanctus: vere benedictus es Domine Deus noſter. In cujus manu eſt ultionis cenſura: & ſanitatis medela. Qui penitentibus parcis: qui lachrymoſis indulges: qui gementes exaudis. Qui jejunantium contritionem comprobas: qui votum contriti cordis acceptas. Quieſcat jam queſumus

indignatio tua: & placare super hec sacrificia tibi oblata: ut totius delicti nostri delens chirographum: institutum a te hoc nostrum jejunium acceptetur. Per Christum Dominum ac redemptorem eternum.

Post pridie. Oratio.

MUlte sunt aversiones nostre: quibus impediti a te recessimus: nec oculos ad celum sublevare audemus. Sed tu qui inspicis nos dejici conscientia nostra: alleva nos miseratione gratuita. Ut hoc sacrificium pro delictis nostris miseratus accipiens: ab omni nos crimine propiciatus emundes. ℞. Amen.

Ad confractionem panis. Antifona. Fiat misericordia tua Domine super nos: sicut speravimus in te.

Ad orationem Dominicam.

ERubescimus Domine te Patrem vocibus appellare. qui filiorum amisimus dignitatem. Sed quia paterno affectu nos salvas: cum de propriis delictis non judicas: ideo etsi indigni filii paterne tamen precem fundimus pietati. Petentes ut in hoc nostre afflictionis tempore: nostrum jubeas peccatum omittere: Quos etsi meritis nequimus: saltim affectu cordis te Patrem invocemus atque dicamus. Pater noster. Homilitate vos &c.

Benedictio.

OMnipotens Deus cui ob indictum hoc jejunium: nostra pandimus crimina: ab omni vos delicto immunes efficiat. ℞. Amen. Suscipiens vestre abstinentie precem: numquam vos patiatur a suo dividi corpore. ℞. Amen. Ut sicut ammonitio ejus vos prevenit: qua divine animadversionis evasistis sententiam: ita miseratio subsequatur: qua perducamini ad coronam. ℞. Amen. Per misericordiam ipsius &c. Dominus sit semper vobiscum.

Dicat Chorus. Gustate. *Com.* Refecti Christi corpore. *Quere in festo Corporis. Christi. fol.CCLXVII.*

Oratio.

REfecti Christi Corpore & Sanguine pariterque sanctificati Deo Patri omnipotenti gratias referamus: ut nos in eadem refectione & sanctificatione habentes: hic & in futuro seculo gloriam percipiamus. ℞. Amen. Per misericordiam tuam Deus noster &c. Dominus sit semper vobiscum. ℞. Et cum. In nomine Domini nostri Jesu Christi: perficiamus cum pace. ℞. Deo gratias.

FINIS PARTIS PRIMÆ.

